

Sytuacja demograficzna Polski do 2019 r.

Migracje zagraniczne ludności w latach 2000–2019

Demographic situation in Poland up to 2019
International migration of population in 2000–2019

Sytuacja demograficzna Polski do 2019 r.

Migracje zagraniczne ludności w latach 2000–2019

Demographic situation in Poland up to 2019
International migration of population in 2000–2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych
Statistics Poland, Demographic Surveys Department

pod kierunkiem

supervised by

Dorota Szałtys

Zespół autorski

Editorial team

Część I Part I

Małgorzata Cierniak-Piotrowska, Agata Dąbrowska, Agata Franecka, Karina Stelmach

Część II Part II

Zofia Kostrzewa, Paweł Kaczorowski, Dorota Szałtys, Agnieszka Dobrzyńska, Małgorzata Potocka, Patrycja Ziółkowska,
Małgorzata Cierniak-Piotrowska, Agata Franecka

Tłumaczenie

Translation

Departament Badań Demograficznych
Demographic Surveys Department

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Dariusz Więcek, Anna Bińkowska, Beata Lipińska, Marek Bartosz, Paweł Luty

ISBN 978-83-66466-19-7

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, Al. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel. (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. 307/2020/nakł. 270

Przedmowa

Publikacja pt. „Sytuacja demograficzna Polski do 2019 roku. Migracje zagraniczne ludności w latach 2000–2019” to trzecia edycja tej pozycji wydana w serii „Analizy statystyczne”. Do 2017 r. informacje o rozwoju demograficznym Polski były prezentowane w różnych formach, tj. w postaci publikacji (w latach 2005–2017, w serii Informacje i opracowania statystyczne), a także corocznej notatki na konferencję prasową Głównego Urzędu Statystycznego lub okazjonalnego wydawnictwa.

Począwszy od 2018 r. ukazują się dwie publikacje roczne, tj.:

1. Dotychczasowe opracowanie pt. „Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym” – w serii „Informacje statystyczne”. Pozycja zawiera szczegółowe dane tabelaryczne o liczbie i strukturze ludności oraz ogólne dane o faktach ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym za poprzedni rok. Całość jest uzupełniona syntetyczną analizą dotyczącą zmian w liczbie i strukturze ludności wraz z krótką informacją o zjawiskach demograficznych w danym roku. Od 2018 r. publikacja ta jest upowszechniana wyłącznie w wersji elektronicznej (na stronie internetowej GUS) najpóźniej w końcu kwietnia każdego roku.
2. Obecne opracowanie pt. „Sytuacja demograficzna Polski do 2019 roku. Migracje zagraniczne ludności w latach 2000–2019”. Przyjęta formuła publikacji zakłada, że obok przedstawianych co roku informacji o rozwoju demograficznym Polski, pozycja ta – w kolejnych edycjach – będzie zawierała szeroki zakres informacji dotyczących konkretnego zjawiska demograficznego, w każdym roku innego. W pierwszej publikacji były to informacje dotyczące urodzeń i dzietności, w ubiegłym roku – informacje o zawieraniu i rozpadzie małżeństw oraz o rodzinach i stanie cywilnym ludności; obecnie – zgodnie z rozszerzonym tytułem publikacji – migracjach zagranicznych ludności. W kolejnym roku zostaną przedstawione informacje o zgonach i umieralności.

Bieżące opracowanie zawiera:

- w pierwszej części – analizę zmian rozwoju demograficznego Polski do 2019 r.; informacje o ludności Polski oraz o trendach w zakresie czynników kształtujących jej liczbę i strukturę, tj. o zmianach w dzietności, umieralności, trwaniu życia, małżeństwach i rozwodach oraz w migracjach – w retrospekcji od 1990 roku;
- w drugiej części – analizę skali, rodzajów i kierunków migracji zagranicznych do/z Polski w latach 2000–2019, łącznie z charakterystyką migrantów, informacje dotyczące uwarunkowań społeczno-politycznych migracji oraz różnych aspektów związanych z migracjami, m.in. ochrony międzynarodowej i naturalizacji cudzoziemców;
- aneks, w którym zamieszczono tablice zawierające: podstawowe dane w zakresie ludności i faktów oraz współczynników demograficznych w retrospekcji od 1950 roku; wybrane dane i współczynniki dla województw dotyczące 2019 r. oraz dla krajów Unii Europejskiej za 2018 r. a także szczegółowe dane dotyczące emigracji i imigracji z podziałem na województwa, płeć, wiek migrantów i kraje.

Szerszy zakres informacji o liczbie i strukturze ludności, ruchu naturalnym i migracjach ludności oraz trwaniu życia i prognozach demograficznych dostępny jest na stronie internetowej GUS: w Bazie Demografia i Banku Danych Lokalnych oraz w zakładce tematycznej „Ludność”, gdzie znajdują się liczne opracowania dotyczące tych obszarów, a także zestawienie obowiązujących w tym zakresie regulacji prawnych UE.

Przekazując do rąk Państwa publikację zwracam się z uprzejmą prośbą o nadsyłanie uwag i sugestii dotyczących zakresu tematycznego i formy – zostaną one wykorzystane w pracach nad kolejną edycją opracowania.

Dyrektor
Departamentu Badań Demograficznych

Dorota Szałyts

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, grudzień 2020 r.

Preface

The publication entitled "Demographic situation of Poland up to 2019. International migration of population in 2000–2019" is the third edition of this item published in the "Statistical Analysis" series. Until 2017 the information concerning demographic development of Poland were presented in a different forms, i.e. in the form of publications (in 2005–2017, in the Information and statistical series), as well as an annual note for Press Conference organized by the Statistics Poland or occasional publications.

Starting from 2018 two annual publications are published, i.e.:

1. The publication entitled "Population. Size and structure and vital statistics in Poland by territorial division" – published in the series "Statistical Information". It contains detailed tabular data on the number and structure of population, as well as general facts relating to the vital statistics and migration of population by territorial division concerning the previous year. The whole is complemented by a synthetic analysis of changes in the number and structure of population along with brief information on demographic phenomenon in a given year. Since 2018 this publication is published in an electronic version only (on the Statistics Poland website) no later than at the end of April each year.
2. The current publication entitled "Demographic situation of Poland up to 2019. International migration of population in 2000–2019". The adopted formula of the publication assumes that in addition to the information on the demographic development of Poland will be presented every year and – in subsequent editions – the publication will contain a wide range of information on a specific demographic phenomenon – each year in it is to concern another issue. In the first publication, it was information about births and fertility; last year – information on marriages and breaking down marriages, as well as on families and the marital status of the population and currently – according to the extended title of the publication – international migrations of the population. The following year will be presented information about deaths and mortality.

This publication includes:

- in the first part – an analysis of changes in Poland's demographic development until 2019; information on the population of Poland and trends in terms of factors shaping its number and structure, i.e. changes in fertility, mortality, life expectancy, marriages and divorces, and in migrations – presented in retrospect since 1990;
- in the second part – an analysis of the scale, types and directions of foreign migrations to/from Poland in the years 2000–2019, including the characteristics of migrants, information on the socio-political conditions of migration and various aspects related to migration, including international protection and naturalization of foreigners;
- an annex with tables containing: basic data on population and facts as well as demographic indicators in retrospect since 1950; selected data and ratios for voivodships for 2019 and for European Union countries for 2018, as well as detailed data on emigration and immigration, broken down by voivodships, sex, age of migrants and countries.

A wider range of information on the number and structure of population, vital statistics and population migrations, as well as life expectancy and demographic population projection is available on the website of Statistics Poland in the Demography Database and the Local Data Bank, and in the topic – Population – there are numerous studies concerning the population, demographic phenomenon and migration, as well as a list of applicable EU legal regulations in this area.

Submitting the following publication I shall appreciate any comments and suggestions particularly regarding the contents and form of the publication. I kindly request you to send me comments and suggestions regarding the thematic scope and publication form – the feedback will be used in the work on the next edition.

Director
of Demographic Surveys Department

Dorota Szałtys

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Warsaw, December 2020

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	8
List of tables	8
Spis wykresów	10
List of charts	10
Spis map	16
List of maps	16
Aneks tabelaryczny	17
Table annex	17
Objaśnienia skrótów	18
Explanation of abbreviations	18
Część I. Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2019 roku	19
Part I. Demographic situation in Poland up to 2019	41
1. Ludność i ruch naturalny w 2019 roku	19
1. Population and vital statistics in 2019	41
2. Przebieg zjawisk demograficznych do 2019 roku	20
2. Demographic changes up to 2019	42
2.1. Urodzenia i dzietność	20
2.2. Births and fertility	42
2.2. Zgony i umieralność	24
2.2. Deaths and mortality	45
2.3. Trwanie życia	26
2.3. Life expectancy	48
2.4. Tworzenie i rozpad rodzin	28
2.4. Formation and dissolution of families	50
2.5. Przyrost/ubytek naturalny ludności	31
2.5. Natural increase/decrease of population	53
2.6. Migracje zagraniczne ludności	31
2.6. International migration of population	53
2.7. Migracje wewnętrzne ludności	33
2.7. Internal migration of population	54
2.8. Spadek liczby ludności	33
2.8. Decrease in the population	55
2.9. Zmiany w strukturze wieku ludności	35
2.9. Changes in the age structure of population	57
2.10. Podsumowanie	38
2.10. Conclusion	60
Część II. Migracje zagraniczne ludności w latach 2000–2019	63
Part II. International migration of population in 2000–2019	63
Synteza	64
Executive summary	67
1. Społeczno-polityczne uwarunkowania migracji zagranicznych w Polsce w XXI wieku	70
1. Socio-political determinants of international migration in Poland in the 21st century	70
1.1. Migracje zagraniczne końca XX wieku	70
1.1. International migration of the late twentieth century	70
1.2. Początek XXI wieku – migracje przedakcesyjne	71
1.2. The beginning of the 21st century – pre-accession migrations	71
1.3. Nowy etap migracji: akcesja, przystąpienie do strefy Schengen i Światowy Kryzys	72
1.3. A new stage of migration: accession, joining the Schengen area and the World Crisis	72
1.4. W stronę kraju emigracyjno-immigracyjnego (2013–2019)	74
1.4. Towards an emigration and immigration country (2013–2019)	74

2. Emigracja ludności z Polski w latach 2000–2019	76
2. Emigration population from Poland in 2000–2019	76
2.1. Strumienie emigracyjne w latach 2000–2019 – dane administracyjne	76
2.1. Emigration flows in 2000–2019 – administrative data	76
Kierunki emigracji na pobyt stały – główne kraje docelowe	77
Directions of emigration for permanent residence – main countries of destination	77
Kierunki emigracji na pobyt stały – województwa poprzedniego zamieszkania	80
Directions of emigration for permanent residence – voivodships of previous residence	80
Charakter miejsca zamieszkania przed wyjazdem – miasta/wieś	85
Character of place of residence before leaving – urban areas/rural areas	85
Charakterystyka demograficzna emigrantów na pobyt stały	86
Demographic characteristics of emigrants for permanent residence	86
Emigranci według płci i wieku	87
Emigrants by sex and age	87
Emigranci według stanu cywilnego	89
Emigrants by legal marital status	89
2.2. Strumienie emigracji długookresowych – dane szacunkowe	90
2.2. Flows of long-term emigration – estimated data	90
2.3. Zasoby emigracyjne Polaków w świetle dostępnych danych	92
2.3. Emigration stocks of Poles	92
Wyniki spisów powszechnych	93
Census results	93
Szacunki GUS	96
Statistics Poland estimates	96
Dzieci Polaków urodzone za granicą	99
Children of Poles born abroad	99
Polacy studiujący za granicą	101
Poles studying abroad	101
Nabycie przez Polaków obywatelstwa innego państwa	103
Acquisition of the citizenship of another country by Poles	103
Polacy – rezydenci innych krajów	107
Poles – residents of other countries	107
3. Imigracja ludności do Polski w latach 2000–2019	112
3. Immigration to Poland in 2000–2019	112
3.1. Strumienie imigracyjne w latach 2000–2019 – dane administracyjne	112
3.1. Immigration flows in 2000–2019 – administrative data	112
Kierunki imigracji na pobyt stały – główne kraje poprzedniego zamieszkania	113
Directions of immigration for permanent residence – main countries of previous residence	113
Kierunki imigracji na pobyt stały według województw	116
Directions of immigration for permanent residence by voivodship	116
Charakter miejsca zamieszkania po przyjeździe do Polski – miasta/wieś	120
Character of place of residence upon arrival in Poland – urban areas/rural areas	120
Charakterystyka demograficzna imigrantów na pobyt stały	122
Demographic characteristics of immigrants for permanent residence	122
Imigranci według płci i wieku	122
Immigrants by sex and age	122
Imigranci na pobyt stały według stanu cywilnego	124
Immigrants for permanent residence by legal marital status	124
Imigracja na pobyt stały według obywatelstwa imigrantów	126
Immigration for permanent residence by citizenship of immigrants	126
3.2. Strumienie imigracji długookresowych – dane szacunkowe	127
3.2. Flows of long-term immigration – estimated data	127
3.3. Cudzoziemcy w Polsce	129
3.3. Foreigners in Poland	129
Cudzoziemcy według obywatelstwa i statusu pobytowego – dane UdSC	129
Foreigners by citizenship and residence status - data of the Office for Foreigners	129

Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu czasowego	134
Foreigners holding the valid residence permits confirming the right of temporary residence	134
Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego	135
Foreigners holding the valid permanent residence permits	135
Obywatele krajów UE, którzy otrzymali zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu w Polsce	136
European Union citizens who received a certificate of registration of residence in Poland ...	136
Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające status rezydenta długoterminowego UE	137
Foreigners holding valid documents confirming the EU long-term resident status EU	137
Obywatele krajów UE, którzy otrzymali dokument potwierdzający prawo stałego pobytu ...	138
European Union citizens, who received document confirming the right for permanent residence	138
Członkowie rodziny obywatela UE, którzy otrzymali kartę pobytu członka rodziny obywatela UE lub kartę stałego pobytu członka rodziny obywatela UE	139
Family members of an EU citizen who received a residence card of an EU citizen's family member or a permanent residence card of an EU citizen's family member	139
Cudzoziemcy na polskim rynku pracy	140
Foreigners on the Polish labour market	140
Zezwolenie na pracę	141
Work permit	141
Zezwolenie na pracę sezonową	144
Seasonal work permit	144
Oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi oraz oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi	147
Declaration of intention to entrusting work to a foreigner and a declaration on entrusting work to a foreigner	147
Cudzoziemcy na krajowym rynku pracy w ujęciu regionalnym – wybrane wyniki	150
Foreigners in the national labour market by region – selected results	150
Cudzoziemcy studiujący w Polsce	154
Foreigners studying in Poland	154
Cudzoziemcy objęci ochroną międzynarodową lub krajową	162
Foreigners granted international or national protection	162
Urodzenia przez cudzoziemki oraz zgony cudzoziemców w Polsce	172
Births by foreigners and deaths of foreigners in Poland	172
Urodzenia przez cudzoziemki w latach 2000–2019	172
Births by foreigners in 2000–2019	172
Zgony cudzoziemców w latach 2000–2019	176
Deaths of foreigners in 2000–2019	176
Naturalizacja – nabycie obywatelstwa polskiego	184
Naturalization – acquisition of Polish citizenship	184
Repatriacja i Karta Polaka	188
Repatriation and the Pole's Card	188
Repatriacja	189
Repatriation	189
Karta Polaka	194
Pole's Card	194
Bibliografia	197
Bibliography	197
Wykaz aktów prawnych	201
List of legal act	201
Aneks tabelaryczny	203
Table annex	203

Spis tablic

List of tables

Tablica 1. Ludność, ruch naturalny i migracje w latach 2018 i 2019	19
Table 1. Population, vital statistics and migration in 2018 and 2019	41
Tablica 2. Ludność w wybranych latach	34
Table 2. Population in 1990–2019	55
Tablica 3. Ludność w wybranych latach według województw	34
Table 3. Population in selected years by voivodships	56
Tablica 4. Ludność w wybranych latach według grup wieku	35
Table 4. Population by age group in selected years	57
Tablica 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	37
Table 5. Population at non-working age per 100 persons in working age	59
Tablica 6. Główne kierunki emigracji na pobyt stały w wybranych latach	79
Table 6. The main directions of emigration for permanent residence in selected years	79
Tablica 7. Emigracja na pobyt stały według województw i głównych kierunków emigracji (emigracja do kraju w odsetkach emigracji ogółem z województwa)	83
Table 7. Emigration for permanent residence by voivodship and the main directions of emigration (emigration to the country in the total percentage of emigration from the voivodship)	83
Tablica 8. Emigracja z Polski na okres co najmniej 12 miesięcy według kraju następnego zamieszkania w latach 2009–2018	91
Table 8. Emigration from Poland for period of at least 12 months by country of next residence in 2009–2018	91
Tablica 9. Emigranci przebywający czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy w 2002 i 2011 r.	93
Table 9. Emigrants temporarily staying abroad for more than 3 months in 2000 and 2011	93
Tablica 10. Szacunek emigracji z Polski na pobyt czasowy w latach 2004–2019 (liczba osób przebywających za granicą w końcu roku)	97
Table 10. Estimation of emigration from Poland for temporary stay in 2004–2019 (the number of people staying abroad at the end of the year)	97
Tablica 11. Ludność przebywająca czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy według województw w latach 2014–2018 (dane szacunkowe)	99
Table 11. Population temporarily staying abroad for more than 3 months by voivodship in 2014–2018 (estimated data)	99
Tablica 12. Dzieci urodzone w latach 2005–2019 w Anglii, Walii i Szkocji: A – przez matki urodzone w Polsce, B – których ojcowie urodzili się w Polsce, C – których oboje rodzice urodzili się w Polsce	100
Table 12. Children born in 2005–2019 in England, Wales and Scotland: A – by mothers born in Poland, B – whose fathers were born in Poland, C – both of whom were born in Poland	100
Tablica 13. Polacy studiujący w krajach OECD w latach 2013–2018	102
Table 13. Poles studying in OECD countries in 2013–2018	102
Tablica 14. Studenci z Polski studiujący na uczelniach w Wielkiej Brytanii w latach 2014/15 – 2018/19	103
Table 14. Students from Poland studying at university in Great Britain in 2014/15 – 2018/19	103
Tablica 15. Polacy rezydujący w krajach UE i EFTA	107
Table 15. Poles residing in EU and EFTA countries	107
Tablica 16. Imigracja na pobyt stały według wybranych krajów poprzedniego zamieszkania	115
Table 16. Immigration for permanent residence by selected countries of previous residence	115
Tablica 17. Imigracja na pobyt stały według województw osiedlenia się i wybranych krajów poprzedniego zamieszkania w 2019 r. (imigracja z kraju w odsetkach imigracji ogółem do województwa)	119
Table 17. Immigration for permanent residence by voivodship of settlement and selected countries of previous residence in 2019 (immigration from the country in the percentage of total immigration to the voivodship)	119

Tablica 18. Imigracja do Polski na okres co najmniej 12 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania w latach 2009–2018 – dane szacunkowe	128
Table 18. Immigration for period of at least 12 months by country of previous residence in 2009–2018 – estimated data	128
Tablica 19. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce według wybranych krajów obywatelstwa w latach 2008–2019	132
Table 19. Foreigners holding the valid residence permits in Poland by selected countries of citizenship in 2008–2019	132
Tablica 20. Zezwolenia na pracę wydane w latach 2008–2019 według województw	142
Table 20. Work permits issued in 2008–2019 by voivodship	142
Tablica 21. Wnioski o zezwolenie na pracę sezonową oraz wydane zezwolenia według województw w latach 2018–2019	145
Table 21. Applications for seasonal work permits and permits issued by voivodship in 2018–2019	145
Tablica 22. Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy / o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisane do ewidencji oświadczeń w latach 2007–2019 według województw	149
Table 22. Declarations of intention to entrust work / on entrusting work to a foreigner entered in the register of declarations in 2007–2019 by voivodship	149
Tablica 23. Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy / o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisane do ewidencji oświadczeń w latach 2007–2019 według obywatelstwa	150
Table 23. Declarations of intention to entrust work / on entrusting work to a foreigner entered in the register of declarations in 2007–2019 by citizenship	150
Tablica 24. Cudzoziemcy w wieku 18 lat i więcej przebywający w Polsce w latach 2015 i 2016 według województw i grup wieku (w %)	152
Table 24. Foreigners aged 18 and more residing in Poland in 2015 and 2016 by voivodship and age groups (in %)	152
Tablica 25. Cudzoziemcy w wieku 18 lat i więcej przebywający w Polsce w latach 2015 i 2016 według sekcji PKD (w %)	153
Table 25. Foreigners aged 18 and more residing in Poland in 2015 and 2016 by NACE sections (in %)	153
Tablica 26. Cudzoziemcy studiujący w Polsce od roku akademickiego 2000/2001 do 2018/2019	154
Table 26. Foreigners students in Poland from the academic year 2000/2001 to 2018/2019	154
Tablica 27. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według wybranych krajów pochodzenia od roku akademickiego 2000/2001 do 2018/2019	156
Table 27. Foreigners students in Poland by countries of origin from the academic year 2010/2011 to 2018/2019	156
Tablica 28. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według formy studiów w roku akademickim 2018/2019 – wybrane kraje	159
Table 28. Foreigners students in Poland by forms of studies in academic year 2018/2019 – by selected countries	159
Tablica 29. Dzieci żywo urodzone przez cudzoziemki nieposiadające stałego miejsca zamieszkania w Polsce według województwa rejestracji dziecka	173
Table 29. Live births from foreign women who do not have a permanent place of residence in Poland by voivodship of child's registration	173
Tablica 30. Urodzenia żywe przez cudzoziemki mieszkające w Polsce na stałe	173
Table 30. Live births from foreign women with permanent place of residence in Poland	173
Tablica 31. Urodzenia żywe według obywatelstwa noworodka	176
Table 31. Live births by newborn's citizenship	176
Tablica 32. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według kraju zamieszkania	177
Table 32. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by country of residence	177
Tablica 33. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według województw	179
Table 33. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by voivodship	179
Tablica 34. Zgony cudzoziemców na stałe mieszkających w Polsce	181
Table 34. Deaths of foreigners who did with permanent place of residence in Poland	181
Tablica 35. Karty Polaka przyznane w latach 2008–2019 według krajów, w których zostały przyznane	196
Table 35. Pole's Cards granted in 2008–2019 by countries where they were granted	196

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Ruch naturalny i migracje w latach 1980–2019	19
Chart 1. Vital statistics and migration in 1980–2019	42
Wykres 2. Urodzenia żywe w latach 1946–2019 – wyże i niższe demograficzne	21
Chart 2. Live births in 1946–2019 – explosions and declines	43
Wykres 3. Współczynniki dzietności w latach 1990–2019	21
Chart 3. Total fertility rate in 1990–2019	43
Wykres 4. Kobiety w wieku rozrodczym oraz ich dzietność (TFR)	22
Chart 4. Female in reproduction age and TFR	44
Wykres 5. Urodzenia żywe według wieku matki w latach 1990–2019 (w %)	23
Chart 5. Live births by mother’s age in 1990–2019	45
Wykres 6. Zgony według przyczyn w latach 1990–2018	24
Chart 6. Deaths by causes in 1990–2018	46
Wykres 7. Natężenie zgonów według płci i wieku w 2019 r. (współczynniki na 10 tys. ludności danej płci i grupy wieku)	25
Chart 7. Intensity of deaths by sex and age (per 10,000 of a given sex and age group) in 2019	47
Wykres 8. Trwanie życia w latach 1950–2019	27
Chart 8. Life expectancy in 1950–2019	49
Wykres 9. Bilans małżeństw w latach 1990–2019	29
Chart 9. Balance of marriages in 1990–2019	51
Wykres 10. Nowożeńcy według wieku w latach 1990–2019	30
Chart 10. Bridegrooms and brides by age in 1990–2019	52
Wykres 11. Ludność Polski w latach 1946–2019	33
Chart 11. Population in Poland in 1946–2019	55
Wykres 12. Ludność według ekonomicznych grup wieku w wybranych latach	36
Chart 12. Population by economic age groups in selected years	58
Wykres 13. Piramidy wieku ludności w latach 1990, 2019 i prognoza na 2050 rok	39
Chart 13. The Pyramids of population in 1990, 2019 and population projection for 2050	61
Wykres 14. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019	77
Chart 14. Emigration for permanent residence in 2000–2019	77
Wykres 15. Kierunki emigracji na pobyt stały w 2000 r. – 10 najpopularniejszych krajów	78
Chart 15. Directions of emigration for permanent residence in 2000 – 10 most common countries ...	78
Wykres 16. Kierunki emigracji na pobyt stały w 2019 r. – 10 najpopularniejszych krajów	78
Chart 16. Directions of emigration for permanent residence in 2019 – 10 most common countries ...	78
Wykres 17. Emigranci na pobyt stały z wybranych województw w latach 2000–2019 w odsetkach emigracji ogółem	82
Chart 17. Emigration for permanent residence from selected voivodships in 2000–2019 in the percentage of total emigration	82
Wykres 18. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według charakteru miejsca zamieszkania przed wyjazdem	85
Chart 18. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by type of residence before leaving ..	85
Wykres 19. Emigranci na pobyt stały według województw i charakteru miejsca zamieszkania przed wyjazdem w 2019 r.	86
Chart 19. Emigrants for permanent residence by voivodship and type of place of residence before leaving in 2019	86
Wykres 20. Emigranci na pobyt stały według płci w latach 2000–2019	87
Chart 20. Emigrants for permanent residence by sex in 2000–2019	87
Wykres 21. Emigranci na pobyt stały według płci w wybranych krajach w 2019 r.	88
Chart 21. Emigrants for permanent residence by sex in selected countries in 2019	88
Wykres 22. Emigranci na pobyt stały według wieku w wybranych latach	88
Chart 22. Emigrants for permanent residence by age in selected years	88

Wykres 23. Emigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego (z ustalonym stanem cywilnym) w latach 2000–2019	89
Chart 23. Emigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status (with established marital status) in 2000–2019	89
Wykres 24. Emigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego (z ustalonym stanem cywilnym) w wybranych latach	90
Chart 24. Emigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status (with established marital status) in selected years	90
Wykres 25. Emigranci na okres co najmniej 12 miesięcy według płci w latach 2013–2018	91
Chart 25. Emigrants for period of at least 12 months by sex in 2013–2018	91
Wykres 26. Emigranci na okres co najmniej 12 miesięcy według wieku w 2018 r.	92
Chart 26. Emigrants for period of at least 12 months by age in 2018 r.	92
Wykres 27. Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 3 miesięcy według kontynentu przebywania w 2011 r.	94
Chart 27. Emigrants staying abroad for more than 3 months by continent of residence in 2011	94
Wykres 28. Przyczyny emigracji na pobyt czasowy powyżej 3 miesięcy w 2011 r.	94
Chart 28. Reasons for emigration for a temporary stay of more than 3 months in 2011	94
Wykres 29. Ludność ogółem i emigranci przebywający czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy według ekonomicznych grup wieku w 2011 r.	95
Chart 29. Population in total and emigrants temporarily staying abroad for more than 3 months by economic age groups in 2011	95
Wykres 30. Ludność przebywająca czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy w końcu 2018 r. według grup wieku (dane szacunkowe)	98
Chart 30. Population temporarily staying abroad for more than 3 months at the end of 2018 by age group (estimated data)	98
Wykres 31. Dzieci matek z obywatelstwem polskim urodzone w Niemczech w latach 2000–2019	101
Chart 31. Children of mothers with Polish citizenship born in Germany in 2000–2019	101
Wykres 32. Nabycie obywatelstwa innych krajów UE i EFTA przez Polaków w latach 2002–2018	104
Chart 32. Acquisition of citizenship of other EU and EFTA countries by Poles in 2002–2018	104
Wykres 33. Nabycie obywatelstwa wybranych krajów europejskich przez Polaków w latach 2002–2018	104
Chart 33. Acquisition of citizenship of selected European countries by Poles in 2002–2018	104
Wykres 34. Nabycie obywatelstwa Niemiec przez Polaków w latach 2002–2018	105
Chart 34. Acquisition of German citizenship by Poles in 2002–2018	105
Wykres 35. Nabycie obywatelstwa Wielkiej Brytanii przez Polaków w latach 2003–2018	105
Chart 35. Acquisition of British citizenship by Poles in 2003–2018	105
Wykres 36. Nabycie obywatelstwa Irlandii przez Polaków w latach 2005–2018	106
Chart 36. Acquisition of Irish citizenship by Poles in 2005–2018	106
Wykres 37. Nabycie obywatelstwa innego kraju europejskiego przez Polaków w 2018 r.	106
Chart 37. Acquisition of citizenship of another European country by Poles in 2018	106
Wykres 38. Polacy rezydujący w wybranych krajach UE i EFTA w 2019 r.	108
Chart 38. Poles residing in selected EU and EFTA countries in 2019	108
Wykres 39. Polacy – rezydenci wybranych krajów według płci i wieku w 2019 r.	110
Chart 39. Poles – residents of selected countries by sex and age in 2019	110
Wykres 40. Osoby urodzone w Polsce rezydujące w wybranych krajach UE i EFTA w 2019 r.	111
Chart 40. Persons born in Poland residing in selected EU and EFTA countries in 2019	111
Wykres 41. Imigracja ogółem na pobyt stały w latach 2000–2019	112
Chart 41. Immigration for permanent residence in 2000–2019	112
Wykres 42. Kierunki imigracji na pobyt stały w 2000 r. – 10 najpopularniejszych krajów poprzedniego zamieszkania	113
Chart 42. Directions of immigration for permanent residence in 2000 – 10 most common countries of previous residence	113
Wykres 43. Kierunki imigracji na pobyt stały w 2019 r. – 10 najpopularniejszych krajów poprzedniego zamieszkania	114
Chart 43. Directions of immigration for permanent residence in 2019 – 10 most common countries of previous residence	114

Wykres 44. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wybranych krajów poprzedniego zamieszkania	116
Chart 44. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by selected countries of previous residence	116
Wykres 45. Imigranci na pobyt stały do wybranych województw w latach 2000–2019 w odsetkach imigracji ogółem	118
Chart 45. Immigrants for permanent residence to selected voivodships in 2000–2019 in the percentage of total immigration	118
Wykres 46. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według charakteru miejsca zamieszkania (miasta-wieś)	120
Chart 46. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by type of place of residence (urban areas-rural areas)	120
Wykres 47. Imigranci na pobyt stały według województw i charakteru miejsca zamieszkania w 2019 r.	121
Chart 47. Immigrants for permanent residence by voivodship and type of place of residence in 2019	121
Wykres 48. Imigranci na pobyt stały według charakteru miejsca zamieszkania (miasta-wieś) w Polsce z wybranych krajów w 2019 r.	122
Chart 48. Immigrants for permanent residence by type of residence urban areas-rural areas in Poland from selected countries in 2019	122
Wykres 49. Imigranci na pobyt stały według płci w latach 2000–2019	123
Chart 49. Immigrants for permanent residence by sex in 2000–2019	123
Wykres 50. Imigranci na pobyt stały według płci w wybranych krajach w 2019 r.	123
Chart 50. Immigrants for permanent residence by sex in selected countries in 2019	123
Wykres 51. Imigranci na pobyt stały według wieku w wybranych latach	124
Chart 51. Immigrants for permanent residence by age in selected years	124
Wykres 52. Imigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego (z ustalonym stanem cywilnym) w latach 2000–2019	125
Chart 52. Immigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status (with established marital status) in 2000–2019	125
Wykres 53. Imigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w wybranych latach	125
Chart 53. Immigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status in selected years	125
Wykres 54. Imigranci na pobyt stały w latach 2000–2019 według obywatelstwa	126
Chart 54. Immigrants for permanent residence in 2000–2019 by citizenship	126
Wykres 55. Imigranci na pobyt stały według obywatelstwa w 2000 i 2019 wybrane kraje	127
Chart 55. Immigrants for permanent residence by citizenship in 2000 and 2019 – selected countries	127
Wykres 56. Imigranci na okres co najmniej 12 miesięcy według płci w latach 2010–2018	129
Chart 56. Immigrants for period of at least 12 months by sex in in 2010–2018	129
Wykres 57. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce w latach 2005–2019	131
Chart 57. Foreigners holding the valid residence permits in Poland in 2005–2019	131
Wykres 58. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce według rodzaju zezwolenia w latach 2008–2019	133
Chart 58. Foreigners holding the valid residence permits in Poland by type of permits in 2008–2019	133
Wykres 59. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu czasowego według krajów obywatelstwa w latach 2008–2019	134
Chart 59. Foreigners holding the valid residence permits confirming the right of temporary residence by citizenship in 2008–2019	134
Wykres 60. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego według krajów obywatelstwa w latach 2008–2019	136
Chart 60. Foreigners holding the valid permanent residence permits by citizenship in 2008–2019	136

Wykres 61. Cudzoziemcy posiadający zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu obywatela UE według krajów obywatelstwa w latach 2014–2019	137
Chart 61. Foreigners holding a certificate of registration of residence of an EU citizen by country of citizenship in 2014–2019	137
Wykres 62. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające status rezydenta długoterminowego UE według krajów obywatelstwa w latach 2008–2019	138
Chart 62. Foreigners holding valid documents confirming the EU long-term resident status by country of citizenship in 2008–2019	138
Wykres 63. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo stałego pobytu obywatela UE według krajów obywatelstwa w latach 2014–2019	139
Chart 63. Foreigners holding valid documents confirming the EU long-term resident status by country of citizenship in 2014–2019	139
Wykres 64. Suma zezwoleń na pracę wydanych w latach 2008–2019 według województw	142
Chart 64. Sum of work permits issued in 2008–2019 by voivodship	142
Wykres 65. Zezwolenia na pracę wydane obywatelom Ukrainy w latach 2008–2019	143
Chart 65. Work permits issued to citizens of Ukraine in 2008–2019	143
Wykres 66. Zezwolenia na pracę według grup pracowniczych / grup wielkich Klasyfikacji Zawodów i Specjalności w latach 2008–2019	144
Chart 66. Work permits by groups of employees / groups of major Classification of Occupations and Specials in 2008–2019	144
Wykres 67. Zezwolenia na pracę sezonową według wieku pracownika w latach 2018–2019	146
Chart 67. Seasonal work permit according to the employee's age in 2018–2019	146
Wykres 68. Zezwolenia na pracę sezonową według wskazanego okresu pracy w latach 2018–2019	146
Chart 68. Seasonal work permits according to the indicated period of work in 2018–2019	146
Wykres 69. Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy / o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisane do ewidencji oświadczeń w latach 2007–2019 według województw	148
Chart 69. Declarations of intention to entrust work / on entrusting work to a foreigner entered in the register of declarations in 2007–2019 by voivodship	148
Wykres 70. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według kontynentów od roku akademickiego 2000/2001 do 2018/2019	155
Chart 70. Foreigners students in Poland by continents from the academic year 2000/2001 to 2018/2019	155
Wykres 71. Studenci pochodzenia polskiego wśród studentów cudzoziemców w Polsce w latach akademickich 2000/2001 – 2018/2019	157
Chart 71. Students of Polish origin among foreigners students in Poland in the academic years 2000/2001 - 2018/2019	157
Wykres 72. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według typów studiów – wybrane lata akademickie	158
Chart 72. Foreigners students in Poland by types of studies – by selected academic years	158
Wykres 73. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według formy studiów – wybrane lata akademickie	159
Chart 73. Foreigners students in Poland by form of studies – by selected academic years	159
Wykres 74. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według wybranych typów uczelni i lat akademickich	160
Chart 74. Foreigners students in Poland by types of higher education institutions and by academic years	160
Wykres 75. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według grup kierunków kształcenia zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED–F 2013) w roku akademickim 2018/2019	161
Chart 75. Foreigners students in Poland by broad fields of education according to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED–F 2013) in academic year 2018/2019	161
Wykres 76. Cudzoziemcy ubiegający się o ochronę międzynarodową w Polsce według obywatelstwa w latach 2000–2019	166
Chart 76. Foreigners who applied for international protection in Poland by citizenship in 2000–2019	166

Wykres 77. Cudzoziemcy objęci ochroną międzynarodową lub krajową według głównych form ochrony w latach 2000–2019	167
Chart 77. Foreigners granted international or national protection according to the main forms of protection in 2000–2019	167
Wykres 78. Cudzoziemcy, którym przyznano status uchodźcy według krajów obywatelstwa w latach 2000–2019	168
Chart 78. Foreigners who were granted refugee status by country of citizenship in 2000–2019	168
Wykres 79. Cudzoziemcy, którym przyznano ochronę uzupełniającą według krajów obywatelstwa w latach 2000–2019	169
Chart 79. Foreigners who were granted subsidiary protection by country of citizenship in the years 2000–2019	169
Wykres 80. Cudzoziemcy, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany według krajów obywatelstwa w latach 2003–2019	170
Chart 80. Foreigners who were granted the tolerated stay permit by country of citizenship in 2003–2019	170
Wykres 81. Cudzoziemcy, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych według krajów obywatelstwa w latach 2014–2019	170
Chart 81. Foreigners who were granted permission to stay for humanitarian reasons by country of citizenship in 2014–2019	170
Wykres 82. Cudzoziemcy objęci ochroną międzynarodową lub krajową, posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce w latach 2008–2019	171
Chart 82. Foreigners covered by international or national protection with valid documents confirming the right to stay in Poland in 2008–2019	171
Wykres 83. Dzieci żywo urodzone przez cudzoziemki nieposiadające stałego miejsca zamieszkania w Polsce	172
Chart 83. Live births from foreign women who do not have a permanent place of residence in Poland	172
Wykres 84. Urodzenia żywe w 2019 r. przez cudzoziemki mieszkające w Polsce na stałe według kraju obywatelstwa	174
Chart 84. Live births in 2019 from foreign women with permanent place of residence in Poland by country of citizenship	174
Wykres 85. Urodzenia żywe w latach 2015–2019 przez cudzoziemki z obywatelstwem ukraińskim mieszkające w Polsce na stałe	174
Chart 85. Live births in 2015–2019 from foreign women with Ukrainian citizenship and a permanent place of residence in Poland	174
Wykres 86. Urodzenia żywe w 2019 r. przez cudzoziemki mieszkające w Polsce na stałe według województwa zamieszkania	175
Chart 86. Live births in 2019 from foreign women with permanent place of residence in Poland by voivodship of residence	175
Wykres 87. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według płci w latach 2000–2019	177
Chart 87. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by sex in 2000–2019	177
Wykres 88. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według płci i wieku w 2019 r.	178
Chart 88. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by age and sex in 2019	178
Wykres 89. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według przyczyn w latach 2000–2018	179
Chart 89. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by causes in 2000–2018	179
Wykres 90. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce w wieku 0–14 lata według płci	180
Chart 90. Deaths of foreigners aged 0–14 who did not have a permanent place of residence in Poland by sex	180
Wykres 91. Zgony cudzoziemców w 2019 r. na stałe mieszkających w Polsce według kraju obywatelstwa	181
Chart 91. Deaths of foreigners in 2019 with permanent place of residence in Poland by country of citizenship	181

Wykres 92. Zgony cudzoziemców z obywatelstwem ukraińskim mieszkających w Polsce na stałe w latach 2015–2019	182
Chart 92. Deaths of foreigners with Ukrainian citizenship residing in Poland permanently in 2015–2019	182
Wykres 93. Zgony według przyczyn w Polsce ogółem oraz cudzoziemców mieszkających na stałe w Polsce w 2018 r	182
Chart 93. Deaths by causes in Poland and deaths of the foreigners with permanent place of residence in Poland in 2018	182
Wykres 94. Zgony cudzoziemców w 2019 r. na stałe mieszkających w Polsce według województwa zamieszkania	183
Chart 94. Deaths of foreigners in 2019 with permanent place of residence in Poland by voivodship of residence	183
Wykres 95. Nabycie obywatelstwa polskiego w latach 2000–2019	184
Chart 95. Acquisition of Polish citizenship in 2000–2019	184
Wykres 96. Nabycie obywatelstwa polskiego według kraju poprzedniego obywatelstwa w latach 2000–2019 ogółem	185
Chart 96. Acquisition of Polish citizenship by country of previous citizenship in 2000–2019 in total ...	185
Wykres 97 Nabycie obywatelstwa polskiego według wybranych krajów poprzedniego obywatelstwa w latach 2000–2019	186
Chart 97. Acquisition of Polish citizenship by selected countries of previous citizenship in 2000–2019	186
Wykres 98. Nabycie obywatelstwa polskiego według trybu nabycia w latach 2013–2019	187
Chart 98. Acquisition of Polish citizenship according to the procedure of acquisition in 2013–2019 ...	187
Wykres 99. Wnioski o wizę repatriacyjną oraz wydane wizy repatriacyjne w latach 2001–2019	190
Chart 99. Applications for a repatriation visa and issued repatriation visas in 2001–2019	190
Wykres 100. Wizy repatriacyjne wydane w latach 2001–2019 według wybranych krajów wydania wizy	190
Chart 100. Repatriation visas issued in 2001–2019 by selected country in which visa was issued	190
Wykres 101. Repatrianci oraz członkowie rodzin repatriantów innej niż polska narodowości przybyli do Polski w latach 2002–2019	192
Chart 101. Repatriates and members of the repatriate families of non-Polish nationality came to Poland in 2002–2019	192
Wykres 102. Osoby, które osiedliły się w Polsce w ramach repatriacji w okresie od 2002 do 2019 r. według województw	193
Chart 102. People who settled in Poland as part of repatriation in the period from 2002 to 2019 by voivodship	193
Wykres 103. Osoby, które osiedliły się w Polsce w ramach repatriacji w okresie od 2002 do 2019 r., z uwzględnieniem pięciu najczęściej wybieranych województw	194
Chart 103. People who settled in Poland as part of repatriation in the period from 2002 to 2019, including five the most frequently chosen voivodship	194
Wykres 104. Karty Polaka przyznane w latach 2008–2019	195
Chart 104. Pole's Cards granted in 2008–2019	195
Wykres 105. Karty Polaka przyznane w latach 2008–2019 według krajów, w których zostały przyznane	196
Chart 105. Pole's Cards granted in 2008–2019 by countries where they were granted	196

Spis map

List of maps

Mapa 1. Emigracja na pobyt stały według województw w latach 2000, 2006 i 2019	81
Map 1. Emigration for permanent residence by voivodship in 2000, 2006 and 2019	81
Mapa 2. Liczba emigrantów przebywających za granicą powyżej 3 miesięcy na 1000 mieszkańców w 2011 r.	95
Map 2. Number of emigrants staying abroad for more than 3 months per 1000 inhabitants in 2011	95
Mapa 3. Imigracja na pobyt stały według województw w latach 2002, 2008, 2014 i 2019	117
Map 3. Immigration for permanent residence by voivodship in 2002, 2008, 2014 i 2019	117
Mapa 4. Wskaźnik internacjonalizacji według województw w latach akademickich 2017/2018 i 2018/2019	158
Map 4. Internationalisation rate by voivodship in academic years 2017/2018 and 2018/2019	158

Aneks tabelaryczny

Table annex

Tablica I. Podstawowe dane demograficzne dla lat 1950–2019	203
Table I. Basic data on population size, vital statistics and migration in 1950–2019	203
Tablica II. Ludność oraz wybrane wskaźniki demograficzne według województw w 2019 r.	209
Table II. Population and selected demographic indicators by voivodship in 2019	209
Tablica III. Ludność i ruch naturalny w krajach Unii Europejskiej w 2018 r.	213
Table III. Population and vital statistics in European Union countries in 2018	213
Tablica IV. Emigracja na pobyt stały według województw w latach 2000–2019	214
Table IV. Emigration for permanent residence by voivodship in 2000–2019	214
Tablica V. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wieku i płci emigrantów	215
Table V. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by age and sex of emigrants	215
Tablica VI. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wieku emigrantów – miasta	216
Table VI. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by age of emigrants – urban areas	216
Tablica VII. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wieku emigrantów – wieś	217
Table VII. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by age of emigrants – rural areas	217
Tablica VIII. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według województw – miasta	218
Table VIII. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by voivodship urban areas	218
Tablica IX. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według województw – wieś	219
Table IX. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by voivodship – rural areas	219
Tablica X. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według kraju następnego zamieszkania	220
Table X. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by country of next residence	220
Tablica XI. Imigracja na pobyt stały według województw w latach 2000–2019	222
Table XI. Immigration for permanent residence by voivodship in 2000–2019	222
Tablica XII. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wieku i płci imigrantów	223
Table XII. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by age and sex of immigrants	223
Tablica XIII. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wieku imigrantów – miasta	224
Table XIII. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by age of immigrants – urban areas	224
Tablica XIV. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wieku imigrantów – wieś	225
Table XIV. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by age of immigrants – rural areas	225
Tablica XV. Imigracja na pobyt stały według województw w latach 2000–2019 – miasta	226
Table XV. Immigration for permanent residence by voivodship in 2000–2019 – urban areas	226
Tablica XVI. Imigracja na pobyt stały według województw w latach 2000–2019 – wieś	228
Table XVI. Immigration for permanent residence by voivodship in 2000–2019 – rural areas	228
Tablica XVII. Imigracja na pobyt w latach 2000–2019 według kraju poprzedniego zamieszkania	229
Table XVII. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by country of previous residence	229
Tablica XVIII. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według obywatelstwa imigrantów	230
Table XVIII. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by citizenship of immigrants	230

Objaśnienia skrótów

Explanation of abbreviations

Skrót Abbreviation	Opis Description
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu European Free Trade Association
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy European Economic Area
ESS	Europejski System Statystyczny European Statistical System
Eurostat	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
ISCO	Międzynarodowy Standard Klasyfikacji Zawodów International Standard Classification of Occupations
KZiS	Klasyfikacja Zawodów i Specjalności Classification of Professions and Specialties
MF	Ministerstwo Finansów Ministry of Finances
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Ministry of Science and Higher Education
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Ministry of Family, Labour and Social Policy
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Ministry of the Interior and Administration
MSZ	Ministerstwo Spraw Zagranicznych Ministry of Foreign Affairs
NACE	Statystyczna Klasyfikacja Rodzajów Działalności Gospodarczych w Unii Europejskiej Statistical Classification of Economic Activities in the European Union
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Census of Population and Housing
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju Organisation for Economic Co-operation and Development
PESEL	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności Universal Electronic System of Population Register
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności, w oparciu o NACE Polish Classification of Activities, based on NACE
UdSC	Urząd do Spraw Cudzoziemców Office for Foreigners
UE	Unia Europejska European Union
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution

Część I. Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2019 roku

Obserwowane od prawie 30 lat trendy procesów demograficznych wskazują, że sytuacja ludnościowa Polski jest trudna. W najbliższej perspektywie nie można spodziewać się znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny. Nadal niski poziom dzietności będzie miał negatywny wpływ także na przyszłą liczbę urodzeń, ze względu na zdecydowanie mniejszą w przyszłości liczbę kobiet w wieku rozrodczym. Z drugiej strony będzie powodować – przy jednoczesnym korzystnym zjawisku, jakim jest stosunkowo długie trwania życia – zmniejszanie podaży pracy oraz coraz szybsze starzenie się społeczeństwa poprzez przede wszystkim wzrost liczby i udziału w ogólnej populacji ludności w najstarszych rocznikach wieku.

1. Ludność i ruch naturalny w 2019 roku

W końcu 2019 r. liczba ludności Polski wyniosła 38383 tys., tj. o prawie 29 tys. mniej niż w końcu 2018 r. Stopa ubytku rzeczywistego wyniosła $-0,07\%$. Oznacza to, że na każde 10 tys. ludności ubyło 7 osób, natomiast w 2018 r. odnotowano ubytek rzeczywisty $-0,06\%$ ¹.

Po odnotowanym w 2017 r. nieznacznym wzroście liczby ludności w latach 2018–2019 r. nastąpił jej ponowny spadek (notowany także w latach 2012–2016). Zmniejszenie się w 2019 r. liczby ludności było wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego, na który składa się spadek liczby urodzeń przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów. W 2019 r. utrzymało się dodatnie saldo rejestrowanych migracji zagranicznych na pobyt stały (Tablica 1).

Tablica 1. Ludność, ruch naturalny i migracje w latach 2018 i 2019^a

Lata	Ludność (31.12)	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeń- stwa	Roz- wody	Saldo migracji zagranic- znych
			ogółem	w tym zgony niemowląt				
w tysiącach								
2018	38411	388,2	414,2	1,5	-26,0	192,4	62,8	3,6
2019	38383	375,0	409,7	1,4	-34,8	183,4	65,3	6,2
Współczynniki na 1000 ludności								
2018	-0,1 ^b	10,1	10,8	3,8 ^c	-0,7	5,0	1,6	0,1
2019	-0,1 ^b	9,8	10,7	3,8 ^c	-0,9	4,8	1,7	0,2

a Dane szczegółowe oraz dalsza retrospekcja znajdują się w tablicach w Aneksie. b Stopa przyrostu w %. c Na 1000 urodzeń żywych.

W 2019 r. zarejestrowano 375 tys. urodzeń żywych, tj. o ponad 13 tys. mniej niż w 2018 r.; współczynnik urodzeń obniżył się o 0,3 punktu promilowego (p. prom.) do 9,8‰. Jednocześnie spadła liczba zgonów – zmarło prawie 410 tys. osób, tj. o ponad 4 tys. mniej w stosunku do poprzedniego roku. Współczynnik umieralności wyniósł 10,7‰ (wobec 10,8‰ w 2018 r.). Zatem, w 2019 r. odnotowano ubytek naturalny – liczba urodzeń była o prawie 35 tys. niższa od liczby zgonów. Współczynnik przyrostu naturalnego (na 1000 ludności) wyniósł $-0,9\%$, w stosunku do $-0,7\%$ w 2018 r.

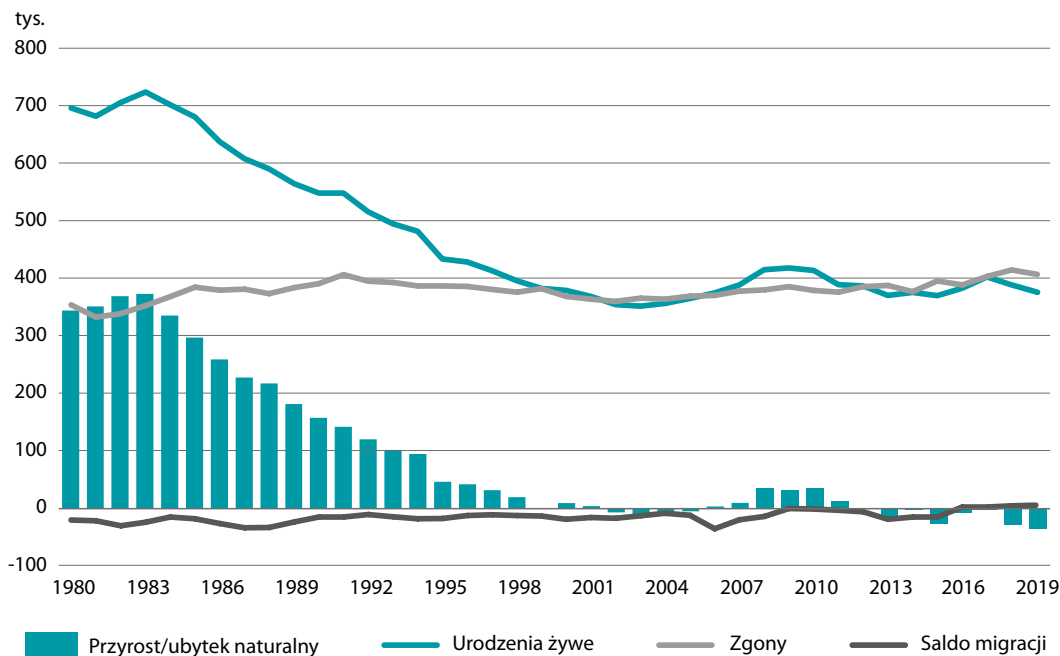
W 2019 r. zawarto ponad 183 tys. nowych związków małżeńskich – o 9 tys. mniej niż rok wcześniej; współczynnik małżeństw kształtował się na poziomie 4,8‰. Wzrosła natomiast liczba rozwodów – rozwiodło się ponad 65 tys. par małżeńskich i jest to o ponad 2 tys. więcej niż w 2018 r.; współczynnik rozwodów był wyższy o 0,1 p. prom. i wyniósł 1,7‰.

¹ Wielkości dla podstawowych zjawisk oraz miar demograficznych w retrospekcji (lata 1950–2019) znajdują się w Aneksie w Tablicy I, natomiast dotyczące 2019 r. dla województw – w Tablicy II.

2. Przebieg zjawisk demograficznych do 2019 roku

Odnotowany w 2019 r. spadek liczby urodzeń potwierdza, że Polska wkroczyła w okres kolejnego kryzysu demograficznego (który miał już przejściowo miejsce w latach 1997–2007), ale obecny prawdopodobnie może mieć charakter dłuższej tendencji (Wykres 1). Podstawy do sformułowania takiej tezy dają przedstawione niżej trendy w zakresie czynników kształtujących zmiany liczby i struktury ludności Polski, tj. urodzeń, umieralności, trwania życia, zawierania i rozpadu małżeństw oraz migracji, tj. urodzeń, umieralności, trwania życia, zawierania i rozpadu małżeństw oraz migracji.

Wykres 1. Ruch naturalny i migracje w latach 1980–2019

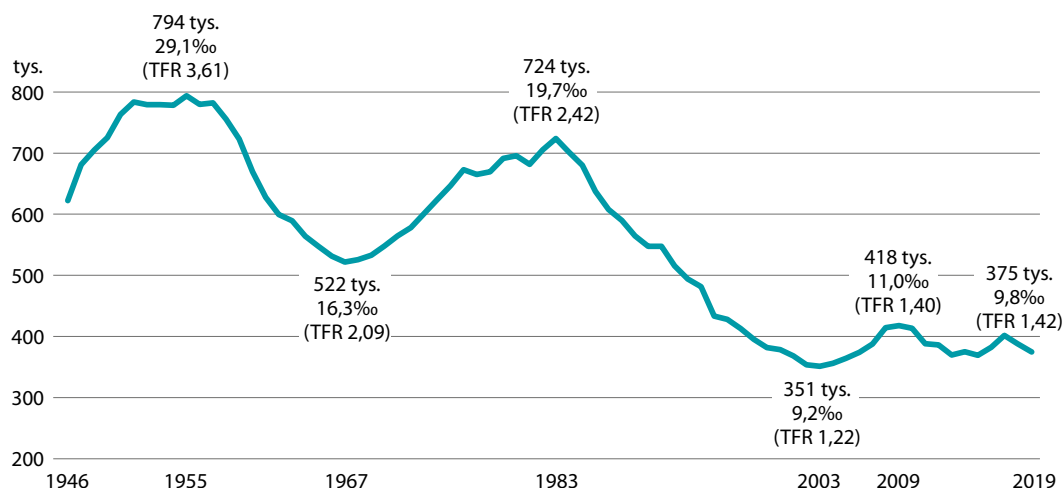
2.1. Urodzenia i dzietność

Urodzenia są kluczowym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności. Aby zapewnić stabilny rozwój demograficzny kraju, to w danym roku – na każde 100 kobiet w wieku 15–49 lat – powinno przypadać średnio co najmniej 210–215 urodzonych dzieci, obecnie przypada ok. 142. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z odkładania na później przez ludzi młodych decyzji o założeniu rodziny – co zostało zapoczątkowane w latach 90. XX wieku, a następnie o posiadaniu mniejszej liczby dzieci lub nawet o samotnym życiu².

Stan depresji urodzeniowej trwa już prawie 30 lat – od 1990 r. wielkość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2, czyli nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń (Wykres 2). Z roku na rok zmniejszała się liczba urodzeń, a od 1998 r. nie osiąga 400 tys. (z wyjątkiem lat 2008–2010 oraz 2017 r. kiedy nastąpiły jej wzrosty). W 2003 r. urodziło się jedynie 351 tys. dzieci – najmniej w całym okresie powojennym, a współczynnik urodzeń (9,2‰) i dzietności (1,22) osiągnęły najniższe z notowanych kiedykolwiek wartości. W latach 2017 r. i 2018 r. zarejestrowano odpowiednio 402 tys. i 388 tys. urodzeń żywych, a w 2019 r. liczba urodzeń żywych zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego o ok. 13 tys. i wyniosła 375 tys. Zmniejszyły się również w stosunku do roku poprzedniego współczynnik urodzeń i współczynnik dzietności wynosząc – odpowiednio: 9,8‰ i 1,419.

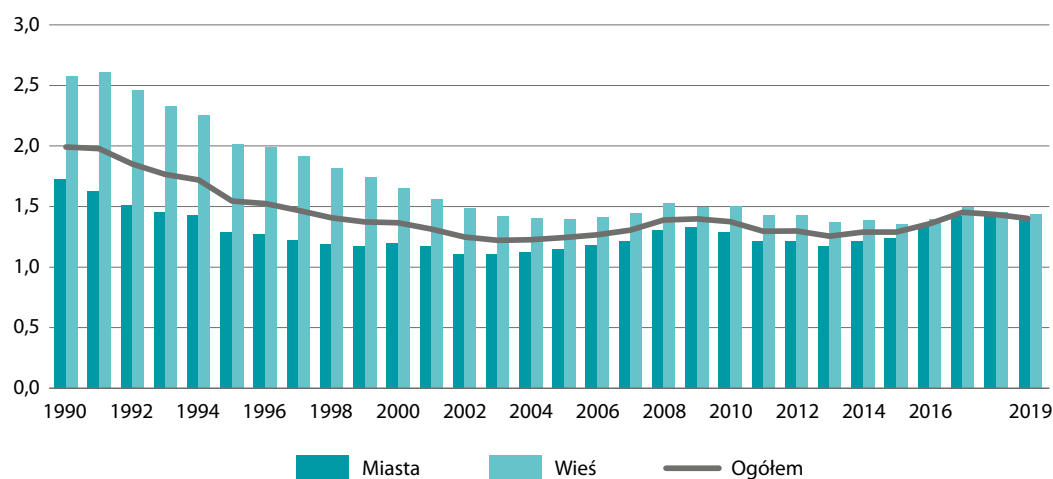
² Sytuacja demograficzna Polski do 2017 r. Urodzenia i dzietność”. Część II, Rozdział 3, str. 51 <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/sytuacja-demograficzna-polski-do-2017-roku-urodzenia-i-dzietnosc,33,1.html>

Wykres 2. Urodzenia żywe w latach 1946–2019 – wyże i niże demograficzne

Na wsi rodzi się relatywnie więcej dzieci – w 2019 r. współczynnik urodzeń kształtował się tam na poziomie 10,1‰, a w miastach 9,6‰. Najwyższy poziom urodzeń żywych występuje w województwach związanych z obszarami największych, rozwijających się aglomeracji miejskich (pomorskie, mazowieckie i małopolskie, wielkopolskie – wielkość współczynnika w 2019 r. kształtowały się pomiędzy 10,7 a 11,1‰). Jest to uwarunkowane relatywnie młodszą strukturą wieku mieszkańców i odpowiada przestrzennemu zasięgowi występowania przyrostu rzeczywistego ludności. Z kolei najniższy poziom urodzeń notuje woj. świętokrzyskie (8,3‰ w 2019 r.), opolskie i zachodniopomorskie (8,6‰).

Wykres 3. Współczynniki dzietności w latach 1990–2019

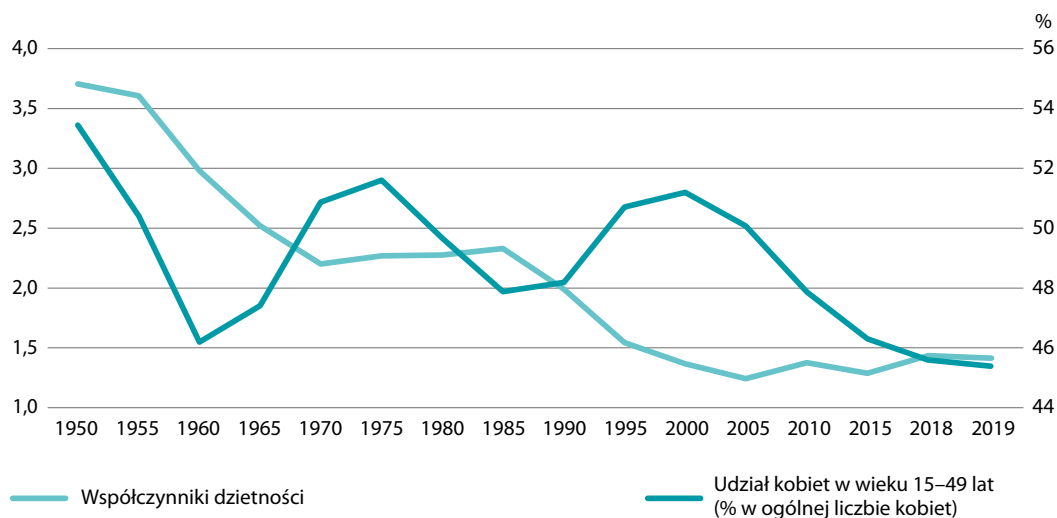

Wartości współczynnika dzietności dla terenów miejskich i wiejskich są obecnie bardzo zbliżone, ale na wsi tradycyjnie wyższe – w 2019 r. wyniósł on tam 1,427, a w miastach 1,407 (Wykres 3).

Warto podkreślić, że nie należy oczekiwać powrotu do wysokiego poziomu dzietności sięgającego istotnie ponad wartość 2. Jednakże utrzymywanie się przez długi czas niskiej dzietności grozi wejściem w tzw. pułapkę niskiej płodności, z której wyjście jest bardzo trudne. Tylko w czterech województwach współczynnik jest wyższy niż ogólnopolski – najwyższe wartości dzietności osiąga w województwie pomorskim (w 2019 r. było to 1,60) oraz mazowieckim i wielkopolskim (1,57–1,54), czwarte z nich to małopolskie (1,49); najniższe zaś w świętokrzyskim (1,24) i opolskim (1,27). Zróżnicowanie terytorialne jest podobne jak przy natężeniu (współczynnika) urodzeń i utrzymuje się od lat.

Bieżąca liczba urodzeń jest zależna od liczby kobiet w wieku prokreacyjnym (15–49 lat) oraz od jej struktury, drugim elementem mającym istotny wpływ na liczbę urodzeń są postawy i zachowania prokreacyjne ludności. Rosnąca i znacząco wysoka liczba kobiet w wieku rozrodczym może się wydawać wystarczającym gwarantem dużej liczby urodzeń lub jej wzrostu (Wykres 4). Niestety tak nie jest, ponieważ drugim elementem mającym istotny wpływ na liczbę urodzeń są postawy i zachowania prokreacyjne ludności. Wymiernym wskaźnikiem tych zachowań – wzorcem płodności – są wielkości cząstkowych współczynników płodności, tj. natężenie urodzeń w poszczególnych rocznikach wieku matek w danym roku. Wartości tych cząstkowych miar nie zależą ani od rozmiarów populacji ani od jej struktury według wieku – odzwierciedlają one zachowania prokreacyjne w danym okresie składając się na współczynnik dzietności teoretycznej (TFR = suma cząstkowych współczynników płodności).

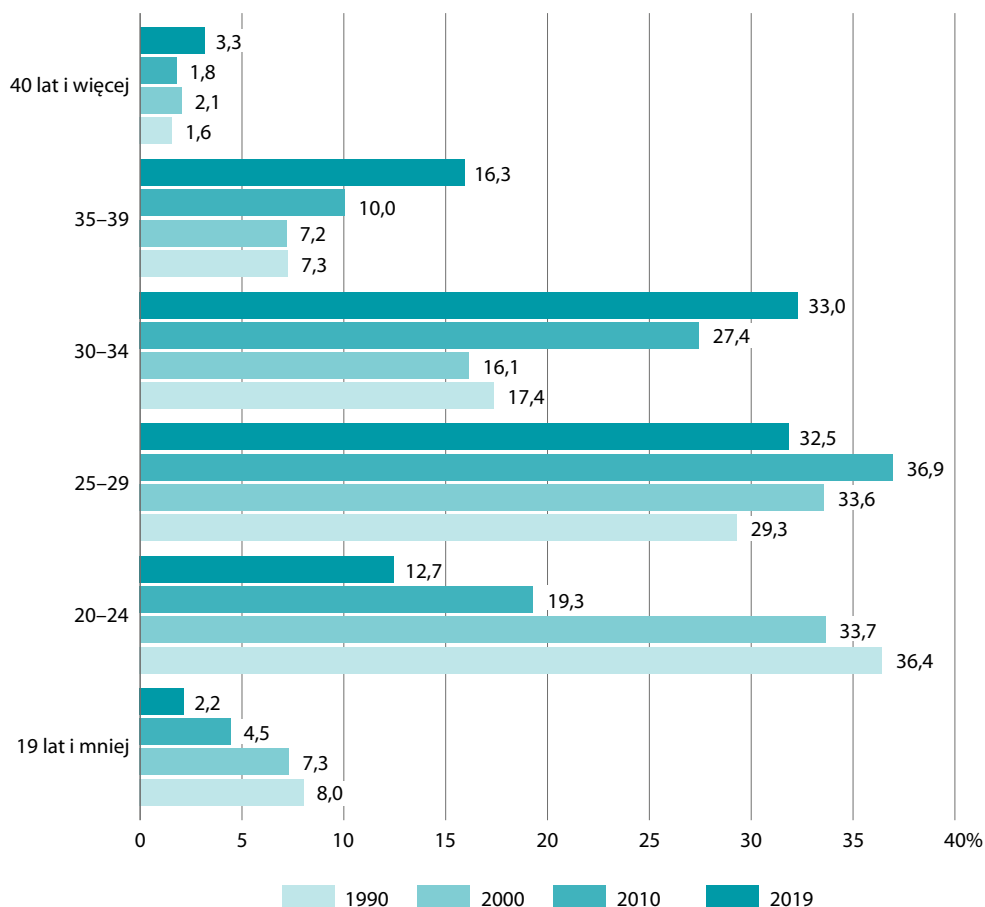
Wykres 4. Kobiety w wieku rozrodczym oraz ich dzietność (TFR)

Obserwowane po 1990 roku zmiany spowodowały przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20–24 lata do grupy 25–29, a obecnie także do grupy 30–34 lata. Znaczący wzrost płodności ma miejsce także w najstarszych grupach wieku. W latach 1990–2019 udział matek w wieku co najmniej 30 lat podwoił się i stanowią one 53% kobiet, które urodziły dziecko w 2019 r. (Wykres 5).

Zmiany wzorca płodności kształtują średni wiek matek w chwili rodzenia. W konsekwencji wzrostu płodności w starszych grupach wieku rozrodczego nastąpiło podwyższenie mediany wieku kobiet rodzących dziecko, która w 2019 r. wyniosła 30 lat wobec ok. 26 lat w latach 1990–2000. W tym okresie zwiększył się także – o prawie 5 lat – średni wiek urodzenia pierwszego dziecka – w 2019 r. wyniósł 28 lat.

Wykres 5. Urodzenia żywe według wieku matki w latach 1990–2019 (w %)

Zmieniła się też struktura poziomu wykształcenia matek. Największe zmiany dotyczą wykształcenia wyższego oraz podstawowego. W 2019 r. aż 51% kobiet rodzących dziecko posiadało wykształcenie wyższe, tj. ponad ośmiokrotnie więcej niż na początku lat 90. ub. wieku, kiedy udział ten wynosił 6% (w 2000 r. – 13%). Natomiast sześciokrotnie zmniejszył się odsetek kobiet z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia – z 18% w 1990 r. do prawie 3% obecnie (w 2000 r. – 14%).

W omawianym okresie obserwuje się wzrost liczby urodzeń pozamałżeńskich. Ze związków nieformalnych rodzi się obecnie co czwarte dziecko i od 2000 r. udział ten zwiększył się ponad dwukrotnie (na początku lat 90. ub. wieku wynosił ok. 6–7%). Odsetek dzieci urodzonych ze związków pozamałżeńskich jest wyższy w miastach i wynosi 29%, podczas gdy na wsi – 21%. Najwyższy udział urodzeń pozamałżeńskich notowany jest w województwach zachodniej Polski, a przede wszystkim w zachodniopomorskim i lubuskim (42% i 40% w 2019 r.), a najniższy w Polsce południowej – w podkarpackim i małopolskim (po 14%).

2.2. Zgony i umieralność

Natężenie zgonów w Polsce na przestrzeni kilkudziesięciu lat nie zmienia się istotnie – rośnie, ale tempo wzrostu jest niewielkie i w miarę jednostajne; współczynnik zgonów w 2019 r. wyniósł 10,7, tj. o 0,1 p. prom. więcej niż w 2018 r. (Wykres 1). Należy oczekiwać, że liczba i natężenie zgonów nadal będzie wzrastać z powodu systematycznego wzrostu liczby i odsetka osób w najstarszych grupach wieku. Średnioroczna liczba zgonów w minionych latach XXI wieku wyniosła ponad 380 tys. (współczynnik zgonów kształtował się na poziomie ok. 10‰).

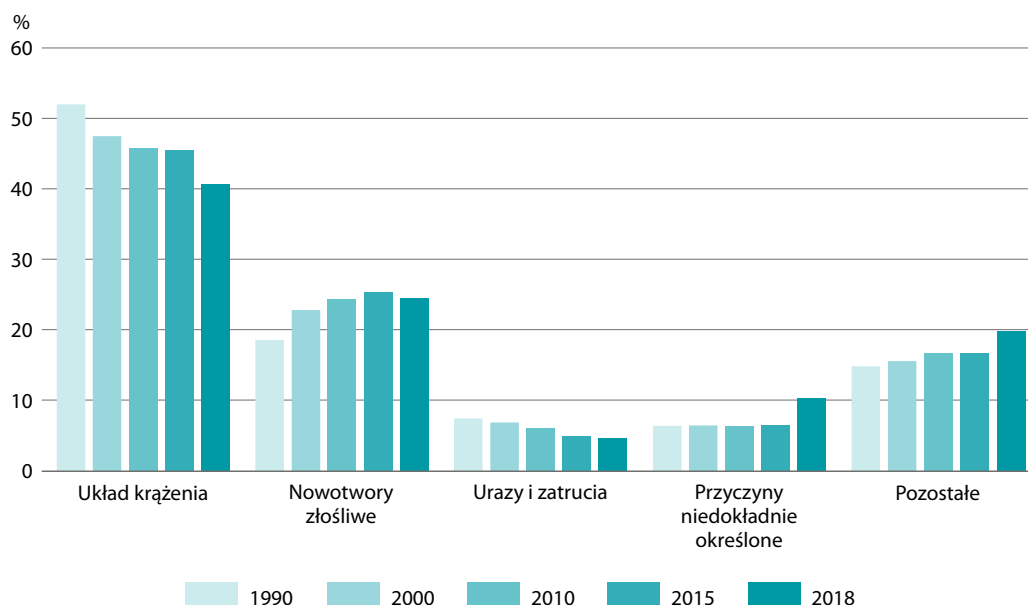
W ogólnej liczbie prawie 410 tys. osób zmarłych w 2019 r. prawie 52% stanowili mężczyźni, a mediana wieku zmarłych wyniosła 77 lat (dla mężczyzn 71 lat, dla kobiet 83 lata), podczas gdy w 2000 r. było to – odpowiednio: 73 lata, 69 lat i 78 lat.

Poziom umieralności jest obecnie wyższy w miastach (w 2019 r. wyniósł 11‰) niż obserwowany na wsi (10,2‰), wykazuje też znaczne zróżnicowania regionalne. Regionalny zakres zróżnicowań kształtował się w 2019 r. od 9,4‰ w woj. podkarpackim do 12,4‰ w łódzkim. Wysoka, ale nie przekraczająca 12‰ umieralność występuje także w województwach świętokrzyskim i śląskim.

Zmiany w umieralności pozostają w ścisłym związku ze zmianami w strukturze podstawowych przyczyn zgonów, którymi są choroby układu krążenia i choroby nowotworowe – obie grupy powodują ok. 70% wszystkich zgonów (Wykres 6). Niekorzystnym zjawiskiem jest wzrastająca z roku na rok liczba zachorowań i zgonów w wyniku chorób nowotworowych; na początku lat 90. XX w. nowotwory złośliwe były przyczyną niespełna 20% wszystkich zgonów, a w 2018 r. – już blisko 25%. Natomiast maleje udział zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia z 52% w 1990 r. do ok. 41% obecnie. Kolejnymi istotnymi przyczynami zgonów są choroby układu oddechowego, których udział wzrasta, oraz urazy i zatrucia, powodujące po 5–7% wszystkich zgonów.

Jednocześnie należy podkreślić coraz wyższy – wynoszący w 2018 r. ponad 10% – udział zgonów, w przypadku których przyczyny nie zostały dokładnie określone³.

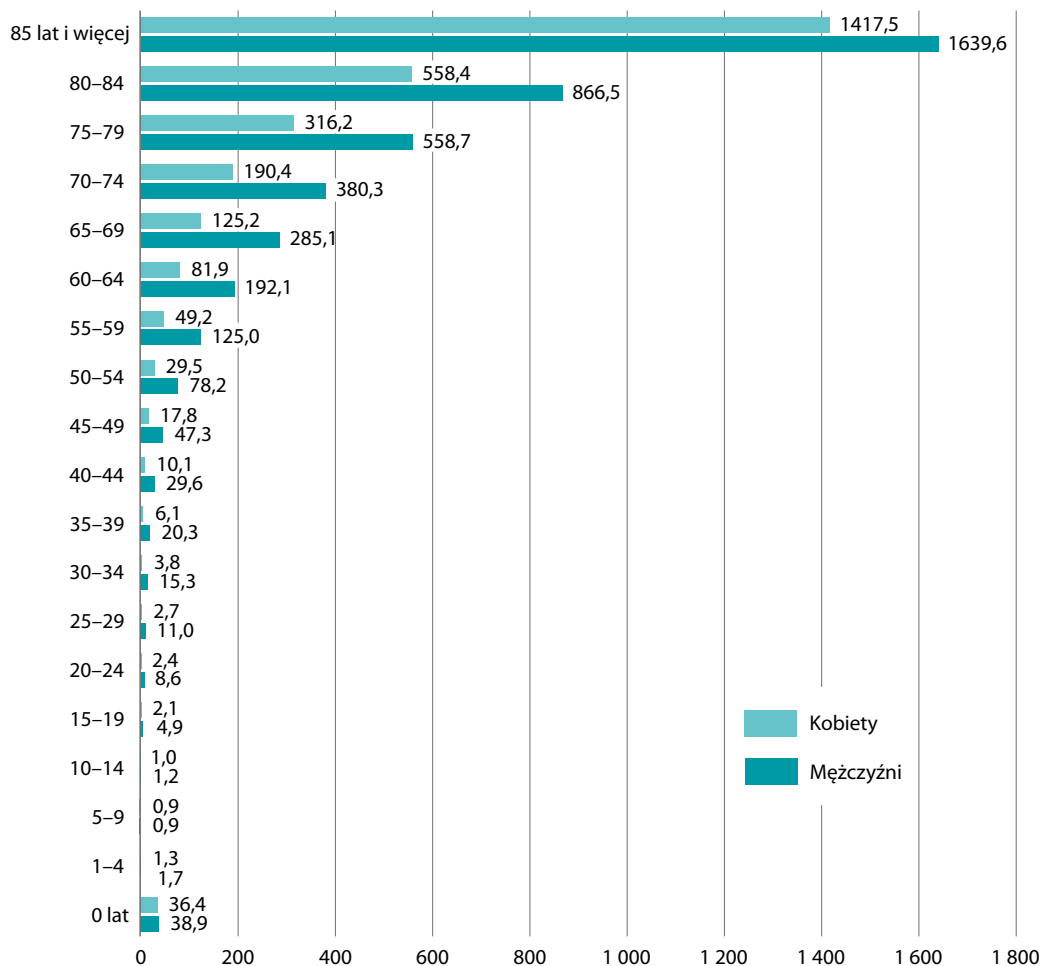
Wykres 6. Zgony według przyczyn w latach 1990–2018

³ Jest to specjalnie wydzielona w orzecznictwie, tj. w Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD 10), grupa zdarzeń medycznych służąca do klasyfikacji przypadków zgonów, dla których nie zidentyfikowano konkretnej przyczyny. Odsetek tego typu orzeczeń w Polsce (w stosunku do ogółu zgonów) jest jednym z najwyższych w Unii Europejskiej. Więcej na ten temat <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/statystyka-przyczyn-zgonow/> (dostęp 12.08.2020 r.)

Natężenie umieralności jest zróżnicowane w zależności od płci i wieku (Wykres 7). Począwszy od najmłodszych grup wieku ludności widoczna jest nadumieralność mężczyzn, tj. współczynniki zgonów dla mężczyzn są wyższe niż dla kobiet. W młodszych grupach wieku wielkości współczynników są niewielkie (dla kobiet ok. 1,3, a dla mężczyzn 2,2 zgony na 10 tys. ludności danej płci), ale dla wieku około 20–44 lata stają się 3 krotnie wyższe dla mężczyzn, w tym dla grupy 25–29 lat różnica sięga ponad 4 razy (2,7 do 11,0). Wraz ze wzrostem wieku, natężenie zgonów także staje się coraz wyższe – a w najstarszych rocznikach wieku rośnie wręcz lawinowo. Ale też wielkości współczynników dla płci zaczynają się wyrównywać – na każde 10 tys. mężczyzn w wieku co najmniej 85 lat w ciągu roku umiera ich ponad 1600, a wśród kobiet – ponad 1400.

Wykres 7. Natężenie zgonów według płci i wieku w 2019 r. (współczynniki na 10 tys. ludności danej płci i grupy wieku)

Zróżnicowanie według płci i wieku dotyczy także oddziaływania przyczyn zgonów. W zbiorowości mężczyzn poniżej 50. roku życia najczęstszymi przyczynami zgonów są przyczyny zewnętrzne czyli skutki urazów/wypadków i zatruc, np. w grupie wieku 15–24 lata odpowiadają aż blisko 70% zgonów. Relatywnie mniej zgonów przyczyni te powodują wśród osób starszych. Mężczyźni od 45. roku życia umierają przede wszystkim na choroby układu krążenia i udział tych zgonów systematycznie rośnie wraz z wiekiem. Dla młodych kobiet, podobnie jak dla mężczyzn, najgroźniejsze są przyczyny zewnętrzne, ale już wśród kobiet w wieku 30–79 lat najwięcej zgonów powodują nowotwory, w tym wśród kobiet zmarłych w wieku 55–64 lata udział zgonów w wyniku nowotworów złośliwych jest bliski 50%. Wśród kobiet w wieku 80 i więcej lat najczęstszą przyczyną zgonów są choroby układu krążenia – odsetek sięga 57%. Taka struktura zgonów według najważniejszych grup przyczyn utrzymuje się w Polsce od wielu lat.

Pozytywnym zjawiskiem jest obserwowany nieprzerwanie spadek umieralności dzieci w wieku 1–14 lat. Szczególnie niska jest umieralność dzieci w wieku 5–14 lat (wynosi do 15 zgonów na 100 tys. ludności w tej grupie wieku), zwłaszcza w porównaniu z kolejnymi starszymi grupami wieku – np. dla całej grupy 15–19 współczynnik wynosi ponad 35. W 2019 r. na każde 100 tys. dzieci w wieku 1–14 lat odnotowano 11 zgonów (w 2000 r. było ich 22, a na początku lat 90-tych ubiegłego wieku – 36). W miastach współczynnik ten jest nieco niższy niż na wsi (odpowiednio 11 i 12).

Podstawowymi przyczynami zgonów dzieci i młodzieży są urazy i zatrucia – dotyczy to szczególnie wieku 5–19 lat, gdzie zewnętrzne przyczyny stanowią ponad połowę wszystkich zgonów. Częściej ulegają im chłopcy – szczególnie wśród nastolatków (w 2018 r. stanowiły blisko 56% przyczyn dla tej grupy wieku, wśród dziewczynek – prawie 45%). Kolejną grupą przyczyn są nowotwory złośliwe (ponad 13% zgonów dzieci i młodzieży), następnie choroby układu nerwowego i narządów zmysłu oraz choroby układu oddechowego (7,9% i 7,1%), a także wady rozwojowe wrodzone.

Jednakże niepokojącym zjawiskiem jest rosnąca – na przestrzeni ostatnich 25 lat – liczba samobójstw wśród nastolatków (osób w wieku 15–19 lat). Szczególnie gwałtowny wzrost obserwowano w latach 90-tych ubiegłego wieku, tj. od notowanego na poziomie 10% udziału na początku lat 90-tych do ponad 16% w 2000 r. Ten wysoki odsetek nadal się utrzymuje i – pomimo istotnego spadku ogólnej liczby zgonów wśród młodych osób – zamachy samobójcze w 2018 r. stanowiły przyczynę blisko 14% zgonów wśród nastolatków.

Na ogólny poziom umieralności pozytywnie wpływa obniżanie się umieralności niemowląt. W 2019 r. zmarło 1,4 tys. dzieci w wieku poniżej 1 roku życia (o ok. 0,1 tys. mniej niż w 2018 r.). Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych utrzymał się na tym samym poziomie jak przed rokiem (3,8‰); wobec 8,1‰ w 2000 r. i 19,3‰ w 1990 r. W miastach współczynnik ten wyniósł 3,7‰, natomiast na wsi spadł w stosunku do 2018 r. o 0,3 p. prom. i osiągnął – 3,9‰;

Spadkowy trend umieralności niemowląt wynika z istotnego zmniejszenia się zgonów noworodków w pierwszym tygodniu życia. Niezmiennie przyczyną ponad połowy zgonów niemowląt są choroby i stany okresu okołoporodowego, czyli powstające w trakcie trwania ciąży matki i w okresie pierwszych 6 dni życia noworodka, przyczyną kolejnych 38% zgonów są wady rozwojowe wrodzone, a pozostałe zgony są powodowane chorobami nabytymi w okresie niemowlęcym lub urazami.

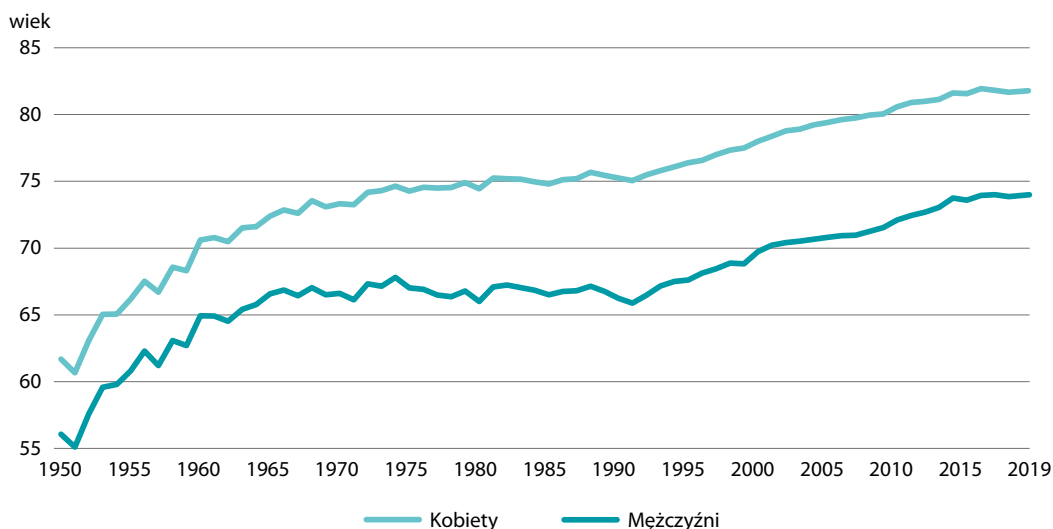
Umieralność niemowląt jest bardziej zróżnicowana przestrzennie niż ma to miejsce w przypadku ogólnego współczynnika zgonów. W 2019 r. współczynnik zgonów niemowląt kształtował się od 2,8‰ w woj. świętokrzyskim do 4,9‰ w kujawsko-pomorskim. Średni współczynnik umieralności dla lat 2000–2019 kształtuje się od 4,8‰ (w województwach: mazowieckim, opolskim i małopolskim) do 6,4‰ w dolnośląskim i śląskim.

Obniżanie się poziomu umieralności niemowląt, a także stosunkowo niska liczba urodzeń martwych skutkują spadkiem natężenia umieralności okołoporodowej, której współczynnik obecnie wynosi 5,3‰ wobec 19,5‰ w 1990 r. (w 2000 r. wyniósł 9,7‰). Umieralność okołoporodowa jest jednym z czynników określających kondycję zdrowotną ludności – obok ogólnego natężenia zgonów i parametrów trwania życia.

2.3. Trwanie życia

W wyniku różnokierunkowych zmian umieralności, w 2019 r. nastąpił wzrost przewidywanej długości trwania życia dla kobiet – o 0,1 roku, a dla mężczyzn – o 0,2 roku (Wykres 8). Urodzony w 2019 r. chłopiec miał przed sobą 74,1 roku przeciętnego trwania życia (w warunkach umieralności z 2019 r.) – a dziewczynka 81,8 roku.

Podobnie jak w innych krajach, krótsze trwanie życia mężczyzn wynika ze zjawiska wysokiej nadumieralności mężczyzn, które obserwowane jest we wszystkich grupach wieku, ale różnica ta zmniejsza się wraz z wiekiem. Mężczyźni mieszkający w miastach żyją nieco dłużej niż zamieszkali na wsi – w 2019 r. ich przeciętne trwanie życia wynosiło 74,5 roku, a na wsi 73,4 – niewiele więcej niż w ubiegłym roku. Przeciętne trwanie życia kobiet jest bardziej wyrównane na obu obszarach (81,7 roku w miastach oraz 81,8 roku na wsi).

Wykres. 8. Trwanie życia w latach 1950–2019

W ciągu minionych kilkudziesięciu lat (od 1993 r.) trwanie życia mężczyzn wydłużyło się o blisko 7 lat, a kobiet o 6 lat (Wykres 8). Wydłużanie trwania życia Polaków przez wiele lat wynikało głównie ze spadku umieralności niemowląt, a obecnie coraz większego znaczenia nabiera spadek natężenia zgonów wśród osób starszych.

Trwanie życia jest zróżnicowane terytorialnie, ale województwa charakteryzujące się najdłuższym i najkrótszym przeciętnym trwaniem życia swych mieszkańców są częściowo podobne w przypadku mężczyzn i kobiet. Najdłuższe trwanie życia cechuje mężczyzn w woj. podkarpackim i małopolskim (w 2019 r. parametry te wyniosły odpowiednio 75,4 i 75,3 roku) oraz kobiety w województwach podkarpackim i podlaskim (odpowiednio 83,2 i 83,1 roku). Z kolei najkrótsze trwanie życia cechuje mieszkańców województwa łódzkiego i lubuskiego (mężczyźni: 72,5 roku w łódzkim, 72,9 roku w lubuskim; a kobiety: po 81 lat). Dodatkowo w przypadku kobiet podobnie krótkim trwaniem życia charakteryzują się mieszkanki województw kujawsko-pomorskiego (81 lat) oraz śląskiego (80,8 roku).

Pełniejszą interpretację danych dotyczących trwania życia umożliwia analizowanie ich w powiązaniu ze stanem zdrowia. Wskaźnik przeciętnego trwania życia w zdrowiu określa dla danej osoby (o określonej płci i wieku) średnią liczbę lat życia bez niepełnosprawności. Zatem, wskaźnik ten dodaje wymiar jakościowy do przewidywanej liczby lat życia i pozwala na obserwację, czy dłuższe życie oznacza jednocześnie dłuższe życie w dobrym zdrowiu.

Jak wskazują wyniki badań GUS⁴ dotyczące 2019 roku, trwanie życia w zdrowiu w Polsce wyniosło dla kobiet 77% przewidywanego trwania życia, a dla mężczyzn 80%. Oznacza to, że w przypadku kobiet – spośród przewidywanych w 2019 r. 81,8 lat trwania życia – pierwsze blisko 63,3 roku to okres bez ograniczeń spowodowanych niepełnosprawnością. Dla mężczyzn wynosi to 59,7 roku w zdrowiu z przewidywanych 74,1 lat do przeżycia. Jednakże wraz z wiekiem wskaźniki te ulegają obniżeniu i udział procentowy pozostałego życia bez niepełnosprawności zaczyna się zmniejszać. Np. mężczyzna, który w 2019 r. miał 65 lat może oczekiwać, że jeszcze około połowa (49%) jego dalszego życia upłynie w zdrowiu (przeciętnie 7,8 roku), a kobieta – 42% (przeciętnie 8,5 roku).

⁴ https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-zdrowiu-w-polsce-w-latach-2009-2019_4,1.html

W Polsce występuje duże zróżnicowanie przestrzenne długości trwania życia w zdrowiu. W 2019 r. najdłuższym życiem bez niepełnosprawności charakteryzowały się osoby mieszkające w województwie wielkopolskim, gdzie dla mężczyzn (w momencie narodzin) wartość tę oszacowano na 61,4 roku, zaś dla kobiet 64,5 roku. Wyniki te znacznie przekraczają analogiczne na poziomie krajowym. Najkrótsze trwanie życia w zdrowiu mężczyzn obserwuje się w województwie łódzkim (58,7 roku), natomiast w przypadku kobiet w województwie śląskim, gdzie wynosi ono tylko 62,4 roku. Mieszkańcy województw Polski zachodniej większą część życia przeżywają bez niepełnosprawności (tj. proporcja oczekiwanego trwania życia w zdrowiu w momencie narodzin do przeciętnego trwania życia jest tam wyższa) w porównaniu do województw leżących na wschodzie kraju.

Według badań Eurostat-u^{5,6}, w 2018 r., spośród krajów Unii Europejskiej, najbardziej korzystne proporcje trwania życia w zdrowiu w stosunku do całego przewidywanego okresu życia mieli mieszkańcy Szwecji, Bułgarii oraz Malty. Dla mężczyzn w tych krajach około 90% to życie bez niepełnosprawności, z tym, że dla Szweda jest to 73,7 roku z 80,9 lat całego życia, a dla Bułgara 64 lata w zdrowiu z przewidywanych 71,5 lat. Z kolei na Malcie dla mężczyzn przewiduje się, że 89% życia przeżyją bez niepełnosprawności (71,9 roku z 80,4 lat). Wśród kobiet odsetek życia w zdrowiu jest niższy i wyniósł dla Malty 87%, czyli 73,4 roku w zdrowiu na 84,6 lat całego życia, w Bułgarii wskaźnik był niewiele niższy – 86% – ale, podobnie jak u mężczyzn, całe przewidywane trwanie życia jest dużo krótsze i wynosi 78,6 roku, a w zdrowiu – 67,6 roku. Natomiast w Szwecji procent życia w zdrowiu wynosi 85%, czyli 72 lata w zdrowiu na 84,3 lata.

Najmniej korzystne proporcje dotyczą kobiet w Słowenii – jest to 65%, czyli 54,6 roku w zdrowiu na 84,4 lata życia, oraz Finlandii i Estonii (66–67%), czyli minimum 55 lat życia w zdrowiu na 82,7 lat (Estonia) i 84,5 lat (Finlandia). Dodatkowo w przypadku Litwinek 53,7 roku życia w zdrowiu na 79,7 lat ogólnego trwania życia, przekłada się na 67% życia spędzonego bez niepełnosprawności. Wśród mężczyzn najniższe wskaźniki życia w zdrowiu notują Estończycy (71%) i Austriacy (72%), co przekłada się – odpowiednio na: 52,7 i 56,8 roku.

Jeśli analizie poddać liczbę lat życia to najkrócej w zdrowiu żyją Litwinki – 53,7 roku, a najdłużej mieszkanki Malty – prawie o 20 lat więcej. W przypadku mężczyzn – najmniej lat w zdrowiu upłynie Litwinom 51 lat (wskaźnik to 73%), a najwięcej Szwedom – prawie o 23 lata więcej (wskaźnik – 91%).

Podobnie, jak w przypadku innych zjawisk demograficznych, także parametry trwania życia nie zmieniają się gwałtownie z roku na rok, proces zmian trwa co najmniej kilka lat. Zatem przedstawione wyżej dane w zakresie życia bez niepełnosprawności odzwierciedlają kilkuletni trend.

2.4. Tworzenie i rozpad rodzin⁷

Dzietność kobiet w Polsce nadal jest istotnie determinowana liczbą zawieranych związków małżeńskich, przy czym ponad połowa dzieci rodzi się w okresie pierwszych trzech lat trwania małżeństwa rodziców. Zatem, wzrost liczby nowozawartych małżeństw skutkuje – w kolejnych 2–3 latach – wzrostem liczby urodzeń.

Niestety, w procesach tworzenia rodzin także mamy do czynienia z niekorzystnym trendem – liczba nowo zawieranych małżeństw pozostaje od 2013 r. na poziomie poniżej 200 tys., w 2019 r. zarejestrowano 183 tys. nowych związków (najwięcej w bieżącym stuleciu – 258 tys. – odnotowano w 2008 r.). Co roku orzekanych jest – średnio – ok. 65 tys. rozwodów (po szczycie w 2006 r., kiedy było ich prawie 72 tys.) i dodatkowo, w przypadku kolejnych ok. 2 tys. małżeństw rocznie – sąd orzeka separację (w 2019 r. orzeczeń takich było 1,2 tys.).

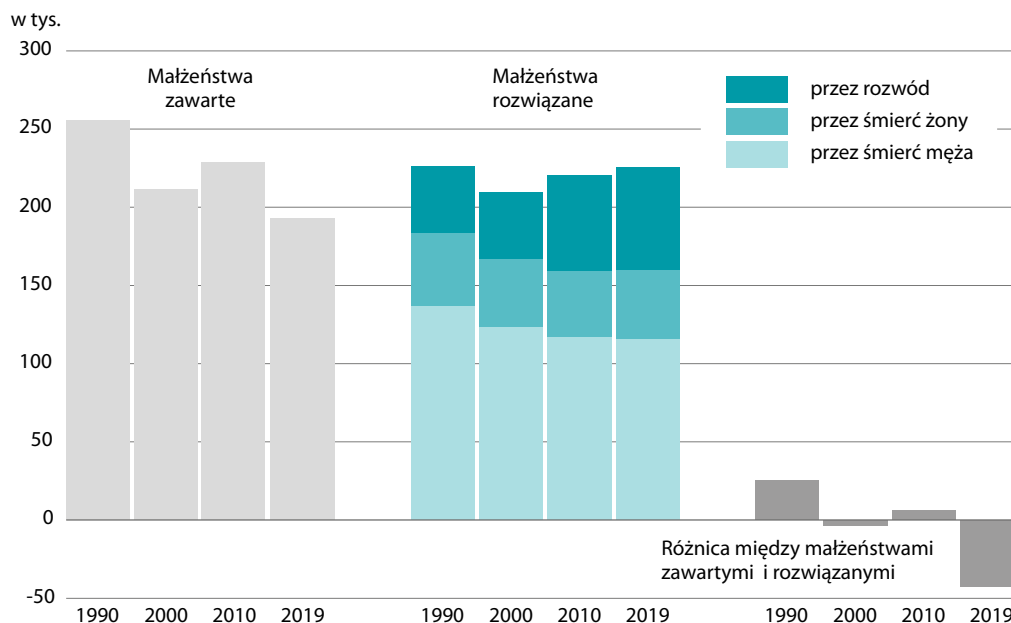
⁵ Healthy life years, baza Eurostatu, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_hlye&lang=en, (dostęp 10.08.2020 r.)

⁶ Life expectancy, baza Eurostatu, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_mlexpec&lang=en, (dostęp 10.08.2020 r.)

⁷ „Sytuacja demograficzna Polski do 2018 r. Tworzenie i rozpad rodzin”, Część II <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/sytuacja-demograficzna-polski-do-2018-roku-tworzenie-i-rozpad-rodzin,33,2.html>

W konsekwencji – od 2011 r. – maleje liczba małżeństw istniejących, tj. każdego roku liczba nowopowstałych związków małżeńskich jest niższa od liczby małżeństw rozwiązanych przez śmierć współmałżonka lub przez rozwód. W końcu 2019 r. w Polsce istniało 8856 tys. małżeństw – o ponad 42 tys. mniej niż rok wcześniej. Należy podkreślić, że w latach 90. ubiegłego oraz na początku bieżącego wieku rozwody stanowiły przyczynę 1/5 rozwiązywanych rocznie małżeństw, obecnie jest to już prawie 30% (Wykres 9).

Wykres 9. Bilans małżeństw w latach 1990–2019

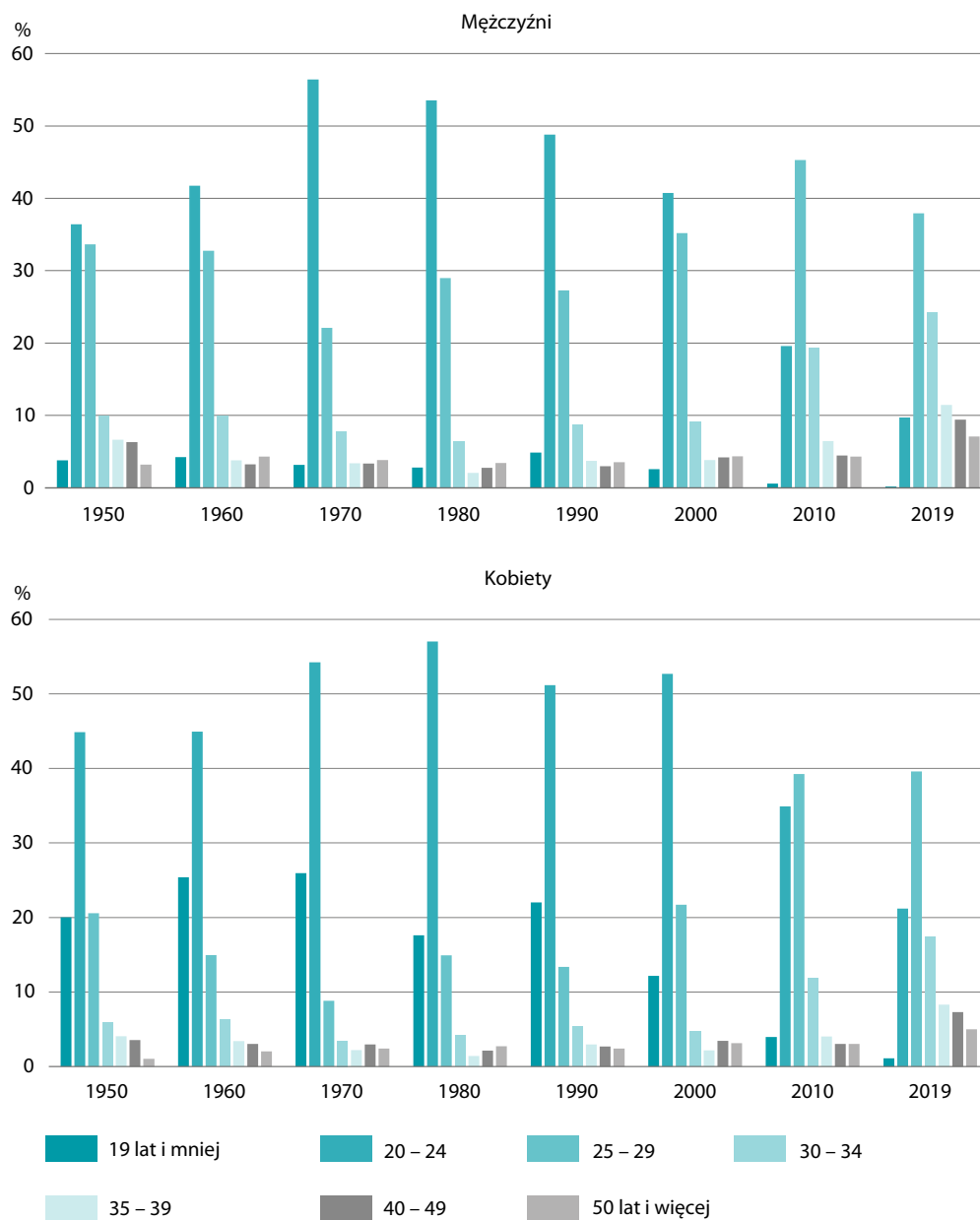

Współczynnik zawierania małżeństw w Polsce nie przekracza w ostatnich latach 5‰, w 2019 r. wyniósł 4,8‰. Częstość zawierania małżeństw w miastach i na wsi jest podobna; w przypadku województw – najwyższe współczynniki notuje woj. małopolskie (w 2019 r. – 5,3‰), a najniższe: opolskie i świętokrzyskie (4,3‰ w 2019 r.).

Wśród ogółu zawieranych małżeństw – od lat – na niemal niezmiennym poziomie pozostaje udział pierwszych związków małżeńskich (ok. 78% w 2019 r., na wsi 83%). Niemniej nadal maleje natężenie zawierania małżeństw w młodszych grupach wieku, co należy wiązać z opóźnieniem decyzji o zawarciu małżeństwa, pozostawianiem w związkach nieformalnych lub rezygnacją z życia w związku.

Konsekwencją wyborów dokonywanych przez młodych ludzi, którzy planując przyszłość najpierw inwestują w siebie – w edukację, pracę – a potem w rodzinę, jest zwiększenie się wieku nowożeńców (Wykres 10). W 2019 r. mediana wieku mężczyzny zawierającego małżeństwo wyniosła ponad 30 lat, a kobiety ponad 28 lat – w przypadku obydwu płci jest to o ponad 4 lata więcej niż w 2000r. Najmłodszy kawalerowie mieszkają w województwach wschodniej i południowo-wschodniej Polski (podlaskie oraz podkarpackie, małopolskie i lubelskie) – ich mediana wieku to ok. 29 lat. Z kolei najstarsi są mieszkańcy Polski zachodniej (zachodniopomorskie, lubuskie oraz dolnośląskie) – mając ok. 32 lata. Podobnie jest w przypadku panien młodych – najmłodsze (ok. 27 lat) zamieszkują województwa Polski wschodniej oraz południowo-wschodniej, a najstarsze (30 lat) województwa zachodnie.

Wykres 10. Nowożeńcy według wieku w latach 1990–2019

Małżeństwa wyznaniowe (tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego) stanowiły w 2019 r. ok. 60% zawieranych prawnie związków (na wsi było to 68%, w miastach 54%) i ich odsetek nieznacznie maleje (w 2010 r. wynosił 68%, w miastach 63% i 75% na wsi).

W 2019 r. zostało rozwiązanych przez sąd ponad 65 tys. małżeństw. Liczba rozwodów w miastach jest prawie 3-krotnie wyższa niż na wsi, a współczynnik prawie dwukrotnie, a w przypadku separacji co najmniej o połowę wyższa. Także w układzie regionalnym występują znaczne różnice, tj. postępowanie mieszkańców województw południowo-wschodniej Polski jest bardziej tradycyjne, natomiast najmniej tradycyjne w województwach zachodnich. Rozwiedzeni małżonkowie przeżywają ze sobą średnio ok. 14 lat. Na przestrzeni lat podwyższa się także wiek małżonków podejmujących decyzję o rozwodzie – w 2019 r. statystyczny rozwodzący się mężczyzna miał prawie 42 lata, a kobieta ponad 39 lat, tj. byli o ok. 3–4 lata starsi niż w 2000 r. i o 5–6 lat niż w 1990 r. Społecznym skutkiem rozwodów są losy małoletnich dzieci (w wieku poniżej 18 lat), których liczba w rozwiedzionych małżeństwach w 2019 r. wyniosła 55 tys. Rodzi to istotne konsekwencje dla funkcjonowania takich rodzin i powoduje wzrost liczby rodzin samotnych matek z małoletnimi dziećmi. Z drugiej strony podkreślenia wymaga fakt, że coraz częściej sąd orzeka wspólne wychowywanie dzieci przez rozwiedzionych rodziców – w 2019 r. takich rozstrzygnięć było ponad 62%, opieka przyznana wyłącznie matce to 33% przypadków (w 2000 r. udział ten wynosił 65%), natomiast wyłączna opieka ojca to tylko ok. 3% przypadków.

2.5. Przyrost/ubytek naturalny ludności

Przyrost naturalny jest różnicą między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów, niemniej staje się on także wypadkową wszystkich przedstawionych wyżej zjawisk demograficznych i ich trendów obserwowanych w ostatnich latach. Skutkiem jest notowany od 2013 r. ubytek naturalny (miał on już miejsce także w latach 2002–2005) wynikający przede wszystkim z małej liczby urodzeń przy prawie nieistotnych zmianach w natężeniu zgonów. Od 2013 r. zmarło o ponad 112 tys. osób więcej niż urodziło się dzieci (Wykres 1).

Zmiany w strukturze wieku ludności (zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży) oraz spadek liczby zawieranych małżeństw dają podstawy do twierdzenia, że proces ten będzie postępował. Przyrost naturalny ludności od wielu lat zapewniany był przez ludność zamieszkującą tereny wiejskie, natomiast w miastach występował stały ubytek naturalny. W 2019 r. zarówno tereny wiejskie, jak i miasta charakteryzowały się wystąpieniem ubytku naturalnego, który na wsi kształtował się na poziomie $-0,1\text{‰}$, podczas gdy w miastach wyniósł $-1,4\text{‰}$.

Współczynniki przyrostu/ubytku naturalnego są znacznie zróżnicowane regionalnie, ale największe różnice występują w ujęciu powiatowym. Od kilku lat zróżnicowanie tego wskaźnika w ujęciu wojewódzkim jest względnie ustabilizowane, a w 2019 r. skala jego zmian kształtowała się średnio od przyrostu w wysokości $+1,5\text{‰}$ w woj. pomorskim do ubytku naturalnego wynoszącego $-3,6\text{‰}$ w woj. łódzkim.

Największy ubytek naturalny ludności występuje w powiatach przeważającej części województw: opolskiego, świętokrzyskiego, łódzkiego, lubuskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego, zachodniopomorskiego i podlaskiego, a także częściowo w województwie dolnośląskim i kujawsko-pomorskim. Ubytek naturalny notowany jest także w znacznej części powiatów grodzkich. To przestrzenne zróżnicowanie ubytku naturalnego utrwała się w czasie i na tych samych obszarach. Podobnie jest ze zróżnicowaniem terytorialnym przyrostu naturalnego, który stabilizuje się (choć z tendencją malejącą) w powiatach województw: pomorskiego, wielkopolskiego, przeważającej części małopolskiego oraz częściowo, dolnośląskiego i podkarpackiego.

2.6. Migracje zagraniczne ludności

W 2019 r. saldo migracji zagranicznych na pobyt stały wyniosło 6,2 tys., przy czym liczba imigracji osiągnęła poziom 16,9 tys., natomiast emigracji 10,7 tys. Dodatni bilans migracji definitywnych (obliczany na podstawie informacji o zameldowaniach na pobyt stały po przyjeździe z zagranicy oraz wymeldowaniach z pobytu stałego w związku z wyjazdem na stałe za granicę) odnotowano czwarty rok z rzędu (w 2016 r. – 1,5 tys., w 2017 r. – 1,4 tys., w 2018 r. – 3,6 tys.) – wcześniej, przez kilka dziesięcioleci, utrzymywało się saldo ujemne.

W 2019 r. odnotowano – w porównaniu do lat poprzednich – stosunkowo niewielki wzrost liczby imigracji (w 2018 r. wyniosła 15,5 tys., w 2017 r. – 13,3 tys.), przy nieco mniejszej liczbie emigracji (odpowiednio w 2018 r. – 11,8 tys., w 2017 r. – 11,9 tys.). W dłuższej perspektywie, począwszy od momentu akcesji Polski do Unii Europejskiej, obserwujemy względnie stabilny poziom imigracji (około 10–17 tys. rocznie) i jednocześnie znaczne wahania emigracji do 2015 r.⁸ (w 2006 r. – 46,9 tys., w 2010 r. – 17,4 tys., w 2013 r. – 32,1 tys.) oraz niewielkie jej zmiany po 2015 r.

Główne kierunki emigracji definitywnych pozostają od wielu lat niezmiennie – są to Niemcy i Wielka Brytania. Do Niemiec w 2019 r. wyjechało na stałe 3,8 tys. mieszkańców Polski (w 2018 r. – 4,4 tys.), do Wielkiej Brytanii – 2,4 tys. (w 2018 r. – 2,7 tys.). Ze względu na fakt, że imigranci przybywający do Polski w celu zamieszkania na stałe to w większości powracający Polacy (w 2019 r. stanowili 70% ogółu imigrantów), kraje emigracyjne są często głównymi krajami poprzedniego zamieszkania imigrantów. W tym przypadku na pierwszym miejscu w 2019 r. znajdowała się Wielka Brytania, skąd przybyło do Polski 4,0 tys. osób, a na drugim Niemcy (2,5 tys.). Kolejne – trzecie miejsce – zajmowała Ukraina (2,2 tys.).

Znacznie większa jest skala migracji na pobyt czasowy. Skalę czasowych emigracji Polaków można oceniać na podstawie wyników powszechnych spisów ludności oraz szacunków. Według ostatniego szacunku GUS, w końcu 2018 r. poza granicami Polski przebywało czasowo 2455 tys. mieszkańców naszego kraju.

Wśród emigrantów dominowały osoby, które swój czasowy wyjazd za granicę łączyły z podejmowaniem pracy lub jej poszukiwaniem. Wyniki ostatniego spisu ludności wykazały, że w końcu marca 2011 r. ogólny odsetek osób przebywających za granicą w związku z pracą wynosił około 73%. Odsetek ten różnił się w zależności od kraju przebywania, najwyższy, wynoszący ok. 90%, odnotowano dla osób przebywających w Holandii. Najważniejszymi kierunkami polskiej emigracji czasowej nadal pozostają: Wielka Brytania, Niemcy, Holandia, Irlandia, Włochy i Norwegia.

Taka skala emigracji uszczupla potencjał demograficzny Polski. Negatywną stroną tego procesu jest skala wyjazdów młodych dobrze wykształconych mieszkańców Polski i osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych, które niejednokrotnie nie są wykorzystywane w kraju docelowym. Jedną z konsekwencji znacznej emigracji Polaków ostatnich lat jest to, że za granicą rodzi się coraz więcej dzieci, których co najmniej jedno z rodziców jest obywatelem polskim. Szczególnie jest to widoczne w Wielkiej Brytanii, chociaż od 2015 r. obserwuje się niewielki spadek takich urodzeń. Rośnie liczba dzieci rodziców pochodzących z Polski rodzących się w Holandii i Norwegii.

Jednocześnie w ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby imigrantów przebywających czasowo w Polsce. Rośnie liczba imigrantów zarobkowych, szczególnie obywateli Ukrainy zainteresowanych czasowym podjęciem pracy w Polsce. Widoczny jest również wzrost liczby cudzoziemców zainteresowanych kontynuowaniem nauki na polskich uczelniach. Liczba obcokrajowców studiujących w naszym kraju w 2019 r. (według stanu na dzień 31 grudnia) wynosiła 80,9 tys., w tym 30,1% na pierwszym roku. Dla porównania w 2018 r. polskie placówki akademickie kształciły 78,3 tys. cudzoziemców (coroczny wzrost w tym zakresie jest notowany regularnie od 2000 r.).

Analiza trendów w migracjach wskazuje, że Polska z kraju typowo emigracyjnego przekształca się w kraj emigracyjno-imigracyjny.

⁸ Dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały za 2015 r. nie są dostępne.

2.7. Migracje wewnętrzne ludności

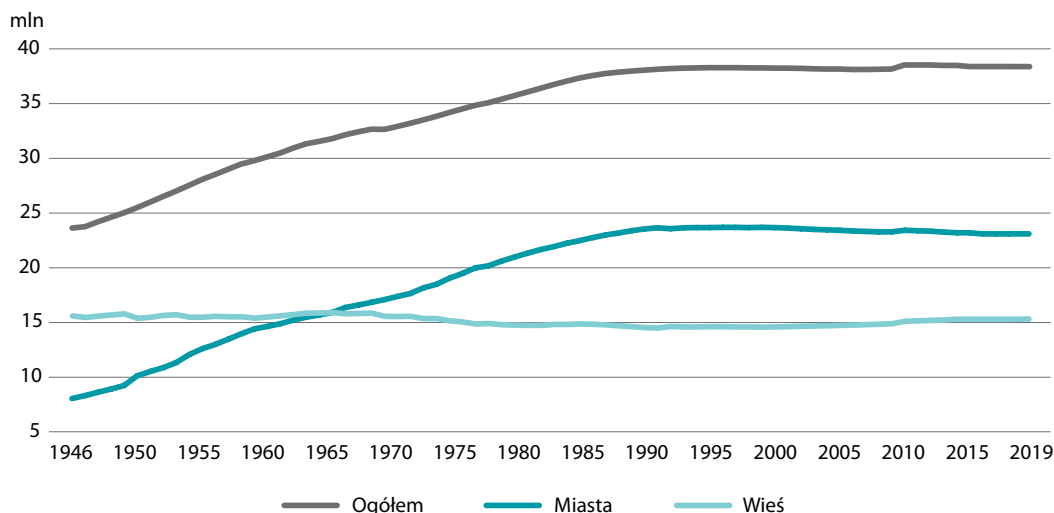
Od 2017 r., tj. w trzech ostatnich latach notowane jest zwiększenie liczby przemieszczeń w ruchu wewnętrznym – w 2017 r. odnotowano ich ponad 400 tys., w 2018 r. prawie 450 tys., a w 2019 r. przeszło 468 tys. W latach 2013–2016 liczba przemieszczeń na stałe w ruchu wewnętrznym nieznacznie zmniejszała się (w 2016 r. liczba takich migracji wyniosła 378,2 tys.). Od kilkunastu lat, w wyniku migracji wewnętrznych, mieszkańców zyskują tereny wiejskie – w 2019 r. saldo migracji dla wsi wyniosło 29,4 tys. osób (w 2018 r. – 28,3 tys.).

W 2019 r. – podobnie jak w latach poprzednich – tylko w pięciu województwach: mazowieckim, pomorskim, małopolskim, dolnośląskim i wielkopolskim napływ ludności był większy od odpływu. Migracje wewnętrzne powodowały zatem wzrost liczby ludności tych województw. Pozostałe województwa na skutek migracji notowały ubytek liczby ludności. Najwięcej ludności utraciło województwo lubelskie, a w dalszej kolejności świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, śląskie i podkarpackie – taki trend utrzymuje się od kilku lat.

2.8. Spadek liczby ludności

Najbardziej istotną charakterystyką obecnej sytuacji demograficznej Polski jest utrzymujący się od 2012 r. ubytek rzeczywisty ludności wynikający z kształtujących się na przestrzeni lat trendów przedstawionych wyżej zjawisk demograficznych. W latach 2012–2019 liczba ludności kraju zmniejszyła się o ponad 155 tys. osób (po obserwowanym wzroście w okresie 2008–2011), zaś największy ubytek nastąpił w 2015 roku (–41 tys. osób).

Wykres 11. Ludność Polski w latach 1946–2019

Zmniejszanie się liczby ludności dotyczy miast (Wykres 11, Tablica 2). Począwszy od 2000 r. maleje liczba mieszkańców miast i ich udział w ogólnej populacji, który obecnie stanowi 60% (w latach 1990 i 2000 – prawie 62%). Natomiast nieznacznie, ale sukcesywnie rośnie liczba ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich. Zjawisko to wynika przede wszystkim z postępującego od 2000 r. kierunku przemieszczeń ludności z miast na wieś, najczęściej do gmin podmiejskich skupionych wokół dużych miast. W 2019 r. stopa przyrostu rzeczywistego na wsi wyniosła 0,04% (przybyło ponad 5,5 tys. osób), a ubytek rzeczywisty w miastach –0,15% (–34 tys.).

Tablica 2. Ludność^a w wybranych latach

Wyszczególnienie	Ludność w tysiącach (stan w dniu 31.12)					Średnioroczne tempo przyrostu (ubytku) ludności w %				
	1990	2000	2010	2018	2019	1990	2000	2010	2018	2019
Ogółem	38073,0	38254,0	38529,9	38411,1	38382,6	0,22	-0,02	0,08	-0,06	-0,07
Miasta	23546,0	23670,3	23429,1	23067,2	23033,1	0,69	-0,13	-0,06	-0,18	-0,15
Wieś	14527,0	14583,7	15100,8	15343,9	15349,5	-0,53	0,14	0,31	0,13	0,04

a Dane zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników spisów powszechnych: dla lat 1990 i 2000 – NSP 2002, od 2010 r. – NSP 2011.

Stałe zmniejszanie się liczby ludności obserwowane jest od kilkunastu lat przede wszystkim w województwach: łódzkim, opolskim, lubelskim, śląskim, podlaskim, a od 2010 r. dołączyły do nich jeszcze świętokrzyskie i zachodniopomorskie. W 2019 r. ubytek jest notowany już w 12 województwach – największy miał miejsce w woj. świętokrzyskim. Natomiast przyrost w: pomorskim, mazowieckim, małopolskim i wielkopolskim (Tablica 3). Wszystkie te województwa notują dodatni zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji. Przy czym, w przypadku woj. mazowieckiego wzrost liczby ludności wynika przede wszystkim z wysokiego salda migracji, w pomorskim i małopolskim bardzo wysokie są obydwa czynniki, a w wielkopolskim – główną rolę odgrywa przyrost naturalny. Przyrost ludności w tych województwach jest obserwowany od początku bieżącego stulecia.

Tablica 3. Ludność^a w wybranych latach według województw

Województwa	Ludność w tysiącach stan w dniu 31.12				Średnioroczne tempo przyrostu (ubytku) ludności w %			
	2000	2010	2018	2019	2000	2010	2018	2019
Polska	38254,0	38529,9	38411,1	38382,6	-0,02	0,08	-0,06	-0,07
Dolnośląskie	2912,2	2917,2	2901,2	2900,2	-0,17	0,04	-0,05	-0,04
Kujawsko-pomorskie	2067,8	2098,7	2077,8	2072,4	-0,05	0,02	-0,25	-0,26
Lubelskie	2206,2	2178,6	2117,6	2108,3	-0,13	-0,24	-0,41	-0,44
Lubuskie	1008,5	1023,2	1014,5	1011,6	0,05	0,10	-0,22	-0,29
Łódzkie	2627,8	2542,4	2466,3	2454,8	-0,36	-0,29	-0,40	-0,47
Małopolskie	3222,4	3336,7	3400,6	3410,9	0,35	0,36	0,27	0,30
Mazowieckie	5115,0	5267,1	5403,4	5423,2	0,05	0,40	0,35	0,37
Opolskie	1070,6	1017,2	986,5	982,6	-0,34	-0,25	-0,36	-0,39
Podkarpackie	2101,4	2127,9	2129,0	2127,2	0,12	0,08	-0,01	-0,09
Podlaskie	1210,7	1203,4	1181,5	1178,4	-0,13	-0,12	-0,25	-0,27
Pomorskie	2172,3	2275,5	2333,5	2343,9	0,28	0,45	0,40	0,45
Śląskie	4768,7	4634,9	4533,6	4517,6	-0,37	-0,10	-0,32	-0,35
Świętokrzyskie	1302,7	1282,5	1241,5	1234,0	0,01	-0,32	-0,50	-0,61
Warmińsko-mazurskie	1427,5	1453,8	1429,0	1422,7	0,19	0,01	-0,35	-0,44
Wielkopolskie	3345,3	3446,7	3494,0	3498,7	0,17	0,32	0,14	0,14
Zachodniopomorskie	1697,9	1723,7	1701,0	1696,2	0,06	-0,01	-0,26	-0,28

a Dane zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników spisów powszechnych: dla 2000 – NSP 2002, od 2010 r. – NSP 2011.

Zmiany w liczbie ludności nie wpłynęły istotnie na gęstość zaludnienia, nadal na 1 km² powierzchni mieszka 123 osoby; w miastach około 1039, a na terenach wiejskich 53.

Należy podkreślić, że mieszkańców zyskują zwłaszcza tereny, na których są zlokalizowane rozwijające się największe wielofunkcyjne aglomeracje miejskie (obszary aglomeracyjne). Dotyczy to głównie rejonów: Warszawy, Trójmiasta, Poznania, Krakowa, aglomeracji bydgosko-toruńskiej, a także Wrocławia oraz – w mniejszym stopniu – powiatów otaczających Szczecin, Olsztyn, Białystok, Lublin, Rzeszów, Łódź i Zieloną Górę. Zatem, pogłębia się proces dezurbanizacji, co przede wszystkim należy wiązać z procesami tzw. „rozlewania się miast” i suburbanizacją – otaczające miasta tereny wiejskie w istocie stają się zurbanizowanymi obszarami miejskimi, nadal pozostając wsiami w sensie administracyjnym.

2.9. Zmiany w strukturze wieku ludności

W ogólnej liczbie ludności⁹ Polski – ok. 38383 tys. – kobiety stanowią niezmiennie prawie 52%; na 100 mężczyzn przypada ich 107 (w miastach 111, na wsi 101). Współczynnik feminizacji jest zróżnicowany ze względu na wiek; wśród ludności do około 48 roku życia występuje liczebna przewaga mężczyzn – w 2019 r. na 100 mężczyzn w tej grupie wieku przypadało niespełna 97 kobiet. Z kolei dla grupy osób w wieku 49 lat i więcej współczynnik feminizacji obecnie wynosi 125, przy czym w najstarszych rocznikach wieku (70 lat i więcej) na 100 mężczyzn przypada średnio 169 kobiet. Jest to wynik dłuższego trwania życia kobiet, ale na przestrzeni lat parametry te zmniejszają się, np. w 2010 r. współczynnik feminizacji dla wieku 70 i więcej lat wynosił 180. Wśród mieszkańców wsi przewaga liczebna kobiet następuje dopiero począwszy od wieku 64 lat, w miastach już od 40 roku życia – co z kolei jest skutkiem emigracji kobiet ze wsi do miast.

W wyniku procesów w zakresie ruchu naturalnego, migracji oraz wydłużania się trwania życia ludności mają miejsce istotne przekształcenia w strukturze ludności według wieku. Mediana wieku mieszkańców Polski wyniosła w 2019 r. ponad 41 lat, tj. o prawie 6 lat więcej niż w 2000 r. (Tablica 4). Wiek środkowy dla mężczyzn to ponad 39 lat, a dla kobiet 43 lata (w 2000 r. odpowiednio: ponad 33 i 37 lat). Mieszkańcy wsi są młodszy o 3 lata od mieszkających w miastach, gdzie mediana wynosi ponad 42 lata.

Tablica 4. Ludność^a w wybranych latach według grup wieku

Grupy wieku	Ludność (stan w dniu 31.12) w latach:									
	1990	2000	2010	2018	2019	1990	2000	2010	2018	2019
	w tysiącach					w %				
Ludność ogółem	38073	38254	38530	38411	38383	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Mediana wieku	32,3	35,4	38,0	40,9	41,3	x	x	x	x	x
Biologiczne grupy wieku										
0–14 lat	9495	7294	5856	5865	5888	24,9	19,1	15,2	15,3	15,3
15–64 lata	24705	26234	27484	25814	25547	64,9	68,5	71,3	67,2	66,6
65 i więcej lat	3873	4726	5190	6732	6947	10,2	12,4	13,5	17,5	18,1
Ekonomiczne grupy wieku										
przedprodukcyjnym (0–17 lat)	11286	9333	7243	6936	6949	29,6	24,4	18,8	18,1	18,1
produkcyjnym (18–59/64)	21898	23261	24831	23270	23026	57,5	60,8	64,4	60,6	60,0
mobilnym (18–44)	15447	15218	15424	14676	14461	40,6	39,8	40,0	38,2	37,7
niemobilnym (45–59/64)	6452	8043	9407	8594	8565	16,9	21,0	24,4	22,4	22,3
poprodukcyjnym (60/65 lat +)	4889	5660	6456	8206	8408	12,9	14,8	16,8	21,4	21,9

a Dane zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników spisów powszechnych: dla lat 1990 i 2000 – NSP 2002, od 2010 r. – NSP 2011.

W wyniku trwającej od początku lat 90. XX w. depresji urodzeniowej spowodowanej spadkiem płodności kobiet, miało miejsce – obserwowane do 2015 r. – obniżanie się liczby i odsetka dzieci (0–14 lat). Z kolei nieprzerwanie rośnie grupa osób w starszym wieku (65 lat i więcej) (Tablica 4).

⁹ W prezentowanym bilansie liczby i struktury ludności uwzględnione zostały także osoby, które czasowo wyemigrowały za granicę. Jednocześnie w bilansie nie zostali uwzględnieni imigranci przebywający w Polsce czasowo – bez względu na formalno-prawny status ich pobytu oraz na okres przebywania w Polsce (patrz punkt 1 w Uwagach metodologicznych).

W 2019 r. liczba dzieci w wieku poniżej 15 lat wyniosła prawie 5,9 mln (tj. o 23 tys. więcej niż rok wcześniej). Liczba dzieci nieznacznie rośnie, ponieważ czwarty rok z rzędu liczba urodzeń przewyższa liczbę 14-latków opuszczających grupę dzieci. W konsekwencji udział grupy 0–14 lat w populacji Polski nieznacznie się zwiększył i wyniósł 15,3% (w 1990 r. dzieci stanowiły 1/4 populacji Polski, a w 2000 r. – prawie 1/5).

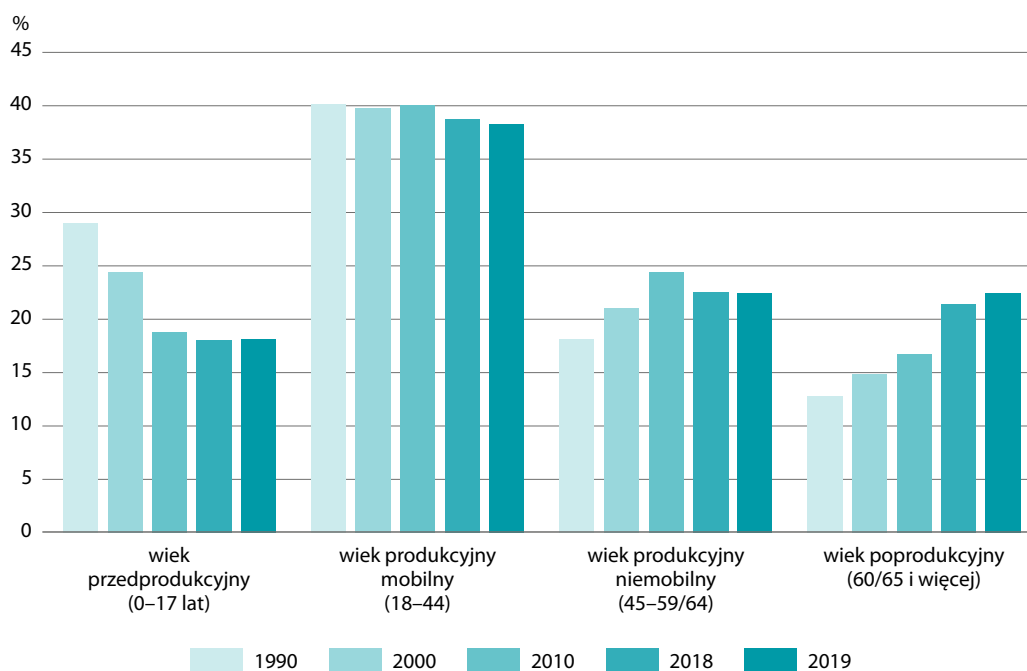
Natomiast niezmiennie rośnie grupa osób w wieku 65 lat i więcej – w 2019 r. zwiększyła się o 215 tys. osób do wielkości ponad 6,9 mln, co stanowi 18,1% ogólnej liczby ludności (w 1990 r. osoby starsze stanowiły 1/10 ludności). Wynika to z przesuwania do populacji w starszym wieku coraz liczniejszych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku. Z tego powodu od kilku lat zmniejsza się liczba osób w tzw. wieku dorosłym (15–64 lata).

Podobne zmiany dotyczą ekonomicznych grup wieku (Wykres 12). Liczba dzieci i młodzieży (0–17 lat) zmniejszała się sukcesywnie do 2016 r. W 2018 r. wzrosła o 15 tys., a w 2019 r. o kolejne 13 tys. do nieco ponad 6,9 mln. Nadal jest to o ponad 4 mln. mniej niż w 1990 r. oraz prawie 2,4 mln. mniej niż w 2000 r. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wynosi obecnie 18,1% (wobec 24,4% w 2000 r. i 29,6% w 1990 r.). Widać tu wyraźnie zróżnicowanie między miastem i wsią sięgające prawie 3 p. proc. Wśród ludności mieszkającej na wsi udział wynosi 19,5%, a w miastach 17%.

Istotne różnice występują także między województwami: najmłodsze, tj. o najwyższym udziale dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności – to pomorskie i wielkopolskie (ponad 19%), a najniższy odsetek charakteryzuje woj. opolskie – 16%.

W latach 2000–2009 wśród ludności w wieku produkcyjnym obserwowano duże zmiany wynikające z wchodzenia w ten wiek osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego z pierwszej połowy lat 80. ub. wieku. Intensywnie rosła zarówno liczebność, jak i udział tej grupy w ogólnej populacji. Od 2010 r. odsetek grupy osób w wieku produkcyjnym obniża się i w 2019 r. osiągnął poziom 60 %, tj. 23 mln – czyli o 244 tys. mniej niż rok wcześniej. Wynika to z procesu przesuwania się do grupy wieku poprodukcyjnego licznych roczników osób urodzonych w latach 50. XX w. (w okresie wyżu kompensacyjnego) oraz z coraz mniejszej liczebności 18-latków, zasilających wiek produkcyjny. Zahamowaniu uległ proces starzenia się zasobów pracy, tj. maleją zarówno liczba, jak i udział ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym, której udział w 2019 r. wyniósł 22,3%. Obniża się także liczba i odsetek ludności w wieku produkcyjnym mobilnym, który w latach 1990–2014 oscylował wokół 40% – w końcu 2019 r. wyniósł 37,7%.

Wykres 12. Ludność według ekonomicznych grup wieku w wybranych latach

Regiony Polski nie są istotnie zróżnicowane pod względem odsetka potencjalnych zasobów pracy – różnica sięga 3 p. proc. Największym udziałem potencjalnych zasobów pracy wyróżniają się woj. opolskie, podkarpackie, podlaskie i warmińsko-mazurskie (ponad 61% ludności w wieku produkcyjnym w 2019 r.) oraz duże miasta i aglomeracje miejskie, a najmniejszym woj. łódzkie i mazowieckie (ok. 59 %).

Natomiast przyspieszeniu ulega proces starzenia się ludności Polski. Wskazują na to tendencje zmian dotyczące udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 i więcej, mężczyźni – 65 i więcej lat). W latach 2000–2019 liczba tej zbiorowości zwiększyła się o ponad 2,7 mln do wielkości 8,4 mln, a jej udział wzrósł w tym okresie z 14,8% do 21,9%. W przypadku tej grupy wieku różnica udziałów w ogólnych populacjach miast i wsi wynosi aż 5 p. proc., tj. w 2019 r. w miastach wyniosła 24%, a na terenach wiejskich 18,7%.

Nieznacznie mniejsze jest zróżnicowanie regionalne – najstarsze w 2019 r. było woj. łódzkie z ponad 24% udziałem osób w wieku poprodukcyjnym, a najmniejszy odsetek (ok. 20%) odnotowano w woj. małopolskim, pomorskim, podkarpackim, wielkopolskim i warmińsko-mazurskim.

W zwiększaniu liczby osób w wieku poprodukcyjnym istotny udział ma wzrost liczebności osób w sędziwym wieku (80 i więcej lat). W 2000 r. grupa osób w najstarszym wieku liczyła 774 tys. (2% ogółu ludności), a w 2019 r. już ok. 1,7 mln co stanowiło 4,4% całej populacji Polski – ponad dwukrotny wzrost wynika głównie z wydłużania dalszego trwania życia. Zdecydowanie więcej osób najstarszych mieszka w miastach, w 2019 r. stanowiły one 4,7% mieszkańców miast, natomiast 4% mieszkańców wsi. Także w tym przypadku występuje istotne zróżnicowanie terytorialne. Największy odsetek seniorzy stanowili w woj. podlaskim i świętokrzyskim – ok. 5% w 2019 r., a także w woj. opolskim (4,9 %) i łódzkim (4,8%); najmniejszy udział notuje woj. wielkopolskie – 3,7% oraz lubuskie (3,8%).

Mężczyźni żyją znacząco krócej niż kobiety, stąd grupa osób w sędziwym wieku jest silnie zróżnicowana ze względu na płeć. Zbiorowość jest zdominowana przez kobiety, których udział to ok. 69 % osób w sędziwym wieku (podobnie w miastach i na wsi). Wśród mężczyzn seniorzy stanowią niespełna 3% ludności, a wśród kobiet prawie 6%.

Miarą określającą relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności jest współczynnik obciążenia, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym (Tablica 5). Współczynnik obciążenia rośnie od kilku lat – w 2019 r. wyniósł 67 wobec 55 w 2010 r., z kolei w 1990 r. wyniósł aż 74. Dlatego też analizując zmiany wielkości obciążenia należy brać pod uwagę proporcje wskaźników cząstkowych – zdecydowanie istotniejsze niż wartość ogólnego współczynnika. Analiza wskaźników cząstkowych wskazuje na niekorzystne zmiany w obydwu grupach, tj. rozpatrywanych odrębnie relacji liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do wieku produkcyjnego oraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym do produkcyjnego.

Tablica 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2010	2018	2019
Ogółem	74	68	64	55	65	67
Przedprodukcyjny (0–17 lat)	52	45	40	29	30	30
Poprodukcyjny (60/65 lat+)	22	23	24	26	35	37

Wskaźnik dla osób w wieku przedprodukcyjnym od kilku lat pozostaje praktycznie bez zmian, natomiast rośnie dla wieku poprodukcyjnego. W 2019 r. na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 30 osób w wieku przedprodukcyjnym, natomiast w wieku poprodukcyjnym – aż 37 osób. Oznacza to, że udział potencjalnych przyszłych zasobów pracy jest mniejszy niż udział tych, którzy rynek pracy już teoretycznie opuścili. Odwrócenie proporcji ma miejsce od pięciu lat; jeszcze w 2010 r. cząstkowe współczynniki kształtowały się na poziomie 29 i 26 – czyli były prawie równe, ale w latach wcześniejszych relacje były zdecydowanie korzystniejsze: w 2000 r. wynosiły 40 do 24, a na początku lat 90. XX w. – 52 do 22.

2.10. Podsumowanie

Przebieg obserwowanych procesów demograficznych wskazuje, że sytuacja ludnościowa Polski pozostaje w dalszym ciągu trudna. W najbliższej perspektywie nie można spodziewać się znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny. Niski od ponad ćwierćwiecza poziom dzietności będzie miał negatywny wpływ także na przyszłą liczbę urodzeń, ze względu na zdecydowanie mniejszą w przyszłości liczbę kobiet w wieku rozrodczym. Z drugiej strony będzie powodować – przy jednoczesnym korzystnym zjawisku, jakim jest stosunkowo długie trwanie życia – zmniejszanie podaży pracy oraz coraz szybsze starzenie się społeczeństwa poprzez przede wszystkim wzrost liczby i udziału w ogólnej populacji ludności w najstarszych rocznikach wieku. (różnice w strukturze wieku ludności przedstawiono na piramidach wieku dla lat 1990, 2019 i 2050 – wykres 13).

Proces starzenia się ludności Polski jest zróżnicowany regionalnie – obecnie przedstawicielem najmłodszej struktury wieku jest województwo pomorskie. Miary w zakresie starzenia się populacji są tam najbardziej korzystne, np. w 2019 roku mediana wieku mieszkańców wyniosła 40 lat, a odsetek dzieci i młodzieży to prawie 20% (dla przypomnienia parametry dla Polski to – odpowiednio – prawie 41 lat i 18%). Bardzo zbliżona struktura wieku cechuje także woj. małopolskie i wielkopolskie. Z kolei województwami charakteryzującymi się najmniej korzystnymi parametrami struktury wieku ludności są opolskie, świętokrzyskie i łódzkie, gdzie wiek środkowy to 43 lata, a odsetek ludzi młodych to 16–17% w stosunku do 23–24% osób w wieku poprodukcyjnym – bardzo podobne pod tym względem są także śląskie i dolnośląskie.

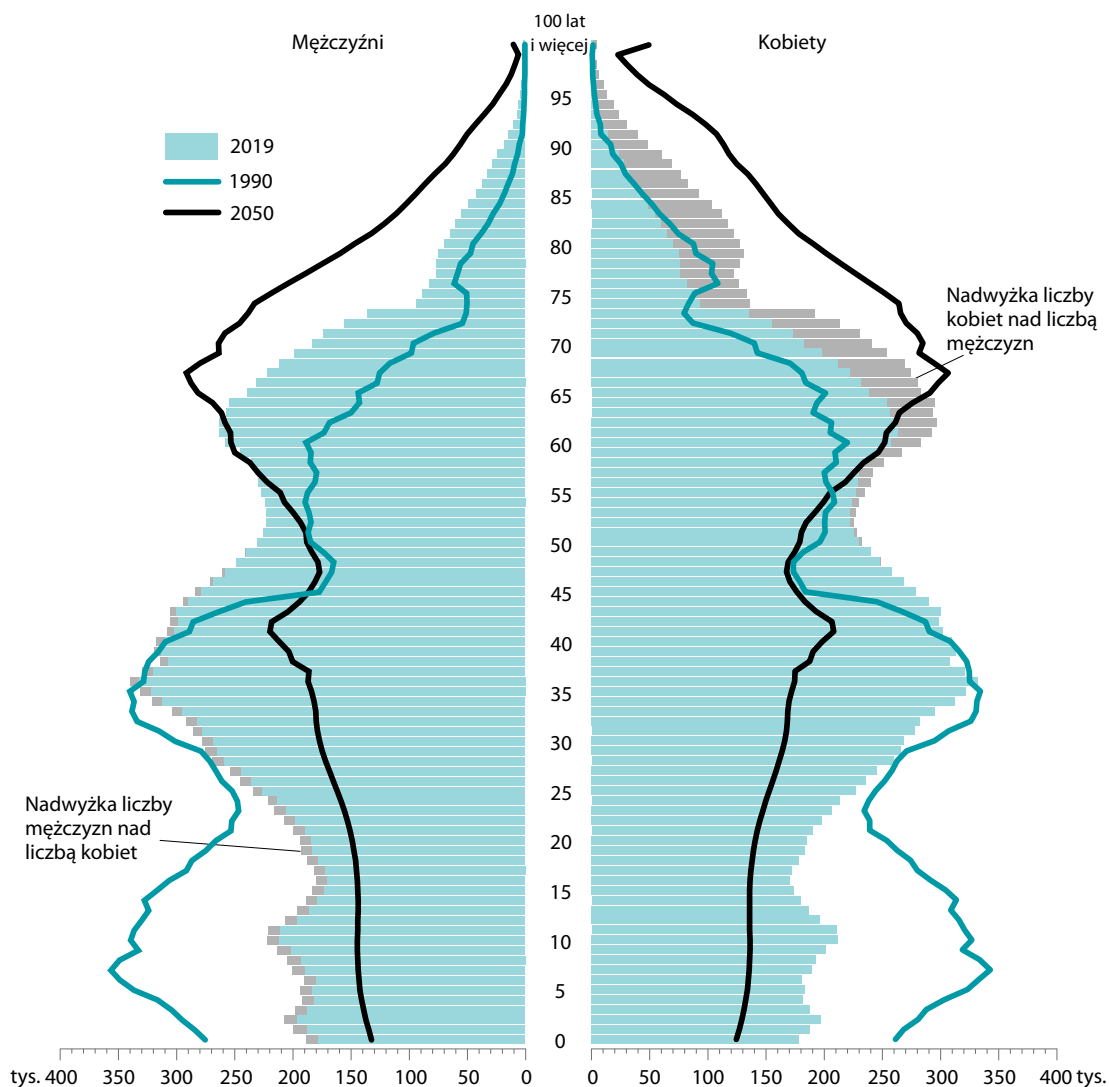
Analiza zmian wskaźników dla poszczególnych województw wskazuje, że na przestrzeni minionego ćwierćwiecza najszybsze tempo starzenia ludności miało miejsce w woj. opolskim oraz zachodniopomorskim i śląskim. Proces pogorszenia wskaźników był jednym z najszybszych także w woj. warmińsko-mazurskim – chociaż nadal pozostaje ono jednym z najmłodszych województw. Z kolei najmniej od 1990 roku zmieniły się parametry demograficzne dla województw: mazowieckiego, wielkopolskiego, lubelskiego, a nawet łódzkiego – którego mieszkańcy obecnie są określane jako najstarsi w Polsce.

Przewiduje się, że przez kolejne trzy dekady tj. do 2050 roku proces starzenia najsilniej dotknie województwa podlaskie i opolskie, tj. w latach 2019–2050 odsetek osób starszych (65 lat i więcej) zwiększy się w nich w największym stopniu. Proces starzenia najłagodniej będzie przebiegał w województwie pomorskim i mazowieckim. Najmłodszymi regionami w 2040 r. będą pomorskie, wielkopolskie, mazowieckie oraz małopolskie – czyli województwa z silnym rynkiem pracy oraz zapleczem naukowo – badawczym i akademickim. Najstarszym pozostanie województwo opolskie, a także świętokrzyskie, podlaskie i lubelskie.

Wyniki prognozy wskazują, że do 2050 r. liczba ludności Polski zmniejszy się o 4,4 mln. osób (dla przypomnienia – od 1990 roku zwiększyła się o około 310 tys.). Największy wpływ na ten stan rzeczy będzie miała umieralność (przewiduje się, że w 2050 r. liczba zgonów sięgnie blisko 430 tys.). Będzie to konsekwencją między innymi tego, że w wiek największej umieralności systematycznie będą wchodzić roczniki należące do wyżu demograficznego z drugiej połowy lat 50. XX wieku – czyli obecni około 60-latkowie. Natomiast wiek emerytalny zaczną osiągać obecni 30/40-latkowie. Mediana wieku ludności wyniesie ponad 52 lata, czyli o ok. 11 lat więcej niż obecnie, co oznacza, że ponad połowa mieszkańców Polski będzie miała ponad 50 lat.

Prognoza nie przewiduje wzrostu liczby urodzeń, co prawda zakłada wzrost współczynnika dzietności, ale liczebność potencjalnych matek (obecnie są to kilkuletnie dziewczynki) spowoduje, że liczba urodzeń będzie stosunkowo niska (ok. 255 tys. w 2050 r.). Najbardziej zmniejszy się liczba mieszkańców woj. opolskiego oraz świętokrzyskiego, najmniej mazowieckiego, pomorskiego i małopolskiego.

Wykres 13. Piramidy wieku ludności w latach 1990, 2019 i prognoza na 2050 rok

Należy mieć na uwadze, że w przypadku województw struktura wieku ludności jest kształtowana – obok urodzeń i zgonów – także poprzez migracje; przede wszystkim wewnętrzne (wewnątrz krajowe), ale także zagraniczne. Ludzie młodzi wyjeżdżają z domu rodzinnego na studia, następnie znajdują pracę w dużych miastach/aglomeracjach i tam najczęściej osiedlają się zakładając rodziny. Opracowywanie prognozy ludności i przewidywanie na kolejne lata poziomu urodzeń i zgonów opiera się m.in. na analizie dotychczasowych trendów rozrodności i umieralności. Natomiast określenie poziomu migracji jest niezwykle utrudnione, ponieważ przemieszczenia ludności są procesem bardziej złożonym, żywiołowym i przez to nieprzewidywalnym.

Proces starzenia się ludności postrzegany w wymiarze jednostkowym i społecznym stawia trudne wyzwania o wielopłaszczyznowym wymiarze, a więc nie tylko w sferze ekonomicznej, lecz i psychologicznej, medycznej, socjalnej. Polska, dla której prognozy są obecnie niesprzyjające, będzie musiała zmierzyć się ze wszystkimi problemami wynikającymi z niekorzystnych dla niej trendów demograficznych. Dotyczy to także poszczególnych województw – szczególnie tych o najstarszej strukturze wieku mieszkańców, w których dodatkowo proces starzenia będzie się najbardziej pogłębiał.

Part I. Demographic situation in Poland up to 2019

The demographic trends which have been observed for nearly 30 years show that the situation of the Polish population is difficult. In the nearest perspective, we cannot expect any significant changes guaranteeing the stable demographic development. The fertility rate, which is still low, will continue to have a negative impact on the future number of births, due to the much lower number of females of reproductive age in the future. On the other hand, along with the positive phenomenon, i.e. the relatively long life expectancy, it will lead to a decrease in the labour supply and the faster ageing of the population through, first of all, the increased number and share of the oldest population group in the total population.

1. Population and vital statistics in 2019

At the end of 2019, the population of Poland amounted to 38383 thousand, i.e. by almost 29 thousand less than at the end of 2018. Thus, the annual population growth rate was negative and amounted to -0.07% . This means that per every 10 thousand people there were 7 people less, while in 2018 there was the actual decrease rate -0.06% ¹⁰.

Following the slight increase in the population in 2017, the decrease was observed in 2018–2019 (also recorded in the years 2012–2016). The decrease in the population in 2019 was a result of the negative rate of natural increase, which consists of the decreased number of births with the increased number of deaths. In 2019, a positive balance of registered international migrations for permanent residence was maintained (Table 1).

Table 1. Population, vital statistics and migration in 2018 and 2019^a

Years	Population (31.12)	Live births	Deaths		Natural increase	Marriages	Divorces	Net international migration
			total	of which infant				
In thousands								
2018	38411	388.2	414.2	1.5	-26.0	192.4	62.8	3.6
2019	38383	375.0	409.7	1.4	-34.8	183.4	65.3	6.2
Rates per 1000 population								
2018	-0.1 ^b	10.1	10,8	3.8 ^c	-0.7	5.0	1.6	0.1
2019	-0.1 ^b	9.8	10,7	3.8 ^c	-0.9	4.8	1.7	0.2

^a Detailed data and further past time series can be found in tables in the Annex. ^b Annual increase/decrease in %. ^c Per 1000 live births.

In 2019, 375 thousand live births were registered, i.e. by over 13 thousand less than in 2018; the birth rate decreased by 0.3 promile point (prom. p.) to 9.8‰. At the same time, the number of deaths decreased – about 410 thousand people died, i.e. by more than 4 thousand more than in the previous year. The death rate was 10.7‰ (when compared to 10.8‰ in 2018). Thus, in 2019, the natural decrease was recorded – the number of births was by almost 35 thousand lower than the number of deaths. Natural growth rate (per 1,000 population) was -0.9 compared to $-0.7‰$ in 2018.

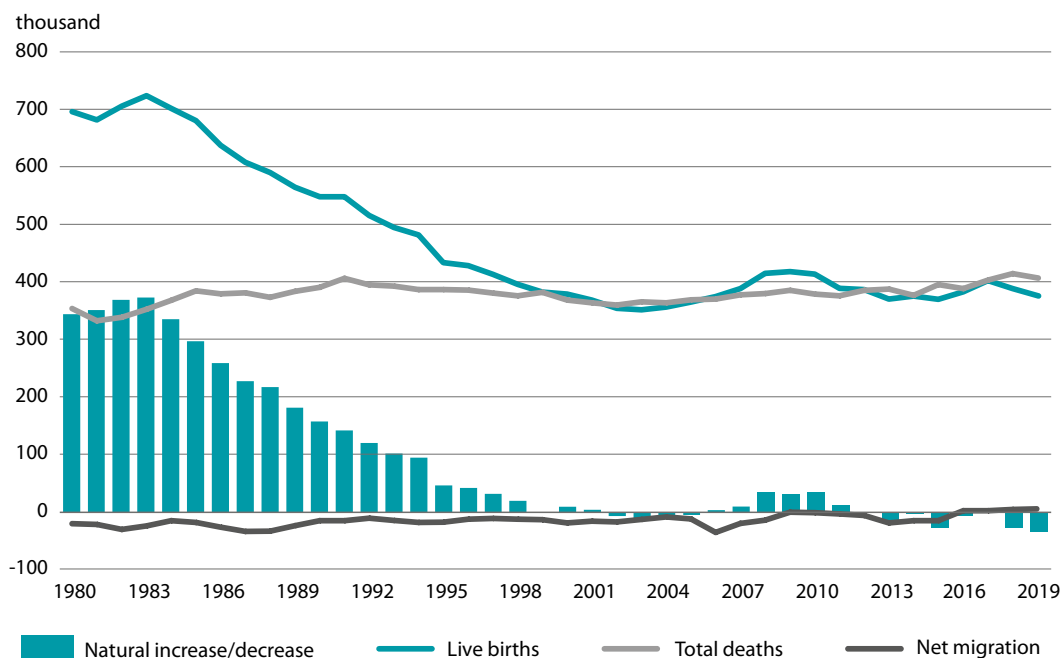
In 2019, more than 183 thousand new marriages were contracted – by 9 thousand less than the year before; the marriage rate was at the level of 4.8‰. However, the number of divorced increased – over than 65 thousand married couples were divorced and this number is by more than 2 thousand more than in 2018; the divorce rate was higher by 0.1 prom. p. and amounted to 1.7‰.

¹⁰ The values for basic phenomena and demographic indicators in retrospect (years 1950–2019) are included in Annex in Table I, while those concerning 2019 for the voivodships – in Table II.

2. Demographic changes up to 2019

The decreased number of births, recorded in 2019, confirms that Poland enter the period of another demographic crisis (which had already temporarily occurred in the years 1997–2007), but the current one may be a longer trend (Chart 1). The grounds for formulating such an argument are provided by the following trends with regard to factors shaping changes in the number and structure of the Polish population, i.e. births, mortality, life expectancy, contraction and dissolution of marriages and migration.

Chart 1. Vital statistics and migration in 1980–2019

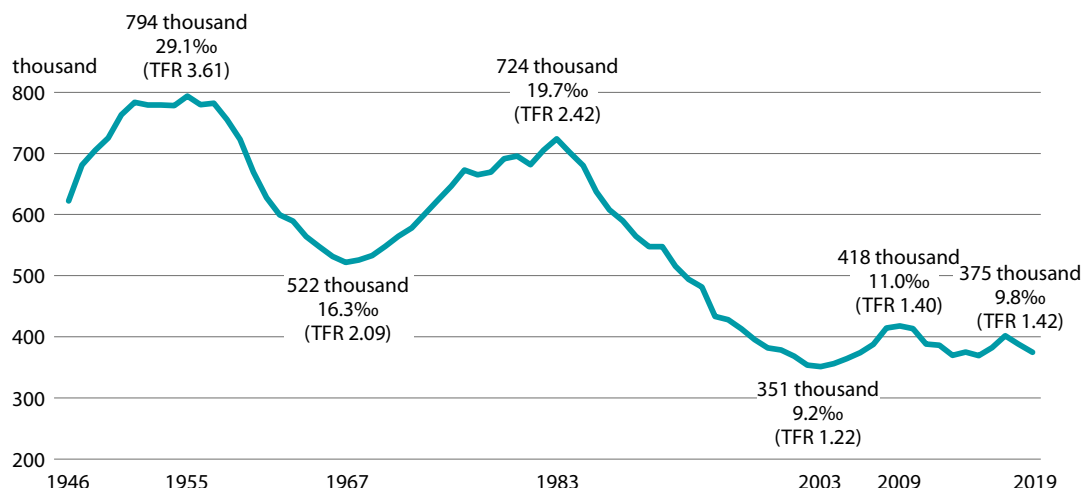

2.1. Births and fertility

Births are a key factor influencing the number and structure of the population. In order to ensure the stable demographic growth of the country, in a given year – per every 100 females aged 15–49, there should be, on average, at least 210–215 of children born, currently there are about 142. This situation is mainly due to the fact that young people postpone their decision on setting up a family (this process was initiated in the 90s of the 20th century) and then – on having the lower number of children or even on living a single life¹¹.

¹¹ „Demographic situation in Poland up to 2017. Births and fertility”, Part II, Chapter 3, page 51 <https://stat.gov.pl/en/topics/population/population/demographic-situation-in-poland-up-to-2017-births-and-fertility,8,1.html>

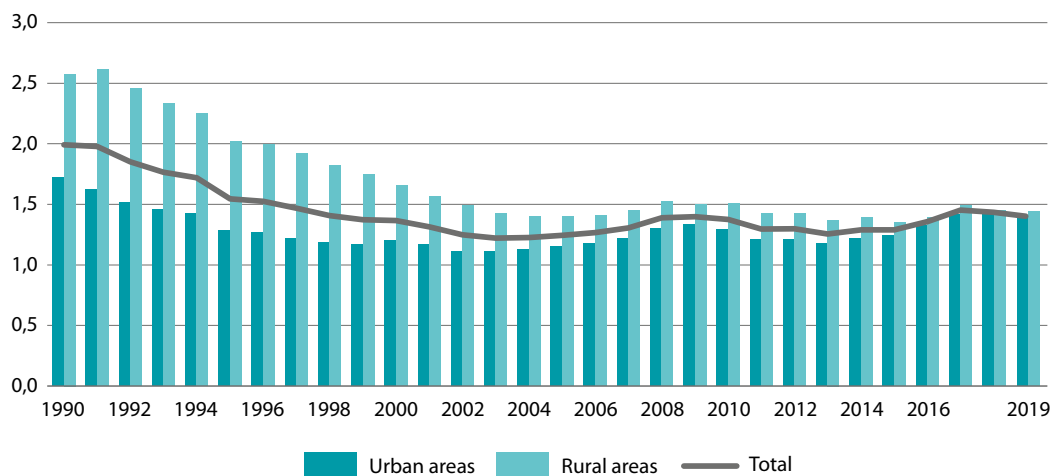
Chart 2. Live births in 1946–2019 – explosions and declines

The state of birth depression has been lasting for almost 30 years – since 1990, the fertility rate (TFR) is below 2, which means it does not guarantee the simple substitutability of generations (Chart 2). Year by year, the number of births was decreasing and since 1998, it has not reached the level of 400 thousand (except for the years 2008–2010 and 2017 when it increased). In 2003, only 351 thousand children were born – this was the lowest number in the post-war period, and the birth rates (9.2‰) and fertility rates (1.22) reached the lowest ever recorded values. In the years 2017 and 2018, 402 thousand and 388 thousand live births were registered, respectively, and in 2019, the number of live births decreased, when compared to the previous year, by 13 thousand and amounted to 375 thousand. The birth rate and fertility rate also decreased when compared to the previous year, and have amounted 9.8‰ and 1.419, respectively.

There are relatively more children born in rural areas – in 2019, the birth rate was at the level of 10.1‰ and in urban areas it was 9.6‰. The highest level of live births is in the voivodships associated with the areas of the largest, developing urban agglomerations (Pomorskie, Mazowieckie and Małopolskie, Wielkopolskie – the rate in 2019 was between 10.7–11.1‰). This is determined by the relatively younger age structure of residents and corresponds to the spatial range of actual increase of population. In turn, the lowest level of births is recorded in the Świętokrzyskie voivodship (8.3‰ in 2019) and in the Opolskie and Zachodniopomorskie voivodships (8.6‰).

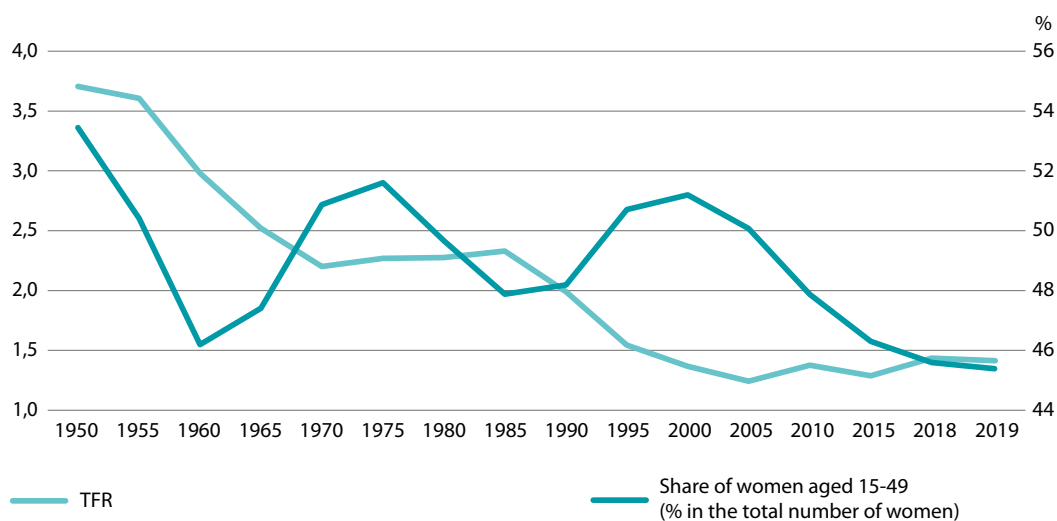
Chart 3. Total fertility rate 1990–2019

Currently, the fertility rate in urban and rural areas is very similar, but traditionally higher in rural areas – in 2019, it amounted there to 1.427, and in urban areas – 1.407 (Chart 3). It is worth noting that we should not expect the return to the high fertility rate being much above 2. However, the low fertility rate continued for a long time may pose a risk of entering the so-called low fertility trap and leaving this trap is very difficult. Only in four voivodships, the rate is higher than the national one – the highest value of the fertility rate is in the Pomorskie voivodship (in 2019, it was 1.60) and Mazowieckie and Wielkopolskie voivodships (1.57–1.54), the fourth of them is the Małopolskie voivodship (1.49); the lowest rate is in the Świętokrzyskie voivodship (1.24) and Opolskie voivodship (1.27). The territorial differentiation is similar as in the birth rate and has been maintained for years.

The current number of births is dependent on the number of females of reproductive age (15–49 years) and on its structure, another element having a significant impact on the number of births are procreative attitudes and behaviour of the population. The growing and significantly high number of females of reproductive age may seem to be a sufficient guarantee for the high number of births or its increase (Chart 4). Unfortunately, this is not the case, because another element having a significant impact on the number of births are procreative attitudes and behaviour of the population. A measurable indicator of this behaviour – the pattern of fertility – is the size of partial fertility rates, i.e. the birth rate in the individual years of the age of mothers in a given year. The values of these partial indicators are not dependent on the size of the population or on its structure by age – they reflect the procreative behaviour in a given period forming the theoretical fertility rate (TFR = total of partial fertility rates).

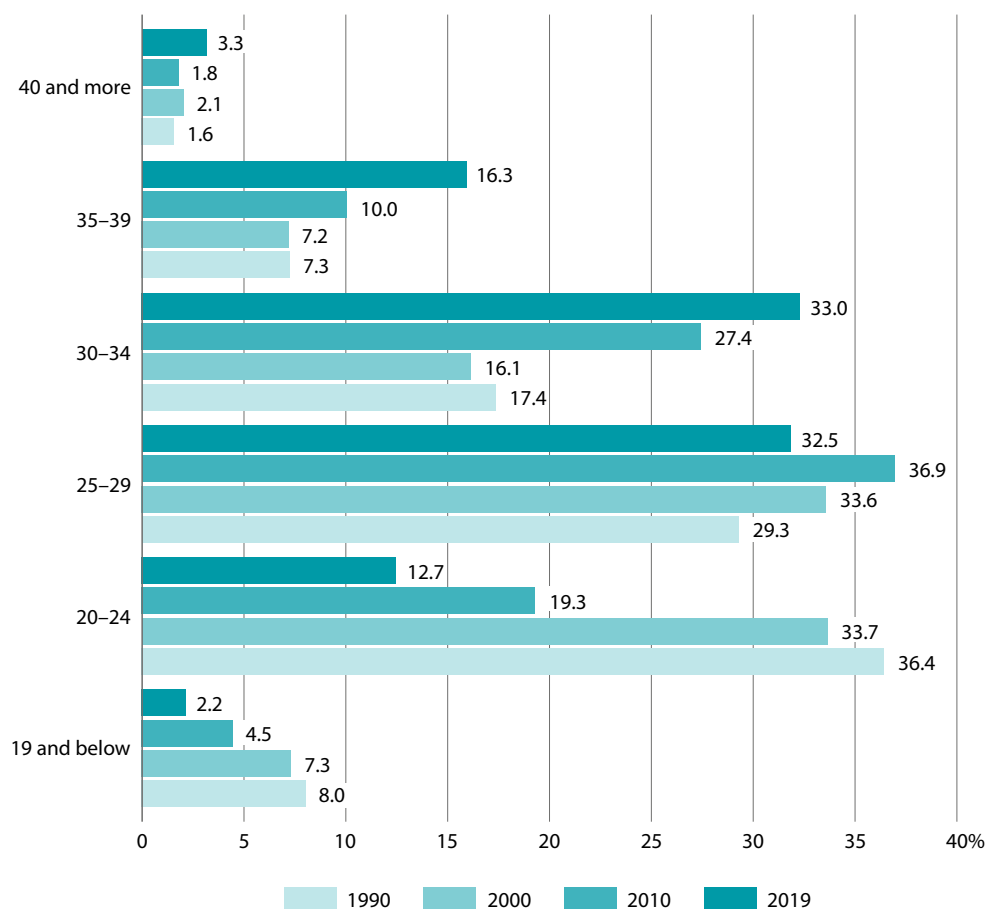
Chart 4. Female in reproduction age and TFR

Changes observed after 1990 resulted in a shift in the highest fertility rate of females from the group of 20–24 to the group of 25–29, and now also to the group of 30–34. The significant increase in the fertility rate also takes place in the oldest age groups. In the years 1990–2019, the share of mothers aged at least 30 years doubled and they account for 53% of females who gave birth to a child in 2019. (Chart 5).

Changes in the pattern of fertility shape the average age of mothers at the time of giving birth. As a consequence of the increased fertility rate in older groups of reproductive age, the median age of females giving birth to a child was increased, it was 30 years in 2019 when compared to about 26 years in 2000 and 1990. During this period, the average age of giving birth to the first child also increased by nearly 5 years – in 2019, it was 28 years.

Chart 5. Live births by mother's age 1990 – 2019 (in %)

The structure of the educational level of mothers also changed. The greatest changes apply to higher education and then primary education. In 2019, as many as 51% of females giving birth to a child had higher education, i.e. more than eight times more than in the early 90s of the 20th century when that share was 6% (in 2000 – 13%). On the other hand, the percentage of females with primary education and without education decreased six times – from 18% in 1990 to almost 3% currently (in 2000 – 14%).

The number of illegitimate births is still increasing. Currently, every fourth child is born outside of marriage, and since 2000, this share has increased more than twice (at the beginning of the 90s, it was 6–7%). The percentage of children born from extramarital relationships is higher in urban areas and is 29%, while in rural areas it is 21%. The highest share of illegitimate births is recorded in the voivodships of western Poland, and, above all, in the Zachodniopomorskie and Lubuskie voivodships (42% and 40% in 2019) while the lowest in southern Poland – in the Podkarpackie and Małopolskie voivodships (14% in each).

2.2. Deaths and mortality

The intensity of deaths in Poland does not change substantially – it grows, but the growth rate is low and relatively stable; the death rate in 2019 was 10.7, i.e. by 0.1 prom. p. lower than in 2018 (Chart 1). It is expected that the number and intensity of deaths will continue to increase due to the systematic increase in the number and percentage of people in the oldest age groups. The average annual number of deaths in the last years of the 21st century amounted to more than 380 thousand (the death rate was at the level of about 10‰).

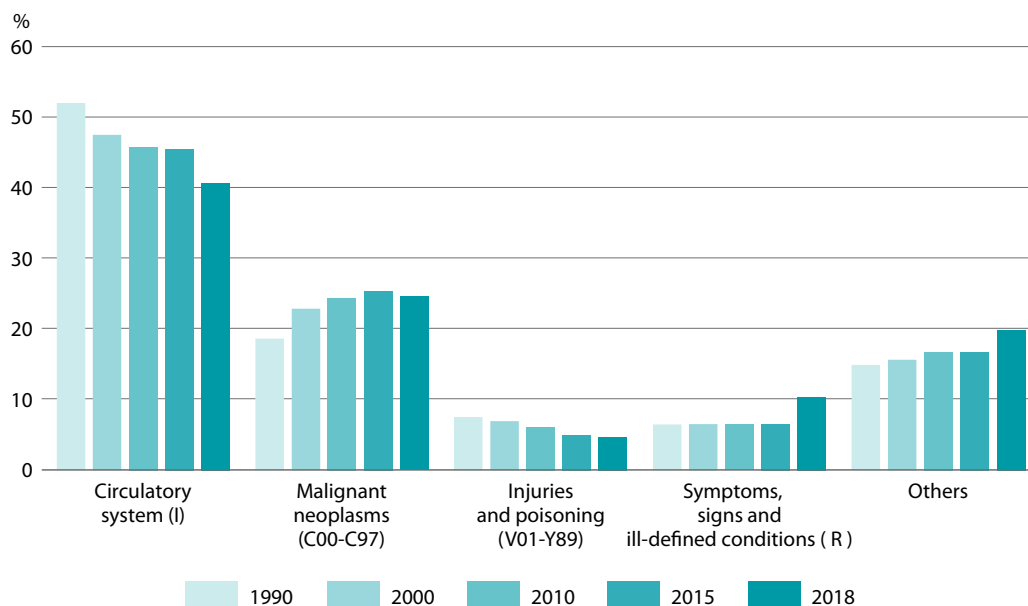
Among the total number of about 410 thousand people who died in 2019, there were almost 52% of males, and the median age of the deceased was 77 years (for males 71 years, for females 83 years), while in 2000 it was, respectively: 73 years, 69 years and 78 years.

The level of mortality is now higher in urban areas (in 2019, it was 11‰) than that observed in rural areas (10.2‰), and it also demonstrates considerable regional diversifications. The regional range of differentiation in 2019 was from 9.4‰ in the Podkarpackie voivodship to 12.4‰ in the Łódzkie voivodship. Mortality which is high, but not exceeding 12‰, is also observed in the Świętokrzyskie and Śląskie voivodships.

Changes in mortality are still closely related to changes in the structure of basic causes of death, which are circulatory system diseases and neoplasms – both groups result in about 70% of all deaths (Chart 6). An adverse phenomenon is the growing, year by year, number of diseases and deaths caused by neoplasms; in the early 90s of the 20th century, malignant neoplasms were the cause of less than 20% of all deaths and, in 2018, almost 25%. In contrast, the share of deaths caused by circulatory system diseases decreases, from 52% in 1990 to approximately 41% at present. Other important causes of death are respiratory system diseases, whose share is growing, and also injuries and poisonings causing 5–7% of all deaths.

At the same time, it is important to stress the growing share of deaths (over 10% in 2018), for which the causes have not been precisely identified¹².

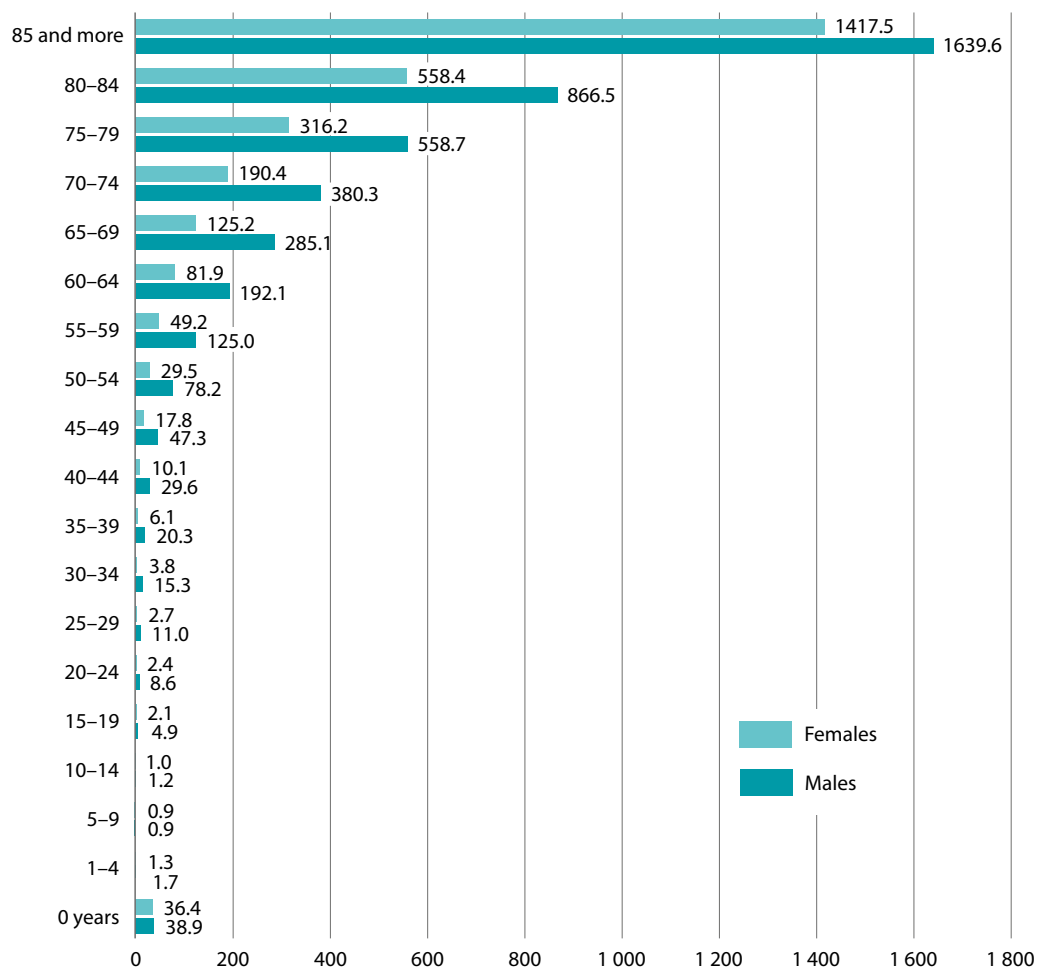
Chart 6. Deaths by causes in 1990–2018

The intensity of mortality varies according to gender and age. (Chart 7). Starting from the youngest age groups of the population, evident is excessive mortality of males, i.e. mortality rates for males are higher than those for females. In younger age groups, these rates are low (for females about 1.3, and for males 2.2 deaths per 10 thousand population of given gender), but for the age of about 20–44 years they become 3 times higher for males, in which for age group 25–29 years the difference is 4 – fold (2.7 to 11). As the age increases, the intensity of deaths also becomes higher, but also the values of the rates start becoming equalised – per every 10 thousand of males aged at least 85, more than 1600 die during the year and among females – over 1400.

¹² This is the group of medical events, specially singled out in case-law, i.e. in the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD 10), used for classifying cases of deaths for which no specific cause has been identified. The percentage of these types of decisions in Poland (in relation to the total number of deaths) is one of the highest in the European Union. More on this <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/statystyka-przyczyn-zgonow/>

Chart 7. Intensity of deaths by sex and age (per 10,000 of a given sex and age group) in 2019

The differentiation by gender and age also applies to the impact of the causes of death. In the group of males below 50, the most common causes of death are external reasons, i.e. effects of injuries/accidents and poisonings, e.g. in the 15–24 age group they are responsible for nearly 70% of deaths. Relatively less deaths are caused by them among the elderly. Males as from 45 years of age die primarily of circulatory system diseases and the share of these deaths is steadily growing with age. For young females, as for males, the most dangerous are external causes, but among females aged 30–79, most deaths are caused by neoplasms, including among females deceased in the age of 55–64 the share of deaths of neoplasms exceeds 50%. Among females aged 80 years and more, the most common cause of death are circulatory system diseases – the percentage reaches 57%. This structure of deaths by major groups of causes has been maintained in Poland for many years.

A positive phenomenon is the continuously observed decrease in mortality of children aged 1–14. Mortality of children aged 5–14 is particularly low (up to 15 per 100 thousand population in this age group), especially when compared to subsequent older age groups – e.g. for the 15–19 age group, the rate is over 35 (Chart 7). In 2019, per every 100 thousand of children aged 1–14, 11 deaths were recorded (in 2000 – 22, and in the early 90s of the 20th century – 36). In urban areas, this rate is slightly lower than in rural areas (11 and 12, respectively).

Injuries and poisonings are the major causes of deaths in children and adolescents – this applies, in particular, the age of 5–19 where external causes account for more than half of all deaths. Boys are more often subject to them – especially among teenagers (in 2018, those causes accounted for nearly 56% of causes for this age group, among girls – nearly 45%). Another group of causes are malignant neoplasms (more than 13% of deaths of children and adolescents), followed by diseases of the sensory organs, nervous system respiratory and system diseases (7.9 and 7.1%), as well as congenital disorders.

However, the alarming phenomenon is the growing – over the last 25 years – number of suicides among teenagers (people aged 15–19). The particularly rapid growth was observed in the 90s of the 20th century, i.e. from the share of 10% recorded at the beginning of the 90s to more than 16% in 2000. This high share continues to persist and, despite a significant decline in the total number of deaths among young people, suicides in 2018 accounted for nearly 14% of death causes among teenagers.

The decrease in the infant mortality rate has a positive impact on the total mortality rate. In 2019, 1.4 thousand children below 1 died (by about 0.1 thousand less than in 2018). The rate expressing the number of infant deaths per 1,000 live births was at the same level as in the previous year (3.8‰), against 8.1‰ in 2000 and 19.3‰ in 1990. In urban areas the rate was amounted to 3.7‰, in rural areas decreased by 0.3 promile point and amounted to 3.9‰.

The downward trend of infant mortality stems from the significant decrease in deaths of newborns in the first week of life. Constantly, the cause of more than half of infant deaths are perinatal diseases and conditions, i.e. those arising during the mother's pregnancy and on the first 6 days of life of the newborn, the cause of subsequent 38% of deaths are congenital disorders, and other deaths are caused by diseases acquired during infancy or by injuries.

Infant mortality is more spatially differentiated than in the case of the total death rate. In 2019, the infant death rate was from 2.8‰ in the Świętokrzyskie voivodship to 4.9‰ in the Kujawsko–pomorskie voivodship. The average mortality rate for the years 2000–2019 is from 4.8‰ (Mazowieckie voivodship, Opolskie voivodship, Małopolskie voivodship) to 6.4‰ in the Dolnośląskie and Śląskie voivodships.

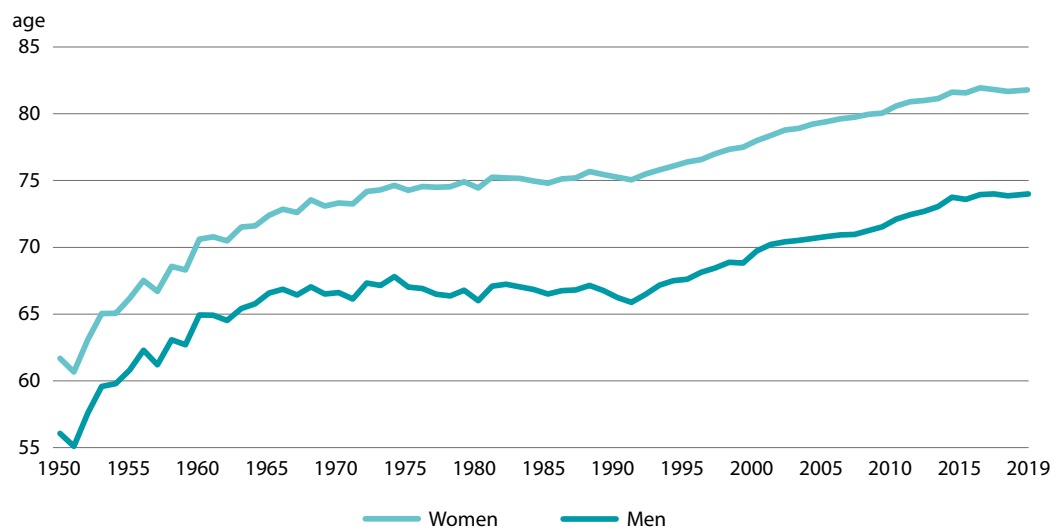
The decrease in the infant mortality rate, as well as the relatively low number of stillbirths, result in decreased perinatal mortality, the rate of which is currently about 5.3‰ when compared to 19.5‰ in 1990 (in 2000, it was 9.7‰). Perinatal mortality is one of the factors determining the health condition of the population, alongside the overall intensity of deaths and life expectancy parameters.

2.3. Life expectancy

As a result of multidirectional changes in mortality, in 2019 there was an increase in the life expectancy for women – 0.1 years, and for men – 0.2 (Chart 8). Boy born in 2019 had before him on average 74.1 years of life (if mortality conditions from 2019 remained) and the girl 81.8.

As in other countries, the shorter life expectancy of men results from the phenomenon of higher mortality among men, which is observed in all age groups, but the difference decreases with age. Men living in cities live little longer than those living in the countryside – in 2019 their average life expectancy was 74.5 years in urban and 73.4 in rural areas, little more than the previous year. However, the average life expectancy of women is more similar in both areas (81.7 years in urban and 81.8 in rural areas).

Chart 8. Life expectancy in 1950–2019

Over the past several decades (from 1993), the life expectancy of men has increased by 7 years and women by 6 years (Chart 8). Extending the life expectancy of Poles for many years resulted mainly from the decline in infant mortality, however the decline in the intensity of deaths among older people is becoming more and more important in recent years.

Life expectancy is geographically diverse, but voivodships characterized by the longest and shortest average duration of life of their inhabitants are partly the same in the case of both men and women. The longest duration of life is characteristic for the male population of the Podkarpackie and Małopolskie voivodships (in 2019 these parameters were respectively 75.4 years and 75.3) and for women in Podkarpackie and Podlaskie (respectively 83.2 and 83.1). In turn, the shortest duration of life is characteristic for the inhabitants of the Łódzkie and Lubuskie (men: 72.5 years in Łódzkie and 72.9 Lubuskie, women: 81 years in both voivodships). Additionally, for women similarly short life expectancy is observed in Kujawsko-pomorskie (81 years) and Śląskie (80.8 years).

A more comprehensive interpretation of life expectancy data allows analysing them in connection with the state of health. The indicator of healthy life expectancy computes for a given person (of a specific sex and age) the average number of years of life without disability. Thus, this indicator adds a qualitative dimension to the expected number of years of life and allows to observe whether a longer life means at the same time a longer life in good health.

According to Statistics Poland¹³, healthy life expectancy in Poland was 77% of life expectancy for women, and 80% for men. This means that for women – out of the life expectancy of 81.8 years expected in 2019 – the first nearly 63.3 years is a period without limitations due to disability. For men, this is 59.7 years in health with predicted nearly 74.1 to survive. However, with age, these rates are reduced and the percentage of remaining life without disability begins to decrease. For example, a man who was 65 years old in 2019 may expect that about half (49%) of his further life will be in good health (i.e., 7.8 years), and a woman – 42% (8.5 years).

In Poland, there is a large spatial differentiation of healthy life expectancy. In 2019 people living in the Wielkopolskie voivodeship have the longest duration of healthy life, where for men (at birth) this value is estimated at 61.4 years, and for women – 64.5 years. These results significantly exceed the corresponding results at the national level. The shortest healthy life expectancy for males is observed in the Łódzkie Voivodeship (58.7 years), while for females in the Śląskie Voivodeship, where it is only 62.4 years. Inhabitants of the voivodships of western Poland live bigger part of their lives without disabilities (i.e. the proportion of healthy life expectancy at birth to the average life expectancy is higher there) compared to voivodships in the east of the country.

¹³ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2019-roku,2,14.html>

According to Eurostat^{14,15} results for 2018, among the countries of the European Union, the most beneficial proportions of life expectancy in health in relation to the entire predicted period of life were observed for residents of Sweden, Bulgaria and Malta. For men in these countries, about 90% is a life without disability, but for Swedes they are 73.7 years of expected 80.9 years, and for Bulgarian 64 years in health from the predicted 71.5 years of life. On the other hand, in Malta, men are expected to live 89% of their lives without disabilities (71.9 years out of 80.4 years of life). Among women, the percentage of healthy years is lower and amounts to 87% in Malta, that is 73.4 years in health of 84.6 years of life and in Bulgaria the rate was slightly lower – 86% – but, like in case of men, the whole life expectancy is much shorter and is 78.6 years, and in health – 67.6 years. While for Sweden the percentage of healthy life is 85%, that is 72 healthy years of 84.3 years of life.

The least favourable proportions are for women in Slovenia – 65%, or 54.6 in health of 84.4 years and Finland and Estonia – (66–67%), that is minimum 55 years of healthy life for 82.7 years (Estonia) and 84.5 years (Finland). Additionally, in the case of Lithuanian women, 53.7 years of healthy life out of 79.7 years of overall life expectancy results in 67% of life without disability. Among men, the lowest percentages of healthy life years are recorded for Estonians (71%) and Austrians (72%), which is respectively: 52.7 and 56.8 years.

Analysing the number of years, the shortest healthy life expectancy in 2018 was for Lithuanian women – 53.7 years and the longest was for women in Malta – almost 20 years more. In case of men – the Lithuanians have the shortest – 51 years (the indicator is 73%), and Swedes the longest – almost 23 years more (index – 91%).

Similarly as in the case of other demographic phenomena, life expectancy parameters do not change rapidly from year to year, the change process lasts at least a few years. Thus, the data presented above concerning the life without disability reflect a several-year trend.

2.4. Formation and dissolution of families¹⁶

Fertility of women in Poland is still significantly determined by the number of contracted marriages, moreover, more than half of children is born in the period of first three years of the parents' marriage. Therefore, an increase in the number of newly contracted marriages results – in subsequent 2–3 years – in an increase in the number of births.

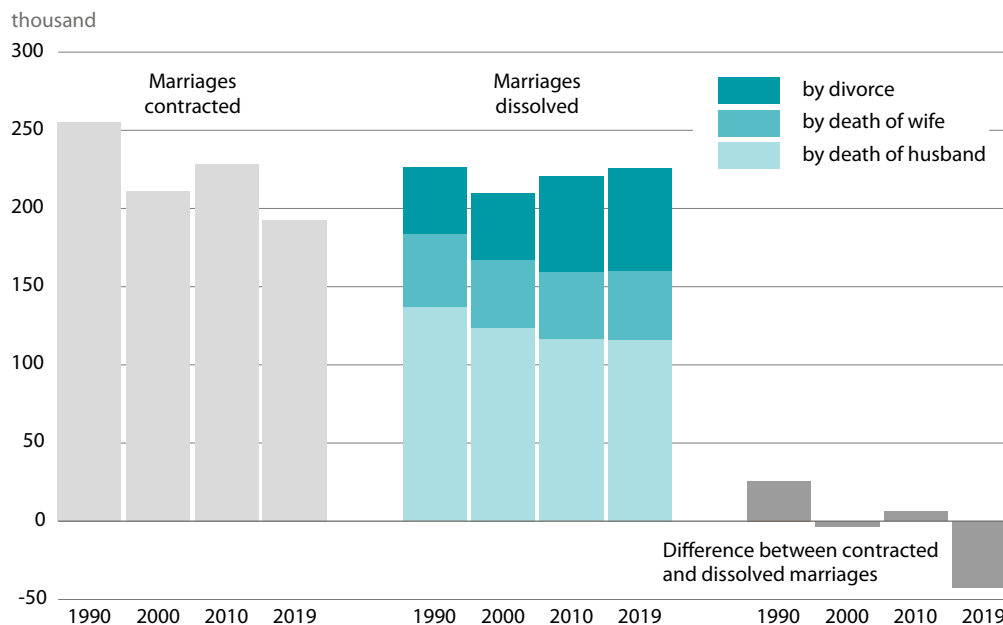
Unfortunately, we are also facing an unfavourable tendency in the family creation processes – since 2013, the number of newly contracted marriages has been below 200 thousand – in 2019, there were 183 thousand new marriages registered (the largest number in the current century – 258 thousand – was recorded in 2008). Annually, the courts pronounce – on average – approx. 65 thousand divorces (after the peak in 2006, when there were almost 72 thousand) and additionally in the subsequent approx. 2 thousand marriages the court rules separation (in 2019 – 1.2 thousand). In consequence – since 2011 – there has been a decrease in the number of existing marriages i.e. each year the number of newly contracted marriages is lower than the number of marriages dissolved due to death of a spouse or divorce. At the end of 2019 Poland had 8856 thousand married couples – over 42 thousand less than a year earlier. It should be emphasised that in the 1990s and at the beginning of this century, divorces constituted the cause of dissolution of 1/5 of marriages per year, currently it is almost 30% (Chart 9).

¹⁴ Healthy life years, Eurostat database, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_hlye&lang=en (access 10.08.2020)

¹⁵ Life expectancy, Eurostat database, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_mlexpec&lang=en (access 10.08.2020)

¹⁶ „Demographic situation in Poland up to 2018. Families creation and dissolution”, Part II <https://stat.gov.pl/en/topics/population/population/demographic-situation-in-poland-up-to-2018-families-creation-and-dissolution,8,2.html>

Chart 9. Balance of marriages in 1990–2019

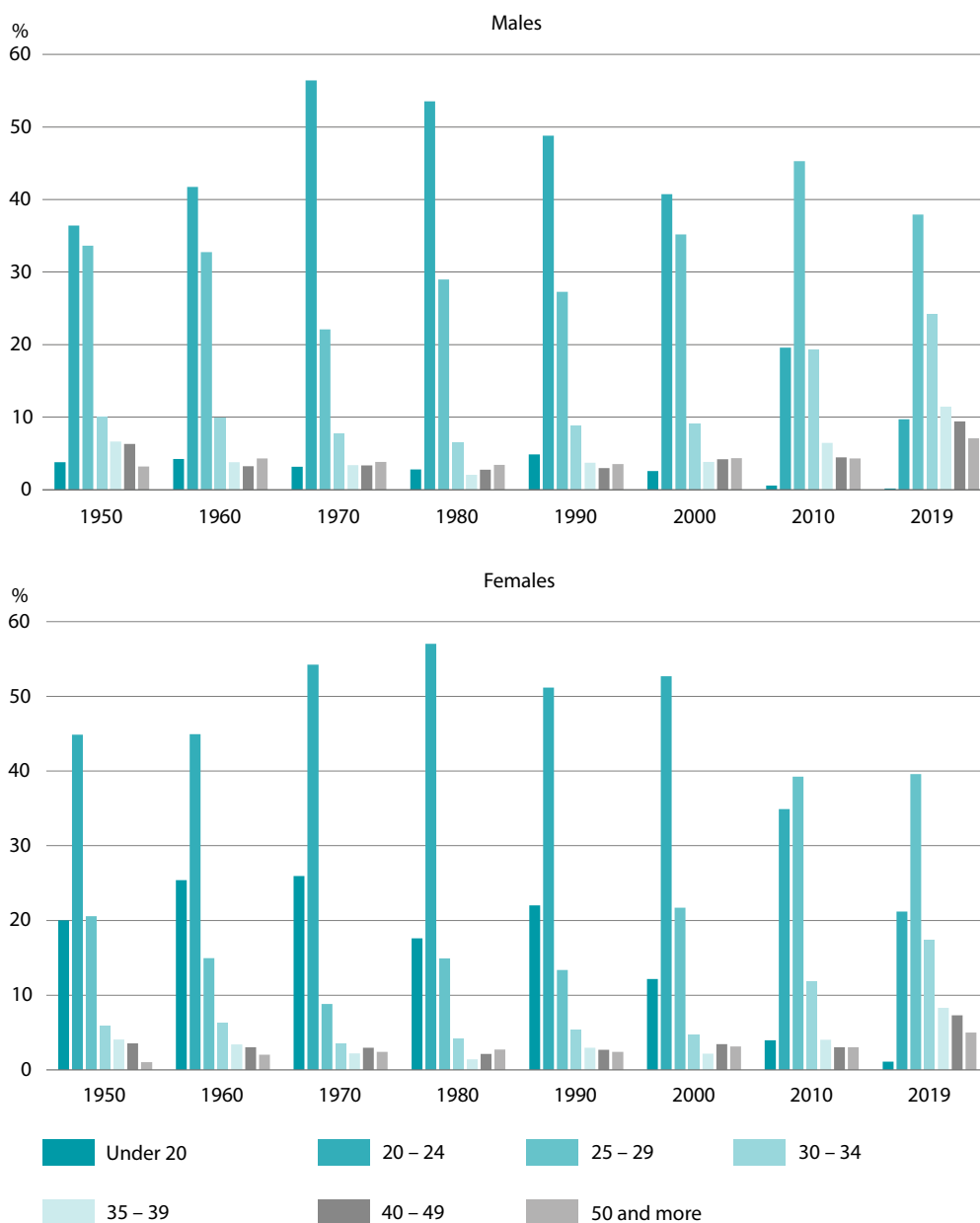

During the last years, marriage contracting rate in Poland have not exceeded 5‰, in 2019 was amounted to 4.8‰. Frequency of contracting marriages in urban and rural areas is similar; in terms of voivodships – the highest rates are observed in Małopolskie voivodship (5.3‰ in 2019), while the lowest: Opolskie and Świętokrzyskie (4.3‰ in 2019).

Among all contracted marriages – for years – the share of first marriages remains almost unchanged (approx. 78% in 2019, in rural areas approx. 83%). However, a decrease is still observed in the intensity of marriages contracted in younger age groups, which should be associated with delaying the decision on contracting marriage, being in an informal relationship or decision on remaining single.

The choices made by the young people, who, while planning future, first invest in themselves – in education, work – then in a family, result in an increase in the age of bridegrooms and brides (Chart 10). In 2019, median age of a men contracting marriage was over 30 years and women over 28 years – in the case of both sexes it is above 4 years more that in 2000. The youngest grooms live in voivodships of eastern and south-eastern Poland (Podlaskie, Podkarpackie, Małopolskie, Lubelskie) – their median age is approx. 29 years. On the other hand, the oldest are the inhabitants of western Poland (Zachodniopomorskie, Lubuskie and Dolnośląskie) – they are above 32 years old. It is similar in the case of brides – the youngest (about 27 years) live in voivodships of eastern and south-eastern Poland, while the oldest (30 years) in western voivodships.

Chart 10. Bridegrooms and brides by age in 1990–2019

Religious marriages (i.e. the marriages contracted at churches and civil registry offices) constituted in 2019 approx. 60% of legal unions (in rural areas 68%, in urban areas – 54%) and their share is slightly decreasing (in 2010 it amounted to 68%, in urban areas 63% and in rural areas 75%).

In 2019, over 65 thousand marriages have been dissolved by the court. The number of divorces in urban areas is almost three times higher than in rural areas, and the ratio is almost doubled. In the case of separation it is at list 50% higher. Significant differences were also observed in regional arrangement, i.e. behaviour of inhabitants of south-eastern Poland is more traditional, while inhabitants of western voivodships were the least traditional. Divorced spouses live together on average about 14 years. Over the years, the age of spouses who decided to divorce has been rising – in 2019, an average divorcing man was almost 42 years old and a woman over 39 years old, i.e. 3–4 years older than in 2000 and 5–6 years older than in 1990. Social

consequence of divorces is the fate of underage children (aged below 18), which number in divorced marriages amounted to 55 thousand in 2019. It gives rise to significant consequences for functioning of such families and causes an increase in the number of families of single mothers with underage children. On the other hand, it should be emphasised that courts award child custody to both parents more frequently – in 2019 there were 62% of such rulings, custody awarded exclusively to the mother accounts for more than 33% (in 2000 the share amounted to 65%), while custody awarded exclusively to the father accounts for only approx. 3% of cases.

2.5. Natural increase/decrease of population

The rate of natural increase is a difference between the number of live births and the number of deaths, but it also becomes a resultant of all above-mentioned demographic phenomena and their trends observed in recent years. The result is the natural decline, recorded since 2013 (it also occurred in the years 2002–2005), mainly due to the small number of births with almost negligible changes in mortality intensity. Since 2013, the number of people deceased was more than 112 thousand higher than the number of children born (Chart 1).

Changes in the age structure of the population (decrease in the number of children and adolescents) and the decrease in the number of contracted marriages are the grounds for stating that this process will be progressive. The rate of natural increase for many years has been guaranteed by the population living in rural areas, in urban areas there was a permanent natural decrease. In 2019 both rural and urban areas note natural decrease which in rural areas was at the level of -0.1‰ , whereas in urban areas amounted to -1.4‰ .

The rate of natural growth/decline are considerably differentiated regionally, but the most clear differences are present in powiats. For several years, the differentiation of this rate in terms of voivodships has been relatively stable and in 2019 the scale of its changes was, on average, from the increase amounting to $+1.5\text{‰}$ in the Pomorskie Voivodeship to the natural decrease amounting to -3.6‰ in the Łódzkie voivodship.

The largest natural decrease occurs in powiats of the dominant part of the following voivodships: Opolskie, Świętokrzyskie, Łódzkie, Lubelskie, Lubuskie, Śląskie, Warmińsko-Mazurskie, Zachodniopomorskie and Podlaskie, as well as partially in the Dolnośląskie and Kujawsko-Pomorskie voivodships. The natural decrease is also recorded in the large part of urban powiats. This spatial diversification of the natural decrease is consolidated over time and in the same areas. The similar situation applies to the territorial differentiation of the rate of natural increase, which is stabilised (although with a downward trend) in the powiats of the Pomorskie, Wielkopolskie voivodships, the predominant part of the Małopolskie voivodship and partially in the, Dolnośląskie, Mazowieckie and Podkarpackie voivodships.

2.6. International migration of population

In 2019, the net international migration for permanent residence amounted to 6.2 thousand. The number of immigration reached 16.9 thousand, and emigration – 10.7. A positive net international migration (calculated on the basis of information on registration for permanent residence after arriving from abroad and on deregistration from permanent residence related to a departure abroad for permanent residence) was recorded for the fourth time in a row (in 2016 it was 1.5 thousand, in 2017 – 1.4 and in 2018 – 3.6). Previously, for decades net international migration had been negative.

In 2019, in comparison to the previous years, there was recorded a relatively small increase in the number of immigrations (in 2018 it amounted to 15.5 thousand and in 2017 to 13.3), and a slightly lower number of emigrations (in 2018 it was 11.8 thousand and in 2017 – 11.9). In the longer term, starting from Poland's accession to the European Union, we observe a relatively stable level of immigration (about 10–17 thousand annually) and significant fluctuations in emigration until 2015¹⁷ (in 2006 – 46.9 thousand, in 2010 – 17.4, in 2013 – 32.1) and its slight changes after 2015.

¹⁷ Data on international migration for permanent residence for 2015 are not available.

From many years, the main directions for permanent emigration have remained the same: i.e. Germany and the United Kingdom. In 2019, 3.8 thousand of inhabitants of Poland permanently moved to Germany (in 2018 it was 4.4) and 2.4 thousand to the United Kingdom (in 2018 it was 2.7). Due to the fact, that immigrants coming to Poland for permanent residence are mainly returning Poles (in 2019 they constituted 70% of immigrants in total), the emigration countries are very often the main countries of previous residence of the immigrants. In this case, the first place belongs to the United Kingdom, from where in 2019, 4 thousand of people came to Poland, and the second to Germany (2.5 thousand). Subsequent, third place, belongs to Ukraine (2.2 thousand).

The scale of migrations for temporary stay is considerably larger. The scale of temporary emigrations of Poles may be assessed on the basis of the results of censuses of population and estimations. According to the recent estimation developed by Statistics Poland, at the end of 2018, 2455 thousand of Poles were temporarily staying abroad.

This group of emigrants is dominated by individuals, who have combined their time abroad with working or looking for work. Results of the recent census of population have shown that at the end of March 2011, the overall percentage of individuals working abroad amounted to approximately 73%. The percentage of such individuals varied in terms of the country of residence. The highest percentage, close to 90%, was observed for individuals staying in the Netherlands. Still, the main directions of Polish temporary emigrations are: the United Kingdom, Germany, Netherlands, Ireland, Italy and Norway.

Such emigration scale undermines the demographic potential of Poland. The negative side of this process is the scale of departures of young well-educated residents of Poland and individuals with high professional qualifications, which often are not being used in the destination country. One of the consequences of the emigration of Poles during recent years is the increasing number of children born abroad, of which at least one parent is the Polish citizen. It is particularly visible in the United Kingdom, although a slight decline in such births has been observed since 2015. The number of children of Polish parents born in the Netherlands and Norway is growing.

At the same time, during recent years, there has been observed a growth in a number of immigrants temporarily staying in Poland. The number of labour immigrants is increasing, especially of citizens of Ukraine, who are interested in working temporarily in Poland. An increase in the number of foreigners interested in studying in Poland has been observed. The number of foreigners studying in Poland in 2019 (as of December 31) amounted to 80.9 thousand, where 30.1% were first-year students. In comparison, in 2018, 78.3 thousand of foreigners had been studying at Polish universities. Since 2000, every year, an increase in the amount of foreigners studying at Polish universities has been observed.

Analysis of the tendencies shows that Poland is transforming from a typical emigration country into a emigration-immigration country.

2.7. Internal migration of population

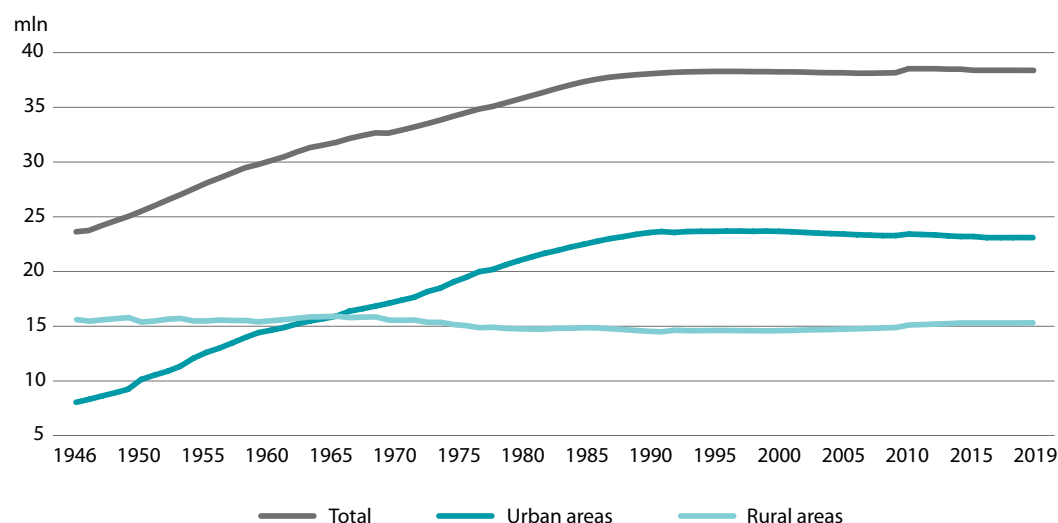
From 2017, i.e. during three recent years, the increased amount of internal migrations has been observed (in 2017 it was more than 400 thousand, while in 2018 it was almost 450 thousand and in 2019-almost 468 thousand). Between 2013 and 2016 the number of internal migrations for permanent residence had slightly decreased (in 2016 the number of such migrations amounted to 378.2 thousand). From several years, due to internal migration, the number of inhabitants of rural areas is growing: in 2019, net migration for rural areas was positive and amounted to 29.4 thousand people (while in 2018 it was 28.3).

In 2019 – similarly to the previous years – only in five voivodships the inflow of population was higher than the outflow: in Mazowieckie, Pomorskie, Małopolskie, Dolnośląskie, and Wielkopolskie voivodships. It means that in these voivodships internal migrations resulted in an increase in the number of population. In all other voivodships, due to migration processes, a decrease in the number of population was observed. The highest decrease was in Lubelskie voivodship, then subsequently in Świętokrzyskie, Warmińsko-Mazurskie, Śląskie, and Podkarpackie voivodships: such trend has been maintained for several years.

2.8. Decrease in the population

The most important characteristic of the current demographic situation of Poland is the actual decrease of population, continued since 2012 and resulting from the trends in the above-mentioned demographic phenomena shaped over the years. In the years 2012–2019, the population of the country decreased by more than 155 thousand people (after the observed growth in the period 2008–2011) and the largest decrease took place in 2015 (–41 thousand persons).

Chart 11. Population in Poland in 1946–2019

The decrease in the population refers to urban areas (Chart 11, Table 2). From 2000 onwards, there has been a decrease in the number of urban inhabitants and their share in the overall population, which currently accounts for 60% (in the years 1990–2000 – almost 62%). In contrast, the number of rural inhabitants is growing slightly yet gradually. This phenomenon is mainly due to the fact that, gradually since 2000, the population moves from urban areas to rural areas, most often to rural gminas concentrated around large cities. In 2019, the annual population growth rate in rural areas amounted to 0.04% (the number of people increased by almost 5.5 thousand) and the annual loss in urban areas was –0.15% (–34 thousand).

Table 2. Population^a in 1990–2019

Specification	Population in thousands (as of December, 31)					Annual population growth (decrease) rate in %				
	1990	2000	2010	2018	2019	1990	2000	2010	2018	2019
Total	38073.0	38254.0	38529.9	38411.1	38382.6	0.22	–0.02	0.08	–0.06	–0.07
Urban areas	23546.0	23670.3	23429.1	23067.2	23033.1	0.69	–0.13	–0.06	–0.18	–0.15
Rural area	14527.0	14583.7	15100.8	15343.9	15349.5	–0.53	0.14	0.31	0.13	0.04

^a The data was compiled taking into account the results of censuses: for 1990 and 2000 – NSP 2002, since 2010 – NSP 2011.

The permanent decrease in the population has been observed for several years mainly in the following voivodships: Łódzkie, Opolskie, Lubelskie, Śląskie, Podlaskie which in 2010 were joined by the Świętokrzyskie and Zachodniopomorskie voivodships. In 2019, the decrease is already recorded in 12 voivodships – the largest in Świętokrzyskie voivodship. On the other hand, the increase was observed in the Pomorskie, Mazowieckie, Małopolskie and Wielkopolskie voivodships (Table 3). All these voivodships record both the positive natural growth rate and the net migration. Whereby, in the case of the Mazowieckie voivodship, the increase in the population is mainly due to the high net migration, in the Pomorskie and Małopolskie voivodships both factors are very high, and in the Wielkopolskie voivodship – the major role is played by the natural growth rate. The population growth in these voivodships has been observed since the beginning of this century.

Table 3. Population^a in selected years by voivodships

Voivodships	Population in thousands As of December, 31				Annual population growth (decrease) rate in %			
	2000	2010	2018	2019	2000	2010	2018	2019
Polska	38254.0	38529.9	38411.1	38382.6	-0.02	0.08	-0.06	-0.07
Dolnośląskie	2912.2	2917.2	2901.2	2900.2	-0.17	0.04	-0.05	-0.04
Kujawsko-pomorskie	2067.8	2098.7	2077.8	2072.4	-0.05	0.02	-0.25	-0.26
Lubelskie	2206.2	2178.6	2117.6	2108.3	-0.13	-0.24	-0.41	-0.44
Lubuskie	1008.5	1023.2	1014.5	1011.6	0.05	0.10	-0.22	-0.29
Łódzkie	2627.8	2542.4	2466.3	2454.8	-0.36	-0.29	-0.40	-0.47
Małopolskie	3222.4	3336.7	3400.6	3410.9	0.35	0.36	0.27	0.30
Mazowieckie	5115.0	5267.1	5403.4	5423.2	0.05	0.40	0.35	0.37
Opolskie	1070.6	1017.2	986.5	982.6	-0.34	-0.25	-0.36	-0.39
Podkarpackie	2101.4	2127.9	2129.0	2127.2	0.12	0.08	-0.01	-0.09
Podlaskie	1210.7	1203.4	1181.5	1178.4	-0.13	-0.12	-0.25	-0.27
Pomorskie	2172.3	2275.5	2333.5	2343.9	0.28	0.45	0.40	0.45
Śląskie	4768.7	4634.9	4533.6	4517.6	-0.37	-0.10	-0.32	-0.35
Świętokrzyskie	1302.7	1282.5	1241.5	1234.0	0.01	-0.32	-0.50	-0.61
Warmińsko-mazurskie	1427.5	1453.8	1429.0	1422.7	0.19	0.01	-0.35	-0.44
Wielkopolskie	3345.3	3446.7	3494.0	3498.7	0.17	0.32	0.14	0.14
Zachodniopomorskie	1697.9	1723.7	1701.0	1696.2	0.06	-0.01	-0.26	-0.28

a The data was compiled taking into account the results of censuses: for 2000 – NSP 2002, since 2010 – NSP 2011.

Changes in the population did not (in fact) affect the population density, still there are 123 people per 1 km² of the area; in urban areas, it is 1,039 and in rural areas 53.

It must be stressed that inhabitants are attracted in particular to the areas where the developing largest multifunctional urban agglomerations (agglomerate areas) are located. This applies mainly to the regions of Warsaw, Tricity, Poznań, Kraków, the Bydgoszcz-Toruń agglomeration as well as Wrocław and, to a lesser extent, the districts surrounding Szczecin, Olsztyn, Białystok, Lublin, Rzeszów, Łódź and Zielona Góra. Thus, the process of deurbanisation is deepened, which should be associated mainly with the processes of so-called “urban sprawl” and suburbanisation – rural areas which surround urban areas become, in fact, urbanised urban areas, while still remaining rural areas in an administrative sense.

2.9. Changes in the age structure of the population

In the overall Polish population¹⁸ – approx. 38.383 thousand – females permanently account for almost 52%; per 100 males, there are 107 females (in urban areas – 111, in rural areas – 101). The feminisation ratio varies due to age; among the population below 48, there are more males – in 2019 per 100 males in this age group there were fewer than 97 females. In turn, in the age group of 49 and more, the feminisation ratio currently is nearly 125, and in the oldest age groups (70 and more) per 100 males there are, on average, 169 females. This is a result of longer life expectancy of females, but over the years these parameters decrease, e.g. in 2010, the feminisation ratio for the age of 70 and more was 180. Among the rural population, the majority of females takes place as from the age of 64, in urban areas as from the age of 40 – which, in turn, results from the fact that females migrate from rural areas to urban areas.

As a result of the processes of vital statistics, migration and longer life expectancy of the population, there are significant transformations in the population structure by age. The median age of Polish inhabitants amounted to more than 41 years in 2019, i.e. almost 6 years more than in 2000 (Table 4). The median age for males is more than 39 years, and for females – about 43 years (in 2000, respectively: more than 33 and 37 years). The rural inhabitants are 3 years younger than those living in urban areas, where the median age is 42 years.

Table 4. Population^a by age groups in selected years

Age groups	Years					Years				
	1990	2000	2010	2018	2019	1990	2000	2010	2018	2019
	in thousands					in percentage				
Total population	38073	38254	38530	38433	38434	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Median age	32.3	35.4	38.0	40.9	41.3	x	x	X	x	x
Biological age groups										
0–14	9495	7294	5856	5773	5824	24.9	19.1	15.2	15.0	15.2
15–64	24705	26234	27484	26356	26089	64.9	68.5	71.3	68.6	67.9
65 and more	3873	4726	5190	6303	6520	10.2	12.4	13.5	16.4	17.0
Economic age groups										
pre-working	11286	9333	7243	6896	6921	29.6	24.4	18.8	17.9	18.0
working	21898	23261	24831	23768	23518	57.5	60.8	64.4	61.9	61.2
mobile	15447	15218	15424	15022	14860	40.6	39.8	40.0	39.1	38.7
non-mobile	6452	8043	9407	8746	8658	16.9	21.0	24.4	22.8	22.5
post-working	4889	5660	6456	7770	7995	12.9	14.8	16.8	20.2	20.8

a The data was compiled taking into account the results of censuses: for 1990 and 2000 – NSP 2002, since 2010 – NSP 2011.

As a result of the birth depression, lasting since the 90s of the 20th century and caused by the decrease in the female fertility rate, there was – observed until 2015 – the decrease in the number and percentage of children (0–14 years). In turn, the group of elderly people (65 years and more) is continuously growing (Table 4).

In 2019, the number of children below 15 was almost 5.9 million (i.e. by 23 thousand more than the year before). The number of children is slightly growing, as the fourth year in a row the number of births exceeds the number of 14 years leaving the group of children. As a consequence, the share of the group of 0–14 years in the Polish population increased slightly and amounted to 15.3% (in 1990, children accounted for 1/4 of the Polish population, and in 2000, almost 1/5).

¹⁸ The presented balance of size and structure of population takes into account Polish population, who temporarily emigrated abroad. At the same time immigrants who temporarily stay in Poland – regardless of duration of their stay and the formal and legal status of their residence – were not included into Polish residents (see methodological notes, point 3).

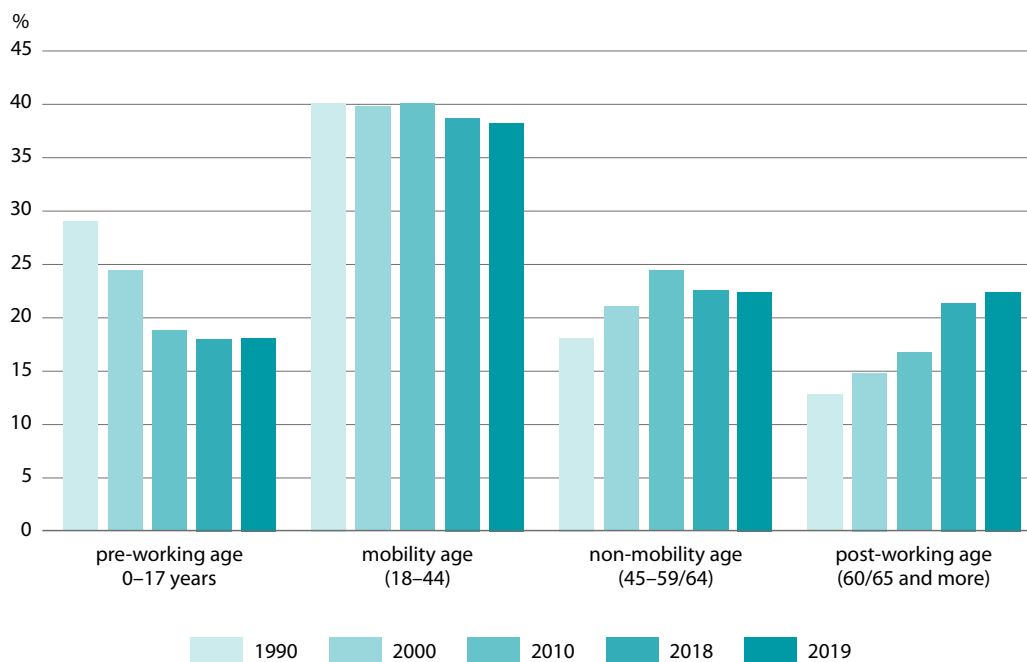
On the other hand, the group of people aged 65 years and more is continuously growing, in 2019, it increased by 215 thousand people to the size of more than 6.9 million, representing 18.1% of the total population (in 1990, elderly people accounted for 1/10 of the population). This is due to the fact that the more and more numerous age groups of people born in the 50s of the 20th century are shifted to the older population. For this reason, for several years, the number of so-called adult people (15–64 years) has been decreasing.

Similar changes relate to the economic age groups (Chart 12). The number of children and adolescents (0–17 years) decreased successively till 2016. In 2018, it increased by 15 thousand, and in 2019 – by 13 thousand to the size of slightly more than 6.9 million. It is still by about 4 million less than in 1990 and by 2.4 million less than in 2000. The share of this group in the total population is currently 18.1% (when compared to 24.4% in 2000 and 29.6% in 1990). We can see here a clear differentiation between urban areas and rural areas reaching almost 3 percentage point (perc. p.). Among the rural population, the share is 19.5%, and among the urban population – 17%.

Relevant differences also exist between the voivodships: the youngest, i.e. those with the highest share of children and adolescents in the total population are the Pomorskie and Wielkopolskie voivodships (over 19%), and the lowest share is characteristic of the Opolskie voivodship – 16%.

In the years 2000–2009, major changes were observed among the working age population due to the fact that people born during the demographic boom, i.e. in the first half of the 80s of the 20th century, reached this age. Both the size and the share of this group in the total population were growing intensely. Since 2010, the percentage of the working age group has been reduced and in 2019 it reached the level of 60 %, i.e. 23 million – i.e. by 244 thousand less than the year before. This is due to the fact that numerous age groups of people born in the 50s of the 20th century (in the years of compensatory baby-boom) are shifted to the post-working age group and the group of 18-year-olds entering the working age is decreasing. The process of ageing of labour resources has been stopped, i.e. both the number and share of the non-mobile working age population are decreasing and the share of this population in 2019 was 22.3%. The number and percentage of the mobile working age population are also decreasing, it was around 40% in the years 1990–2014 and amounted to 37.7% at the end of 2019.

Chart 12. Population by economic age groups in selected years

The regions of Poland are not significantly differentiated in terms of the percentage of potential labour resources – the difference is 3 perc. p. The highest share of potential labour resources is characteristic of the Opolskie, Podkarpackie, Podlaskie and Warmińsko-Mazurskie voivodships (more than 61% of the working age population in 2019) and large cities and urban agglomerations, while the lowest share is in the Łódzkie and Mazowieckie voivodships (about 59%).

In contrast, the process of ageing of the Polish population is accelerated. This is demonstrated by the trends of changes in the share of the post-working age population (females – 60 and more, males – 65 and more). In the years 2000–2019, the size of this group increased by more than 2.7 million to 8.4 million, and the share increased from 14.8% to 21.9% in this period. For this age group, the difference in the shares in the total urban and rural populations is as many as 5 perc. p., i.e. in 2019 in urban areas it amounted to 24% and in rural areas – 18.7%.

The regional differentiation is slightly smaller – in 2019, the oldest was the Łódzkie voivodship with the share of more than 24% of the post-working age population, while the lowest percentage (about 20%) was recorded in the Małopolskie, Pomorskie, Podkarpackie, Wielkopolskie and Warmińsko-Mazurskie voivodships.

The relevant share in increasing the size of the post-working age population is that of the increased number of very old people (80 years and more). In 2000, the group of the oldest people amounted to 774 thousand (2% of the total population), and in 2019 about 1.7 million, which accounted for 4.4% of the total Polish population – the almost double increase results mainly from the longer life expectancy. By far, more oldest people live in urban areas, in 2019 they accounted for 4.7% of the urban population, in rural areas – 4%. There is also the considerable territorial differentiation in this case. The highest percentage of senior citizens was in Podlaskie and Świętokrzyskie voivodships – about 5% in 2019, as well as in the Opolskie (4.9%) and Łódzkie voivodships (4.8%); the lowest share is recorded in the Wielkopolskie voivodship – 3.7% and the Lubuskie voivodship (3.8%).

Males live significantly shorter than females, hence the group of the oldest people is strongly differentiated by sex. The group is dominated by females, whose share is about 69% of the oldest people (the situation is similar in urban and rural areas). Among males, senior citizens account for less than 3% of the population and among females – nearly 6%.

The indicator defining the relationships between the individual economic age groups is the dependency ratio, illustrating the number of persons of non-working age per 100 people of working age (Table 5). The dependency ratio has been growing for several years – in 2019, it was 67 in relation to 55 in 2010, and in 1990 it was as much as 74. Therefore, when analysing changes in the dependency ratio, consideration should be given to the proportions of partial ratios – much more important than the overall value of the ratio. The analysis of partial ratios shows adverse changes in both groups – separately considered relations of the number of persons in pre-working age group to the working age group as well as the number of persons in the post-working age group to working age group.

Table 5. Population at non-working age per 100 persons in working age

Specification	1990	1995	2000	2010	2018	2019
Total	74	68	64	55	65	67
Pre-working age (0–17 lat)	52	45	40	29	30	30
Post-working age (60/65 lat+)	22	23	24	26	35	37

The ratio for the pre-working age population has remained practically unchanged for several years, while it is growing for the post-working age population. In 2019, per every 100 people of working age, there were 30 people of pre-working age and 37 people of post-working age. This means that the share of potential future labour resources is lower than the share of those who have already theoretically left the labour market. The proportions have been reversed for five years; in 2010, partial ratios were at the level of 29 and 26, i.e. they were almost equal, but in the earlier years the relationships were much more favourable: in 2000, they were 40 to 24, and in the early 90s of the 20th century – 52 to 22.

2.10. Conclusion

The course of the observed demographic processes indicates that the situation of the Polish population remains difficult. In the nearest perspective, we cannot expect any significant changes guaranteeing the stable demographic development. The fertility rate, which has been low for more than twenty five years, will continue to have a negative impact on the future number of births, due to the much lower number of females of reproductive age in the future. On the other hand, with the positive phenomenon, i.e. the longer life expectancy, it will lead to a decrease in the labour supply and the faster ageing of the population through, first of all, the increased number and share of the oldest population in the total population (differences in the age structure of the population were presented in the age pyramids for 1990, 2019 and 2050 – Chart 13).

The process of ageing of the Polish population is regionally differentiated – currently, the representative of the youngest age structure is the Pomorskie voivodship. The indicators in terms of the ageing of the population are the most favourable there, e.g. in 2019, the median age of the population was more than 40 years and the percentage of children and adolescents is almost 20% (as a reminder, the parameters for Poland are, respectively, almost 41 years and 18%). The very similar age structure is also characteristic of the Małopolskie and Wielkopolskie voivodships. In turn, the voivodships characterised by the least favourable parameters of the age structure of the population are the Opolskie, Świętokrzyskie and Łódzkie voivodships where the median age is 43 years, and the percentage of young people is 16–17% when compared to 23–24% of people of post-working age – very similar in this respect are also the Dolnośląskie and Śląskie voivodships.

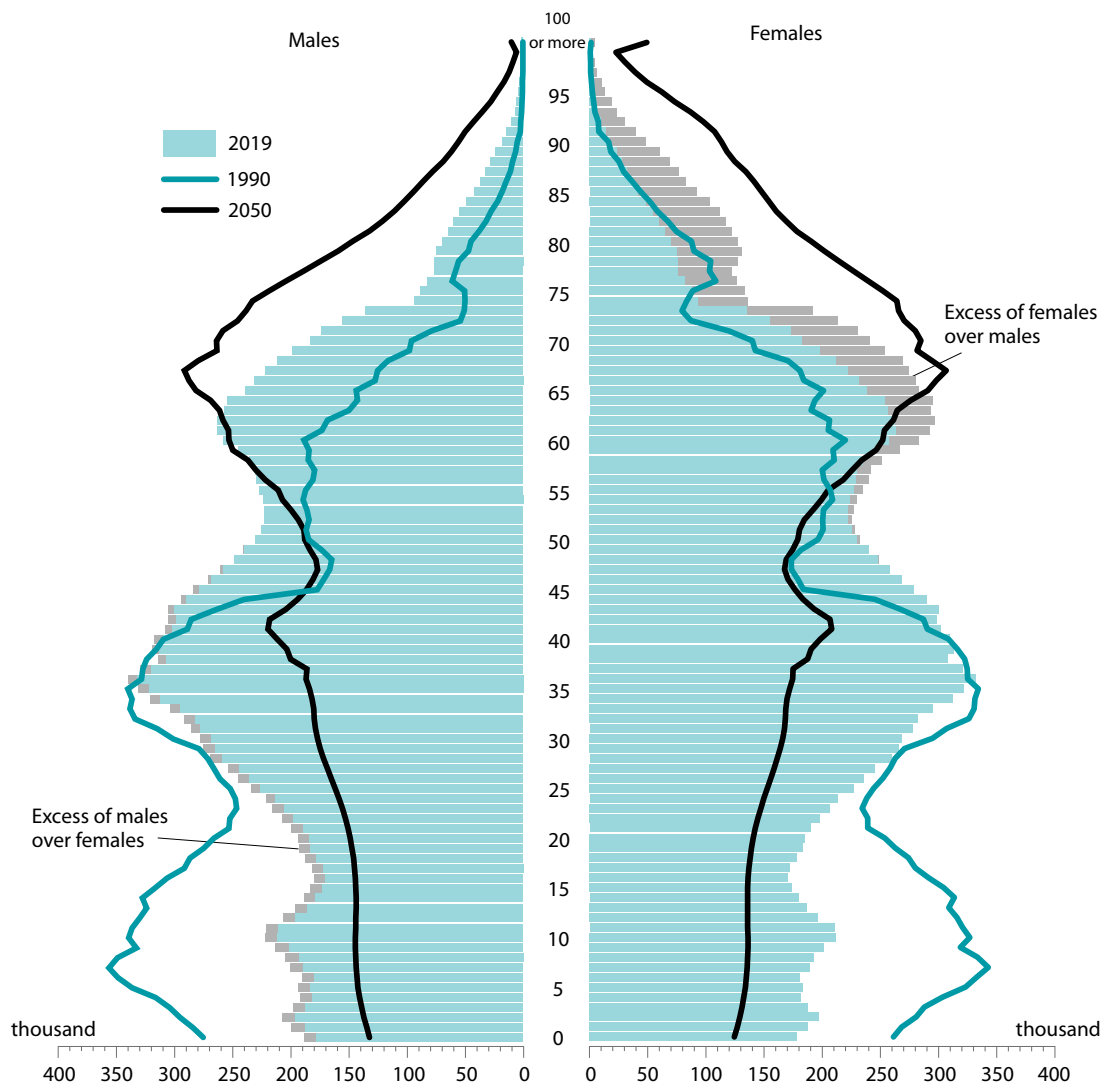
The analysis of changes in the indicators for the individual voivodships indicates that over the last twenty five years the fastest rate of ageing of the population took place in the Opolskie, Zachodniopomorskie and Śląskie voivodships. The process of deterioration of the indicators was one of the fastest also in the Warmińsko-Mazurskie voivodship – although it still remains one of the youngest voivodships. On the other hand, since 1990 there has been the smallest change in the demographic parameters for the following voivodships: Mazowieckie, Wielkopolskie, Lubelskie and even Łódzkie – whose inhabitants are currently determined as the oldest in Poland.

It is projected that for the next three decades, i.e. till 2050, the process of ageing will affect most the Podlaskie and Opolskie voivodships, i.e. in the years 2019–2050, the percentage of elderly population (65 and older) in this voivodships will increase the most. The process of ageing will be mildest in the Pomorskie and Mazowieckie voivodships. In 2050 Pomorskie, Wielkopolskie, Mazowieckie and Małopolskie – i.e. the voivodships with the strong labour market and research and academic facilities – will be the youngest regions. The Opolskie, Świętokrzyskie, Podlaskie and Lubelskie will remain the oldest voivodships.

The results of the projection show till 2050 the Polish population will decrease by 4.4 million people (as a reminder – since 1990, it has increased by around 310 thousand). This state of affairs will be affected mostly by mortality (e.g. it is projected that in 2050 the number of deaths will reach almost 430 thousand). This will be the results of people born during the demographic boom in the second half of the 50s of the 20th century (who are now about 60) systematically entering the age of highest mortality. On the other hand, people who are now 30–40, will be reaching the retirement age. The median age of the population will be more than 52 years (i.e. above 11 years more than nowadays), which means more than half of population of Poland will be older than 50.

The increase in the number of births is not forecasted. Although, projection assumes the increase of total fertility rate, the number of potential mothers (now very young girls) will be a reason for which the number of births will be relatively low (around 255 thousand in 2050). The number of inhabitants in the Opolskie and Świętokrzyskie voivodships will be reduced the most, while in Mazowieckie, Pomorskie and Małopolskie will be reduced the least.

Chart 13. Pyramids of population in 1990, 2019 and the projection for 2050

It should be noted that, in the case of the voivodships, the age structure of the population is shaped – in addition to births and deaths – also by migrations; mainly internal (domestic) but also international. Young people leave their family home to study, then they find work in large cities/agglomerations and they stay there and set up a family most often. When developing the population projection and predicting the level of births and deaths for subsequent years, we build on, *inter alia*, the analysis of existing reproductive and mortality trends. However, it is no longer easy to determine the level of migration as the movements of the population are the more complex, dynamic and thus unpredictable process.

The ageing of the population, which is perceived in individual and social terms, sets difficult, multifaceted challenges, not only in the economic but also in the psychological, medical and social spheres. Poland, for which the projections are currently unfavourable, will face all the problems arising from the demographic trends that are unfavourable for it. This also applies to the individual voivodships—especially those with the oldest age structure of inhabitants, in which the process of ageing will be most aggravated.

Część II. Migracje zagraniczne ludności w latach 2000–2019

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie skali, rodzajów i kierunków migracji zagranicznych do/z Polski w latach 2000–2019, łącznie z charakterystyką migrantów. Zawarto w nim również informacje dotyczące uwarunkowań społeczno-politycznych migracji oraz różnych aspektów związanych z migracjami, m.in. ochrony międzynarodowej i naturalizacji cudzoziemców.

Przedstawione informacje dotyczą:

- migracji zarejestrowanych, tj. imigracji i emigracji na pobyt stały;
- danych szacunkowych wielkości strumieni i zasobów migracyjnych, obejmujących również migracje niezarejestrowane;
- danych charakteryzujących cudzoziemców mieszkających/przebywających w Polsce;
- zasobów emigracyjnych Polaków za granicą;
- repatriacji i Karty Polaka.

W przypadku większości informacji został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie, a także – w przypadku wybranych cech – zróżnicowanie regionalne.

Tekst analizy przedstawiono w języku polskim, natomiast syntezę oraz wykresy, mapy i tablice opracowano także w języku angielskim.

Źródłem prezentowanych danych są wyniki bieżących badań z zakresu migracji na pobyt stały i czasowy, wykorzystujących dane administracyjne o zameldowaniach i wymeldowaniach, wyniki spisów powszechnych, dane administracyjne Urzędu do Spraw Cudzoziemców, Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego¹⁹. Zaprezentowano również wyniki szacunków GUS oraz informacje pochodzące z baz Eurostatu i statystyk innych krajów.

Part II. International migration of population in 2000–2019

The aim of this part is to present the scale, types and directions of foreign migrations to and from Poland over the period 2000–2019, including the characteristics of migrants. It includes information on the social and political determinants of migration and various aspects related to migration, including international protection and naturalization of foreigners.

This part contains information on:

- registered migration, i.e. immigration and emigration for permanent residence;
- data on the estimated size of migration flows and migration stocks, including unregistered migrations;
- data characterizing foreigners living or staying in Poland;
- Polish emigration stocks abroad;
- repatriation and the Pole's Card.

The text of the analysis is presented in Polish, while the synthesis, as well as charts, maps and tables in the text are also in English.

The source of presented data are results of current surveys in the field of migration for permanent and temporary residence, conducted on the basis of administrative data on registration and deregistration; results of censuses; administrative data from the Office for Foreigners, the Ministry of Family, Labour and Social Policy, the Ministry of the Interior and Administration, the Ministry of Foreign Affairs and the Ministry of Science and Higher Education²⁰.

Moreover, results of estimations conducted by Statistics Poland, information from Eurostat databases and statistics from other countries are also presented.

¹⁹ Nazwy ministerstw obowiązujące w końcu 2019 r.

²⁰ Names of ministries in force at the end of 2019.

Synteza

Na kształtowanie się migracji, jej skalę i kierunki w XXI wieku znacząco wpłynęły procesy społeczne i gospodarcze zachodzące w Polsce i na świecie. Migracje są wrażliwe na zmiany sytuacji zarówno w krajach pochodzenia, jak i krajach przyjmujących. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej, otwarcie rynków pracy, różnica w zarobkach w kraju i za granicą spowodowały zwiększenie liczby emigracji zarobkowych. Rozwój komunikacji (dostępność tanich lotów), łatwość kontaktu z rodziną dzięki nowym technologiom ułatwiały decyzję o migracji.

Migracje przybierają różną formę mobilności, mają charakter osiedleńczy, bądź czasowy lub sezonowy. Często wyjazd – w zamierzeniu początkowym – czasowy, przekształca się w migrację osiedleńczą. Część migrantów kilkakrotnie w swoim życiu podejmuje migracje, obserwuje się także migracje cyrkulacyjne. Część migracji obywateli krajów trzecich jest związana z poszukiwaniem ochrony międzynarodowej, występują migracje zarobkowe, stosunkowo liczne są migracje edukacyjne.

Migracje stanowią jeden z dwóch – oprócz przyrostu naturalnego – składników bilansu ludności i ich wpływ na liczbę ludności rośnie. Charakteryzują się silną selektywnością ze względu na cechy demograficzne osób migrujących (m.in. płeć i wiek), wskutek czego istotnie wpływają na strukturę demograficzną populacji.

1. Liczba emigracji na pobyt stały wahała się w latach 2000–2019 w granicach od 10,7 tys. (w 2019 r.) do 49,9 tys. (w 2006 r.). W ostatnich latach (po 2015 r.) obserwowany jest spadek tego typu emigracji. Spadek ten, w powiązaniu ze wzrostem imigracji, skutkowałam zmianą salda migracji na pobyt stały z ujemnego na dodatnie. O ile na początku omawianego okresu głównymi krajami docelowymi Polaków były Niemcy, Stany Zjednoczone i Kanada, to w ostatnich latach te dwa ostatnie kraje straciły na znaczeniu (były wybierane rzadziej). Na drugie miejsce wysunęła się Wielka Brytania – osiedlanie się w tym kraju było następstwem licznych wyjazdów na pobyt czasowy po wstąpieniu Polski do UE.
2. Emigracje na pobyt czasowy, w tym długookresowe są znacznie częstsze. Większość takich emigracji nie jest zgłaszana w jednostkach ewidencji ludności. Rzeczywiste strumienie emigracji są zatem znacznie większe i ich wielkość może być jedynie szacowana. Według szacunków GUS liczba migracji długo-okresowych (włączając w to migracje na pobyt stały) w omawianym okresie wahała się w granicach 190–276 tys. rocznie. Kierunkiem większości wyjazdów były kraje UE.
3. W wyniku emigracji liczba Polaków przebywających poza krajem jest znaczna. Ludność przebywająca czasowo za granicą była badana w spisach powszechnych w 2002 r. i 2011 r. Wyniki tych badań wskazują, że po wstąpieniu Polski do UE liczba takiej ludności wyraźnie wzrosła (w 2011 r. wynosiła 2017,5 tys., podczas gdy w 2002 r. – 786,1 tys.). GUS rokrocznie dokonuje szacunku wielkości zasobu stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą. Według tych szacunków w końcu 2019 r. liczba takich osób wynosiła 2415 tys. O ile w 2011 r. najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25–29 lat, to w 2018 r. osoby w wieku 35–39 lat, co może wskazywać, że wiele osób, które wyjechały w latach wcześniejszych w dalszym ciągu przebywa za granicą. Województwa, z których wyjechało najwięcej Polaków to: śląskie, dolnośląskie, małopolskie i podkarpackie.
4. Emigranci decydują się często na powiększenie rodziny. Statystyki innych krajów wskazują, że za granicą rodzi się znaczna liczba dzieci rodziców urodzonych w Polsce. Według danych Wielkiej Brytanii, w latach 2005–2019 w Anglii i Walii urodziło się 263 tys. dzieci, których matka jest urodzona w Polsce. W latach 2011–2017 liczba takich urodzeń przekraczała 20 tys. rocznie, w ostatnich latach nieco spada w porównaniu do lat wcześniejszych. Należy zaznaczyć, że dane te obejmują również dzieci matek, które wyjechały na stałe z Polski, a to oznacza, że nie są wliczane do liczby mieszkańców naszego kraju.
5. Emigranci wyjeżdżają z Polski głównie w związku z pracą, ale część wyjeżdża w celu podjęcia tam studiów. Na brytyjskich uczelniach studiuje około 8 tys. Polaków, w Niemczech około 5 tys.
6. Część Polaków przebywających dłużej za granicą, którzy wiążą swoją przyszłość z krajem nowego zamieszkania, podejmuje decyzję o przyjęciu jego obywatelstwa. W 2018 r. ponad 23,5 tys. osób nabyło obywatelstwo innego kraju UE, w tym 9,6 tys. obywatelstwo Wielkiej Brytanii.

7. Liczba imigracji na pobyt stały wahała się w latach 2000–2019 w granicach 6,6–17,4 tys. Począwszy od 2006 r. corocznie przekraczała 10 tys. W pierwszej dekadzie obecnego stulecia średnioroczna liczba imigracji wynosiła 12 tys., w drugiej dekadzie – ponad 14 tys. Największą liczbę imigrantów na pobyt stały odnotowano w 2009 roku – wynosiła 17,4 tys.
Wśród imigrantów dominują Polacy, chociaż ich udział w ogólnej liczbie zmniejsza się – na początku okresu stanowili 94% ogółu (2000 r.), w 2019 r. – 70%. Są to zarówno powracający Polacy, jak i dzieci Polaków urodzone za granicą. Z tego powodu główne kraje, z których przyjeżdża najczęściej imigrantów, to kraje emigracji z Polski w latach wcześniejszych, tj. Niemcy, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone. W ostatnich latach na czwartym miejscu plasuje się Ukraina, jest to następstwem licznych imigracji obywateli Ukrainy na pobyt czasowy do Polski, głównie w celach zarobkowych.
8. Wielkości strumieni imigracji długookresowych zarejestrowanych w rejestrze PESEL, obejmujących oprócz migracji na pobyt stały również imigracje na pobyt czasowy na okres co najmniej 12 miesięcy, wahał się w omawianym okresie od 37,3 tys. do 77,1 tys.
9. Rzeczywiste wielkości strumieni imigracji długookresowych są znacznie większe. Obejmują one zarówno imigracje na pobyt stały, jak i na pobyt czasowy na okres 12 miesięcy lub dłużej – zarówno zarejestrowane, jak i niezgłoszone w systemach ewidencji ludności. Wielkości te mogą być jedynie szacowane. Należy podkreślić, że imigracja obywateli krajów trzecich jest w większym stopniu rejestrowana niż powroty Polaków z zagranicy. Cudzoziemcy z krajów trzecich również nie zawsze się meldują, ale inne źródła administracyjne pozwalają na dokładniejsze oszacowanie tej części strumienia imigracji. W przypadku powracających Polaków, jeśli ich wyjazd czasowy nie został zgłoszony, to nie jest również zgłaszany powrót. Problemem jest również pozyskanie ze źródeł administracyjnych informacji o imigracji obywateli UE.
Szacuje się, że liczba imigracji długookresowych w okresie 2010–2018 wahała się od 155 tys. do 222,3 tys.
10. Rośnie liczba cudzoziemców przebywających w Polsce. Jest to widoczne w licznych rejestrach administracyjnych prowadzonych przez różne instytucje (np. UdSC, ZUS, MSWiA, MRPiPS, MF, MNiSW). W większości pobyty cudzoziemców są krótkoterminowe – związane z pracą, ale zwiększa się także liczba cudzoziemców osiedlających się w Polsce. Rejestry te gromadzą dane o różnych kategoriach cudzoziemców, niemniej wszystkie źródła wykazują wzrostowy trend liczby cudzoziemców.
11. W szczególności na wzrastającą liczbę cudzoziemców wskazują dane Urzędu do Spraw Cudzoziemców o liczbie cudzoziemców posiadających ważne dokumenty uprawniające do pobytu na terytorium Polski. Należy zaznaczyć, że dane te nie obejmują cudzoziemców przebywających w Polsce na podstawie wiz. W końcu 2019 r. ponad 422,8 tys. cudzoziemców miało takie dokumenty, podczas gdy pięć lat wcześniej w 2014 r. 175,1 tys. W ogólnej liczbie obcokrajowców dysponujących pozwoleniem pobytowym dominują obywatele państw trzecich (spoza UE), przede wszystkim Ukrainy (w końcu 2019 r. – 214,7 tys. osób), w znacznie już mniejszej skali Białorusi (25,6 tys.), Rosji (12,5 tys.), Wietnamu (12,1 tys.) oraz Indii (10 tys.). Spośród obywateli państw Unii Europejskiej dysponujących ważnymi dokumentami pobytowymi najliczniejszą grupę stanowią Niemcy (21,3 tys.).
Największym i najszybciej rosnącym zainteresowaniem cieszy się legalizacja pobytu w oparciu o ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu czasowego – w latach 2014–2019 odnotowano blisko pięciokrotny wzrost liczby obywateli krajów trzecich posiadających tego typu zezwolenie (w końcu 2019 r. było to 241,6 tys. osób). Względnie duża grupa cudzoziemców to osoby posiadające dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego (odpowiednio – 78,3 tys.) oraz obywatele krajów UE, którzy otrzymali zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu (73,9 tys.) lub dokument potwierdzający prawo stałego pobytu w Polsce (8,4 tys.).
12. Wśród cudzoziemców przebywających w Polsce zdecydowanie przeważają obywatele krajów trzecich. Wynika to przede wszystkim z faktu, że polski rynek pracy jest atrakcyjny dla cudzoziemców zza naszej wschodniej granicy. Osoby takie mogą legalnie podjąć pracę w Polsce m.in. na podstawie zezwolenia na pracę, zezwolenia na pracę sezonową lub odpowiedniego oświadczenia pracodawcy. Z każdej z wymienionych form legalizacji zatrudnienia korzysta coraz większa liczba obcokrajowców. Niezależnie od formy legalizacji zatrudnienia obcokrajowców grupą dominującą byli obywatele Ukrainy.
Skala wzrostu ogólnej liczby wydawanych zezwoleń na pracę zawiera się w przedziale od 18 tys. w 2008 r. do 445 tys. w 2019 r., zaś najbardziej dynamiczne zmiany w tym zakresie obserwujemy od

2015 r. W okresie 2015–2019 liczba rocznie wydanych dokumentów rosła liniowo – łącznie wydano ich w tym czasie ponad 1,2 miliona. W latach 2007–2019 ewidencjonowano łącznie 8817 tys. oświadczeń pracodawców: 5594 tys. oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi (2007–2017) oraz 3222 tys. oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi (2018–2019).

13. W ostatnich latach odnotowuje się zwiększającą się liczbę cudzoziemców studiujących na polskich uczelniach. O ile na początku omawianego okresu studiowało ich niespełna 7 tys. to w roku akademickim 2019/2020 ponad 82 tys. Wyraźny wzrost obserwuje się od 2014 r. Cudzoziemcy studiuje zarówno na uczelniach publicznych, jak i niepublicznych. Zdecydowana większość studentów pochodzi z krajów europejskich, głównie z Ukrainy. Najwięcej cudzoziemców studiuje na kierunkach z zakresu biznesu, administracji i prawa – wybieranych najczęściej na uczelniach niepublicznych. Wskaźnik umiędzynarodowienia polskich szkół wyższych rośnie systematycznie (w roku akademickim 2018/2019 wyniósł 6,4 wobec 0,4 w 2000/2001), mimo to ciągle jednak pozostaje na niskim poziomie w porównaniu do innych krajów członkowskich.
14. Łączna liczba cudzoziemców, którym na terytorium Polski udzielono ochrony międzynarodowej (obejmującej status uchodźcy oraz ochronę uzupełniającą) lub krajowej (azyl, zgoda na pobyt ze względów humanitarnych oraz zgoda na pobyt tolerowany) utrzymywała się w ostatnich latach na ustabilizowanym poziomie ok. 5,2–5,6 tys. (w końcu 2019 r. było to 5,3 tys. osób).
15. W minionym dwudziestoleciu (2000–2019), na mocy przepisów o nadaniu, uznaniu bądź przywróceniu obywatelstwa polskiego, obywatelstwo polskie otrzymało ogółem 62,9 tys. cudzoziemców. Większość z nich posiadała wcześniej obywatelstwo krajów Europy wschodniej: ukraińskie – 24,5 tys., białoruskie – 8,9 tys., rzadziej rosyjskie – 3,7 tys. Osoby te stanowią łącznie 59,0% wszystkich naturalizowanych w Polsce obcokrajowców. Na początku tego okresu obywatelstwo polskie otrzymywało ok. 1,0–1,5 tys. osób rocznie, natomiast w ostatnich latach ok. 5,5–6,8 tys. osób.
16. W latach 2001–2019, tj. w okresie, w którym przepisy w zakresie repatriacji reguluje odrębna ustawa, zarejestrowano ogółem 9,5 tys. wniosków w sprawie repatriacji, z których 8,7 tys. dotyczyło wydania wizy repatriacyjnej (pozostałe to wnioski o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony dla członków rodzin będących innej niż polska narodowości). Liczba wydanych w tym okresie wiz repatriacyjnych wyniosła 6,2 tys.
W całym okresie obowiązywania ustawy o repatriacji przyjechało do Polski ogółem 7,8 tys. osób, z których 6,9 tys. to powracający do ojczyzny rodacy (przyjeżdżający na podstawie wizy), zaś 0,8 tys. – członkowie ich rodzin innej niż polska narodowości.
17. Od 2008 r. obowiązuje ustawa o Karcie Polaka. W latach 2008–2019 przyznano 288,0 tys. Kart. W kolejnych latach liczba pozytywnych decyzji o przyznaniu Karty rosła sukcesywnie od poziomu 14,1 tys. w pierwszym roku obowiązywania ustawy do 33,4 tys. w 2019 r.

Analiza trendów w migracjach w ostatnich latach pozwala stwierdzić, że:

- Polska z kraju typowo emigracyjnego przekształca się w kraj emigracyjno-imigracyjny;
- skala emigracji z Polski na pobyt stały nie jest znaczna, o wiele częstsze są wyjazdy na pobyt czasowy;
- saldo migracji na pobyt stały od 2016 r. jest dodatnie, co oznacza, że liczba imigracji przewyższa liczbę emigracji;
- w ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby cudzoziemców mieszkających/przebywających w Polsce. W szczególności rośnie liczba imigrantów zarobkowych, zwłaszcza obywateli Ukrainy zainteresowanych czasowym podjęciem pracy w Polsce. Widoczny jest również wzrost liczby cudzoziemców zainteresowanych kontynuowaniem nauki na polskich uczelniach.

Executive summary

A shape of migration, its scale and directions in the 21st century were significantly influenced by social and economic processes taking place in Poland and around the world. Migrations are sensitive to changes in the situation both in the countries of origin and the host countries. They take various forms of mobility, might be either settlement, temporary or seasonal. Often the departure, initially intended to be temporal, turns into settlement migration. Some migrants migrate several times during their lives, and then circular migrations are observed. Some migrations of third-country nationals are related to the issue of international protection, there are also economic migrations and relatively frequent are educational migrations.

Migrations are one of the two – apart from the natural increase – components of the population balance and their impact on the number of people is growing. They are characterized by a strong selectivity due to the demographic characteristics of migrants (including sex and age), and as a result, they significantly affect the demographic structure of the population.

Poland's accession to the European Union, the opening of labour markets, the difference in earnings in country and abroad resulted in an increase in the number of economic emigration. The development of communication (availability of cheap flights) and an ease to contact with the family via new technologies may facilitate the decision to migrate. At the same time, in recent years, an increasing inflow of immigrants to Poland has been observed – these are mainly immigrations connected to temporary work in Poland.

1. The number of emigration for permanent residence in the years 2000–2019 ranged from 10.7 thousand (in 2019) to 49.9 thousand (in 2006). In recent years (after 2015), a decrease in this type of emigration has been observed. This decrease and the increase in immigration, resulted in the change of the net migration for permanent residence from negative to positive.
While at the beginning of the analysed period, the main destination countries of Poles were Germany, the United States and Canada, in recent years the latter two countries have lost their importance (they were chosen less frequently). Great Britain moved to the second place – settlement in this country was a consequence of numerous departures for temporary stay Poland's accession to the EU.
2. Emigration for temporary stay, including long-term migrations, are much more frequent. Most of such emigration is not notified in registry units of gminas. The actual emigration flows are therefore much larger and their size can only be estimated. According to Statistics Poland's estimates of long-term migrations (including migration for permanent residence) in the described period it ranged from 190 thousand to 276 thousand annually. The majority of departures were to EU countries.
3. As a result of emigration, the number of Poles staying outside the country is significant. The population temporarily staying abroad was researched in the national censuses in 2002 and 2011. The results of these studies indicate that after Poland's accession to the EU, the number of such population increased significantly (in 2011 it amounted to 2017.5 thousand, while in 2002 – to 786.1 thousand). Every year, Statistics Poland estimates the size of the stock of permanent residents of Poland temporarily staying abroad. According to these estimates, at the end of 2019, the number of such people was 2415 thousand. While in 2011 the biggest group were people aged 25–29, in 2018 the biggest group were people aged 35–39, which may suggest that many people who left in previous years are still staying abroad. The voivodships from where most Poles left are: Śląskie, Dolnośląskie, Małopolskie and Podkarpackie.
4. Emigrants often decide to enlarge their family. Statistics from other countries show that a significant number of children of parents born in Poland, are born abroad. According to UK data, between 2005 and 2019, 263 thousand children whose mother was born in Poland, were born in England and Wales. In 2011–2017, the number of such births exceeded 20 thousand annually, in recent years it has slightly decreased, comparing to previous years. It should be noted that these data also include children of mothers who left Poland permanently.
5. Emigrants leave Poland mainly for work, but some leave to study abroad. Over 8 thousand Poles study at British universities, while in Germany it is about 5 thousand.

6. Some Poles staying abroad for longer, who link their future with the country of their new residence, decide to obtain its citizenship. In 2018, over 23.5 thousand people obtained citizenship of another EU country, in which 9.6 thousand were British citizenships.
7. The number of immigration for permanent residence fluctuated in the years 2000–2019 between 6.6–17.4 thousand. Starting from 2006, every year it has exceeded 10 thousand. In the first decade of this century, the average annual number of immigrants was 12 thousand and in the second decade – over 14 thousand. The largest number of immigrants for permanent residence was recorded in 2009 – it amounted to 17.4 thousand. Among immigrants, Poles consist the biggest group, although their share in the total number is decreasing – at the beginning of this period (in 2000) they constituted 94% of the total number of immigrants, and in 2019 it was 70%. These are both returning Poles and children of Poles born abroad. For this reason, the main countries from which the greatest number of immigrants comes were the countries of emigration from Poland in previous years, i.e. Germany, Great Britain, and the United States. In recent years, Ukraine has been in fourth place, which is a consequence of numerous immigration of Ukrainian citizens for a temporary stay to Poland.
8. The size of long-term immigration flows registered in the PESEL register, including, apart from migration for permanent residence, also immigration for temporary stay for a period of at least 12 months, fluctuated in the analysed period from 37.3 thousand to 77.1 thousand.
9. The actual numbers of long-term immigration flows are much larger. They cover both permanent and temporary immigration for a period of 12 months or longer – both registered and not reported in population registers. These figures can only be estimated. It should be emphasized that the immigration of third-country nationals is registered to a greater extent than the returns of Poles from abroad. Foreigners from third countries also do not always register themselves, but other administrative sources allow a more accurate estimate of this part of the immigration flow. In the case of returning Poles, if their temporary departure has not been reported, the return is not reported as well. Another problem is obtaining information about the immigration of EU citizens from administrative sources. It is estimated that the number of long-term immigrations in the period 2010–2018 ranged from 155 thousand to 222.3 thousand.
10. The number of foreigners residing in Poland is growing. It is visible in numerous administrative registers kept by various institutions (e.g. UdSC, ZUS, MSWiA, MRPiPS, MF, MNiSW)²¹. Most stays of foreigners are short-term – related to work, but the number of foreigners settling in Poland is also increasing. These registers contain data on various types of foreigners, but all sources show an upward trend in the number of foreigners in Poland.
11. In particular, the growing number of foreigners is indicated in the data of the Office for Foreigners, on the number of foreigners with valid documents entitling their stay in the territory of Poland. It should be noted that these data do not include foreigners staying in Poland on the basis of visas. At the end of 2019, over 422.8 thousand foreigners had such documents, while five years earlier, in 2014, it was 175.1 thousand. In the total number of foreigners with a residence permit, dominate nationals of third countries (from outside the EU), mainly from Ukraine (at the end of 2019 – 214.7 thousand people), and, in a much smaller scale, from Belarus (25.6 thousand), Russia (12.5 thousand), Vietnam (12.1 thousand) and India (10 thousand). Among the citizens of the European Union countries who have valid residence permits, the most numerous group are Germans (21.3 thousand).
The most popular and with fastest growing interest is legalization of stay based on valid documents confirming the right for temporary stay – in the years 2014–2019 there was a nearly five-fold increase in the number of third-country nationals holding this type of permit (at the end of 2019 it was 241.6 thousand people). A relatively large group of foreigners are people with documents confirming the right for permanent residence (78.3 thousand respectively) and citizens of EU countries who have received a testimonial of registration for residence (73.9 thousand) or a document confirming the right for permanent residence in Poland (8.4 thousand).

²¹ UdSC – Office for Foreigners, ZUS – Social Insurance Institution, MSWiA – Ministry of the Interior and Administration, MRPiPS – Ministry of Family, Labour and Social Policy, MF – Ministry of Finances, MNiSW – Ministry of Science and Higher Education.

12. The majority of foreigners staying in Poland are third-country nationals. This is mainly due to the fact that the Polish labour market is attractive to foreigners from outside our eastern border. Such persons can legally work in Poland, e.g. on the basis of a work permit, seasonal work permit or an appropriate declaration of the employer. Each of the above-mentioned forms of legalization of employment is used by an increasing number of foreigners. Regardless of the form of legalization of employment of foreigners, the dominant group was the citizens of Ukraine.
The scale of the increase in the total number of work permits issued is in the range of 18 thousand in 2008 to 445 thousand in 2019, and the most dynamic changes in this area have been observed since 2015. In the period 2015–2019, the number of documents issued annually increased linearly – a total of over 1.2 million of them were issued during this period. In the years 2007–2019, a total of 8.817 thousand employers' declarations: 5.594 thousand declarations of intention to entrust work to a foreigner (2007–2017) and 3.222 thousand declarations on entrusting work to a foreigner (2018–2019).
13. In recent years, there has been an increasing number of foreigners studying at Polish universities. While at the beginning of analysed period, almost 7 thousand foreigners were studying in Poland, in the 2019/2020 academic year, over it was 82 thousand. An important increase has been observed since 2014. Foreigners study both at public and private universities. The vast majority of students come from European countries, mainly Ukraine. Most foreigners study at faculties in the fields of business, administration and law – most often chosen at non-public universities. The internationalization rate of Polish universities is growing systematically (in the 2018/2019 academic year it amounted to 6.4 compared to 0.4 in 2000/2001), yet it still remains at a low level compared to other Member States.
14. The total number of foreigners who have been granted international protection (including refugee status and subsidiary protection) or national protection (asylum, humanitarian stay and tolerated stay consent) on the territory of Poland in the recent years has remained at a stable level of approx. 5.2–5.6 thousand (at the end of 2019, it was 5.3 thousand people).
15. In the past twenty years (2000–2019), on the basis of law on granting, recognizing or restoring Polish citizenship, Polish citizenship was granted to 62.9 thousand foreigners. Most of them previously had the citizenship of Eastern European countries: Ukrainian – 24.5 thousand, Belarusian – 8.9 thousand, and less often Russian – 3.7 thousand. These persons constitute a total number of 59% of all naturalized foreigners in Poland. At the beginning of the described period, Polish citizenship was granted to approx. 1.0–1.5 thousand people per year, while in recent years to about 5.5–6.8 thousand people.
16. In the years 2001–2019, i.e. in the period in which the provisions on repatriation are regulated by a separate act, a total of 9.5 thousand applications for repatriation were registered, of which 8.7 thousand were applications for repatriation visa (the remaining ones are applications for a residence permit for a particular period for family members whose nationality is other than Polish). The number of repatriation visas issued during this period was 6.2 thousand.
During the entire period of the repatriation act, in total 7.7 thousand people came to Poland, of whom 6.9 thousand were Poles returning to their homeland (coming on the basis of a visa), and 0.8 thousand – members of their families who had non-Polish nationality.
17. Since 2008 the Act on the Pole's Card is in force since. In the years 2008–2019, 288 thousand of Pole's Cards has been granted. In the following years, the number of positive decisions on granting the Card increased successively from the level of 14.1 thousand in the first year of the law being in force, up to 33.4 thousand in 2019.

The analysis of trends in migrations in recent years shows that:

- Poland, from a typical emigration country, is transforming into an emigration and immigration country;
- the scale of emigration for permanent residence from Poland is not significant (is slight), while temporary departures are much more frequent;
- the net of migration for permanent residence has been positive since 2016, which means that the number of immigrants exceeds the number of emigrants;
- in recent years, an increase in the number of foreigners living/staying in Poland has been observed. In particular, the number of economic immigrants, especially Ukrainian citizens interested in temporarily working in Poland, is growing. There is also a noticeable increase in the number of foreigners interested in continuing their education at Polish universities.

1. Społeczno-polityczne uwarunkowania migracji zagranicznych w Polsce w XXI wieku

1. Socio-political determinants of international migration in Poland in the 21st century

1.1. Migracje zagraniczne końca XX wieku

1.1. International migration of the late twentieth century

1991	Podpisanie Układu Europejskiego
1991	Ratyfikacja Konwencji Genewskiej
1994	Ruch bezwizowy z większością krajów Schengen
1997	Wejście w życie ustawy o cudzoziemcach

Na ruchy migracyjne oraz charakter migracji w XXI wieku znacząco wpłynęły procesy społeczne i gospodarcze zachodzące w Polsce i na świecie po 1989 roku. W latach 90. XX wieku wzorce migracji były kształtowane przez istniejące już sieci migracyjne (Polaków za granicą oraz imigrantów – np. Wietnamczyków – w Polsce), wcześniejsze doświadczenia mobilności czasowej i migracji wewnętrznych, czynniki ekonomiczne oraz polityczno-społeczne.

Koniec XX wieku to czas znoszenia w Polsce barier mobilności zagranicznej. W 1991 r. Polska podpisała Układ Europejski i na jego mocy, w 1994 r., wprowadzono ruch bezwizowy z większością krajów Schengen. Również w 1991 r. Polska ratyfikowała Konwencję Genewską, na mocy której wprowadzono instytucję ochrony międzynarodowej. Był to czas rosnącej mobilności: intensywnej emigracji oraz pojawiającej się imigracji. W obu przypadkach migracje te miały charakter ekonomiczny.

Zwiększenie emigracji było rezultatem przede wszystkim pogłębiającego się bezrobocia oraz różnicy zarobków między Europą Zachodnią i Polską. Ponadto, podjęcie emigracji stało się znacznie prostsze niż wcześniej. Polska podpisywała umowy bilateralne oraz układy międzynarodowe, gwarantujące swobodę mobilności i możliwość podejmowania pracy w krajach europejskich. Po roku 1989 r. głównym kierunkiem czasowej i sezonowej emigracji było RFN i – później – Niemcy. Osoby, które emigrowały na stałe, wyjeżdżały przede wszystkim do Niemiec oraz do Stanów Zjednoczonych i Kanady.

Zwiększała się także imigracja do Polski. W latach 1989–1999 w Polsce na stałe osiedliło się ponad cztery razy więcej osób niż w okresie 1978–1988. Większość z nich stanowili Polacy powracający głównie z Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Kanady. W związku z rekonstrukcją polskiej gospodarki pojawił się popyt na wykwalifikowaną siłę roboczą. Narastające różnice ekonomiczne w krajach Europy Środkowo-Wschodniej pobudzały napływ obywateli byłego ZSRR do Polski. W Polsce osiedlało się coraz więcej cudzoziemców. W latach 90' nastąpił znaczny wzrost migracji ekonomicznej z Wietnamu, która często była następstwem migracji z lat 60' – pierwsza fala imigrantów sprowadzała do Polski swoje rodziny. Migracje do Polski zaczęły podejmować także obywatele Ukrainy – głównie w charakterze czasowym. W efekcie ratyfikacji Konwencji Genewskiej, w Polsce pojawili się uchodźcy, w latach 90' przede wszystkim z Bośni i Hercegowiny, Armenii i Sri Lanki. W związku z rozpoczęciem w 1999 r. II wojny w Czeczenii, pod koniec XX wieku do Polski zaczęły napływać także migranci z Federacji Rosyjskiej, którzy ubiegali się o ochronę międzynarodową. W XXI w. fala migracji Czeczenów znacznie się zwiększyła. Po otwarciu polskiego rynku na zagraniczne inwestycje, pojawiły się także imigracje z Zachodu.

Lata 90. XX wieku w Polsce to także czas tworzenia instytucji zajmujących się kontrolą zagranicznych ruchów migracyjnych oraz pobytem cudzoziemców na terytorium RP. W 1990 r. utworzono Straż Graniczną oraz Biuro Pełnomocnika MSW ds. Uchodźców, w 1993 r. Biuro ds. Migracji w MSW, a w 1997 r. Departament Migracji i Uchodźstwa MSW. Również w 1997 r. uchwalono Ustawę o cudzoziemcach (uchyloną w 2003 r. w związku z koniecznością dostosowania polskiego prawa do obowiązujących w tym zakresie standardów prawnych UE).

1.2. Początek XXI wieku – migracje przedakcesyjne

1.2. The beginning of the 21st century – pre-accession migrations

2001	Wejście w życie ustawy o repatriacji
2001	Nowelizacja ustawy o cudzoziemcach
2003	Wejście w życie ustawy o zasadach i warunkach wjazdu i pobytu obywateli państw członkowskich UE oraz członków ich rodzin na terytorium RP
2003	Wejście w życie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP
2003	Pierwsza akcja abolicyjna dla cudzoziemców o nieuregulowanym lub nielegalnym statusie pobytu

Początek pierwszego dziesięciolecia XXI wieku w Polsce to czas zintensyfikowanej emigracji i powoli rosnącej skali imigracji oraz tworzenia struktur prawnych i administracyjnych w zakresie migracji zagranicznych.

Na znaczny wzrost skali emigracji w latach 1998–2003 miało wpływ pogłębiające się w Polsce bezrobocie (Kaczmarczyk, 2010). Głównymi kierunkami emigracji pozostawały Niemcy i stawała się nim Wielka Brytania – wzrastająca w tym czasie gospodarczo, otwarta na przyjęcie migrantów i potrzebująca ich na swoim rynku pracy. W związku z przyjazną polityką migracyjną Wielkiej Brytanii w latach 2002–2003 brytyjski Home Office zanotował ok. 0,5 mln przyjazdów Polaków (Garapich i in., 2018).

Na początku pierwszej dekady XXI w. w imigracji dominowały migracje powrotne z Niemiec i Stanów Zjednoczonych. Ponadto uchwalona w 2000 r. ustawa o repatriacji umożliwiła powrót do Polski i otrzymanie obywatelstwa osobom polskiego pochodzenia mieszkającym w państwach Azji Środkowej, powstałych po upadku ZSRR.

Od końca lat 90' następował ogólny wzrost skali migracji cudzoziemców do Polski. Przyjazdy do Polski zyskały na popularności w związku ze zmianami towarzyszącymi przygotowaniom do wejścia do Unii Europejskiej. W styczniu 2000 r. weszła w życie uchwała Rady Ministrów w sprawie dostosowania polityki wizowej do standardów UE. Na jej mocy wprowadzono wize dla obywateli 15 państw: Azerbejdżanu, Gruzji, Kirgistanu, Tadżykistanu, Turkmenistanu, Kazachstanu, Mołdawii, Białorusi, Ukrainy, Rosji, Mongolii, Kuby, Macedonii, Bułgarii i Rumunii. W efekcie wzrosło zróżnicowanie krajów pochodzenia imigrantów i wykształciły się migranckie sektory rynku pracy. W latach 2000–2003 nastąpił także gwałtowny napływ migrantów z Federacji Rosyjskiej, którzy ubiegali się o ochronę międzynarodową, spowodowany zajęciem w 2000 r. większej części Czeczenii przez Rosję. Strumień migracji z tego terenu zmniejszył się po Referendum w Czeczenii, na mocy którego wcielono jej tereny do Federacji Rosyjskiej.

Był to również czas kontynuacji tworzenia struktur państwowych oraz ram prawnych dotyczących migracji, cudzoziemców i repatriacji. W 2001 r. powstał Urząd ds. Repatriacji i Cudzoziemców. W 2003 r. weszły w życie nowe uregulowania dotyczące osób ubiegających się w Polsce o nadanie statusu uchodźcy. W miejsce jednej ustawy o cudzoziemcach, regulującej zagadnienia wjazdu, wyjazdu, przejazdu i pobytu cudzoziemców na terytorium RP oraz sprawy uchodźców, azylu i ochrony czasowej, powstały dodatkowo dwa odrębne akty, tj. Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ustawa o zasadach i warunkach wjazdu i pobytu obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej oraz członków ich rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Z ustawy o cudzoziemcach wyodrębnione zostały przepisy dotyczące udzielania ochrony cudzoziemcom wymagającym, zgodnie ze standardami międzynarodowymi, szczególnego traktowania. Opracowano odrębny akt prawny, w którym uregulowano postępowanie wobec obcokrajowców, ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, udzielenie azylu, ochrony czasowej lub zgody na pobyt tolerowany.

Na mocy ustawy o cudzoziemcach w 2003 r. w Polsce przeprowadzono także pierwszą w historii akcję abolicyjną obejmującą cudzoziemców o nieuregulowanym statusie. Cudzoziemcy funkcjonujący w tzw. „szarej strefie” mogli ubiegać się o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie w Polsce na czas oznaczony, wydawanego na okres roku. Przepisy te były bardzo restrykcyjne i miały charakter jednorazowego

programu regularyzacyjnego (MSW, 2012)²², skierowanego do osób o stosunkowo stabilnej sytuacji życiowej. W programie abolicyjnym wzięło udział ok. 3,5 tysiąca migrantów, głównie z Armenii (46%) i Wietnamu (38%). Bardzo niewiele wniosków o objęcie abolicją złożyli imigranci z Ukrainy, Rosji oraz Białorusi, czyli najliczniejszych grup cudzoziemców przebywających wówczas w Polsce. Wydaje się, że w 2003 r. nie byli oni zainteresowani migracją osiedleńczą, a głównie cyrkulacyjną.

1.3. Nowy etap migracji: akcesja, przystąpienie do strefy Schengen i Światowy Kryzys

1.3. A new stage of migration: accession, joining the Schengen area and the World Crisis

1 maja 2004	Wejście Polski do UE
2004–2011	Otwieranie się kolejnych rynków pracy dla Polski w ramach UE
2007–2009	Światowy kryzys gospodarczy
2007	Druga akcja abolicyjna dla cudzoziemców o nieregulowanym lub nielegalnym statusie pobytu
2007	Wejście w życie ustawy o Karcie Polaka
2008	Przystąpienie Polski do strefy Schengen
2009	Powstanie Partnerstwa Wschodniego
2012	Wejście w życie nowej ustawy o obywatelstwie
2012	Trzecia akcja abolicyjna dla cudzoziemców o nieregulowanym lub nielegalnym statusie pobytu

W pierwszej dekadzie XXI wieku miały miejsce dwa „punkty zwrotne” w polityce i sytuacji migracyjnej Polski: wejście do Unii Europejskiej w 2004 r. oraz do strefy Schengen w 2008 r. Istotną rolę w kształtowaniu ruchów migracyjnych odegrał także światowy kryzys gospodarczy w latach 2007–2009.

Przystąpienie do UE wpłynęło przede wszystkim na zwiększenie skali emigracji Polaków, natomiast wejście do Schengen na wzrost imigracji cudzoziemców do Polski.

Od początku członkostwa w Unii dla Polaków były otwarte trzy rynki pracy: w Wielkiej Brytanii, Irlandii oraz w Szwecji. Kolejne rynki pracy – od 1 maja 2006 r. – otworzyły: Hiszpania, Portugalia, Finlandia oraz Grecja, od 31 lipca 2006 r. – Włochy oraz od 1 maja 2007 r. – Holandia. Z dniem 1 listopada 2007 r. rząd Luksemburga udostępnił rynek pracy dla obywateli polskich, w tym samym okresie niemieckie władze bez żadnych ograniczeń otworzyły rynek pracy dla polskich inżynierów – specjalistów od budowy maszyn i pojazdów oraz elektrotechników, jak również wprowadzone zostały ułatwienia dla zagranicznych absolwentów niemieckich uczelni przy poszukiwaniu pracy po uzyskaniu dyplomu. Z dniem 1 lipca 2008 r. zostały zniesione również wszystkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla Polaków we Francji, a od 1 maja 2009 r. Polacy mogli – bez potrzeby uzyskiwania pozwolenia – pracować w Belgii i Danii. Wreszcie od 1 maja 2011 r. zniesiono wszelkie ograniczenia w dostępie do rynków pracy w Austrii, Niemczech i Szwajcarii. „Kolejność” otwierania rynków wpłynęła na profil emigrantów wyjeżdżających do poszczególnych krajów. Państwa, które najwcześniej były gotowe przyjąć polskich pracowników pozyskały najlepiej wykształconych migrantów (Kaczmarczyk, 2010).

Po wejściu do UE emigrację Polaków uległy jakościowym zmianom. Wydłużył się czas przebywania Polaków za granicą, choć wciąż dominowały wyjazdy krótkookresowe. Zmienił się główny kierunek migracji: z Niemiec na Wielką Brytanię. Silny napływ migrantów z Polski do tego kraju utrzymywał się do 2007 r., czyli do początku kryzysu gospodarczego. Niemniej, mimo że Niemcy przestały być głównym kierunkiem migracji z Polski, w omawianym czasie wzrosła skala migracji do tego kraju, podobnie jak do innych państw UE. Nastąpiła ogólna zmiana profilu emigranta: emigranci poakcesyjni w porównaniu z przedakcesyjnymi

²² Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. *Ocena skutków abolicji dla cudzoziemców z 2003 roku (2012)*, Warszawa, https://emn.gov.pl/ftp/esm/Raport_-_abolicja_2003.pdf – dostęp 16.11.2020

byli lepiej wykształceni oraz młodszy (Grabowska-Lusińska, Okólski, 2009). Równocześnie, po akcesji emigracje stały się bardziej egalitarne: zmniejszyło się znaczenie posiadania sieci migracyjnych i właściwie każdy mógł podjąć emigrację.

Lata 2006–2007 to także czas rosnącej imigracji do Polski, związanej z (częściowym) otwarciem rynku pracy dla cudzoziemców. Polska zaczęła liberalizować dostęp do pracy krótkoterminowej dla obywateli państw sąsiadujących. Istotnym ułatwieniem prawnym dla migrantów było wprowadzenie w 2006 r. procedury oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi, dostępnych dla obywateli Armenii, Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy. Ponadto od 2007 r. obywatele Ukrainy zyskali prawo do wnioskowania o wizę w trybie uproszczonym.

W 2007 r. przyjęta została ustawa o Karcie Polaka. Ustawa ta wpisała się w zauważalny w tym okresie w Europie Środkowo-Wschodniej (Słowacja, Węgry) proces mający na celu wsparcie i podtrzymywanie kontaktów poszczególnych państw z członkami przynależącymi do narodu dominującego w tych państwach, a mieszkającymi poza jego granicami. Karta Polaka objęła wyłącznie osoby pochodzenia polskiego mieszkające na terenie byłego ZSRR. Była realizacją konstytucyjnego zapisu o pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym. Pomimo krytycznego przyjęcia przez różne, zwłaszcza zagraniczne, środowiska (Litwa, Białoruś) instytucja Karty Polaka od początku jej wdrożenia cieszyła się dużą popularnością wśród Polonii. Rosnąca liczba wniosków o wydanie Karty Polaka związana była przede wszystkim z ułatwieniami w uzyskaniu polskiej wizy do kraju, a od 2008 także do strefy Schengen. Dodatkowo dawała prawo do zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę oraz do podejmowania i odbywania studiów na takich samych zasadach jakie obowiązywały obywateli polskich.

W statystykach wzrost skali imigracji jest także związany z drugą akcją abolicyjną, przeprowadzoną w 2007 r. Niemniej, była ona oparta na bardzo surowych założeniach, podobnych do tych z 2003 r., a jej zasięg był jeszcze mniejszy niż poprzednio: wnioski o legalizację pobytu złożyło 2033 cudzoziemców, z czego jedynie 66% zostało pozytywnie rozpatrzonych. I tym razem najczęściej wniosków złożyli migranci z Wietnamu i Armenii, a bardzo niewiele obywatele Ukrainy i Białorusi. Również w 2007 r. utworzono Departament Polityki Migracyjnej MSWiA oraz Urząd do Spraw Cudzoziemców.

W latach 2008–2012 nastąpiło ogólne spowolnienie ruchów migracyjnych w UE związane ze światową recesją. W tym czasie większość krajów europejskich została poważnie dotknięta przez kryzys gospodarczy, którego szczyt przypadł na rok 2009. Kryzys miał charakter globalny: dotknął prawie każdego kraju UE. Polska stanowiła w tej sytuacji swoisty wyjątek. Tuż przed kryzysem sytuacja na polskim rynku pracy była zbliżona do sytuacji w najważniejszych krajach docelowych (Wielkiej Brytanii, Irlandii i Niemczech). Aż do 2008 r. w Polsce zmniejszała się stopa bezrobocia, a w 2009 r. była już niższa niż w Irlandii i nieznacznie wyższa niż w Niemczech.

Podczas kryzysu zmniejszyła się liczba miejsc pracy w krajach zachodnich UE. Niemniej, polscy migranci na związane z kryzysem zmiany ekonomiczne zareagowali z pewnym opóźnieniem. Dopiero w 2008 r. zaczął się zmniejszać zasób polskich migrantów za granicą: wyraźnie wyhamował napływ pracowników z Polski do USA, Islandii, Irlandii i Wielkiej Brytanii, a potem do wielu innych państw.

Niemniej, w czasie kryzysu, nie tylko recesja miała wpływ na migracje z i do Polski. W tym czasie miały miejsce dwa szczególnie ważne wydarzenia, które znacząco wpłynęły na wzrost skali imigracji: przystąpienie Polski do strefy Schengen w 2008 r. oraz powstanie Partnerstwa Wschodniego w 2009 r.

Przystąpienie do Schengen stanowiło przełomowy moment dla wzrostu atrakcyjności Polski jako kraju docelowego. Odzwierciedlają to statystyki dotyczące wydawanych dokumentów zezwalających na przyjazd do Polski. Od tego czasu polskie konsulaty za granicą wydają coraz więcej wiz (najwięcej na Ukrainie, Białorusi i Rosji), rośnie także liczba wydawanych zezwoleń na pobyt (najczęściej dla Ukraińców, Rosjan, Białorusinów i Wietnamczyków). Kolejnym ważnym czynnikiem wpływającym na zwiększenie imigracji do Polski było powstanie w 2009 r., w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, Partnerstwa Wschodniego. W jego skład weszły państwa pretendujące do wejścia do UE: Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia i Ukraina. UE podpisała z państwami Partnerstwa Wschodniego umowy liberalizujące politykę wizową. Już w 2007 r. procedurą uproszczoną objęto obywateli Ukrainy, w 2009 Mołdawii, w 2010 Gruzji, a w 2014 Armenii. Ułatwienia te miały istotny wpływ na zwiększenie imigracji do Polski.

Przystąpienie do UE i strefy Schengen, nasycenie rynków zbytu Europy Zachodniej i kryzys gospodarczy na świecie przyczyniły się także do wzrostu imigracji do Polski z dalszych rejonów, w tym z Azji (zwłaszcza z Chin, Wietnamu, Armenii i Indii), a także z krajów afrykańskich (głównie z Nigerii i Tunezji).

W 2012 r. po raz trzeci przeprowadzono w Polsce akcję abolicyjną. Miała ona znacznie bardziej liberalny charakter niż poprzednie abolicje i w związku z tym objęła istotnie większą liczbę cudzoziemców (Szymańska-Matuszewicz, 2012). Objęci abolicją cudzoziemcy otrzymali zezwolenie na legalny pobyt w Polsce na okres dwóch lat oraz zyskali możliwość legalnego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. W programie wzięło udział 9559 osób, z czego pozytywnie rozpatrzono 4650 wniosków. Liczba złożonych wniosków przekroczyła sumę wniosków złożonych w dwóch poprzednich akcjach. Co istotne, zmienił się profil osób biorących udział w programie: do abolicji przystąpili tym razem Ukraińcy, którzy – obok obywateli Wietnamu – złożyli najwięcej wniosków i otrzymali najwięcej decyzji pozytywnych.

W 2009 r. uchwalono nową ustawę o obywatelstwie polskim, która weszła w życie w 2012 r. Na jej mocy wprowadzono instytucję **przywrócenia obywatelstwa polskiego**, umożliwiając nabycie obywatelstwa polskiego cudzoziemcom, którzy posiadali je w przeszłości i utracili przed dniem 1 stycznia 1999 r. Ponadto, w przypadku procedury uznania za obywatela, wprowadzono, nieobecny we wcześniejszej ustawie o obywatelstwie, wymóg znajomości języka polskiego. Prawdopodobnie było to jednym z czynników, które miały wpływ na zatrzymanie wzrostu liczby rocznie naturalizowanych cudzoziemców w 2013 r., w porównaniu do lat poprzednich.

1.4. W stronę kraju emigracyjno-imigracyjnego (2013–2019)

1.4. Towards an emigration and immigration country (2013–2019)

2013	Początek konfliktu rosyjsko-ukraińskiego
2014	Wejście w życie nowej ustawy o cudzoziemcach
2015	Wejście w życie procedury Dublin III
2015	„Kryzys” uchodźczy w Europie
2016	Nowelizacja Karty Polaka – ułatwienia w osiedlaniu się
2016	Referendum w sprawie brexitu (Wielka Brytania)
2017	Bezwizowy ruch między UE a Ukrainą i Gruzją
2017	Umowy o readmisji UE ze wszystkimi państwami Partnerstwa Wschodniego poza Białorusią
2019	Rozszerzenie zakresu stosowania Ustawy o Karcie Polaka na obywateli wszystkich państw i osoby posiadające status bezpaństwowca

Polska od wielu lat postrzegana była jako kraj emigracyjny, jednak ostatnie lata wskazują, że następuje proces przekształcania w kraj emigracyjno-imigracyjny. Na taką sytuację może mieć wpływ szereg czynników natury politycznej i społecznej, takich jak konflikty zbrojne na świecie, recesja na Ukrainie, korzystna sytuacja gospodarcza Polski, wyjście Wielkiej Brytanii z UE czy częściowa liberalizacja polityki migracyjnej w Polsce, jak również szereg nowych legislacyjnych inicjatyw skierowanych do osób polskiego pochodzenia.

W omawianym okresie, do 2017 r. skala emigracji czasowych z Polski stale rosła, jednak w 2018 r. nastąpiło zmniejszenie wielkości zasobu imigracyjnego Polaków w innych krajach, przede wszystkim w Wielkiej Brytanii. Zmniejszenie liczby nowych wyjazdów za granicę i wzrost liczby powrotów mogą wynikać z dobrej sytuacji na polskim rynku pracy, oraz w przypadku Wielkiej Brytanii, z niepewności związanych z *brexitem*.

Ponadto, aktualnie Polska prowadzi intensywną politykę mającą na celu zachęcanie osób polskiego pochodzenia do przyjazdu do kraju. Wprowadzona na mocy ustawy z 2007 r. Karta Polaka stała się niezwykle

ważnym instrumentem pozwalającym w skuteczny sposób udzielać Polakom zamieszkałym za granicą pomocy w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym oraz wzmacniać więzi łączące ich z Polską. Po kilkunastu latach jej funkcjonowania wydało się zatem zasadnym rozszerzenie podmiotowego zakresu oddziaływania ustawy o Kartce Polaka na inne kraje tak, aby objąć regulacjami ustawy wszystkie osoby posiadające polskie pochodzenie oraz wszystkie środowiska polonijne. Uchwalony w 2019 r. akt zrównuje w tym zakresie osoby polskiego pochodzenia zamieszkałe na całym świecie. W ostatnich latach rozszerzono także uprawnienia, przysługujące osobom posiadającym Kartę Polaka. Od 2016 r. na jej podstawie można otrzymać kartę stałego pobytu, a od 2017 r. – wsparcie w pokryciu kosztów zamieszkania w Polsce.

Ostatnie lata to także czas wprowadzania pewnych ułatwień w zakresie imigracji i możliwości podjęcia pracy przez cudzoziemców w Polsce. Polityka ta jest skierowana do konkretnych grup cudzoziemców i obejmuje przede wszystkim obywateli krajów należących do Partnerstwa Wschodniego (zwłaszcza Ukrainy), którzy przyjeżdżają do Polski w celu podjęcia pracy. W związku z funkcjonowaniem Partnerstwa Wschodniego, w 2013 r. Polska podpisała umowę o zabezpieczeniach społecznych z Mołdawią, a w 2014 z Ukrainą. Również w 2014 r. wprowadzono ruch bezwizowy w UE dla obywateli Mołdawii i procedurę uproszczoną wnioskowania o wize dla obywateli Armenii. Kluczowe znaczenie dla migracji do Polski miał 2017 rok. Wówczas wprowadzono ruch bezwizowy w UE dla obywateli Ukrainy i Gruzji, czyli jednych z najliczniej reprezentowanych grup imigranckich w Polsce. W tym samym roku podpisano umowy o readmisji między UE a wszystkimi państwami Partnerstwa Wschodniego poza Białorusią. Należy podkreślić, że liberalizacja prawa w zakresie dostępu cudzoziemców do rynku pracy następuje od 2014 r. Wówczas weszła w życie nowa ustawa o cudzoziemcach z 2013 r., na mocy której wprowadzono pewne ułatwienia dla cudzoziemców pracujących i studiujących w Polsce. Ponadto w 2018 r. w znowelizowanej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadzono nowe rozwiązanie umożliwiające zatrudnianie w Polsce cudzoziemców do pracy sezonowej (zezwoleń na pracę sezonową).

W drugiej dekadzie XXI wieku nastąpiła „ukrainizacja” imigracji zarobkowej do Polski (Górny, Kindler, 2018). Znaczący wzrost migracji z Ukrainy nastąpił w roku 2013. Wiązało się to między innymi z wybuchem konfliktu rosyjsko-ukraińskiego: wskazuje na to fakt, że wówczas Ukraińcy (przeważnie bez powodzenia) zaczęli wnioskować w Polsce o udzielenie ochrony międzynarodowej. Prawdopodobnie równie ważnym powodem migracji z Ukrainy do Polski była niekorzystna sytuacja gospodarcza na Ukrainie. Recesja, deprecjacja hrywny, spadek produkcji, likwidacja i brak pojawiania się nowych miejsc pracy, brak stabilizacji finansowej, niskie wynagrodzenia i znaczne różnice płacowe to tylko niektóre czynniki wypychające migrantów z Ukrainy do Polski (Paszkwicz, Hrynenko, 2019). Dla przykładu, o ile do 2013 r. skala bezrobocia na Ukrainie była niższa niż w Polsce, to w 2014 r. sytuacja ta się odwróciła, a w 2017 r. bezrobocie na Ukrainie dwukrotnie przewyższało skalę bezrobocia w Polsce. Na wybór Polski jako kraju docelowego dla Ukraińców mają wpływ takie czynniki przyciągające, jak bliskie położenie geograficzne i kulturowe, liczne ułatwienia na rynku pracy oraz niedobory siły roboczej w niektórych branżach w Polsce. Ponadto wielu Ukraińców przybywa do naszego kraju także w celu podjęcia nauki – dyplom zdobyty na polskich uczelniach jest „uznawany” na terenie całej UE.

W drugim dziesięcioleciu XXI wieku nastąpił wzrost skali imigracji o charakterze uchodźczym do Polski. Wpisuje się to w sytuację w UE: 2015 rok został nazwany przez KE szczytem tzw. „kryzysu migracyjnego” w UE. W tym roku liczba osób ubiegających się o przyznanie ochrony międzynarodowej w UE wyniosła 1,3 mln, co oznacza, że była dwukrotnie wyższa niż w 2014 r. i czterokrotnie wyższa niż w 2012 r. Na początku „kryzysu”, w 2014 r. weszło w życie europejskie rozporządzenie Dublin III, w którym określono kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego UE odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony w Unii Europejskiej. Na jego mocy złożony wniosek o ochronę międzynarodową rozpatruje tylko państwo członkowskie, którego granicę przekroczył cudzoziemiec i jest on ważny w całej UE. Na podstawie rozporządzenia Dublin III cudzoziemcy powinni być zwracani do krajów odpowiedzialnych za rozpatrzenie ich wniosków.

2. Emigracja ludności z Polski w latach 2000–2019

2. Emigration of population from Poland in 2000–2019

2.1. Strumienie emigracyjne w latach 2000–2019 – dane administracyjne

2.1. Emigration flows in 2000–2019 – administrative data

Polska przez całe dziesięciolecie była krajem emigracyjnym. Dopiero w ostatnich latach – głównie na skutek zwiększającej się imigracji – staje się krajem emigracyjno-imigracyjnym.

Wyjazdy za granicę były i są częstym zjawiskiem, a po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej stały się bardzo liczne. Emigracje mają różny charakter, można wyróżniać różne ich typy i kategorie. Ze względu na charakter pobytu w nowym kraju można określać je jako migracje na pobyt czasowy (bez zamiaru stałego pobytu) lub osiedleńcze (na pobyt stały).

Nie wszystkie jednak wyjazdy są rejestrowane, stąd trudno dokładnie opisać je statystycznie. Osoby wyjeżdżające z kraju – zwłaszcza na pobyt czasowy – nie dopełniają obowiązków związanych z jego rejestracją, a często nawet nie mają świadomości, że taki wyjazd należy zgłosić. Z tego powodu dane pochodzące z rejestrów nie obrazują rzeczywistej skali migracji.

Należy podkreślić, że w Polsce istnieje obowiązek zgłaszania w jednostkach ewidencji ludności wyjazdów na pobyt stały lub czasowy na okres dłuższy niż 6 miesięcy wynikający z obowiązującej ustawy o ewidencji ludności. W szczególności osoba wyjeżdżająca z kraju z zamiarem pobytu stałego za granicą jest zobowiązana wymeldować się z pobytu stałego w Polsce i wskazać kraj wyjazdu. Osoba, która dopełni takiego obowiązku nie jest już wliczana do ludności Polski – emigracje na pobyt stały są istotnym elementem bilansu ludności kraju i poszczególnych jednostek terytorialnych.

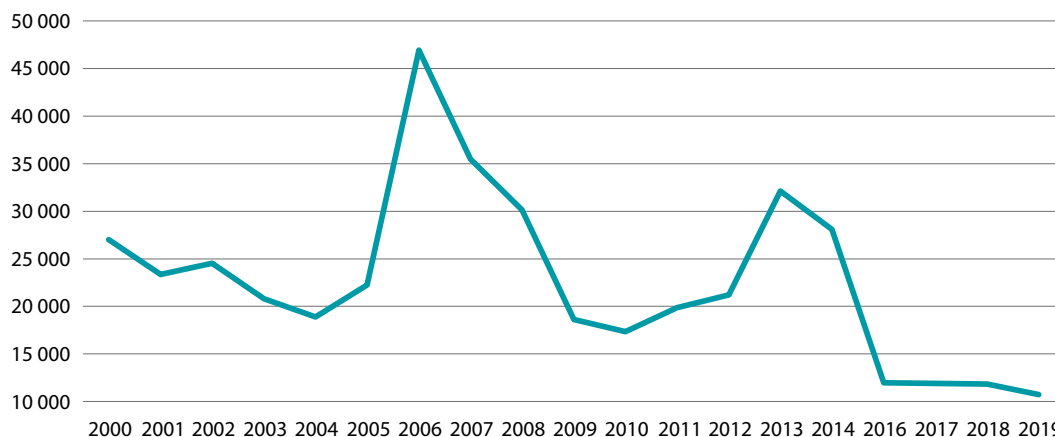
Dane o emigracji na pobyt stały pochodzą z jednostek ewidencji ludności gmin, wykorzystywane są informacje podane w formularzach meldunkowych wypełnianych przez osoby wyjeżdżające za granicę. Do 2005 roku włącznie dane te były opracowywane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na podstawie dokumentów przekazywanych przez komórki ewidencji gmin. Od 2006 roku dane pobierane są z rejestru PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności), którego gestorem w ostatnich latach było Ministerstwo Cyfryzacji.

Należy mieć na uwadze, że emigracje na pobyt stały są często następstwem wcześniejszych wyjazdów na pobyt czasowy. Zarejestrowane w danym roku wymeldowanie z pobytu stałego nie oznacza, że osoba dokładnie w danym roku wyjechała, często jest to kontynuacja wcześniejszego czasowego pobytu za granicą.

Pozyskiwanie danych o emigracjach na pobyt stały opartych na informacjach o wymeldowaniach, jest stałym elementem systemu badania migracji zagranicznych w Polsce. Wyjazdy takie są wprawdzie jedynie częścią migracji, niemniej jednak dane te dostarczają cennej wiedzy o kierunkach migracji, pozwalają na charakterystykę migrantów, można je pozyskać dla wszystkich jednostek podziału terytorialnego kraju, co ma bardzo istotne znaczenie przy ustalaniu ludności gmin.

Z analizy danych o emigracji na pobyt stały w latach 2000–2019 wynika, że nie można wyznaczyć jednokierunkowej tendencji zmian dla tego okresu. Liczba emigracji w ostatnim 20-leciu wahała się w granicach od 10,7 tys. (w 2019 r.) do 49,9 tys. (w 2006 r.). W ostatnich latach (po 2013 r.) obserwowany jest spadek tego typu emigracji. Spadek ten, w powiązaniu ze wzrostem imigracji, skutkowałam zmianą salda migracji na pobyt stały z ujemnego na dodatnie.

Wykres 14. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019
 Chart 14. Emigration for permanent residence in 2000–2019

Ze względu na niedostateczną jakość dane za 2015 r. nie są publikowane.
 Due to insufficient quality the data for 2015 are not published.

Największy wzrost liczby emigracji na pobyt stały dał się zaobserwować w 2006 r. (o ponad 28,1 tys. osób w porównaniu do 2005 r.). Masowe wyjazdy na stałe (wymeldowania się z pobytu stałego w Polsce) przesunięte w czasie o kilka, kilkanaście miesięcy w odniesieniu do daty akcesji Polski do UE mogły być decyzją o zmianie statusu pobytowego emigrantów, którzy wyjechali wcześniej na pobyt czasowy. W latach 2004–2005, korzystając ze swobody przemieszczania się w ramach UE, wyjechały osoby młode, znające języki, bardziej otwarte na nowe wyzwania, dla których emigracja była szansą na lepiej płatną pracę i łatwiejszy start w dorosłe życie. Wzrost emigracji w 2006 r. mógł mieć również związek z opodatkowaniem dochodów Polaków uzyskiwanych za granicą (obawa przed podwójnym opodatkowaniem). Kolejny wzrost liczby emigrantów wystąpił w latach 2011–2013 (o 14,7 tys. osób w stosunku do 2010 r.). Po 2013 r. liczba emigrantów wykazywała tendencje spadkowe, a po 2015 r. osiąga znacznie niższe wartości niż w okresach wcześniejszych.

Kierunki emigracji na pobyt stały – główne kraje docelowe Directions of emigration for permanent residence – main countries of destination

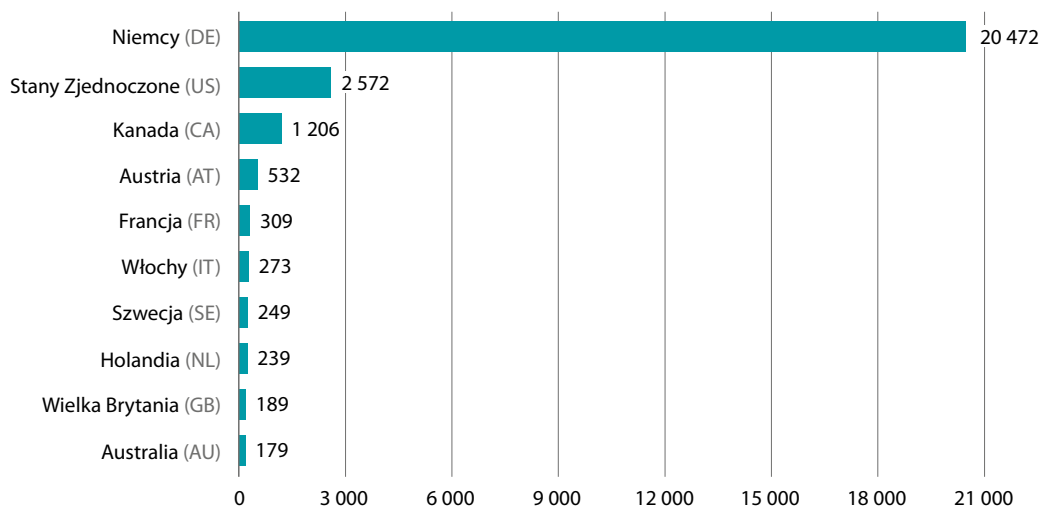
Kierunki emigracji w ciągu ostatnich 20 lat ulegały zmianom. Miało na nie wpływ wejście Polski do UE i otwieranie kolejnych rynków pracy krajów starej „15-tki”. Kraje te były atrakcyjne dla Polaków, a z racji bliższego położenia geograficznego, stały się bardziej konkurencyjne wobec Stanów Zjednoczonych i Kanady – kierunków bardzo popularnych w latach wcześniejszych.

Najczęściej wybieranym kierunkiem emigracji Polaków w prawie całym okresie są Niemcy. Na początku okresu przewaga Niemiec była zdecydowana – do tego kraju wyjechało w 2000 r. ponad $\frac{3}{4}$ wszystkich emigrantów. Stany Zjednoczone i Kanada – ważne kierunki polskiej emigracji w latach poprzednich – plasowały się na kolejnych miejscach ze znacznie mniejszą liczbą emigracji.

Po 2004 r. bardzo często wybierana była Wielka Brytania, która w latach wcześniejszych nie była kierunkiem znaczącym. W 2016 r. Wielka Brytania wyprzedziła Niemcy, a w 2007 liczby emigracji do obydwu krajów były równe. W kolejnych latach Niemcy powróciły na pozycję pierwszą. Po 2011 r. nastąpił dalszy wzrost zainteresowania wyjazdami do Niemiec, który można wiązać ze zmianami prawnymi, w wyniku których rynek pracy stał się dla Polaków bardziej dostępny.

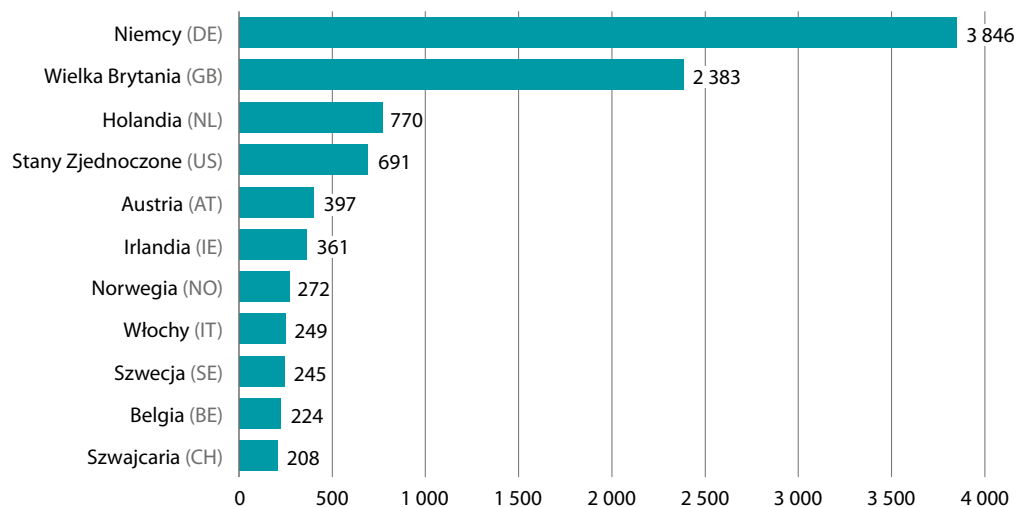
Ważnym kierunkiem stała się Irlandia, dokąd na początku wieku nikt nie emigrował, a po 2004 r. Polacy zaczęli tam masowo wyjeżdżać i osiedlać się. Szczególnie dużo osób wyjechało do Irlandii w latach 2006–2008. Często emigranci wybierali Holandię i Włochy. Kraje europejskie stawały się zatem bardziej popularne niż kraje Ameryki Północnej. Należy jednak zauważyć, że Stany Zjednoczone i Kanada, dzięki istniejącym sieciom migracyjnym, stanowią ciągle istotny kierunek emigracji na pobyt stały.

Wykres 15. Kierunki emigracji na pobyt stały w 2000 r. – 10 najpopularniejszych krajów
Chart 15. Directions of emigration for permanent residence in 2000 – 10 most common countries

Coraz bardziej popularnym kierunkiem emigracji zarobkowej jest Norwegia. Bliskość geograficzna, duży popyt na pracę osób o określonych kwalifikacjach (lekarze, spawacze, pracownicy platform wiertniczych) oraz znacząco wyższe zarobki w porównaniu z Polską, stały się zachętą do podejmowania pracy w Norwegii. Część osób po pewnym czasie decyduje się na osiedlenie się w tym kraju.

Wykres 16. Kierunki emigracji na pobyt stały w 2019 r. – 10 najpopularniejszych krajów
Chart 16. Directions of emigration for permanent residence in 2019 – 10 most common countries

Tablica 6. Główne kierunki emigracji na pobyt stały w wybranych latach
 Table 6. The main directions of emigration for permanent residence in selected years

Wyszczególnienie Specification	2000	2005	2010	2014	2019
Ogółem Total	26999	22242	17360	28080	10726
w tym: of which:					
EUROPA EUROPE	22865	18416	14651	25031	9701
Austria (AT)	532	308	338	676	397
Belgia (BE)	99	149	296	539	224
Dania (DK)	90	58	138	232	130
Francja (FR)	309	295	339	483	174
Grecja (GR)	49	76	91	72	39
Hiszpania (ES)	111	265	272	349	169
Holandia (NL)	—	405	565	1196	361
Irlandia (IE)	15	18	43	86	60
Islandia (IS)	239	393	680	1356	770
Niemcy (DE)	20472	12317	6818	10266	3846
Norwegia (NO)	49	72	303	626	272
Szwajcaria (CH)	57	75	102	264	208
Szwecja (SE)	249	268	400	557	245
Wielka Brytania (GB)	189	3072	3472	7392	2383
Włochy (IT)	273	413	535	583	249
AZJA ASIA	43	46	94	131	64
Chiny (CN)	—	1	4	17	3
Izrael (IL)	16	7	17	10	2
Japonia (JP)	5	—	14	5	8
Tajlandia (TH)	—	—	—	10	4
Zjednoczone Emiraty Arabskie (AE)	—	5	13	32	11
AMERYKA PÓŁNOCNA I ŚRODKOWA NORTH AND CENTRAL AMERICA	3798	3460	2392	2576	869
Kanada (CA)	1206	808	607	673	172
Meksyk (MX)	10	3	9	10	2
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (US)	2572	2633	1767	1877	691
AMERYKA POŁUDNIOWA SOUTH AMERICA	12	18	15	20	12
Argentyna (AR)	2	4	1	1	—
Brazylia (BR)	7	1	4	8	9
AFRYKA AFRICA	38	46	32	56	8
Algieria (DZ)	1	1	3	6	—
Egipt (EG)	1	6	6	5	—
Republika Południowej Afryki (ZA)	26	32	3	15	—
AUSTRALIA I OCEANIA AUSTRALIA AND OCEANIA	193	244	175	266	72
Australia (AU)	179	223	163	225	59
Nowa Zelandia (NZ)	13	20	11	39	12

Stale rośnie również społeczność polska na Islandii. Obecnie Polacy są na wyspie największą grupą imigrantów (w końcu 2019 r. stanowili 41,8% wszystkich cudzoziemców w tym kraju). Znaczący jest również udział procentowy Polaków w ogólnej liczbie mieszkańców Islandii – 5,7% mieszkańców²³. Kierunek ten nie znajduje na razie odzwierciedlenia w statystyce emigracji na pobyt stały.

Należy zauważyć, że oprócz popularnych krajów osiedlenia się nieliczni mieszkańcy Polski wybierają bardziej egzotyczne kierunki: Tajlandię, Brazylię, Republikę Południowej Afryki i Nową Zelandię.

Kierunki emigracji na pobyt stały – województwa poprzedniego zamieszkania

Directions of emigration for permanent residence – voivodships of previous residence

Skala emigracji jest zróżnicowana nie tylko w zależności od kraju docelowego emigracji ale również od miejsca zamieszkania przed wyjazdem. Liczby wyjazdów z poszczególnych województw zmieniały się w czasie, ale w całym okresie 2000–2019 największy udział procentowy w całej emigracji z Polski miało woj. śląskie. W latach 2000, 2006 (rok z największą liczbą emigrantów w ostatnim 20-leciu) i 2019 wynosił on odpowiednio: 42,4%, 21,0%, 19,3%. Mimo ciągle znacznej emigracji z tego województwa daje się zauważyć postępującą tendencję spadkową jej udziału w emigracji ogółem. Analiza liczby emigrantów ze Śląska w poszczególnych latach pozwala stwierdzić, że największa liczba emigracji na pobyt stały została zarejestrowana w 2000 r. – 11,5 tys. a najmniejsza w 2019 r. – 2,1 tys. osób.

W 2000 r. emigranci z południowo-zachodniej Polski, tj. województwa śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego stanowili 66,1% ogółu osób emigrujących na pobyt stały z Polski. Poza wspomnianym wcześniej województwem śląskim, na kolejnych miejscach pod względem liczby emigrantów znalazło się województwo opolskie – 4,3 tys. (15,9%) i dolnośląskie – 2,1 tys. (7,8%). Najmniej emigrantów zostało odnotowanych w województwie świętokrzyskim – 0,2 tys. (0,8%), lubelskim – 0,3 tys. (1,0%) i wielkopolskim – 0,4 tys. (1,3%).

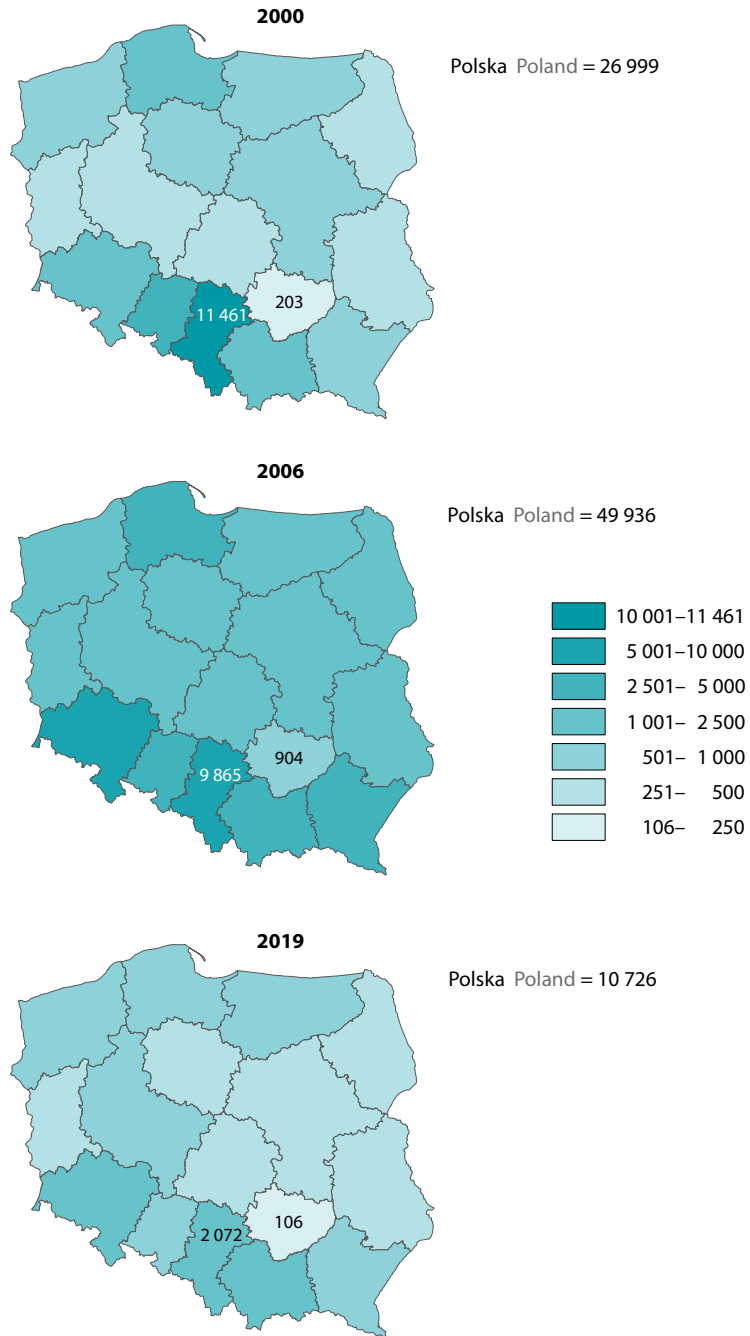
Rok 2006 był rekordowy w ostatnim 20-leciu pod względem liczby emigrantów na pobyt stały. W porównaniu z 2000 rokiem wystąpił jej wzrost o 73,8%, natomiast w porównaniu z 2004 rokiem, tj. wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej i otwarciem granic odnotowano wzrost liczby emigrantów o 148%. Wspomniany wzrost liczby emigrantów w 2006 r. wystąpił we wszystkich województwach. Nadal najwięcej emigrantów pochodziło z województwa śląskiego – 9,9 tys. (21,0%), dolnośląskiego – 5,2 tys. (11,1%) i opolskiego – 4,8 tys. (10,2%), najmniej natomiast z województwa świętokrzyskiego – 0,9 tys. (1,9%), zachodniopomorskiego – 1,1 tys. (2,3%) i podlaskiego – 1,2 tys. (2,6%).

Po 2006 r. nie zanotowano już tak spektakularnych wzrostów liczby emigrantów, wystąpiły wahania między 35,5 tys. a 17,4 tys. w latach 2007–2013, a od 2013 r. liczba emigrantów na pobyt stały sukcesywnie spadała.

W 2019 r. najwięcej emigrantów wyjechało z województwa śląskiego – 2,1 tys. (19,3%), małopolskiego – 1,1 tys. (9,8%) i dolnośląskiego – 1,0 tys. (9,4%), a najmniej z województwa świętokrzyskiego – 0,1 tys. (1,0%), podlaskiego – 0,3 tys. (2,5%) i lubelskiego – 0,3 tys. (3,0%).

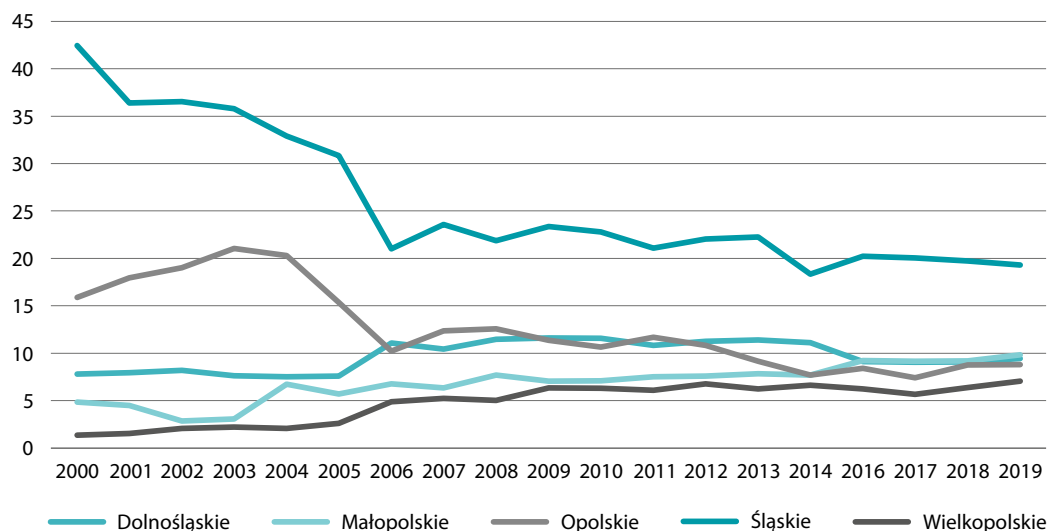
²³ Statistics Iceland – <http://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/lbuar/?rxid> – dostęp 12.11.2020

Mapa 1. Emigracja na pobyt stały według województw w latach 2000, 2006 i 2019
 Map 1. Emigration for permanent residence by voivodship in 2000, 2006 and 2019

Wykres 17. Emigranci na pobyt stały z wybranych województw w latach 2000–2019 w odsetkach emigracji ogółem

Chart 17. Emigration for permanent residence from selected voivodships in 2000–2019 in the percentage of total emigration

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

W województwie opolskim, które na początku analizowanego okresu miało znaczący udział w emigracji ogółem, w późniejszych latach obserwowano – podobnie jak w województwie śląskim – tendencje spadkową. Odwrotna sytuacja wystąpiła w województwach tzw. ściany wschodniej, gdzie udział procentowy emigrantów wzrósł dwu lub trzykrotnie. Niemniej jednak ciągle pod względem liczby emigrantów wiodącymi pozostają województwa południowej i zachodniej części Polski.

Analiza kierunków emigracji z poszczególnych województw pozwala stwierdzić, że pewne kraje są szczególnie preferowane przez mieszkańców niektórych regionów i pozostawały stałe w całym okresie. Niekiedy jednak główne kierunki zmieniały się w czasie.

Tablica 7. Emigracja na pobyt stały według województw i głównych kierunków emigracji (emigracja do kraju w odsetkach emigracji ogółem z województwa)

Table 7. Emigration for permanent residence by voivodship and the main directions of emigration (emigration to the country in the total percentage of emigration from the voivodship)

Województwa Voivodships	Lata Years	Ogółem Total	Kraj I Country I		Kraj II Country II		Kraj III Country III	
				%		%		%
Polska Poland	2000	26999	Niemcy (DE)	75,8	Stany Zjednoczone (US)	9,5	Kanada (CA)	4,5
	2010	17360	Niemcy (DE)	39,3	Wielka Brytania (GB)	20,0	Stany Zjednoczone (US)	10,2
	2019	10726	Niemcy (DE)	35,9	Wielka Brytania (GB)	22,2	Holandia (NL)	7,2
Dolnośląskie	2000	2109	Niemcy (DE)	56,0	Kanada (CA)	12,4	Stany Zjednoczone (US)	11,9
	2010	2007	Niemcy (DE)	35,6	Wielka Brytania (GB)	19,7	Stany Zjednoczone (US)	8,5
	2019	1012	Niemcy (DE)	41,8	Wielka Brytania (GB)	19,2	Holandia (NL)	6,2
Kujawsko-pomorskie	2000	826	Niemcy (DE)	75,4	Stany Zjednoczone (US)	5,9	Kanada (CA)	2,8
	2010	766	Wielka Brytania (GB)	36,8	Niemcy (DE)	29,2	Szwecja (SE)	5,0
	2019	402	Wielka Brytania (GB)	36,8	Niemcy (DE)	30,8	Holandia (NL)	7,0
Lubelskie	2000	260	Niemcy (DE)	25,4	Stany Zjednoczone (US)	18,1	Kanada (CA)	16,5
	2010	459	Wielka Brytania (GB)	27,5	Stany Zjednoczone (US)	12,6	Niemcy (DE)	11,8
	2019	328	Wielka Brytania (GB)	33,2	Niemcy (DE)	16,5	Stany Zjednoczone (US)	12,5
Lubuskie	2000	474	Niemcy (DE)	69,0	Kanada (CA)	6,3	Stany Zjednoczone (US)	5,5
	2010	557	Niemcy (DE)	38,2	Wielka Brytania (GB)	27,6	Holandia (NL)	11,0
	2019	389	Niemcy (DE)	49,9	Wielka Brytania (GB)	17,2	Holandia (NL)	7,2
łódzkie	2000	394	Niemcy (DE)	30,7	Stany Zjednoczone (US)	13,2	Kanada (CA)	11,2
	2010	556	Wielka Brytania (GB)	36,3	Niemcy (DE)	15,6	Stany Zjednoczone (US)	6,7
	2019	337	Wielka Brytania (GB)	37,4	Niemcy (DE)	19,6	Szwajcaria (CH)	6,5
Małopolskie	2000	1310	Stany Zjednoczone (US)	45,2	Niemcy (DE)	15,0	Austria (AT)	14,8
	2010	1231	Stany Zjednoczone (US)	29,9	Wielka Brytania (GB)	18,5	Niemcy (DE)	9,5
	2019	1055	Stany Zjednoczone (US)	20,5	Austria (AT)	19,8	Wielka Brytania (GB)	19,6
Mazowieckie	2000	734	Stany Zjednoczone (US)	26,7	Niemcy (DE)	23,3	Kanada (CA)	15,3
	2010	592	Wielka Brytania (GB)	20,6	Stany Zjednoczone (US)	18,1	Niemcy (DE)	12,7
	2019	407	Wielka Brytania (GB)	24,6	Niemcy (DE)	16,7	Holandia (NL)	8,6
Opolskie	2000	4285	Niemcy (DE)	95,8	Stany Zjednoczone (US)	1,2	Kanada (CA)	1,0
	2010	1848	Niemcy (DE)	81,6	Wielka Brytania (GB)	5,5	Holandia (NL)	4,1
	2019	942	Niemcy (DE)	71,7	Holandia (NL)	8,6	Wielka Brytania (GB)	8,2
Podkarpackie	2000	683	Stany Zjednoczone (US)	59,7	Niemcy (DE)	9,4	Kanada (CA)	8,5
	2010	863	Stany Zjednoczone (US)	35,0	Wielka Brytania (GB)	18,5	Niemcy (DE)	9,3
	2019	546	Wielka Brytania (GB)	26,7	Stany Zjednoczone (US)	21,2	Niemcy (DE)	9,3
Podlaskie	2000	492	Stany Zjednoczone (US)	65,9	Kanada (CA)	12,4	Niemcy (DE)	8,7
	2010	421	Stany Zjednoczone (US)	41,3	Wielka Brytania (GB)	19,7	Kanada (CA)	6,7
	2019	267	Wielka Brytania (GB)	25,1	Stany Zjednoczone (US)	24,3	Niemcy (DE)	12,0
Pomorskie	2000	1905	Niemcy (DE)	74,7	Stany Zjednoczone (US)	7,9	Kanada (CA)	5,4
	2010	1396	Niemcy (DE)	38,8	Wielka Brytania (GB)	24,5	Stany Zjednoczone (US)	6,9
	2019	797	Niemcy (DE)	32,2	Wielka Brytania (GB)	26,3	Holandia (NL)	6,9
Śląskie	2000	11461	Niemcy (DE)	94,4	Stany Zjednoczone (US)	1,7	Kanada (CA)	1,1
	2010	3958	Niemcy (DE)	56,7	Wielka Brytania (GB)	17,9	Stany Zjednoczone (US)	4,1
	2019	2072	Niemcy (DE)	51,6	Wielka Brytania (GB)	19,3	Holandia (NL)	7,8

Tablica 7. Emigracja na pobyt stały według województw i głównych kierunków emigracji (emigracja do kraju w odsetkach emigracji ogółem z województwa) (dok.)

Table 7. Emigration for permanent residence by voivodship and the main directions of emigration (emigration to the country in the total percentage of emigration from the voivodship) (cont.)

Województwa Voivodships	Lata Years	Ogółem Total	Kraj I Country I		Kraj II Country II		Kraj III Country III	
				%		%		%
Świętokrzyskie	2000	203	Niemcy (DE)	32,0	Stany Zjednoczone (US)	21,7	Kanada (CA)	17,7
	2010	307	Wielka Brytania (GB)	23,5	Niemcy (DE)	16,6	Stany Zjednoczone (US)	12,4
	2019	106	Niemcy (DE)	24,5	Wielka Brytania (GB)	22,6	Austria (AT)	12,3
Warmińsko-mazurskie	2000	768	Niemcy (DE)	70,6	Stany Zjednoczone (US)	14,8	Kanada (CA)	4,3
	2010	740	Niemcy (DE)	36,5	Wielka Brytania (GB)	22,7	Stany Zjednoczone (US)	8,9
	2019	513	Niemcy (DE)	35,1	Wielka Brytania (GB)	22,6	Stany Zjednoczone (US)	8,0
Wielkopolskie	2000	362	Niemcy (DE)	71,5	Kanada (CA)	5,8	Stany Zjednoczone (US)	5,0
	2010	1094	Niemcy (DE)	34,1	Wielka Brytania (GB)	21,0	Stany Zjednoczone (US)	8,0
	2019	755	Niemcy (DE)	30,9	Wielka Brytania (GB)	28,5	Holandia (NL)	11,3
Zachodniopomorskie	2000	733	Niemcy (DE)	63,3	Stany Zjednoczone (US)	7,2	Kanada (CA)	7,0
	2010	565	Niemcy (DE)	42,1	Wielka Brytania (GB)	17,0	Norwegia (NO)	6,7
	2019	798	Niemcy (DE)	34,8	Wielka Brytania (GB)	22,2	Norwegia (NO)	7,4

W ponad połowie województw główne kierunki emigracji nie uległy zmianie na przestrzeni ostatnich 20 lat. W 8 województwach (dolnośląskie, lubuskie, opolskie, pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie) niezmiennie krajem pierwszego wyboru emigracji były Niemcy, przy czym odsetek emigrantów wyjeżdżających do tego kraju w ogólnej liczbie emigracji z województwa znacznie się zmniejszył.

Emigranci z województwa małopolskiego najczęściej wyjeżdżali na stałe do Stanów Zjednoczonych i w omawianym okresie nie uległo to zmianie, natomiast w przypadku emigrantów z województwa podkarpackiego i podlaskiego, którzy w pierwszej dekadzie również najczęściej wyjeżdżali do Stanów Zjednoczonych, preferencje w latach późniejszych uległy zmianie i w ostatnich latach największy odsetek emigrantów z tych województw wybrał Wielką Brytanię.

Dość duży udział wśród ogółu emigrantów, którzy wyjechali z Polski na stałe, stanowiły osoby wybierające jako kraj do osiedlenia się Holandię. Byli to przede wszystkim mieszkańcy województwa dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, lubuskiego i wielkopolskiego. Do Irlandii najczęściej emigrowali mieszkańcy województwa dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego, a do Belgii – lubuskiego i podlaskiego. Znacząco liczną grupą emigrantów, którzy wyjechali do Szwecji i Norwegii byli mieszkańcy województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego, a do Austrii – województwa małopolskiego.

O wyborze kraju osiedlenia często decydowała m.in. bliskość geograficzna kraju, miały też wpływ istniejące od lat sieci migracyjne. Przykładowo, z województwa małopolskiego we wcześniejszych okresach dużo osób wyjechało do Stanów Zjednoczonych, a z podlaskiego do Belgii, stąd krewni i znajomi tych osób mieli większą wiedzę o warunkach życia w tych krajach i często mogli liczyć na jakiś rodzaj pomocy z ich strony.

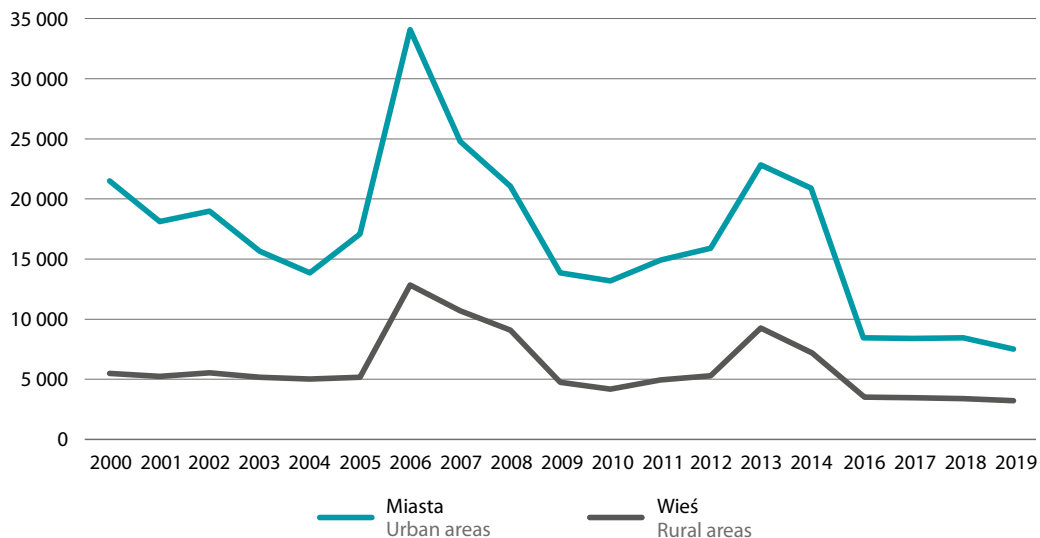
Charakter miejsca zamieszkania przed wyjazdem – miasta/wieś

Character of place of residence before leaving – urban areas/rural areas

Emigranci wyjeżdżali zarówno z miast, jak i ze wsi, przy czym dla lat 2000–2019 w każdym roku przeważali emigrujący z miast. Ich odsetek wahał się w tym okresie od prawie 70% do 80%, przy czym najwyższy był w 2000 r. Największa różnica pomiędzy liczbą emigrantów z miast i wsi (21 tys.) wystąpiła w 2006 r. W ostatnich latach (2016–2019) znacząco zmniejszyła się – do niespełna 5 tys. osób.

Wykres 18. Emigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według charakteru miejsca zamieszkania przed wyjazdem

Chart 18. Emigration for permanent residence in 2000–2019 by type of residence before leaving

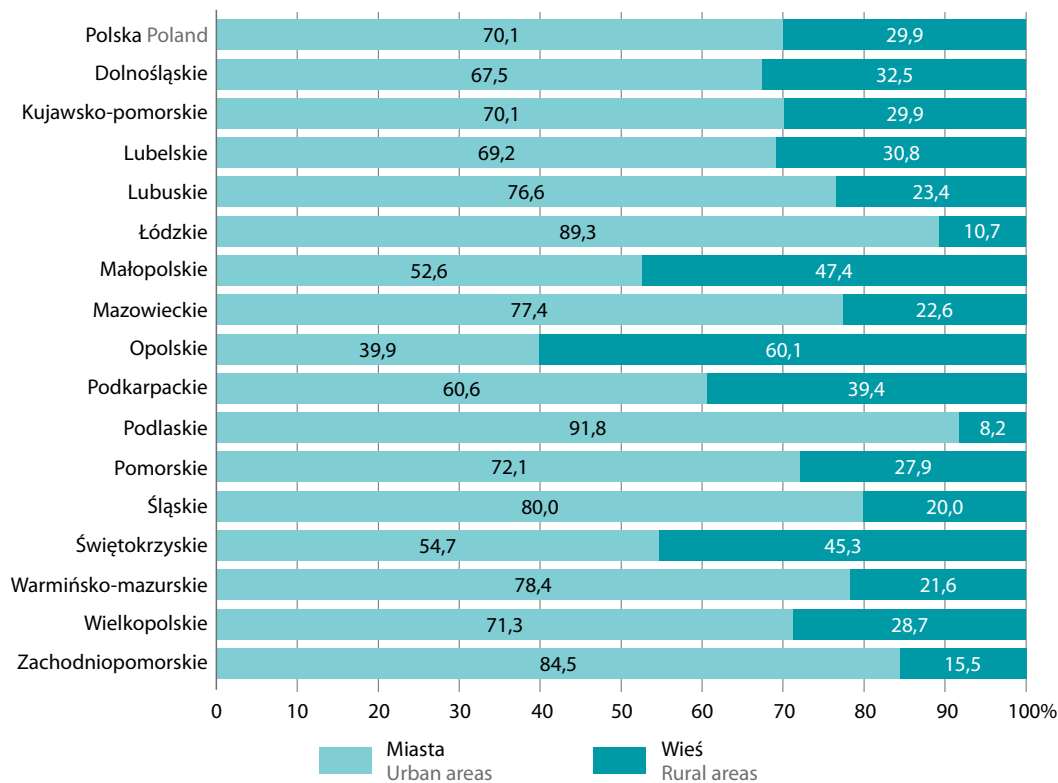

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

Udział mieszkańców miast wśród emigrantów jest zróżnicowany terytorialnie. Zależy to w pewnym stopniu od udziału mieszkańców miast w ogóle ludności poszczególnych województw, ale nie tylko. Przykładowo, w 2019 r. w województwie opolskim przeważali emigranci mieszkający przed wyjazdem na wsi – stanowili ponad 60%, podczas gdy odsetek ludności wiejskiej w tym województwie wynosił niecałe 47%. Należy zaznaczyć, że województwo opolskie – z przewagą ludności wiejskiej wśród emigrantów – jest wyjątkiem, w pozostałych województwach wśród wyjeżdżających przeważają mieszkańcy miast. W województwie podlaskim emigranci z miast stanowili prawie 92% ogółu, podczas gdy udział ludności miejskiej w tym województwie wynosił niecałe 61%. Podobne dysproporcje występowały w województwie łódzkim (ponad 89% emigrantów z miast, ponad 62% ludności miejskiej).

Wykres 19. Emigranci na pobyt stały według województw i charakteru miejsca zamieszkania przed wyjazdem w 2019 r.

Chart 19. Emigrants for permanent residence by voivodship and type of place of residence before leaving in 2019

Na początku analizowanego okresu (w 2000 r.) udział emigrantów z miast w ogóle emigrantów był większy prawie we wszystkich województwach (oprócz podlaskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego), a w większości województw przekroczył – niekiedy znacznie – 80%. W województwie opolskim, podobnie jak w końcu okresu, przeważali emigranci ze wsi (53%).

Charakterystyka demograficzna emigrantów na pobyt stały

Demographic characteristics of emigrants for permanent residence

Analizując dane o ludności emigrującej na przestrzeni ostatnich 20 lat według cech demograficznych już na wstępie można zauważyć, że nie jest możliwe określenie cech typowego emigranta dla całego okresu – charakterystyka osób wyjeżdżających z Polski zmieniała się w czasie.

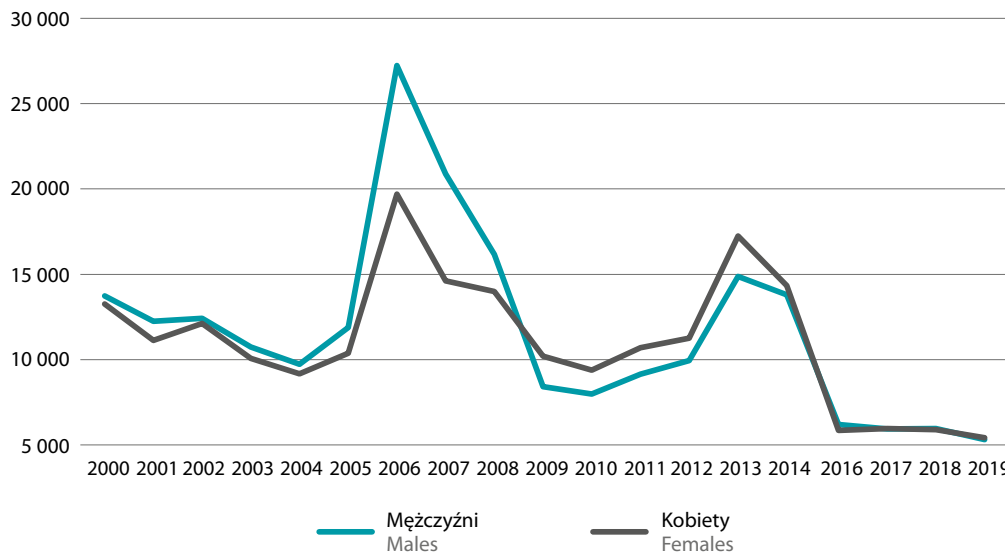
Emigranci według płci i wieku

Emigrants by sex and age

Największe różnice liczby emigrantów według płci dały się zauważyć w latach 2006–2007, kiedy wyraźnie częściej emigrowali mężczyźni (różnice sięgały 6–7,5 tys. osób na korzyść mężczyzn), natomiast w latach późniejszych, 2009–2014, dała się zauważyć tendencja odwrócona, częściej emigrowały kobiety. Wprawdzie różnica nie była tak znaczna, ale dotyczyła dłuższego okresu. Po 2014 r. różnice liczby emigrantów w podziale na płeć są już nieznaczne.

Wykres 20. Emigranci na pobyt stały według płci w latach 2000–2019

Chart 20. Emigrants for permanent residence by sex in 2000–2019

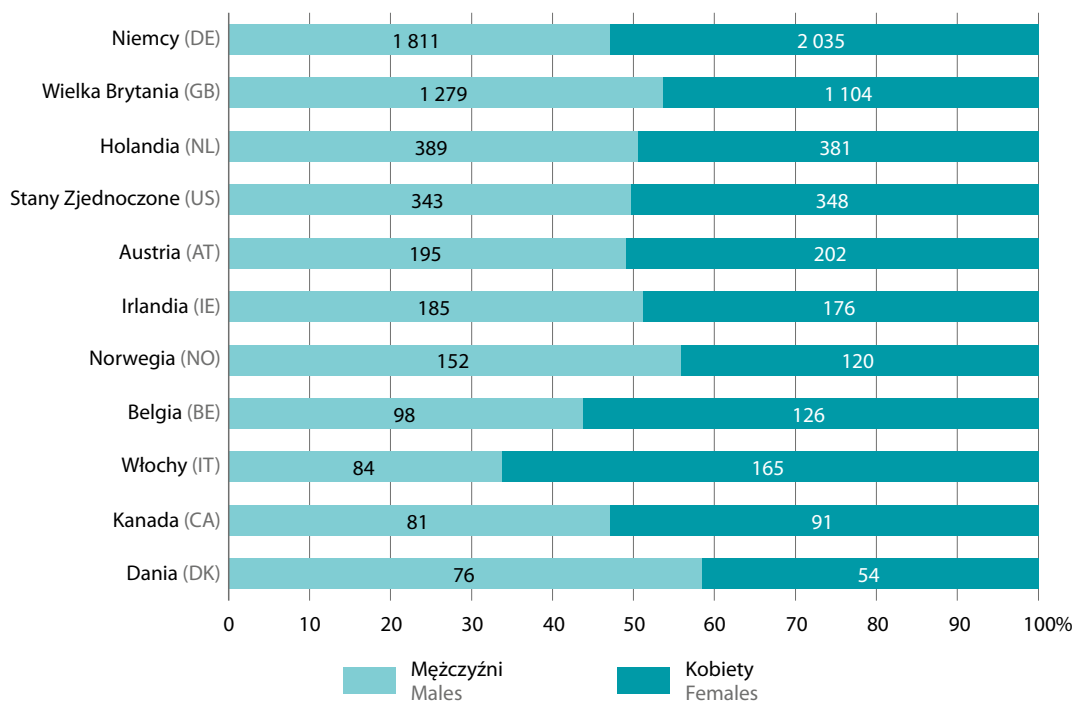

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

Struktura emigrantów według płci różni się znacznie dla poszczególnych krajów docelowych. Emigracja na pobyt stały, jest najczęściej – jak wspomniano wcześniej – następstwem emigracji na pobyt czasowy. Ta z kolei jest zależna od popytu na pracę dla imigrantów w danym kraju i rodzaju tej pracy. Do Włoch zdecydowanie częściej wyjeżdżają kobiety (np. w 2010 r. stanowiły 71,2% emigrantów do tego kraju). Również emigrantki, które przeprowadziły się na stałe do Niemiec (głównego kierunku emigracji z Polski w 2010 r.) stanowiły większość – 56,5% (3850 kobiet wobec 2968 mężczyzn). Kobiety wyjeżdżające do Wielkiej Brytanii w 2010 r. stanowiły mniej niż połowę (48,9%) emigrantów.

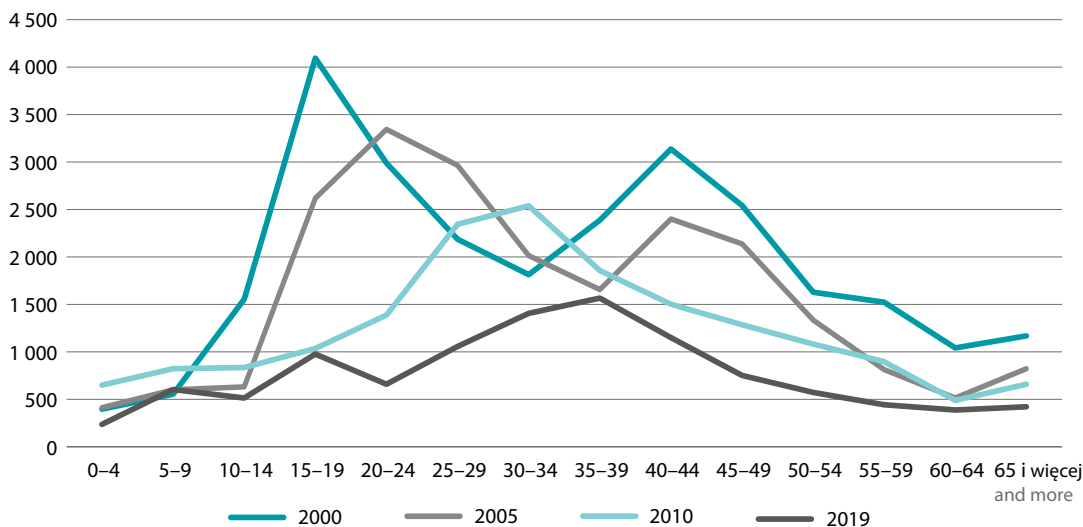
Biorąc pod uwagę ostatni rok z analizowanego okresu, w którym kobiety stanowiły 50,5% emigrantów na pobyt stały, można zauważyć, że główne kierunki emigracji kobiet niewiele się zmieniły. Nadal dominującym kierunkiem były Włochy (66,3% emigrantów stanowiły kobiety) i Niemcy (52,9%). Mniej niż połowę emigrantów stanowiły kobiety wśród osób wyjeżdżających do Holandii (49,5%), Irlandii (48,8%) i Wielkiej Brytanii (46,3%). Wśród osób emigrujących do Kanady i USA kobiety stanowiły w 2019 r. odpowiednio 52,9% i 50,4% (w 2010 r. – odpowiednio 53,4% i 54,4% emigrantów do tych krajów).

Wykres 21. Emigranci na pobyt stały według płci w wybranych krajach w 2019 r.
 Chart 21. Emigrants for permanent residence by sex in selected countries in 2019

Kolejną cechą demograficzną charakteryzującą emigrantów jest wiek. Wśród emigrantów w latach 2000–2019 najliczniej reprezentowane były grupy osób w wieku 20–49 lat natomiast w ostatnich 3 latach dominowali emigranci w grupach starszych 30–39 lat. Tendencje wzrostowe wieku emigrantów wskazują na związek emigracji z rynkiem pracy. Biorąc pod uwagę, że największy udział w rynku pracy stanowią osoby w środkowych grupach wieku, a niższy wśród osób młodych, dopiero kształcących się oraz osób starszych, wygaszających swoją aktywność, może to wskazywać na emigrantów lepiej wykształconych z pewnym doświadczeniem zawodowym.

Wykres 22. Emigranci na pobyt stały według wieku w wybranych latach
 Chart 22. Emigrants for permanent residence by age in selected years

Analiza zmian w czasie dotycząca liczebności poszczególnych zbiorowości wyróżnionych ze względu na wiek pozwala wysunąć wnioski, że na początku omawianego dwudziestolecia dominowały dwie generacje emigrantów, co może wskazywać na emigracje rodzinne, oraz łączenie rodzin emigrantów z lat 90-tych – liczna była grupa osób w wieku 10–29 lat oraz 35–49, bardzo liczne były wyjazdy 18-latków. W pierwszych latach po wstąpieniu Polski do UE (2005–2007) – dominowała młodsza generacja, a najliczniejszą grupą wieku były osoby w wieku 20–24 lata, w 2008 r. – w wieku 25–29 lat. W kolejnych latach (2009–2016) dominowały osoby o 5 lat starsze, tj. w wieku 30–34 lat, a w ostatnich latach jeszcze starsze – w wieku 35–39 lat. Należy zaznaczyć, że osoba jest ujmowana w statystyce emigracji w roku, w którym wymeldowała się z pobytu stałego w Polsce. Nie musi to oznaczać, że w danym roku wyjechała. Można przypuszczać, że wiele wyjazdów nastąpiło wcześniej, a w danym roku dokonano formalnego wymeldowania.

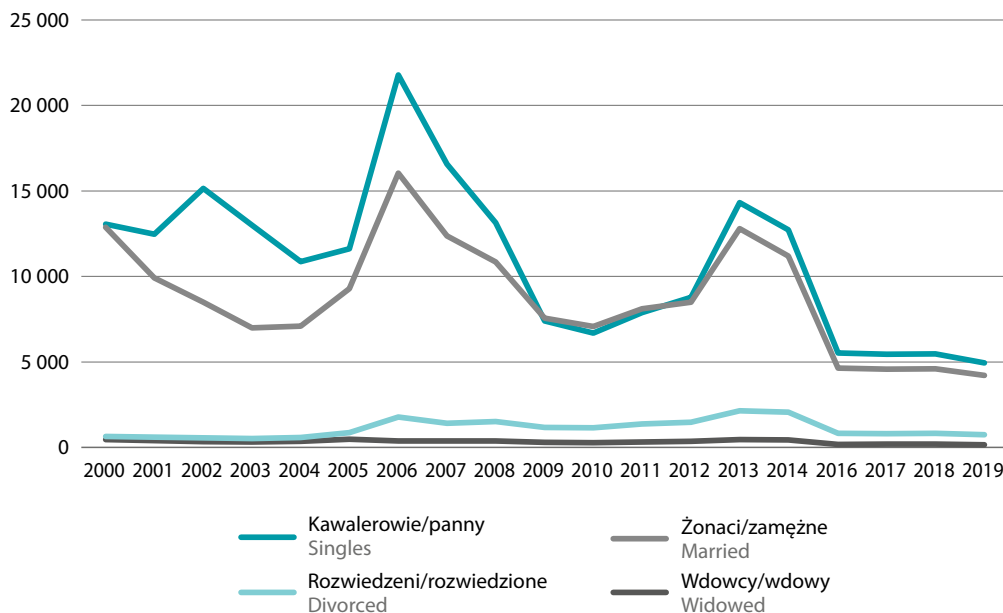
Emigranci według stanu cywilnego

Emigrants by legal marital status

Struktura emigrantów według stanu cywilnego ulegała w ciągu analizowanego okresu pewnym zmianom. W latach 2001–2018 wśród emigrantów w wieku 15 lat i więcej przeważały osoby, które nie założyły jeszcze rodziny, czyli kawalerowie i panny, w późniejszym okresie liczba żonaty/zamężnych była większa niż kawalerów/panien. Odsetek osób rozwiedzionych wahał się w granicach 2,6%–9,5% i wykazywał tendencję rosnącą. W końcu okresu był ponad trzykrotnie większy na początku okresu. Odsetek osób owdowiałych był niewielki. Dla części emigrantów nie ustalono stanu cywilnego, co utrudnia analizę. Podane dane dotyczą osób, dla których takie dane są dostępne.

Wykres 23. Emigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego (z ustalonym stanem cywilnym) w latach 2000–2019

Chart 23. Emigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status (with established marital status) in 2000–2019

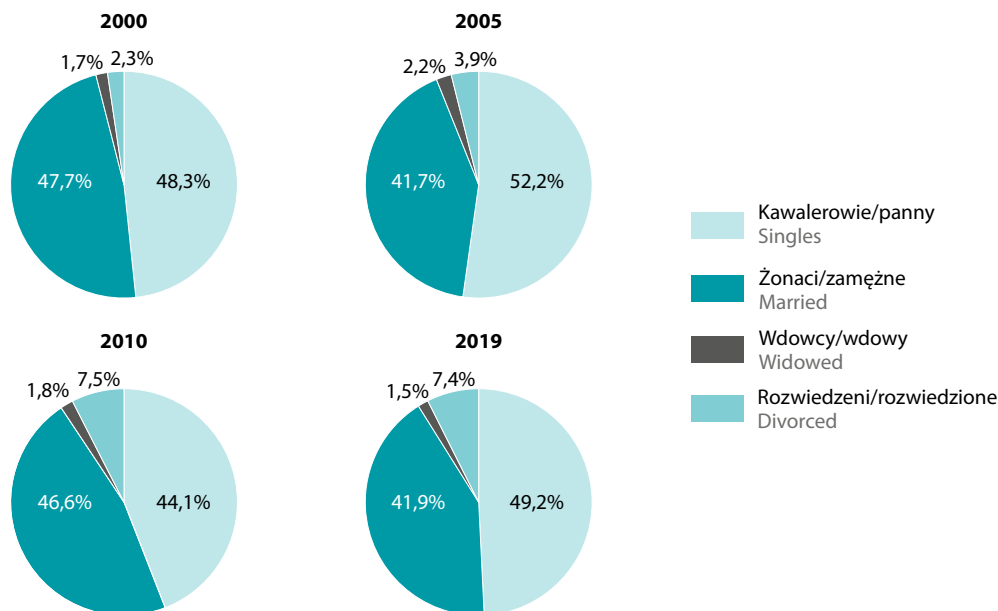

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

Wśród emigrantów będących w małżeństwie przeważały kobiety (w 2019 r. stanowiły 56%), stanowiły również większość wśród emigrantów rozwiedzionych (w 2019 r. prawie 59%). Wśród osób, które nie założyły jeszcze rodziny większość stanowili mężczyźni (prawie 58%).

Wykres 24. Emigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego (z ustalonym stanem cywilnym) w wybranych latach

Chart 24. Emigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status (with established marital status) in selected years

Struktura emigrantów według stanu cywilnego różni się znacząco od struktury ludności Polski według tej cechy. Według wyników ostatniego spisu ludności, w 2011 r. kawalerowie i panny stanowili 28,8% ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, żonaci/zamężne – 55,8%, a osoby rozwiedzione 5,0%. Wynika stąd, że osoby, które nie założyły jeszcze rodziny, a także rozwiedzione, stosunkowo częściej wyjeżdżają za granicę niż osoby będące w związkach małżeńskich.

2.2. Strumienie emigracji długookresowych – dane szacunkowe

2.2. Flows of long-term emigration – estimated data

Ze względu na fakt, że dane pochodzące ze źródeł administracyjnych nie opisują wszystkich migracji, GUS opracowuje szacunki wielkości strumieni emigracji długookresowych, tj. emigracji na okres co najmniej 12 miesięcy. Ich celem jest określenie z pewnym przybliżeniem rzeczywistej wielkości strumieni emigracji z Polski oraz głównych kierunków wyjazdów w ostatnich latach.

W szacunkach tych wykorzystywane są między innymi dostępne dane innych krajów o imigracji z Polski. Szacowane dane są przekazywane do Eurostatu zgodnie z obowiązującym w Unii Europejskiej rozporządzeniem nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie statystyk Wspólnoty z zakresu migracji i ochrony międzynarodowej. Szacunki są opracowywane według płci, wieku, grup krajów wyjazdu oraz grup krajów obywatelstwa i urodzenia emigrantów. Wykorzystywana jest przy tym struktura ww. zmiennych obserwowana w migracjach zarejestrowanych – pochodzących ze źródeł administracyjnych.

Tablica 8. Emigracja z Polski na okres co najmniej 12 miesięcy według kraju następnego zamieszkania w latach 2009–2018

Table 8. Emigration from Poland for period of at least 12 months by country of next residence in 2009–2018

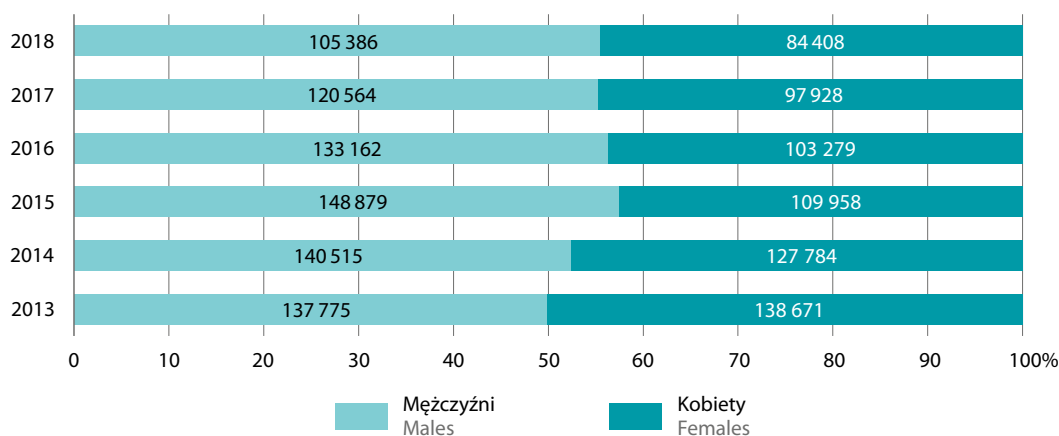
Kraj następnego zamieszkania Country of next residence	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OGÓŁEM TOTAL	229320	218126	265798	275603	276446	268299	258837	236441	218492	189794
Unia Europejska European Union	152185	154438	191949	189085	205022	185186	183561	197049	174385	144971
Kraje spoza Unii Europejskiej Countries outside European Union	77034	63589	73749	86457	71395	83073	75276	39392	44107	44823
Nieustalony kraj zamieszkania Unknown country of residence	101	99	100	61	29	40	–	–	–	–

Zgodnie z wynikami opracowanego szacunku, liczba migracji długookresowych (włączając w to migracje na pobyt stały) w latach 2009–2018 wahała się w granicach 190–276 tys. rocznie. Kierunkiem większości wyjazdów były kraje UE. Największy szacowany strumień migracji dotyczył lat 2012–2013 (łącznie z kraju wyjechało ponad 552 tys. mieszkańców naszego kraju, w tym do krajów członkowskich ponad 390 tys.), w kolejnych latach wielkość rocznych strumieni emigracyjnych malała. W 2018 r. wyjechało z Polski na okres co najmniej 12 miesięcy prawie 190 tys. osób, ponad 76% z nich wyjechało do krajów unijnych.

Wśród emigrantów przeważają mężczyźni, w 2018 r. stanowili prawie 56% ogółu emigrantów. Przewaga ta występuje zarówno w przypadku wyjazdów do krajów UE, jak i do krajów trzecich.

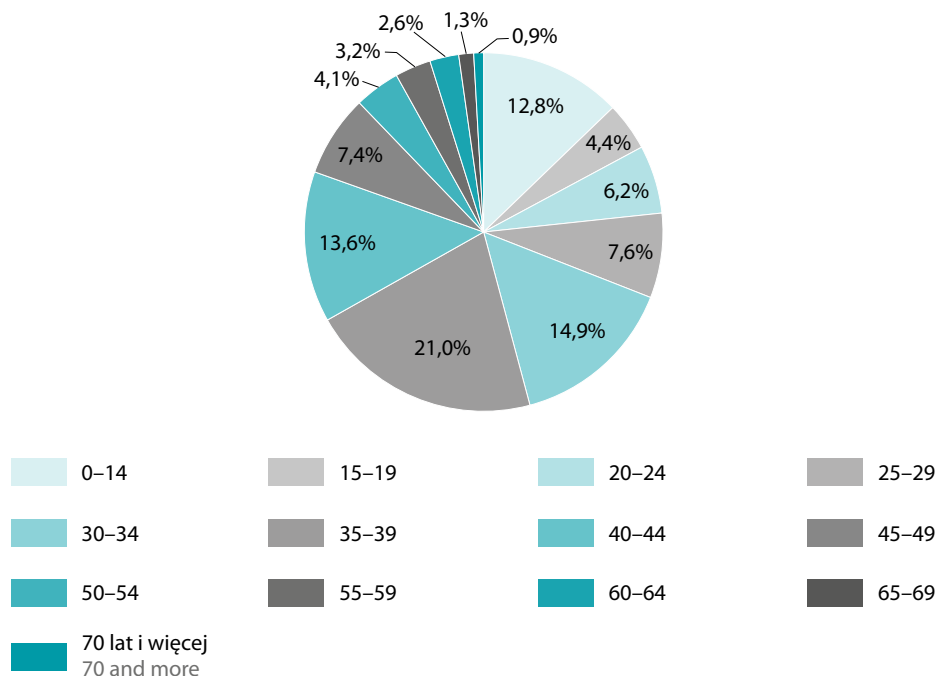
Wykres 25. Emigranci na okres co najmniej 12 miesięcy według płci w latach 2013–2018

Chart 25. Emigrants for period of at least 12 months by sex in 2013–2018

Zdecydowana większość emigrantów (w 2018 r. prawie 77%) to osoby w wieku produkcyjnym, głównie w wieku 35–39 lat (ok. 21%) oraz 30–34 lata (prawie 15%).

Wykres 26. Emigranci na okres co najmniej 12 miesięcy według wieku w 2018 r.
 Chart 26. Emigrants for period of at least 12 months by age in 2018 r.

2.3. Zasoby emigracyjne Polaków w świetle dostępnych danych

2.3. Emigration stocks of Poles

W wyniku różnego typu migracji ludności Polski spowodowanych wieloma czynnikami, w tym wydarzeniami historycznymi, a także względami ekonomicznymi, Polacy mieszkają na wszystkich kontynentach. Wielu z nich osiadło za granicą na stałe, inni zachowali stałe zameldowanie w Polsce, należy zatem domniemywać, że ich pobyt za granicą ma charakter czasowy. Często jednak pobyty czasowe zmieniają swój charakter i przekształcają się w pobyty stałe, Polacy osiedlają się w krajach, do których wyemigrowali wcześniej z zamiarem pobytu czasowego.

Koniec XX wieku to czas znoszenia w Polsce barier mobilności zagranicznej. Zwiększanie skali emigracji było rezultatem przede wszystkim pogłębiającego się bezrobocia oraz różnicy zarobków między Europą Zachodnią i Polską.

Liczba mieszkańców naszego kraju przebywających czasowo za granicą wyraźnie wzrosła po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Otwieranie się kolejnych rynków pracy zachęcało Polaków do podejmowania pracy za granicą. Od początku naszego członkostwa w Unii dla Polaków były otwarte trzy rynki pracy: w Wielkiej Brytanii, Irlandii oraz w Szwecji. Kolejne rynki pracy otworzyły: Hiszpania, Portugalia, Finlandia oraz Grecja (od 1-go maja 2006 r.), od 31 lipca 2006 r. – Włochy oraz od 1-go maja 2007 r. – Holandia. Luksemburg udostępnił swój rynek pracy dla obywateli polskich 1 listopada 2007 roku, w tym samym okresie niemieckie władze bez żadnych ograniczeń otworzyły rynek pracy dla polskich inżynierów – specjalistów od budowy maszyn i pojazdów oraz elektrotechników, jak również wprowadziły ułatwienia dla zagranicznych absolwentów niemieckich uczelni przy poszukiwaniu pracy po uzyskaniu dyplomu. Z dniem 1 lipca 2008 roku zostały zniesione również wszystkie ograniczenia w dostępie do rynku pracy dla Polaków we Francji, a od 1 maja 2009 r. Polacy mogą – bez potrzeby uzyskiwania pozwolenia – pracować w Belgii i Danii. Pełne otwarcie rynków Niemiec i Austrii nastąpiło dopiero w maju 2011 r. Wcześniej kraje te wprowadzały tylko pewne ułatwienia w niektórych sektorach.

Źródłem danych o Polakach przebywających za granicą są spisy powszechne, a w okresach międzyspisywanych szacunki GUS wykorzystujące – jako jedno z głównych źródeł – statystyki innych krajów.

Wyniki spisów powszechnych

Census results

W omawianym okresie (2000–2019) zostały przeprowadzone dwa spisy powszechne – w 2002 r. i 2011 r. W obu spisach badano emigrację na pobyt czasowy. W 2002 r. liczba stałych mieszkańców naszego kraju przebywających czasowo za granicą wynosiła 786,1 tys. natomiast w 2011 r., czyli już po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, kiedy rynki pracy były już w większości otwarte dla Polaków – 2017,5 tys. Liczba osób przebywających za granicą czasowo co najmniej 12 miesięcy wynosiła odpowiednio 625 tys. (w 2002 r.) i ponad 1564,6 tys. (w 2011 r.) – byli to emigranci długookresowi.

Oznacza to, że w 2011 r. średnio na każde 1000 mieszkańców Polski przypadały 52 osoby przebywające czasowo za granicą, podczas gdy w 2002 r. – 21 osób.

Tablica 9. Emigranci przebywający czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy w 2002^{a)} i 2011 r.
Table 9. Emigrants temporarily staying abroad for more than 3 months in 2000^{a)} and 2011

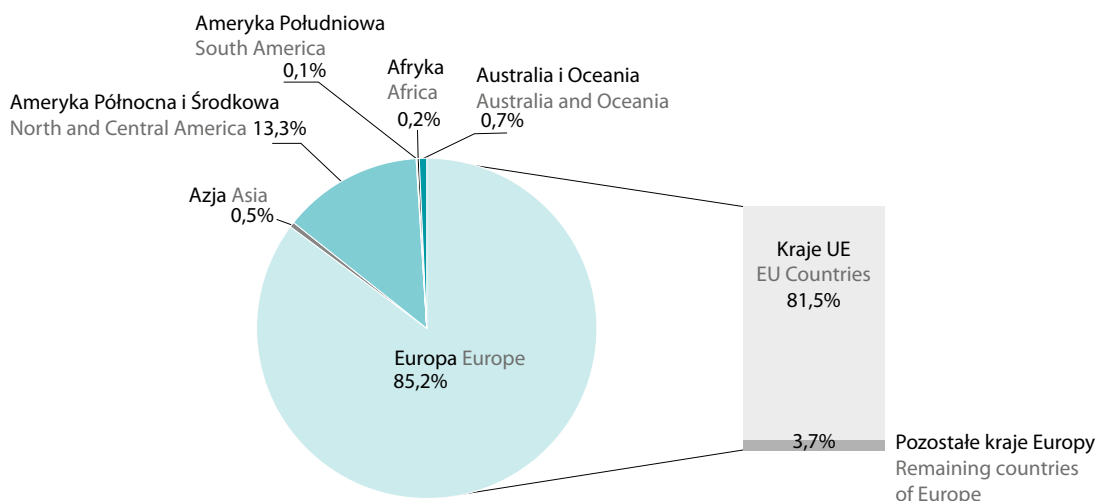
Lata Years	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
w tysiącach in thousands									
2002	786,1	363,0	423,1	488,1	221,1	264,0	298,0	141,9	156,1
2011	2017,5	986,7	1030,8	1330,2	649,1	681,0	687,3	337,6	349,8
w odsetkach in percentage									
2002	100,0	46,2	53,8	62,1	28,1	34,0	37,9	18,1	19,9
2011	100,0	48,9	51,1	65,9	32,2	33,8	34,1	16,7	17,3

a) w 2002 r. roku gromadzono dane o emigrantach przebywających czasowo za granicą powyżej 2 miesięcy.
 a) in 2002 data was collected on emigrants temporarily staying abroad for more than 2 months.

Polacy przebywali na wszystkich kontynentach, jednak najwięcej osób przebywało w innych krajach europejskich. W 2011 r. w Europie przebywało prawie 1717,6 tys. osób (ponad 85%), w tym ponad 81,5% ogółu – w krajach Unii Europejskiej. Należy zaznaczyć że były to głównie kraje „UE 15”. Zdecydowanie najczęściej wybieranym krajem była Wielka Brytania, gdzie przebywało prawie 612 tys. osób, tj. ponad 30% wszystkich polskich emigrantów. Niemcy, które w 2002 r. zajmowały zdecydowanie pierwsze miejsce, uplasowały się tym razem na drugiej pozycji – przebywało tam ponad 435 tys. (prawie 22% ogółu). Znaczna liczba Polaków przebywała w Irlandii (prawie 129 tys., 6,4%), w Holandii (prawie 106 tys., 5,2%) oraz we Włoszech (92 tys., 4,6%). W okresie międzypisowym kierunki emigracji uległy zatem znacznej zmianie. W Europie, ale poza krajami UE, przebywało prawie 74 tys. osób, w tym najwięcej w Norwegii – prawie 46 tys.

Wykres 27. Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 3 miesięcy według kontynentu przebywania w 2011 r.

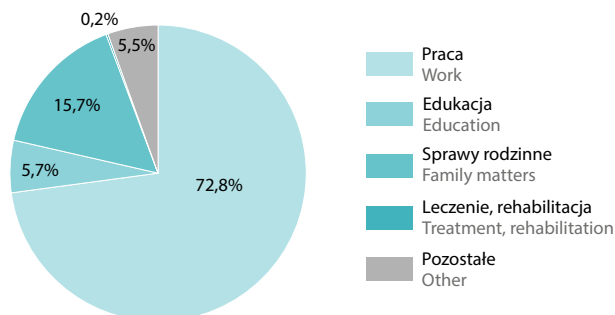
Chart 27. Emigrants staying abroad for more than 3 months by continent of residence in 2011

Najczęściej Polacy wyjeżdżali za granicę z zamiarem podjęcia pracy. Do pracy wyjechało prawie 73% emigrantów²⁴, dla których ustalono przyczynę wyjazdu, czyli znacznie więcej niż w 2002 r. (44%). Odsetek ten był podobny zarówno dla emigrantów krótkookresowych jak i długookresowych.

Wykres 28. Przyczyny emigracji na pobyt czasowy powyżej 3 miesięcy w 2011 r.^{a)}

Chart 28. Reasons for emigration for a temporary stay of more than 3 months in 2011^{a)}

a) W odsetkach ogółu emigrantów, dla których ustalono przyczynę przebywania za granicą.

a) In the percentage of total emigrants for whom the reason for staying abroad was established.

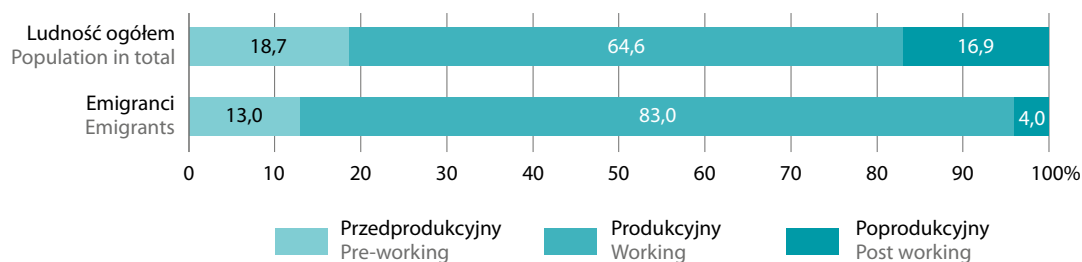
Około 83% wszystkich osób przebywających w 2011 r. za granicą powyżej 3 miesięcy było w wieku produkcyjnym, a 65% w produkcyjnym mobilnym, tj. poniżej 45 roku życia. Podobną strukturę wieku zaobserwowano w NSP 2002. Zarówno w 2002 jak i 2011 r. najliczniejszą była grupa osób w wieku 25–29 lat, różniła się jednak znacząco jej liczebność (w 2002 r. ponad 116 tys., w 2011 r. – prawie 383 tys.).

Ze względu na fakt, że za granicą przebywały głównie osoby w wieku produkcyjnym, populacja osób w tym wieku pozostała w kraju uległa zmniejszeniu. Należy zaznaczyć, że odsetek ludności w wieku produkcyjnymi wśród emigrantów był znacznie wyższy niż wśród ludności ogółem.

²⁴ W 2011 r. przyczynę ustalono jedynie dla tych osób (370 tys.), dla których wypełniono formularz, tzn. zebrano informacje w pełnym zakresie badania reprezentacyjnego, dlatego wszystkie podane odsetki odnoszą się do tej grupy osób.

Wykres 29. Ludność ogółem i emigranci przebywający czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy według ekonomicznych grup wieku w 2011 r.

Chart 29. Population in total and emigrants temporarily staying abroad for more than 3 months by economic age groups in 2011

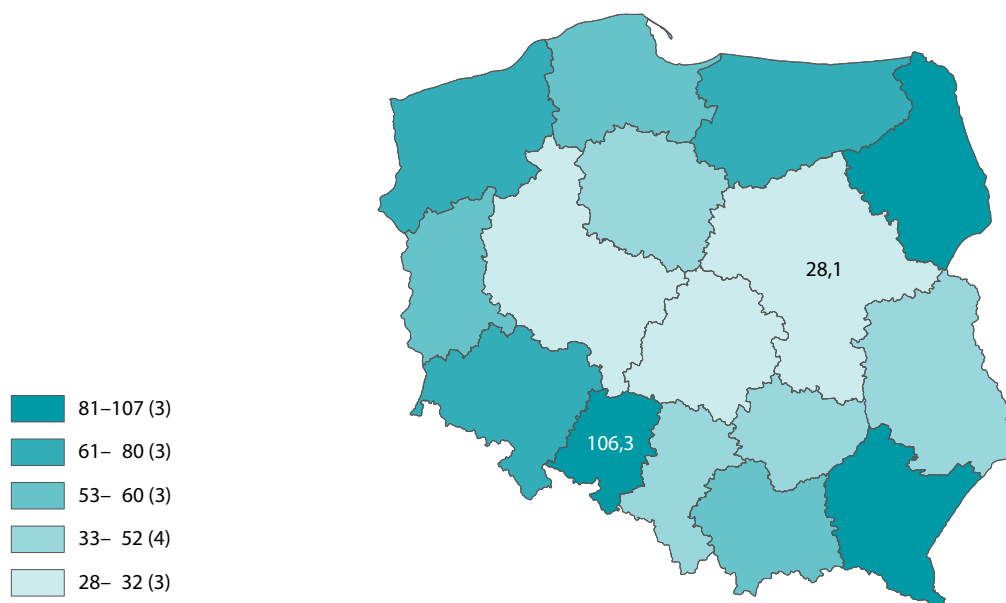

Emigranci charakteryzowali się wyższym wykształceniem niż ogół ludności Polski. W 2011 r. informacji o poziomie wykształcenia nie gromadzono dla wszystkich emigrantów. Ustalono go dla 345 tys. osób, tj. dla 19% emigrantów w wieku 13 lat i więcej. W zbadanej grupie osób ponad 2/3 osób miało co najmniej średnie wykształcenie – prawie 23% ukończyło studia wyższe, a ponad 40% stanowiły osoby z wykształceniem średnim.

Najwięcej osób przebywających w 2011 r. za granicą – podobnie jak w 2002 r. – mieszkało przed wyjazdem w województwie śląskim. Biorąc jednak pod uwagę liczbę emigrantów w stosunku do liczby mieszkańców w danym województwie na pierwszym miejscu należy wymienić województwo opolskie, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało ok. 106 osób przebywających za granicą. Następne miejsca zajmowały województwa: podlaskie (ok. 91) i podkarpackie (ok. 84). Uwzględniając takie kryterium, te same województwa i w takiej samej kolejności plasowały się w 2002 r.

Mapa 2. Liczba emigrantów przebywających za granicą powyżej 3 miesięcy na 1000 mieszkańców w 2011 r.

Map 2. Number of emigrants staying abroad for more than 3 months per 1000 inhabitants in 2011

Szczegółowe wyniki obu spisów w zakresie emigracji na pobyt czasowy zostały opublikowane w publikacjach „Migracje zagraniczne ludności 2002” oraz „Migracje zagraniczne ludności – NSP 2011” dostępnych na stronie internetowej GUS²⁵.

Szacunki GUS

Statistics Poland estimates

Wobec swobodnego przepływu osób w ramach UE opracowywanie statystyk dotyczących emigracji jest niezwykle trudne. Polacy – mimo istniejącego w Polsce obowiązku określonego ustawą o ewidencji ludności – nie zgłaszają wyjazdu w jednostkach ewidencji gmin. Wobec tego, że uzyskanie danych o rzeczywistej skali migracji z konkretnego badania lub rejestru jest niezwykle trudne, racjonalnym rozwiązaniem jest połączenie dostępnych źródeł, zarówno krajowych, jak i zagranicznych i na tej podstawie wykonanie odpowiednich szacunków (System badań migracji w Polsce, GUS, 2011). To podejście jest obecnie stosowane w polskiej statystyce migracyjnej, przy uwzględnieniu całej złożoności zjawiska migracji, wynikającej m.in. z różnych systemów ewidencjonowania migrantów.

Pierwsze szacunki liczby osób przebywających czasowo za granicą GUS opublikował w 2008 r. Obejmowały one lata 2004–2007. W późniejszym okresie szacunki takie były publikowane corocznie²⁶.

Podstawą szacunków do 2008 r. były wyniki powszechnego spisu ludności 2002. Dane te były aktualizowane przy wykorzystaniu krajowych i zagranicznych źródeł danych statystycznych i administracyjnych. Z kolei podstawą szacunków dla lat 2011–2018 i korekty danych za lata 2009 i 2010 był ostatni spis ludności przeprowadzony w 2011 r. oraz zagraniczne źródła danych. W szacunkach uwzględniane są również wyniki badań statystycznych GUS opartych na źródłach administracyjnych (obejmujących osoby, które zgłosiły wyjazd czasowy za granicę w ewidencji gminy) oraz badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez gospodarstwa domowe (Informacja o kierunkach i rozmiarach czasowej emigracji z Polski, GUS).

Należy podkreślić, że wyniki szacunku opracowanego przez GUS pokazują przede wszystkim trend oraz kierunki wyjazdów Polaków i nie powinny być traktowane jako „twarde” dane, a jedynie jako wartości przybliżone. Szacunek jest utrudniony ze względu na różne systemy ewidencjonowania przepływów migracyjnych funkcjonujące w poszczególnych krajach, oraz różną dostępność danych o migracjach. Dane krajów przyjmujących, prezentujące liczbę Polaków lub osób urodzonych w Polsce, obejmują również te osoby, które wyemigrowały z Polski na stałe i nie są objęte szacunkiem GUS. Poza tym, poszczególne kraje przy opracowywaniu statystyk dotyczących migracji często uwzględniają różne okresy przebywania jako kryterium zaliczania osoby do imigrantów. Wiele z nich stosuje kryterium 1 roku i nie prowadzi lub nie publikuje statystyk migracji krótkookresowych. Analizę utrudnia również fakt, że część Polaków ma podwójne obywatelstwo, wobec czego osoba, która ma obywatelstwo polskie i kraju przyjmującego nie jest traktowana w tym kraju jako obywatel Polski. Pewnym utrudnieniem przy szacowaniu danych dla poszczególnych krajów jest też dość częsta sytuacja, w której osoby po opuszczeniu Polski zmieniają kraj przebywania, wyjeżdżając np. z Wielkiej Brytanii do Norwegii lub innego kraju – bardziej atrakcyjnego pod względem łatwości znalezienia pracy, oferowanych wynagrodzeń czy dostępu do szerszych świadczeń społecznych. Zdarza się, że dane innych krajów dotyczące zmiany wielkości zasobu cudzoziemców nie są spójne z danymi o strumieniach migracyjnych i ruchu naturalnym (o urodzeniach i zgonach) w danym roku. Często wynika to z faktu, że dane o zasobach migracyjnych są ustalane na podstawie informacji z innych systemów niż dane o strumieniach migracyjnych lub uwzględniają różnego typu korekty. Zjawisko emigracji jest trudne do uchwycenia w statystyce w pełni, dane innych krajów mogą nie uwzględniać wszystkich emigracji z danego kraju (w tym powrotów do Polski). Osoby, które opuszczają dany kraj często nie zgłaszają tego faktu w tym kraju i w konsekwencji nie są ujmowane w jego statystykach emigracyjnych.

²⁵ <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/narodowe-spisy-powszechne/narodowy-spis-powszechny-2002/migracje-zagraniczne-ludnosci-2002,11,1.html> – dostęp 23.11.2020

<https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/nsp-2011-wyniki/migracje-zagraniczne-ludnosci-nsp-2011,13,1.html> – dostęp 20.11.2020

²⁶ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosci/informacja-o-rozmiarach-i-kierunkach-czasowej-emigracji-z-polski-w-latach-2004-2019,2,13.html> – dostęp 27.11.2020

Po wstąpieniu Polski do UE liczba wyjazdów Polaków na pobyt czasowy za granicę zaczęła rosnąć, tym samym liczba stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą zwiększała się i w 2007 r. osiągnęła wartość 2270 tys. W kolejnych latach (2008–2010) obserwowano pewne jej spadki, po czym – w latach 2011–2017 – ponownie występował wzrost. Szacuje się, że w końcu 2017 r. za granicą przybywało około 2540 tys. stałych mieszkańców Polski. W latach 2018–2019 liczba emigrantów zmniejszała się. W końcu 2019 r. poza granicami Polski przebywało czasowo około 2415 tys. stałych mieszkańców naszego kraju – w Europie około 2134 tys., w tym około 2008 tys. w krajach Unii Europejskiej. Spośród krajów UE, najwięcej polskich emigrantów przebywało w Niemczech (704 tys.), Wielkiej Brytanii (678 tys.), Holandii (125 tys.) oraz w Irlandii (112 tys.).

Tablica 10. Szacunek emigracji z Polski na pobyt czasowy w latach 2004–2019^a (liczba osób przebywających za granicą w końcu roku)

Table 10. Estimation of emigration from Poland for temporary stay in 2004–2019^a (the number of people staying abroad at the end of the year)

Kraj przebywania Country of stay	Emigranci w tysiącach Emigrants in thousands											
	2004	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem Total	1000	1450	2000	2060	2130	2196	2320	2397	2515	2540	2455	2415
W tym Europa Of which Europe	770	1200	1685	1754	1816	1891	2013	2098	2214	2241	2155	2134
Unia Europejska (27 krajów)^b European Union (27 countries)^b	750	1170	1607	1670	1720	1789	1901	1983	2096	2121	2031	2008
w tym: of which:												
Austria (AT)	15	25	29	25	28	31	34	36	39	40	41	41
Belgia (BE)	13	21	45	47	48	49	49	52	54	54	54	53
Czechy (CZ)	.	.	7	7	8	8	9	9	9	9	10	10
Dania (DK)	.	.	19	21	23	25	28	30	32	33	34	34
Finlandia (FI)	0,4	0,7	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3
Francja (FR)	30	44	60	62	63	63	63	64	64	64	64	63
Grecja (GR)	13	17	16	15	14	12	9	8	8	7	7	7
Hiszpania (ES)	26	37	48	40	37	34	32	30	29	28	28	28
Holandia (NL)	23	43	92	95	97	103	109	112	116	120	123	125
Irlandia (IE)	15	76	133	120	118	115	113	111	112	112	113	112
Niemcy (DE)	385	430	440	470	500	560	614	655	687	703	706	704
Portugalia (PT)	0,5	0,6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szwecja (SE)	11	17	33	36	38	40	43	46	49	50	51	51
Wielka Brytania (GB)	150	340	580	625	637	642	685	720	788	793	695	678
Włochy (IT)	59	70	92	94	97	96	96	94	93	92	90	88
Kraje spoza Unii Europejskiej Countries outside European Union	20	30	78	84	96	102	112	115	118	120	124	126
w tym: of which:												
Norwegia (NO)	.	.	50	56	65	71	79	84	85	85	86	88

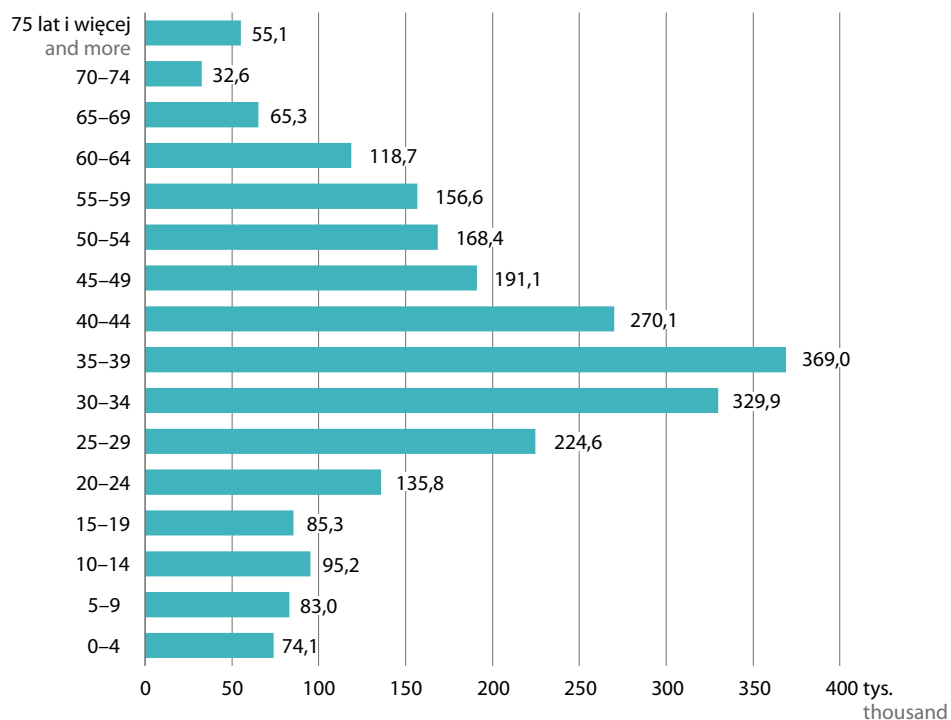
a Dane dotyczą liczby osób przebywających za granicą czasowo: dla lat 2004–2005 – powyżej 2 miesięcy, dla lat 2010–2018 – powyżej 3 miesięcy. b Dla lat 2004–2005 – 24 kraje, dla lat 2010–2012 – 26 krajów.

a Data concern number of persons staying temporarily abroad: for 2004–2005 – above 2 months, for 2010–2018 – above 3 months. b For 2004–2005 – 24 countries, for 2010–2012 – 26 countries.

Szacuje się, że wiele osób, które przebywały za granicą w 2011 r. ciągle tam przebywa. O ile w 2011 r. najliczniejszą grupą wśród emigrantów były osoby w wieku 25–34 lat to w końcu 2018 r. były to osoby w wieku 30–39 lat.

Wykres 30. Ludność przebywająca czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy w końcu 2018 r. według grup wieku (dane szacunkowe)

Chart 30. Population temporarily staying abroad for more than 3 months at the end of 2018 by age group (estimated data)

Przy założeniu, że w kolejnych latach struktura emigrantów według ich miejsca zamieszkania przed wyjazdem byłaby podobna do zaobserwowanej w 2011 r., liczba emigrantów pochodzących z poszczególnych województw w latach 2014–2018 przedstawiałaby się jak w Tabelicy 11.

Tablica 11. Ludność przebywająca czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy według województw w latach 2014–2018 (dane szacunkowe)

Table 11. Population temporarily staying abroad for more than 3 months by voivodship in 2014–2018 (estimated data)

Stan w dniu 31 grudnia
As of 31st December

Województwa Voivodships	2014	2015	2016	2017	2018
	w tysiącach in thousands				
Ogółem Total	2320,0	2397,0	2515,0	2540,0	2455,0
Dolnośląskie	215,0	223,5	235,7	238,8	231,6
Kujawsko-pomorskie	122,9	127,0	133,2	134,5	130,0
Lubelskie	128,7	132,9	139,3	140,6	135,8
Lubuskie	71,5	74,1	78,0	79,0	76,5
Łódzkie	85,3	88,3	92,8	93,8	90,8
Małopolskie	213,2	219,9	230,3	232,3	224,3
Mazowieckie	165,3	169,8	177,2	178,5	171,9
Opolskie	128,1	133,2	140,6	142,4	138,2
Podkarpackie	203,5	209,8	219,8	221,8	214,2
Podlaskie	125,4	129,3	135,5	136,7	132,0
Pomorskie	153,6	158,7	166,6	168,3	162,7
Śląskie	263,9	272,4	285,6	288,3	278,6
Świętokrzyskie	72,6	74,8	78,2	78,8	76,1
Warmińsko-mazurskie	123,7	127,7	133,8	135,1	130,5
Wielkopolskie	123,6	127,8	134,1	135,5	131,0
Zachodniopomorskie	123,7	127,9	134,2	135,5	131,0

Dzieci Polaków urodzone za granicą

Children of Poles born abroad

Jedną z konsekwencji znacznej emigracji Polaków w ostatnich latach jest to, że za granicą rodzi się coraz więcej polskich dzieci. Szczególnie jest to widoczne w Wielkiej Brytanii. Wyjeżdżają za granicę ludzie młodzi w wieku prokreacyjnym i znajdują tam dogodne warunki do założenia lub powiększenia rodziny. Należy zaznaczyć, że dzieci rodzą się nie tylko w rodzinach, które przebywają czasowo w danym kraju, ale również wśród tych, które opuściły Polskę na stałe. Prezentowane poniżej statystyki nie uwzględniają charakteru przebywania Polaków w danym kraju.

Według danych brytyjskich kobiety urodzone w Polsce urodziły w Anglii i Walii w latach 2005–2019 prawie 263 tys. dzieci²⁷, w tym w latach 2008–2019 – prawie 241 tys. W tym samym okresie (2008–2019) liczba urodzeń dzieci ojców urodzonych w Polsce wyniosła ponad 185 tys. Wśród urodzonych dzieci większość stanowiły takie, które miały zarówno matkę, jak i ojca urodzonych w Polsce (w latach 2010–2019 – dla których są dostępne tego typu dane – urodziło się prawie 147 tys. takich dzieci), ale były też dzieci par mieszanych, których jedno z rodziców urodziło się w Polsce, a drugie w innym kraju, w tym w Wielkiej Brytanii.

W ostatnich latach (2016–2019) liczba dzieci rodzonych przez matki urodzone w Polsce maleje. Jedną z przyczyn tego zjawiska jest prawdopodobnie niejasna sytuacja odnośnie do warunków pobytu imigrantów w Wielkiej Brytanii w związku z BREXIT-em.

²⁷ <http://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/livebirths/bulletins/parents-country-of-birth-england-and-wales/previous-releases> – dostęp 08.10.2020

Tablica 12. Dzieci urodzone w latach 2005–2019 w Anglii, Walii i Szkocji: A – przez matki urodzone w Polsce, B – których ojcowie urodzili się w Polsce, C – których oboje rodzice urodzili się w Polsce

Table 12. Children born in 2005–2019 in England, Wales and Scotland: A – by mothers born in Poland, B – whose fathers were born in Poland, C – both of whom were born in Poland

Lata Years	Anglia i Walia England and Wales			Szkocja Scotland
	A – dzieci matek urodzonych w Polsce A – children of mothers born in Poland	B – dzieci ojców urodzonych w Polsce B – children of fathers born in Poland	C – oboje rodzice urodzili się w Polsce C – both parents born in Poland	A – dzieci matek urodzonych w Polsce A – children of mothers born in Poland
2005	3403	.	.	114
2006	6620	.	.	362
2007	11952	.	.	934
2008	16101	12697	.	1509
2009	18159	14574	.	1681
2010	19762	15619	14847	1727
2011	20495	16150	15313	1791
2012	21156	16432	15446	1971
2013	21275	16436	15432	1951
2014	22122	16950	15854	2197
2015	22928	17704	16449	2089
2016	22382	16956	15720	2151
2017	20779	15610	14398	2089
2018	18765	13838	12541	1899
2019	16737	12041	10857	1642

W Szkocji w latach 2005–2019 kobiety urodzone w Polsce urodziły ponad 24 tys. dzieci²⁸. W pierwszych latach po wstąpieniu Polski do UE liczba takich urodzeń nie była znaczna (w 2005 r. było ich niewiele ponad 0,1 tys.), ale w kolejnych latach wyraźnie rosła. Najwięcej takich dzieci urodziło się w 2014 r. – prawie 2,2 tys. W ostatnich latach (2017–2019) ich liczba spada.

W ciągu ostatnich pięciu lat (2015–2019) kobiety urodzone w krajach UE (poza Wielką Brytanią) urodziły w Szkocji 22,1 tys. dzieci, w tym matki z Polski – 9,9 tys., tj. prawie 45%. Dzieci urodzone w tym okresie przez matki przybyłe z Polski stanowiły 4% wszystkich dzieci urodzonych w Szkocji.

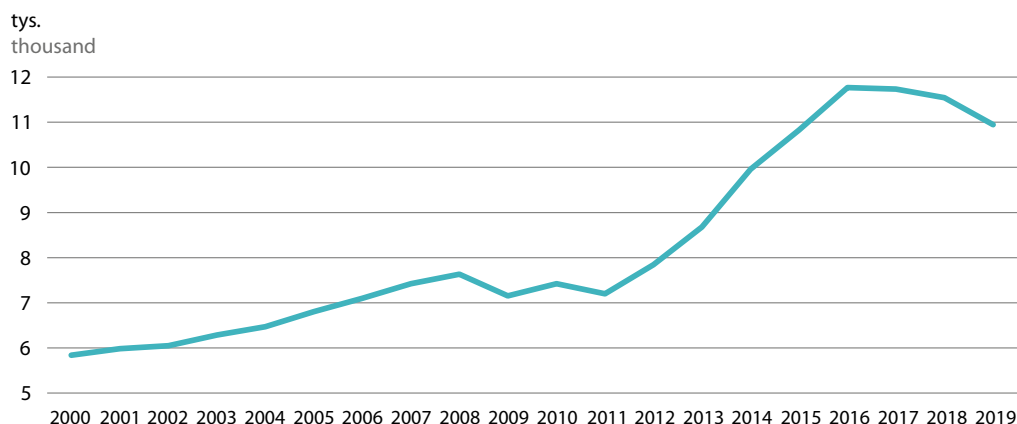
Niemcy, które w 2018 r. znalazły się na pierwszym miejscu co do liczby przebywających tam czasowo mieszkańców Polski (przez kilka wcześniejszych lat znajdowały się na miejscu drugim – za Wielką Brytanią) podają liczbę dzieci urodzonych w tym kraju nie według miejsca urodzenia rodziców, ale obywatelstwa matki. W latach 2000–2019 matki z obywatelstwem polskim urodziły w Niemczech prawie 165 tys. dzieci.²⁹ Od 2015 r. roczne liczby takich urodzeń przekraczają 10 tys., w 2017 r. urodziło się najwięcej takich dzieci (11,7 tys.).

²⁸ <https://www.nrscotland.gov.uk/statistics-and-data/statistics/statistics-by-theme/vital-events/general-publications/vital-events-reference-tables> – dostęp 08.10.2020

²⁹ https://www.destatis.de/EN/Home/_node.html – GENESIS-Online Database – dostęp 08.10.2020

Wykres 31. Dzieci matek z obywatelstwem polskim urodzone w Niemczech w latach 2000–2019

Chart 31. Children of mothers with Polish citizenship born in Germany in 2000–2019

Ponad 78,9 tys. dzieci urodzonych w Niemczech w latach 2000–2019 miało ojca z obywatelstwem polskim (matką mogła być Polka lub osoba z innym obywatelstwem).

W przypadku Niemiec dane te nie odzwierciedlają dokładnie urodzeń w rodzinach imigrantów z Polski, m.in. ze względu na to, że wielu imigrantów ma podwójne obywatelstwo – polskie i niemieckie.

Liczba dzieci z obywatelstwem polskim urodzonych we Włoszech w latach 2000–2018 wyniosła 9,0 tys.³⁰ Najwięcej takich dzieci urodziło się w 2008 r. (835). W ostatnich latach ich liczba spada – w 2018 r. urodziło się 219 dzieci z polskim obywatelstwem.

Rośnie liczebność drugiej generacji migrantów z pochodzeniem polskim w Holandii³¹. Są to osoby urodzone w Holandii, których jedno lub oboje rodziców pochodzą z Polski. W 2010 r. liczba takich osób (w różnym wieku) wynosiła 19,7 tys. (z czego w przypadku 15,1 tys. osób jedno z rodziców urodziło się w Polsce, natomiast w przypadku 4,6 tys. osób – oboje rodzice urodzili się w Polsce). W 2019 r. liczebność drugiej generacji migrantów podwoiła się w stosunku do 2010 r. – wynosiła 40,9 tys. (z czego 20,5 tys. – jedno z rodziców urodziło się w Polsce, 20,5 tys. – oboje rodzice urodzili się w Polsce).

Zasób dzieci imigrantów z Polski rośnie również w Norwegii³² – na początku 2010 r. ich liczba była szacowana na 2,8 tys., natomiast na początku 2020 r. na 14,3 tys.

W Danii w latach 2007–2019 matki z obywatelstwem polskim urodziły 6,9 tys. dzieci³³.

Część dzieci urodzonych za granicą melduje się w Polsce, przy czym nie jest do końca pewne, czy wszystkie te dzieci przebywają w Polsce.

Polacy studiujący za granicą

Poles studying abroad

Współczesne migracje, łączone są zazwyczaj z aspektem ekonomicznym, głównie z poszukiwaniem pracy, uzyskaniem wyższych zarobków, dostępem do szerszego pakietu usług socjalnych. Jednak na znaczeniu zyskują nowe typy ruchów migracyjnych. Należą do nich migracje edukacyjne. Aspiracje młodego pokolenia nie koncentrują się bowiem wyłącznie na sferze materialnej, w rzeczywistości obejmują wyższe i bardziej holistyczne cele, jak: wykształcenie, nowe kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, umiejętności językowe (Kostrzewa, Szałyts, 2016).

Polacy również migrują do innych krajów w celu podjęcia studiów. Studiują za granicą jednak również ci, którzy wyjechali wcześniej z rodzicami, przebywają tam już dłuższy czas lub urodzili się za granicą.

Według wyników NSP 2011 przyczynę wyjazdu związaną z edukacją wskazano dla 5,7% emigrantów, dla których uzyskano informacje o przyczynach migracji.

³⁰ <http://dati.istat.it/Index.aspx?QueryId=9440&lang=en> – dostęp 09.10.2020

³¹ <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/37325eng/table?ts=1592392868696> – dostęp 09.10.2020

³² <https://www.ssb.no/en/statbank/table/09817/tableViewLayout1/> – dostęp 09.10.2020

³³ <https://www.statbank.dk/10017> – dostęp 09.10.2020

Z danych Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju wynika, że w latach 2013–2018 we wszystkich 37 należących do tej organizacji krajach studiowało 22,3–25,1 tys. Polaków.

W każdym roku z tego okresu najwięcej Polaków studiowało w Wielkiej Brytanii (od 5,2 tys. do 7,5 tys., co stanowiło od 23% do 30% ogółu Polaków studiujących w krajach OECD). Polscy studenci często wybierają również uczelnie niemieckie, liczba studiujących Polaków wahała się w tym okresie od 4,7 tys. do 5,8 tys. Za studiowaniem w Niemczech przemawia nie tylko bezpośrednie sąsiedztwo, lecz również wysoki poziom szkół wyższych.

Wzrastającym zainteresowaniem wśród Polaków cieszą się studia w Australii, Danii i Holandii. Powyżej tysiąca osób studiuje również we Francji (w 2013–2015 studiowało tam rocznie około 1,8 tys. Polaków), Stanach Zjednoczonych i Włoszech (około 1,4 tys. rocznie).

Tablica 13. Polacy studujący w krajach OECD w latach 2013–2018³⁴

Table 13. Poles studying in OECD countries in 2013–2018³⁴

Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem Total	23200	22291	23057	23328	23917	25087
w tym: of which:						
Australia (AU)	179	223	347	481	579	615
Austria (AT)	1152	855	861	832	816	789
Belgia (BE)	297	306	246	275	222	162
Czechy (CZ)	382	363	360	343	366	364
Dania (DK)	1094	1124	1261	1383	1462	1431
Finlandia (FI)	241	232	228	203	198	169
Francja (FR)	1820	1813	1838	1701	1565	1051
Hiszpania (ES)	576	298	526	291	391	432
Holandia (NL)	949	959	1093	1188	1284	1476
Irlandia (IE)	169	231	203	211	213	223
Islandia (IS)	87	81	74	69	59	51
Izrael (IL)	39	47	36	35	36	25
Japonia (JP)	199	111	139	144	165	175
Kanada (CA)	213	159	141	138	141	154
Korea Południowa (KR)	30	39	40	45	42	40
Litwa (LT)	91	120	91	88	87	86
Luksemburg (LU)	41	41	41	39	30	31
Łotwa (LV)	58	54	55	59	16	21
Niemcy (DE)	5772	5441	5508	5253	4710	5379
Norwegia (NO)	206	228	246	252	241	239
Nowa Zelandia (NZ)	21	19	24	24	34	36
Portugalia (PT)	153	101	113	116	108	113
Rosja (RU)	–	48	57	62	49	82
Słowacja (SK)	264	350	463	465	493	524
Stany Zjednoczone (US)	1447	1345	1318	1370	1429	1404
Szwajcaria (CH)	508	519	515	557	556	538
Szwecja (SE)	298	316	301	293	279	253
Turcja (TR)	241	27	43	49	68	63
Węgry (HU)	109	225	162	227	220	195
Wielka Brytania (GB)	5232	5184	5237	5631	6565	7520
Włochy (IT)	1395	1364	1314	1291	1361	1431

³⁴ <https://stats.oecd.org/index.aspx?r=298734> – dostęp 12.10.2020

Informacje pochodzące z brytyjskich statystyk szkolnictwa wyższego za lata akademickie 2014/15 do 2018/19 (HESA)³⁵ pozwalają stwierdzić, że nie tylko liczba studiujących Polaków ale także ich udział w ogólnej liczbie cudzoziemców studiujących w Wielkiej Brytanii ma tendencję wzrostową.

Największą liczbę studentów z Polski w roku akademickim 2018/19 odnotował Aberystwyth University (510 osób, czyli 6% polskich studentów w Wielkiej Brytanii).

Brytyjskie dane prezentowane przez HESA różnią się nieco od danych OECD dla Wielkiej Brytanii, przyczyna różnic tkwi w metodologii stosowanej w sprawozdawczości do OECD. Wykazuje się w niej tzw. mobilność dyplomu, czyli przekroczenie granicy kraju w celu podjęcia studiów wyższych. Tak więc dane te nie obejmują wszystkich studiujących w danym kraju cudzoziemców. Na przykład studiujący Polacy, którzy uzyskali dyplom szkoły średniej już w Wielkiej Brytanii, nie powinni być – zgodnie z tą metodologią – wykazywani w danych OECD.

Tablica 14. Studenci z Polski studiujący na uczelniach w Wielkiej Brytanii w latach 2014/15–2018/19

Table 14. Students from Poland studying at university in Great Britain in 2014/15–2018/19

Rok akademicki Academic year	Studenci cudzoziemcy w Wielkiej Brytanii Foreign students in Great Britain	Polacy studiujący w Wielkiej Brytanii Poles studying in Great Britain	Odsetek Polaków wśród cudzoziemców studiujących w Wielkiej Brytanii Percentage of Poles among foreigners studying in Great Britain
2014/15	436600	5250	1,2
2015/16	436570	5650	1,3
2016/17	442375	6585	1,5
2017/18	458490	7545	1,6
2018/19	485645	8380	1,7

Nabycie przez Polaków obywatelstwa innego państwa

Acquisition of the citizenship of another country by Poles

Obywatelstwo oznacza przynależność osoby do określonego państwa, na mocy której obywatel danego państwa ma określone prawa i obowiązki wobec państwa, a państwo tym samym ma obowiązki i prawa wobec swojego obywatela.

To właśnie dzięki szczególnym funkcjom, jakie obywatelstwo pełni w obszarze prawa oraz w społeczeństwie, nazywane jest niekiedy „prawem do posiadania praw” (Połatyńska, 2013). Z tej właśnie przyczyny cudzoziemcy, przebywając przez dłuższy czas w innym kraju podejmują starania o nabycie obywatelstwa tego kraju.

Z danych Eurostatu³⁶ wynika, że w latach 2002–2018 ponad 234,5 tys. Polaków uzyskało obywatelstwo innego kraju należącego do UE lub EFTA. Należy zauważyć, że liczba ta była nieco większa, ponieważ niektóre kraje nie przekazały do Eurostatu danych za wszystkie lata okresu.

Najwięcej osób uzyskało w tym okresie obywatelstwo Niemiec (90,2 tys.), stanowili oni 38,5% wszystkich Polaków, którzy nabyli obywatelstwo ww. krajów w latach 2002–2018. Kolejnymi krajami była Wielka Brytania 44,4 tys. (18,9%) nadań obywatelstwa, Szwecja 27,7 tys. (11,8%) i Włochy 14,8 tys. (6,3%). Na kolejnych miejscach plasują się Belgia i Francja.

Dane gromadzone przez Eurostat dotyczące uzyskania obywatelstwa innego kraju dla lat 2002–2018 pokazują, że liczba Polaków uzyskujących inne obywatelstwo w końcu okresu była prawie trzykrotnie większa niż na początku okresu. Największy wzrost nadań obywatelstwa rok do roku wystąpił w 2004 r. (56,9%) i 2013 r. (41,0%).

³⁵ Higher Education Statistics Agency, <https://www.hesa.ac.uk/data-and-analysis/students/where-from> – dostęp 09.10.2020

³⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/data/database> – dostęp 10.10.2020

Wykres 32. Nabycie obywatelstwa innych krajów UE i EFTA przez Polaków w latach 2002–2018

Chart 32. Acquisition of citizenship of other EU and EFTA countries by Poles in 2002–2018

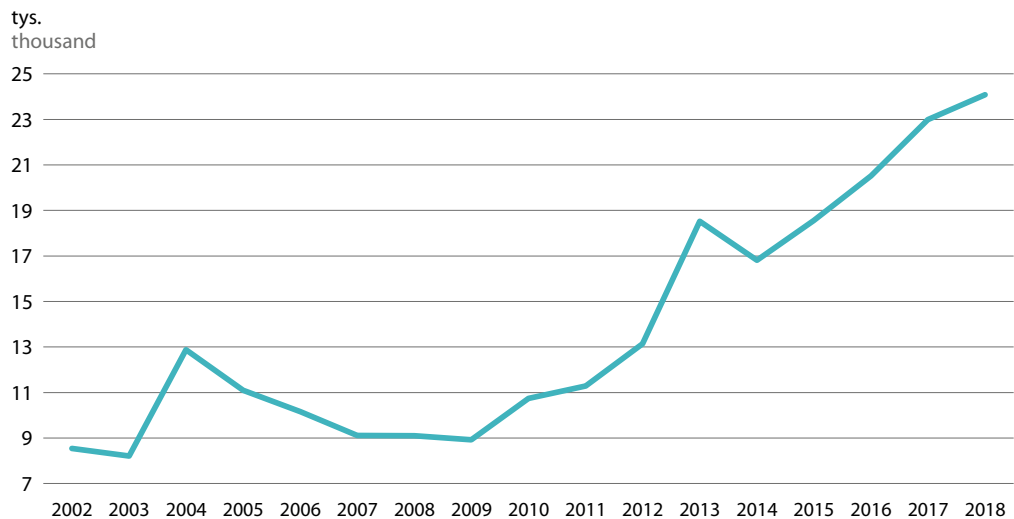
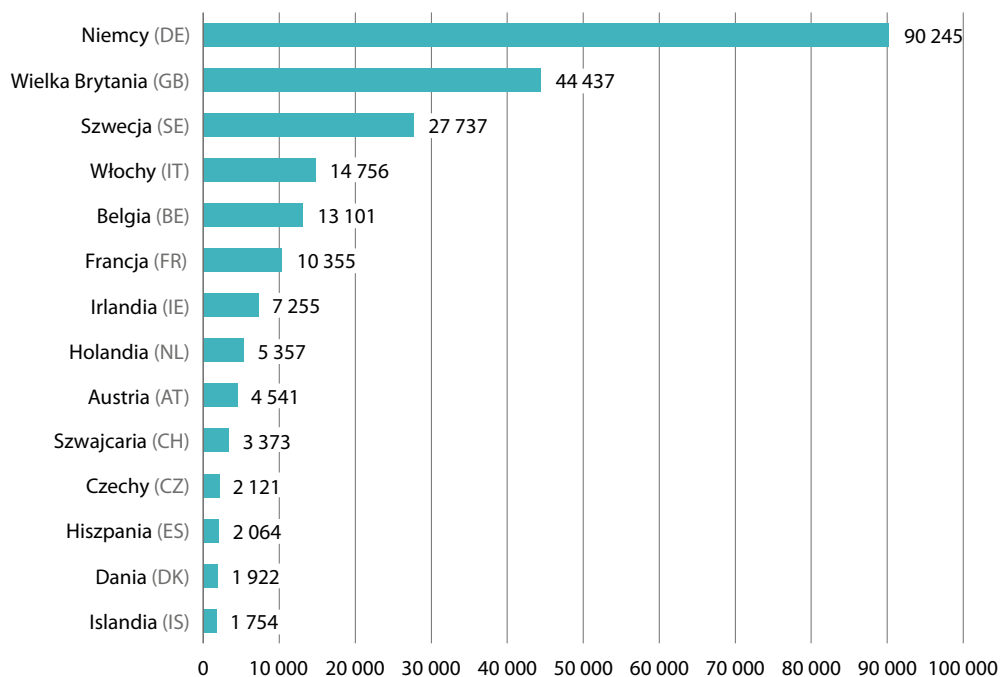
Wykres 33. Nabycie obywatelstwa wybranych krajów europejskich przez Polaków w latach 2002–2018

Chart 33. Acquisition of citizenship of selected European countries by Poles in 2002–2018

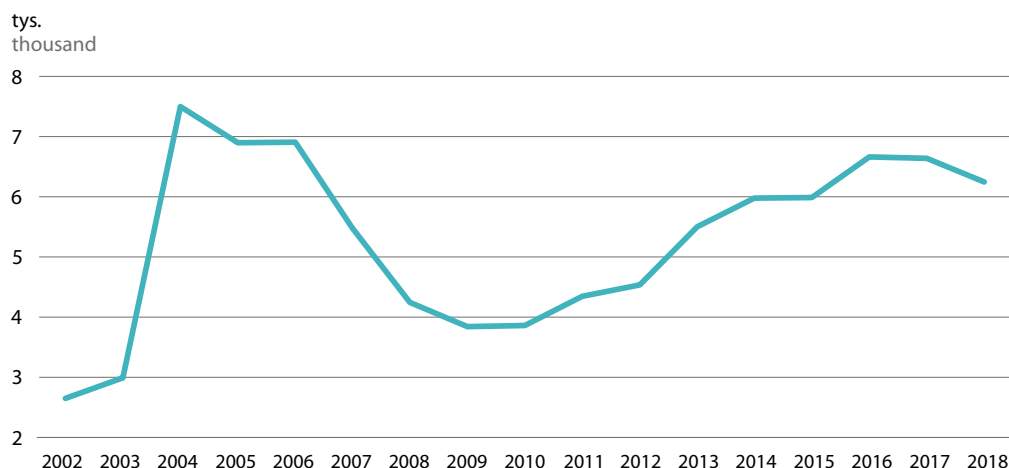

Dane dla Wielkiej Brytanii – w latach 2003–2018, dane dla Irlandii – w latach 2005–2018.

Data for United Kingdom – in 2003–2018, data for Ireland – in 2005–2018.

Wykres 34. Nabycie obywatelstwa Niemiec przez Polaków w latach 2002–2018

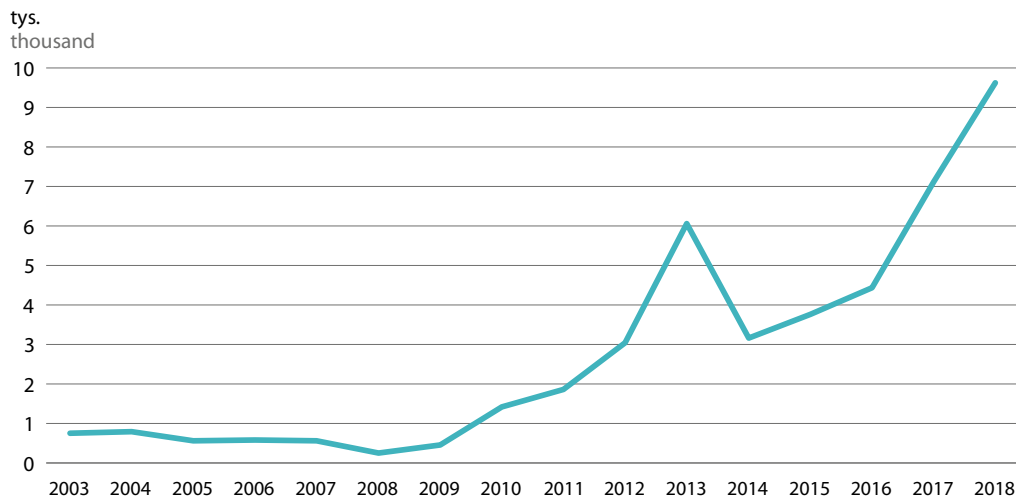
Chart 34. Acquisition of German citizenship by Poles in 2002–2018

W oparciu o zgromadzone przez Eurostat dane można zauważyć, że największe zainteresowanie Polaków uzyskaniem obywatelstwa Niemiec występowało w latach 2003–2006 oraz 2013–2017, podczas gdy w przypadku Wielkiej Brytanii największy wzrost liczby uzyskania obywatelstwa tego kraju wystąpił w 2013 r. oraz ponownie po 2016 r.

Wykres 35. Nabycie obywatelstwa Wielkiej Brytanii przez Polaków w latach 2003–2018

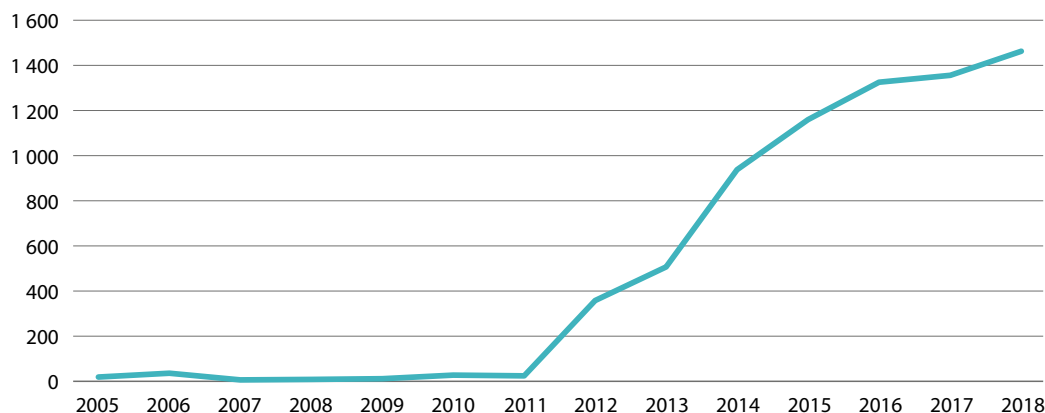
Chart 35. Acquisition of British citizenship by Poles in 2003–2018

Na szczególną uwagę zasługuje dynamika nadań obywatelstwa Irlandii obywatelom Polski. Łączna liczba nadań obywatelstwa Irlandii na przestrzeni lat 2005–2018 wyniosła przeszło 7,3 tys. co stanowiło 3,5% wszystkich nadań Polakom obywatelstwa krajów UE i EFTA w tych latach. Jednocześnie należy zauważyć, że w ostatnim roku (2018) w Irlandii zostało zanotowane prawie 1,5 tys. nadań obywatelstwa Polakom (6,1% wszystkich nadań w roku w krajach UE i EFTA).

Wykres 36. Nabycie obywatelstwa Irlandii przez Polaków w latach 2005–2018

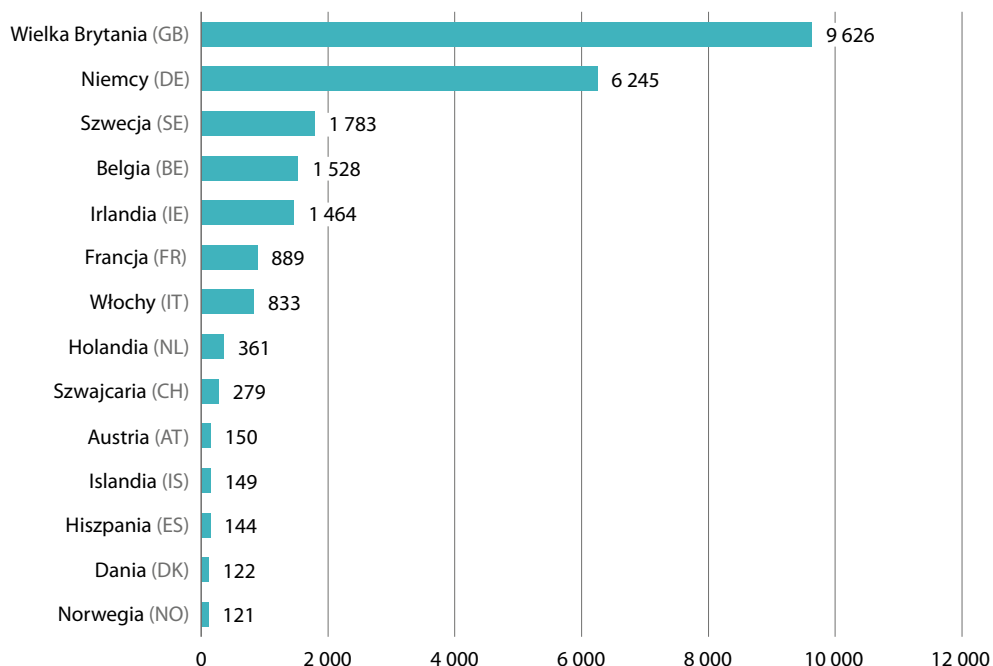
Chart 36. Acquisition of Irish citizenship by Poles in 2005–2018

W ostatnich latach, dla których są dostępne dane o nabyciu obywatelstwa w bazie Eurostatu (2017–2018) więcej Polaków uzyskało obywatelstwo brytyjskie niż niemieckie. W 2018 r. liczba Polaków, którzy nabyli obywatelstwo innego państwa UE lub EFTA przekroczyła 24 tys., w tym obywatelstwo brytyjskie uzyskało 9,6 tys. Polaków (40,0%). W dalszej kolejności najwięcej przypadków nabycia obywatelstwa przez Polaków odnotowano w Niemczech 6,2 tys. (25,9%), Szwecji 1,8 tys. (7,4%), Belgii 1,5 tys. (6,3%) i Irlandii 1,5 tys. (6,1%).

Wykres 37. Nabycie obywatelstwa innego kraju europejskiego przez Polaków w 2018 r.

Chart 37. Acquisition of citizenship of another European country by Poles in 2018

Nabycie przez Polaków obywatelstwa innego kraju oznacza, że osoby te nie są już zaliczane do populacji cudzoziemców mieszkających w tym kraju.

Polacy – rezydenci innych krajów

Poles – residents of other countries

Zgodnie z przyjętą w statystyce UE definicją, rezydentem jest osoba, która przebywa lub zamierza przebywać w danym kraju co najmniej rok. Rezydentami innych krajów są zatem Polacy, którzy opuścili Polskę na stałe, ale również ci, którzy przebywają za granicą czasowo ale pobyt ten trwa co najmniej rok.

Zgodnie z rozporządzeniem nr 862/2007 PE i Rady w sprawie statystyk Wspólnoty z zakresu migracji i ochrony międzynarodowej, kraje UE są zobowiązane do przekazywania do Eurostatu m.in. danych o ludności według grup krajów obywatelstwa i grup krajów urodzenia. Eurostat zachęca do przekazywania takich danych według indywidualnych krajów, jednak jest ono dobrowolne i nie wszystkie kraje je przekazują. Z tego powodu pełna analiza liczby Polaków i osób urodzonych w Polsce zaliczanych do ludności rezydującej poszczególnych krajów nie jest możliwa. W przypadku obywatelstwa w ostatnich latach braki danych są niewielkie, w przypadku krajów urodzenia – znacznie większe.

Do krajów z najliczniejszą populacją osób posiadających polskie obywatelstwo zaliczają się: Wielka Brytania, Niemcy i Holandia. Na początku 2019 r. liczba Polaków w tych krajach wynosiła odpowiednio: 919,3 tys. 775,2 tys. i 144,0 tys. Znacząca liczba Polaków mieszka również w Irlandii (130,6 tys.), Norwegii (105,2 tys.) i Włoszech (94,2 tys.). Liczby te zmieniały się na przestrzeni lat. Liczba Polaków w Wielkiej Brytanii po dużych wzrostach w poprzednich latach w ostatnim roku zmniejszyła się, wyraźnie rosła m.in. w Niemczech, Holandii i Norwegii. Porównując (tam, gdzie jest to możliwe) dane z początków przynależności Polski do UE, czyli z początku 2005 r., z danymi z początku 2019 r. widoczny jest w wielu krajach znaczny (kilkukrotny) wzrost liczby Polaków, w Holandii ponad 13-krotny, a w przypadku Norwegii nawet prawie 27-krotny.

Znaczna emigracja Polaków po 2004 r. spowodowała, że Polacy są znaczącą grupą wśród cudzoziemców mieszkających w danym kraju, niekiedy grupą największą. Na Islandii na początku 2019 r. stanowili 43,5% ogółu cudzoziemców, w Irlandii ponad 21%, a w Norwegii 18%. W krajach, gdzie jest ich najwięcej, czyli Wielkiej Brytanii i Niemczech stanowią odpowiednio prawie 14,9% i 7,7%.

Tablica 15. Polacy rezydujący w krajach UE i EFTA
Table 15. Poles residing in EU and EFTA countries

Stan w dniu 1 stycznia
As of 1st January

Kraj Country	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Austria (AT)	.	26554	.	54262	57589	60079	62190	63429
Belgia (BE)	6749	.	43085	68093	70382	71092	71178	70985
Bułgaria (BG)	.	.	815	978	1021	1028	1009	1016
Chorwacja (HR)	424	467	513	575
Cypr (CY)
Czechy (CZ)	19142	15619	19273	19627	19841	20313	20669	21304
Dania (DK)	5571	6199	21119	32255	35323	37639	39307	40531
Estonia (EE)	76	.	.	480	487	469	492	490
Finlandia (FI)	718	810	2078	3684	3959	4192	4284	4410
Francja (FR)	.	.	.	55347	55453	55690	54002	55131
Grecja (GR)	14663	14561	14982	15125
Holandia (NL)	5645	10968	43083	99566	110860	121422	132378	144001
Hiszpania (ES)	.	38730	78239	67986	66556	65841	64642	65067
Irlandia (IE)	.	.	129860	.	.	127045	129117	130654
Islandia (IS)	1189	1903	9583	11073	12067	13795	16987	19266
Lichtenstein (LI)	.	.	14	31	32	36	41	42

Tablica 15. Polacy rezydujący w krajach UE i EFTA (dok.)

Table 15. Poles residing in EU and EFTA countries (cont.)

Stan w dniu 1 stycznia

As of 1st January

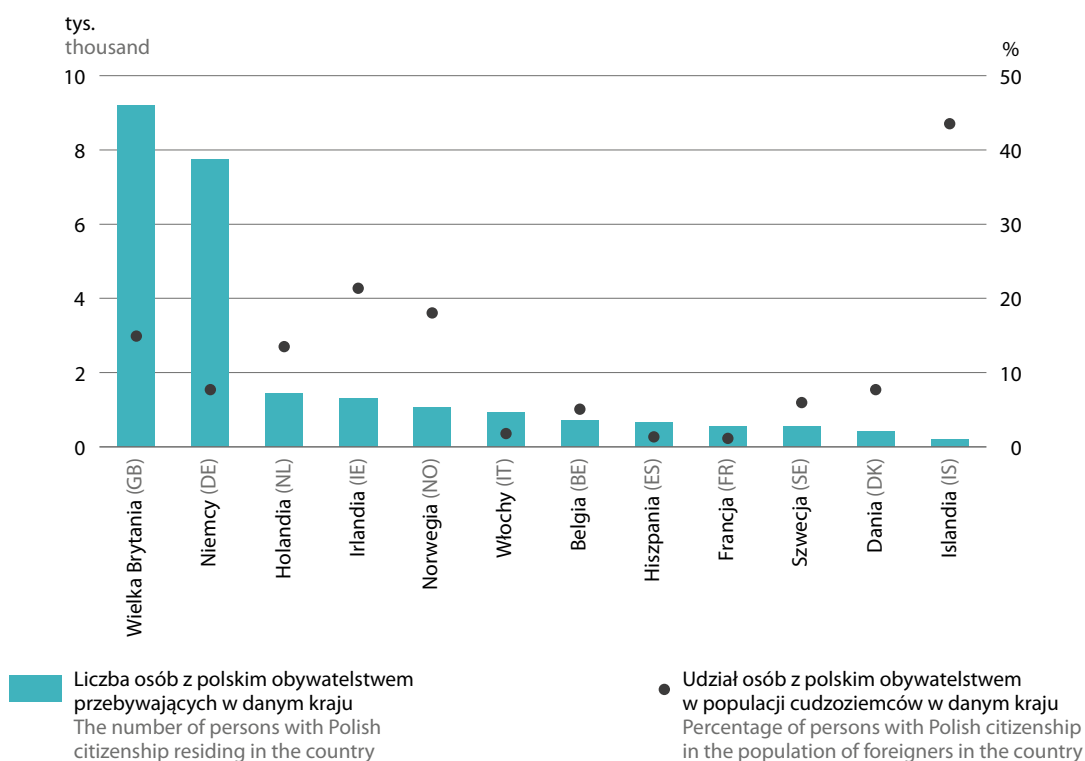
Kraj Country	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Litwa (LT)	.	.	.	1281	1322	1381	1417	1463
Luxemburg (LU)	4070	4304	4489	4708
Łotwa (LV)	125	234	.	237	246	242	280	272
Malta (MT)
Niemcy (DE)	291673	292109	425608	640292	703804	725980	758380	775163
Norwegia (NO)	2042	3936	46281	93667	99527	102017	103800	105192
Portugalia (PT)	205	.	1042	1307	1382	1576	1898	2320
Rumunia (RO)	.	.	.	1483	2105	2365	2599	2791
Słowacja (SK)	.	2477	5571	5192	5405	5604	5758	5931
Słowenia (SI)	43	43	180	261	226	247	256	250
Szwajcaria (CH)	4190	5084	10458	21612	24872	27092	29304	31624
Szwecja (SE)	16345	14664	38587	48227	50831	52454	53991	54869
Węgry (HU)	4144	2178	2515	1964	2129	2061	1928	1960
Wielka Brytania (GB)	.	109994	547066	868770	931607	1018812	1033888	919261
Włochy (IT)	24823	50794	81594	98694	97986	97062	95727	94200

Wykres 38. Polacy rezydujący w wybranych krajach UE i EFTA w 2019 r.

Chart 38. Poles residing in selected EU and EFTA countries in 2019

Stan w dniu 1 stycznia

As of 1st January

Patrząc z perspektywy krajów zamieszkania, obywatele polscy przebywający w krajach europejskich należą do populacji dość zróżnicowanej pod względem wieku i płci. Udział kobiet i mężczyzn podlega tu wyraźnym wahaniom, czego skrajnym przykładem są populacje Polaków przebywające we Włoszech (74% z 94,2 tys. osób stanowią kobiety) oraz Norwegii (63,6% z 105,2 tys. osób to mężczyźni). Struktura płci polskich obywateli w tych krajach ulega petryfikacji poprzez strumienie imigrantów. Ponad 62% spośród 4,8 tys. osób z polskim obywatelstwem, które przybyły w 2018 r. do Norwegii stanowili mężczyźni, zaś wśród osób przybyłych do Włoch znaczną większość, bo 73% stanowiły kobiety.

Polacy we Włoszech są populacją relatywnie starszą niż Polacy w Norwegii – najlicniejsza jest grupa osób w wieku 40–44 lat (14,7 tys.). W Norwegii najliczniej reprezentowane są osoby w wieku 35–39 lat – 17,7 tys. osób.

Wśród obywateli polskich mieszkających w Hiszpanii obserwuje się wyraźną przewagę kobiet, widoczną zwłaszcza w grupie osób w wieku 25–44 lat.

W większości krajów udział procentowy osób w starszym wieku (tj. 65 lat i więcej) w ogólnej liczbie mieszkających tam Polaków jest niewielki, szczególnie w krajach, które są stosunkowo nowymi krajami emigracji (np. Norwegia, Irlandia). Obserwuje się natomiast – zwłaszcza w Holandii, Belgii, Szwecji, Danii i Norwegii znaczną liczbę dzieci w wieku 0–9 lat. Są to kraje wybierane przez młodych Polaków z ostatniej fali emigracji z Polski (po akcesji Polski do UE), których dzieci urodziły się za granicą. Rośnie liczba dzieci w wieku 0–4 lata w Niemczech. W Irlandii więcej dzieci urodziło się w pierwszych latach po 2004 r. niż w latach ostatnich, stąd większa jest liczba dzieci w wieku 10–14 lat niż 0–4 lat.

Dane statystyczne wskazują, że Polacy przybyli w ostatnim roku (nowi imigranci) są średnio młodszy niż nasi obywatele, którzy już tam mieszkają. Przykładowo – wśród imigrantów przybyłych w 2018 r. do Norwegii, Belgii, Hiszpanii, Holandii najlicniejsza jest grupa osób w wieku 25–29 lat, natomiast wśród osiadłych w tych krajach – grupa w wieku 35–39 lat.

Struktura wieku osób przybyłych do Włoch jest inna – dotyczy to zwłaszcza kobiet. Liczna jest grupa osób w wieku 25–29 lat, ale równie liczna jest grupa w wieku 55–59 lat. Wśród osiadłych Polaków najlicniejsza jest grupa w wieku 35–39 lat, ale znaczny – w porównaniu z innymi krajami – jest również odsetek osób w wieku 50 lat i więcej.

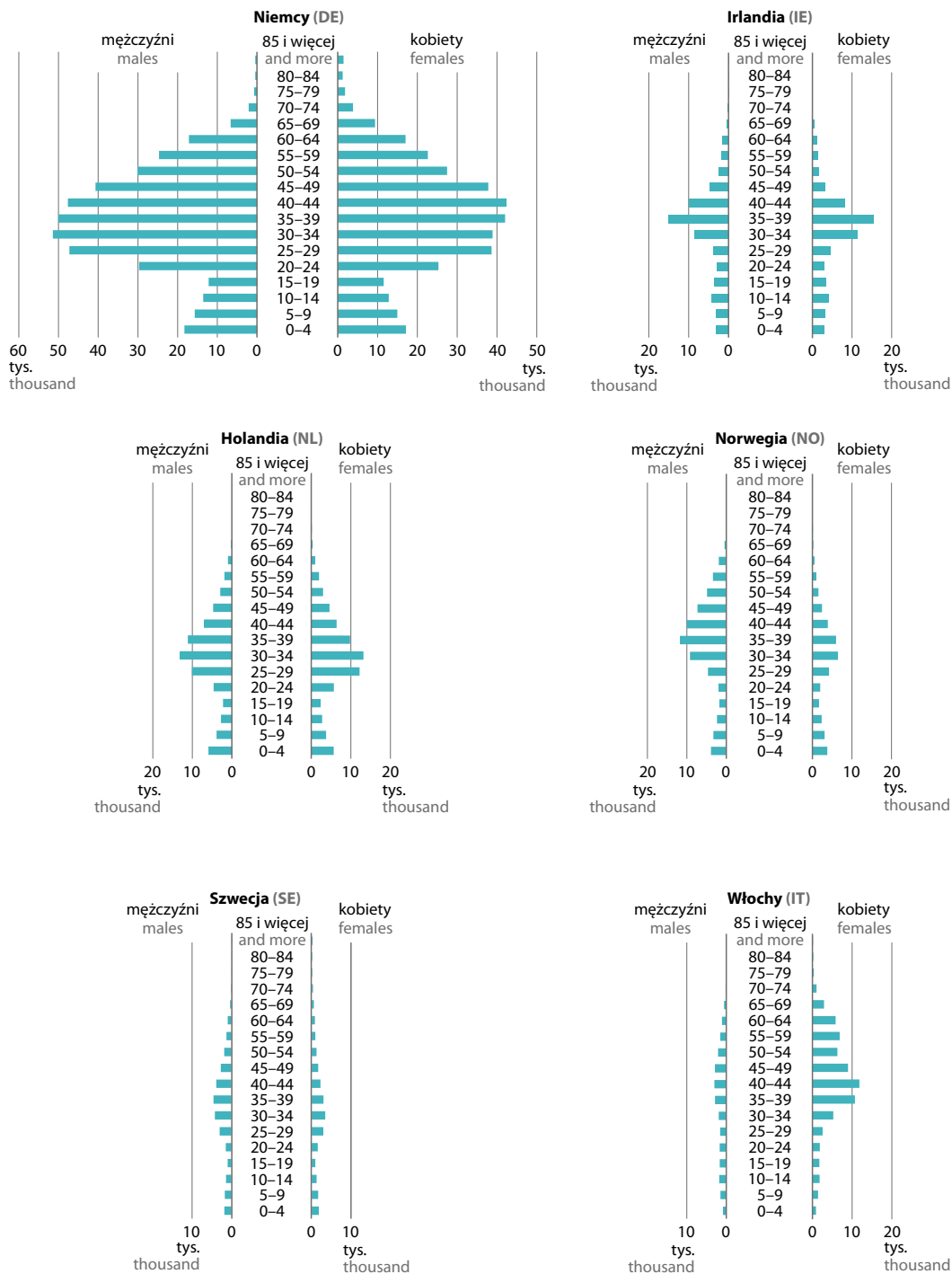
Wśród licznej zbiorowości Polaków mieszkających w Niemczech przeważają mężczyźni (52%). Najlicniejszą grupą są osoby w wieku 30–34 lata, ale osoby w wieku 35 lat i więcej stanowią ponad połowę Polaków, przy czym co piąty Polak jest w wieku 50 lat i więcej.

Wykres 39. Polacy – rezydenci wybranych krajów według płci i wieku w 2019 r.

Chart 39. Poles – residents of selected countries by sex and age in 2019

Stan w dniu 1 stycznia

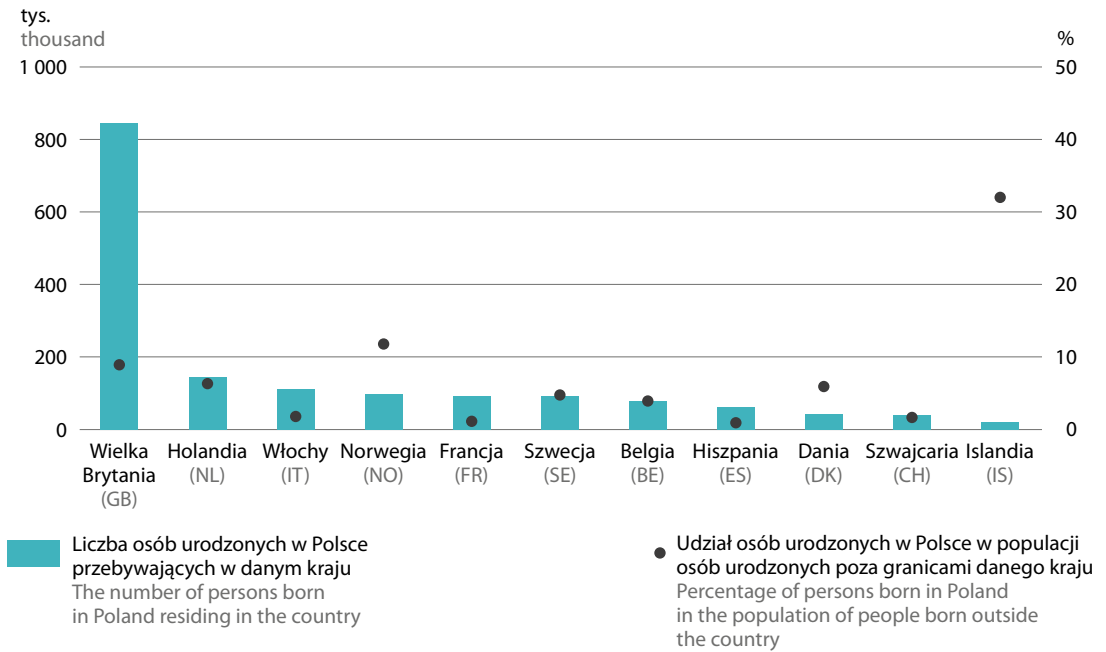
As of 1st January

Największa liczba osób urodzonych w Polsce przebywała w na początku 2019 r. w Wielkiej Brytanii (845 tys. osób urodzonych w Polsce stanowiło prawie 9% populacji urodzonej za granicą Wielkiej Brytanii). Na kolejnych miejscach znalazły się Holandia (145 tys., 6,3%), Włochy (113 tys. czyli 1,8% urodzonych za granicą). Stosunkowo niewielka populacja osób urodzonych w Polsce mieszkających na Islandii (19 tys.) stanowiła 32% ogółu populacji urodzonej poza granicami tego kraju. Podobnie jak w przypadku obywatelstwa należy zaznaczyć, że nie wszystkie kraje przekazują dane o ludności według indywidualnych krajów urodzenia – z tego powodu brak w tym zestawieniu Niemiec.

Wykres 40. Osoby urodzone w Polsce rezydujące w wybranych krajach UE i EFTA w 2019 r.
 Chart 40. Persons born in Poland residing in selected EU and EFTA countries in 2019

Stan w dniu 1 stycznia
 As of 1st January

3. Imigracja ludności do Polski w latach 2000–2019

3. Immigration to Poland in 2000–2019

3.1. Strumienie imigracyjne w latach 2000–2019 – dane administracyjne

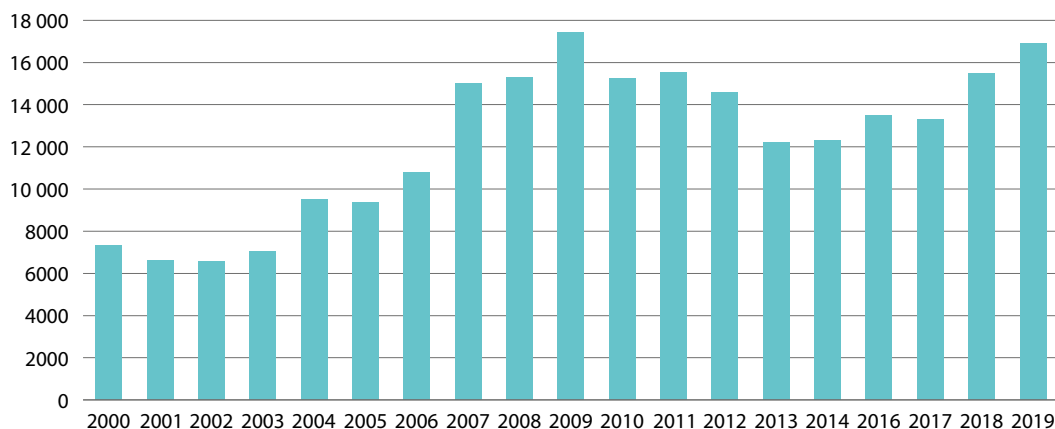
3.1. Immigration flows in 2000–2019 – administrative data

W okresie ostatnich 20 lat Polska rozpoczęła drogę przekształcania się z kraju typowo emigracyjnego w kraj emigracyjno-imigracyjny. Wpłynęło na to kilka istotnych czynników. Wraz z akcesją do UE istotnie wzrosła atrakcyjność Polski w coraz bardziej powszechnym odbiorze cudzoziemców nie tylko jako kraju tranzytu, ale i miejsca nauki, zatrudnienia i kraju osiedlenia. Ograniczenie barier mobilności, w szczególności przyjęcie Polski do strefy Schengen umożliwiło cudzoziemcom, przyjeżdżającym do naszego kraju na pobyty średnio- i długoterminowe, na swobodne przemieszczanie się w ramach tej strefy i prowadzenie różnego rodzaju działalności. I wreszcie masowa emigracja poakcesyjna przyczyniła się do zmian na polskim rynku pracy, jednym z efektów tych zmian był niezaspokojony popyt na pracę, zwłaszcza w zawodach należących do tzw. drugorzędного sektora rynku pracy.

Dla imigracji na pobyt stały w latach 2000–2019 – podobnie jak w przypadku emigracji – nie można wyznaczyć jednokierunkowej tendencji zmian. Liczba imigrantów wahała się w tym okresie do 6,6 tys. (2002 r.) do 17,4 tys. (2009 r.). Największy wzrost liczby imigracji na pobyt stały nastąpił w 2009 r. (17,4 tys., tj. o ponad 2,1 tys. więcej w stosunku do roku poprzedniego). Imigranci na pobyt stały to w zdecydowanej większości powracający z zagranicy Polacy, którzy w latach wcześniejszych wymeldowali się z pobytu stałego w Polsce i po pewnym czasie zdecydowali się powrócić. Wśród imigrantów są również Polacy urodzeni za granicą. W rekordowym 2009 r. Polacy stanowili ponad 90% wszystkich imigrantów na pobyt stały. Na wzrost imigracji w latach 2008–2009 miał zapewne wpływ światowy kryzys gospodarczy. Po pewnym spadku w latach 2011–2013 w kolejnych latach obserwuje się tendencję wzrostową (w 2019 r. imigracja osiągnęła wartość 16,9 tys.). W tych latach daje się zauważyć wzrost odsetka cudzoziemców w strumieniu imigracyjnym do Polski – udział Polaków obniżył się w końcu okresu do około 70%.

Wykres 41. Imigracja ogółem na pobyt stały w latach 2000–2019

Chart 41. Immigration for permanent residence in 2000–2019

Ze względu na niedostateczną jakość dane za 2015 r. nie są publikowane.
Due to insufficient quality the data for 2015 are not published.

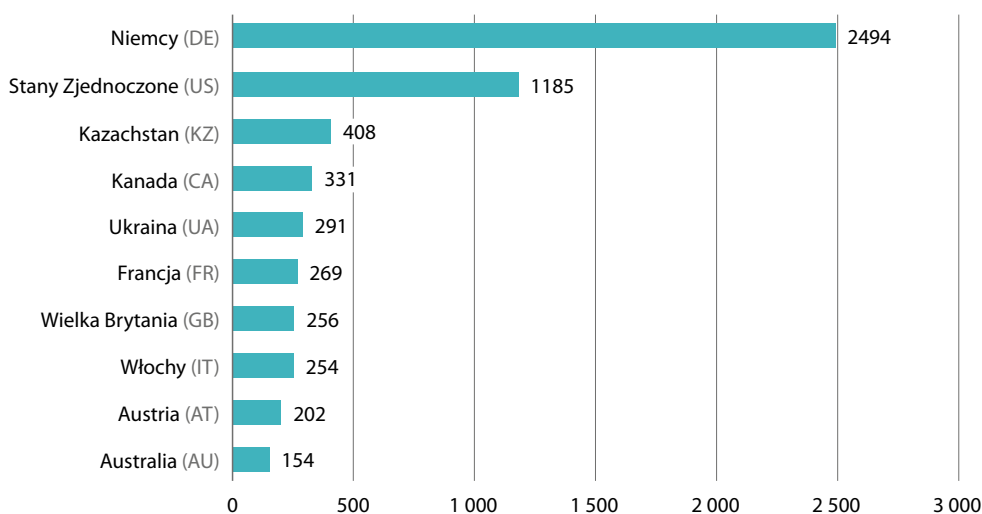
Kierunki imigracji na pobyt stały – główne kraje poprzedniego zamieszkania

Directions immigration for permanent residence – main countries of previous residence

W związku z tym, że imigranci na pobyt stały to w większości Polacy powracający z zagranicy, kraje z których przyjeżdżają imigranci to głównie kraje docelowe emigracji z Polski. Na początku analizowanego okresu najwięcej osób przyjeżdżało z Niemiec, ponieważ to właśnie ten kraj był w latach wcześniejszych głównym krajem emigracji z Polski. Były to zatem powroty Polaków lub przyjazdy ich dzieci urodzonych w Niemczech. Tylko pojedyncze osoby miały obywatelstwo Niemiec. Podobna sytuacja występowała w przypadku Stanów Zjednoczonych. W 2000 r. tylko 5 imigrantów miało obywatelstwo Stanów Zjednoczonych. Widać więc wyraźnie, że część Polaków, która wyjechała za granicę na stałe, zdecydowała się po pewnym czasie na powrót do Polski. Znaczna liczba zameldowań na pobyt stały osób z Kazachstanu i Ukrainy to efekt repatriacji i przyjazdu do Polski osób mających polskie korzenie. Przyjazdy z krajów europejskich Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch i Austrii to również powroty Polaków lub ich dzieci urodzonych za granicą. Obywatelstwo poszczególnych krajów miały pojedyncze osoby, podobnie w przypadku krajów pozaeuropejskich – Kanady i Australii.

Wykres 42. Kierunki imigracji na pobyt stały w 2000 r. – 10 najpopularniejszych krajów poprzedniego zamieszkania

Chart 42. Directions of immigration for permanent residence in 2000 – 10 most common countries of previous residence

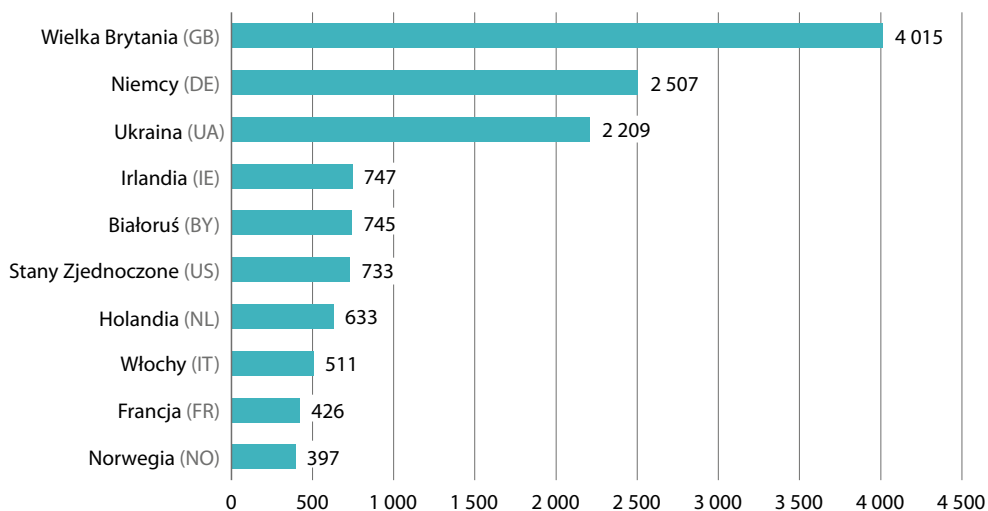
Sytuacja zmieniła się po 2005 r., kiedy zaczął pojawiać się wyraźny strumień powrotów z Wielkiej Brytanii. Począwszy od 2006 r. liczba przyjazdów z Wielkiej Brytanii przekraczała liczbę przyjazdów ze Stanów Zjednoczonych, a od 2008 z Niemiec. Niewątpliwie część powrotów należy wiązać z ogólnoświatowym kryzysem gospodarczym na rynkach finansowych i bankowych, którego szczyt przypadł na lata 2008–2009.

Dominującym kierunkiem imigracji do Polski w latach 2006–2019 była zatem Wielka Brytania. W 2009 r. powróciło z niej najwięcej, bo 5,4 tys. osób, w 2019 ponad 4 tys. Niemcy zajmowały w tym okresie drugą pozycję. Równocześnie wśród przyjeżdżających zaczęło się już pojawiać więcej osób nie posiadających obywatelstwa polskiego. W 2019 r. zameldowało się na stałe w Polsce po 0,3 tys. obywateli Wielkiej Brytanii i Niemiec.

Pod koniec analizowanego okresu na trzecie miejsce zaczęła się wysuwać Ukraina. W 2016 r. liczba meldujących się na stałe osób zamieszkałych poprzednio na Ukrainie wynosiła już 1,4 tys., a w 2019 r. przekroczyła 2,2 tys. Wcześniej, przez prawie cały okres 2000–2014 (poza latami 2004–2005) nie przekraczała 1 tys.

Wykres 43. Kierunki imigracji na pobyt stały w 2019 r. – 10 najpopularniejszych krajów poprzedniego zamieszkania

Chart 43. Directions of immigration for permanent residence in 2019 – 10 most common countries of previous residence

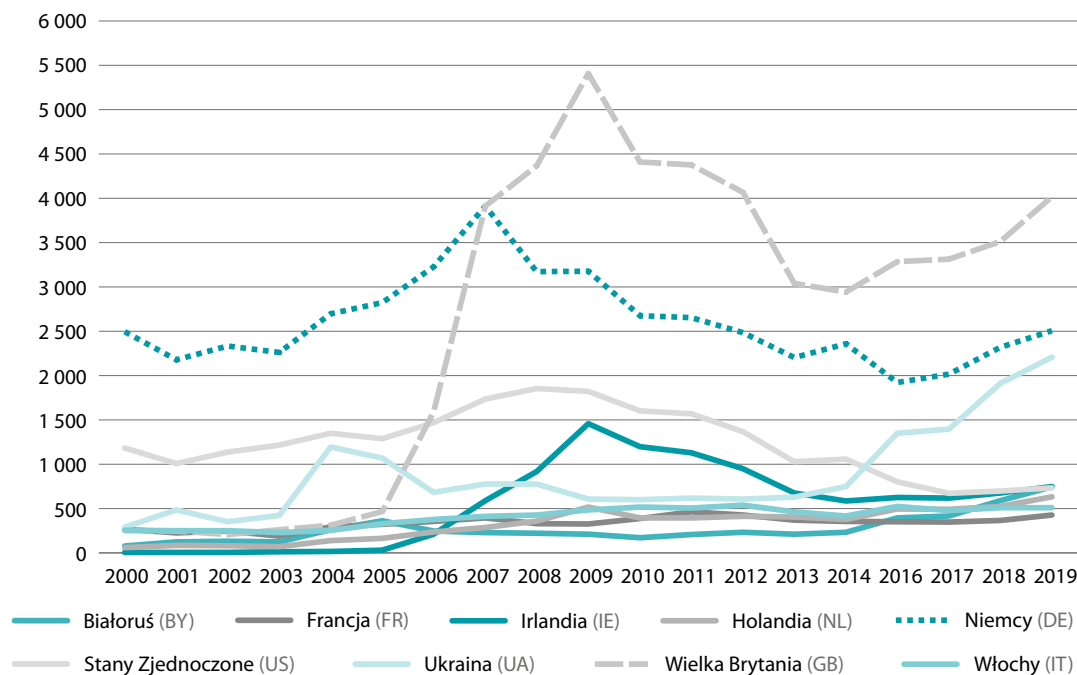

Zdecydowana większość osób osiedlających się w Polsce na stałe przyjeżdża z krajów europejskich. W 2019 r. imigranci z tych krajów stanowili ponad 87% ogółu wszystkich imigrantów (w 2000 r. – prawie 65%).

Tablica 16. Imigracja na pobyt stały według wybranych krajów poprzedniego zamieszkania
 Table 16. Immigration for permanent residence by selected countries of previous residence

Wyszczególnienie Specification	2000	2005	2010	2014	2019
OGÓŁEM TOTAL	7331	9364	15246	12330	16909
w tym: of which:					
EUROPA EUROPE	4737	6906	12463	10049	14768
w tym: of which:					
Austria (AT)	202	162	289	270	334
Belgia (BE)	58	89	172	231	362
Białoruś (BY)	77	364	173	233	745
Dania (DK)	27	23	167	94	126
Francja (FR)	269	324	388	356	426
Hiszpania (ES)	46	106	337	232	219
Holandia (NL)	60	164	393	376	633
Irlandia (IE)	5	32	1200	586	747
Islandia (IS)	1	12	82	34	89
Niemcy (DE)	2494	2823	2677	2358	2507
Norwegia (NO)	38	41	205	319	397
Rosja (RU)	129	250	128	140	221
Szwajcaria (CH)	59	48	72	88	97
Szwecja (SE)	78	100	212	208	258
Ukraina (UA)	291	1067	599	749	2209
Wielka Brytania (GB)	256	468	4409	2944	4015
Włochy (IT)	254	331	518	416	511
AZJA ASIA	732	572	402	599	842
w tym: of which:					
Kazachstan (KZ)	408	175	56	70	163
Wietnam (VN)	51	83	50	99	146
Chiny (CN)	28	25	11	36	69
Armenia (AM)	69	80	90	118	68
Indie (IN)	17	16	29	42	42
Izrael (IL)	21	32	16	30	34
Korea Południowa (KR)	–	2	3	14	32
Japonia (JP)	17	13	12	11	26
Filipiny (PH)	–	2	4	6	25
Uzbekistan (UZ)	5	14	8	24	21
Gruzja (GE)	12	15	7	18	18
Syria (SY)	18	25	7	29	17
Zjednoczone Emiraty Arabskie (AE)	–	–	12	9	23
AMERYKA PÓŁNOCNA i ŚRODKOWA NORTH AND CENTRAL AMERICA	1530	1607	1972	1326	953
w tym: of which:					
Kanada (CA)	331	303	354	235	189
Stany Zjednoczone (US)	1185	1289	1601	1059	733
AMERYKA POŁUDNIOWA SOUTH AMERICA	46	42	51	47	62
w tym: of which:					
Brazylia (BR)	22	13	23	13	25
AFRYKA AFRICA	120	100	187	168	190
w tym: of which:					
Egipt (EG)	4	11	32	30	43
Nigeria (NG)	–	12	18	20	22
Republika Południowej Afryki (ZA)	29	15	35	21	19
Tunezja (TN)	7	12	44	38	33
AUSTRALIA I OCEANIA AUSTRALIA AND OCEANIA	162	134	163	137	88
w tym: of which:					
Australia (AU)	154	132	151	129	79

Wykres 44. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według wybranych krajów poprzedniego zamieszkania
 Chart 44. Immigration for permanent residence in 2000–2019 by selected countries of previous residence

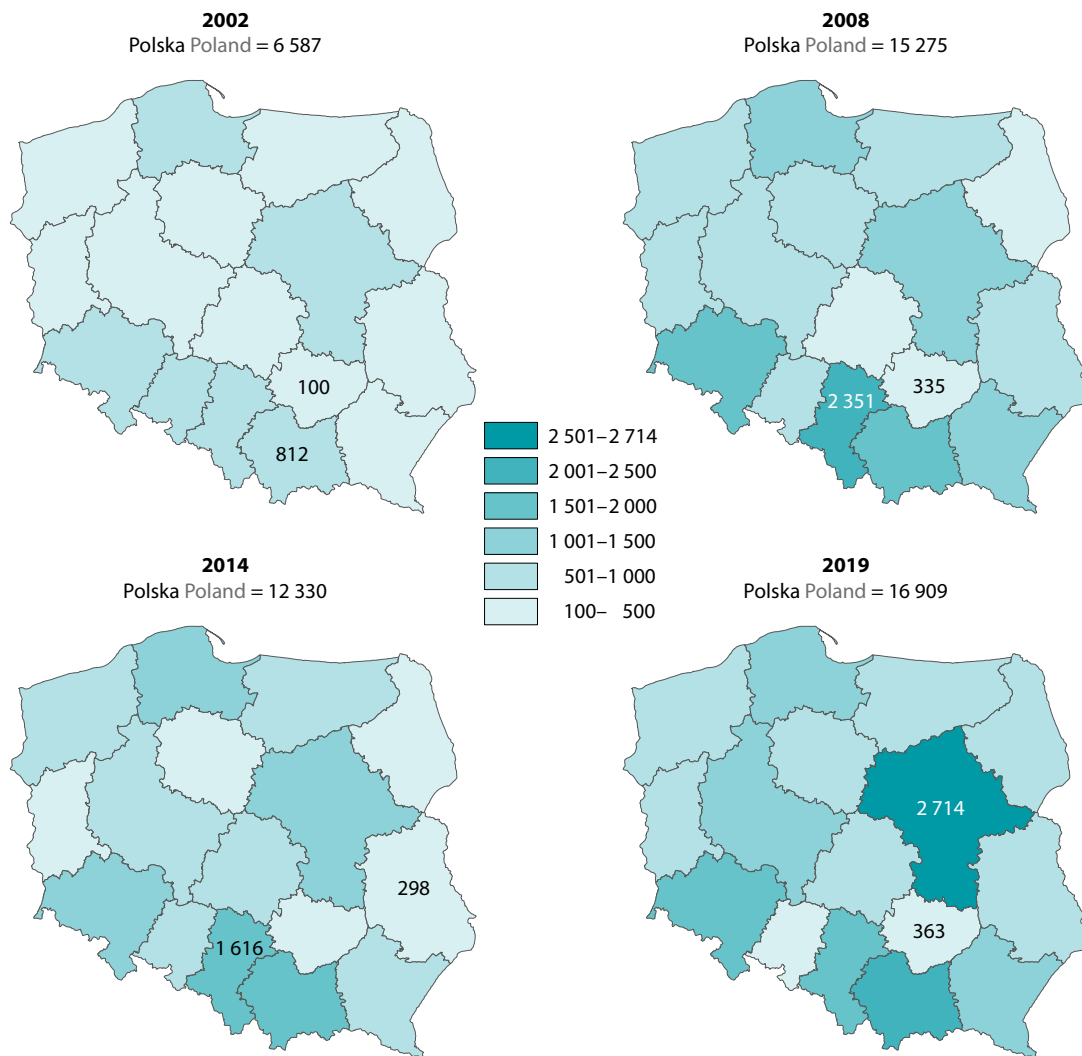
Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

Kierunki imigracji na pobyt stały według województw

Directions of immigration for permanent residence by voivodship

Najwięcej osób przybyłych z zagranicy osiedliło się na pobyt stały w województwach: dolnośląskim, małopolskim, mazowieckim i śląskim. Województwa śląskie i dolnośląskie odnotowały największą liczbę imigrantów w 2008 r. a małopolskie i mazowieckie w 2019 r. Dodatkowo województwo śląskie było liderem i rejestrowało największą liczbę imigrantów na pobyt stały aż do 2018 r. włącznie. W 2019 r. po raz pierwszy tendencja zmieniła się na korzyść województwa mazowieckiego, które odnotowało największą spośród wszystkich regionów liczbę imigrantów na pobyt stały (2,7 tys.).

Mapa 3. Imigracja na pobyt stały według województw w latach 2002, 2008, 2014 i 2019
 Map 3. Immigration for permanent resident by voivodship in 2002, 2008, 2014 and 2019

W 2002 r. imigranci z województw południowej Polski, tj. województwa śląskiego, opolskiego i małopolskiego stanowili 35,4% ogółu osób imigrujących na pobyt stały do Polski. To był wyjątkowy rok dla województwa opolskiego, ponieważ w skali kraju było ono w czołówce regionów rejestrujących największą liczbę imigrantów. Poza wspomnianym wcześniej województwami zbliżoną liczbę imigrantów odnotowało województwo mazowieckie – prawie 0,8 tys. (12,1%). Najmniej imigrantów zameldowało się na pobyt stały w województwie świętokrzyskim – 100 osób (1,5%), lubelskim – 135 osób (2%) i łódzkim – 195 osób (3%).

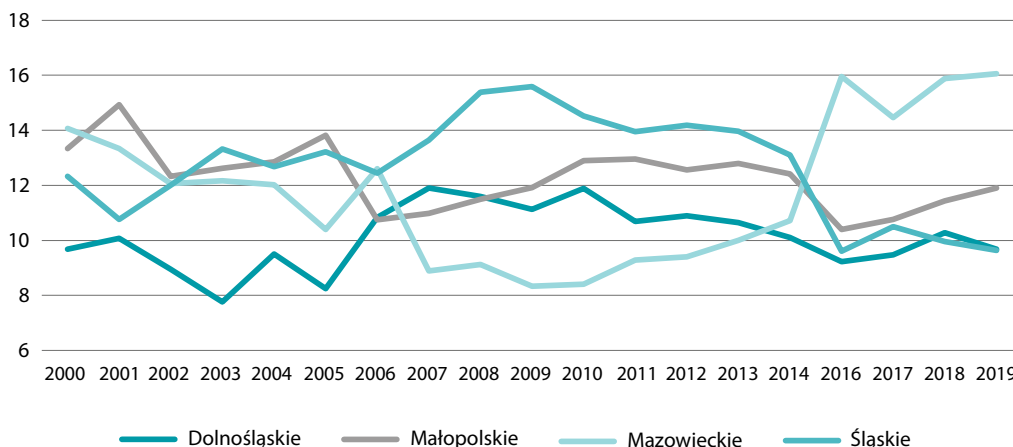
W 2008 r. liczba imigrantów ogółem wzrosła prawie 2,5-krotnie (z 6,6 tys. w 2002 r. do 15,3 tys.). Nadal najwięcej imigrantów decydowało się na pobyt stały w województwie śląskim (15%), małopolskim i dolnośląskim (po około 12%). Na uwagę zasługują znaczny wzrost liczby imigrantów w województwie dolnośląskim, w którym liczba imigrantów wzrosła trzykrotnie w stosunku do 2002 r. Z uwagi na zwiększoną liczbę imigrantów w skali kraju, prawie każde województwo przyjęło kilkakrotnie większą liczbę imigrantów niż w latach poprzednich. Wyjątkiem było województwo opolskie które zarejestrowało stosunkowo niewiele większą liczbę imigrantów niż w ubiegłych latach. Najmniej imigrantów przyjechało do województwa świętokrzyskiego – 0,3 tys. (2,2%), podlaskiego – 0,4 tys. (2,7%) i łódzkiego – 0,5 tys. (3,2%).

W kolejnym analizowanym 2014 roku, sytuacja była podobna – największą liczbę imigrantów odnotowało województwo śląskie (13%), a następnie małopolskie (12%), mazowieckie (11%) i dolnośląskie (10%). Najmniejsza liczba imigrantów zameldowała się w województwach lubelskim i podlaskim (po około 2%). Nie był to rekordowy rok pod względem liczby imigrantów (w porównaniu do 2008 r. nastąpił spadek o 24%), lecz i tak w skali kraju nastąpił blisko dwukrotny wzrost w stosunku do 2002 r.

W ostatnim analizowanym 2019 roku nastąpił kolejny ogólny wzrost liczby imigrantów, lecz po raz pierwszy najwięcej zameldowanych na pobyt stały imigrantów odnotowało województwo mazowieckie (16%). Na kolejnych miejscach uplasowały się województwa: małopolskie (12%) oraz dolnośląskie i śląskie (po około 10%). Najmniej imigrantów przyjechało do województwa świętokrzyskiego – 0,4 tys. (2,1%), opolskiego – 0,5 tys. (2,9%), warmińsko-mazurskiego i lubuskiego – po 0,5 tys. (po 3,2%).

Wykres 45. Imigranci na pobyt stały do wybranych województw w latach 2000–2019 w odsetkach imigracji ogółem

Chart 45. Immigrants for permanent residence to selected voivodships in 2000–2019 in the percentage of total immigration

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

W większości województw główne kierunki, z których przybywają imigranci nie uległy zmianie na przestrzeni ostatnich 20 lat. W 10 województwach (kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie) pierwszym krajem z którego przyjeżdżają imigranci w zdecydowanej większości pozostaje Wielka Brytania, aczkolwiek w porównaniu do 2010 r. odsetek osób przyjeżdżających do Polski w większości z wymienionych województw zmniejszył się, z wyjątkiem województwa podkarpackiego (wzrost o 5,5 p.p.) oraz świętokrzyskiego (o 3,8 p.p.). Z kolei w województwach: dolnośląskim, lubuskim i zachodniopomorskim w 2019 r. Wielka Brytania ustąpiła miejsca Niemcom, tym samym stając się drugim krajem, z którego przyjeżdżają imigranci na pobyt stały.

Dość duży udział wśród ogółu imigrantów województwa opolskiego, którzy przyjechali do Polski na stałe, stanowiły osoby z Niemiec. Znacząco liczną grupą imigrantów, którzy przyjechali z Ukrainy stanowili w 2019 r. mieszkańcy województwa mazowieckiego, a z Białorusi – województwa podlaskiego.

Tablica 17. Imigracja na pobyt stały według województw osiedlenia się i wybranych krajów poprzedniego zamieszkania w 2019 r. (imigracja z kraju w odsetkach imigracji ogółem do województwa)

Table 17. Immigration for permanent residence by voivodship of settlement and selected countries of previous residence in 2019 (immigration from the country in the percentage of total immigration to the voivodship)

Województwa Voivodships	Lata Years	Ogółem Total	Kraj I Country I		Kraj II Country II		Kraj III Country III	
				%		%		%
Polska Poland	2010	15246	Wielka Brytania (GB)	28,9	Niemcy (DE)	17,6	Stany Zjednoczone (US)	10,5
	2019	16909	Wielka Brytania (GB)	23,7	Niemcy (DE)	14,8	Ukraina (UA)	13,1
Dolnośląskie	2010	1813	Wielka Brytania (GB)	31,9	Niemcy (DE)	21,4	Stany Zjednoczone (US)	7,4
	2019	1636	Niemcy (DE)	21,9	Wielka Brytania (GB)	20,5	Ukraina (UA)	13,9
Kujawsko-pomorskie	2010	526	Wielka Brytania (GB)	41,8	Niemcy (DE)	19,4	Irlandia (IE)	10,6
	2019	657	Wielka Brytania (GB)	37,6	Niemcy (DE)	16,4	Ukraina (UA)	10,2
Lubelskie	2010	421	Wielka Brytania (GB)	38,0	Stany Zjednoczone (US)	10,2	Irlandia (IE)	8,3
	2019	792	Wielka Brytania (GB)	25,8	Ukraina (UA)	25,5	Niemcy (DE)	7,4
Lubuskie	2010	557	Wielka Brytania (GB)	31,6	Niemcy (DE)	22,6	Irlandia (IE)	8,8
	2019	533	Niemcy (DE)	34,9	Wielka Brytania (GB)	21,0	Ukraina (UA)	10,5
Łódzkie	2010	533	Wielka Brytania (GB)	36,0	Niemcy (DE)	10,5	Irlandia (IE)	9,9
	2019	651	Wielka Brytania (GB)	29,6	Niemcy (DE)	12,4	Ukraina (UA)	7,7
Małopolskie	2010	1966	Stany Zjednoczone (US)	24,8	Wielka Brytania (GB)	23,8	Niemcy (DE)	5,7
	2019	2013	Wielka Brytania (GB)	22,6	Ukraina (UA)	12,0	Niemcy (DE)	9,6
Mazowieckie	2010	1282	Wielka Brytania (GB)	14,4	Stany Zjednoczone (US)	13,2	Ukraina (UA)	13,0
	2019	2714	Ukraina (UA)	23,4	Wielka Brytania (GB)	11,6	Białoruś (BY)	9,2
Opolskie	2010	726	Niemcy (DE)	58,4	Wielka Brytania (GB)	13,2	Irlandia (IE)	4,0
	2019	497	Niemcy (DE)	37,0	Ukraina (UA)	15,3	Wielka Brytania (GB)	14,5
Podkarpackie	2010	907	Wielka Brytania (GB)	28,0	Stany Zjednoczone (US)	20,3	Irlandia (IE)	7,5
	2019	1058	Wielka Brytania (GB)	33,6	Ukraina (UA)	10,9	Stany Zjednoczone (US)	9,2
Podlaskie	2010	521	Wielka Brytania (GB)	31,1	Stany Zjednoczone (US)	23,4	Belgia (BE)	8,6
	2019	694	Wielka Brytania (GB)	23,2	Białoruś (BY)	23,2	Belgia (BE)	2,6
Pomorskie	2010	1296	Wielka Brytania (GB)	35,0	Niemcy (DE)	20,4	Irlandia (IE)	7,8
	2019	1180	Wielka Brytania (GB)	27,7	Niemcy (DE)	16,6	Ukraina (UA)	8,7
Śląskie	2010	2214	Wielka Brytania (GB)	29,1	Niemcy (DE)	25,8	Stany Zjednoczone (US)	8,2
	2019	1630	Wielka Brytania (GB)	27,7	Niemcy (DE)	18,2	Ukraina (UA)	9,3
Świętokrzyskie	2010	329	Wielka Brytania (GB)	35,6	Irlandia (IE)	12,5	Niemcy (DE)	7,9
	2019	363	Wielka Brytania (GB)	39,4	Niemcy (DE)	11,3	Włochy (IT)	6,6
Warmińsko-mazurskie	2010	755	Wielka Brytania (GB)	39,1	Niemcy (DE)	16,7	Irlandia (IE)	9,8
	2019	534	Wielka Brytania (GB)	36,0	Niemcy (DE)	19,3	Irlandia (IE)	5,2
Wielkopolskie	2010	661	Wielka Brytania (GB)	32,5	Niemcy (DE)	17,9	Irlandia (IE)	13,2
	2019	1012	Wielka Brytania (GB)	25,4	Niemcy (DE)	17,1	Ukraina (UA)	12
Zachodniopomorskie	2010	739	Wielka Brytania (GB)	26,1	Niemcy (DE)	22,1	Irlandia (IE)	8,4
	2019	945	Niemcy (DE)	26,9	Wielka Brytania (GB)	20,6	Ukraina (UA)	11,9

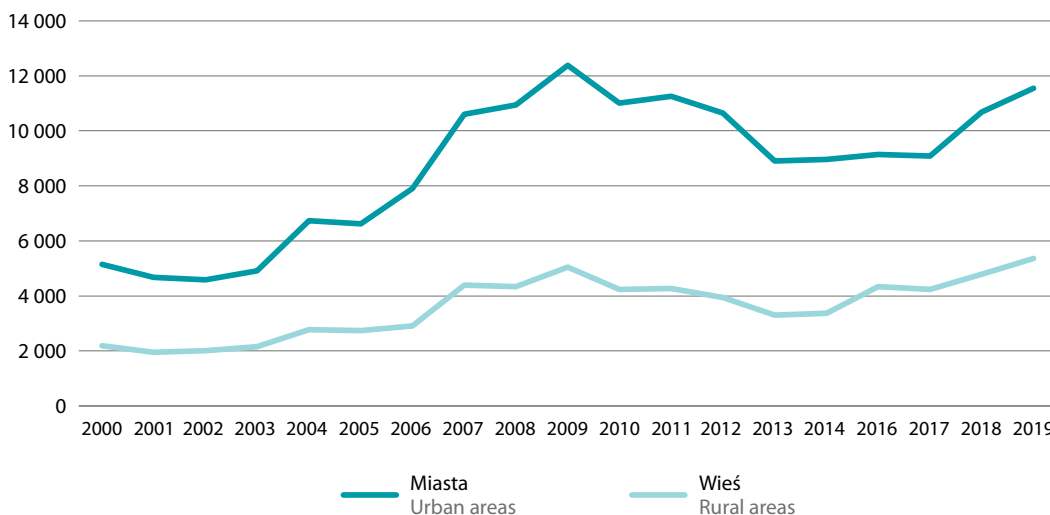
Charakter miejsca zamieszkania po przyjeździe do Polski – miasta/wieś

Character of place of residence upon arrival in Poland – urban areas/rural areas

Imigranci przyjeżdżają zarówno do miast, jak na wieś, przy czym dla lat 2000–2019 w każdym roku przeważali imigranci do miast. Największa różnica pomiędzy liczbą imigrantów do miast i na wieś wystąpiła w roku 2006, gdzie aż 73,1% imigrantów wybrało na miejsce imigracji miasto. Podobny wynik (73%) odnotowano w latach 2012–2013. Najmniejszą różnicę zarejestrowano w 2016 roku (67,9% imigrantów do miast), ale również w kolejnych latach około 68–69% imigrantów osiedliło się na pobyt stały w miastach.

Wykres 46. Imigracja na pobyt stały w latach 2000–2019 według charakteru miejsca zamieszkania (miasta-wieś)

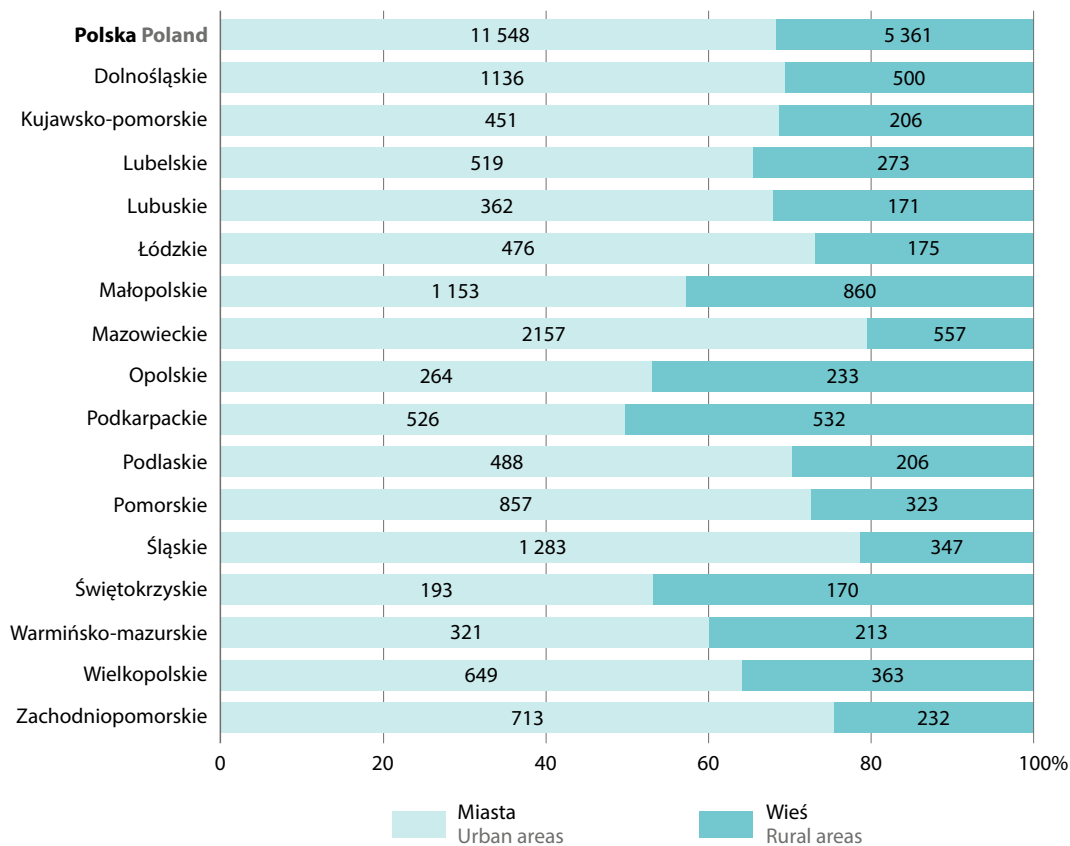
Chart 46. Immigration for permanent residence in 2000-2019 by type of place of residence (urban areas-rural areas)

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

Odsetek imigrantów osiedlających się w miastach jest zróżnicowany terytorialnie. W 2019 r. prawie 80% imigrantów przybyłych do województwa mazowieckiego osiedliło się w miastach, podczas gdy w województwie podkarpackim odsetki imigrantów osiedlających się w miastach i na wsi były zbliżone – z niewielką przewagą osiedlających się na wsi. Należy zaznaczyć, że województwo podkarpackie było wyjątkiem, w pozostałych województwach większość imigrantów osiedlała się w miastach.

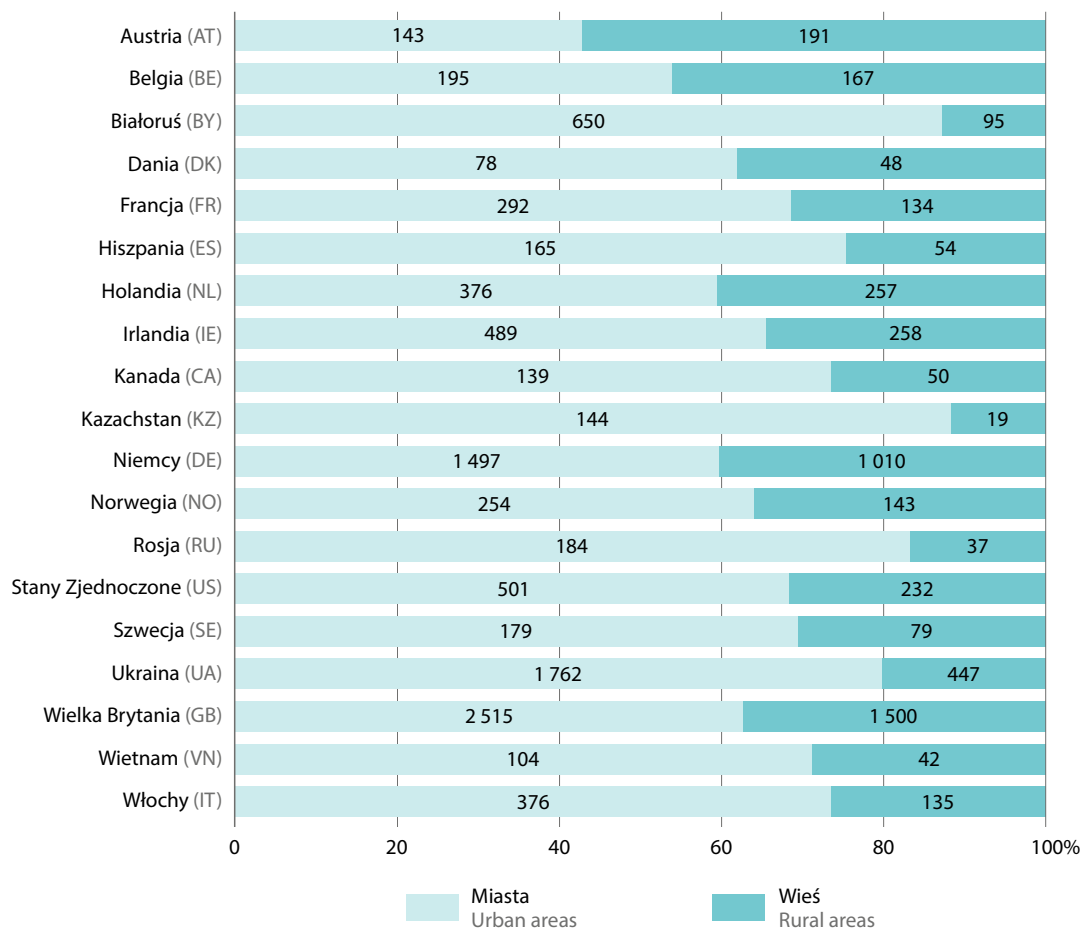
Wykres 47. Imigranci na pobyt stały według województw i charakteru miejsca zamieszkania w 2019 r.
 Chart 47. Immigrants for permanent residence by voivodship and type of place of residence in 2019

Analiza struktury imigrantów ze względu na charakter miejsca zamieszkania (miasta lub wieś) wskazuje, że to nie województwa przyciągają imigrantów a miasta, zwłaszcza duże, które znajdują się na ich terenie. W 2019 roku zdecydowanie przeważała imigracja do miast. Największym udziałem charakteryzowały się imigracje z Białorusi, Kazachstanu, Rosji i Ukrainy (80– 90%). Wyjątek stanowili imigranci z Austrii – tylko 42% imigrantów spośród ogółu imigrantów z tego kraju zameldowało się na pobyt stały w mieście.

Wykres 48. Imigranci na pobyt stały według charakteru miejsca zamieszkania (miasta-wieś) w Polsce z wybranych krajów w 2019 r.

Chart 48. Immigrants for permanent residence by type of residence (urban areas-rural areas) in Poland from selected countries in 2019

Charakterystyka demograficzna imigrantów na pobyt stały

Demographic characteristics of immigrants for permanent residence

Imigranci według płci i wieku

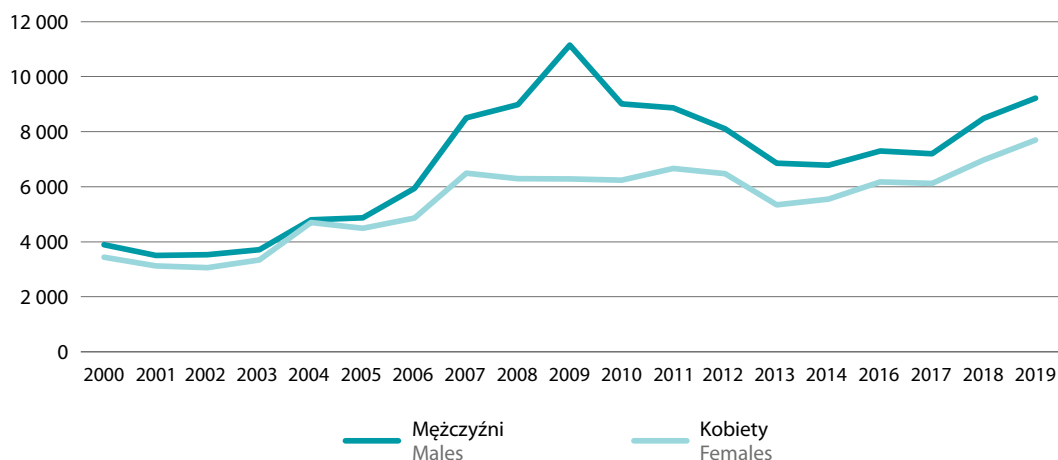
Immigrants by sex and age

W pierwszych latach XXI wieku strumień imigrantów w podziale na płeć był w miarę wyrównany i nie odnotowywano większych różnic między liczbą mężczyzn a kobiet. Taka sytuacja utrzymywała się do 2007 roku, gdy zauważalnie częściej zaczęli imigrować na pobyt stały do Polski mężczyźni. Największą różnicę pomiędzy liczbą imigrujących kobiet a mężczyzn odnotowano w 2009 roku (blisko 4,9 tys.). Należy jednak zaznaczyć, że w całym analizowanym okresie migracja na pobyt stały była zdominowana przez mężczyzn.

Struktura imigrantów według płci różni się znacznie dla poszczególnych krajów poprzedniego zamieszkania. Z krajów byłego Związku Radzieckiego takich jak: Białoruś, Rosja, Ukraina oraz Kazachstan strumień migracji na pobyt stały jest wyraźnie zdominowany przez kobiety, podczas gdy z Hiszpanii, Włoch i Francji – przez mężczyzn.

Wykres 49. Imigranci na pobyt stały według płci w latach 2000–2019

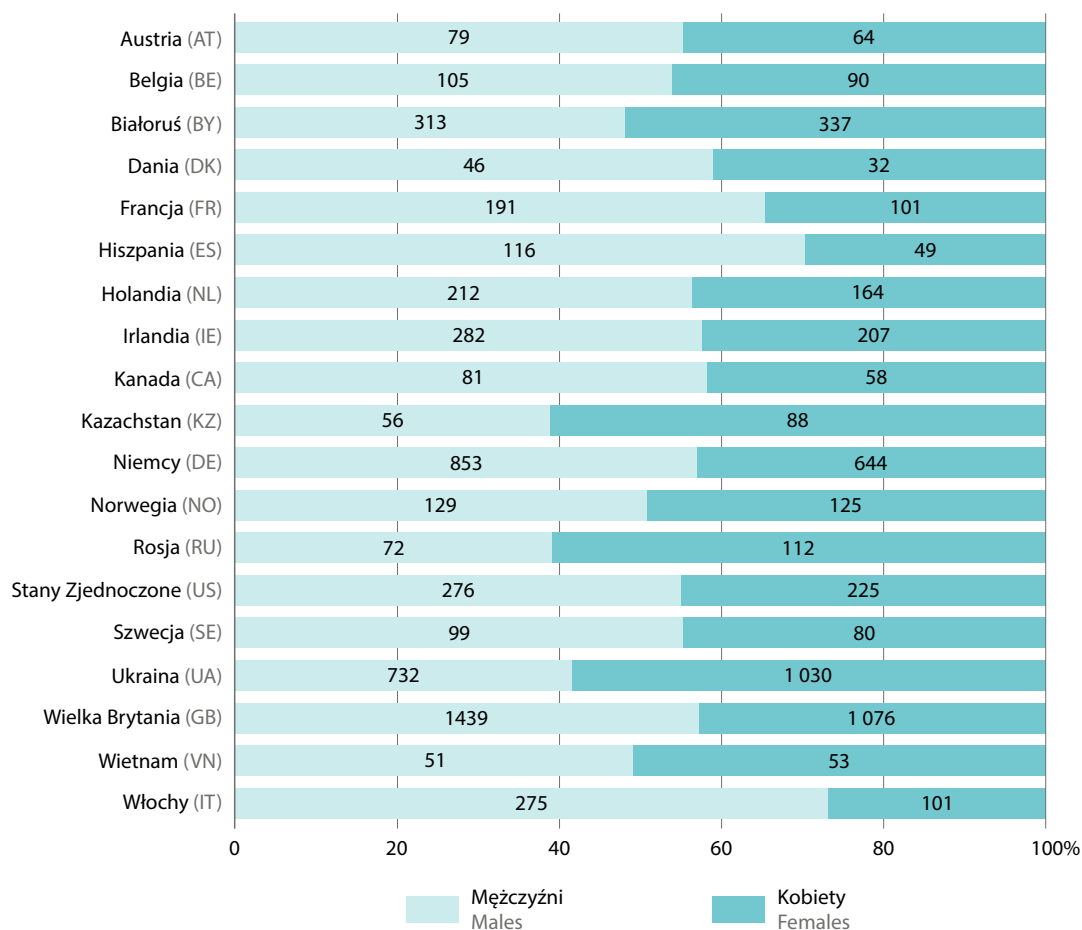
Chart 49. Immigrants for permanent residence by sex in 2000–2019

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

Wykres 50. Imigranci na pobyt stały według płci z wybranych krajów w 2019 r.

Chart 50. Immigrants for permanent residence by sex from selected countries in 2019

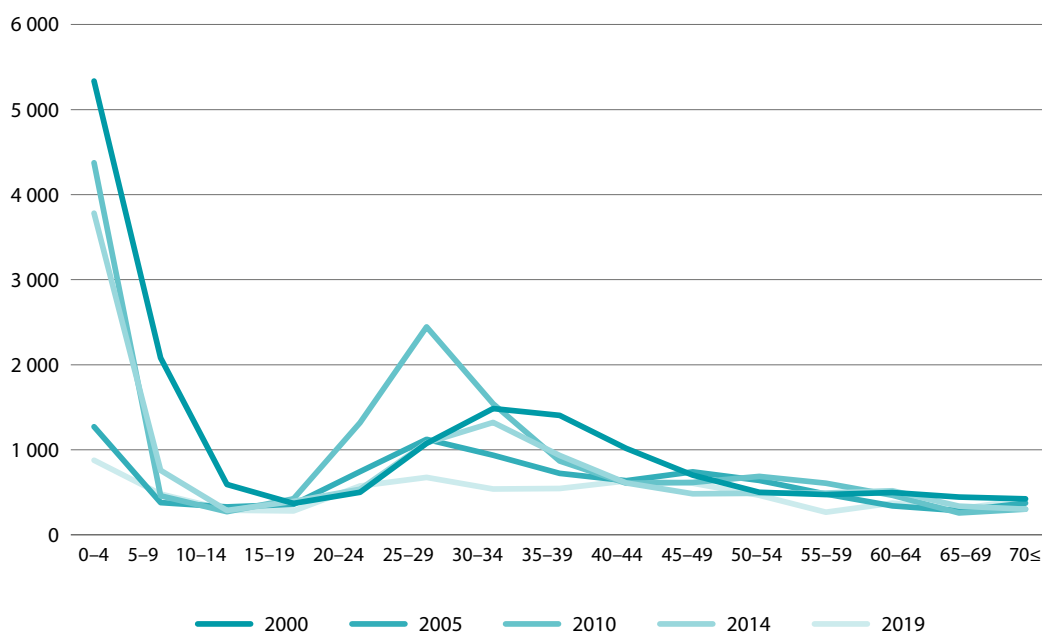
Kolejną cechą demograficzną charakteryzującą imigrantów jest wiek. Wśród imigrantów w latach 2000–2019 najliczniej reprezentowana była grupa osób w wieku do 4 lat. Liczba imigrantów w tej grupie wiekowej nie ma powiązania z liczbą imigrantów, których wiek wskazywałby na to, że mogą być oni rodzicami imigrujących dzieci. Nasuwa się zatem przypuszczenie, poprzedzone analizami dotyczącymi krajów przyjazdu oraz obywatelstwa, że są to dzieci urodzone za granicą, których rodzicami są obywatele polscy. Nie jest do końca pewne, czy dzieci te faktycznie przybyły do Polski na pobyt stały, czy zgłoszono jedynie ich zameldowanie.

W ostatnich dwóch latach wzrosła również grupa osób w wieku 5–9 lat co może sugerować, że następuje reemigracja. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że część osób, która emigrowała za granicę, nadal tam przebywa, lecz zgłasza zameldowanie na pobyt stały w Polsce.

Dość liczną grupę imigrantów na pobyt stały stanowią osoby między 20 a 39 rokiem życia, przy czym w 2010 r. większość imigrantów stanowiły osoby w wieku 20–34 lata, natomiast w ostatnim roku analizowanego okresu (2019 r.) byli to imigranci głównie w wieku 34–39 lat. Liczną grupę imigrantów w 2019 r. stanowią również osoby w wieku 40–44 lata. Może nasuwać się wniosek, że imigranci zasilający w ostatnich latach rynek pracy w Polsce posiadają większe doświadczenie zawodowe. W ostatnim dziesięcioleciu odnotowuje się znacznie mniejszy niż w latach wcześniejszych odsetek imigrantów w wieku 20–24 lat. Odsetek ten był najwyższy w latach 2006–2009.

Wykres 51. Imigranci na pobyt stały według wieku w wybranych latach

Chart 51. Immigrants for permanent residence by age in selected years

Imigranci na pobyt stały według stanu cywilnego

Immigrants for permanent residence by legal marital status

Struktura imigrantów według stanu cywilnego uległa w ciągu analizowanego okresu wielu zmianom. W latach 2000–2019 wśród imigrantów w wieku 15 lat i więcej przeważały osoby, które założyły rodziny, czyli żonaci i zamężne. Jednak o ile w 2000 r. osoby takie stanowiły blisko 60% spośród ogółu imigrantów w wieku 15 lat i więcej to już w 2019 r. udział ten spadł do 45%. W dalszej kolejności na imigrację na pobyt stały decydowały się osoby, które nie zawarły jeszcze związków małżeńskich: kawalerowie i panny (2000 r. – 28,5%, odpowiednio w 2019 r. – 22,4%). Dla części imigrantów nie ustalono stanu cywilnego, co utrudnia analizę. Podane dane dotyczą osób, dla których takie dane są dostępne.

Wykres 52. Imigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego (z ustalonym stanem cywilnym) w latach 2000–2019

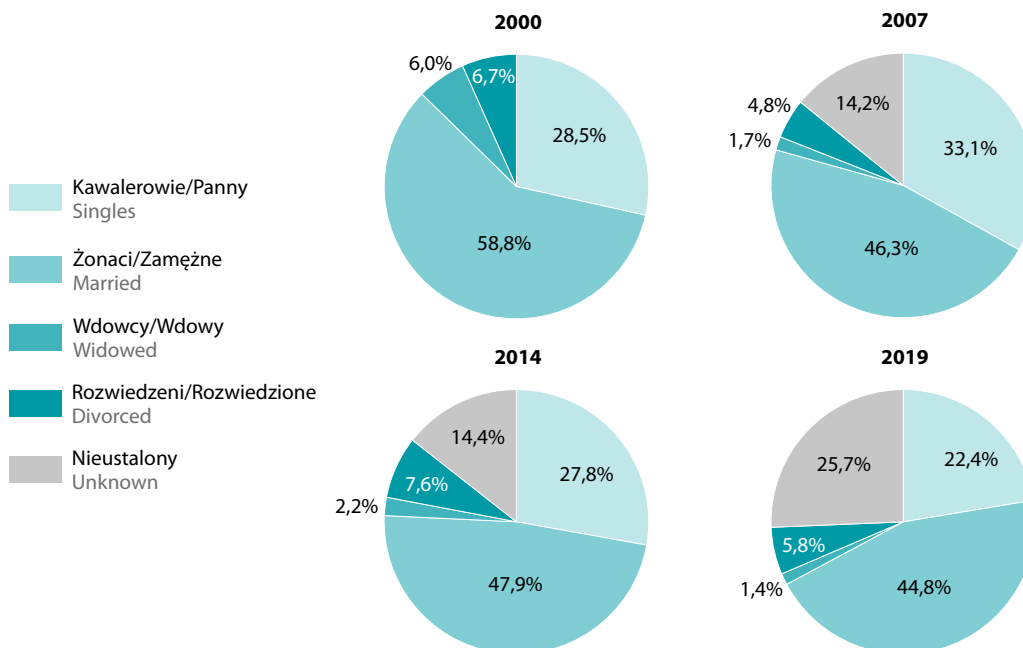
Chart 52. Immigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status (with established marital status) in 2000–2019

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

Wykres 53. Imigranci na pobyt stały w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w wybranych latach

Chart 53. Immigrants for permanent residence at the age of 15 and more by legal marital status in selected years

Imigracja na pobyt stały według obywatelstwa imigrantów

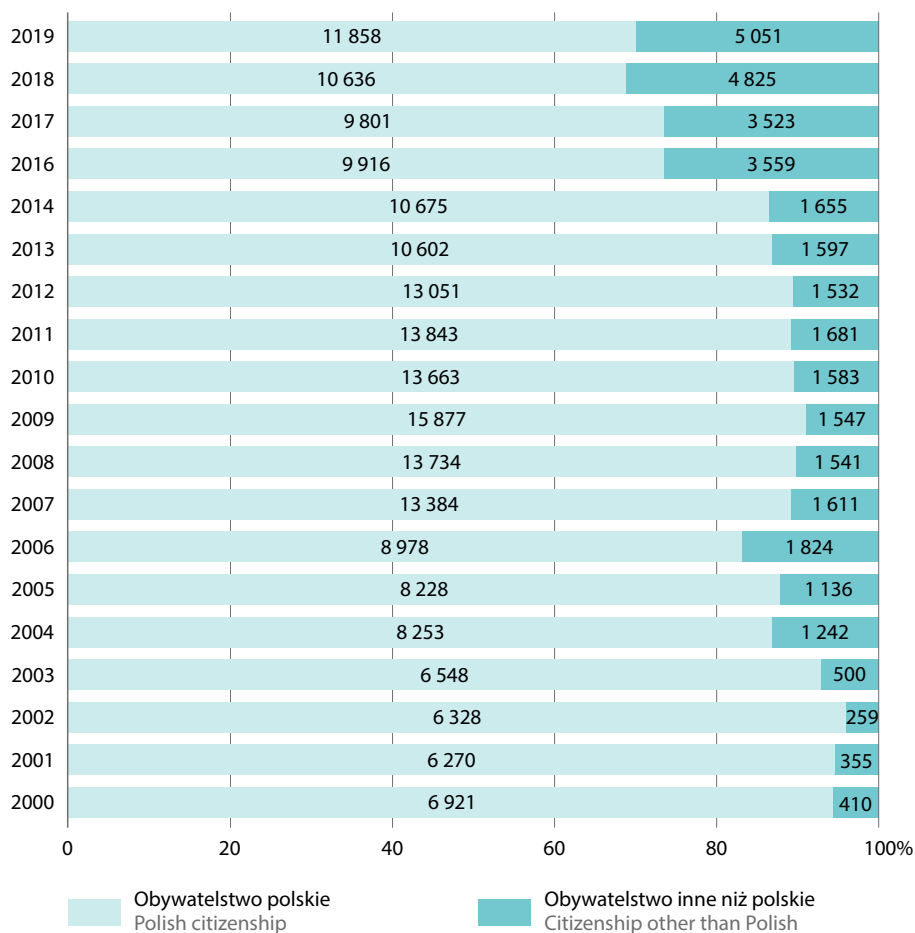
Immigration for permanent residence by citizenship of immigrants

Wśród imigrantów na pobyt stały przeważają osoby z obywatelstwem polskim. W ciągu 20 ostatnich lat najwięcej imigrantów z obywatelstwem polskim odnotowano w pierwszych latach nowego stulecia; tylko w 2002 r. 96% spośród wszystkich osób imigrujących na pobyt stały stanowili Polacy. Kolejne lata jednak przyniosły systematyczny spadek udziału osób z obywatelstwem polskim. Wyjątkiem były lata 2008 i 2009, gdy odnotowano ponownie wzrost odsetka osób z obywatelstwem polskim. Wzrost ten można tłumaczyć powrotami Polaków do ojczyzny w wyniku światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, który dotknął także rynki krajów pobytu naszych obywateli. W 2019 r. powracający Polacy stanowili 70% ogółu imigrantów na pobyt stały.

Począwszy od 2004 r., tj. od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej rozpoczął się wyraźny przyrost udziału osób imigrujących do Polski na pobyt stały z obywatelstwem innym niż polskie. W 2006 r. odsetek imigrantów z obywatelstwem innego kraju wyniósł blisko 17%. Kryzys gospodarczy wyhamował na kilka lat ten trend. Jednak od 2013 r. wyraźnie zaczął rosnać udział imigrantów z obywatelstwem niepolskim wśród ogółu osób imigrujących do Polski na stałe.

Wykres 54. Imigranci na pobyt stały w latach 2000–2019 według obywatelstwa

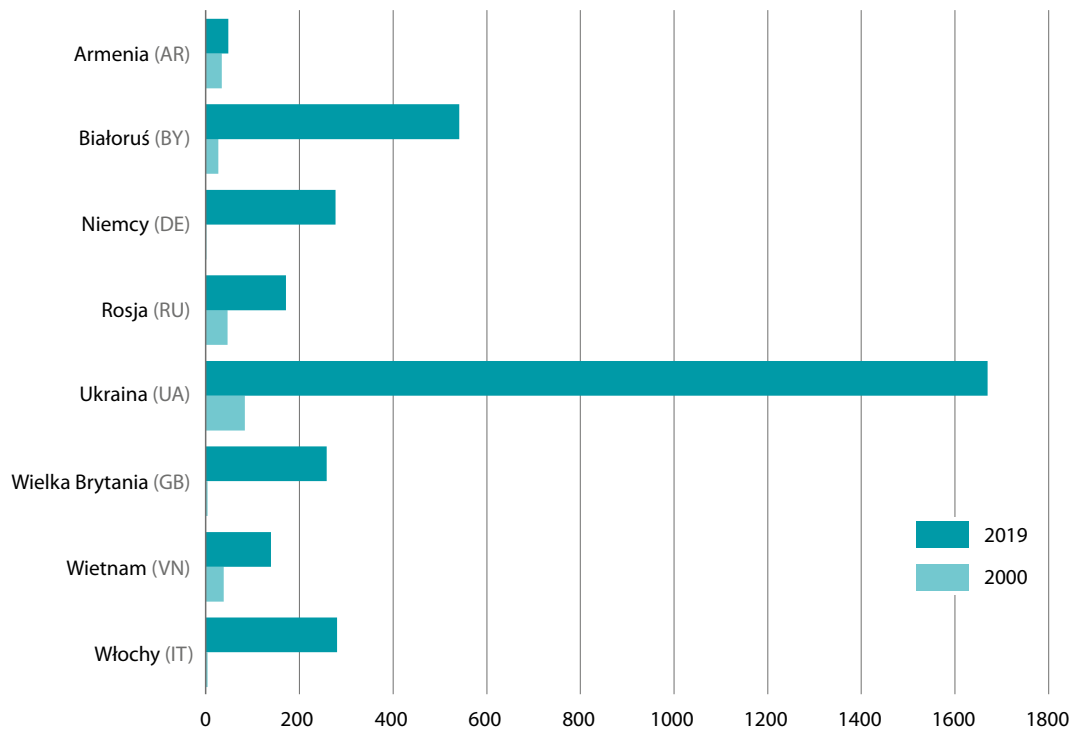
Chart 54. Immigrants for permanent residence in 2000–2019 by citizenship

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

W latach 2018–2019 prawie co trzecia osoba imigrująca do naszego kraju posiadała obywatelstwo innego kraju. Wśród imigrantów z niepolskim obywatelstwem dominują obywatele Ukrainy i Białorusi. W latach 2007–2008 pomimo wspomnianego kryzysu gospodarczego na świecie łączny udział tej grupy imigrantów w ogóle imigrantów z obywatelstwem niepolskim na pobyt stały był bardzo wysoki (w 2007 – blisko 55%, rok później – ponad 58%). W pozostałych latach odsetek imigrantów z obywatelstwem ukraińskim i białoruskim łącznie wahał się od 17,8% (2000 r.) do 48,5% (2005 r.). W 2019 r. udział obywateli obu krajów wyniósł blisko 44%. Niewątpliwie, jak już wskazywano wielokrotnie w opracowaniu, siłą przyciągającą do Polski, sprzyjającą decyzji o osiedleniu się na stałe jest atrakcyjność polskiego rynku pracy, szeroka oferta edukacyjna, a także położenie Polski, pozwalające, zwłaszcza imigrantom z wschodniej granicy, utrzymywać bliskie kontakty ze swoją rodziną, pozostałą w rodzimym kraju.

Wykres 55. Imigranci na pobyt stały według obywatelstwa w 2000 i 2019 – wybrane kraje
Chart 55. Immigrants for permanent residence by citizenship in 2000 and 2019 – selected countries

3.2. Strumienie imigracji długookresowych – dane szacunkowe

3.2. Flows of long-term immigration – estimated data

Podobnie jak w przypadku emigracji, dane o imigracji pochodzące ze źródeł administracyjnych również nie obrazują w pełni zjawiska. W szczególności nie jest rejestrowana większość powrotów Polaków z zagranicy. Osoby, które nie zgłosiły w jednostkach ewidencji gminy swojego wyjazdu, co zdarza się bardzo często w przypadku wjazdów na określony czas – bez zamiaru stałego pobytu za granicą, nie zgłaszają również powrotów. Osoba, która wyjechała za granicę na okres co najmniej 12 miesięcy staje się rezydentem innego kraju i jej powrót do kraju pochodzenia powinien być uwidoczniiony w statystyce imigracji. Ponadto, cudzoziemcy przyjeżdżający do Polski często nie dokonują zameldowania, stąd dane o imigracjach na pobyt stały lub czasowy – oparte na zameldowaniach – ich nie ujmują.

W celu określenia z pewnym przybliżeniem rzeczywistej wielkości strumieni imigracji do Polski oraz głównych krajów poprzedniego zamieszkania w ostatnich latach GUS opracowuje szacunki, uwzględniające również migracje niezarejestrowane.

W szacunkach tych wykorzystywane są między innymi dostępne dane innych krajów o emigracji do Polski w danym roku, a także dane Urzędu do Spraw Cudzoziemców o wydanych zezwoleniach na pobyt dla obywateli krajów trzecich. Szacowane dane są przekazywane do Eurostatu zgodnie z obowiązującym w Unii Europejskiej rozporządzeniem nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie statystyk Wspólnoty z zakresu migracji i ochrony międzynarodowej. Szacunki są opracowywane według płci, wieku, grup krajów poprzedniego zamieszkania oraz grup krajów obywatelstwa i urodzenia imigrantów. Wykorzystywana jest przy tym struktura ww. zmiennych obserwowana w imigracjach zarejestrowanych – pochodzących ze źródeł administracyjnych.

Wyniki szacunku prezentuje poniższa tablica, w której dane zostały przedstawione w podziale na grupy krajów poprzedniego zamieszkania, określone przez Eurostat.

Tablica 18. Imigracja do Polski na okres co najmniej 12 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania w latach 2009–2018 – dane szacunkowe

Table 18. Immigration to Poland for period of at least 12 months by country of previous residence in 2009–2018 – estimated data

Kraj poprzedniego zamieszkania Country of previous residence	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem Total	189166	155131	157059	217546	220311	222275	218147	208302	209353	214083
Unia Europejska European Union	129816	101633	97231	142288	142023	137611	102946	113435	139259	124268
w tym UE (15 krajów) of which EU (15 countries)	123117	95642	92634	137187
Kraje spoza UE Countries outside EU	59323	53461	59792	75246	78269	84644	115201	94867	70094	89815
Kraje EFTA EFTA countries	5301	3960	3330	2547	2790	3244	3592	5108	5099	6453
Kraje kandydujące do UE Candidate countries to EU	1550	1621	1742	2218	2446	2755	1898	1842	822	1323
Pozostałe kraje Remaining countries	52472	47880	54720	70481	73033	78645	109711	87917	64173	82039
bardzo wysoko rozwinięte very highly developed	x	x	x	x	x	15547	6212	8922	7546	7308
wysoko rozwinięte highly developed	26617	21493	24033	26506	53546	42028	86654	62930	48574	63869
średnio rozwinięte medium developed	24723	25542	29224	42694	17141	18659	14706	13686	6827	9002
słabo rozwinięte less developed	1132	845	1463	1281	2346	2411	2139	2379	1226	1860
Nieustalony Unknown	27	37	36	12	19	20	–	–	–	–

Należy pamiętać, że w latach 2009–2012 w skład UE wchodziło 27 krajów, od 2013 roku – 28 krajów, w analizowanym okresie zmieniała się również liczba krajów kandydujących.

Podział na kraje bardzo wysoko, wysoko, średnio i słabo rozwinięte został dokonany z wykorzystaniem wskaźnika rozwoju społecznego – HDI (*Human Development Index*).

Liczba imigracji w analizowanym okresie wahała się w przedziale od 155 tys. do 222 tys. Największą wartość osiągnęła w 2014 r., w następnych latach (2015–2017) wystąpił niewielki spadek liczby imigrantów. W 2018 r. szacowany strumień imigracji wynosił około 214 tys. – nieco więcej niż w roku wcześniejszym.

Wśród imigrantów we wszystkich latach przeważali mężczyźni, w 2018 r. stanowili prawie 69% ogółu, odsetek ten był zróżnicowany w zależności od obywatelstwa imigrantów, przy czym ogólnie można stwierdzić, że wyraźnie większy był w przypadku cudzoziemców.

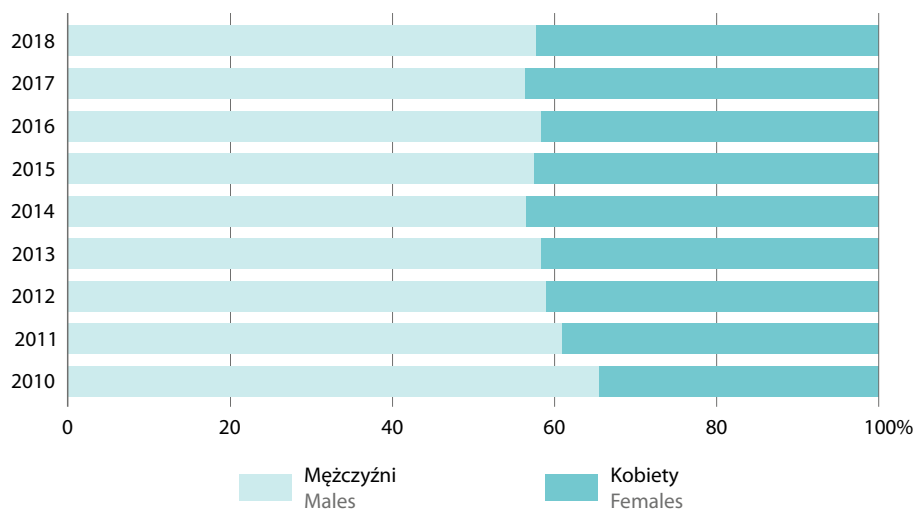
Najliczniejszą 5-letnią grupą wieku były osoby w wieku 30–34 lat, przy czym wśród Polaków – osoby w wieku 35–39 lat.

Polacy – powracający z zagranicy lub urodzeni za granicą – stanowią ponad połowę imigrantów. W 2018 r. stanowili 55%. Przewaga mężczyzn wśród tej grupy (54%) nie jest tak znaczna, jak w przypadku imigracji ogółem.

Wśród cudzoziemców przyjeżdżających do Polski są zarówno obywatele UE jak i krajów trzecich. W 2018 r. grupy te stanowiły odpowiednio około 9% i 36% ogółu imigrantów. Większość imigrantów (w 2018 r. około 69%) była urodzona za granicą.

Wykres 56. Imigranci na okres co najmniej 12 miesięcy według płci w latach 2010–2018

Chart 56. Immigrants for period of at least 12 months by sex in 2010–2018

Szacowanie zarówno emigracji jak i imigracji jest utrudnione, ze względu na ograniczoną dostępność do danych innych krajów. Dodatkowo, w przypadku szacowania wielkości imigracji należy mieć na uwadze, że dane o emigracji z wielu krajów są niedoszacowane. Metoda szacowania była doskonała w ciągu analizowanego okresu, wprowadzano nowe elementy, stąd porównywalność danych z poszczególnych lat jest nieco ograniczona. Należy je traktować jako pewne przybliżenie wartości rzeczywistych, a nie rzeczywistą wartość migracji.

3.3. Cudzoziemcy w Polsce

3.3. Foreigners in Poland

Cudzoziemcy według obywatelstwa i statusu pobytowego – dane UdSC

Foreigners by citizenship and residence status – data of the Office for Foreigners

Pobyt cudzoziemców – obywateli krajów Unii Europejskiej (UE)³⁷, jak również obywateli państw trzecich – na terytorium Polski reguluje szereg aktów normatywnych, spośród których najważniejsze to: Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin oraz Ustawa z dnia 30 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

³⁷ Przepisy dotyczące obywateli państw członkowskich UE i członków ich rodzin stosuje się również do obywateli państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) będących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, tj. Norwegii, Islandii i Liechtensteinu, jak również obywateli Szwajcarii oraz do członków ich rodzin.

Na mocy obowiązujących przepisów Urząd do Spraw Cudzoziemców (UdSC; w latach 2001–2007 Urząd do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców) jest centralną instytucją administracji rządowej właściwą w sprawach legalizacji pobytu i udzielania ochrony cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wypełnia także zobowiązanie do gromadzenia i upowszechniania danych o wybranych kategoriach imigrantów udokumentowanych, tj. posiadających odpowiednie zezwolenia, zgody na pobyt lub prawo pobytu w Polsce, z uwzględnieniem statusu prawnego pobytu oraz kraju obywatelstwa. Dane te obejmują:

- cudzoziemców posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego w Polsce (do 30.04.2014 r. – zezwolenie na osiedlenie się);
- cudzoziemców posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu czasowego w Polsce (do 30.04.2014 r. – zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony);
- cudzoziemców posiadających ważne dokumenty potwierdzające status rezydenta długoterminowego UE;
- obywateli krajów UE, którzy otrzymali zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu w Polsce;
- obywateli krajów UE, którzy otrzymali dokument potwierdzający prawo stałego pobytu w Polsce;
- członków rodziny obywatela UE, którzy otrzymali kartę pobytu członka rodziny obywatela UE;
- członków rodziny obywatela UE, którzy otrzymali kartę stałego pobytu członka rodziny obywatela UE;
- cudzoziemców, którzy otrzymali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub zgodę na pobyt tolerowany w Polsce³⁸.

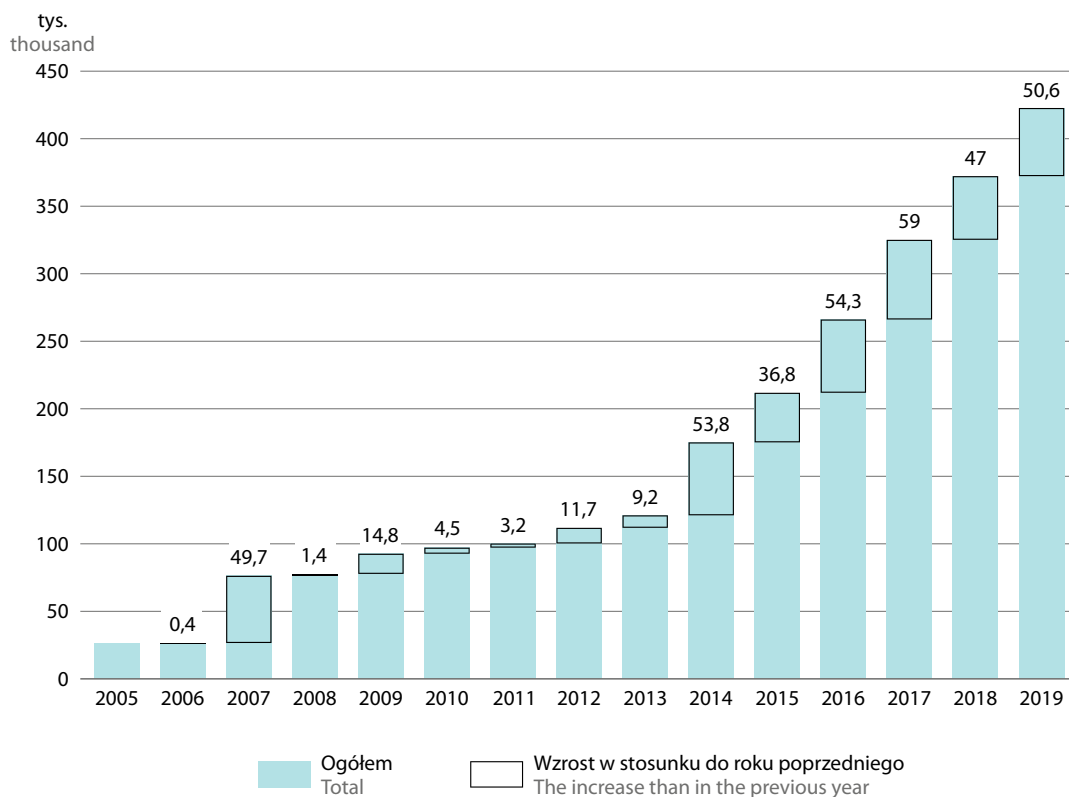
Łączna liczba cudzoziemców, których pobyt w Polsce został zalegalizowany na podstawie wyżej wymienionych kategorii, w ciągu kilkunastu ostatnich lat stale wzrastała. Dynamika zmiany liczby posiadaczy ważnych dokumentów pobytowych wykazuje przy tym wpływ trzech istotnych faktów. Przystąpienie do strefy Schengen w grudniu 2007 r. przyczyniło się do zwiększenia atrakcyjności Polski jako kraju migracyjnego i skutkowało blisko trzykrotnym wzrostem liczby obcokrajowców z kartą pobytową w stosunku do lat poprzednich (w roku 2005 i 2006 odnotowano nieco ponad 26 tys. takich osób, podczas gdy w kolejnych dwóch latach liczba ta przekraczała 76 tys.). Drugim bodźcem było wejście w życie w 2014 r. przepisów nowej ustawy o cudzoziemcach. Nowy akt normatywny wprowadził szereg udogodnień oraz uproszczeń – zarówno instytucjonalnych, jak i proceduralnych – w zakresie ubiegania się o zezwolenia na pobyt, m.in.: jedno zezwolenie na pobyt i pracę, wydłużony czas składania wniosków o przedłużenie wizy oraz zezwoleń na pobyt, wydłużony z 2 do 3 lat maksymalny okres, na który będzie mogło być udzielone zezwolenie na pobyt czasowy, czy możliwość ubiegania się o pobyt stały na terytorium RP przez cudzoziemców posiadających Kartę Polaka. Trzeba tu zaznaczyć, że niemal w tym samym czasie nastąpiło gwałtowne pogorszenie sytuacji gospodarczej oraz bezpieczeństwa na Ukrainie. Efektem tej koincydencji był obserwowany w kolejnych latach zdecydowany wzrost zainteresowania (przede wszystkim ze strony obywateli ukraińskich) różnymi formami legalizacji pobytu w Polsce. O ile w okresie 2007–2013 ogólna liczba obcokrajowców posiadających wymienione rodzaje dokumentów pobytowych zwiększyła się z 76,4 tys. do 121,2 tys. (przeciętnie o 13,5 tys. rok do roku), to w latach 2014–2019 wzrost ten lokował się w przedziale 175,1–422,8 tys. (przeciętnie o 50,3 tys. rok do roku)³⁹.

³⁸ Szczegółowe dane dotyczące obcokrajowców, którym udzielono ochrony międzynarodowej lub krajowej zostały przedstawione w odrębnym rozdziale: Cudzoziemcy objęci ochroną międzynarodową lub krajową.

³⁹ Porównania dotyczące liczby cudzoziemców posiadających ważne dokumenty legalizujące pobyt w Polsce (zaśób) w odniesieniu do pełnego szeregu czasowego powinno być traktowane z dużą ostrożnością. Dane ogółem sprzed 2014 r. nie uwzględniają obywateli krajów UE, którzy otrzymali zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu lub dokument potwierdzający prawo pobytu stałego, a także członków rodziny obywatela UE, którzy otrzymali kartę pobytu lub kartę stałego pobytu, zatem są zaniżone. Ponadto, począwszy od 2014 r. dane te są generowane w oparciu o zmieniony system informatyczny. Urząd do Spraw Cudzoziemców nie zaleca przeprowadzania retrospektywnych analiz porównawczych w tym zakresie obejmujących dane za okres od 2014 r. z danymi za wcześniejsze lata. Zob.: Komentarz do danych dotyczących zestawienia za 2014 rok, UdSC 2015, <https://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2014/12/Komentarz-do-danych-dotyczących-zestawienia-za-2014-rok.pdf> - dostęp 4.08.2020

Wykres 57. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce w latach 2005–2019*

Chart 57. Foreigners holding the valid residence permits in Poland in 2005–2019*

* Stan w końcu roku
 * As of the end of the year

W okresie 2014–2019 liczba cudzoziemców, którzy otrzymali ważne dokumenty uprawniające do pobytu na terytorium Polski – niezależnie od ich rodzaju – zwiększyła się niemal dwu i pół krotnie. W ogólnej liczbie obcokrajowców dysponujących pozwoleniem pobytowym dominują obywatele państw trzecich (spoza UE), głównie wschodnioeuropejskich oraz azjatyckich: przede wszystkim Ukrainy, w znacznie już mniejszej skali Białorusi, Rosji i Wietnamu, zaś w dalszej kolejności Indii oraz Chin. Warto też podkreślić względnie dużą liczbę obywateli niektórych państw Unii Europejskiej dysponujących ważnymi dokumentami pobytowymi, w szczególności Niemiec, w mniejszym stopniu Włoch. Łączny udział wskazanych grup w ogólnej liczbie obcokrajowców legalnie przebywających w Polsce przekroczył w 2019 r. 74%.

Tablica 19. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce według wybranych krajów obywatelstwa w latach 2008–2019

Table 19. Foreigners holding the valid residence permits in Poland by selected countries of citizenship in 2008–2019

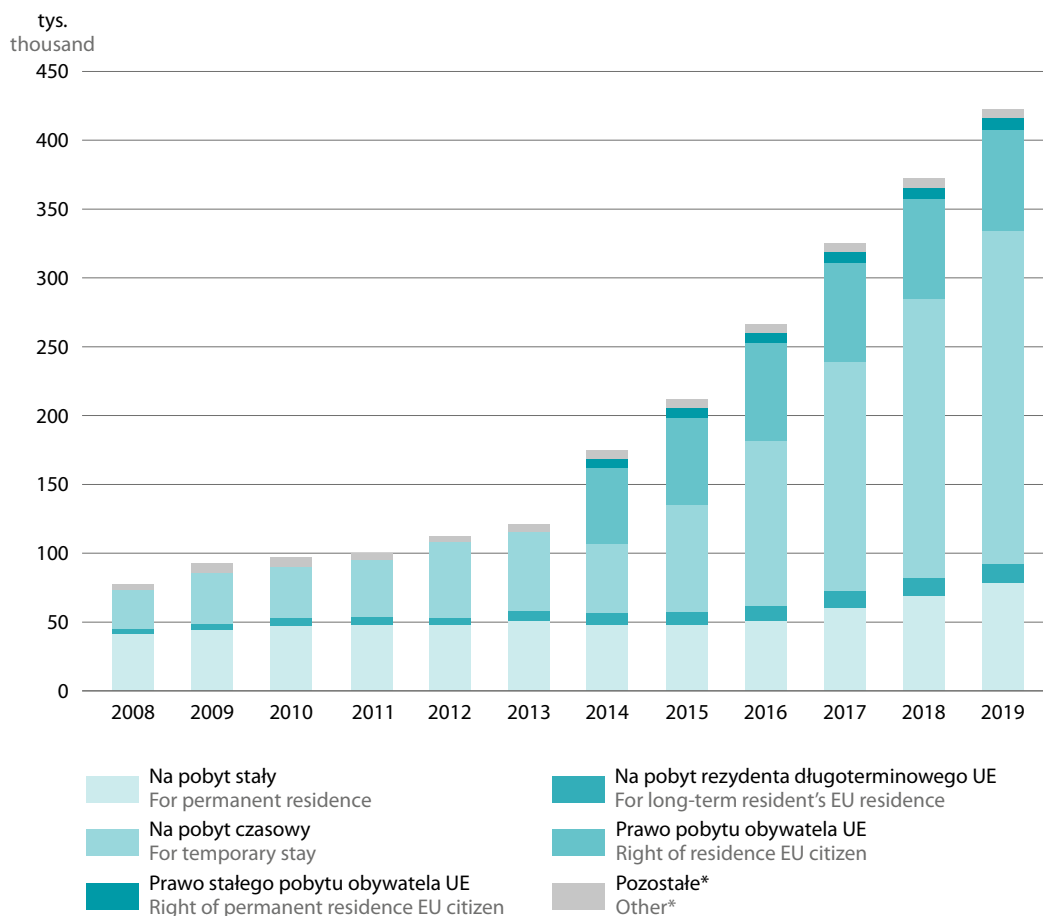
Wyszczególnienie Specification	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem Total	77766	92574	97080	100298	111971	121219	175066	211869	266218	325217	372239	422838
w tym: of which:												
Ukraina (UA)	22801	26571	28450	29746	34303	37679	40979	65866	103457	145252	179154	214719
Białoruś (BY)	6984	8447	8995	9249	10310	11160	9924	11172	11428	15339	20114	25567
Niemcy (DE)	857	832	817	789	727	693	20200	22010	23924	22157	21311	21336
Rosja (RU)	9720	12961	12550	11675	12363	12645	10739	9972	10583	11415	11976	12531
Wietnam (VN)	7206	8207	8567	9257	11696	13404	9042	9130	10269	11718	12398	12077
Indie (IN)	1530	1970	2094	2170	2389	2639	2596	3063	4546	6930	8850	9979
Włochy (IT)	302	294	281	279	253	253	5605	6426	7321	7937	8319	8535
Chiny (CN)	1567	2600	3016	3821	4489	5016	4782	5675	7042	8831	9001	8485
Odsetek skumulowany Accumulated percentage	65,5	66,8	66,7	66,8	68,3	68,9	59,3	62,9	67,1	70,6	72,8	74,1

Biorąc pod uwagę jedynie okres obowiązywania obecnej ustawy o cudzoziemcach, tj. lata 2014–2019, warto zwrócić uwagę na bardzo zróżnicowaną dynamikę legalizacji pobytu w Polsce w zależności od kraju obywatelstwa. Widoczny w tym czasie silny trend wzrostowy determinuje coraz liczniejsza z roku na rok grupa obywateli Ukrainy: w 2014 r. było to 41,0 tys. osób, natomiast w 2019 r. – 214,7 tys. – o 424% więcej. Wśród pozostałych wymienionych grup obcokrajowców obserwowany, względnie regularny wzrost liczebności miał już znacznie mniej spektakularny wymiar – analogiczny odsetek w odniesieniu do obywateli Indii wyniósł 284%, Białorusi – 158%, Chin – 77%, Włoch – 52%, Wietnamu – 34%, zaś Rosji – 17%. W przypadku osób z obywatelstwem niemieckim nie odnotowano w omawianym okresie podobnych zmian – ich liczba ustabilizowała się w przedziale 20–24 tys., bez jednoznacznej tendencji widocznej w całym sześciu latu.

Charakterystyczną cechą przebiegu procesu legalizacji pobytu cudzoziemców w perspektywie ostatnich lat jest zmieniająca się proporcja pomiędzy formami uprawniającymi do pobytu stałego w Polsce, a pozostałymi rodzajami wydawanych dokumentów pobytowych. Jeszcze w okresie 2008–2011 przeważały zezwolenia na pobyt na czas nieoznaczony, a odsetek osób, które na trwałe uregulowały prawo pobytu, tj. otrzymały zezwolenie na osiedlenie się lub dokumenty potwierdzające status rezydenta długoterminowego UE, oscylował w granicach 57,6–53% ogółu obcokrajowców dysponujących pozwoleniem na pobyt. W kolejnych dwóch latach udział ten zmalał do około 48%. Począwszy od 2014 r., uwzględniając szerszy katalog uprawnień tego typu (oprócz dokumentów potwierdzających prawo pobytu stałego oraz prawo pobytu rezydenta długoterminowego UE, także dokumenty potwierdzające prawo stałego pobytu obywatela UE i kartę pobytu stałego członka rodziny obywatela UE), łączny udział cudzoziemców dysponujących jednym z wymienionych zezwoleń w dalszym ciągu regularnie malał: wyniósł 36,6% w 2014 r. i ustabilizował się z końcem 2016 r. na poziomie około jednej czwartej, na którym pozostał w kolejnych latach. Wprawdzie łączna bezwzględna liczba osób dysponujących dokumentami uprawniającymi do stałego pobytu w Polsce zwiększyła się w latach 2014–2019 z 63,9 tys. do 101,0 tys., jednak wzrost ten był znacznie mniejszy niż w przypadku imigrantów, którzy zalegalizowali pobyt w oparciu o pozostałe typy zezwoleń, tj. na pobyt czasowy, tytułem prawa pobytu obywatela UE, prawa pobytu członka rodziny obywatela UE oraz objętych ochroną międzynarodową lub krajową (odpowiednio 111,1 tys. osób w 2014 r. oraz 321,8 tys. w 2019 r.).

Wykres 58. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce według rodzaju zezwolenia w latach 2008–2019

Chart 58. Foreigners holding the valid residence permits in Poland by type of permits in 2008–2019

* Kategoria "pozostałe" obejmuje: prawo pobytu oraz prawo stałego pobytu członka rodziny obywatela UE, azyl, status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, pobyt tolerowany i pobyt ze względów humanitarnych.

* In category "other" include: right of residence for the family member of an EU citizen, right of permanent residence for the family member of an EU citizen, asylum, refugee status, subsidiary protection, stay for humanitarian reasons and tolerated stay.

Skala legalizacji pobytu na terytorium Polski rośnie, ze zróżnicowaną dynamiką, w zakresie każdego z rodzajów wydawanych dokumentów pobytowych. Cudzoziemcy według liczbeności korzystali kolejno z następujących typów zezwoleń:

- największym i najszybciej rosnącym zainteresowaniem cieszy się legalizacja w oparciu o ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu czasowego – w latach 2014–2019 odnotowano blisko pięciokrotny wzrost liczby osób posiadających tego typu zezwolenie z 49,6 tys. do 241,6 tys. (średnio o 38,4 tys. rok do roku);
- w tym samym okresie liczba osób, które otrzymały dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego zwiększyła się z 48,2 tys. do 78,3 tys. (średnio o 6 tys. rok do roku);
- w 2014 r. liczba obywateli krajów UE, którzy otrzymali zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu w Polsce wynosiła 55,5 tys. i rosła w kolejnych latach (średnio o 3,7 tys. rok do roku), sięgając w 2019 r. 73,9 tys. osób;
- liczba cudzoziemców posiadających ważne dokumenty potwierdzające status rezydenta długoterminowego UE wzrosła odpowiednio z 8,9 tys. do 14,1 tys. osób (średnio o 1 tys. rok do roku);
- obywatele krajów UE, którzy otrzymali dokument potwierdzający prawo stałego pobytu w Polsce stanowili niewielką grupę, jednak również w tym przypadku odnotowano wzrost liczby osób korzystających z tej formy legalizacji pobytu – z 6,8 tys. w 2014 r. do 8,4 tys. w roku 2019 (średnio o 0,3 tys. rok do roku).

Najmniej licznymi grupami cudzoziemców – przyjmując kryterium formy legalizacji pobytu w Polsce – są członkowie rodziny obywatela UE, którzy otrzymali kartę pobytu członka rodziny obywatela UE, bądź kartę stałego pobytu członka rodziny obywatela UE (na wykresie uwzględnione w kategorii „pozostałe”). W przypadku liczby obcokrajowców posiadających kartę pobytu członka rodziny obywatela UE w latach 2014–2019 obserwujemy blisko dwukrotny wzrost z 535 do 1039 osób. Liczba cudzoziemców, którzy dysponują kartą stałego pobytu członka rodziny obywatela UE nie przekraczała w tym czasie 90 osób rocznie.

Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu czasowego

Foreigners holding the valid residence permits confirming the right of temporary residence

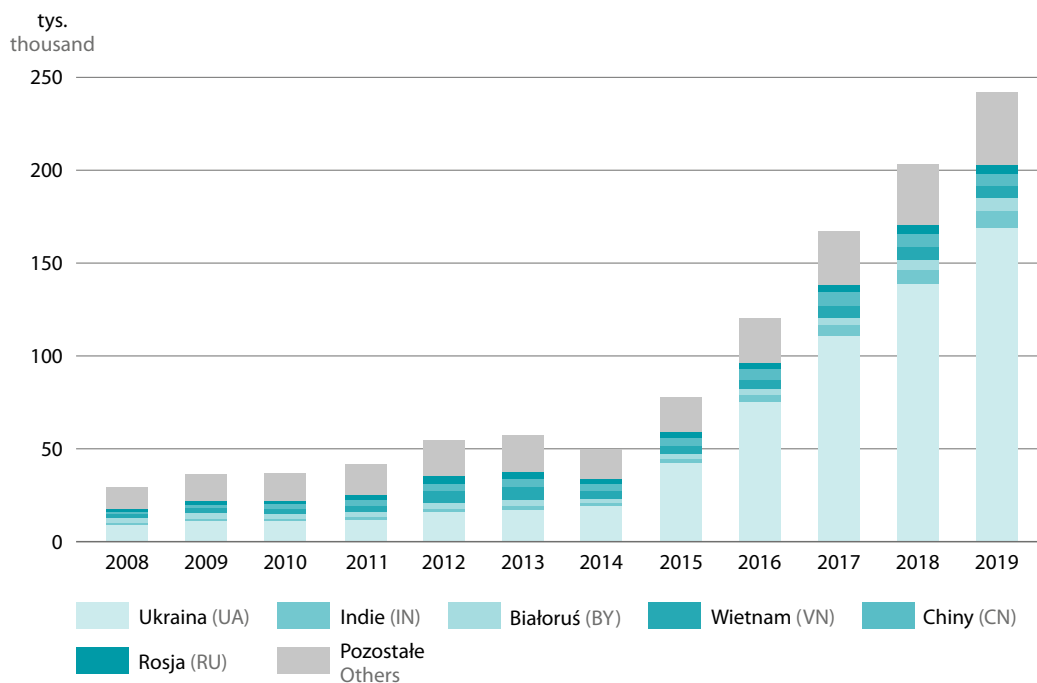
Cudzoziemiec może ubiegać się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, jeżeli zachodzą okoliczności uzasadniające zamieszkiwanie na terytorium Polski przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Przewidziany przez ustawodawcę katalog tych okoliczności obejmuje m.in. wykonywanie pracy (również sezonowej), prowadzenie działalności gospodarczej, kształcenie się na studiach, prowadzenie badań naukowych lub określonych prac rozwojowych, a także względy rodzinne – w przypadku cudzoziemców będących członkami rodzin obywateli RP lub członkami rodzin cudzoziemców zamieszkujących w Polsce na określonej podstawie. Osobie, która uzyskała zezwolenie na pobyt czasowy w Polsce, wydawana jest karta pobytu.

Liczba wydawanych dokumentów potwierdzających prawo pobytu czasowego przez długi okres była względnie ustabilizowana – w latach 2001–2013 wahała się, z zachowaniem tendencji wzrostowej, w przedziale od 20 do 35 tys. w skali roku. Po incydentalnym spadku odnotowanym w 2014 r. (18,8 tys.), w kolejnych latach obserwujemy dynamiczny wzrost liczby wydawanych z tego tytułu kart pobytu: od 65 tys. w 2015 r. do blisko 140 tys. w roku 2019. Ogółem w latach 2001–2019 wydano blisko 886 tys. tego rodzaju dokumentów pobytowych.

Prawo pobytu czasowego jest instytucją, która – szczególnie w ostatnich latach – w największym zakresie wpływa na ogólną liczbę cudzoziemców legalizujących status przebywania w Polsce. W okresie 2017–2019 korzystające z niej osoby stanowiły przeszło połowę wszystkich obcokrajowców z uregulowaną sytuacją pobytową.

Wykres 59. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu czasowego według krajów obywatelstwa w latach 2008–2019

Chart 59. Foreigners holding the valid residence permits confirming the right of temporary residence by citizenship in 2008–2019

Wśród cudzoziemców posiadających kartę pobytu czasowego dominują obywatele Ukrainy. W pierwszych latach po przystąpieniu Polski do strefy Schengen, w okresie 2008–2013, stanowili prawie jedną trzecią obcokrajowców korzystających z tego tytułu pobytowego. Począwszy do 2014 r. odsetek ten regularnie i dynamicznie rośnie od 39% do 70% (w skali bezwzględnej wzrost ten zamknął się w przedziale: 19,3 tys. w 2014 r. – 168,9 tys. w 2019 r.). Warto także zwrócić uwagę na zwiększającą się liczbę osób z obywatelstwem Indii. Wprawdzie udział tej grupy imigrantów jest niewielki – nie przekracza 3–4% wszystkich cudzoziemców z udokumentowanym prawem czasowego pobytu w Polsce, jednak jej liczebność wzrosła w latach 2008–2019 blisko dziesięciokrotnie z 0,9 tys. do 8,8 tys. osób.

Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego Foreigners holding the valid permanent residence permits

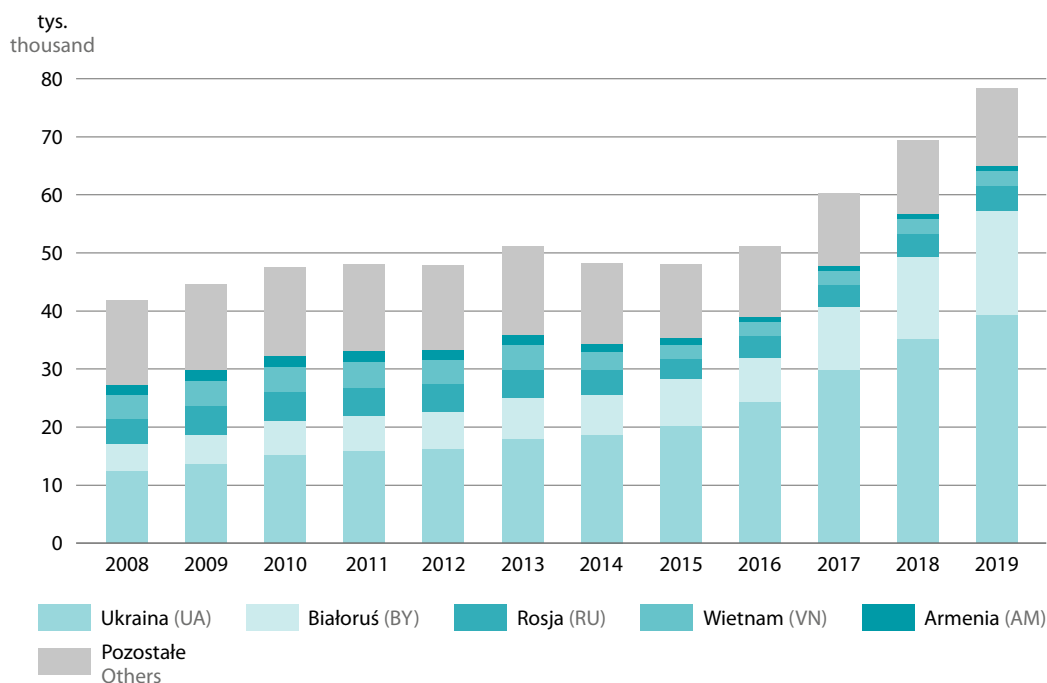
Zezwolenie na pobyt stały uprawnia cudzoziemca do pobytu w Polsce przez czas nieoznaczony, między innymi, gdy jest on osobą polskiego pochodzenia i zamierza osiedlić się w Polsce na stałe, gdy posiada ważną Kartę Polaka i zamierza osiedlić się w Polsce na stałe, gdy pozostaje w uznanym przez prawo polskie związku małżeńskim zawartym z obywatelem Polski, gdy jest dzieckiem obywatela polskiego i pozostaje pod jego opieką rodzicielską lub gdy jest dzieckiem cudzoziemca, który ma w Polsce zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE i jest pod jego opieką rodzicielską, i który urodził się po tym, jak jego rodzic otrzymał w Polsce zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, lub urodził się w okresie ważności zezwolenia na pobyt czasowy posiadanego przez jego rodzica. Cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na pobyt stały na terytorium Polski wydawana jest karta pobytu.

Łączna liczba kart pobytu wydanych w latach 2001–2019 w związku z pobytem stałym wynosi 101,9 tys. Odnotowano w tym zakresie wyraźny wzrost od poziomu kilkuset dokumentów w skali roku na początku lat dwutysięcznych oraz 2,4–4,4 tys. w okresie 2004–2014, do poziomu 9,0–14,5 tys. w kolejnych latach.

Również w tej kategorii imigrantów (podobnie jak w przypadku pobytu czasowego) przeważają obywatele Ukrainy – z udziałem zwiększającym się od poziomu niespełna 30% w 2008 r. do ponad 50% w 2019 r. (co odpowiada zmianie liczebności z 12,4 tys. do 39,4 tys. osób). Nieco większa dynamika wzrostu – zarówno w wymiarze relatywnym, jak bezwzględnym – charakteryzuje, mniej już liczną, grupę obywateli białoruskich. W przyjętym okresie czasu wzrost ten zamykał się w przedziale od 11% do 23% (odpowiednio: 4,8 tys. – 17,8 tys. osób). Łącznie cudzoziemcy z obywatelstwem ukraińskim oraz białoruskim stanowili w 2019 r. niemal trzy czwarte wszystkich osób posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego w Polsce.

Wykres 60. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu stałego według krajów obywatelstwa w latach 2008–2019

Chart 60. Foreigners holding the valid permanent residence permits by citizenship in 2008–2019

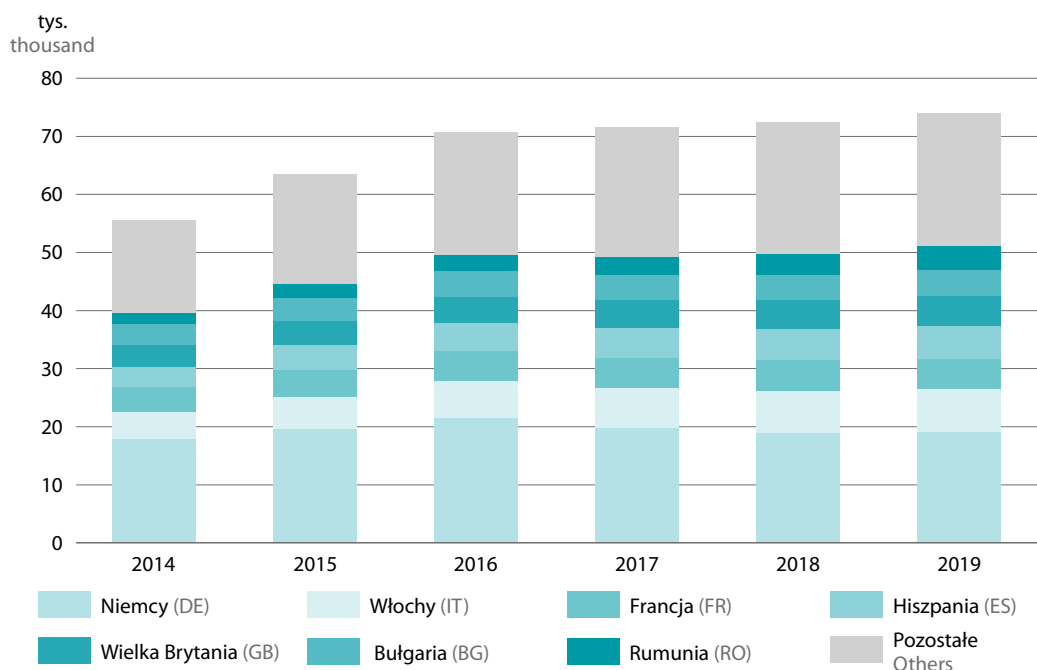
Obywatele krajów UE, którzy otrzymali zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu w Polsce

European Union citizens who received a certificate of registration of residence in Poland

Obywatele Unii Europejskiej są uprzywilejowani wobec obywateli państw trzecich, ponieważ korzystają z unijnej swobody przepływu osób i mają nieograniczony dostęp do polskiego rynku pracy. Cudzoziemiec posiadający obywatelstwo państwa unijnego jest zobowiązany zarejestrować swój pobyt, jeżeli przebywa na terytorium Polski przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Obywatelowi UE, którego pobyt został zarejestrowany, wydaje się zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu obywatela UE. Ilość wydawanych z tego tytułu zaświadczeń nie uległa w całym okresie funkcjonowania tej instytucji prawnej, tj. w latach 2004–2019, istotnym zmianom i wahała się w granicach 6–10 tys. dokumentów w skali roku. Łącznie wydano z tego tytułu 129,5 tys. dokumentów.

Wykres 61. Cudzoziemcy posiadający zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu obywatela UE według krajów obywatelstwa w latach 2014–2019

Chart 61. Foreigners holding a certificate of registration of residence of an EU citizen by country of citizenship in 2014–2019

Zgodnie z informacjami publikowanymi przez UdSC w końcu 2019 r. 73,9 tys. obywateli UE posiadało zaświadczenia o rejestracji pobytu obywatela UE w Polsce, stanowili zatem 17,5% wszystkich cudzoziemców, którzy otrzymali ważne dokumenty uprawniające do pobytu na terytorium Polski. Wśród obywateli krajów UE przebywających w Polsce na podstawie zaświadczenia o zarejestrowaniu pobytu największą grupę stanowią obywatele Niemiec, których liczba w latach 2014–2019 wahała się od 17,9 tys. do 21,5 tys. osób w roku (odsetek zmalał w tym okresie z 32 do 26). Stosunkowo licznie – wzrost odpowiednio z 4,7 tys. do 7,4 tys. osób – reprezentowani są obywatele Włoch (odsetek 8,5–10,0). Mniejszy, ale pozostający na względnie stałym poziomie udział charakteryzuje natomiast osoby z obywatelstwem francuskim, hiszpańskim, brytyjskim oraz bułgarskim – każda z wymienionych grup obcokrajowców stanowiła w okresie 2014–2019 około 6–7,6% ogółu obywateli UE dysponujących zaświadczeniem pobytowym.

Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające status rezydenta długoterminowego UE

Foreigners holding valid documents confirming the EU long-term resident status EU

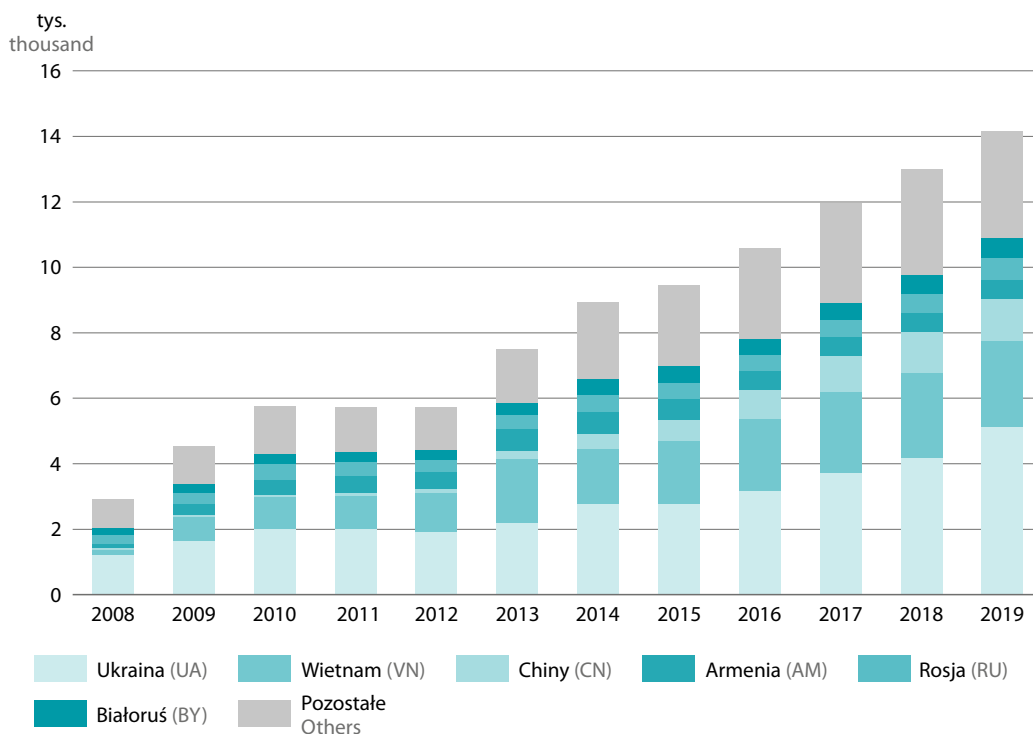
Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE uprawnia cudzoziemca do pobytu w Polsce przez czas nieoznaczony i jest udzielane osobie, która przebywa na terytorium Polski legalnie i nieprzerwanie co najmniej przez 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie tego zezwolenia oraz, co do zasady, spełnia łącznie następujące warunki: posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny, posiada ubezpieczenie zdrowotne lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia w Polsce oraz posiada potwierdzoną znajomość języka polskiego. Z tytułu uzyskania zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE wydawana jest karta pobytu.

Ogółem w latach 2005–2019 wydano w Polsce 19,1 tys. kart pobytu potwierdzających status rezydenta długoterminowego UE. Liczba wydawanych z tego tytułu dokumentów nie przekraczała w skali roku 2 tys., przy czym w okresie 2005–2012 była wyraźnie mniejsza – w granicach 0,7–1,3 tys., natomiast od 2013 r. sięga poziomu 1,6–2,0 tys.

Listę krajów obywatelstwa osób przebywających w Polsce na podstawie karty pobytu rezydenta długoterminowego UE otwierają kolejno: Ukraina, Wietnam oraz Chiny, w przypadku których liczba cudzoziemców jest największa i regularnie rośnie (w okresie 2008–2019 łączny udział trzech wymienionych obywatelstw wzrósł z 49% do 64%).

Wykres 62. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające status rezydenta długoterminowego UE według krajów obywatelstwa w latach 2008–2019

Chart 62. Foreigners holding valid documents confirming the EU long-term resident status by country of citizenship in 2008–2019

Dynamika odnotowanych zmian w największym stopniu dotyczy obywateli Chin, których liczba zwiększyła się w obserwowanym okresie z kilkudziesięciu osób (2008–2011) do 1,3 tys. (2019) oraz obywateli Wietnamu: odpowiednio 2 tys. (2008) – 2,6 tys. (2019). W tym samym czasie liczba obywateli ukraińskich wzrosła ponad czterokrotnie: z 1,2 tys. do 5,1 tys. osób.

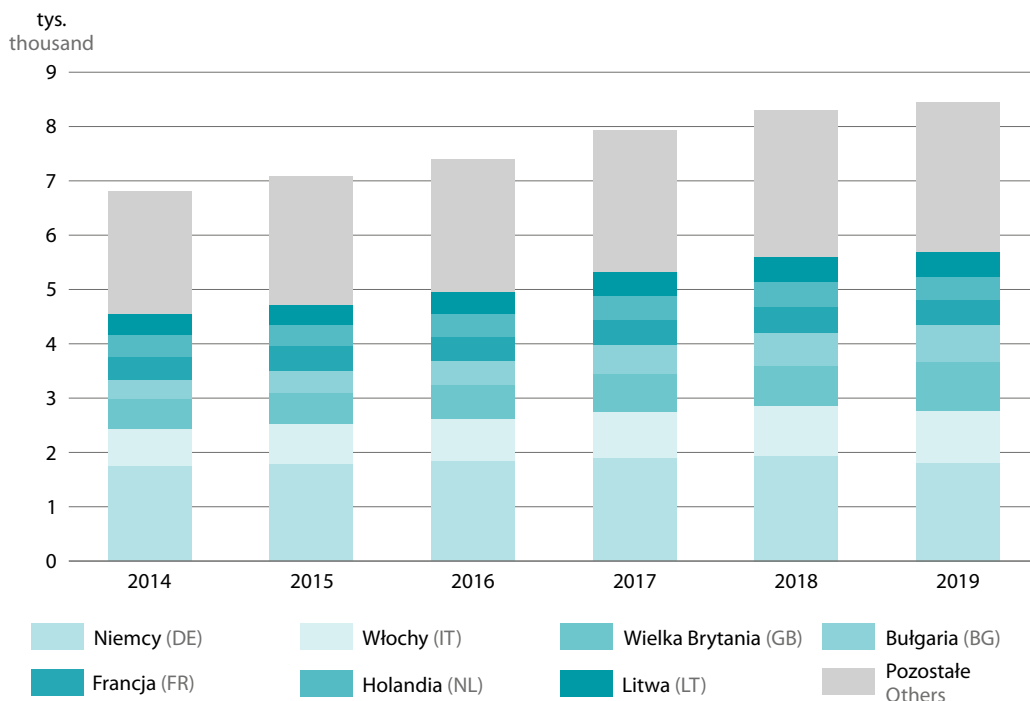
Obywatele krajów UE, którzy otrzymali dokument potwierdzający prawo stałego pobytu

European Union citizens, who received document confirming the right for permanent residence

Obywatel UE nabywa automatycznie i bezwarunkowo prawo stałego pobytu w innym kraju UE, jeżeli mieszka w nim legalnie i nieprzerwanie przez okres pięciu lat. Po spełnieniu tego warunku może ubiegać się o dokument pobytu stałego, potwierdzający prawo do zamieszkania w kraju przebywania. Liczba tego typu dokumentów wydanych w Polsce obywatelom UE była stosunkowo niewielka – w okresie 2006–2019 wystawiono łącznie 12,8 tys. takich poświadczeń.

Wykres 63. Cudzoziemcy posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo stałego pobytu obywatela UE według krajów obywatelstwa w latach 2014–2019

Chart 63. Foreigners holding valid documents confirming the EU long-term resident status by country of citizenship in 2014–2019

Cudzoziemcy legitymujący się tego typu dokumentem pobytowym to w około jednej czwartej-jednej piątej (21–26%) obywatele Niemiec, przy wyraźnie już mniejszym udziale obywateli Włoch (10–11%), Wielkiej Brytanii (8–11%) oraz Bułgarii (odpowiednio 5–8%). Odsetek osób z obywatelstwem francuskim, holenderskim oraz litewskim pozostaje na względnie stabilnym poziomie około 5–6 w przypadku każdej z wymienionych grup obywatelstwa.

Członkowie rodziny obywatela UE, którzy otrzymali kartę pobytu członka rodziny obywatela UE lub kartę stałego pobytu członka rodziny obywatela UE

Family members of an EU citizen who received a residence card of an EU citizen's family member or a permanent residence card of an EU citizen's family member

Jeżeli pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dłuższy niż trzy miesiące, członek rodziny obywatela UE posiadający obywatelstwo państwa trzeciego jest zobowiązany do posiadania karty pobytu członka rodziny obywatela UE, która potwierdza jego prawo przebywania w Polsce oraz uprawnia (wraz z ważnym dokumentem podróży) do wielokrotnego przekraczania granicy bez wizy. Po upływie 5 lat nieprzerwanego pobytu na terytorium RP, jeżeli w tym czasie spełniał warunki pobytu określone przy zarejestrowaniu pobytu, członek rodziny obywatela UE nabywa prawo stałego pobytu. Osoba taka jest wówczas zobowiązana do uzyskania karty stałego pobytu członka rodziny obywatela UE. W latach 2006–2019 członkom rodziny obywatela UE wydawano w skali roku około 100–300 kart pobytu (łącznie 2,5 tys. dokumentów) oraz kilka – kilkanaście kart stałego pobytu (ogółem poniżej 0,2 tys.).

W okresie 2014–2019 wśród cudzoziemców posiadających ważny dokument pobytowy członka rodziny obywatela UE przeważały osoby z obywatelstwem ukraińskim – ich udział w grupie posiadaczy karty pobytu wzrósł w tym czasie z 14% do 25%, natomiast wśród osób dysponujących kartą stałego pobytu oscylował na poziomie bliskim jednej trzeciej.

Pomijając regulacje instytucjonalne w wymiarze prawno-administracyjnym, będące emanacją polityki migracyjnej, napływ cudzoziemców jest wypadkową wielu czynników mających swoje źródła zarówno po stronie państwa przyjmującego („przyciągających”), jak również zewnętrznych wobec niego („wypychających”). Analizy zjawisk migracyjnych najczęściej koncentrują się na zagadnieniach funkcjonowania rynków pracy oraz zdobywania wykształcenia (możliwości znalezienia zatrudnienia, podejmowania działalności gospodarczej, różnice w dochodach, możliwości kształcenia na poziomie akademickim itp.), a także szerokim spektrum okoliczności wpływających na poczucie bezpieczeństwa (począwszy od kwestii związanych z respektowaniem wolności i praw osobistych, po możliwości poprawy warunków socjalnych). Czynniki takie, bez względu czy rozpatrywane niezależnie, czy w ujęciu inkluzywnym, są elementami szerszego, zazwyczaj społeczno-politycznego procesu zmiany, pozostają jednocześnie sferą bardzo wrażliwą na determinanty społeczno-polityczne, szczególnie w warunkach kryzysu. Przykładem silnego impulsu tego rodzaju jest zapoczątkowana w 2013 r. na Ukrainie tzw. Rewolucja Godności, wraz z późniejszą agresją ze strony Federacji Rosyjskiej – aneksją Krymu i trwającym na wschodzie kraju konfliktem zbrojnym. Wpływ tych wydarzeń na skalę oraz strukturę imigracji do Polski jest bezsporny i wciąż dominujący, nawet jeśli obecnej (w 2019 r. nadal rosnącej) fali migracyjnej z różnych względów nie powinno się traktować w kategoriach tendencji długoterminowej (Jaroszewicz, Małyńska, 2018; Adamczyk, 2014; Konieczna-Sałamatin, 2016; Wawryniuk, 2017).

Cudzoziemcy na polskim rynku pracy Foreigners on the Polish labour market

Najczęstszym powodem imigracji do Polski jest chęć podjęcia pracy. Dlatego wiedza o sytuacji cudzoziemców na polskim rynku pracy jest kluczowa dla kształtowania i oceny polskiej polityki migracyjnej i integracyjnej. Informacje na ten temat mogą być wykorzystywane do monitorowania popytu na pracę cudzoziemców, oceny wpływu powierzania pracy cudzoziemcom na wysokość płac pracowników rodzimych, czy znajomości i minimalizowania nierówności społecznych.

Obecnie nie ma źródła danych, które dostarczałoby pełnych informacji dotyczących sytuacji cudzoziemców na polskim rynku pracy. Wynika to z faktu, że cudzoziemcy stanowią tzw. populację trudną do zbadania. W związku z tym, że jest to grupa, której liczebność i charakterystyki ulegają ciągłym zmianom, nie istnieje dostępny operat do losowania respondentów w badaniach statystycznych, który zapewniłby reprezentatywność takich badań.

Administracyjne źródła danych dostarczają informacji o legalnym zatrudnieniu cudzoziemców w Polsce. Na gromadzenie danych o cudzoziemcach na rynku pracy pozwalają rejestry prowadzone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) oraz rejestry wiz, które prowadzi Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ). Rejestry MRPiPS obejmują zezwolenia na pracę i oświadczenia dotyczące powierzania pracy cudzoziemcom. Dane z tych rejestrów pozwalają na analizę strumienia imigracji zarobkowej, ale na ich podstawie nie jest możliwa ocena zasobu cudzoziemców na polskim rynku pracy. Nie uwzględniają bowiem osób, które podejmują nielegalne zatrudnienie ani osób, które są zwolnione z obowiązku posiadania zezwoleń (np. nauczycieli akademickich, absolwentów polskich uczelni, osób posiadających Kartę Polaka). Rejestr MSZ zawiera dane na temat wiz wydawanych na rok lub krócej i pozwala na analizę migracji czasowej. Do 2017 r. rejestr wiz był istotnym źródłem danych o migracjach czasowych z Ukrainy, jednak po wprowadzeniu ruchu bezwizowego między Ukrainą a Polską znaczenie rejestru zmalało.

Ponieważ dane rejestrowe dotyczą cudzoziemców, którzy pracują lub zamierzają pracować legalnie w Polsce, istotne jest przyjrzenie się prawu legalizacji pracy przez cudzoziemców w Polsce. Cudzoziemców pracujących (lub zamierzających pracować) legalnie w Polsce można podzielić na kilka grup, które muszą spełniać odmienne warunki podjęcia zatrudnienia w Polsce:

- cudzoziemcy będący obywatelami kraju UE, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub Szwajcarii;
- członkowie rodziny cudzoziemców, będących obywatelami kraju UE, EOG lub Szwajcarii;
- osoby niebędące obywatelami krajów członkowskich UE, EOG lub Szwajcarii ani członkami ich rodzin.

Cudzoziemcy będący obywatelami kraju UE, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub Szwajcarii są uprawnieni do wykonywania pracy na terytorium RP na podstawie samego obywatelstwa. Są oni zobowiązani jedynie do rejestracji swojego pobytu w Polsce, jeżeli trwa on dłużej niż 3 miesiące.

Osoby niebędące obywatelami krajów członkowskich UE, EOG lub Szwajcarii mogą legalnie podjąć pracę w Polsce pod warunkiem, że legalnie przebywają na terytorium RP i ich podstawa pobytu pozwala na wykonywanie pracy oraz uzyskały zezwolenie na pracę, zezwolenie na pracę sezonową lub czasowe zezwolenie na pobyt i pracę, albo pracodawca wystawił dla nich oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi.

Wyjątek od tych zasad stanowią członkowie rodziny cudzoziemców, będących obywatelami kraju UE, EOG lub Szwajcarii. Osoby te mogą pracować w Polsce bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, pod warunkiem, że towarzyszą na terytorium RP obywatelowi kraju UE, EOG lub Szwajcarii. Do rodziny zaliczani są małżonkowie, dzieci (i ich małżonkowie w wieku do 21 lat lub pozostający na utrzymaniu wskazanego obywatela lub jego małżonka), rodzice (i ich małżonkowie pozostający na utrzymaniu wskazanego obywatela lub jego małżonka).

Legalną pracę w Polsce mogą podjąć także obywatele państw trzecich nie posiadający zezwolenia na pracę, którzy otrzymali określony status pobytowy: zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, zgodę na pobyt tolerowany, ochronę czasową, a także osoby ubiegające się o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium RP (które ostatni wniosek o udzielenie ochrony złożyły przynajmniej pół roku wcześniej i posiadają ważne zaświadczenie wydane przez szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców). Zezwolenia na pracę nie potrzebują także osoby posiadające ważną Kartę Polaka, małżonkowie obywatela polskiego (posiadający zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z zawarciem małżeństwa), studenci studiów stacjonarnych, absolwenci polskich szkół ponadgimnazjalnych lub ponadpodstawowych oraz stacjonarnych studiów wyższych, nauczyciele języków obcych oraz sportowcy (którzy wykonują na terytorium RP, niedłużej niż 30 dni, pracę w związku z zawodami sportowymi).

Zezwolenie na pracę

Work permit

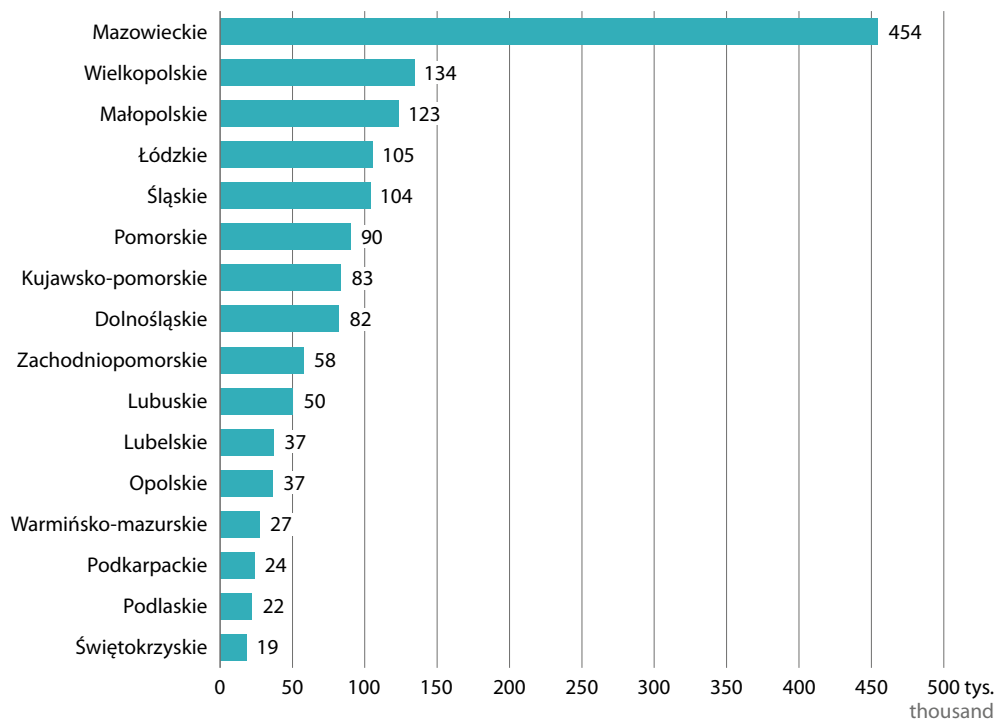
Zezwolenia na pracę upoważniają do pracy w Polsce na danym stanowisku oraz do otrzymania karty czasowego pobytu. Funkcjonuje sześć typów zezwoleń na pracę cudzoziemców (zezwolenie A, B, C, D, E, S). Zezwolenie A jest wydawane w przypadku, gdy cudzoziemiec pracuje na podstawie umowy z podmiotem zlokalizowanym na terytorium RP. Zezwolenie B jest wydawane osobom prawnym pracującym pełniącym funkcje w zarządzie (gdy cudzoziemiec przebywa na terytorium RP dłużej niż 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy). Zezwolenia C, D, E obejmują pracę cudzoziemców delegowanych do pracy w Polsce przez pracodawcę zagranicznego. Zezwolenie S uprawnia do wykonywania pracy sezonowej w oparciu o umowę zawartą z podmiotem zlokalizowanym na terytorium RP.

Najbardziej popularne jest zezwolenie typu „A”. Aby je uzyskać konieczna jest opinia o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy przez pracowników rodzimych (tzw. test rynku pracy) wydawana przez starostę właściwego ze względu na główne miejsce wykonywania pracy. Opinii nie trzeba wydawać, jeżeli cudzoziemiec ma wykonywać zawód widniejący w wykazie zawodów i rodzajów pracy deficytowych w danym województwie. Co istotne, test rynku pracy nie jest również wymagany w przypadku przedłużenia zezwolenia na pracę dla danego cudzoziemca na tym samym stanowisku.

Interpretując dane dotyczące zezwoleń na pracę, należy zwrócić uwagę, że w sytuacji, gdy cudzoziemiec ma więcej niż jedno zezwolenie (np. pracuje u kilku pracodawców jednocześnie lub podejmuje pracę więcej niż raz w roku), występuje w rejestrach kilkakrotnie (przy czym nie ma informacji, że jest to ta sama osoba). Ponadto zezwolenie wydane na podstawie oświadczenia mogą otrzymać także osoby, które już posiadają kartę pobytu, jeżeli na podstawie tej karty nie miały uprawnienia do pracy w Polsce.

W latach 2008–2019 wydano cudzoziemcom ogółem 1449 tys. zezwoleń na pracę, przy czym trzy czwarte z nich dotyczyło mężczyzn (w poszczególnych latach odsetek ten kształtował się na poziomie 65–77). Najwięcej – blisko jedna trzecia – zezwoleń na pracę zostało przyznanych w województwie mazowieckim (31,3%). Spośród pozostałych województw względnie duży udział charakteryzuje wielkopolskie (9,3%), małopolskie (8,5%), łódzkie (7,3%) oraz śląskie (7,2%), najmniejszy zaś (w granicach 1,3–1,9%) – świętokrzyskie, podlaskie, podkarpackie i warmińsko-mazurskie. Warto nadmienić, że największy wzrost liczby wydanych zezwoleń – porównując skrajne lata okresu retrospekcji – odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim, a w dalszej kolejności: warmińsko-mazurskim i łódzkim.

Wykres 64. Suma zezwoleń na pracę wydanych w latach 2008–2019 według województw
 Chart 64. Sum of work permits issued in 2008–2019 by voivodship

Tablica 20. Zezwolenia na pracę wydane w latach 2008–2019 według województw
 Table 20. Work permits issued in 2008–2019 by voivodship

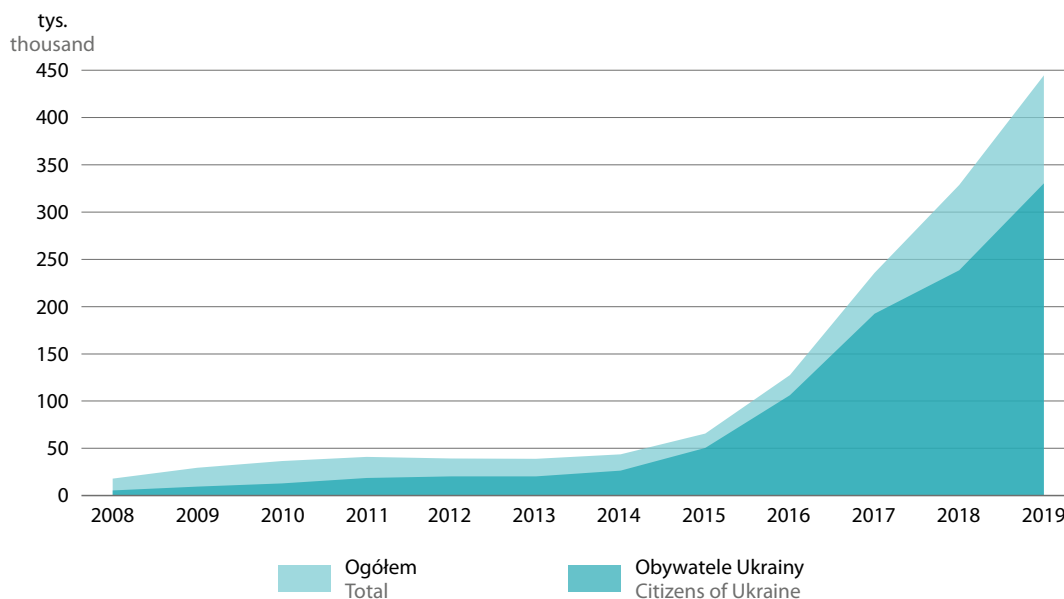
Województwa Voivodships	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem Total	18022	29340	36622	40808	39144	39078	43663	65786	127394	235626	328768	444738
Dolnośląskie	1139	1674	1719	2135	1961	1940	1998	3388	10880	12284	19158	23907
Kujawsko-pomorskie	367	557	700	548	621	619	1346	3347	4998	6504	25682	37976
Lubelskie	381	553	619	837	1059	1320	1380	1615	2782	5254	8043	12981
Lubuskie	1102	1528	1305	1497	1182	1330	1651	2666	3581	7452	10748	16395
Łódzkie	846	1265	972	821	1016	780	901	1305	3577	19345	32423	41993
Małopolskie	838	2000	2599	2069	1976	2548	2668	6291	15138	22162	27534	37389
Mazowieckie	7760	13979	19301	22846	22554	21548	24350	32502	48126	75271	79670	86348
Opolskie	977	677	650	891	782	801	812	1218	2794	5798	9584	11578
Podkarpackie	348	450	389	493	497	553	670	936	1754	3730	5378	8551
Podlaskie	287	326	350	311	303	359	342	643	1011	2898	5339	9796
Pomorskie	1067	2326	2391	2483	1925	1926	2083	4133	7889	12480	20929	30409
Śląskie	813	1345	2259	1915	1525	1439	1294	2003	7175	23160	21924	39077
Świętokrzyskie	182	386	458	512	392	320	324	603	1765	3252	4177	6166
Warmińsko-mazurskie	195	267	507	329	317	268	469	506	1483	5228	6936	10504
Wielkopolskie	1157	1387	1732	2234	2182	2432	2705	3608	10231	21036	36464	49069
Zachodniopomorskie	563	620	671	887	852	895	670	1022	4210	9772	14779	22599

Skala wzrostu ogólnej liczby wydawanych zezwoleń zawiera się w przedziale od 18 tys. w 2008 r. do 445 tys. w 2019 r., zaś najbardziej dynamiczne zmiany w tym zakresie obserwujemy od 2015 r. W okresie 2015–2019 liczba rocznie wydanych dokumentów rosła liniowo – łącznie wydano ich w tym czasie ponad 1,2 miliona (co stanowi 83% wszystkich zezwoleń wydanych w latach 2008–2019). Dominującą grupą osób korzystających z tej formy legalizacji zatrudnienia są obywatele Ukrainy i to głównie z ich wnioskami jest związany wzrost skali wydawania zezwoleń. Poniższy wykres obrazuje to, jak zmieniła się liczba wydawanych zezwoleń oraz jaki udział miały w tym zezwolenia wydane dla Ukraińców. Stały wzrost udziału zezwoleń wydanych obywatelom Ukrainy w ogólnej liczbie tych dokumentów charakteryzuje cały okres odniesienia: od poziomu 30–45% w latach 2008–2011, 50–60% w kolejnych trzech latach, do ponad 70% począwszy od 2015 r., przy czym największy, (przekraczający 80%) odnotowano w latach 2016–2017.

Ogółem, w analizowanym okresie, obywatelom Ukrainy wydano w Polsce 1032 tys. zezwoleń na pracę. Wśród obywateli innych krajów korzystających z tej formy legalizacji pracy stosunkowo najliczniej reprezentowani są obywatele Białorusi, Nepalu, Indii, Chin, Mołdawii, Bangladeszu oraz Wietnamu. Warto jednak zaznaczyć, że w żadnej z wymienionych grup suma wydanych zezwoleń na pracę nie przekroczyła kilkudziesięciu tysięcy w całym dwunastolecu.

Wykres 65. Zezwolenia na pracę wydane obywatelom Ukrainy w latach 2008–2019

Chart 65. Work permits issued to citizens of Ukraine in 2008–2019

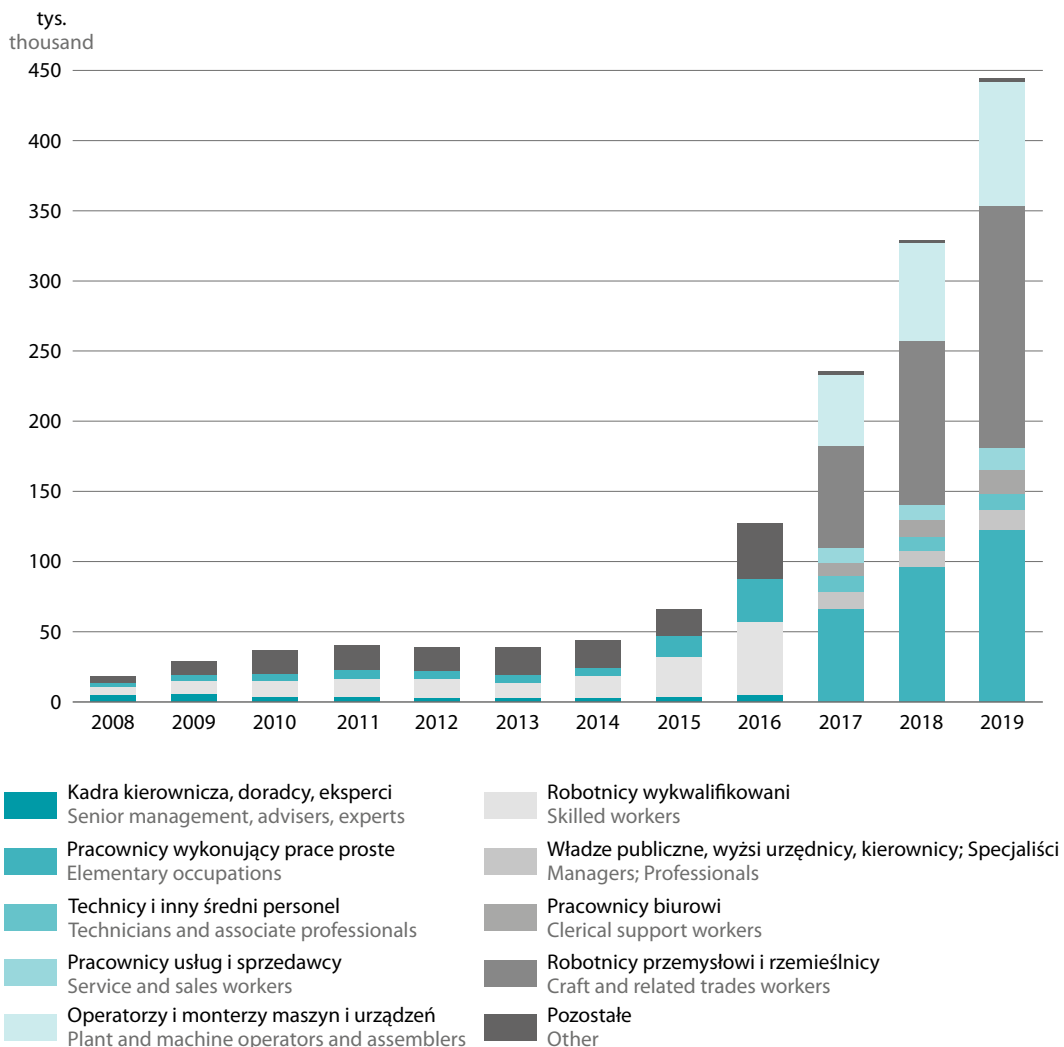

W latach 2008–2016 rok rocznie największą grupę osób otrzymujących zezwolenia na pracę stanowili robotnicy wykwalifikowani. Znaczący napływ tych pracowników nastąpił od 2015 r., kiedy wydano blisko dwukrotnie więcej zezwoleń na ten typ pracy niż w roku poprzednim (odpowiednio 28,6 tys. oraz 14,9 tys.; w 2016 r. liczba ta wzrosła do 51,9 tys.). Od 2015 r. znacząco zwiększyła się także liczba cudzoziemskich pracowników przy pracach prostych (w latach 2008–2014 było to 2,4–6,5 tys. osób rocznie, podczas gdy w 2015 r. – 15 tys., zaś następnym roku – 30,8 tys.). W omawianym czasie stosunkowo najmniejszym zmianom ulegała liczba zezwoleń wydawanych corocznie w grupie „kadra kierownicza, doradcy, eksperci” oscylując na poziomie 3–5,7 tys. rocznie.

Począwszy od 2017 r., przyjmując kategoryzację grup wielkich Klasyfikacji Zawodów i Specjalności, najwięcej zezwoleń na pracę otrzymali cudzoziemcy podejmujący zatrudnienie jako „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (liczba wydanych dokumentów wzrosła w tej grupie od 72,2 tys. w 2017 r. do 172,2 tys. w 2019 r.), „pracownicy wykonujący prace proste” (odpowiednio: 66,6–122,4 tys.) oraz „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” (50,7–88,9 tys.).

Wykres 66. Zezwolenia na pracę według grup pracowniczych / grup wielkich Klasyfikacji Zawodów i Specjalności w latach 2008–2019

Chart 66. Work permits by groups of employees / groups of major Classification of Occupations and Specials in 2008–2019

* W latach 2008–2016 – grupy pracownicze; w latach 2017–2019 – grupy wielkie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności.

* In 2008–2016 – groups of employees; in 2017–2019 – groups of major Classification of Occupations and Specials.

Zezwolenie na pracę sezonową Seasonal work permit

Specyficznym typem zezwolenia jest zezwolenie „S”. Uprawnia ono do wykonywania pracy sezonowej w oparciu o umowę zawartą z podmiotem zlokalizowanym na terytorium RP. Zezwolenie „S” zostało wprowadzone 1.01.2018 r. i mogą je otrzymać wszyscy obywatele państw trzecich. Praca sezonowa jest rozumiana jako działalność w zakresie upraw rolnych, chowu i hodowli zwierząt oraz zakwaterowania i usług gastronomicznych. Zezwolenie na pracę sezonową jest wydawane na czas określony, nie przekraczający 9 miesięcy w roku kalendarzowym. Również w przypadku tego zezwolenia wymagany jest test rynku pracy. Warunek ten nie dotyczy jednak obywateli Ukrainy, Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Mołdawii, Gruzji i Armenii. Zezwolenie „S” jest wydawane dopiero po wjeździe cudzoziemca na terytorium RP (na podstawie wizy wydanej w celu podjęcia pracy sezonowej lub w ramach ruchu bezwizowego). Co istotne, w czasie oczekiwania na wydanie zezwolenia cudzoziemiec jest uprawniony do podjęcia pracy.

Do końca 2019 r. wpłynęło 508,9 tys. wniosków o zezwolenie na pracę sezonową. Ponad połowę z nich złożono na terenie województwa mazowieckiego (54,3%), znacznie już mniej w województwach lubelskim (11,2%), łódzkim (6,4%), wielkopolskim (5,4%) oraz dolnośląskim (5,1%), najmniej (0,5–0,9%) w podlaskim, podkarpackim, opolskim i warmińsko-mazurskim. W poniższej tabelicy zestawiono liczbę wniosków o zezwolenie typu „S” oraz liczbę wydanych zezwoleń w poszczególnych województwach. Przeszło połowa wniosków o wydanie zezwolenia została rozpatrzona pozytywnie: odsetek decyzji o wydaniu zezwolenia ogółem wyniósł 52,3, przy czym najwyższy był w województwie podlaskim – 78,3, najniższy zaś w kujawsko-pomorskim – 34,7%.

Tablica 21. Wnioski o zezwolenie na pracę sezonową oraz wydane zezwolenia według województw w latach 2018–2019

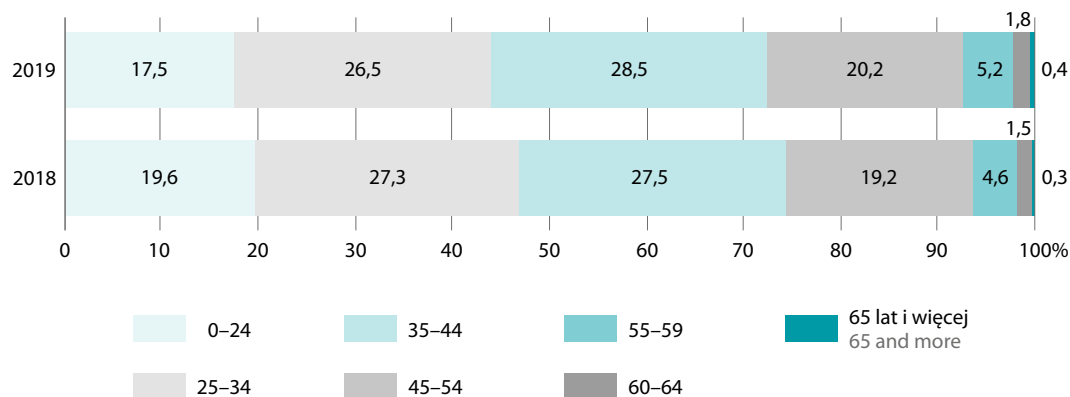
Table 21. Applications for seasonal work permits and permits issued by voivodship in 2018–2019

Województwa Voivodships	2018		2019		Razem Total		odsetek decyzji pozytywnych o wy- daniu zezwolenia percentage of positive decisions to permit issue
	wnioski applications	zezwoleń permits	wnioski applications	zezwoleń permits	wnioski applications	zezwoleń permits	
Ogółem Total	235282	134601	273598	131446	508880	266047	52,3
Dolnośląskie	10748	7082	15119	7785	25867	14867	57,5
Kujawsko-pomorskie	2597	1511	6665	1699	9262	3210	34,7
Lubelskie	28651	17828	28161	18406	56812	36234	63,8
Lubuskie	4094	2404	3660	2442	7754	4846	62,5
Łódzkie	15395	9112	17155	8801	32550	17913	55,0
Małopolskie	3727	2371	5006	3146	8733	5517	63,2
Mazowieckie	126987	67089	149345	59265	276332	126354	45,7
Opolskie	1175	811	1124	816	2299	1627	70,8
Podkarpackie	1380	898	1539	1196	2919	2094	71,7
Podlaskie	2261	1690	2363	1932	4624	3622	78,3
Pomorskie	2234	1427	4032	2190	6266	3617	57,7
Śląskie	2945	1458	3070	1816	6015	3274	54,4
Świętokrzyskie	9877	6364	11120	6960	20997	13324	63,5
Warmińsko-mazurskie	1108	693	1382	854	2490	1547	62,1
Wielkopolskie	14050	8048	13433	8257	27483	16305	59,3
Zachodniopomorskie	8053	5815	10424	5881	18477	11696	63,3

Ogółem w pierwszych dwóch latach funkcjonowania tego typu zezwolenia wydano 266 tys. dokumentów uprawniających do podjęcia na terytorium Polski pracy sezonowej (134,6 tys. w 2018 r. i 131,4 tys. w 2019 r.). Blisko dwie trzecie decyzji w tym zakresie dotyczyło kobiet (62,5%). Trzy czwarte (73,4%) sezonowych pracowników cudzoziemskich nie przekroczyło wieku 44 lat, przy czym dwie najliczniej reprezentowane grupy wieku to 25–34 lata (71,5 tys. osób) oraz 35–44 lata (74,4 tys. osób) – łącznie stanowiły one 54,9% wszystkich zatrudnionych na podstawie zezwolenia typu „S”.

Wykres 67. Zezwolenia na pracę sezonową według wieku pracownika w latach 2018–2019

Chart 67. Seasonal work permit according to the employee's age in 2018–2019

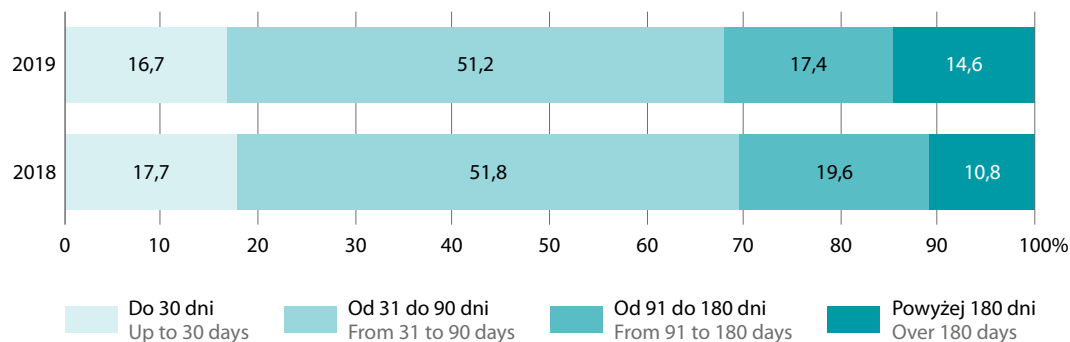
W pierwszych dwóch latach funkcjonowania tej instytucji prawnej wykonywanie w jej ramach pracy sezonowej było udziałem niemal wyłącznie obywateli Ukrainy – łącznie przyznano im 262,7 tys. zezwoleń, tj. 98,7% ogólnej liczby dokumentów. W bardzo niewielkim stopniu skorzystali z tej formy legalizacji zatrudnienia obywatele pozostałych krajów: Białorusi (łącznie 1,3 tys. zezwoleń), Mołdawii (0,8 tys.), Gruzji (0,5 tys.) oraz Nepalu (0,2 tys.).

Podstawowym dokumentem regulującym stosunki pomiędzy pracodawcą i pracownikiem jest umowa o pracę. W przypadku cudzoziemców podejmujących pracę sezonową w Polsce blisko połowa zezwoleń – 47,2% – dotyczyła umów o pomocy przy zbiorach (ten rodzaj umowy obowiązuje od 18 maja 2018 r.), 34,4% – umowy zlecenia, zaś 14,7% – umowy o dzieło. Uwzględniając podział według rodzajów działalności gospodarczej (sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności), 97,3% zezwoleń mieściła się w ramach sekcji A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

W zezwoleniu najczęściej wskazywano na okres świadczenia pracy sezonowej od 31 do 90 dni – łącznie dotyczyło to 137,1 tys. wydanych dokumentów (tj. 51,5% ogółu zezwoleń). Pozostałe kategorie okresu pracy były deklarowane znacznie rzadziej, nie wykraczając poza zakres 12,7–18,5%.

Wykres 68. Zezwolenia na pracę sezonową według wskazanego okresu pracy w latach 2018–2019

Chart 68. Seasonal work permits according to the indicated period of work in 2018–2019

Oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi oraz oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi

Declaration of intention to entrusting work to a foreigner and a declaration on entrusting work to a foreigner

Cudzoziemcy mogą w Polsce pracować także na podstawie oświadczenia pracodawcy. Oświadczenia uprawniają do pracy na danym stanowisku przez 6 miesięcy w okresie 12-miesięcznym oraz do otrzymania wizy, przy czym na ich podstawie nie można wykonywać pracy sezonowej.

Od 2007 r. do 2017 r. funkcjonowało **oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi**. Był to element uproszczonej procedury dostępu do rynku pracy dla cudzoziemców pochodzących z krajów byłego Związku Radzieckiego: Armenii, Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy. Procedurę wprowadzono w 2006 r. i początkowo dotyczyła tylko pracy w rolnictwie, ale po roku rozszerzono ją także na inne branże. Co istotne dla interpretacji danych dotyczących oświadczeń, po złożeniu oświadczenia w urzędzie pracodawcy nie mieli obowiązku zgłaszania czy cudzoziemiec przyjechał i czy podjął daną pracę. Prowadziło to do licznych nadużyć i nieścisłości: czasem cudzoziemcy w ogóle nie przyjeżdżali do Polski, inni traktowali otrzymaną wizę jako bilet do Europy Zachodniej, a niektórzy po przyjeździe do Polski podejmowali pracę w innym miejscu niż wskazane w oświadczeniu. W związku z tym, migracja na podstawie oświadczeń była niekontrolowana, a dane ewidencyjne w tym zakresie nie odzwierciedlały rzeczywistej skali oraz struktury przemieszczeń związanych z zatrudnieniem.

1 stycznia 2018 r. weszła w życie nowelizacja przepisów dotyczących oświadczeń. Oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi zastąpiono **oświadczeniem o powierzeniu pracy cudzoziemcowi**. Na pracodawców nałożono obowiązek zgłoszenia faktu podjęcia pracy przez cudzoziemca, dzięki czemu po nowelizacji rejestr powinien stanowić znacznie bardziej rzetelne źródło danych. Niemniej zmiana w przepisach i w charakterze oświadczeń ograniczyła porównywalność danych w tym zakresie.

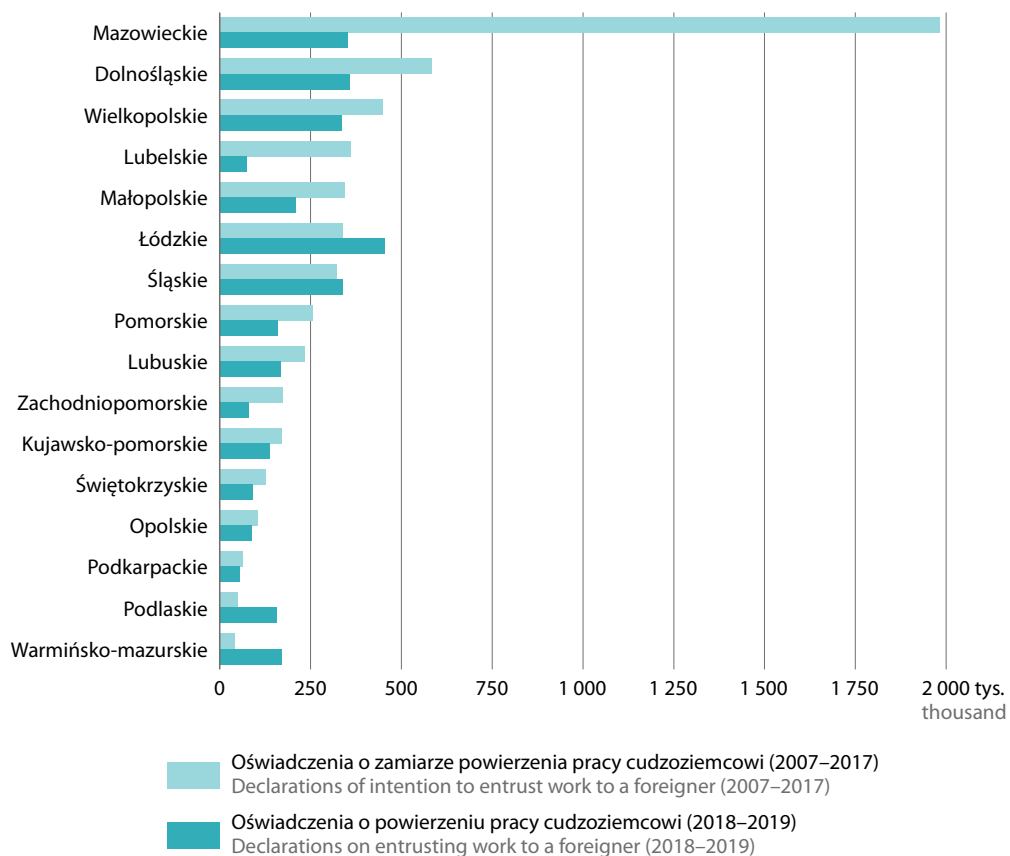
Jak już wspomniano, na podstawie oświadczenia cudzoziemiec może pracować na terytorium RP nie dłużej niż 6 miesięcy w okresie 12-miesięcznym, przy czym w ten okres jest liczona praca u wszystkich pracodawców w danym czasie na terenie RP. Co istotne, po nowelizacji przepisów o oświadczeniach, do wspomnianych 6 miesięcy pracy w 12-miesięcznym okresie zaliczała się jedynie praca na podstawie nowego oświadczenia. Oznacza to, że na przełomie funkcjonowania dwóch rodzajów oświadczeń (w latach 2017–2018) cudzoziemiec na podstawie oświadczeń mógł pracować dłużej (maksymalnie 12 miesięcy: 6 miesięcy w oparciu o stare oświadczenie i 6 miesięcy na podstawie nowego oświadczenia).

Po upływie ważności oświadczenia korzystająca z niego osoba może dalej leganie pracować, jednakże pod warunkiem, że pracodawca zatrudniał ją przez 3 miesiące lub dłużej w oparciu o umowę o pracę i przed upływem daty zakończenia pracy wskazanej w oświadczeniu złożył wniosek o wydanie zezwolenia na podjęcie pracy (lub sam cudzoziemiec złożył wniosek na pobyt czasowy i pracę w celu kontynuacji zatrudnienia na danym stanowisku).

W okresie 2007–2019 ewidencjonowano łącznie 8817 tys. oświadczeń: 5594 tys. oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi (2007–2017) oraz 3222 tys. oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi (2018–2019). Zwraca uwagę odmienna struktura obydwu wymienionych rodzajów oświadczeń w podziale na województwa. W przypadku oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi pozycję dominującą zajmowało województwo mazowieckie, w którym złożono ogółem 1 982 tys. dokumentów, co stanowiło 35,4% wszystkich zgłoszeń z lat 2007–2017. Spośród pozostałych województw wyróżniały się pod tym względem, jednak przy znacznie mniejszym udziale, dolnośląskie (10,4%), wielkopolskie (8%), a w dalszej kolejności: lubuskie (6,4%), małopolskie (6,1%), łódzkie (6,0%) oraz śląskie (5,7%) – w wymiarze bezwzględnym było to od 320 tys. do 580 tys. oświadczeń w każdej z wymienionych jednostek administracyjnych. Poziom zróżnicowania w odniesieniu do ilości oświadczeń potwierdzających fakt podjęcia pracy przez cudzoziemca był mniejszy – ogółem ponad 453 tys. wpłynęło na terenie województwa łódzkiego (14,1%), w granicach 335–357 tys. – w dolnośląskim (11,1%), mazowieckim (10,9%), śląskim (10,5%) i wielkopolskim (10,4%), zaś na poziomie 155–209 tys. – w małopolskim (6,5%), warmińsko-mazurskim (5,3%), lubuskim (5,2%), pomorskim (5,0%) oraz podlaskim (4,8%).

Wykres 69. Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy / o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisane do ewidencji oświadczeń w latach 2007–2019 według województw

Chart 69. Declarations of intention to entrust work / on entrusting work to a foreigner entered in the register of declarations in 2007–2019 by voivodship

Tablica 22. Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy / o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisane do ewidencji oświadczeń w latach 2007–2019 według województw

Table 22. Declarations of intention to entrust work / on entrusting work to a foreigner entered in the register of declarations in 2007–2019 by voivodship

Województwa Voivodships	Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi Declarations of intention to entrust work to a foreigner											Oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi Declarations on entrusting work to a foreigner	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem Total	21797	156713	188414	180073	259777	243736	235616	387398	782222	1314127	1824464	1582225	1640083
Dolnośląskie	2314	13302	12997	14715	24606	28410	22980	36822	73042	134862	218652	170748	186506
Kujawsko-pomorskie	301	2040	1265	1823	1804	2276	2919	9540	29694	48517	69115	68758	67534
Lubelskie	842	18091	21050	18148	22059	19325	18105	26274	56039	75114	85415	34229	38916
Lubuskie	1834	6000	4976	6016	8239	8506	6531	11019	34132	67648	79766	97928	69014
Łódzkie	800	4265	6006	10797	8931	6039	5368	11385	37686	99398	146927	131927	321303
Małopolskie	720	4092	4141	5522	9262	8521	9240	20040	46319	101407	134500	108338	100864
Mazowieckie	7155	75670	106332	91881	136799	130009	130959	202909	316108	369463	414761	267279	85364
Opolskie	677	2966	3402	3336	4230	3511	3922	6160	14744	23812	38060	63691	24031
Podkarpackie	543	3701	2042	1453	2511	1881	2705	7886	10109	11162	18190	22032	32666
Podlaskie	495	3251	1637	2326	2601	1165	1123	1802	7062	9483	19282	26391	128819
Pomorskie	1254	4585	3643	3057	5419	4252	3269	5794	25270	67395	132016	131958	28998
Śląskie	871	3334	4296	4617	9562	7486	6613	11259	34349	85694	152605	184338	154273
Świętokrzyskie	692	2950	5608	5804	6743	5867	6054	7339	17108	28599	39713	25411	66129
Warmińsko-mazurskie	141	480	2138	315	440	686	865	1431	3604	8997	22790	23921	145924
Wielkopolskie	2196	8925	5537	7114	11827	12285	11713	21987	58628	126972	182194	166134	168918
Zachodniopomorskie	962	3061	3344	3149	4744	3517	3250	5751	18328	55604	70478	59142	20824

Wśród cudzoziemców objętych ewidencją dotyczącą zamiaru oraz faktu powierzenia pracy przeważali mężczyźni (63,8% ogółu oświadczeń). Najliczniej reprezentowaną grupą wieku były osoby między 26 i 40 rokiem życia – ich udział w okresie 2007–2017 wyniósł 44,5% (w latach 2018–2019, uwzględniając zmodyfikowaną w tym zakresie kategoryzację, przeważały osoby w wieku 25–44 lata – przy udziale na poziomie 57,1%).

Struktura złożonych oświadczeń wykazuje silne uwarunkowanie ze względu na obywatelstwo osób zatrudnionych/przewidzianych do zatrudnienia. Niezależnie od rodzaju oświadczenia grupą dominującą byli obywatele Ukrainy, których odsetek w poszczególnych latach nie spadał poniżej 90,0 (ogółem dotyczyło ich 93,3% wszystkich ewidencjonowanych dokumentów), przy marginalnym udziale pozostałych obco-krajowców, w tym Białorusinów (2,9%), Mołdawian (2,1%) oraz Gruzinów (1,1%).

Tablica 23. Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy / o powierzeniu pracy cudzoziemcowi wpisane do ewidencji oświadczeń w latach 2007–2019 według obywatelstwa

Table 23. Declarations of intention to entrust work / on entrusting work to a foreigner entered in the register of declarations in 2007–2019 by citizenship

Obywatelstwo Citizenship	Oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi Declarations of intention to entrust work to a foreigner											Oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi Declarations on entrusting work to a foreigner	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem Total	21797	156713	188414	180073	259777	243736	235616	387398	782222	1314127	1824464	1582225	1640083
Armenia (AM)	—	—	—	—	—	—	—	774	1043	1597	2786	1648	2302
Białoruś (BY)	1347	12606	4860	3623	4370	7636	5194	4017	5599	23400	58046	62805	66045
Gruzja (GE)	—	—	—	453	1774	1384	2343	2103	1366	1698	11126	28008	45137
Mołdawia (MD)	—	—	2747	5912	13024	9421	9248	6331	9575	20650	31465	36742	39414
Rosja (RU)	190	1147	674	595	963	1624	1260	1227	1939	3937	6150	6718	11262
Ukraina (UA)	20260	142960	180133	169490	239646	223671	217571	372946	762700	1262845	1714891	1446304	1475923

Z dostępnych informacji statystycznych gromadzonych w oparciu o ewidencjonowane oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy / o powierzeniu pracy obcokrajowcowi i dotyczących rodzaju umowy wynika, że w latach 2011–2019 (dane obejmują jedynie ten okres) przeważającą formą regulującą stosunki pomiędzy pracodawcą i pracownikiem cudzoziemskim była umowa zlecenie (55,4% wszystkich złożonych dokumentów wymienia ten rodzaj umowy). Udział umów o pracę oraz umów o dzieło wynosił odpowiednio 23,9% oraz 20,4%.

Najczęściej wskazywany w oświadczeniu okres pracy cudzoziemca (dostępne w tym zakresie dane obejmują lata 2009–2019) wynosił od 3 do 6 miesięcy (w latach 2018–2019 stosowano kategorię: powyżej 90 dni) – dotyczy to ogółem 79,1% ewidencjonowanych dokumentów. Mniej niż jedna piąta oświadczeń – 18,4% – wymienia okres pracy od 1 do 3 miesięcy (w latach 2018–2019 stosowano kategorię: od 31 do 90 dni).

Cudzoziemcy na krajowym rynku pracy w ujęciu regionalnym – wybrane wyniki

Foreigners in the national labour market by region – selected results

W odpowiedzi na duże zapotrzebowanie na określenie rzeczywistych rozmiarów wielkości zasobu cudzoziemców przebywających w Polsce czasowo (z uwzględnieniem nierejestrowanej/nieudokumentowanej imigracji), w szczególności w obszarze imigracji pracowniczych Główny Urząd Statystyczny (GUS) podjął pracę badawczą zmierzającą do opracowania metody szacunku zasobów cudzoziemców przebywających w Polsce czasowo, ze szczególnym uwzględnieniem cudzoziemców pracujących na terytorium Polski, w oparciu o administracyjne i statystyczne źródła danych. Rezultaty prowadzonych prac – traktowane jako eksperymentalne i niebędące oficjalnymi statystykami publikowanymi przez GUS – przedstawiono w raporcie z 2018 r. pt. „Cudzoziemcy na krajowym rynku pracy w ujęciu regionalnym”. Poniżej zaprezentowano wybrane dane wynikowe opracowane w ramach tego projektu.

Wyniki pracy badawczej – będące próbą oszacowania wielkości zasobów cudzoziemców przebywających w Polsce w końcu 2015 i 2016 r. – dotyczą ogółu cudzoziemców przebywających w Polsce bez wyraźnego wyodrębnienia osób przebywających czasowo. W większości rejestrów (poza rejestrem PESEL) nie ma informacji o charakterze zamieszkania cudzoziemców w Polsce (czy cudzoziemiec mieszka stale, czy przebywa czasowo) – stąd nie było możliwe wyodrębnienie populacji cudzoziemców przebywających czasowo i scharakteryzowanie wyłącznie tej populacji. Podano jednakże liczbę osób zameldowanych w Polsce na pobyt stały ustaloną na podstawie rejestru PESEL, zatem liczba cudzoziemców przebywających czasowo może zostać oszacowana. Charakterystyka osób dotyczy jednak ogółu cudzoziemców przebywa-

jących w Polsce w wieku 18 lat i więcej (wynikało to z faktu, iż wykorzystywane zbiory Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Krajowej Ewidencji Podatników praktycznie nie zawierały danych o osobach w wieku 0–17 lat; uznano jednocześnie, że populacja w wieku 18 lat i więcej będzie odpowiednia dla charakterystyki pracujących cudzoziemców).

Według szacunków liczba cudzoziemców w wieku 18 lat i więcej przebywających w Polsce w końcu 2015 r. wynosiła 507,7 tys. – mieściła się w przedziale 369,1 tys. do 724,4 tys. (95% poziom ufności). Liczba ta – oprócz cudzoziemców zameldowanych na pobyt czasowy – obejmowała również cudzoziemców zameldowanych na pobyt stały (dla porównania takich osób według rejestru PESEL było 39,1 tys.).

Analogiczne dane oszacowano dla 2016 r. Liczbę cudzoziemców w wieku 18 lat i więcej przebywających w Polsce w końcu 2016 r. oszacowano na 743,7 tys. Liczba ta mieściła się w przedziale 600,8–943,1 tys. (95% poziom ufności). Liczba ta – oprócz cudzoziemców zameldowanych na pobyt czasowy – obejmowała również cudzoziemców zameldowanych na pobyt stały (dla porównania takich osób wg rejestru PESEL było 41,4 tys.).

Rozmieszczenie cudzoziemców na terenie kraju nie jest równomierne. Zdecydowanie najwięcej przebywa ich i pracuje na terenie województwa mazowieckiego. W 2015 r. przebywało w nim prawie 33%, a w 2016 r. ponad 34% ogółu cudzoziemców. Co dziesiąty cudzoziemiec mieszkał na terenie województwa małopolskiego, a podobny odsetek odnotowano na terenie województwa dolnośląskiego. Czwarte miejsce w rankingu województw zajmuje woj. wielkopolskie (w 2015 r. – 6% a w 2016 r. – 6,7%). Najmniej cudzoziemców przebywa na terenie woj. świętokrzyskiego (odpowiednio: 1,1 oraz 1,2%). Rzadko wybierane jest również woj. warmińsko-mazurskie (1,3 i 1,4%) i podlaskie (1,7 i 1,6%).

Wśród cudzoziemców – zarówno w 2015 jak i 2016 r. dominowali mężczyźni. Oszacowano ich liczebność odpowiednio na 342,2 tys. (95% przedziału ufności: 245,9 tys. – 488,7 tys.) i 491,7 tys. (95% przedziału ufności: 393,6 tys. – 627,8 tys.). Mężczyźni stanowili zatem odpowiednio 67,4 i 66,1% ogółu szacowanej populacji. Mężczyźni przeważali we wszystkich województwach, chociaż wielkość ich odsetka była zróżnicowana i w 2016 r. wahała się od 60,8% do 76,5% (w 2015 r. od 62,8% do 78,2%).

Największa przewaga mężczyzn występowała w woj. lubuskim, najmniejsza w woj. podlaskim. W województwach wschodniej i południowo-wschodniej Polski (podlaskie, podkarpackie, małopolskie, lubelskie, warmińsko-mazurskie) zaobserwowano większy udział kobiet niż w województwach Polski zachodniej (lubuskie, zachodniopomorskie). W woj. mazowieckim, w którym przebywa najwięcej cudzoziemców i są oni najbardziej zróżnicowani pod względem obywatelstwa, odsetek mężczyzn wyniósł w 2016 r. 62,1% (w 2015 r. utrzymywał się na podobnym poziomie – wynosił prawie 63%).

Pod względem wieku zdecydowanie przeważały osoby w wieku produkcyjnym, ponieważ do Polski imigrują ludzie stosunkowo młodzi w celach zarobkowych lub podjęcia studiów. Ludność w wieku produkcyjnym oszacowano dla 2015 r. na 488,4 tys. (95% przedziału ufności: 354,5 tys. – 699,0 tys.), dla 2016 r. – na 720,2 tys. (95% przedziału ufności: 580,3 tys. – 915,1 tys.), co w 2015 r. stanowiło 96,2%, a w 2016 r. – 96,8% całej badanej populacji pełnoletnich cudzoziemców. W ciągu 2016 r. nastąpił zatem znaczący wzrost liczby cudzoziemców w wieku produkcyjnym, zwiększając tym samym zasoby pracy w Polsce.

We wszystkich województwach wśród cudzoziemców w wieku 18 lat i więcej odsetek osób w wieku poprodukcyjnym był niewielki – w 2016 r. wahał się od 2,2% (w woj. małopolskim) do 5,7% (w woj. świętokrzyskim). W 2015 r. w każdym z województw odsetek osób w wieku poprodukcyjnym był nieco wyższy (wahał się od 2,9% do 7,5%).

Tablica 24. Cudzoziemcy w wieku 18 lat i więcej przebywający w Polsce w latach 2015 i 2016 według województw i grup wieku (w %)

Table 24. Foreigners aged 18 and more residing in Poland in 2015 and 2016 by voivodship and age groups (in %)

Województwa Voivodships	2015		2016	
	wiek produkcyjny working age	wiek poprodukcyjny post-working age	wiek produkcyjny working age	wiek poprodukcyjny post-working age
Dolnośląskie	96,6	3,4	97,4	2,6
Kujawsko-pomorskie	95,6	4,4	96,5	3,5
Lubelskie	96,8	3,2	97,4	2,6
Lubuskie	96,2	3,8	97,0	3,0
Łódzkie	96,8	3,2	96,9	3,1
Małopolskie	97,1	2,9	97,8	2,2
Mazowieckie	96,6	3,4	97,0	3,0
Opolskie	96,5	3,5	96,8	3,2
Podkarpackie	94,7	5,3	95,3	4,7
Podlaskie	94,2	5,8	95,0	5,0
Pomorskie	95,2	4,8	95,7	4,3
Śląskie	95,9	4,1	96,7	3,3
Świętokrzyskie	92,5	7,5	94,3	5,7
Warmińsko-mazurskie	94,1	5,9	95,2	4,8
Wielkopolskie	95,2	4,8	96,7	3,3
Zachodniopomorskie	95,3	4,7	95,9	4,1

Wśród cudzoziemców przebywających w Polsce zdecydowanie przeważają obywatele krajów trzecich. Wynika to z faktu, że polski rynek pracy jest atrakcyjny dla cudzoziemców zza naszej wschodniej granicy, z jednej strony z powodu bliskości geograficznej, sieci migracyjnych, które pozwalają zminimalizować koszty pobytu przynajmniej w pierwszych tygodniach, zdecydowanie wyższych zarobków niż w krajach rodzimych, z drugiej – liberalizacji zasad dostępu obywateli do polskiego rynku pracy. Uregulowania prawne wprowadzające uproszczoną procedurę zezwalają na podejmowanie pracy (oświadczenia pracodawców o powierzeniu pracy cudzoziemcowi) przez obywateli sześciu krajów trzecich: Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy. To właśnie obywatele Ukrainy stanowią największą zbiorowość. Szacuje się, że w 2015 r. przebywało 283,7 tys. (95% przedział ufności: 203,9 tys. – 415,7 tys.), a w 2016 r. 455,0 tys. (95% przedział ufności: 361,5 tys. – 584,7 tys.) obywateli tego kraju.

Zasób cudzoziemców przebywających w poszczególnych województwach jest zróżnicowany pod względem kraju obywatelstwa. Wprawdzie we wszystkich województwach – poza województwem podlaskim – przeważają obywatele Ukrainy, ale ich odsetek jest różny. Największy jest w województwie opolskim (w 2015 r. prawie 79%, w 2016 r. ponad 83%), a następnie w województwie podkarpackim (odpowiednio: ponad 72% i prawie 77%) oraz w województwie lubelskim (71,5% i 72,5%). W województwie podlaskim odsetek obywateli Ukrainy jest zdecydowanie mniejszy (w 2015 r. 27%, w 2016 r. prawie 32%), ponieważ w tym województwie szczególnie widoczni są – zapewne z powodu sąsiedztwa – obywatele Białorusi (w 2015 r. ponad 28%, w 2016 r. ponad 31%), a także Rosjanie.

Najbardziej zróżnicowana grupa cudzoziemców przebywa na terenie województwa mazowieckiego. Tu największy jest odsetek cudzoziemców z obywatelstwem innym niż te, które zostały wyodrębnione w pracy badawczej. Podczas, gdy dla Polski obywatelstwa inne stanowiły w 2016 r. prawie 21%, to w woj. mazowieckim odsetek ten był o 10 punktów proc. większy. W porównaniu z innym województwami największy jest też odsetek Wietnamczyków (w 2015 r. 3,5%, w 2016 r. 3,8% ogółu cudzoziemców przebywających w tym województwie).

Większość cudzoziemców przebywających w Polsce pracuje. W 2015 r. pracowało 2/3 ogółu, w 2016 r. – odsetek pracujących był niewiele mniejszy (63,6). Mimo podobnych udziałów procentowych, liczba pracujących w 2016 r. była znacznie wyższa niż w roku poprzednim. Szacuje się, że w 2015 r. pracowało w Polsce przeszło 338 tys., a w 2016 r. ponad 473 tys. cudzoziemców.

Najwięcej cudzoziemców pracowało – zarówno w 2015, jak i 2016 r. – w województwie mazowieckim, jednakże odsetek cudzoziemców pracujących w tym województwie w ogólnej liczbie cudzoziemców pracujących w Polsce zmniejszył się w ciągu 2016 r. o prawie 6 punktów proc. Oznacza to, że rynki pracy innych województw coraz częściej potrzebują i stają się atrakcyjne dla cudzoziemców.

W 2016 r. liczba cudzoziemców pracujących w każdym województwie – podobnie jak ogólna liczba cudzoziemców – wzrosła w stosunku do 2015 r. Największy wzrost (prawie o 86%) odnotowano w województwie śląskim. Znaczna dynamika wzrostu wystąpiła również w województwie zachodniopomorskim, wielkopolskim i łódzkim. Najmniejszy procentowy wzrost odnotowano w województwie mazowieckim (17,5%), mimo iż wzrost liczby cudzoziemców, co do bezwzględnej wartości, był największy – na ryku pracy woj. mazowieckiego przybyło prawie 22 tys. cudzoziemców. W województwie śląskim, gdzie procentowy wzrost był największy, pracowało o około 15 tys. cudzoziemców więcej niż w roku poprzednim.

Tablica 25. Cudzoziemcy w wieku 18 lat i więcej przebywający w Polsce w latach 2015 i 2016 według sekcji PKD (w %)

Table 25. Foreigners aged 18 and more residing in Poland in 2015 and 2016 by NACE sections (in %)

Sekcje PKD NACE sections	2015	2016
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities	18,6	29,3
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	14,2	15,3
Budownictwo Construction	14,7	12,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	17,1	12,7
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	9,9	7,0
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	6,3	6,1
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities	4,4	4,4

Struktura sekcji PKD została ustalona na podstawie informacji zawartych w rejestrach Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej dotyczących zezwoleń na pracę cudzoziemców w Polsce oraz oświadczeń pracodawców o powierzenie pracy cudzoziemcowi. Z informacji tych wynika znacząca rola sekcji „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”. Do sekcji tej należą agencje pracy tymczasowej, które często pośredniczą w zatrudnieniu cudzoziemców. Oznacza to, że większość cudzoziemców, którym przypisano tę sekcję nie pracuje w niej, ale u innych pracodawców – w innych sekcjach.

Spośród innych sekcji w 2015 r. cudzoziemcy najczęściej pracowali w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo”, ale w 2016 r. sekcja ta przesunęła się na dalsze miejsce. Wyżej w rankingu znalazło się „Przetwórstwo przemysłowe” i „Budownictwo”. Należy jednak podkreślić, że te trzy sekcje są najpopularniejsze wśród cudzoziemców.

Pełne podsumowanie pracy badawczej pt. „Cudzoziemcy na krajowym rynku pracy w ujęciu regionalnym”, obejmujące opis zastosowanej metodologii oraz analizę danych, znajduje się w raporcie końcowym dostępnym na stronie GUS. Uzupełnieniem dokumentu są załączniki zawierające tablice wynikowe ze szczegółowym zestawieniem danych statystycznych, jak również przegląd literatury z zakresu szacowania populacji trudnych do zbadania i opis modeli log-liniowych zastosowanych w prezentowanej pracy badawczej.

Cudzoziemcy studiujący w Polsce

Foreigners studying in Poland

Współczesne migracje, obserwowane zarówno w Polsce, jak i w Europie czy na świecie zazwyczaj łączone są z aspektem ekonomicznym, głównie z poszukiwaniem pracy, uzyskaniem wyższych zarobków, dostępem do szerszego pakietu usług socjalnych. Jednak na znaczeniu zyskują nowe typy ruchów migracyjnych. Należą do nich migracje edukacyjne. Korzyści z przyjęcia studentów cudzoziemców są z punktu widzenia kraju przyjmującego ogromne i bynajmniej nie są to tylko korzyści wynikające z bieżących zysków, jakie dzięki obecności studentów zagranicznych uzyskują państwa napływu. W krajach, takich jak Polska, borykających się z problemami demograficznymi, obecność młodych, wykształconych osób może mieć pozytywny wpływ na zasób demograficzny, a ich napływ w pewnym stopniu może łagodzić negatywne konsekwencje zmniejszającej się liczby rodzimych studentów (Kostrzewa, Szałtys, 2016).

W roku akademickim 2018/2019 studiowało w Polsce 78,3 tys. cudzoziemców ze 176 krajów wobec 6,6 tys. studiujących w roku 2000/2001.

Wraz z akcesją Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. wzrosła atrakcyjność Polski, która przez cudzoziemców zaczęła być odbierana jako miejsce nauki, zatrudnienia, a następnie – kraj osiedlenia. Zauważalna realizacja programów wymiany międzynarodowej oraz stopniowa liberalizacja przepisów imigracyjnych wpłynęły na stopniowy wzrost liczby studentów zagranicznych.

Tablica 26. Cudzoziemcy studiujący w Polsce od roku akademickiego 2000/2001 do 2018/2019

Table 26. Foreigners students in Poland from the academic year 2000/2001 to 2018/2019

Rok akademicki Academic year	Studenci ogółem w Polsce Students total in Poland	Studenci cudzoziemcy Foreigners students	Wskaźnik internacjonalizacji Indicator of Internationalisation
2000/2001	1584804	6563	0,41
2001/2002	1718747	7380	0,43
2002/2003	1800548	7608	0,42
2003/2004	1858680	8106	0,44
2004/2005	1917293	8751	0,46
2005/2006	1953832	10092	0,52
2006/2007	1941445	11752	0,61
2007/2008	1937404	13695	0,71
2008/2009	1927762	15862	0,82
2009/2010	1900014	17000	0,89
2010/2011	1841251	21474	1,17
2011/2012	1764060	24253	1,37
2012/2013	1676927	29172	1,74
2013/2014	1549877	35983	2,32
2014/2015	1469386	46101	3,14
2015/2016	1405133	57119	4,06
2016/2017	1348822	65793	4,88
2017/2018	1291870	72743	5,63
2018/2019	1230254	78259	6,36

Niemniej jednak studenci cudzoziemscy ciągle stanowią w Polsce niewielki odsetek osób zdobywających wykształcenie na poziomie wyższym. I choć wskaźnik internacjonalizacji⁴⁰ polskich szkół wyższych rośnie systematycznie (w roku akademickim 2018/2019 wyniósł 6,4% wobec 5,6 % w roku poprzednim i 0,4% z początku analizowanego okresu), to ciągle jednak pozostaje na niskim poziomie. Porównując wskaźniki internacjonalizacji wyższych uczelni w krajach o podobnym rozwoju społeczno-ekonomicznym i demograficznym, jak: Czechy (wskaźnik internacjonalizacji w 2019 r. – 13%, Słowacja – 7%), trudno nie wyrazić niepokoju, iż proces ten w Polsce nie przebiega dostatecznie intensywnie⁴¹.

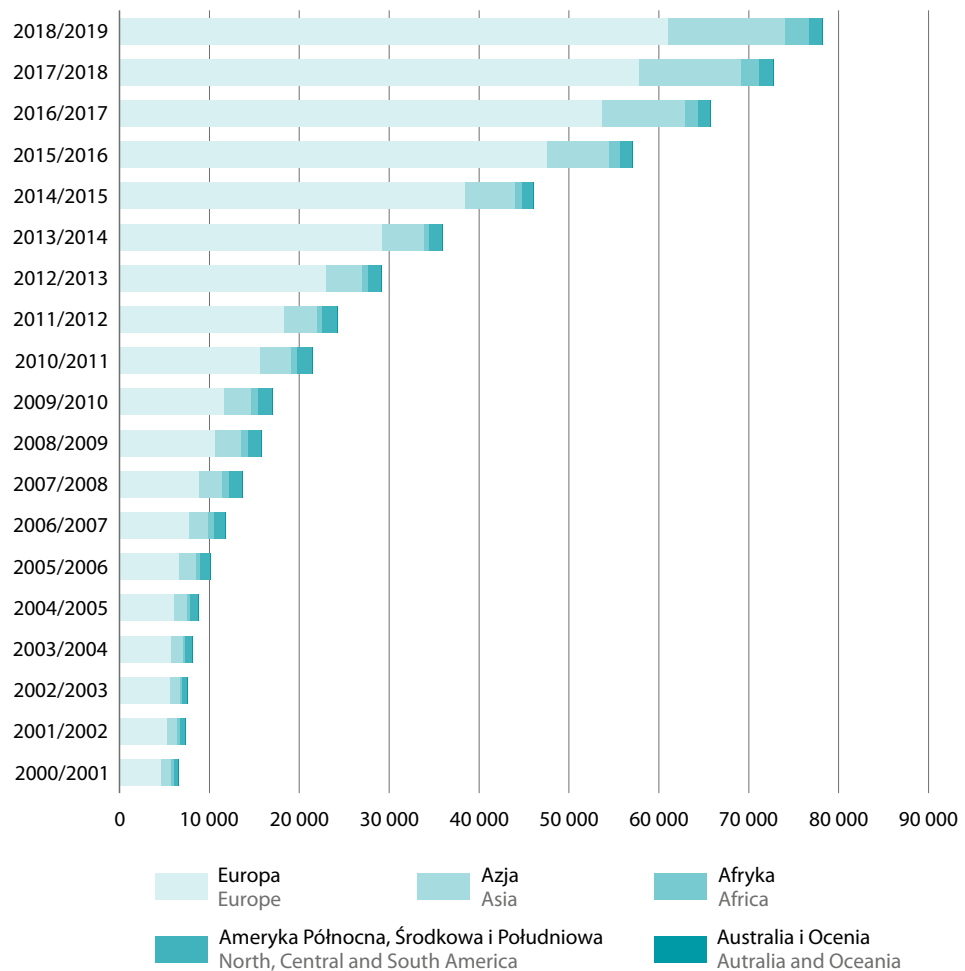
⁴⁰ Wskaźnik internacjonalizacji (umiędzynarodowienia) uczelni to liczba studentów obcokrajowców w proporcji do ogólnej liczby studentów w kraju.

⁴¹ Education at Glance 2019 OECD INDICATORS <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f8d7880d-en.pdf?expires=1605620410&id=id&accname=oid034242&checksum=5A9469438899250B6EBC4564F622AC72> – dostęp 9.11.2020

Najliczniejszą grupę cudzoziemców studiujących w Polsce tworzą studenci pochodzący z Europy. W roku akademickim 2018/2019 Europejczycy stanowili ok. 78% ogółu studentów cudzoziemców w Polsce (ponad 61 tys. osób). Niemniej jednak począwszy od roku akademickiego 2012/2013 widać niewielki ale systematyczny spadek udziału tej grupy studentów. Drugą liczną grupą studentów są osoby pochodzące z Azji, w 2018/2019 roku stanowili ponad 16% ogółu studentów cudzoziemskich. Intensywne wysiłki promocyjne polskich uczelni spowodowały dość wyraźny wzrost liczby studentów z Ameryki Południowej w porównaniu do lat ubiegłych. I choć udział studentów z tego kontynentu jest niewielki w ogólnej liczbie studentów cudzoziemców, to warto spojrzeć na wartości bezwzględne. Obecnie na polskich uczelniach uczy się 282 studentów z tego kontynentu, podczas gdy w roku akademickim 2004/2005 studiowało w Polsce zaledwie 57 osób. Z kolei liczba studentów z Ameryki Północnej i Środkowej utrzymuje się od kilku lat mniej więcej na tym samym poziomie – ponad 1,2 tys. osób. Jest to jednak mniej niż w roku akademickim 2010/2011 i kolejnym, w którym liczba studentów z tego kontynentu przekraczała 1,5 tys. Wyraźnie znaczący wzrost zainteresowania ofertą polskich uczelni można natomiast zaobserwować wśród studentów z Afryki. Liczba studentów z tego kontynentu systematycznie rośnie. Obecnie na polskich uczelniach studiuje ponad 2,5 tys. osób i jest to 2-krotny wzrost w porównaniu z rokiem akademickim 2015/2016.

Wykres 70. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według kontynentów od roku akademickiego 2000/2001 do 2018/2019

Chart 70. Foreigners students in Poland by continents from the academic year 2000/2001 to 2018/2019

Już od kilku lat dominującą grupę cudzoziemców na uczelniach polskich stanowią studenci z Ukrainy i Białorusi. W roku akademickim 2018/2019 roku w Polsce naukę pobierało ponad 39 tys. Ukraińców oraz 7,3 tys. Białorusinów. To kolejny wzrost liczby studentów z tych krajów. Wynika to m.in. z podobnej kultury, bliskiego sąsiedztwa oraz przynależności Polski do UE. Jednak największe znaczenie ma dla nich z pewnością szeroka oferta kierunków studiów i programów nauczania, a także wysoki poziom kadry naukowej.

Kolejną liczną grupę reprezentują Hindusi. Wyraźny skokowy wzrost liczby studentów z Indii obserwuje się od roku akademickiego 2016/2017, w którym studiowało ponad 2,1 tys. osób (wzrost do roku poprzedniego aż o 58%). Obecnie w Polsce studiuje ponad 3,5 tys. Hindusów.

Wysoka jakość kształcenia to kryterium istotne również dla innych nacji, które decydują się na studia w naszym kraju. Dużą grupę studentów cudzoziemców stanowią studenci ze Skandynawii: Norwegowie (1,4 tys.) oraz Szwedzi (ponad 1 tys.). Coraz więcej przyjeżdża do Polski studentów z Hiszpanii (2,1 tys.), Turcji (1,9 tys.), Czech (1,7 tys.), Niemiec (1,3 tys.), oraz Rosji (1,2 tys.).

Tablica 27. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według wybranych krajów pochodzenia od roku akademickiego 2000/2001 do 2018/2019

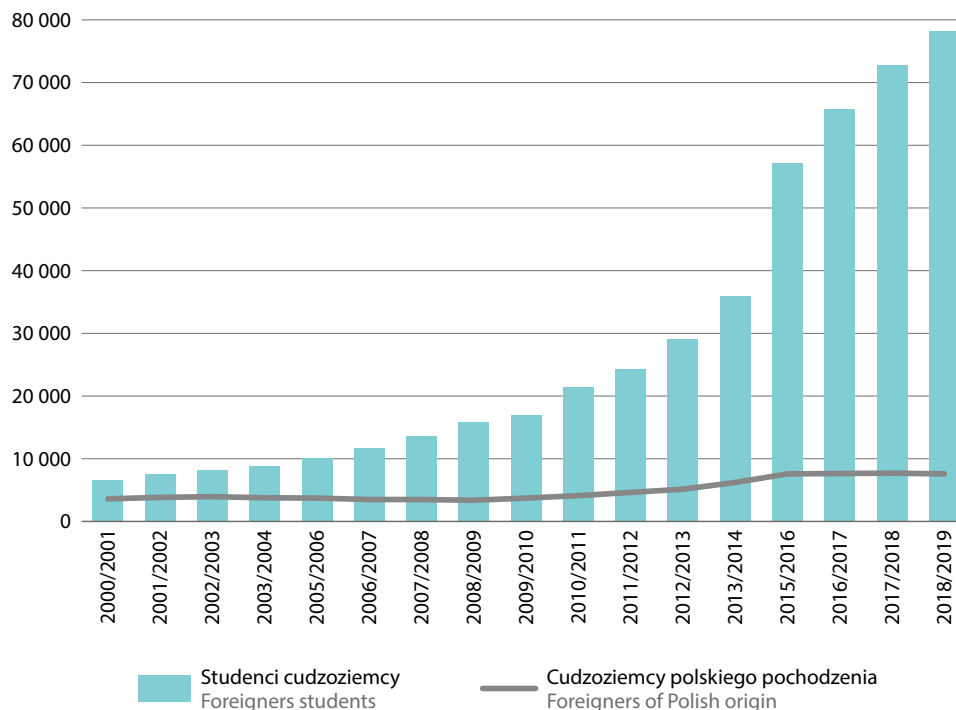
Table 27. Foreigners students in Poland by selected countries of origin from the academic year 2010/2011 to 2018/2019

Wyszczególnienie Specification	Cudzoziemcy studiujący Foreigners students								
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Ogółem Total	21474	24253	29172	35983	46101	57119	65793	72743	78259
w tym: of which:									
Białoruś (BY)	2605	2937	3388	3743	4118	4615	5119	6044	7314
Chiny (CN)	515	565	618	670	785	856	953	1164	1259
Czechy (CZ)	537	671	865	626	795	1119	1061	1448	1655
Hiszpania (ES)	1076	1177	1327	1361	1188	1407	1607	1889	2131
Indie (IN)	263	215	217	318	545	896	2138	2987	3571
Kazachstan (KZ)	382	381	431	527	560	773	674	796	1024
Niemcy (DE)	664	731	666	743	857	1040	1173	1257	1315
Norwegia (NO)	1406	1514	1553	1580	1538	1581	1531	1466	1494
Rosja (RU)	529	612	669	810	966	1042	1055	1077	1187
Szwecja (SE)	1089	1162	1160	1251	1290	1291	1242	1160	1069
Turcja (TR)	302	411	688	882	1024	1205	1471	1807	1928
Ukraina (UA)	4879	6321	9747	15123	23392	30589	35584	37829	39203

Zainteresowanie studiami w Polsce wykazuje także młodzież polskiego pochodzenia. Dzięki działaniom polskiego rządu w postaci stypendiów oraz możliwości kształcenia się na zasadach nieodpłatności dla posiadaczy Karty Polaka, w roku akademickim 2018/2019 na polskich uczelniach studiowało 7,6 tys. osób legitymujących się polskimi korzeniami. Mimo że liczba studentów polskiego pochodzenia sukcesywnie rośnie, to ich udział w ogóle studentów obcokrajowców od siedmiu lat maleje. Jeszcze w roku akademickim 2000/2001 co drugi student obcokrajowiec miał pochodzenie polskie, natomiast po upływie prawie 2 dekad ich udział w roku 2018/2019 w ogólnej liczbie cudzoziemskich studentów wyniósł 9,7%.

Wykres 71. Studenci pochodzenia polskiego wśród studentów cudzoziemców w Polsce w latach akademickich 2000/2001 – 2018/2019

Chart 71. Students of Polish origin among foreigners students in Poland in the academic years 2000/2001 – 2018/2019

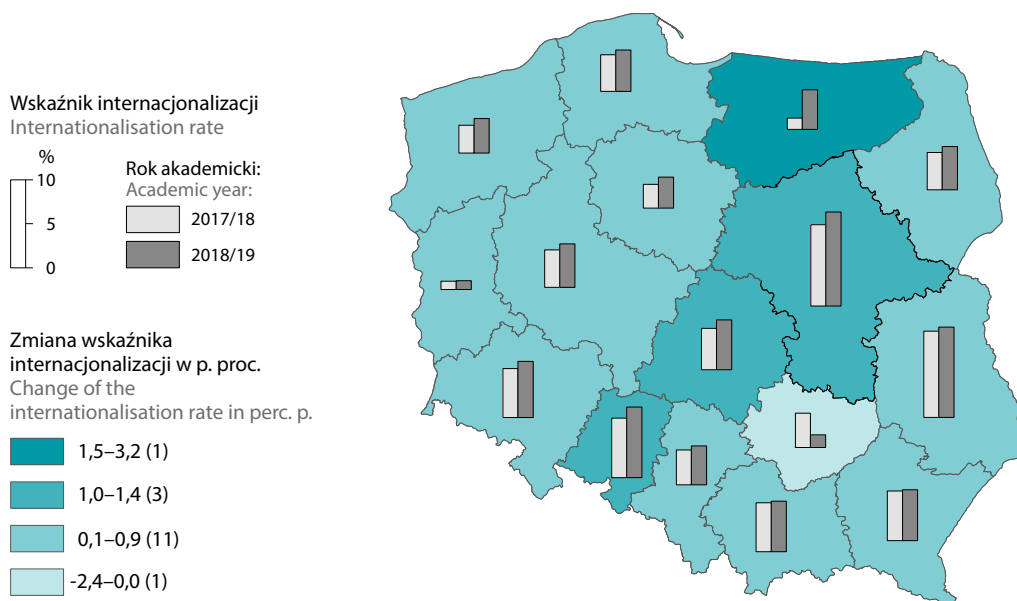

Ten trend pokazuje jednak, że można mówić o rzeczywistej internacjonalizacji, gdyż odsetek cudzoziemców niemających powiązań kulturowych z Polską sukcesywnie rośnie. Wśród studentów polskiego pochodzenia najliczniejszą grupę stanowili w roku 2018/2019 studenci z Ukrainy (3,6 tys.), Białorusi (2,8 tys.) oraz Litwy, Rosji i Kazachstanu.

Analiza rozkładu terytorialnego pokazuje, że największa liczba studentów z zagranicy studiowała w roku akademickim 2018/2019 w województwie mazowieckim (26 tys.), małopolskim (8,5 tys.), dolnośląskim (7,6 tys.) oraz lubelskim (7 tys.) co stanowiło odpowiednio 33,1%, 10,9% oraz 9,7% i 9% ogółu cudzoziemców studiujących w Polsce. Łącznie w tych województwach studiowało ponad 62% ogółu obcokrajowców. W prawie w każdym z tych województw odnotowano wzrost liczby studentów zagranicznych w porównaniu z rokiem akademickim 2017/2018, w województwie mazowieckim wzrost ten był największy i wyniósł ponad 2,4 tys. osób, dolnośląskim – 762 osoby i lubelskim – 69 osób. Spadek liczby studentów cudzoziemskich o 126 osób odnotowało natomiast województwo małopolskie.

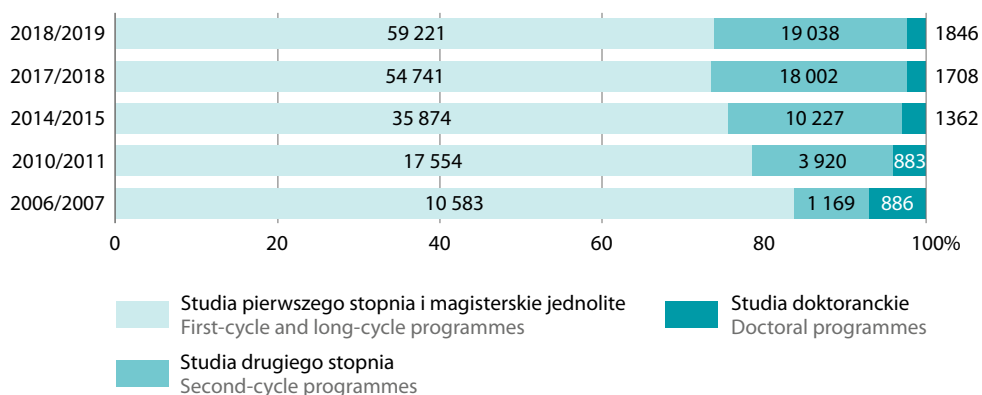
Na przestrzeni ostatnich lat stosunek liczby studentów obcokrajowców do liczby ogółu studentów w danych województwach również zmieniał się bardzo dynamicznie. W roku akademickim 2018/2019 najwyższy wskaźnik internacjonalizacji odnotowano w województwie mazowieckim (10,5%), podczas gdy w roku poprzednim było to województwo lubelskie (9,6%). Najniższy wskaźnik niezmiennie utrzymuje się w województwie lubuskim (ok. 1%). W tym województwie studiuje również najmniej studentów w całym kraju. Województwem o najwyższej liczbie studentów z zagranicy jest województwo mazowieckie. Największy wzrost wskaźnika procentowego udziału studentów cudzoziemców w ogólnej liczbie studentów danego województwa w stosunku do ubiegłego roku akademickiego wystąpił województwie warmińsko-mazurskim – aż o 3,2 p.p. Jedynym województwem, w którym można zaobserwować spadek tego wskaźnika było województwo świętokrzyskie.

Mapa 4. Wskaźnik internacjonalizacji według województw w latach akademickich 2017/2018 i 2018/2019
Map 4. Internationalisation rate by voivodship in academic years 2017/2018 and 2018/2019

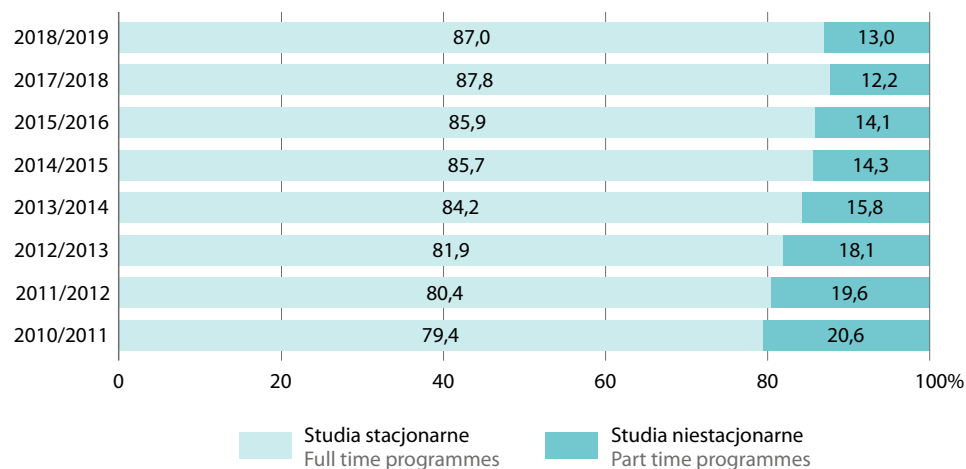
W roku akademickim 2018/2019 prawie 74% studentów z zagranicy kształciło się na studiach licencjackich, czyli I-ego stopnia i magisterskich jednolitych. Prawie co piąty student obcokrajowiec odbywał studia uzupełniające (II-ego stopnia). Zaskakująco niski odsetek stanowią uczestnicy studiów doktoranckich (III-ego stopnia). Podczas, gdy w wielu krajach UE (np. we Francji, Belgii) cudzoziemcy stanowią istotny odsetek kandydatów na studia III-ego stopnia, w Polsce ich udział w ogólnej liczbie studentów zagranicznych wyniósł zaledwie nieco ponad 2%, podczas gdy jeszcze 12 lat ich udział kształtował się na poziomie 7%.

Wykres 72. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według typów studiów – wybrane lata akademickie
Chart 72. Foreigners students in Poland by types of studies – by selected academic years

Najwięcej obcokrajowców studiuje na studiach stacjonarnych. Niemniej jednak jeszcze w roku akademickim 2010/2011 studia niestacjonarne wybierał co czwarty student z zagranicy.

Wykres 73. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według formy studiów – wybrane lata akademickie
 Chart 73. Foreigners students in Poland by form of studies – by selected academic years

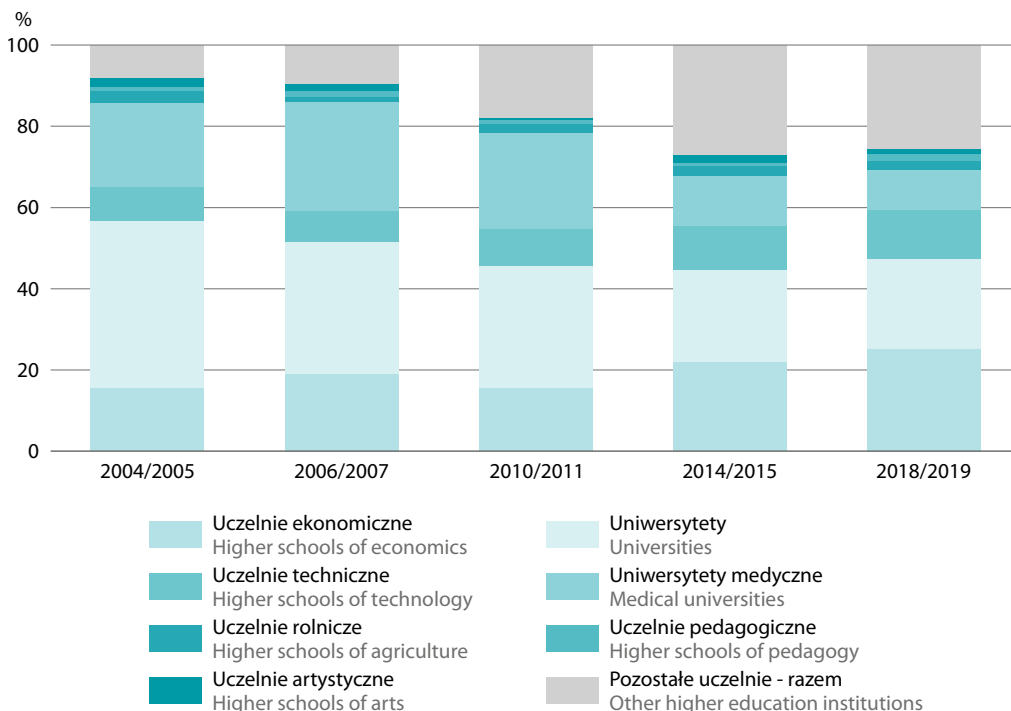
Analiza rozkładu według krajów pochodzenia wskazuje, że najchętniej studia stacjonarne wybierają Hindusi – 98,5% spośród wszystkich studentów z Indii, Hiszpanie (blisko 98% z ogółu studentów z Hiszpanii), Kazachowie, Turcy i Chińczycy (ponad 96%). Interesujące w tym zestawieniu są natomiast Czechy, blisko 87% spośród studentów z tego kraju wybiera studia niestacjonarne, co trzeci student niemiecki spośród studentów z Niemiec także studiuje na tego typu uczelni.

Tablica 28. Cudzoziemcy studiujący według typów w roku akademickim 2018/2019 – wybrane kraje
 Table 28. Foreigners students by types in academic year 2018/2019 – by selected countries

Wyszczególnienie Specification	Studenci Students		
	ogółem total	studiów stacjonarnych in full-time programmes	studiów niestacjonarnych in part-time programmes
		w % in %	
Ogółem Total	78259	87,0	13,0
w tym: of which:			
Białoruś (BY)	7314	93,0	7,0
Chiny (CN)	1259	96,4	3,6
Czechy (CZ)	1655	18,3	81,7
Hiszpania (ES)	2131	97,9	2,1
Indie (IN)	3571	98,5	1,5
Kazachstan (KZ)	1024	96,9	3,1
Niemcy (DE)	1315	69,4	30,6
Norwegia (NO)	1494	89,7	10,3
Rosja (RU)	1187	88,5	11,5
Szwecja (SE)	1069	84,1	15,9
Turcja (TR)	1928	96,9	3,1
Ukraina (UA)	39203	86,9	13,1

Niezmiennie największą popularnością od wielu lat cieszą się wśród studentów obcokrajowców uczelnie ekonomiczne, w roku akademickim 2018/2019 co piąty student z zagranicy wybierał ten typ uczelni. Na drugim miejscu plasują się uniwersytety, niemniej jednak w pierwszych latach naszego członkostwa w UE ten typ uczelni wybierała zdecydowana większość studentów obcokrajowców (w roku akademickim 2004/2005 – ponad 40%). Kolejnym typem uczelni pozyskujących studentów z zagranicy są uczelnie medyczne, aczkolwiek analiza poszczególnych okresów akademickich wskazuje na wyraźny spadek zainteresowania wśród cudzoziemców – w porównaniu z rokiem akademickim 2004/2005 – o prawie 11 p.p.

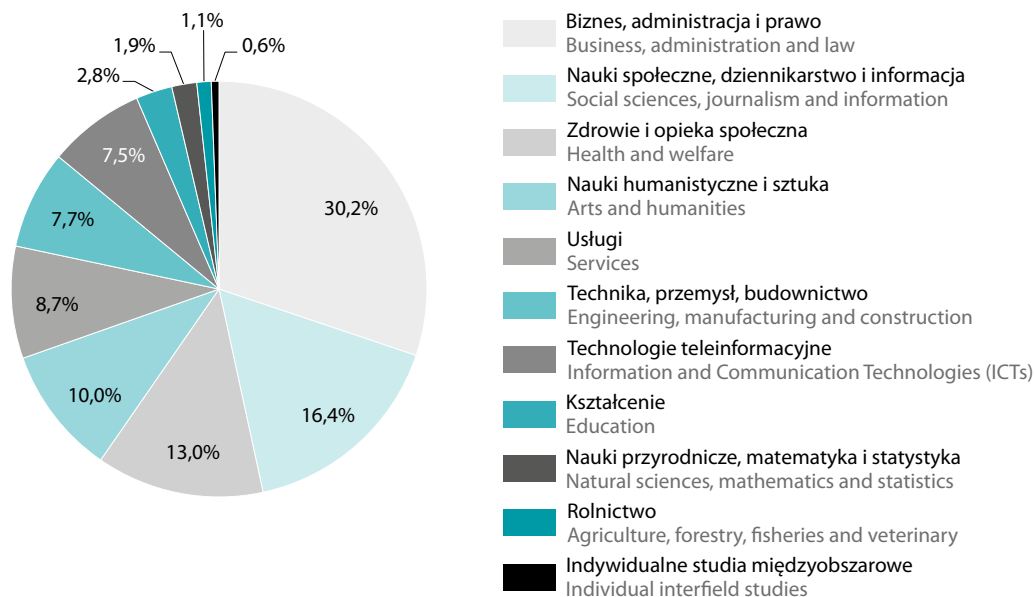
Wykres 74. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według wybranych typów uczelni i lat akademickich
 Chart 74. Foreigners students in Poland by types of higher education institutions and by academic years

Najczęściej wybieranymi kierunkami studiów wśród cudzoziemców są: biznes, administracja i prawo, nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja, zdrowie i opieka społeczna.

Wykres 75. Cudzoziemcy studiujący w Polsce według grup kierunków kształcenia zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013) w roku akademickim 2018/2019

Chart 75. Foreigners students in Poland by broad fields of education according to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013) in academic year 2018/2019

Analiza danych pokazuje, że cudzoziemcy na uczelniach niepublicznych prawie dwukrotnie częściej wybierają kierunki z dziedziny biznesu, administracji i prawa. Natomiast inna zależność występuje na kierunkach z grupy zdrowia i opieki społecznej oraz techniki, przemysłu, budownictwa, gdzie tylko 10% studentów wybiera uczelnie niepubliczne, pozostałe 90% podejmuje studia na uczelniach publicznych. Na kierunkach nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka oraz rolnictwo liczba cudzoziemców studiujących na uczelniach niepublicznych jest mniejsza niż 1%. Pomimo ponad 4,5-krotnego wzrostu liczby studentów zagranicznych w ciągu ostatnich dwóch dekad, a także relatywnego przyspieszenia tego wzrostu w ostatnich latach, udział tej kategorii osób w ogólnej liczbie studentów jest nadal niewielki (6,4%).

Biorąc to pod uwagę, a także inne przyczyny składające się na ogólną atrakcyjność danego kraju, należy przypuszczać, że przekształcenie migracji edukacyjnych w masowe zjawisko społeczne będzie trudne i wymagać będzie wielu zespólnych działań ze strony rządu, uczelni, jednostek samorządowych. Analizy sejmowe dotyczące studentów zagranicznych w Polsce wskazują, że konieczne jest dopracowanie kwestii w całościowej obsłudze studentów zagranicznych na polskich uczelniach. Wymagają oni szczególnego wsparcia – z zakwaterowaniem, adaptacją, czy przy wizytach w urzędach, gdzie często studenci nie mogą porozumieć się w języku angielskim. Równie ważna jest poprawa tempa przeprowadzania procedur, a także konieczność zorganizowania szkoleń dla pracowników urzędów i uczelni z zagadnień wielokulturowości, które pomogą lepiej zrozumieć obcokrajowców. Jeżeli studentów z zagranicy ma przybywać, to uczelnie muszą również wypracować odpowiednią ofertę dydaktyczną, co wiąże się m. in. z wprowadzeniem większej liczby kierunków w języku angielskim (Bień, 2018)⁴².

⁴² Bień I. Studenci zagraniczni w Polsce, Biuro Analiz Sejmowych, nr 1 (147), 2018 [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/5961263FB994822CC12582900041917B/\\$file/Analiza_BAS_2018_147.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/5961263FB994822CC12582900041917B/$file/Analiza_BAS_2018_147.pdf) – dostęp 10.10.2020

Cudzoziemcy objęci ochroną międzynarodową lub krajową

Foreigners granted international or national protection

W Polsce obowiązuje złożony system źródeł prawa ochrony cudzoziemców obejmujący, obok krajowych aktów normatywnych, regulacje pochodzące od prawodawcy zewnętrznego, w postaci umów międzynarodowych oraz prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe (m.in. Unię Europejską). W 1991 r. Polska ratyfikowała konwencję genewską oraz protokół nowojorski – akty międzynarodowego prawa uchodźczego stanowiące fundament powszechnego systemu prawnego ochrony cudzoziemców – dołączając tym samym do grona państw udzielających na swoim terytorium schronienia osobom narażonym na prześladowania, brak respektowania podstawowych praw oraz brak gwarancji bezpieczeństwa w swoich krajach pochodzenia. Ponadto Polska, przystępując do Unii Europejskiej, zobowiązała się do implementowania do swojego porządku prawnego dyrektyw i rozporządzeń wspólnotowych wydanych w celu zharmonizowania systemów azylowych państw członkowskich, wśród których do najważniejszych należą:

- tzw. dyrektywa recepcyjna ustanawiająca minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl;
- tzw. dyrektywa proceduralna, w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich;
- tzw. dyrektywa kwalifikacyjna, w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony;
- dyrektywa w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami.

Podstawowe akty normatywne prawa krajowego sankcjonujące zasady udzielania ochrony obcokrajowcom to obowiązująca od dn. 1 września 2003 r. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz obowiązująca od 1 maja 2014 r. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Polski system prawny przewiduje kilka form ochrony międzynarodowej i krajowej, którymi może zostać objęty cudzoziemiec uciekający z kraju pochodzenia/zamieszkania przed wojną, prześladowaniami czy poważnymi naruszeniami praw człowieka, przy czym trzeba podkreślić, że w okresie ostatnich kilkunastu lat katalog dostępnych w tym obszarze instytucji prawnych ulegał znacznym modyfikacjom – zarówno w warstwie nomenklaturowej, jak też dotyczącym przesłanek przyznawania określonego statusu, zgody lub zezwolenia, czy zakresu przewidzianej nimi ochrony (Sowińska 2012; Kowalczyk 2014; Fermus-Bobowiec, Lis 2016)⁴³. W obecnym stanie prawnym funkcjonują następujące formy ochrony obcokrajowców:

- w obszarze ochrony międzynarodowej są to: status uchodźcy, ochrona uzupełniająca oraz ochrona czasowa;
- w obszarze ochrony krajowej: azyl, zgoda na pobyt ze względów humanitarnych, zgoda na pobyt tolerowany, zezwolenie na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi oraz zezwolenie na pobyt czasowy wydawane ze względu na poszanowanie prawa do życia rodzinnego i praw dziecka.

Podstawową formą udzielenia cudzoziemcowi ochrony międzynarodowej i tym samym zalegalizowania jego pobytu na terytorium Polski, jest nadanie statusu uchodźcy. Może to nastąpić w stosunku do osoby, która na skutek uzasadnionej obawy przed określonym prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego kraju (status uchodźcy przysługuje także małoletniemu dziecku cudzoziemca, który uzyskał status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, urodzonemu

⁴³ Zmiany prawne w obszarze polskiego systemu ochrony cudzoziemców nie są przedmiotem niniejszego opracowania dlatego nie zostaną tu szerzej omówione, jednak z uwagi na ich duże znaczenie dla poprawnej interpretacji przedstawionych danych statystycznych, w dalszej części tego rozdziału odwołano się – w ograniczonym zakresie – do podstawowych informacji na ten temat, traktując je jako niezbędne uzupełnienie o charakterze wyjaśniającym.

na tym terytorium). Przepisy wyraźnie stanowią przy tym, że w razie jakichkolwiek wątpliwości co do formy ochrony, o jaką występuje cudzoziemiec, np. przy braku odpowiedniego wskazania we wniosku, istnieje obowiązek przyjęcia domniemania, że wniosek dotyczy statusu uchodźcy (obcokrajowiec nie ma obowiązku precyzowania swojego żądania, wystarczy sama prośba o uzyskanie ochrony). W sytuacji gdy cudzoziemiec nie spełnia kryteriów kwalifikujących do nadania statusu uchodźcy, wnioski w tej sprawie jest rozpatrywany jako wniosek o zapewnienie innych form ochrony (ochrona subsydiarna). Cudzoziemiec, który uzyskał status uchodźcy otrzymuje kartę pobytu poświadczającą jego prawo do pobytu na terytorium Polski⁴⁴.

Ochrona uzupełniająca, nadawana od 29 maja 2008 r., może być udzielona osobie, która nie spełnia warunków do nadania statusu uchodźcy określonych w konwencji genewskiej, ma zatem charakter komplementarny i stosowana jest w przypadku, gdy powrót do kraju pochodzenia może narazić cudzoziemca na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy. W odróżnieniu od statusu uchodźcy – instytucji sankcjonowanej umową o uniwersalnym zasięgu – ochrona uzupełniająca została wprowadzona w ramach prawodawstwa Unii Europejskiej, jest to zatem regionalna forma ochrony, obowiązująca jedynie na terenie krajów członkowskich. Cudzoziemiec, który uzyskał ochronę uzupełniającą otrzymuje kartę pobytu poświadczającą jego prawo do pobytu w Polsce.

Obydwie wymienione formy ochrony międzynarodowej udzielane są na czas nieograniczony. Oznacza to, że dopóki ochrona nie zostanie cudzoziemcowi odebrana, ma on prawo do przebywania na terytorium Polski. Po upływie pięciu lat od dnia uzyskania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej cudzoziemiec ma prawo wystąpić z wnioskiem o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały w Polsce, może także ubiegać się o udzielenie mu zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE⁴⁵.

Ostatnią instytucją z zakresu ochrony międzynarodowej obecną w polskim porządku prawnym, również wprowadzoną w związku z wymogami prawa UE, jest ochrona czasowa cudzoziemców⁴⁶. W założeniu obejmuje obcokrajowców, którzy masowo przyjeżdżają do Polski, a swój kraj pochodzenia lub określony obszar geograficzny opuścili z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka, niezależnie od tego, czy ich przybycie miało charakter spontaniczny, czy też było wynikiem pomocy udzielonej im przez Rzeczpospolitą Polską lub społeczność międzynarodową. O udzieleniu tej formy ochrony decyduje Rada Ministrów lub – jeżeli objęte nią miałyby być kilka państw członkowskich – Rada Unii Europejskiej. Ochrony czasowej udziela się grupowo, bez konieczności indywidualnego rozpatrywania każdego przypadku, do czasu, gdy możliwy stanie się powrót cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, przy czym ochrona ta nie powinna trwać dłużej niż jeden rok. Ustawodawca przewidział jednak możliwość przedłużenia ochrony czasowej, o ile nie ustały przyczyny, dla których została udzielona – w takim wypadku okres ochronny można przedłużyć na dalsze 6 miesięcy, ale nie więcej niż dwukrotnie. Tym samym, co do zasady, z ochrony czasowej cudzoziemiec może korzystać maksymalnie przez okres dwóch lat. Po wjeździe na terytorium Polski obcokrajowcowi korzystającemu z ochrony czasowej udziela się zezwolenia na pobyt czasowy na okres jednego roku oraz wydaje kartę pobytu.

Obcokrajowcy poszukujący w Polsce pomocy mogą także skorzystać z form ochrony regulowanych wyłącznie przepisami prawa krajowego i w związku z tym obowiązującymi tylko na terytorium państwa polskiego. Najstarszą instytucją tego rodzaju jest azyl⁴⁷. Przyjęty porządek prawny przewiduje możliwość otrzymania azylu terytorialnego (politycznego), który polega na udzieleniu schronienia (tzn. prawa wjazdu

⁴⁴ Sam termin „uchodźca” w prawnym sensie najczęściej rezerwuje się dla osób spełniających normy definicyjne zawarte w konwencji genewskiej, jednak w praktyce używany jest szerzej na określenie migrantów przymusowych, dla których zasadniczą rolę odgrywają czynniki społeczno-polityczne, nie ekonomiczne. Należy też zauważyć, że nie wszyscy wnioskujący o status uchodźcy są osobami, którym powinien on przysługiwać, nie wszyscy też są nim zainteresowani (np. osoby traktujące prawo uchodźcze instrumentalnie, w celu uzyskania możliwości dalszego przemieszczania się, dla których państwo udzielające ochrony jest jedynie krajem tranzytowym).

⁴⁵ W sensie szerokim każda forma ochrony jest działaniem czasowym, ponieważ ustaje wraz ze znalezieniem trwałego rozwiązania, polegającego na repatriacji, przesiedleniu bądź integracji cudzoziemca ze społeczeństwem przyjmującym.

⁴⁶ Instytucję ochrony czasowej określa się również terminami „azyl tymczasowy” lub „azyl prowizoryczny”. Zasady udzielania cudzoziemcom ochrony czasowej zostały wprowadzone do polskiego systemu prawnego w 2001 r.; obecnie obowiązują w tym zakresie przepisy ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z 2003 r.

⁴⁷ Instytucja azylu po raz pierwszy w polskim prawie pojawiła się w Konstytucji PRL z 1952 r.; obecnie funkcjonuje na mocy w Konstytucji RP z 1997 r. oraz przepisów ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z 2003 r.

i osiedlenia się) cudzoziemcowi, jeśli jest to niezbędne do zapewnienia mu ochrony oraz gdy przemawia za tym ważny interes Rzeczypospolitej Polskiej (Białoćerkiewicz, 1999; Kowalczyk, 2014)⁴⁸. Cudzoziemcowi, któremu udzielono azylu jest wydawane zezwolenie na osiedlenie się oraz karta pobytu.

Obowiązująca od 1 maja 2014 r. ustawa o cudzoziemcach przekształciła funkcjonującą wcześniej w polskim systemie ochrony krajowej zgodę na pobyt tolerowany w dwie instytucje: zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, która jest nowym rozwiązaniem prawnym oraz zgodę na pobyt tolerowany, której nadano zmienioną (w stosunku do wcześniej obowiązujących przepisów) formułę prawną⁴⁹. Obydwie instytucje posiadają te same konotacje w odniesieniu do prawa międzynarodowego, w takim sensie, że są wyrazem respektowania zasady *non-refoulement*⁵⁰, do czego zobowiązuje również prawodawca unijny (w dyrektywie 2008/115/WE określającej wspólne normy i procedury stosowane przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich), stąd też obejmują zbliżony katalog praw podlegających ochronie i są tytułami pobytowymi udzielanymi cudzoziemcom, wobec których nie może zostać wydana decyzja o zobowiązaniu do powrotu, mimo że są osobami, które nie są pożądanymi na terytorium państwa polskiego (Kumela-Romańska, 2016).

Cudzoziemcowi udziela się zgody na pobyt w Polsce ze względów humanitarnych, jeżeli zobowiązanie go do powrotu może nastąpić jedynie do państwa, w którym, zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego lub mógłby on zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub mógłby być zmuszony do pracy lub mógłby być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej (w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) lub naruszałoby jego prawo do życia rodzinnego lub prywatnego (w rozumieniu tej samej konwencji) lub też naruszałoby prawa dziecka w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu (określone w Konwencji o prawach dziecka). Zgoda na pobyt ze względów humanitarnych jest zezwoleniem udzielanym cudzoziemcom bezterminowo. Cudzoziemcy, którym została udzielona otrzymują kartę pobytu.

W obecnym stanie prawnym zgody na pobyt tolerowany udziela się, gdy zgoda na pobyt ze względów humanitarnych nie może zostać udzielona. Udziela się jej zatem z tych samych przyczyn (z wyłączeniem naruszenia prawa do życia rodzinnego lub prywatnego i praw dziecka), w sytuacji, gdy jednocześnie występują okoliczności odmowy udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych. Z sytuacją tego rodzaju mamy do czynienia, gdy są poważne podstawy, aby sądzić, że cudzoziemiec:

- popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości, w rozumieniu prawa międzynarodowego;
- jest winny działań sprzecznych z celami i zasadami Narodów Zjednoczonych;
- popełnił na terytorium Polski zbrodnię lub popełnił poza tym terytorium czyn, który jest zbrodnią według prawa polskiego;

⁴⁸ Znaczenia pojęć „uchodźcy” i „azylanci” są bardzo zbliżone i częstokroć stosowane zamiennie, jednak w świetle polskiego prawa stanowią różne kategorie normatywne. Osobom spełniającym kryteria konwencji genewskiej, jak również kwalifikującym się do uzyskania ochrony subsydiarnej, co do zasady odmawia się azylu. Decyzja w sprawie udzielenia azylu ma charakter dyskrecjonalny. Zwraca się także uwagę, że azyl nie jest prawem podmiotowym jednostki – państwo, sankcjonując prawo azylu, uznaje jedynie prawo do ubiegania się o jego uzyskanie i nie jest zobligowane do niczego ponad to (odmowa udzielenia azylu, bez względu na jej przyczynę, nie jest traktowana jako naruszenie międzynarodowego czy wewnętrznego porządku prawnego).

⁴⁹ Po raz pierwszy polski ustawodawca posłużył się nazwą „zgoda na pobyt tolerowany” w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z 2003 r. Od tego czasu ta instytucja prawna była przedmiotem wielu nowelizacji istotnie modyfikujących przesłanki i procedury jej stosowania. Przed 29 maja 2008 r. była udzielana na podobnych zasadach, co obecnie ochrona uzupełniająca, zaś od 1 maja 2014 r., a więc od wejścia w życie nowej ustawy o cudzoziemcach z 2013 r., jest wydawana na nowych zasadach, na podstawie znacznie węższego (niż w okresie bezpośrednio poprzedzającym) zakresu przesłanek. Sygnalizowane zmiany stanowią niezbędny kontekst interpretacyjny w odniesieniu do danych retrospektywnych dotyczących tej formy ochrony cudzoziemców.

⁵⁰ Podstawowa instytucja prawa uchodźczego obecna w wielu konwencjach międzynarodowych, zakazująca wydalenia (*non return*) lub zawrócenia (*non rejection*) osoby, której odmówiono przyznania statusu uchodźcy, do kraju, w którym jej życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na rasę, religię, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne. Nie jest to wprawdzie norma bezwzględna – stwarzanie zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa lub społeczeństwa uchyla zakaz, nawet jeśli jedynym rozwiązaniem jest zawrócenie cudzoziemca do granicy terytoriów, gdzie grozi mu prześladowanie – jednak co do zasady państwo powinno otoczyć taką osobę inną formą ochrony tj. udzielić jej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany.

- stanowi zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- podlegał albo w inny sposób brał udział w popełnieniu zbrodni lub czynów, o których mowa w trzech pierwszych punktach;
- przed przybyciem do Polski popełnił inny niż określony w trzech pierwszych punktach czyn, który według prawa polskiego jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności, oraz opuścił kraj pochodzenia wyłącznie w celu uniknięcia kary.

Ponadto zgoda na pobyt tolerowany jest udzielana również wtedy, gdy zobowiązanie do powrotu jest niewykonalne z przyczyn niezależnych od organu właściwego do przymusowego wykonania decyzji oraz od cudzoziemca, a także wówczas, gdy zobowiązanie do powrotu może nastąpić jedynie do państwa, do którego wydanie (ekstradycja) cudzoziemca jest niedopuszczalne na mocy orzeczenia sądu albo ze względu na rozstrzygnięcie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy wydania cudzoziemca.

Zgoda na pobyt tolerowany jest zezwoleniem udzielanym bezterminowo. Cudzoziemcowi, któremu jej udzielono wydaje się dokument „zgoda na pobyt tolerowany”. Pozytywna decyzja tego rodzaju nakłada na niego jednocześnie – pod sankcją cofnięcia zgody – zobowiązanie do zgłaszania się w określonych odstępach czasu do komendanta oddziału lub placówki Straży Granicznej (wskazanego w decyzji lub właściwego ze względu na miejsce aktualnego pobytu cudzoziemca) oraz do informowania o każdej zmianie miejsca zamieszkania.

Alternatywą dla zgody na pobyt ze względów humanitarnych mogą być fakultatywnie udzielane zezwolenia na pobyt czasowy „ze względu na inne okoliczności” w postaci zezwolenia na pobyt czasowy wydawanego ze względu na poszanowanie prawa do życia rodzinnego i zezwolenia na pobyt czasowy wydawanego z uwagi na ochronę praw dziecka, jak również zezwolenie na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi.

Zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności udzielane jest na okres niezbędny do realizacji celu pobytu cudzoziemca na terytorium Polski powyżej trzech miesięcy do trzech lat, z możliwością ubiegania się o kolejne zezwolenia, natomiast zezwolenie na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi – na okres co najmniej sześciu miesięcy, maksymalnie trzech lat. Cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na pobyt czasowy wydawana jest karta pobytu.

Z uwagi na fakt, że niektóre z instytucji polskiego systemu azylowego, zarówno w zakresie ochrony międzynarodowej (ochrona czasowa), jak też ochrony krajowej (azyl terytorialny, zezwolenie na pobyt czasowy wydawane ze względu na poszanowanie prawa do życia rodzinnego lub prawa dziecka oraz zezwolenie na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi), w praktyce stosowane są sporadycznie lub nie były dotąd wykorzystane, w dalszej części opracowania przedstawiono dane ilościowe dotyczące czterech najważniejszych form ochrony cudzoziemców, tj. statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej oraz zgody na pobyt ze względów humanitarnych i zgody na pobyt tolerowany.

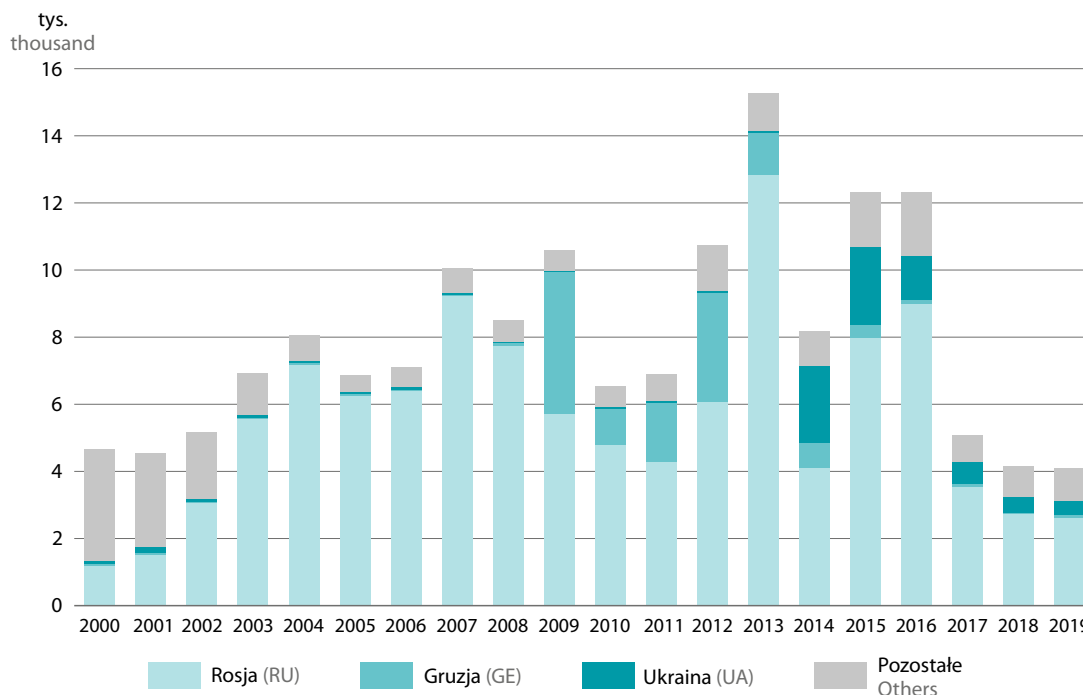
W okresie 2000–2019 liczba cudzoziemców, którzy złożyli wniosek o ochronę międzynarodową w Polsce sięgnęła ogółem 158 tys.⁵¹, przy czym w skali roku aplikowało zwykle od 4 do 12 tys. osób (z wyjątkiem roku 2013, w którym zarejestrowano największą liczbę 15,3 tys. wnioskujących⁵²). Wśród obcokrajowców ubiegających się o ochronę dominowali obywatele Rosji (w tym, po wybuchu drugiej wojny czeczeńskiej w 1999 r., głównie osoby deklarujące narodowość czeczeńską). W przyjętym przedziale czasowym wystąpiło o przyznanie ochrony łącznie 111,9 tys. obywateli rosyjskich, co stanowi 70,8% wszystkich wnioskujących: od 2002 r. udział ten nie spadał poniżej 50%, a w latach 2004–2008 był zbliżony bądź przekraczał 90%.

⁵¹ Dane o liczbie cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową lub krajową w Polsce pochodzą z Urzędu do Spraw Cudzoziemców (do 2006 r. – Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców) i są dostępne na stronie: <https://udsc.gov.pl/> – dostęp 15.10.2020

⁵² Podane liczby obejmują osoby wnioskujące, jak również dzieci (osoby niepełnoletnie), objęte tymi samymi wnioskami.

Wykres 76. Cudzoziemcy ubiegający się o ochronę międzynarodową w Polsce według obywatelstwa w latach 2000–2019*

Chart 76. Foreigners who applied for international protection in Poland by citizenship in 2000–2019*

* Do 30 kwietnia 2014 r. — wyłącznie wnioski o nadanie statusu uchodźcy

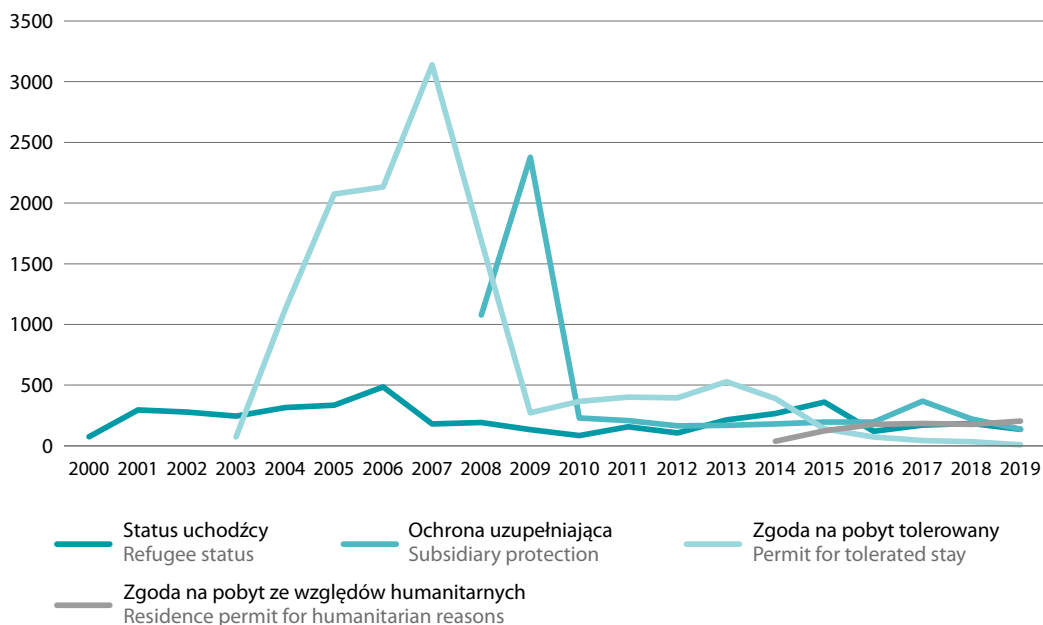
* Until 30th April 2014 — only requests for refugee status

Kolejną grupę wnioskodawców – łącznie 13,4 tys. osób, tj. 8,5% ogółu cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową – stanowili obywatele Gruzji. Ich liczba, wcześniej znikoma, zwiększyła się gwałtownie po wybuchu wojny w 2008 r. Tylko w latach 2009–2012 o nadanie statusu uchodźcy wystąpiło 10,3 tys. Gruzynów, co w relacji do ogólnej liczby aplikujących obcokrajowców stanowiło udział na poziomie 39,8% w 2009 r. oraz 16,6–30,1% w następujących trzech latach (w okresie 2013–2014 udział ten zmniejszył się do 8,2–8,9%). Począwszy od 2014 r. znacząca liczba cudzoziemców poszukiwała ochrony międzynarodowej w Polsce w związku z wojną trwającą na wschodzie Ukrainy. Wśród 8,5 tys. obywateli ukraińskich, którzy wystąpili o taką ochronę w okresie 2000–2019 (5,4% ogółu wnioskujących), zdecydowana większość – 7,5 tys. osób – uczyniła to w latach 2014–2019 (przy udziale odpowiednio 28,3% w 2014 r. oraz 10,6–18,7% w kolejnych latach). Spośród pozostałych wnioskodawców, pod względem liczebności wyróżniają się obywatele Armenii (łącznie wystąpiło o ochronę 4,0 tys. osób), Afganistanu (2,1 tys. osób) oraz Tadżykistanu (2,0 tys. osób).

W całym okresie odniesienia najliczniejszymi kategoriami rozstrzygnięć w sprawach o udzielenie ochrony cudzoziemcom były umorzenia oraz decyzje odmowne. Za wyjątkiem lat 2005–2009, kiedy warunki przyznania ochrony międzynarodowej lub krajowej spełniało ok. jednej czwartej – jednej trzeciej ogólnej liczby osób objętych wnioskami, udział decyzji pozytywnych kształtował się na poziomie kilku – kilkunastu procent (w skali bezwzględnej w latach 2000–2019 decyzje pozytywne otrzymało łącznie 23,6 tys. obcokrajowców). Niebagatelne znaczenie miała przy tym sama zmienność form (oraz procedur) ochrony przewidzianych w ramach polskiego systemu prawnego w ostatnim dwudziestoleciu. Stosunkowo najbardziej stabilna pozostaje liczba osób, którym przyznawano w poszczególnych latach status uchodźcy – mieści się w przedziale 0,1–0,5 tys., wykazując przy tym lekki trend spadkowy. Ogółem w latach 2000–2019 ochrony międzynarodowej w postaci nadania statusu uchodźcy udzielono 4,3 tys. cudzoziemców.

Wykres 77. Cudzoziemcy objęci ochroną międzynarodową lub krajową według głównych form ochrony w latach 2000–2019

Chart 77. Foreigners granted international or national protection according to the main forms of protection in 2000–2019

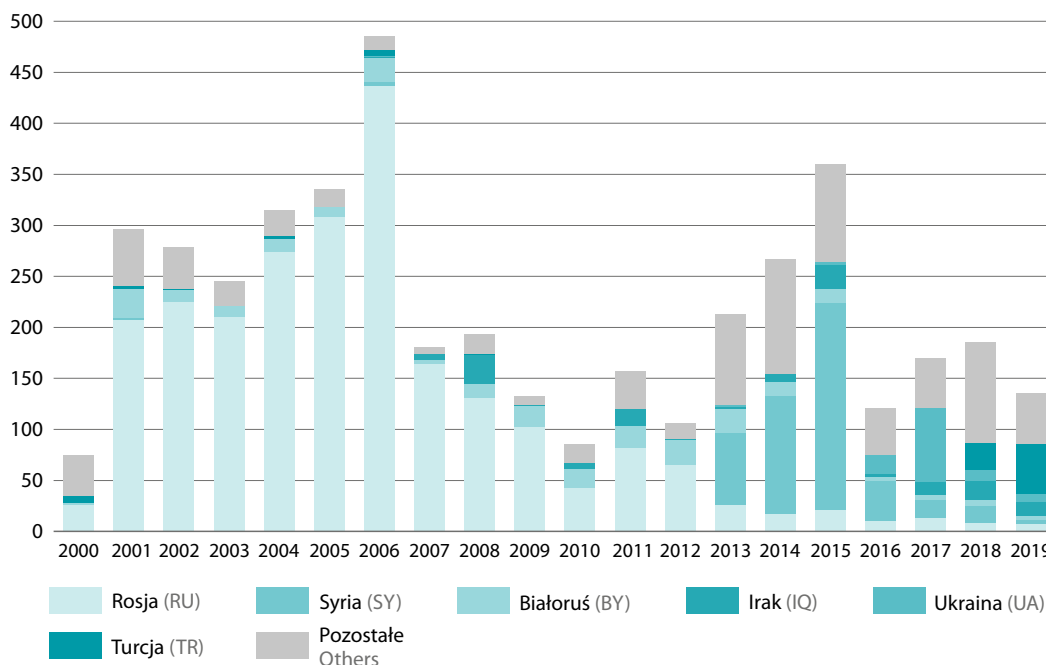

Największe zróżnicowanie obserwujemy w odniesieniu do liczby cudzoziemców objętych zgodą na pobyt tolerowany (wydawaną od 2003 r.) oraz ochroną uzupełniającą (przyznaną od 2008 r.). W obydwu przypadkach intensywne, acz nie mające charakteru trwałego, zwiększenie liczby osób korzystających z tych instrumentów prawnych nastąpiło w pierwszych latach po ich ustanowieniu. W pierwszym pełnym roku obowiązywania ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z 2003 r. zgody na pobyt tolerowany udzielono 1,1 tys. obcokrajowców, liczba ta szybko wzrastała – do poziomu 3,1 tys. w 2007 r. – po czym, w roku wejścia w życie przepisów nowelizujących wspomnianą ustawę (2008), zmalała do 1,7 tys., ustabilizowała się na krótko w okresie 2009–2014 na poziomie 0,3–0,5 tys., by wraz z kolejną zmianą ustawodawstwa (nowa ustawa o cudzoziemcach) zmniejszyć się do 0,1 tys. w 2015 r. oraz kilkadziesiąt, a później kilku osób w ostatnich latach. Trudno uniknąć konstatacji, że wraz z kolejnymi zmianami legislacyjnymi instytucja pobytu tolerowanego uległa swoistemu wygaszeniu, na skutek redukcji funkcji jakie początkowo pełniła oraz ich przekierowania w stronę innych form ochrony. Niemniej, w całym okresie funkcjonowania zgodę na pobyt tolerowany otrzymało 12,9 tys. osób (54,5% wszystkich pozytywnych decyzji). Zmiany dotyczące liczby cudzoziemców objętych ochroną uzupełniającą – łącznie było to 5,5 tys. osób – miały podobny przebieg. W pierwszych dwóch latach stosowania tej formy ochrony międzynarodowej objęto nią odpowiednio 1,1 tys. oraz 2,4 tys. osób, natomiast w okresie późniejszym liczba korzystających z niej obcokrajowców zmalała do 0,1–0,4 tys. osób rocznie. Zgoda na pobyt ze względów humanitarnych – instytucja obecna w polskim systemie ochrony cudzoziemców najkrócej – jak dotąd udzielona została 0,9 tys. osób (0,1–0,2 tys. w skali roku).

Ogólna liczba obcokrajowców, którym w latach 2000–2019 przyznano w Polsce ochronę międzynarodową w postaci statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej wyniosła 9,9 tys. osób. Schronienia udzielano głównie obywatelom Rosji (łącznie 6,9 tys.), znacznie rzadziej Syrii (0,5 tys.), Ukrainy (0,5 tys.), Białorusi (0,3 tys.) oraz Iraku (0,3 tys.).

Wykres 78. Cudzoziemcy, którym przyznano status uchodźcy według krajów obywatelstwa w latach 2000–2019

Chart 78. Foreigners who were granted refugee status by country of citizenship in 2000–2019

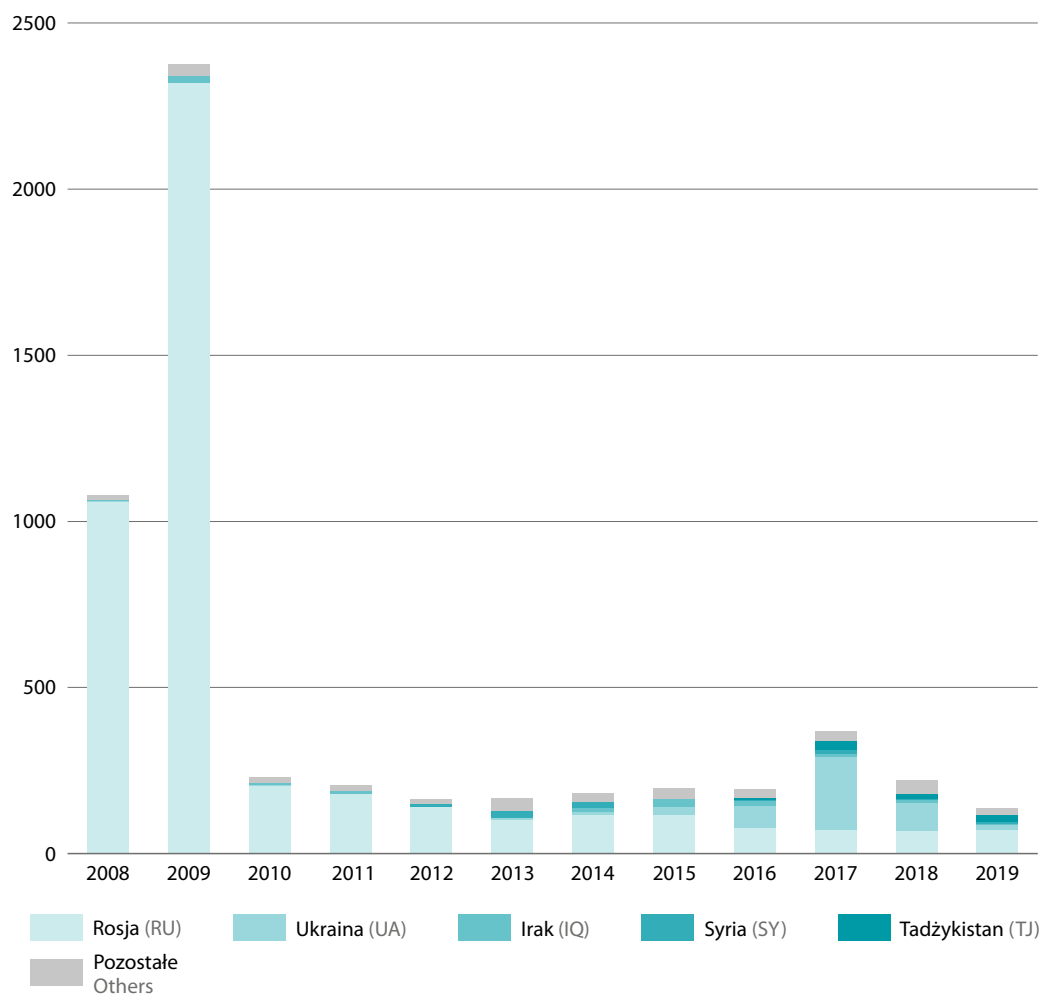
Wśród cudzoziemców, którym przyznano status uchodźcy najliczniej reprezentowani byli obywatele Rosji – 2,4 tys. osób (tj. 55,0% wszystkich pozytywnych decyzji w tym zakresie). Grupa ta zdecydowanie przeważała do 2012 r., przy czym w latach 2002–2007 jej udział kształtował się na poziomie 80–90%. W okresie późniejszym wyraźnie wzrosła liczba kart pobytu wydanych obywatelom Syrii – łącznie 0,5 tys. osób (tj. 10,9% ogółu obcokrajowców objętych tą formą ochrony) oraz, w mniejszym stopniu: Ukrainy – 0,1 tys. osób (2,6%) i Turcji – 0,1 tys. (2,2%). W latach 2000–2019 warunki nadania statusu uchodźcy spełniło też 0,3 tys. obywateli białoruskich, jak również 0,1 tys. Irakijczyków; nie stanowili w poszczególnych latach wyróżniających się liczebnie grup cudzoziemców, jednak łączny udział każdej z nich sięgnął odpowiednio 6,3% oraz 3,2% ogółu postępowań zakończonych decyzją pozytywną.

Po wprowadzeniu instytucji ochrony uzupełniającej nastąpił dynamiczny, choć krótkotrwały wzrost liczby objętych nią obcokrajowców, przy czym grupą dominującą (w pierwszych dwóch latach funkcjonowania tej formy prawnej na poziomie 98%) byli obywatele Rosji – w ciągu dwunastu lat 4,5 tys. osób (co odpowiada 82,1% wszystkich, które otrzymały z tego tytułu kartę pobytu). Począwszy od 2016 r. wyraźnie zaznaczył się udział obywateli Ukrainy (7,6%). Liczba obywateli Iraku, Syrii oraz Tadżykistanu, zwykle niewielka, okresowo wzrastała nieznacznie, jednak łączny udział każdej z tych grup cudzoziemców sięgał ok. 1–2%.

W przyjętym okresie odniesienia większość pozytywnych decyzji w ramach polskiego systemu ochrony cudzoziemców wydano w formie zgody na pobyt tolerowany oraz zgody na pobyt ze względów humanitarnych, a więc przy wykorzystaniu instrumentów ochrony krajowej. Ogólna liczba osób objętych taką ochroną wyniosła 13,8 tys. W zdecydowanej większości byli to obywatele Rosji (10,5 tys.), zaś w znacznie mniejszej skali – obywatele Ukrainy (0,7 tys.), Wietnamu (0,6 tys.), Armenii (0,5 tys.) oraz Gruzji (0,2 tys.).

Wykres 79. Cudzoziemcy, którym przyznano ochronę uzupełniającą według krajów obywatelstwa w latach 2000–2019

Chart 79. Foreigners who were granted subsidiary protection by country of citizenship in 2000–2019

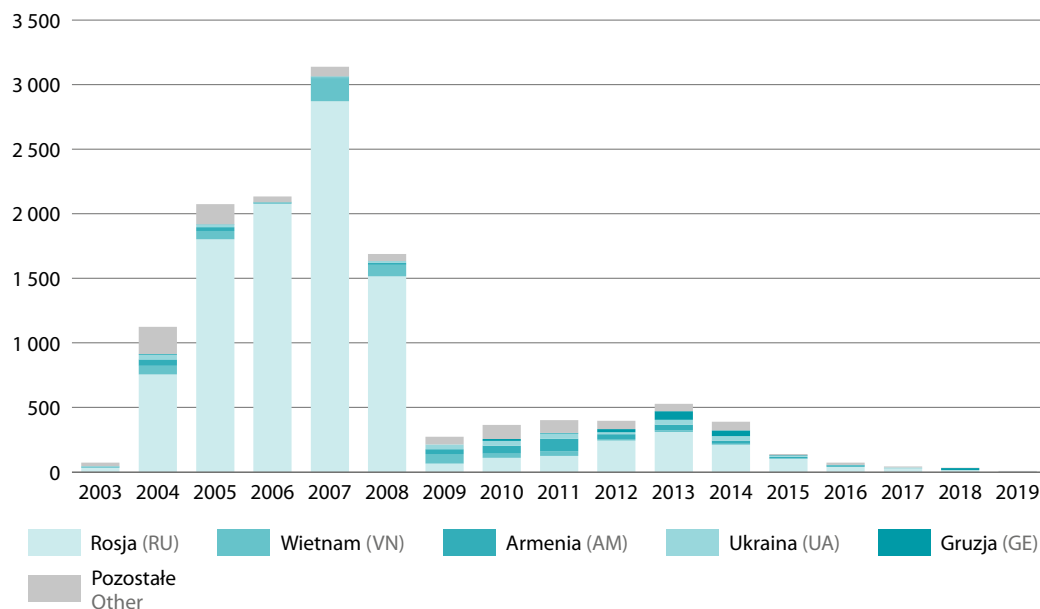

Przeszło trzy czwarte (78,8%) wszystkich decyzji o zgodzie na pobyt tolerowany udzielono w latach 2004–2008, a więc w początkowym okresie funkcjonowania tej instytucji prawnej, zaś fakt, że dotyczyły przede wszystkim obywateli Rosji determinuje ogólną charakterystykę ilościową w zakresie informacji o kraju obywatelstwa cudzoziemców objętych taką ochroną. Liczba obywateli Rosji, którym udzielono zgody wyniosła 10,3 tys., (co stanowi 80,1% wszystkich osób nią objętych). Spośród pozostałych obcokrajowców, których pobyt w Polsce został usankcjonowany w ramach tej formy prawnej, wyróżniają się obywatele Wietnamu – 0,6 tys. (odpowiednio 4,5%), z których większość otrzymała karty pobytowe w latach 2004–2011, jak również obywatele Armenii – 0,4 tys. (3,4%), Ukrainy – 0,3 tys. (2,3%), Gruzji – 0,2 tys. (1,5%) oraz Białorusi – 0,1 tys. (0,8%).

Jak zaznaczono wcześniej, liczba obcokrajowców, którym wydano zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, z uwagi na krótki – rozpoczęty w 2014 r. – okres funkcjonowania tej instytucji prawnej, była stosunkowo nieznaczna. Blisko połowa (46,0%) objętych nią osób to obywatele Ukrainy – 0,4 tys., zaś nieco ponad jedna piąta (21,5%) – obywatele Rosji. W dalszej kolejności należy wymienić obywateli Armenii, Wietnamu oraz Gruzji, przy czym w każdej z wymienionych grup liczba zezwoleń udzielonych przed 2020 r. objęła nie więcej niż kilkadziesiąt osób (ich łączny udział wyniósł 14,5%).

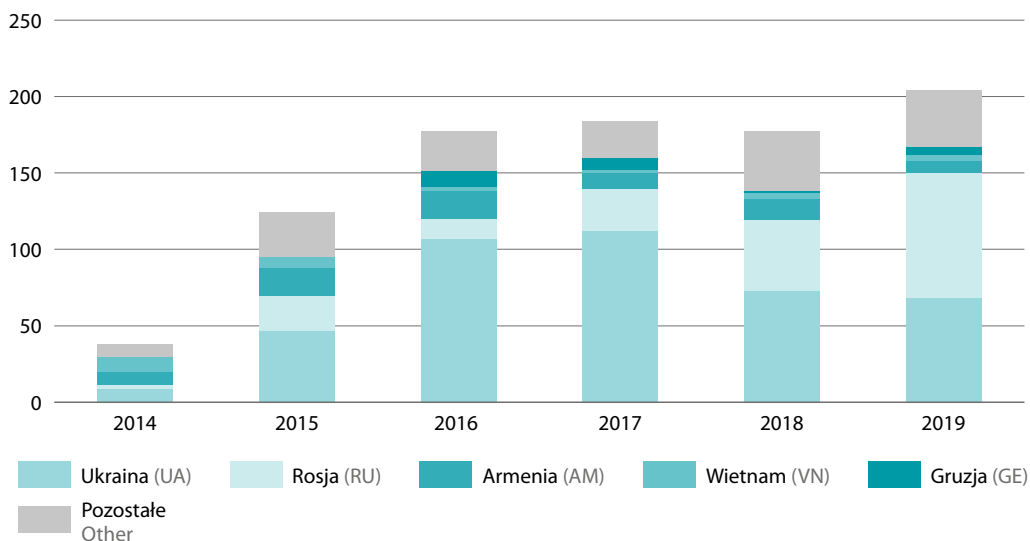
Wykres 80. Cudzoziemcy, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany według krajów obywatelstwa w latach 2003–2019

Chart 80. Foreigners who were granted the tolerated stay permit by country of citizenship in 2003–2019

Wykres 81. Cudzoziemcy, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych według krajów obywatelstwa w latach 2014–2019

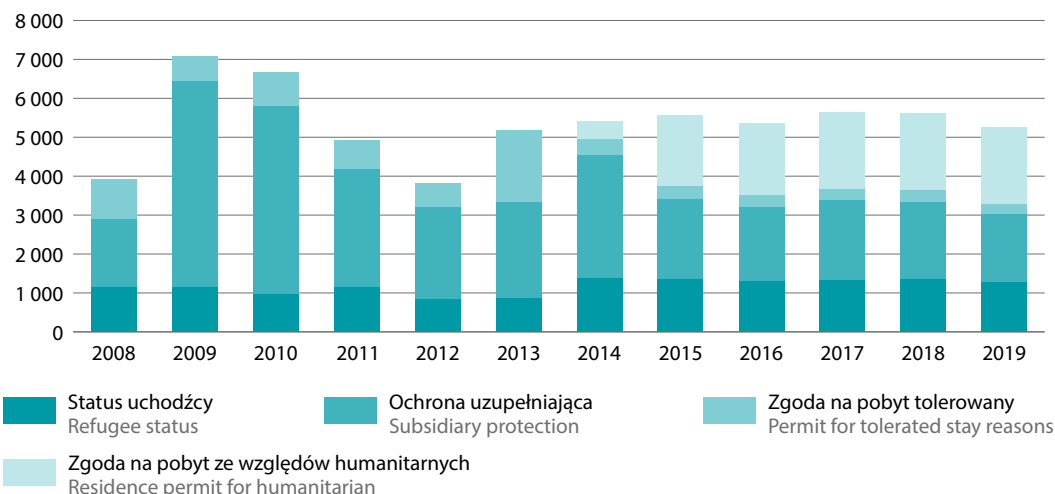
Chart 81. Foreigners who were granted permission to stay for humanitarian reasons by country of citizenship in 2014–2019

Liczba cudzoziemców, którym udzielono ochrony międzynarodowej lub krajowej i z tego względu posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce wahała się w ostatnich latach w granicach 3,8–7,1 tys. osób. W odniesieniu do pełnej liczby obcokrajowców, których pobyt w Polsce został zalegalizowany, tj. przy uwzględnieniu wszystkich kategorii pobytowych⁵³, udział osób objętych ochroną kształtował się na poziomie 1,2–7,7% (najwyższy – przekraczający 5,0% – odnotowano w latach 2008–2010, w okresie późniejszym mała ze względu na dynamiczny wzrost ogólnej liczby cudzoziemców z prawem pobytu Polsce).

Wykres 82. Cudzoziemcy objęci ochroną międzynarodową lub krajową, posiadający ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce w latach 2008–2019*

Chart 82. Foreigners covered by international or national protection with valid documents confirming the right to stay in Poland in 2008–2019*

* Stan w końcu roku

* As of the end of the year

Ilościowy rozkład danych o obcokrajowcach, którzy otrzymali dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce z tytułu udzielenia im ochrony międzynarodowej lub krajowej, podobnie jak pozostałe informacje statystyczne dotyczące statusu pobytowego uchodźców, odzwierciedla przede wszystkim zmiany instytucjonalne w obszarze polskiego systemu ochrony cudzoziemców. Do 2014 r., tj. do chwili wejścia w życie nowej ustawy o cudzoziemcach z 2013 r. można zaobserwować znaczne wahania liczby osób, które dysponowały ważnymi dokumentami pobytowymi w związku z uzyskaniem ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt tolerowany. W okresie tym osoby korzystające z pierwszej z wymienionych form ochrony były dominującą grupą migrantów przymusowych: w latach 2009–2012 stanowiły 61,2–74,9% wszystkich uchodźców posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu w Polsce. Okres 2015–2019 charakteryzuje w tej mierze wyraźna stabilizacja: udział cudzoziemców, którym nadano status uchodźczy wynosi około jednej piątej (23,9–24,5%), osoby objęte ochroną uzupełniająca stanowią nieco ponad jedną trzecią migrantów przymusowych posiadających ważne zezwolenia pobytowe w Polsce (33,4–37,1%), podobnie osoby, które otrzymały zgodę na pobyt ze względów humanitarnych (32,4–37,0%). W tym samym czasie udział obcokrajowców dysponujących dokumentami potwierdzającymi uzyskanie zgody na pobyt tolerowany zmalał do poziomu 5–6%.

⁵³ Dane w tym zakresie przedstawiono w rozdziale „Cudzoziemcy wg obywatelstwa i statusu pobytowego – dane UdSC”.

Urodzenia przez cudzoziemki oraz zgonu cudzoziemców w Polsce

Births by foreigners and deaths of foreigners in Poland

Zgodnie z metodologią przyjętą przez statystykę publiczną, do ogólnej liczby urodzeń i zgonów w danym roku włączane są jedynie urodzenia i zgony osób mających stałe miejsce zamieszkania na terytorium Polski. Tym samym urodzenia przez cudzoziemki i zgony cudzoziemców włączane są do ogólnych statystyk, jedynie w przypadku posiadania przez te osoby stałego miejsca zamieszkania na terytorium RP⁵⁴.

Urodzenia przez cudzoziemki w latach 2000–2019

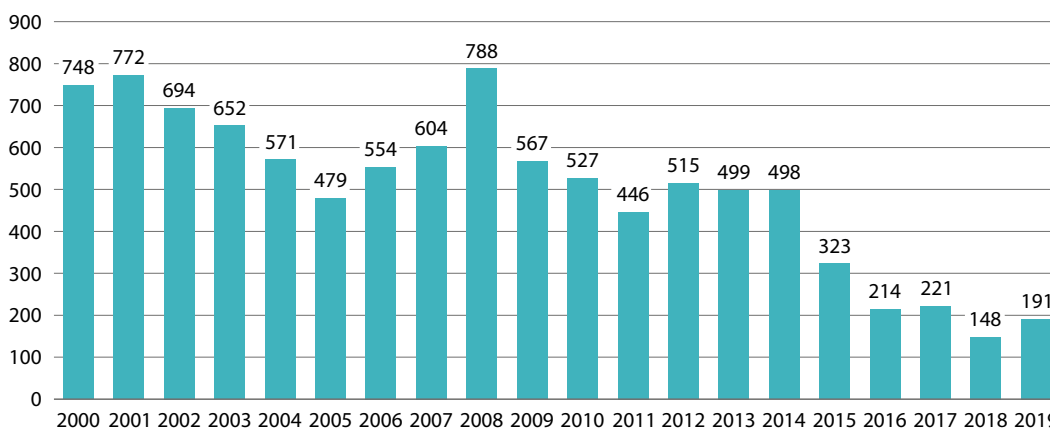
Births by foreigners in 2000–2019

Na strukturę ludności danego kraju, istotny wpływ ma liczba urodzeń w danym roku. W Polsce liczba urodzeń żywych od blisko dekady nie przekracza 400 tys. (wyjątek stanowił rok 2017), a współczynnik urodzeń kształtuje się na poziomie ok. 10‰.

Polska jest jednym z krajów europejskich, charakteryzujących się niskimi odsetkiem urodzeń przez cudzoziemki. Na terenie Polski co roku odnotowuje się jedynie kilkaset urodzeń przez cudzoziemki nie mających tu stałego miejsca zamieszkania. Na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat liczba takich zdarzeń znacznie zmalała, kształtując się obecnie na poziomie ok. 200 urodzeń w ciągu roku.

Wykres 83. Dzieci żywo urodzone przez cudzoziemki nieposiadające stałego miejsca zamieszkania w Polsce

Chart 83. Live births from foreign women who do not have a permanent place of residence in Poland

Spośród cudzożemek bez stałego miejsca zamieszkania w Polsce, które w 2019 r. urodziły w Polsce dziecko, najwięcej było obywaterek Ukrainy, Niemiec oraz Wielkiej Brytanii. Cudzożemki najczęściej rodziły w województwach dolnośląskim, podkarpackim oraz mazowieckim.

⁵⁴ Zeszyty metodologiczne: „Ruch naturalny. Bilanse ludności” <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/zeszyt-metodologiczny-ruch-naturalny-bilanse-ludnosc,37,1.html> oraz „Migracje ludności. Aspekty badania migracji wykorzystywane przy opracowywaniu bilansów ludności” <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosc/zeszyt-metodologiczny-migracje-ludnosc,15,1.html> – dostęp 16.11.2020

Tablica 29. Dzieci żywo urodzone przez cudzoziemki nieposiadające stałego miejsca zamieszkania w Polsce według województwa rejestracji dziecka

Table 29. Live births from foreign women who do not have a permanent place of residence in Poland by voivodship of child's registration

Województwa Voivodships	2000		2010		2019	
	ogółem total	w % in %	ogółem total	w % in %	ogółem total	w % in %
Ogółem Total	748	100,0	527	100,0	191	100,0
Dolnośląskie	66	8,8	19	3,6	60	31,4
Kujawsko-pomorskie	26	3,5	9	1,7	1	0,5
Lubelskie	58	7,8	54	10,2	3	1,6
Lubuskie	28	3,7	10	1,9	4	2,1
Łódzkie	38	5,1	21	4,0	11	5,8
Małopolskie	46	6,1	29	5,5	3	1,6
Mazowieckie	169	22,6	262	49,7	31	16,2
Opolskie	29	3,9	9	1,7	0	0,0
Podkarpackie	37	4,9	7	1,3	60	31,4
Podlaskie	35	4,7	37	7,0	1	0,5
Pomorskie	35	4,7	16	3,0	1	0,5
Śląskie	52	7,0	19	3,6	5	2,6
Świętokrzyskie	36	4,8	2	0,4	3	1,6
Warmińsko-mazurskie	16	2,1	11	2,1	3	1,6
Wielkopolskie	34	4,5	13	2,5	2	1,0
Zachodniopomorskie	43	5,7	9	1,7	3	1,6

Wrzaz ze spadkiem liczby urodzeń przez cudzoziemki nie mających stałego miejsca zamieszkania w Polsce, odnotowywany jest stały wzrost liczby urodzeń przez cudzoziemki, które osiedlają się w Polsce na stałe i tutaj decydują się na urodzenie dziecka.

Dane o urodzeniach według obywatelstwa matki zbierane są przez Główny Urząd Statystyczny od 2015 r. Na ich podstawie możemy zaobserwować, że na przestrzeni ostatnich pięciu lat, liczba urodzeń przez matki bez obywatelstwa polskiego na stałe mieszkających w Polsce wzrosła niemal trzykrotnie.

Tablica 30. Urodzenia żywe przez cudzoziemki mieszkające w Polsce na stałe

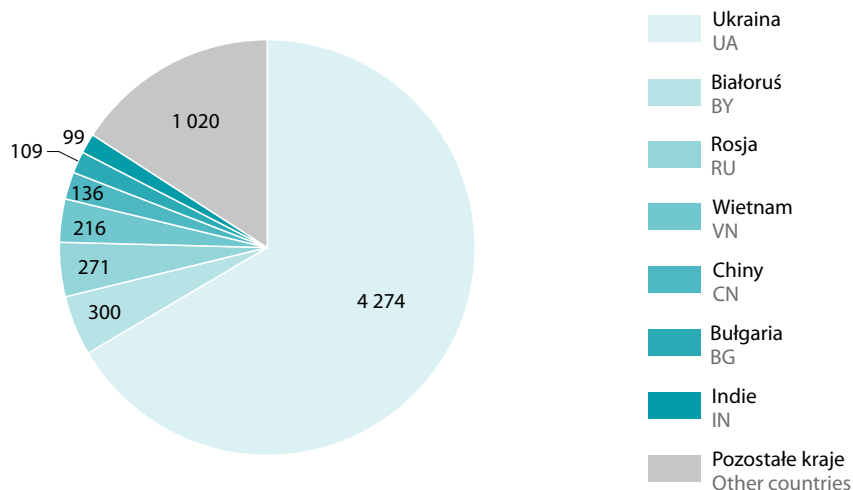
Table 30. Live births from foreign women with permanent place of residence in Poland

Lata Years	Urodzenia żywe Live birth	w tym urodzenia żywe przez cudzoziemki na stałe mieszkające w Polsce of which live births from foreign women with permanent place of residence in Poland	
		w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %
2015	369308	1736	0,5
2016	382257	3213	0,8
2017	401982	4061	1,0
2018	388178	5159	1,3
2019	374954	6425	1,7

Spośród matek z obywatelstwem niepolskim w 2019 r. najwięcej było Ukrainek, Białorusinek oraz Rosjank. Z krajów azjatyckich najczęściej w Polsce rodziły mieszkające tu obywatelki Wietnamu, Chin i Indii.

Wykres 84. Urodzenia żywe w 2019 r. przez cudzoziemki mieszkające w Polsce na stałe według kraju obywatelstwa

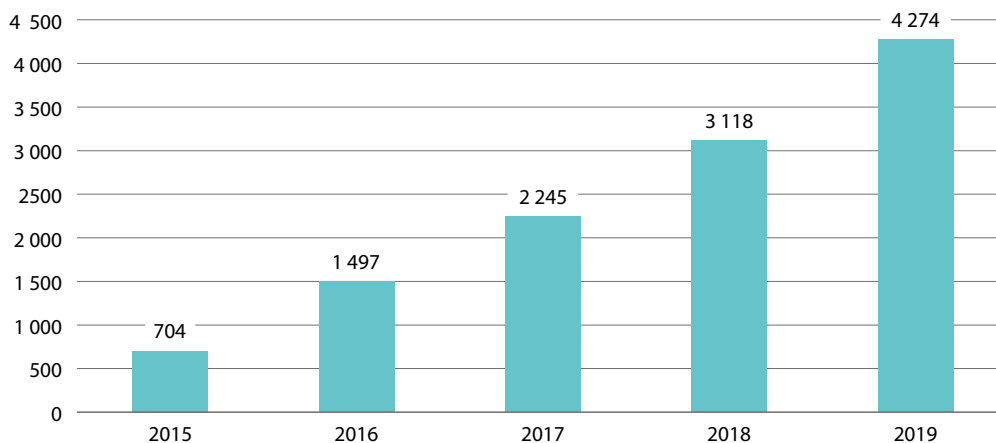
Chart 84. Live births in 2019 from foreign women with permanent place of residence in Poland by country of citizenship

Kobiety z obywatelstwem ukraińskim zdecydowanie przeważały pod względem liczebności nad innymi cudzoziemkami mieszkającymi i rodzącymi w Polsce (ponad 66%). Ponadto ich liczba bardzo szybko rosła. W 2019 roku liczba urodzeń żywych przez Ukrainki na stałe mieszkające w Polsce była ponad sześciokrotnie wyższa niż w 2015 roku.

Wykres 85. Urodzenia żywe w latach 2015–2019 przez cudzoziemki z obywatelstwem ukraińskim mieszkające w Polsce na stałe

Chart 85. Live births in 2015–2019 from foreign women with Ukrainian citizenship and a permanent place of residence in Poland

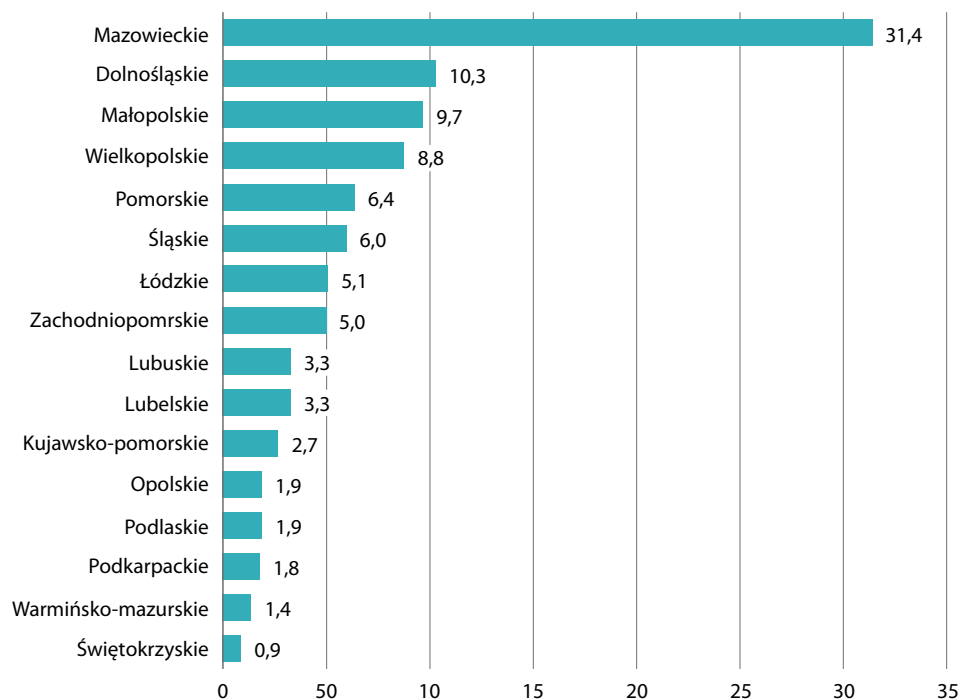

Struktura wieku rodzących cudzożemek nie odbiegała zasadniczo od ogólnej struktury wieku kobiet rodzących w Polsce. Najczęściej (ponad 34%) były w wieku 25–34 lata i 30–34 (blisko 30%). W ogólnej strukturze kobiet rodzących w Polsce najliczniejszą grupę stanowią kobiety w wieku 30–34 lata (33%), zatem struktura wieku cudzożemek rodzących w Polsce wskazuje na ich nieco młodszy wiek w chwili urodzenia dziecka.

Cudzożemki rodzące w Polsce najczęściej mieszkają w województwie mazowieckim, dolnośląskim i małopolskim. Najrzadziej natomiast w świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim.

Wykres 86. Urodzenia żywe w 2019 r. przez cudzoziemki mieszkające w Polsce na stałe według województwa zamieszkania

Chart 86. Live births in 2019 from foreign women with permanent place of residence in Poland by voivodship of residence

Konsekwencją wzrostu liczby urodzeń przez matki cudzoziemki mieszkające w Polsce, jest również wzrost urodzeń dzieci bez polskiego obywatelstwa.

Zgodnie z polskimi przepisami dziecko nabywa obywatelstwo polskie m. in. przez urodzenie z rodziców, z których co najmniej jedno posiada obywatelstwo polskie lub jeżeli urodziło się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jego rodzice są nieznanymi, nie posiadają żadnego obywatelstwa lub ich obywatelstwo jest nieokreślone.

Analiza urodzeń według obywatelstwa noworodka jednoznacznie wskazuje, że liczba dzieci bez obywatelstwa polskiego, urodzonych przez matki posiadające miejsce stałego zamieszkania w Polsce bardzo szybko rośnie. Jedną z przyczyn takiego zjawiska jest fakt, że coraz częściej partnerkami kobiet bez obywatelstwa polskiego rodzących w Polsce są mężczyźni również nieposiadający obywatelstwa polskiego. Świadczy to o rosnącej liczbie par cudzoziemców osiedlających się w Polsce i decydujących się na posiadanie dziecka w naszym kraju.

Tablica 31. Urodzenia żywe według obywatelstwa noworodka

Table 31. Live births by newborn's citizenship

Lata Years	Urodzenia żywe ogółem Total live births	W tym urodzenia żywe noworodków bez obywatelstwa polskiego, których matki mieszkały w Polsce na stałe: Of which live births without polish citizenships which mothers had permanent place of residence in Poland	
		w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in%
2010	413300	168	0,0
2011	388416	232	0,1
2012	386257	334	0,1
2013	369576	416	0,1
2014	375160	564	0,2
2015	369308	974	0,3
2016	382257	1768	0,5
2017	401982	2509	0,6
2018	388178	3279	0,8
2019	374954	4349	1,2

Najwięcej dzieci urodzonych w Polsce w 2019 r. bez polskiego obywatelstwa, których matki mieszkały w Polsce na stałe miało obywatelstwo ukraińskie, wietnamskie, białoruskie i rosyjskie, w 2015 r. obywatelstwo ukraińskie, wietnamskie i chińskie, a w 2010 r. wietnamskie, ukraińskie oraz rosyjskie.

Zgony cudzoziemców w latach 2000–2019

Deaths of foreigners in 2000–2019

Na terenie Polski umiera corocznie ok. 700 cudzoziemców nie mających tu stałego miejsca zamieszkania. Stanowi to jedynie ok. 0,2% wszystkich zgonów mających miejsce w danym roku na terenie Polski. Natężenie zgonów cudzoziemców nie zmienia się istotnie – nieznacznie rośnie, ale tempo wzrostu jest niewielkie i w miarę jednostajne. Jedynie w 2019 roku odnotowano większy wzrost liczby zgonów cudzoziemców, kiedy to zmarło 855 osób nieposiadających obywatelstwa polskiego oraz stałego miejsca zamieszkania w Polsce. Niemniej średnioroczna liczba zgonów w minionych latach XXI wieku wyniosła niespełna 700 zgonów.

Wśród zmarłych w 2019 roku w Polsce cudzoziemców najwięcej było mieszkańców Niemiec, Ukrainy i Białorusi. Osoby z tych krajów stanowiły ponad 73% wszystkich zgonów osób niemających stałego miejsca zamieszkania na terenie RP.

Tablica 32. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według kraju zamieszkania

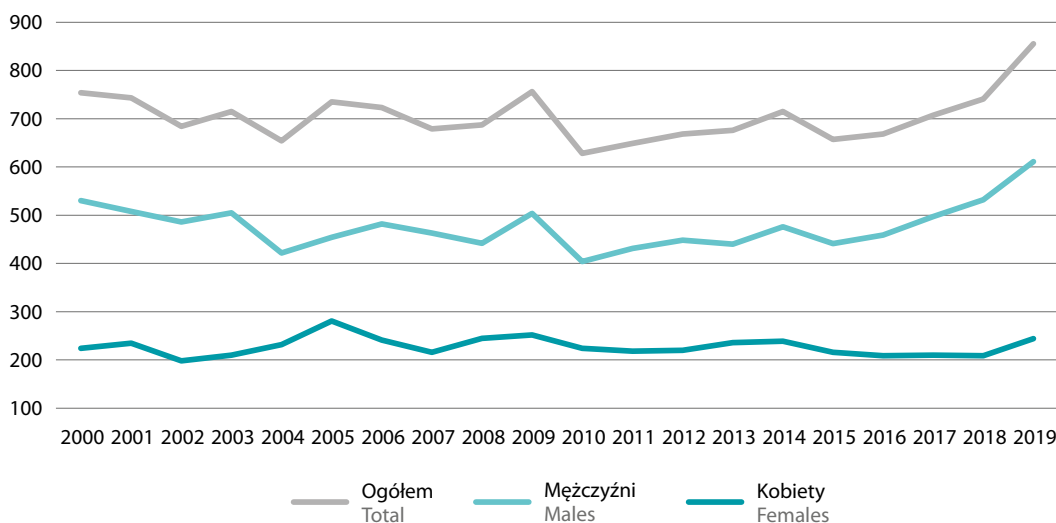
Table 32. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by country of residence

Kraj Country	2000	2005	2010	2015	2019
Ogółem Total	754	735	628	657	855
w tym: of which:					
	w %	in %			
Niemcy (DE)	42,0	60,7	51,9	49,5	38,4
Ukraina (UA)	17,5	9,9	11,9	20,4	32,4
Białoruś (BY)	3,8	2,3	2,9	1,2	2,7
Stany Zjednoczone (US)	4,8	3,9	2,2	2,1	2,5
Wielka Brytania (GB)	2,0	3,4	2,9	2,1	2,1
Litwa (LT)	2,8	1,8	2,5	1,5	1,6
Włochy (IT)	0,8	1,0	3,0	2,0	1,4
Pozostałe kraje Other countries	26,3	17,0	22,6	21,2	18,9

W ogólnej liczbie 855 osób zmarłych w 2019 r. nie posiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce prawie 72% stanowili mężczyźni, a jedynie 36% stanowiły osoby w wieku 70 lat i więcej (w ogólnej strukturze zgonów w Polsce udział osób w tym wieku wyniósł blisko 65%).

Wykres 87. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według płci w latach 2000–2019

Chart 87. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by sex in 2000–2019

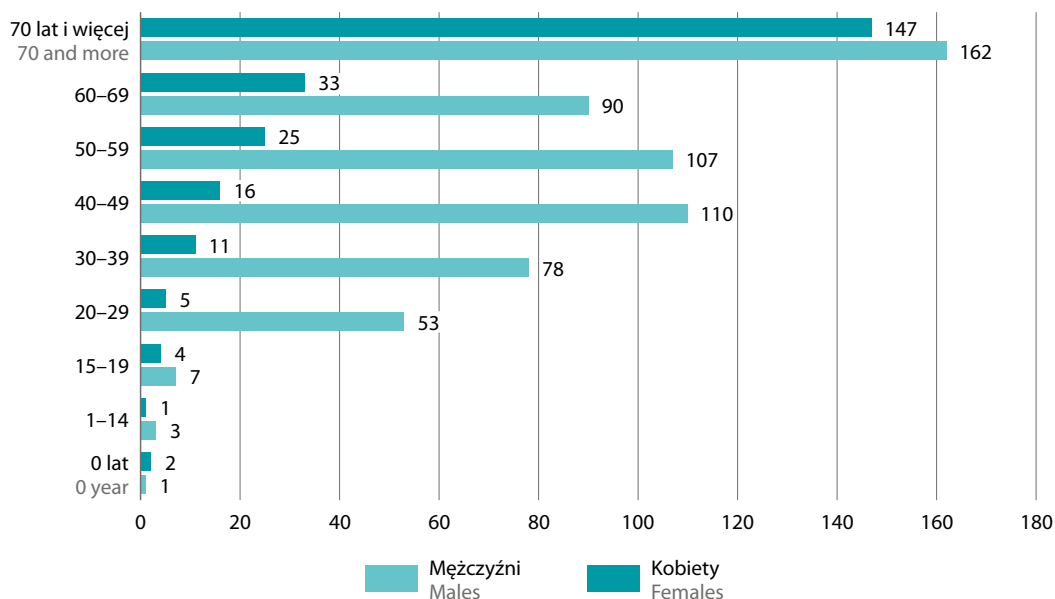

Natężenie umieralności jest zróżnicowane w zależności od płci i wieku. Podobnie jak w przypadku wszystkich zgonów w Polsce, tak i w przypadku zgonów cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce, od szeregu lat obserwuje się zjawisko wysokiej nadumieralności mężczyzn, tj. odsetek zgonów mężczyzn jest ponad dwukrotnie wyższy niż dla kobiet, co jest widoczne we wszystkich grupach wieku.

W młodszych grupach wieku (do 20 lat) liczba zgonów dla obu płci jest niewielka i wyrównana, dla wieku powyżej 20 lat obserwowany jest dynamiczny wzrost nadwyżki zgonów mężczyzn (około 5-krotny). Wraz ze wzrostem wieku, natężenie zgonów także staje się coraz wyższe, ale w najstarszej grupie wieku wyrównują się dysproporcje wynikające z płci osób zmarłych, przy czym nadwyżka zgonów mężczyzn nadal się utrzymuje.

Wykres 88. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według płci i wieku w 2019 r.

Chart 88. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by sex and age in 2019

Najwięcej osób nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce umiera w województwie śląskim, mazowieckim, zachodniopomorskim i dolnośląskim. Zgony w tych województwach stanowią ponad połowę wszystkich zgonów cudzoziemców w danym roku.

Głównymi przyczynami zgonów w Polsce są choroby układu krążenia (ChUK) i choroby nowotworowe; stanowią one blisko 70% wszystkich zgonów. Trzecią grupą przyczyn są urazy i zatrucia oraz choroby układu oddechowego, których udział kształtuje się obecnie na poziomie 6-6,5%. W przypadku zgonów cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce główną przyczyną zgonów są również choroby układu krążenia, powodując 4 na 10 zgonów, natomiast na drugim miejscu znajdują się urazy i zatrucia, odpowiedzialne za 1/5, a nawet 1/4 zgonów cudzoziemców umierających na terenie Polski.

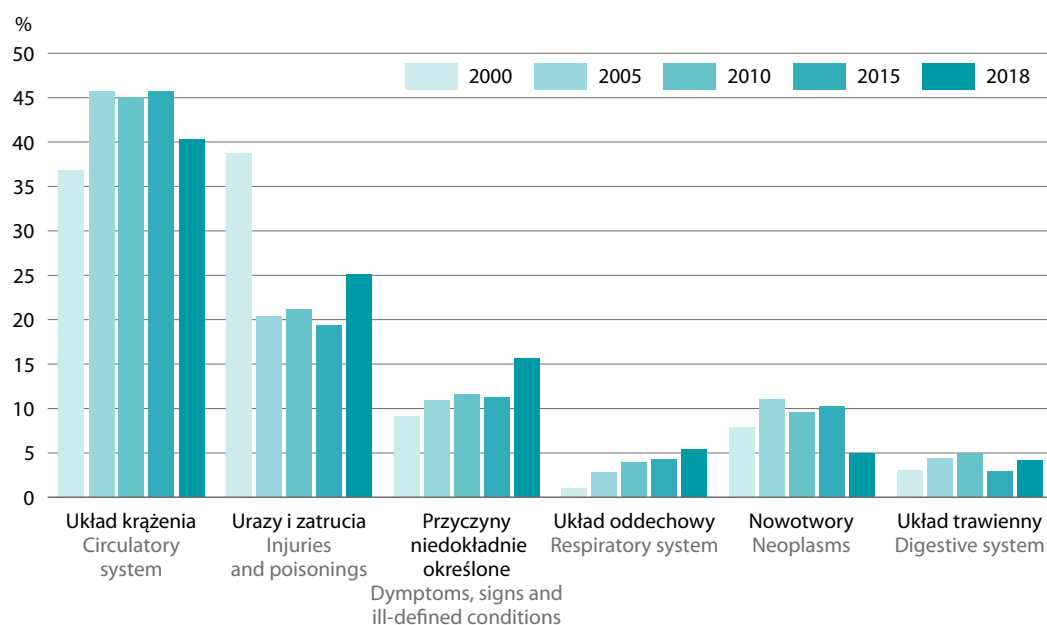
Tablica 33. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według województw

Table 33. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by voivodship

Województwa rejestracji zgonu Voivodships of death registration	2000	2005	2010	2015	2019
Ogółem Total	754	735	628	657	855
Dolnośląskie	63	63	64	56	81
Kujawsko-pomorskie	25	23	14	16	28
Lubelskie	27	21	24	36	26
Lubuskie	36	38	26	16	31
Łódzkie	27	24	14	21	46
Małopolskie	39	40	36	29	44
Mazowieckie	142	87	95	123	115
Opolskie	45	50	51	37	30
Podkarpackie	19	22	15	16	35
Podlaskie	21	18	20	14	24
Pomorskie	45	49	43	39	67
Śląskie	120	156	115	127	141
Świętokrzyskie	13	4	6	3	4
Warmińsko-mazurskie	35	33	25	23	19
Wielkopolskie	42	36	31	34	59
Zachodniopomorskie	55	71	49	67	105

Wykres 89. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce według przyczyn w latach 2000–2018

Chart 89. Deaths of foreigners without permanent residence in Poland by causes in 2000–2018

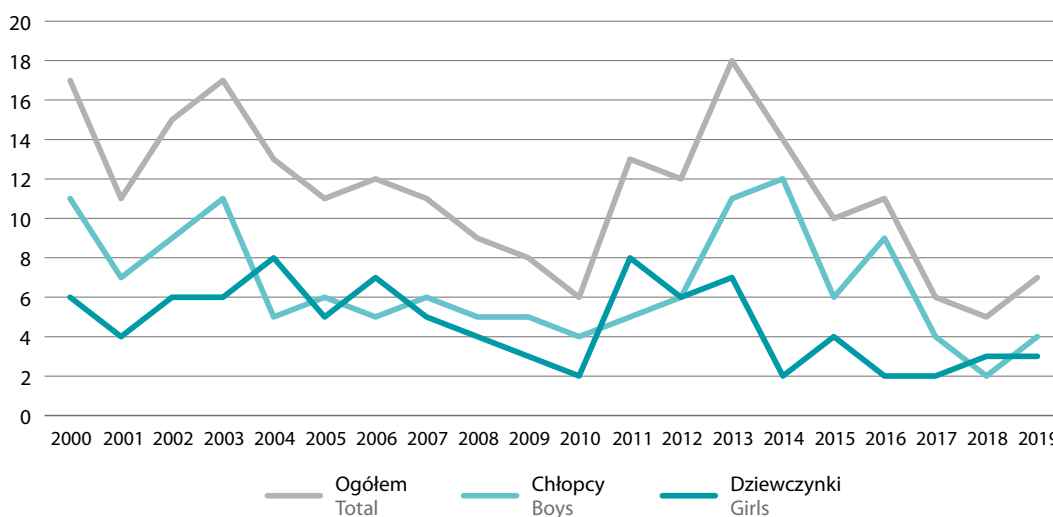
W przypadku umieralności z powodu chorób układu krążenia – po kilku latach wzrostu – obserwuje się poprawę w tym zakresie. W 2018 r. były one przyczyną ok. 40% wszystkich zgonów cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce, podczas gdy w roku 2010 stanowiły ponad 45% ogółu (a w 2014 roku prawie 50%). Niekorzystnym zjawiskiem jest obserwowany od kilku lat wzrost liczby zgonów cudzoziemców powodowanych urazami i zatruciami, które w 2018 r. przyczyniły się do ponad 25% wszystkich zgonów. W tym przypadku występuje duże zróżnicowanie umieralności według płci (wśród mężczyzn urazy i zatrucia stanowiły blisko 30% przyczyn, a wśród kobiet tylko niespełna 13%). Podobnie niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby zgonów cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce z powodu chorób układu oddechowego. W 2018 r. stanowiły one ponad 5% wszystkich zgonów, podczas gdy w 2000 r. zaledwie 1% (w 2000 r. – 4%).

Analizując przyczyny zgonów cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce należy podkreślić również stosunkowo wysoki – wynoszący niemal 16% – udział zgonów, w przypadku których przyczyny nie zostały dokładnie określone. Ten niekorzystny trend – podobnie jak w przypadku wszystkich zgonów w Polsce – od lat się nasila, sprawiając, że odsetek tych orzeczeń w Polsce na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat niemal się podwoił.

Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast – po obserwowanym przez kilka lat wzroście – spadek umieralności dzieci nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce w wieku 0–14 lat. W 2019 r. odnotowano ponad trzykrotnie mniej takich przypadków w porównaniu do roku 2000, gdzie zgony dzieci stanowiły jedynie 0,7% wszystkich zgonów cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce (w 2000 roku wartość ta wyniosła 2,3%).

Wykres 90. Zgony cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce w wieku 0–14 lata według płci

Chart 90. Deaths of foreigners without permanent place of residence in Poland aged 0–14 by sex

Spadkowi umieralności dzieci towarzyszy także trend malejącej umieralności niemowląt cudzoziemców nieposiadających stałego miejsca zamieszkania w Polsce. W 2019 r. odnotowano jedynie 3 zgony dzieci w wieku poniżej 1 roku życia – o trzy razy mniej niż przed 20 latami.

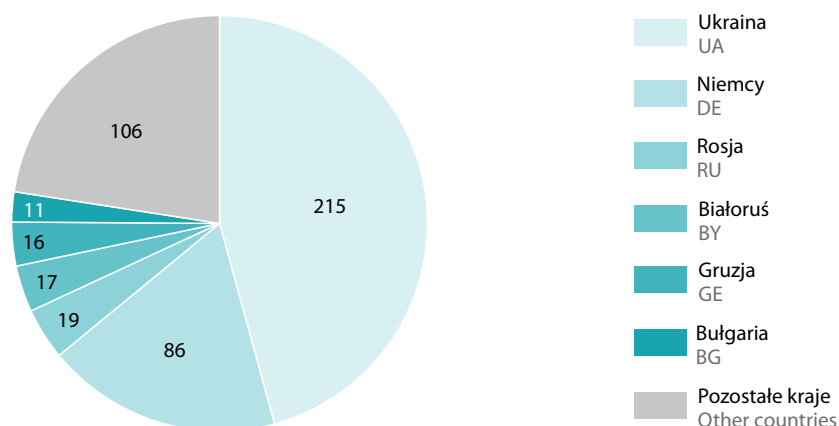
Dane o zgonach według obywatelstwa, podobnie jak dane o urodzeniach według obywatelstwa matki, zbierane są przez Główny Urząd Statystyczny od 2015 r. I podobnie jak w przypadku urodzeń, liczba zgonów osób nieposiadających obywatelstwa polskiego mających stałe miejsce zamieszkania w Polsce wzrosła niemal 2,5 krotnie.

Tablica 34. Zgony cudzoziemców na stałe mieszkających w Polsce
 Table 34. Deaths of foreigners with permanent place of residence in Poland

Lata Years	Zgony Deaths	W tym zgony cudzoziemców mieszkających na stałe w Polsce Of which deaths of the foreigners who did with permanent place of residence in Poland	
		w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %
2015	394921	197	0,0
2016	388009	224	0,1
2017	402852	312	0,1
2018	414200	451	0,1
2019	409709	470	0,1

Zdecydowana większość zgonów cudzoziemców na stałe mieszkających w Polsce dotyczy mężczyzn. W 2019 roku stanowili oni blisko 75% wszystkich przypadków. Spośród osób zmarłych z obywatelstwem niepolskim w 2019 r. blisko połowę przypadków stanowili Ukraińcy, a prawie co piąty zgon dotyczył obywatela Niemiec.

Wykres 91. Zgony cudzoziemców w 2019 r. na stałe mieszkających w Polsce według kraju obywatelstwa
 Chart 91. Deaths of foreigners in 2019 with permanent place of residence in Poland by country of citizenship

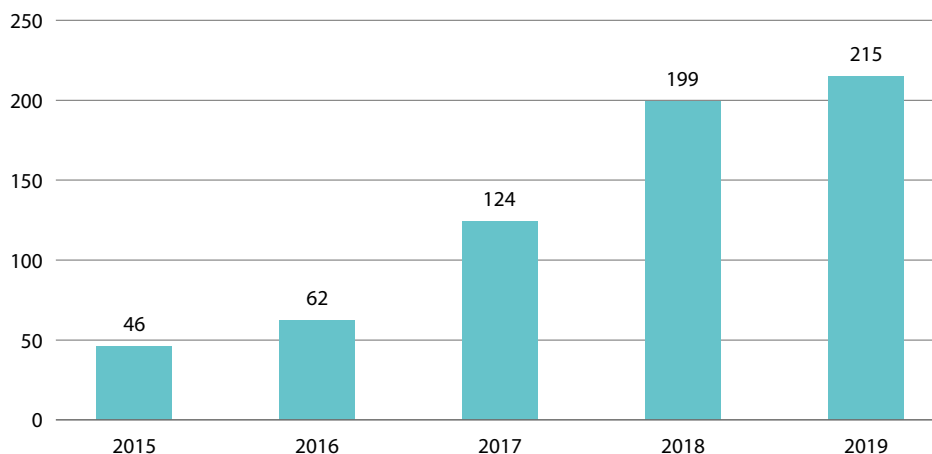

Podobnie jak w przypadku urodzeń, również liczba zgonów cudzoziemców z obywatelstwem ukraińskim systematycznie rośnie. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba zgonów Ukraińców mieszkających na stałe w Polsce wzrosła niemal pięciokrotnie.

Struktura wieku zmarłych cudzoziemców na stałe mieszkających w Polsce odbiega od ogólnej struktury wieku osób zmarłych w Polsce. Blisko połowa zgonów w tej populacji dotyczy osób do 50 roku życia, gdy w przypadku populacji ogółem do 50 roku życia umiera jedynie niespełna 7% osób. W 2019 r. wśród cudzoziemców najczęściej zgonów odnotowano w grupie wieku 45–49 lat, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Zgony osób w tym wieku stanowiły ponad 11% wszystkich zgonów. Równie wysoki udział dotyczył grup 35–39 oraz 40–44 lata, w obu przypadkach po blisko 9%. Dodatkowo zauważalny jest wysoki udział zgonów dzieci w wieku 0–4 lata – ponad 2%, gdzie w ogólnej strukturze zgonów według wieku wyniósł on zaledwie 0,4%. Różnice te dowodzą, że struktura wieku cudzoziemców na stałe mieszkających w Polsce jest różna od struktury ludności ogółem, a udział osób młodszych zdecydowanie wyższy.

Wykres 92. Zgony cudzoziemców z obywatelstwem ukraińskim mieszkających w Polsce na stałe w latach 2015–2019

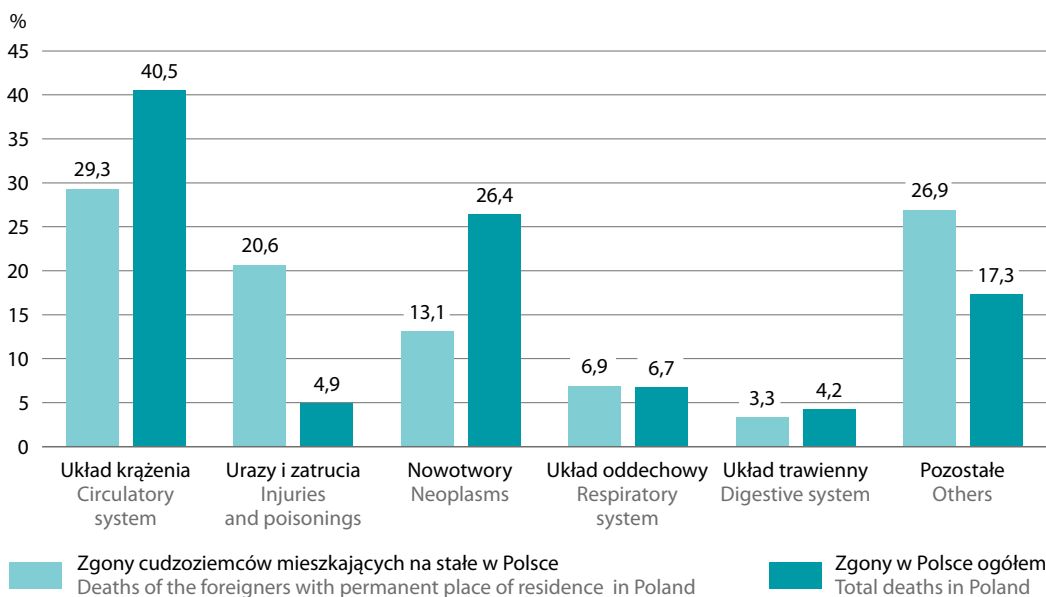
Chart 92. Deaths of foreigners with Ukrainian citizenship residing in Poland permanently in 2015–2019

Analiza przyczyn zgonów cudzoziemców mieszkających w Polsce wskazuje na różnice w stosunku do ogólnego ich rozkładu w populacji. Podobnie jak w przypadku ogólnej struktury przyczyn zgonów, choroby układu krążenia stanowią główną przyczynę zgonów cudzoziemców zamieszkujących w Polsce. W 2018 roku były one powodem zgonów blisko 30% z nich. Ale już na drugiej pozycji – podobnie jak w przypadku cudzoziemców nie mieszkających w Polsce na stałe – plasują się zewnętrzne przyczyny zgonów, odpowiadające za zgon co 5 cudzoziemca. Odsetek ten jest ponad czterokrotnie wyższy w porównaniu do ogólnej struktury zgonów w Polsce, natomiast umieralność w wyniku nowotworów – o połowę niższa.

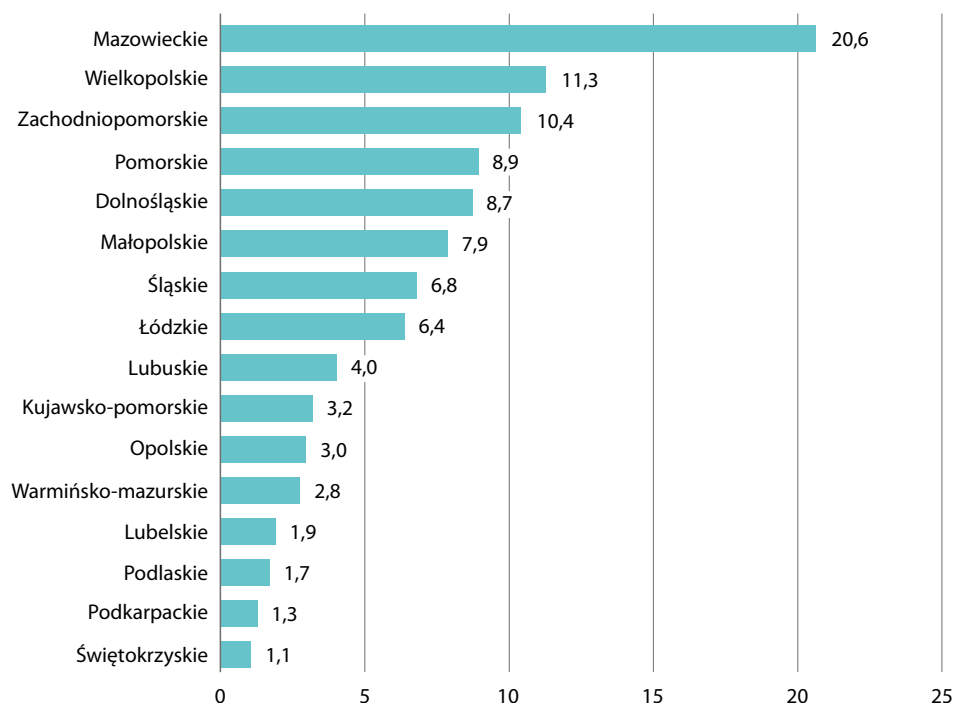
Wykres 93. Zgony według przyczyn w Polsce ogółem oraz zgony cudzoziemców mieszkających na stałe w Polsce w 2018 r.

Chart 93. Deaths by causes in Poland in total and deaths of foreigners with permanent place of residence in Poland in 2018

Spośród cudzoziemców zmarłych w Polsce co piąty zamieszkiwał na stałe województwo mazowieckie, natomiast najmniej zgonów osób nieposiadających polskiego obywatelstwa odnotowano wśród mieszkańców województwa podkarpackiego i świętokrzyskiego.

Wykres 94. Zgony cudzoziemców w 2019 r. na stałe mieszkających w Polsce według województwa zamieszkania
Chart 94. Deaths of foreigners in 2019 with permanent place of residence in Poland by voivodship of residence

Podsumowując, urodzenia i zgony cudzoziemców stanowią jedynie niewielki procent przedmiotowych zdarzeń w Polsce, jednak i ta mikroskala jest doskonałą soczewką skupiającą w sobie podstawowe trendy i zależności. Obserwowane odchylenia od współczynników obserwowanych w standardowych strukturach urodzeń i zgonów, wynikają ze specyficznej struktury według wieku reprezentowanej przez cudzoziemców. Istnieją bowiem silne wzajemne zależności między natężeniem występowania poszczególnych faktów demograficznych a strukturą ludności według płci i wieku. Konsekwencją tak kształtującej się struktury wieku cudzoziemców jest z jednej strony młodszy wiek rodzających cudzoziemek a z drugiej specyficzne dla młodszych grup wieku przyczyny zgonów.

Naturalizacja – nabycie obywatelstwa polskiego⁵⁵

Naturalization – acquisition of Polish citizenship

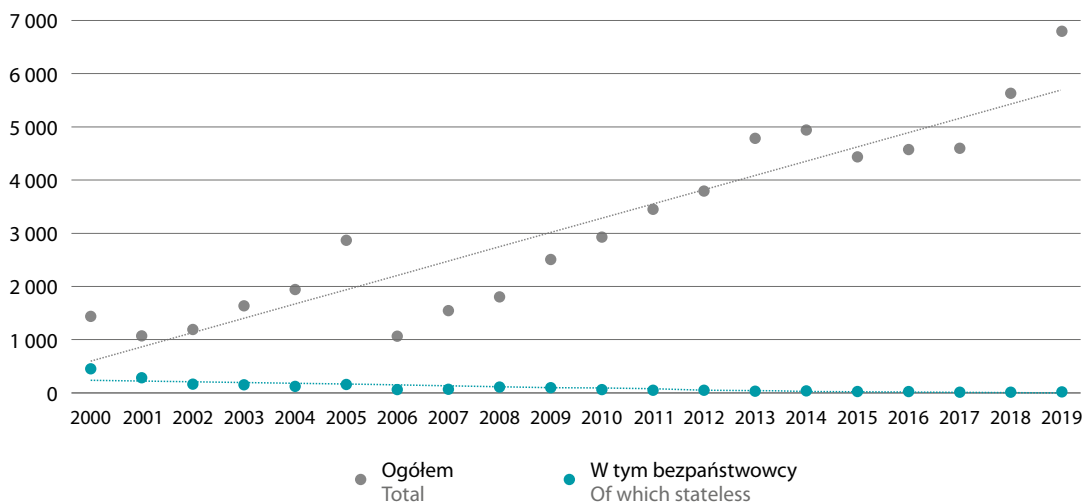
Warunki prawne nabycia obywatelstwa polskiego regulują obecnie przepisy ustawy o obywatelstwie polskim obowiązującej od dnia 15 sierpnia 2012 r. Ustawa ta przewiduje cztery sposoby nabycia obywatelstwa polskiego:

- z mocy prawa (tj. przez urodzenie, znalezienie na terytorium RP, przysposobienie, jak również na drodze – sankcjonowanej odrębnymi przepisami – repatriacji);
- przez nadanie obywatelstwa polskiego;
- przez uznanie za obywatela polskiego;
- przez przywrócenie obywatelstwa polskiego (inaczej reintegrację).

Wejście w życie nowych przepisów skutkowało istotnymi zmianami w ramach istniejących dotąd instytucji prawnych (m.in. w odniesieniu do trybu nadania obywatelstwa oraz uznania za obywatela polskiego), jak również wprowadziło zupełnie nowe regulacje ustawowe (jedną z nich jest tryb przywrócenia obywatelstwa polskiego). Omówienie, czy choćby przegląd sygnalizowanych zmian wykracza poza ramy niniejszego opracowania, niemniej, ze względu na przyjęty w publikacji zakres chronologiczny, należy zastrzec, że obejmuje bardzo istotną cezurę, wyznaczającą granicę obowiązywania dwóch różnych aktów normatywnych⁵⁶. W tej części opracowania skoncentrowano się na przedstawieniu danych statystycznych dotyczących pochodnych form nabycia obywatelstwa polskiego poprzez nadanie, uznanie oraz reintegrację, tj. naturalizacji w rozumieniu szerokim, nie włączając w obszar zainteresowania nabycia obywatelstwa przez osoby pochodzenia polskiego w procedurze repatriacji⁵⁷.

Wykres 95. Nabycie obywatelstwa polskiego w latach 2000–2019

Chart 95. Acquisition of Polish citizenship in 2000–2019

⁵⁵ W ramach pojęcia naturalizacji funkcjonuje – na gruncie polskiego prawa – rozróżnienie. Podstawową formą naturalizacji, pochodnego nabycia obywatelstwa sensu stricto, jest nadanie obywatelstwa polskiego – wyłączna i dyskrecyjna prerogatywa Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, która ma charakter normy konstytucyjnej. Ponadto pojęcie naturalizacji obejmuje takie instytucje prawne jak uznanie za obywatela, czy przywrócenie obywatelstwa polskiego, określane jako naturalizacja sensu largo. Obowiązująca ustawa o obywatelstwie polskim przyznaje przy tym pierwszeństwo instytucji nadania obywatelstwa przed pozostałymi sposobami jego nabycia: uznaniem za obywatela i przywróceniem obywatelstwa. Zob.: Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 stycznia 2012 r., sygn. Kp 5/09, <https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/wyroki/art/4648-zasady-uznawania-za-obywatela-polskiego> – dostęp 15.07.2020

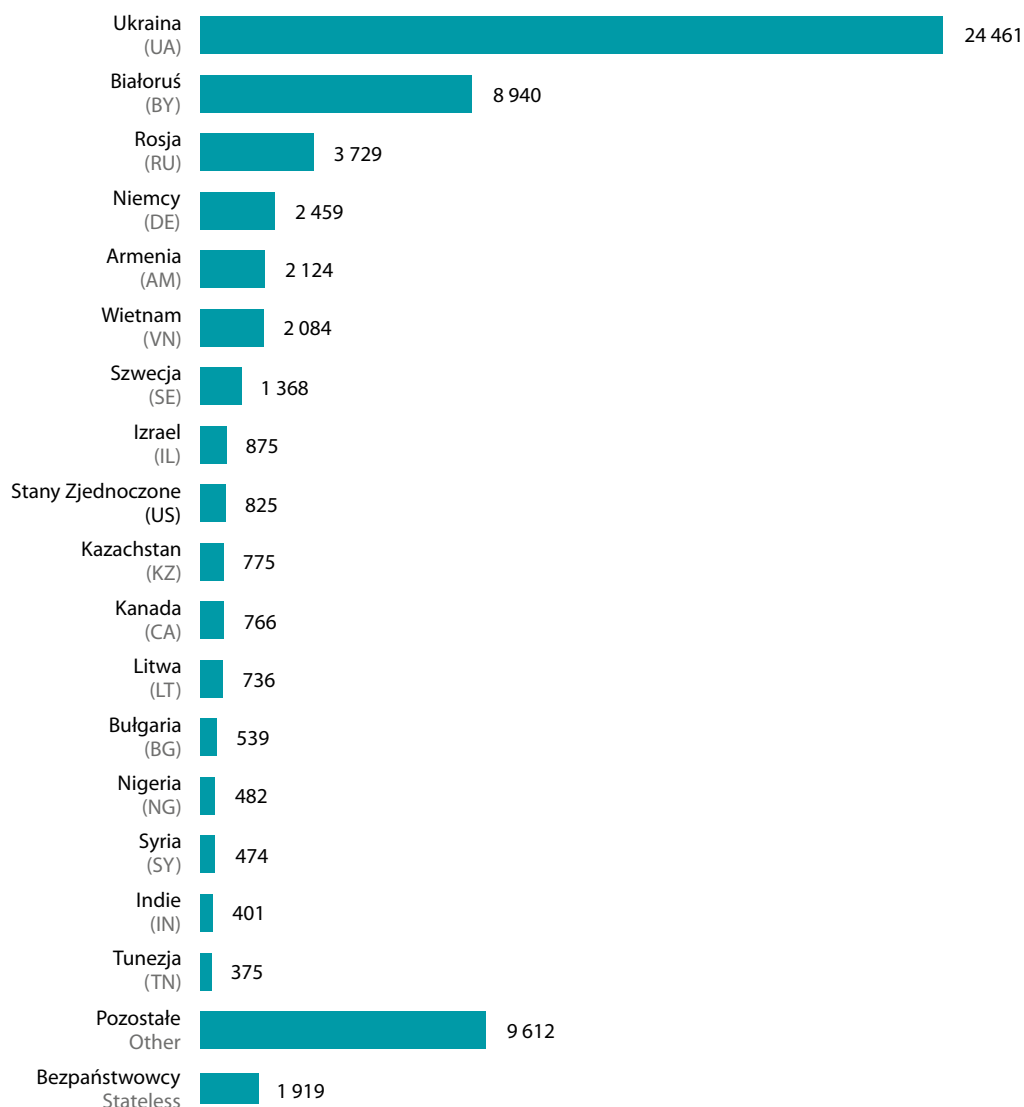
⁵⁶ Przed 15 sierpnia 2012 r. obowiązywała Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim.

⁵⁷ Dane dotyczące repatriacji do Polski zostały przedstawione w odrębnym rozdziale: Repatriacja i Karta Polaka.

W minionym dwudziestoleciu (2000–2019), na mocy przepisów o nadaniu, uznaniu bądź przywróceniu, obywatelstwo polskie otrzymało ogółem 62,9 tys. cudzoziemców⁵⁸. Większość z nich posiadała wcześniej obywatelstwo krajów wschodniego sąsiedztwa: ukraińskie – 24,5 tys., białoruskie – 8,9 tys., rzadziej rosyjskie – 3,7 tys. Osoby te stanowią łącznie 59,0% wszystkich naturalizowanych w Polsce obcokrajowców. Ponadto względnie licznie reprezentowani są cudzoziemcy legitymujący się obywatelstwem niemieckim, armeńskim, wietnamskim lub szwedzkim, jak również bezpaństwowcy. Warto tu zaznaczyć, że w omawianym okresie liczba apatrydów, którzy otrzymali obywatelstwo polskie (ogółem 1,9 tys.) regularnie malała: w pierwszej połowie lat 2000. było to kilkaset osób rocznie, podczas gdy w ostatnim pięcioleciu około 10–20 osób w roku.

Wykres 96. Nabywanie obywatelstwa polskiego według kraju poprzedniego obywatelstwa w latach 2000–2019 ogółem

Chart 96. Acquisition of Polish citizenship by country of previous citizenship in 2000–2019 in total

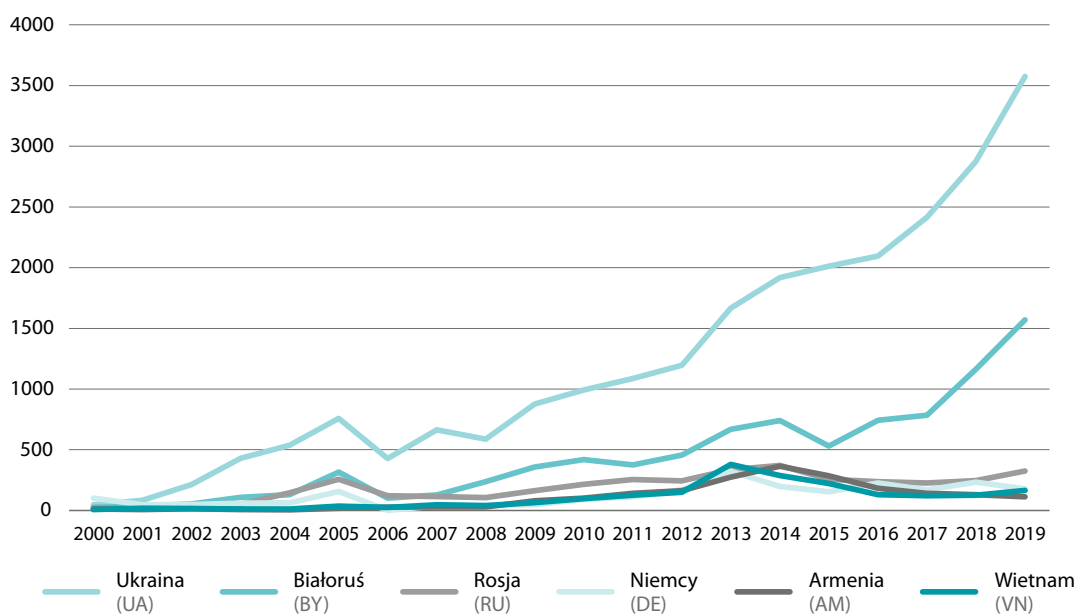

⁵⁸ Dane o nabyciu obywatelstwa polskiego pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; podano za: Rocznik Demograficzny (GUS, 2001–2020).

Liczba naturalizowanych w skali roku obcokrajowców podlegała w kolejnych latach silnemu zróżnicowaniu. Uwzględniając przyjęty limit czasu, odnotowano kilkukrotny wzrost liczby osób, które w ciągu roku otrzymały obywatelstwo polskie – od ok. 1,0–1,5 tys. na początku tego okresu do ok. 5,5–6,8 tys. w ostatnich latach. Kolejny wykres ilustruje te zmiany w odniesieniu do najliczniej reprezentowanych krajów poprzedniego obywatelstwa. Największa dynamika wzrostu charakteryzuje liczbę naturalizacji obywateli Ukrainy oraz Białorusi. W obydwu przypadkach w latach 2000–2001 nabycie obywatelstwa polskiego było udziałem kilkudziesięciu osób rocznie, by w 2019 r. przekroczyć poziom 3,5 tys. w odniesieniu do pierwszej oraz 1,5 tys. w drugiej grupie cudzoziemców. Liczba naturalizacji pozostałych obcokrajowców nie podlegała w poszczególnych latach tak znacznym zmianom. Daje się zauważyć nie tak już duży, acz wyraźny wzrost liczby osób otrzymujących obywatelstwo polskie w przypadku obywateli Rosji, Armenii, Wietnamu, Niemiec, jak również – w mniejszym stopniu – nie uwzględnionej na wizualizacji Szwecji. W ciągu ostatnich dwudziestu lat zmniejszyła się natomiast liczba naturalizowanych w Polsce obywateli Izraela, Kazachstanu oraz Litwy.

Wykres 97. Nabycie obywatelstwa polskiego według wybranych krajów poprzedniego obywatelstwa w latach 2000–2019

Chart 97. Acquisition of Polish citizenship by selected countries of previous citizenship in 2000–2019

Przyjęty zakres chronologiczny prezentowanych danych o nabyciu obywatelstwa obejmuje przynajmniej dwie charakterystyczne cezury: rok 2005 oraz rok 2013. Pierwsza z wymienionych dat następuje bezpośrednio po przystąpieniu Polski w dniu 1 maja 2004 r. do Unii Europejskiej. Kwestie naturalizacji nie podlegają wprawdzie prawu unijnemu, jednak od dnia akcesji nabycie obywatelstwa polskiego wiąże się automatycznie z uzyskaniem obywatelstwa Unii Europejskiej (ma ono charakter dodatkowy w stosunku do obywatelstwa Państwa Członkowskiego) wraz ze wszystkimi przysługującymi z tego tytułu uprawnieniami. Tym samym wzrosła atrakcyjność posiadania obywatelstwa polskiego, przede wszystkim dla osób pochodzących z państw trzecich. Począwszy od 2013 r. obserwujemy natomiast wpływ zmiany przepisów sankcjonujących tryby nabycia obywatelstwa polskiego. Trudno wprawdzie oszacować siłę oddziaływania tego czynnika w kontekście liczby naturalizacji bez kompleksowej analizy uwzględniającej cały szereg implikacji o charakterze prawno-międzynarodowym, społecznym, a nawet historycznym, niemniej nie sposób abstrahować od faktu, że nowa ustawa wprowadziła regulacje, które w znacznej mierze ułatwiają oraz przyspieszają procedurę nabycia obywatelstwa polskiego⁵⁹. W zależności od trybu naturalizacji można tu wymienić m. in. następujące rozwiązania instytucjonalne:

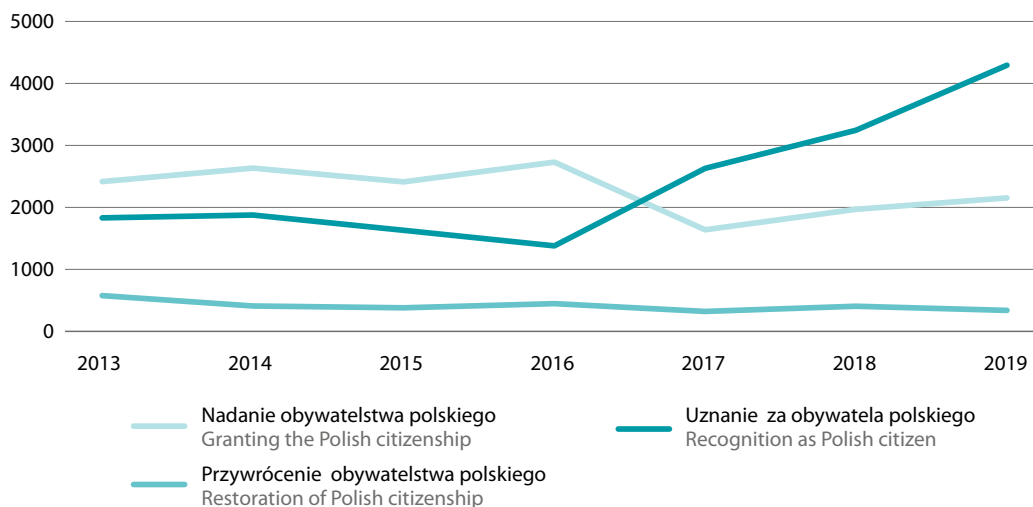
⁵⁹ Kwestie te były podnoszone już po kilku – kilkunastu miesiącach obowiązywania nowych przepisów, <https://emn.gov.pl/esm/aktualnosci/10185,Analiza-zmian-dotyczacych-zasad-nabywania-obywatelstwa-polskiego.html> - dostęp 15.07.2020.

- w odniesieniu do trybu nadania obywatelstwa polskiego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zrezygnowano z wymogu zamieszkiwania przez cudzoziemca na terytorium RP co najmniej 5 lat;
- w odniesieniu do trybu uznania za obywatela polskiego skrócono wymagany okres pobytu na podstawie zezwolenia na pobyt stały z pięciu do trzech lat;
- przyznano byłym obywatelom polskim prawo do odzyskania obywatelstwa bez konieczności spełnienia wymogu wcześniejszego pobytu w kraju (przywrócenie obywatelstwa polskiego).

Ponadto obowiązujące procedury administracyjne zostały uzależnione od terminów określonych w kodeksie postępowania administracyjnego, co skutkuje skróceniem oczekiwania na decyzję maksymalnie do trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku przez cudzoziemca aplikującego o obywatelstwo polskie.

Wykres 98. Nabycie obywatelstwa polskiego według trybu nabycia w latach 2013–2019

Chart 98. Acquisition of Polish citizenship according to the procedure of acquisition in 2013–2019

Po zmianie przepisów określających sposoby nabycia obywatelstwa polskiego liczba naturalizacji uległa wyraźnemu zwiększeniu, osiągając poziom 4,4–6,8 tys. w skali roku (począwszy od 2013 r.). Łącznie w latach 2013–2019 obywatelstwo polskie otrzymało 35,8 tys. cudzoziemców. W ramach istniejących w tym zakresie procedur najczęściej naturalizacji zostało przeprowadzonych w trybie uznania za obywatela polskiego – 16,9 tys., niewiele mniej – 16,0 tys. – poprzez nadane obywatelstwa przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zaś 2,9 tys. w ramach reintegracji. Wprawdzie do 2016 r. nabycie obywatelstwa polskiego dokonywało się najczęściej na mocy postanowienia Prezydenta, jednak uległo to zmianie na skutek nowelizacji ustawy o obywatelstwie polskim, rozszerzającej (w ramach trybu uznania za obywatela polskiego) zakres podmiotowy o osoby, które otrzymały zezwolenie na pobyt stały w związku z posiadaniem Kartą Polaka oraz skracającej do roku wymagany okres nieprzerwanego przebywania takich osób w Polsce. Od 2017 r. tryb uznania pozostaje zatem najczęstszym sposobem nabycia polskiego obywatelstwa, a jednocześnie w ramach tej procedury obserwujemy najbardziej dynamiczny wzrost liczby naturalizacji.

Wśród obcokrajowców, którzy w okresie 2013–2019 otrzymali decyzję o uznaniu za obywatela polskiego dominują osoby z obywatelstwem Ukrainy oraz Białorusi. Udział obydwu tych grup cudzoziemców regularnie wzrastał w ostatnich latach i w 2019 r. sięgnął odpowiednio: 56,0% oraz 28,8% ogólnej liczby 4,3 tys. osób objętych postępowaniem administracyjnym w tym zakresie. Obywatele dwóch wymienionych krajów przeważają także w przypadku osób naturalizowanych na mocy decyzji Prezydenta. W 2019 r. obywatelstwo polskie zostało nadane 2,2 tys. obcokrajowcom, przy czym 54,3% z nich miało poprzednio obywatelstwo ukraińskie, a 15,5% białoruskie. Zaznaczmy, że udział cudzoziemców posiadających obywatelstwo jednego z pozostałych krajów w ogólnej liczbie osób, które nabyły obywatelstwo polskie przez uznanie za obywatela lub nadanie obywatelstwa był już znacznie mniejszy i w niewielu przypadkach osiągnął poziom 3%. W 2019 r. próg ten został przekroczony odpowiednio: w wyniku decyzji wojewodów – jedynie w przypadku obywateli Rosji (5,5%), zaś w następstwie postanowienia Prezydenta – obywatele Wietnamu (5,2%), Rosji (4,0%) oraz Armenii (3,9%).

Nowym sposobem nabycia obywatelstwa polskiego – przepisy w tym zakresie obowiązują od 15 maja 2012 r. – jest jego przywrócenie w drodze decyzji administracyjnej ministra właściwego do spraw wewnętrznych, wydanej na wniosek osoby zainteresowanej⁶⁰. Wprowadzenie tej instytucji do polskiego porządku prawnego wychodziło naprzeciw oczekiwaniom znacznej liczby byłych obywateli polskich, którzy z różnych przyczyn, najczęściej o charakterze ideologicznym i politycznym, utracili obywatelstwo polskie przed dniem 1 stycznia 1999 r.⁶¹ Rozwiązanie to wydaje się szczególnie istotne, także w sferze symbolicznej, przede wszystkim w odniesieniu do osób, które na mocy obowiązujących wcześniej aktów normatywnych (m. in. ustawy o obywatelstwie z 1951 oraz z 1962 r.) wraz z nabyciem obcego obywatelstwa automatycznie utraciły obywatelstwo polskie: dotyczyło to m.in. tzw. emigracji pomarcowej (Stola, 2000), jak również Polaków wyjeżdżających do Niemiec w ramach akcji łączenia rodzin⁶² (Barcz, 2005; Jankowiak i Sora, 2005).

Korzystających z tej procedury nabycia obywatelstwa polskiego jest znacznie mniej niż cudzoziemców, którzy otrzymali obywatelstwo w ramach pozostałych dostępnych trybów naturalizacji. Przywrócenie obywatelstwa polskiego obejmuje kilkaset osób w skali roku (najwięcej – 580 – w 2013 r.). Wśród 341 byłych obywateli polskich, którzy w 2019 r. otrzymali z rąk Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji pozytywne decyzje w tym zakresie najwięcej było obywateli Niemiec – 44,0% oraz Szwecji – 23,5%, a w dalszej kolejności Kanady – 8,5%, Wielkiej Brytanii – 5,9%, Stanów Zjednoczonych – 5,6% i Danii – 4,4%.

Repatriacja i Karta Polaka

Repatriation and the Pole's Card

Zarówno repatriacja, jak i Karta Polaka są instytucjami, które – pomimo rosnącej w ostatnich latach liczby osób korzystających z przewidzianych przez nie rozwiązań prawnych – w stosunkowo niewielkim, niekiedy marginalnym stopniu wpływały na rozwój procesów migracyjnych. Publikowane z perspektywy administracyjnoprawnej analizy oraz komentarze dotyczące przedmiotowych regulacji ustawowych (m.in. genety przyjętych przepisów, ich treści, praktyki stosowania, relacji do innych instytucji polskiego prawa administracyjnego itd.) wskazują na szereg relacji w obszarze zastosowanych pojęć, definicji, czy funkcjonalnych zależności, których omówienie nie jest przedmiotem niniejszego opracowania (Jagielski, Pudzianowska, 2008; Wrońska, 2014; Narożniak 2017). Warto jednak zwrócić uwagę na jeden szczególnie aspekt funkcjonalny związany z pewną ewolucją instytucji Karty Polaka na przestrzeni ostatnich lat, co – jak się wydaje – ma znaczenie kontekstowe oraz interpretacyjne dla przedstawianych w niniejszym rozdziale charakterystyk ilościowych.

Sięgając do pierwotnego brzmienia obydwu aktów normatywnych można w pewnym uproszczeniu stwierdzić, że główna funkcja ustawy o repatriacji (w szerokim rozumieniu) sprowadza się do umożliwienia powrotu do kraju przodków osobom (cudzoziemcom) pochodzenia polskiego zmuszonym do jego opuszczenia oraz nabycia przez nich polskiego obywatelstwa, zaś w przypadku ustawy o Karcie Polaka – do ułatwienia osobom (cudzoziemcom), które wykazały własne związki z polskością, przyjazdu do ojczyzny na podstawie terminowego tytułu pobytowego. Wynika stąd, że obydwie ustawy stanowiły, w pewnym zakresie, rozwiązania komplementarne. Sytuacja ta uległa jednak modyfikacji wraz z uchwaleniem aktów zmieniających ustawę o Karcie Polaka.

Wprawdzie art. 7 ust. 2 Ustawy o Karcie Polaka stanowi, że nie jest ona dokumentem uprawniającym do przekraczania granicy ani do osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednak kolejne inicjatywy legislacyjne, w szczególności nowelizacja ustawy o cudzoziemcach z 2013 r. oraz zmiany ustawy o Karcie

⁶⁰ W 2000 r. podczas dyskusji w Sejmie i Senacie nad projektem ustawy o obywatelstwie polskim podnosiły się głosy Polonii, że obywatelstwo polskie powinno być przywracane automatycznie, z mocy prawa. Przyjęcie takiego rozwiązania mogłoby jednak spowodować negatywne konsekwencje w stosunkach Polski z innymi państwami, a niekiedy byłoby to sprzeczne z interesem danej osoby (m.in. gdy zajmuje stanowisko w służbie publicznej), mogłoby też wywołać poważne problemy dla osób posiadających dzisiaj obywatelstwo państwa, które wyklucza możliwość posiadania podwójnego obywatelstwa. Z tych powodów zdecydowano, iż przywrócenie obywatelstwa może nastąpić tylko na wniosek osoby zainteresowanej. Zob.: Uzasadnienie do projektu ustawy o obywatelstwie polskim z dnia 21 listopada 2008 r., druk sejmowy nr 1481, s. 30. <http://www.sejm.gov.pl> – dostęp 15.07.2020

⁶¹ Cudzoziemcy, którzy utracili obywatelstwo polskie po 1 stycznia 1999 r. mogli (zgodnie z poprzednio obowiązującymi przepisami) i nadal mogą występować o nadanie obywatelstwa polskiego przez Prezydenta RP.

⁶² Wyjazdy do Republiki Federalnej Niemiec, związane z kwestią łączenia rodzin, miały miejsce od lat 50. do lat 80. XX w., największe nasilenie osiągając w okresie 1956–1959. Wyjazdy te odbywały się na wniosek zainteresowanych, a ostateczną decyzję podejmowały władze PRL. Do 1984 r. większość tego rodzaju przemieszczeń wymagała zrzeczenia się obywatelstwa polskiego i zaakceptowania dokumentu, który uprawniał do podróży w jedną stronę.

Polaka z 2016 r. i z 2019 r., skutkują istotnym wzrostem jej znaczenia w obszarze przepisów regulujących status cudzoziemca w Polsce.

Pierwsza z wymienionych nowelizacji już w 2013 r. pośrednio powiązała instytucję Karty Polaka z prawem pobytu, gdyż znowelizowany art. 195 ust. 1 pkt 9 ustawy o cudzoziemcach przewiduje, że zezwolenia na pobyt stały udziela się cudzoziemcowi na czas nieoznaczony, na jego wniosek, jeżeli posiada on ważną Kartę Polaka i zamierza osiedlić się na terytorium RP na stałe (zatem tytuł pobytowy posiadacza Karty Polaka wynika tu nie bezpośrednio z ustawy o Karcie Polaka lecz z ustawy o cudzoziemcach) (Narożniak, 2017).

Istotna zmiana zaszła także na skutek uchwalenia Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustaw o Karcie Polaka oraz niektórych innych ustaw, która m.in. poddała nowelizacji art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy o obywatelstwie polskim. Zapis ten stanowi, że za obywatela polskiego uznaje się cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od roku na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które uzyskał w związku z posiadaną Kartą Polaka.

Należy podkreślić, że od dnia 14 lipca 2019 r., tj. dnia wejścia w życie ostatniego chronologicznie aktu zmieniającego ustawę o Karcie Polaka, wskazany wyżej stan prawny obejmuje już wszystkich Polaków zamieszkałych za granicą, ponieważ ustawodawca zrezygnował z wcześniej obowiązującego zapisu, ograniczającego możliwość przyznania Karty Polaka do osób posiadających obywatelstwo Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Białoruś, Republiki Estońskiej, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Republiki Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy lub Republiki Uzbekistanu albo posiadającej w jednym z tych państw status bezpaństwowca.

Już na podstawie tego bardzo powierzchownego przeglądu można dostrzec, że ewolucja rozwiązań prawnych pośrednio lub bezpośrednio wpływających na kształt i skonfigurowanie instytucji Karty Polaka w polskim systemie prawnym poskutkowało jej funkcjonalnym rozbudowaniem, w którego efekcie – przy wszystkich różnicach proceduralnych, o których tu nie było mowy – umożliwia uzyskanie prawa pobytu bezterminowego, jak również ułatwia dostęp do obywatelstwa polskiego, tj. w pewnej mierze dubluje funkcje (rozumianej szeroko) repatriacji, w warunkach rozszerzonego zakresu podmiotowego.

Repatriacja Repatriation

Zgodnie z obowiązującą (od dn. 1.01.2001 r.) regulacją ustawową, wiza krajowa w celu repatriacji może być wydana osobie polskiego pochodzenia (i określonym członkom jej rodziny) mieszkającej na stałe na terytorium obecnej Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżanu, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Tadżykistanu, Turkmenistanu, Republiki Uzbekistanu oraz azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej. Jest instrumentem, który (co do zasady) ma realizować powinność Państwa Polskiego wobec rodaków, którzy pozostali na Wschodzie, głównie w zauralskiej części byłego Związku Sowieckiego, w wyniku zsyłek, przymusowych deportacji oraz prześladowań narodowościowych i religijnych. Nie jest to pierwszy akt normatywny instytucjonalizujący możliwość repatriacji do Polski. Wcześniej (przed 2001 rokiem) wprowadzenie wizej repatriacyjnej (bez ograniczenia terytorialnego) sankcjonowała ustawa o cudzoziemcach (obowiązująca od dn. 27.12.1997 r.). Łącznie w latach 1997–2019 na mocy obydwu tych aktów normatywnych osiedliło się w Polsce lub zostało uznanych za repatrianta 10968 osób. Niniejsze opracowanie koncentruje się na aspekcie ilościowym przebiegu repatriacji w drodze wydania krajowej wizej repatriacyjnej w latach 2001–2019, tj. w przedziale czasowym, w którym przepisy w tym zakresie reguluje odrębna ustawa.

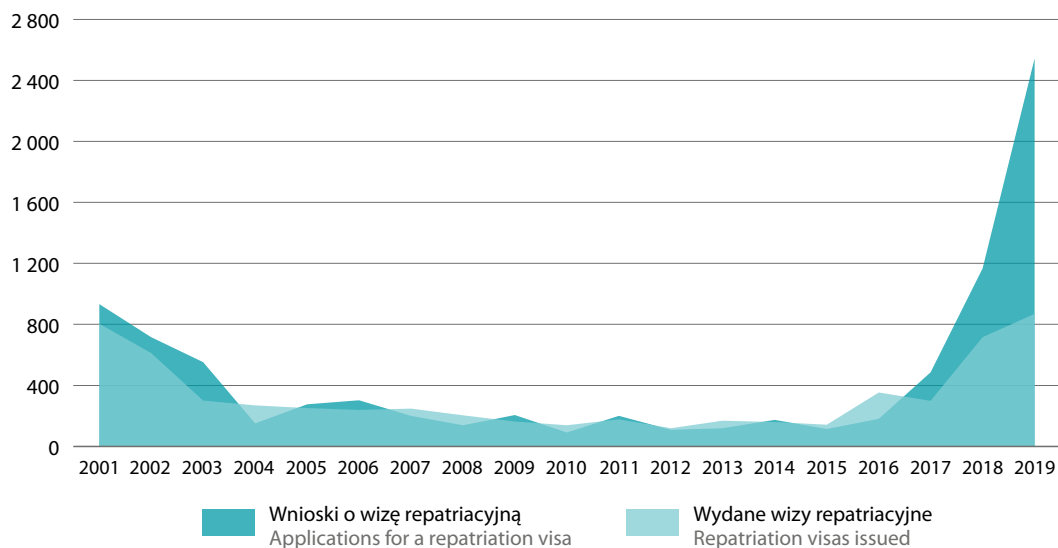
W omawianym okresie zarejestrowano ogółem 9463 wnioski w sprawie repatriacji, z których 8665 dotyczyło wydania wizej repatriacyjnej (pozostałe to wnioski o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony dla członków rodzin będących innej niż polska narodowości). Pozytywnie rozpatrzono 72,0% z nich, w efekcie czego wydano łącznie 6239 wiz repatriacyjnych.

Zwraca uwagę trwający w początkowym okresie obowiązywania ustawy o repatriacji (w pierwszych trzech – czterech latach) raptowny spadek liczby wniosków oraz liczby wydanych wiz i następująca po nim wieloletnia, trwająca przynajmniej do 2016 r., stagnacja procesu repatriacji, który w skali roku tylko

sporadycznie obejmował więcej niż około dwieście wniosków, zaś liczba pozytywnych decyzji o wydaniu wizej krajowej w celu repatriacji nie przekraczała dwustu kilkudziesięciu wydanych zezwoleń (w latach 2009–2015 wydawano rocznie między 120 a 178 wiz).

Wykres 99. Wnioski o wizę repatriacyjną oraz wydane wize repatriacyjne w latach 2001–2019

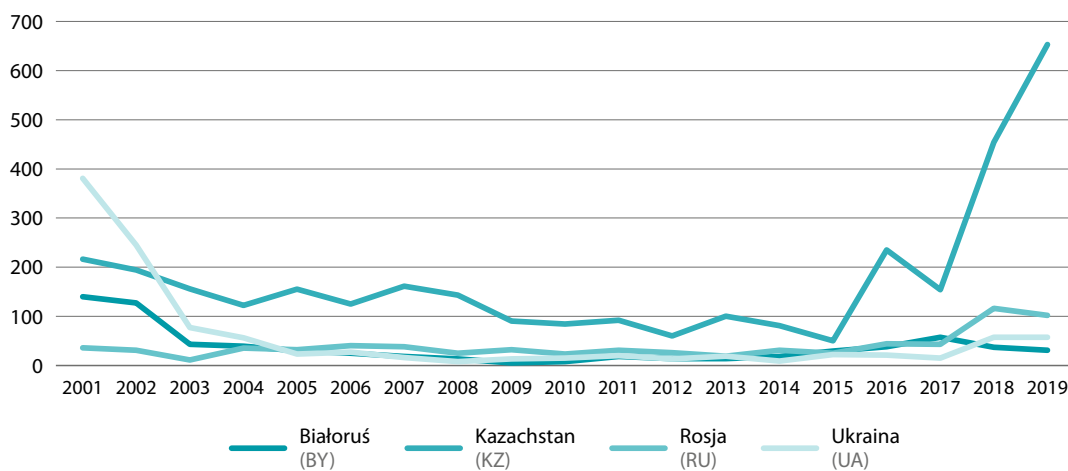
Chart 99. Applications for a repatriation visa and issued repatriation visas in 2001–2019

Państwem zamieszkania większości osób repatriowanych był Kazachstan. Uwzględniając przyjęty zakres czasowy wize repatriacyjne wydane w tym kraju stanowiły łącznie 53,3% wszystkich tego rodzaju zezwoleń. W przypadku pozostałych objętych repatriacją terytoriów państwowych udział ten kształtował się na znacznie niższym poziomie: na Ukrainie – 17,5%, zaś w Rosji oraz na Białorusi odpowiednio 11,9% oraz 11,3%. Wyłączając lata 2001–2002, w których osoby powracające do ojczyzny z Ukrainy stanowiły znaczny, choć szybko zmniejszający się, odsetek ogółu repatriowanych, w całym omawianym okresie przeważali dotychczasowi mieszkańcy Kazachstanu, przy bardzo niewielkiej, w latach 2004–2017 wręcz śladowej, skali powrotów z pozostałych krajów.

Wykres 100. Wize repatriacyjne wydane w latach 2001–2019 według wybranych krajów wydania wize

Chart 100. Repatriation visas issued in 2001–2019 by selected country in which visa was issued

Przyczyny tak niezadawalającej skuteczności systemu repatriacji były dość zróżnicowane pod względem siły oraz zasięgu oddziaływania poszczególnych czynników. Na potrzeby prowadzonej analizy można jednak, przy zachowaniu pewnej umowności, wymienić przynajmniej najbardziej znaczące z nich.

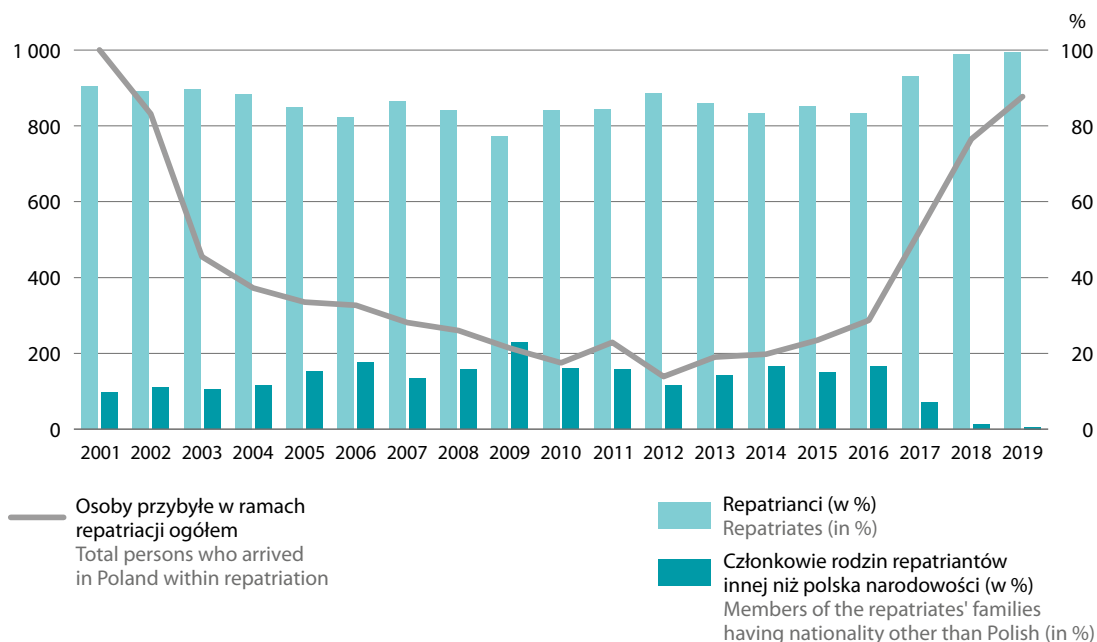
Istotnym obszarem przyczynowym pozostaje złożona i sformalizowana procedura repatriacyjna. Osoby objęte repatriacją, oprócz określonych wymogów formalnych, zobligowane zostały do spełnienia warunków do osiedlenia się, tj. dysponowania lokalem mieszkalnym oraz propozycją pracy, jako gwarancji względnie wysokiego poziomu bezpieczeństwa socjalnego. Jednocześnie w latach 2001–2016 głównym podmiotem gwarantującym osobom oczekującym na repatriację warunki do osiedlenia oraz ułatwienia w podejmowaniu pracy była gmina. Skala repatriacji była zatem uzależniona od zasobności oraz potrzeb samorządów. Obydwa te czynniki, działały częstokroć hamująco, już choćby z uwagi na zwykle niewielki zasób lokalowy gmin oraz różnice pomiędzy preferowanym (z punktu widzenia rozwoju gminy) profilem zawodowym potencjalnych repatriantów, a ich rzeczywistą sytuacją pod tym względem. Warto też podkreślić, że średni okres oczekiwania na repatriację do Polski wynosił w takich warunkach nawet około ośmiu, a w przypadkach skrajnych – kilkunastu lat (Sora, 2013; Żołądek, 2013).

Liczba zarejestrowanych wniosków o wydanie wizy repatriacyjnej wzrosła w tym czasie skokowo od 486 w 2017 r. do 2545 w 2019 r. Wzrosła także, choć mniej dynamicznie – odpowiednio od 298 do 870 – liczba wydanych wiz w celu repatriacji. Wiąże się to, ze zmianami prawnymi, które zostały wprowadzone do ustawy o repatriacji w 2017 r. Wśród nowych lub zmodyfikowanych rozwiązań znalazły się m.in. następujące:

- rozszerzono status repatrianta na członków jego najbliższej rodziny niepolskiej narodowości (wcześniej osoby takie otrzymywały w Polsce zezwolenie na pobyt czasowy albo zezwolenie na pobyt stały),
- przewidziano tworzenie ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów,
- wprowadzono gwarancję zakwaterowania repatrianta w ośrodku adaptacyjnym przez pierwszych 3–6 miesięcy od przyjazdu do Polski w sytuacji braku zaproszenia ze strony gminy (w ciągu trzech lat od uzyskania decyzji o zakwalifikowaniu do wydania wizy repatriacyjnej),
- przewidziano nowe formy pomocy finansowej kierowanej bezpośrednio do repatriantów w postaci dopłaty do zakupu mieszkania (do 25 tys. zł na repatrianta i każdego członka jego rodziny oraz dodatkowo 25 tys. zł na rodzinę) lub do najmu lokalu mieszkalnego (300 zł miesięcznie na każdego członka rodziny) przez okres dziesięciu lat od chwili opuszczenia ośrodka adaptacyjnego,
- ustanowiono centralny organ Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji, posiadający szerokie kompetencje w zakresie funkcjonowania ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów oraz koordynujący całość działań podejmowanych wobec repatriantów i członków ich rodzin przez administrację publiczną.

Wykres 101. Repatrianci oraz członkowie rodzin repatriantów innej niż polska narodowości przybyli do Polski w latach 2002–2019

Chart 101. Repatriates and members of the repatriate families of non-Polish nationality came to Poland in 2002–2019

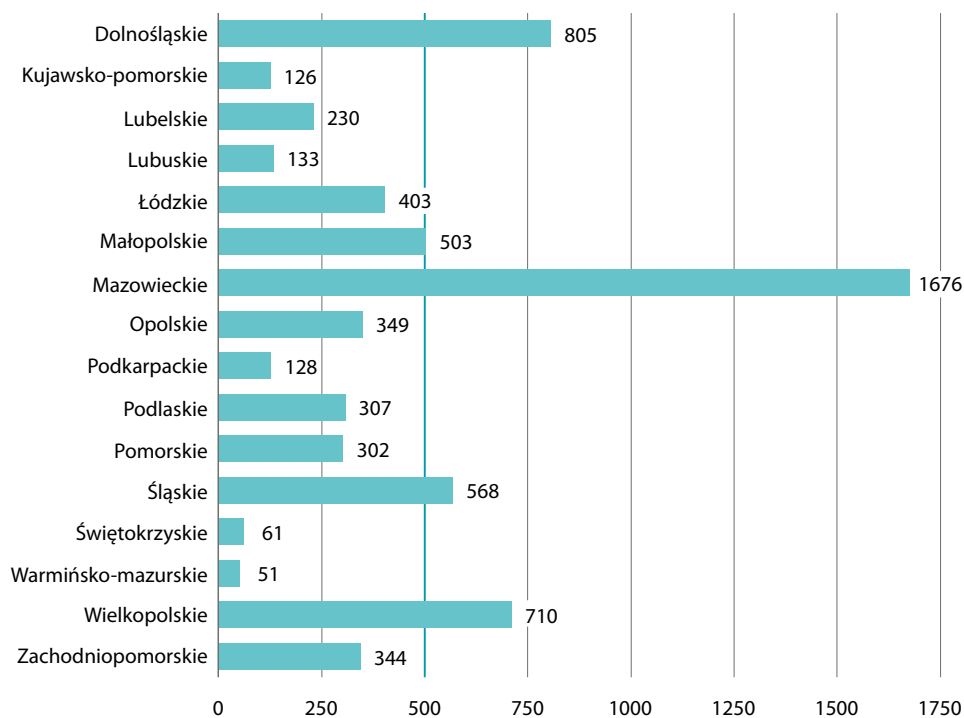

W całym okresie obowiązywania ustawy o repatriacji przyjechało do Polski ogółem 7696 osób, z których 6908 to powracający do ojczyzny Polacy (przyjeżdżający na podstawie wizy), zaś 788 – członkowie ich rodzin innej niż polska narodowości. Charakterystyczne, że niezależnie od liczby osób ogółem, która w poszczególnych latach ulegała silnym wahaniom (w przedziale od stu kilkudziesięciu do tysiąca przybyłych), udział członków rodzin repatriantów innej niż polska narodowości pozostawał na dość niskim poziomie. Co zrozumiałe, udział ten – świadczący o obecności rodzin mieszanych – był największy w okresie, w którym bezwzględna skala repatriacji była najniższa (mniej niż 250 osób), dochodząc w 2009 r. do pułapu 22,9%. Należy dodać, że obserwowany w ostatnich latach spadek tego wskaźnika do śladowego poziomu 0,6% (w 2019 r.) wynika z wprowadzenia – w ramach nowelizacji – zapisu rozszerzającego status repatrianta na członków jego najbliższej rodziny niepolskiej narodowości.

Wybór miejsca osiedlenia osób przybyłych do Polski w ramach repatriacji jest wypadkową różnego rodzaju czynników, wśród których wskazać należy przede wszystkim te o charakterze obiektywnym m.in.: dostępność lokali komunalnych (w mniejszym stopniu dostępność taniego najmu), poziom dostępu do rynku pracy, dostępne ze strony państwa formy pomocy finansowej, istnienie na poziomie lokalnym programów adresowanych do repatriantów lub cudzoziemców (np. wsparcie w zakresie nauki języka), a także istnienie mechanizmów zmniejszających trudności adaptacyjne (np. poziom poczucia anonimowości zależy jest od wielkości miejscowości zamieszkania, a na poczucie bezpieczeństwa wpływa istnienie względnie licznych środowisk o podobnych cechach społeczno-kulturowych oraz poziom integracji środowiska repatriantów itp.). Większość z wymienionych czynników w oczywisty sposób premiuje jako miejsca atrakcyjne do zamieszkania duże aglomeracje miejskie oraz miejscowości, które systematycznie przyjmują repatriantów (np. Warszawa, Katowice, Bytom, Będzin, Chorzów, Racibórz, Szczecin, Białogard, Borne Sulinowo, Kraków, Zduńska Wola, Lublin, Wrocław) (Świdrowska, 2016).

Wykres 102. Osoby, które osiedliły się w Polsce w ramach repatriacji w okresie od 2002 do 2019 r. według województw

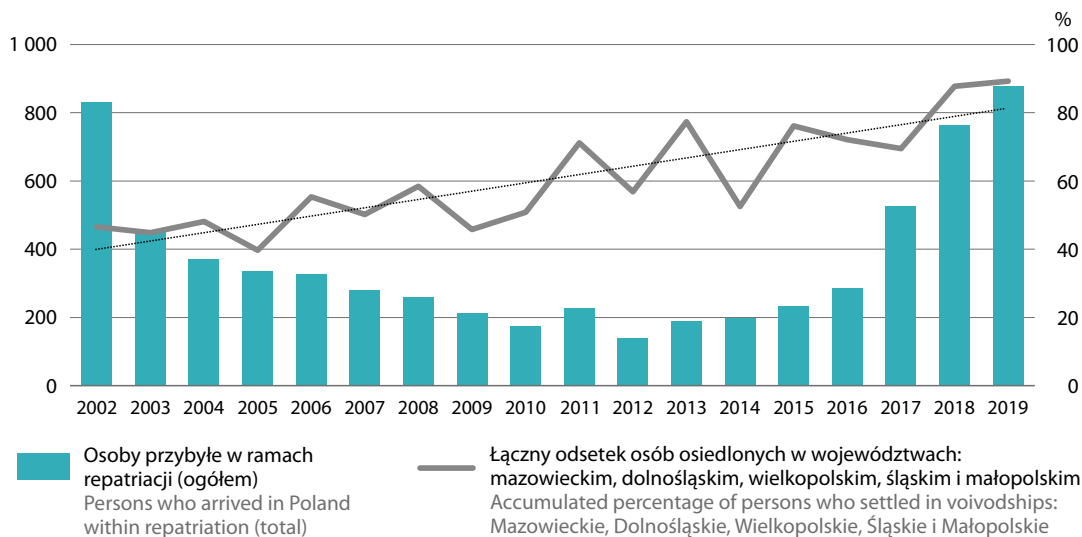
Chart 102. People who settled in Poland as part of repatriation in the period from 2002 to 2019 by voivodship

Najchętniej wybierane przez osoby repatriowane do zamieszkania województwa ilustruje wykres (jako umowną granicę przyjęto próg 500 osób). Na ogólną liczbę 6696 osób przybyłych do Polski w ramach repatriacji w latach 2002–2019 łącznie 63,6% wybrało jako miejsce osiedlenia jedno ze wskazanych województw: mazowieckie (25,0%), dolnośląskie (12,0%), wielkopolskie (10,6%), śląskie (8,5%) lub małopolskie (7,5).

Wykres 103. Osoby, które osiedliły się w Polsce w ramach repatriacji w okresie od 2002 do 2019 r., z uwzględnieniem pięciu najczęściej wybieranych województw

Chart 103. People who settled in Poland as part of repatriation in the period from 2002 to 2019, including five the most frequently chosen voivodship

Niezależnie od skądinąd dużych różnic w liczbie osób, które w poszczególnych latach przybywały do Polski na podstawie przepisów repatriacyjnych, łączny odsetek osób osiedlających się w jednym z pięciu wskazanych województw, mimo wahań, wzrósł przeszło dwukrotnie. Wskazuje to na stosunkowo stabilny i ugruntowany układ czynników mających wpływ na indywidualne decyzje w tym zakresie, może też stanowić punkt wyjścia do stawiania hipotez uwzględniających wzmocnienie oddziaływania niektórych z nich.

Karta Polaka Pole's Card

Pierwsze Karty Polaka zostały uroczysto wręczone w Światowym Dniu Polonii i Polaków Za Granicą – 2 maja 2008 r. O potrzebie wprowadzenia Karty Polaka oraz znaczeniu tego rozwiązania legislacyjnego dla środowisk polskich na świecie najlepiej świadczy zwiększająca się liczba osób zainteresowanych jej posiadaniem notowana od początku funkcjonowania tej instytucji prawnej⁶³. Liczba dokumentów potwierdzających przynależność do Narodu Polskiego przyznanych od momentu wejścia w życie ustawy o Karcie Polaka już w ciągu pierwszych sześciu tygodni – a więc w początkowym, niejako pilotażowym stadium funkcjonowania całego systemu – przekroczyła dwa tysiące⁶⁴. W kolejnych latach liczba pozytywnych decyzji o przyznaniu Karty rosła sukcesywnie od poziomu 14,1 tys. w pierwszym roku obowiązywania ustawy⁶⁵ do 33,4 tys. w 2019 r. Przeciętnie przyznawano w tym okresie 22,2 tys. dokumentów rocznie.

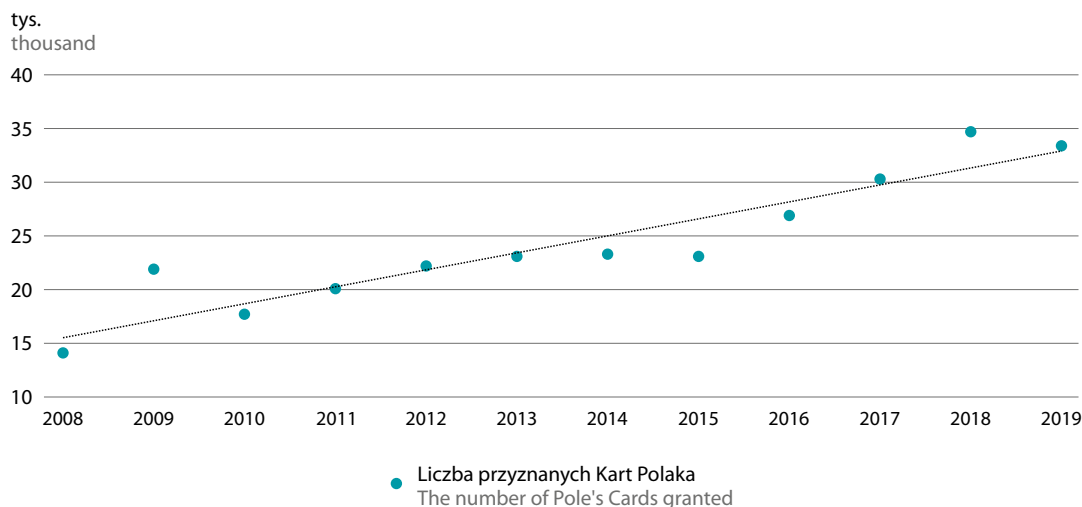
⁶³ Mimo, że pierwszy projekt ustawy o Karcie Polaka i trybie stwierdzenia przynależności do Narodu Polskiego osób narodowości polskiej lub polskiego pochodzenia wpłynął do Sejmu w 1999 r. Polska stosunkowo późno wprowadziła do systemu prawnego ustawę w tym zakresie (projekt ten nie został uchwalony). Wśród krajów Europy Środkowo-Wschodniej, które wcześniej uchwaliły akty normatywne mające na celu wsparcie i umocnienie kontaktów z diasporą (dość zróżnicowane pod względem sposobów regulacji, czy zawartych w nich instrumentów prawnych) znalazły się m.in. Rumunia (ustawa z 1998 r.), Bułgaria (ustawa z 2000 r.), Węgry (ustawa z 2001 r.), Słowacja (ustawa z 2005 r.) oraz Słowenia (ustawa z 2006 r.).

⁶⁴ Informacje przekazane podczas posiedzenia Komisji Łączności z Polakami za Granicą w dniu 8 maja 2008 r., zob.: Biuletyn z posiedzenia Komisji Łączności z Polakami za Granicą, 2008 (nr 14), s. 9–10. Pobrano z: <http://www.sejm.gov.pl> – dostęp 10.10.2020

⁶⁵ Zgodnie z artykułem 32 ustawa weszła w życie po upływie 6 miesięcy od jej ogłoszenia tj. 29 marca 2008 r., stąd podana liczba dotyczy niepełnego roku kalendarzowego.

Wykres 104. Karty Polaka przyznane w latach 2008–2019

Chart 104. Pole's Cards granted in 2008–2019

W ogólnej liczbie 288,7 tys. Kart Polaka, przyznanych w polskich urzędach konsularnych w latach 2008–2019, najwyższy udział miały placówki w Republice Białorusi (konsulaty w Grodnie, Mińsku i Brześciu)⁶⁶ oraz na Ukrainie (konsulaty we Lwowie, Winnicy, Łucku i Kijowie, w mniejszym stopniu w Charkowie i Odessie). Przyznane w tych krajach dokumenty potwierdzające przynależność do Narodu Polskiego stanowiły łącznie 91,4% wszystkich Kart Polaka.

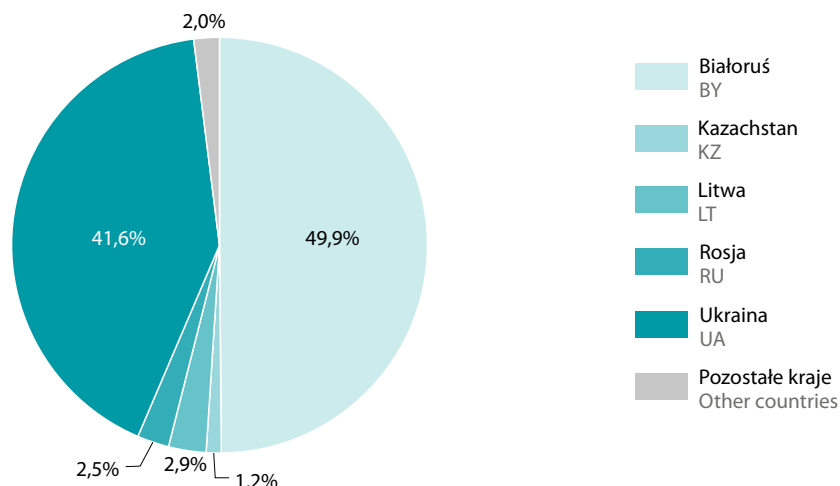
Spośród pozostałych placówek konsularnych, obsługujących znacznie już mniejszą liczbę osób zainteresowanych otrzymaniem Karty Polaka, trzeba wymienić konsulaty w Wilnie oraz Moskwie, w których roczna liczba pozytywnie rozstrzygniętych w tym zakresie postępowań sięga w ostatnim czasie (2019 r.) odpowiednio około 500 oraz blisko 900 spraw (dla porównania urząd konsularny w Grodnie przyznał w tym samym roku 7612 dokumentów, we Lwowie – 5243, w Mińsku – 4860).

Zarówno dane zbiorcze dla lat 2008–2019, jak również najnowsze dane roczne potwierdzają spostrzeżenia oraz konkluzje formułowane już w początkowym okresie obowiązywania ustawy o Karcie Polaka, w których podkreślano, że przewidziane w nim rozwiązania prawne są mniej skuteczne (atrakcyjne) w odniesieniu do Polaków zamieszkujących w strefie Schengen, tj. mieszkańców Litwy, Łotwy i Estonii, jak również – z zupełnie innych przyczyn – dla rodaków, którzy pozostali w azjatyckiej części byłego Związku Sowieckiego (Wołłejko, 2011).

Jak zaznaczono na wstępie, od momentu wejścia w życie przepisów znowelizowanej ustawy o Karcie Polaka, od dnia 14 lipca 2019 r. instytucja ta nie jest już ograniczona terytorialnie. Urzędy konsularne włączone tym aktem prawnym do systemu przyznały dotąd bardzo niewielką liczbę dokumentów – w 2019 r. odnotowano łącznie 222 pozytywne rozstrzygnięcia w 32 państwach. Najwięcej – 43 Karty przyznano w Stanach Zjednoczonych, głównie w konsulatach w Chicago i Nowym Jorku. Z oceną skutków wprowadzonej zmiany należy jednak poczekać, gdyż krótki okres obserwacji pozwala na formułowanie raczej oczekiwań niż predykcji. Trzeba też mieć na uwadze, że zainteresowanie uzyskaniem Karty Polaka, wynika nie tylko i często nie przede wszystkim z określonych korzyści jakie zapewnia ten status prawny, ale jest silnie uwarunkowane względami o charakterze symbolicznym i tożsamościowym, w przypadku których wszelkie przewidywania są obciążone znacznie większym ryzykiem błędu, gdyż przynależą do sfery subiektywnych odczuć.

⁶⁶ Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 października 2017 r. w sprawie wyznaczenia wojewody właściwego w zakresie prowadzenia postępowań o przyznanie lub przedłużenie ważności Karty Polaka, obywatele Białorusi oraz osoby posiadające status bezpaństwowca w tym kraju mogą składać wnioski o przyznanie Karty Polaka do Wojewody Podlaskiego. W latach 2017–2019 Wojewoda Podlaski przyznał – wg danych MSZ pochodzących z Centralnego Rejestru Kart Polaka – 6577 takich dokumentów, co stanowi 12,8% wszystkich Kart Polaka z Białorusi (w niniejszym opracowaniu nie zostały one odrębnie wyszczególnione).

Wykres 105. Karty Polaka przyznane w latach 2008–2019 według krajów, w których zostały przyznane
 Chart 105. Pole's Cards granted in 2008–2019 by countries where they were granted

Tablica 35. Karty Polaka przyznane w latach 2008–2019 według krajów, w których zostały przyznane
 Table 35. Pole's Cards granted in 2008–2019 by countries where they were granted

Kraj, w którym przyznano Kartę Polaka Country where the Pole's Card was granted	2008–2019	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem Total	288709	17733	23107	26904	30265	34727	33384
Białoruś (BY) ^a	143955	8571	12791	12496	16153	17112	18127
Kazachstan (KZ) ^b	3373	242	208	422	359	370	289
Litwa (LT)	8433	902	272	381	506	525	874
Rosja (RU)	7148	399	520	533	468	896	1076
Ukraina (UA)	120052	7250	8867	12684	12349	15294	12416
Pozostałe kraje Remaining countries	5748	369	449	388	430	530	602

a Od 2017 r. łącznie Kartami Polaka przyznanymi przez wojewodę podlaskiego. b Konsulat w Kazachstanie obsługuje również osoby zamieszkałe w Kirgistanie.

a Since 2017 including Pole's Cards granted by the voivode of Podlaskie. b Consulate in Kazakhstan serves also inhabitants of Kyrgyzstan.

Pozostając przy zagadnieniach związanych ze skutkami zmian legislacyjnych ustawy o Karcie Polaka determinujących rozszerzenie zakresu jej funkcjonowania, warto nawiązać do rozwiązań prawnych wprowadzonych nowelizacją ustawy o cudzoziemcach z 2013 r., która pośrednio powiązała instytucję Karty Polaka z prawem pobytu cudzoziemca na czas nieoznaczony w Polsce. Zgodnie z informacjami opublikowanymi w 2018 r. przez Urząd do Spraw Cudzoziemców⁶⁷, w latach 2014–2017 liczba wydawanych zezwoleń na pobyt stały dla posiadaczy Kart Polaka regularnie wzrastała od 2,5 tys. na początku tego okresu do 8,9 tys. w ostatnim roku. Na ogólną liczbę ponad 23 tys. osób, które osiedliły się w Polsce na podstawie omawianych przepisów, większość beneficjentów stanowiły osoby pochodzące z Ukrainy (15,5 tys.) oraz Białorusi (6,5 tys.).

⁶⁷ Karta Polaka – rośnie liczba zezwoleń na pobyt stały, Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl/karta-polaka-rosnie-liczba-zezwolen-na-pobyt-staly> – dostęp 18.04.2020

Bibliografia

Bibliography

1. Adamczyk, A. (2014). Imigracja ukraińska do Polski w okresie kryzysu politycznego na Ukrainie. *Środkowoeuropejskie Studia Polityczne*, 2014 (nr 3), s. 29–44. Pobrane z: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/spp/article/view/11540>
2. Analiza zmian dotyczących zasad nabywania obywatelstwa polskiego. (2013). Europejska Sieć Migracyjna. Pobrane z: <https://emn.gov.pl/esm/aktualnosci/10185,Analiza-zmian-dotyczacych-zasad-nabywania-obywatelstwa-polskiego.html>
3. Bank Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
4. Barcz, J. (2005). Problem utraty obywatelstwa polskiego przez repatriantów z Polski do Republiki Federalnej Niemiec na podstawie uchwały Rady Państwa nr 37/56. W: *Transfer obywatelstwo majątek Trudne problemy stosunków polsko-niemieckich* (s. 115–160). Warszawa: Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.
5. Baza Demografia <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/>
6. Baza Eurostat <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
7. Białoćerkiewicz, J. (1999). Status prawny cudzoziemca w świetle standardów międzynarodowych. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
8. Bień, I. (2018). Studenci zagraniczni w Polsce. Analizy BAS, 2018 (nr 1), s. 1–5. Pobrane z: [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/5961263FB994822CC12582900041917B/\\$file/Analiza_BAS_2018_147.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/5961263FB994822CC12582900041917B/$file/Analiza_BAS_2018_147.pdf)
9. Biuletyn z posiedzenia Komisji Łączności z Polakami za Granicą. (2008, nr 14). Warszawa: Kancelaria Sejmu – Biuro Komisji Sejmowych. Pobrano z: <http://www.sejm.gov.pl>
10. Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020). Migration background and generation. Pobrane z: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/37325eng/table?ts=1592392868696>
11. Cichoń, J. (2019). Legalność zatrudnienia cudzoziemców. Informator dla pracodawców. Warszawa: Państwowa Inspekcja Pracy. Pobrane z: <https://www.pip.gov.pl/pl/f/v/193804/br%20LegalnoscZatrudnCudzoziem-dlaPracodawc%20Internet.pdf>
12. Dąbrowski, M. (2012). Ustawa o obywatelstwie polskim z dnia 2 kwietnia 2009 r. – wybrane problemy. *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*, 2012 (nr 4), s. 73–95. Pobrane z: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-d4528c3c-ae37-4ba9-afb6-ce82123dd1ef>
13. European Statistical Office. (2020). Healthy life years. Pobrane z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_hlye&lang=en
14. European Statistical Office. (2020). Life expectancy. Pobrane z: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_mlexpec&lang=en
15. Fermus-Bobowiec, A., Lis, E. (2016). Udzielanie ochrony międzynarodowej cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. *Studia Iuridica Lublinensia*. 2016 (vol. XXV, 4), s. 25–59. Pobrane z: <https://journals.umcs.pl/sil/issue/view/186/showToc>
16. Fihel, A. (2018). Przyczyny migracji. W: M. Lesińska, M. Okólski (red.), 25 wykładów o migracjach (s. 68–80), Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
17. Gałązka, A., Potrykowska, A. (2019). Migracje zagraniczne w ujęciu przestrzennym. W: *Sytuacja Demograficzna Polski Raport 2018–2019* (s. 171–199). Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych. Pobrane z: <https://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/raporty-sytuacja-demograficzna-polski/>
18. Garapich, M. P., Grabowska, I., Jaźwińska, E. (2018). Migracje poakcesyjne z Polski. W: M. Lesińska, M. Okólski (red.), 25 wykładów o migracjach (s. 208–220). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
19. Główny Urząd Statystyczny. (2001–2020). Roczniki Demograficzne z lat 2001–2020. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-demograficzny-2020,3,14.html>
20. Główny Urząd Statystyczny. (2003). Migracje zagraniczne ludności 2002. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechno-narodowe-spisy-powszechno-narodowy-spis-powszechny-2002/migracje-zagraniczne-ludnosci-2002,11,1.html>
21. Główny Urząd Statystyczny. (2013). Migracje zagraniczne ludności – NSP 2011. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechno-nsp-2011/nsp-2011-wyniki/migracje-zagraniczne-ludnosci-nsp-2011,13,1.html>

22. Główny Urząd Statystyczny. (2018). Cudzoziemcy na krajowym rynku pracy w ujęciu regionalnym. Raport końcowy. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/statystyka-dla-polityki-spojnosci/statystyka-dla-polityki-spojnosci-2016-2018/badania/rynek-pracy-ubostwo-i-wykluczenie-spoeczne/>
23. Główny Urząd Statystyczny. (2018). Sytuacja demograficzna Polski do 2017 r. Urodzenia i dzietność. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/sytuacja-demograficzna-polski-do-2017-roku-urodzenia-i-dzietnosc,33,1.html>
24. Główny Urząd Statystyczny. (2020). Informacja o rozmiarach i kierunkach czasowej emigracji z Polski w latach 2004–2019. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosc/informacja-o-rozmiarach-i-kierunkach-czasowej-emigracji-z-polski-w-latach-2004-2019,2,13.html>
25. Główny Urząd Statystyczny. (2019). Sytuacja demograficzna Polski do 2018 r. Tworzenie i rozpad rodzin. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/sytuacja-demograficzna-polski-do-2018-roku-tworzenie-i-rozpad-rodzin,33,2.html>
26. Górny, A., Kindler, M., (2018). Cudzoziemcy w Polsce na przełomie XX i XXI wieku. W: M. Lesińska, M. Okólski (red.), 25 wykładów o migracjach (s. 221–234), Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
27. Grabowska-Lusińska, I., Okólski, M. (2009). Emigracja ostatnia?. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
28. Grzymała-Kazłowska, A., Stefańska, R. (2014). Cudzoziemcy korzystający z ochrony w Polsce. Studia BAS, 2014 (nr 4), s. 197–222. Pobrane z: <http://orka.sejm.gov.pl/Home.nsf/publikacjaBAS.xsp?documentId=E205EAF0D3AAF37BC1257DDA0044B8D9>
29. Higher Education Statistics Agency. (2020). HE Student Data. Pobrane z: <https://www.hesa.ac.uk/data-and-analysis/students/where-from>
30. Hut, P. (2017). Migracje zagraniczne. W: Sytuacja Demograficzna Polski Raport 2016–2017 (s. 147–169). Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych. Pobrane z: <https://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/raporty-sytuacja-demograficzna-polski/>
31. Italian National Institute of Statistics. (2020). Migration (Transfer of residence): Immigrants – citizenship. Pobrane z: <http://dati.istat.it/Index.aspx?QueryId=9440&lang=en>
32. Jagielski, J. (2016). Obywatelstwo polskie. Komentarz do ustawy. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
33. Jagielski, J., Pudzianowska, D. (2008). Ustawa o Karcie Polaka. Komentarz. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
34. Jankowiak, S., Sora, M. (2005), Polityka władz polskich wobec osób ubiegających się o zgodę na wyjazd na pobyt stały z Polski do Niemiec w latach 1950–1984. W: Transfer obywatelstwo majątek Trudne problemy stosunków polsko-niemieckich (s. 49–80). Warszawa: Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.
35. Jaroszewicz, M., Małynowska, O. (2018). Najnowsza migracja z Ukrainy do Polski: (nie)stały fenomen?, Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego.
36. Kaczmarczyk, P. (2010). Kryzys a decyzje migracyjne Polaków. Warszawa: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych. Pobrane z: http://www.klon.org.pl/files/1bezbocie.org.pl/public/biuletyny_fise/100817_biuletyn_fise_3-2010_emigracja_a_kryzys.pdf
37. Kołodziejczyk, K., Okólski, M., Stefańska, R. (2018). Migracje zagraniczne. W: Sytuacja Demograficzna Polski Raport 2017–2018 (s. 196–231). Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych. Pobrane z: <https://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/raporty-sytuacja-demograficzna-polski/>
38. Konieczna-Salamatin, J. (2016). Kontakty polsko-ukraińskie a zmiany wzajemnego postrzegania Polaków i Ukraińców. Państwo i Społeczeństwo, 2016 (nr 1), s. 75–96. Pobrane z: <https://www.panstwoispolczenstwo.pl/numery/2016-1/panstwo-i-spolczenstwo-2016-nr1-konieczna.pdf>
39. Kostrzewa, Z., Szaltys, D. (2016). Migracje zagraniczne ludności. W : Sytuacja demograficzna Polski Raport 2015–2016 (s. 148–174). Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych. Pobrane z: <https://bip.stat.gov.pl/organizacja-statystyki-publicznej/rzadowa-rada-ludnosciowa/publikacje-rzadowej-rady-ludnosciowej/raporty-sytuacja-demograficzna-polski/>
40. Kowalczyk, B. (2014). Polski system azylowy, Wrocław: E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Pobrane z: http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/62933/Polski_system_azylowy.pdf

41. Kumela-Romańska, M. (2016). Zgoda na pobyt tolerowany oraz zgoda na pobyt ze względów humanitarnych a formy ochrony publicznoprawnej w Polsce. *Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego*, 2016 (vol. XIV), s. 151–152. Pobrane z: http://www.europeistyka.uj.edu.pl/documents/3458728/134551836/149-162_M.Kumela-Roman%CC%81ska
42. Lesińska, M., Duszczyk, M. (2018). *Polityka migracyjna*. W: M. Lesińska, M. Okólski (red.), 25 wykładów o migracjach (s. 251–264). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
43. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. (2012). Ocena skutków abolicji dla cudzoziemców z 2003 roku. Pobrane z: https://emn.gov.pl/ftp/esm/Raport_-_abolicja_2003.pdf
44. Narożniak, A. (2017). Karta Polaka w systemie instytucjonalnym prawa o cudzoziemcach. *Studia Prawa Publicznego*, 2017 (nr 4), s. 129–164. Pobrane z: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/spp/article/view/14483/14159>
45. National Records of Scotland. (2020). Vital Events Reference Tables. Pobrane z: <https://www.nrscotland.gov.uk/statistics-and-data/statistics/statistics-by-theme/vital-events/general-publications/vital-events-reference-tables> (dostęp: 08.10.2020 r.).
46. Nowosielski M., Stefańska R. (2018). Repatriacja. W: M. Lesińska, M. Okólski (red.), 25 wykładów o migracjach (s. 321–333). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
47. Office for National Statistics (2020). Births by parents' country of birth. Annual statistics on live births including countries of birth for non-UK-born mothers and fathers. Pobrane z: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/livebirths/bulletins/parents-country-of-birthenglandandwales/previousreleases>
48. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). Education at a Glance 2019 OECD INDICATORS. Pobrane z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f8d7880d-en.pdf?expires=1605620410&id=id&accname=oid034242&checksum=5A9469438899250B6EBC4564F622AC72>
49. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2020). International student mobility: Share of national students going abroad. Pobrane z: <https://stats.oecd.org/index.aspx?r=298734>
50. Organiściak-Krzykowska, A. (25 czerwca 2019 r.). Debata panelowa. Polityka migracyjna a sytuacja demograficzna Polski. Warszawa. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.
51. Paszkowicz, M. A., Hrynenko, A. (2019). Przyczyny i skutki migracji z Ukrainy do Polski. *Studia Oeconomica Posnaniensia*, 2019 (vol. 7, no. 4), s. 7–26. Pobrane z: https://www.researchgate.net/profile/Magdalena_Knapinska/publication/341343961_Studia_Oeconomica_Posnaniensia_2019_vol_7_no_4/links/5ebbaed692851c11a8651107/Studia-Oeconomica-Posnaniensia-2019-vol-7-no-4.pdf
52. Podgórska, K., Trevena, P., (2018). *Polityka integracyjna: teoria i praktyka*. W: M. Lesińska, M. Okólski (red.), 25 wykładów o migracjach (s. 265–281). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
53. Przewoźnik, M. (25 czerwca 2019 r.). Debata panelowa. Polityka migracyjna a sytuacja demograficzna Polski. Warszawa. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.
54. RS. (2013). „Nowi” obywatele i obywatelki „z odzysku”. *Biuletyn Migracyjny*, 2013 (nr 45), s. 5. Pobrane z: <http://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/45-grudzien-2013/%E2%80%9Enowi%E2%80%9D-obywatele-i-obywatelki-%E2%80%9Ez-odzysku%E2%80%9D>
55. Sieniow, T. (red.). (2013). *Nabywanie obywatelstwa polskiego*. Lublin: Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa. Pobrane z: <https://panstwoprawa.org/wp-content/uploads/2015/11/Nabywanie-obywatelstwa-ROS.pdf>
56. Sora, M. (2013). Repatriacja do Polski po 1990 r. – uwarunkowania prawne, skala przyjazdów, obszar osiedlenia. *Studia BAS*, 2013 (nr 2), s. 9–23. Pobrane z: [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/A046AFAADD8C4334C1257B7A002D19B8/\\$file/Strony%20odStudia_BAS_34-2.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/A046AFAADD8C4334C1257B7A002D19B8/$file/Strony%20odStudia_BAS_34-2.pdf)
57. Sowińska, D. (2012). Geneza wprowadzenia przepisów regulujących formy ochrony cudzoziemców na terytorium RP. *Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, 2012 (nr 6), s. 24–43. Pobrane z: <https://www.abw.gov.pl/pl/pbw/publikacje/przeglad-bezpieczenstw-7/827,Przeglad-Bezpieczenstwa-Wewnetrznego-nr-6-4-2012.html>
58. Statistic Norway. (2020). Immigrants and Norwegian-born to immigrant parents. Pobrane z: <https://www.ssb.no/en/statbank/table/09817/>
59. Statistics Denmark. (2020). Population and elections. Pobrane z: <https://www.statbank.dk/10017>
60. Statistics Iceland. (2020). Population and elections. Pobrane z: <http://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/lbuar/?rxid>
61. Statistisches Bundesamt. (2020). Destatis. GENESIS-Online Database. Pobrane z: https://www.destatis.de/EN/Home/_node.html

62. Stola, D. (2000). Emigracja pomarcowa. Warszawa: Instytut Studiów Społecznych Uniwersytet Warszawski.
63. Szymańska-Matusiewicz, G. (2012). Abolicja jako element polskiej polityki migracyjnej. *INFOS Zagadnienia społeczno-gospodarcze*, 2012 (nr 19), s. 1–4. Pobrane z: [http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/6FB-DA71CFD062943C1257A9F00358CA1/\\$File/Infos_133.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/6FB-DA71CFD062943C1257A9F00358CA1/$File/Infos_133.pdf)
64. Świdrowska, E. (2016). Repatriacja do polskich gmin – realia i wyzwania. Raport z badań. Kraków: Instytut Wschodnich Inicjatyw. Pobrane z: http://iwi.org.pl/photos/cms/Repatriacja%20do%20polskich%20gmin_realia%20i%20wyzwania_IWI.pdf
65. Urząd do Spraw Cudzoziemców. (2015). Komentarz do danych dotyczących zestawienia za 2014 rok. Pobrane z: <https://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2014/12/Komentarz-do-danych-dotyczacych-zestawienia-za-2014-rok.pdf>
66. Urząd do Spraw Cudzoziemców. (2018). Karta Polaka – rośnie liczba zezwoleń na pobyt stały. Pobrane z: <https://udsc.gov.pl/karta-polaka-rosnie-liczba-zezwoleń-na-pobyt-staly>
67. Uzasadnienie do projektu ustawy o obywatelstwie polskim z dnia 21 listopada 2008 r. (druk sejmowy nr 1481, s. 26–32).
68. Wawryniuk, A. (2017). Migracja Ukraińców do Polski w latach 2007–2016. Podstawy prawne, przejawy i skutki tego zjawiska. *Roczniki Nauk Prawnych*, 2017 (Tom XXVII, nr 3), s. 109–126. Pobrane z: <http://dx.doi.org/10.18290/rnp.2017.27.3-6>
69. Wołłejko, M. (2011). Realizacja ustawy o Karcie Polaka w latach 2008–2011 – sukces czy porażka? *Bezpieczeństwo Narodowe*, 2011 (t. 20, nr 4), s. 149–158. Pobrane z: <https://www.bbn.gov.pl/pl/prace-biura/publikacje/kwartalnik-bezpieczens/wydania-archiwalne/202011/3550,Ku-nowej-strategii-bezpieczenstwa-Unii-Europejskiej.html>
70. Wrońska, I. (2014). Specyfika pojęcia „przynależność do Narodu Polskiego” w stosunkach międzynarodowych – uwagi na tle realizacji ustawy o Karcie Polaka przez polskie służby konsularne. W: P. Czubik, W. Burek (red.), *Wybrane zagadnienia współczesnego prawa konsularnego (z perspektywy prawa i praktyki międzynarodowej oraz polskiej)* (s. 268–284). Kraków: Instytut Multimedialny. Pobrane z: <http://www.europeistyka.uj.edu.pl/documents/3458728/4dd85ceb-d396-485c-b665-d632655ae756>
71. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 stycznia 2012 r. (sygn. Kp 5/09).
72. Zeszyt metodologiczny – Migracje Ludności. Aspekty badania migracji wykorzystywane przy opracowywaniu bilansów ludności. (2019). Warszawa: Główny Urząd Statystyczny. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosc/zeszyt-metodologiczny-migracje-ludnosc,15,1.html>
73. Zeszyt metodologiczny – Ruch naturalny. Bilanse ludności. (2018). Warszawa: Główny Urząd Statystyczny. Pobrane z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/zeszyt-metodologiczny-ruch-naturalny-bilanse-ludnosc,37,1.html>
74. Żołądek, Ł. (2013). Polska polityka repatriacyjna. Rozwiązania prawne, ich krytyka i nowe propozycje. W: *Repatrianci i polityka repatriacyjna.* (s. 193–210). Warszawa: Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu. *Studia BAS*, 2013 (nr 2). Pobrane z: <http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/1E3E0E94F0D-FA038C1257B7A002C7CDB?OpenDocument>

Wykaz aktów prawnych

List of legal acts

1. Oświadczenie Rządowe z dnia 26 listopada 1991 r. w sprawie przystąpienia przez Rzeczypospolitą Polską do Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. poz. 516).
2. Oświadczenie Rządowe z dnia 26 listopada 1991 r. w sprawie przystąpienia przez Rzeczypospolitą Polską do Protokołu dotyczącego statusu uchodźców, sporządzonego w Nowym Jorku dnia 31 stycznia 1967 r. (Dz. U. poz. 518).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. poz. 1885 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz.U. poz. 1175).
6. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy o Karcie Polaka oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 753).
8. Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2019 r. poz. 293 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2000 r. poz. 353 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy o Karcie Polaka (Dz. U. poz. 1095).
11. Ustawa z dnia 18 marca 2008 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 416).
12. Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2020 r. poz. 347 z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.).
14. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1668).
15. Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2019 r. poz. 1397 z późn. zm.).
16. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz. U. z 2019 r. poz. 1598 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1472 z późn. zm.).

Aneks tabelaryczny

Table annex

TABLICA I. PODSTAWOWE DANE DEMOGRAFICZNE DLA LAT 1950–2019
TABLE I. BASIC DATA ON POPULATION SIZE, VITAL STATISTICS AND MIGRATION IN 1950–2019
OGÓŁEM TOTAL

Wyszczególnienie	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019	Specification
Ludność ogółem w tys. (w dn. 31 XII)	25035	27550	29795	31551	32658	34185	35735	37341	38073	38284	38254	38157	38530	38437	38411	38383	Total population as of December 31 (in thousands)
ludność w miastach w %	36,9	43,8	48,3	49,7	52,3	55,7	58,7	60,2	61,8	61,8	61,9	61,4	60,8	60,3	60,1	60,0	urban population in %
ludność na wsi w %	63,1	56,2	51,7	50,3	47,7	44,3	41,3	39,8	38,2	38,2	38,1	38,6	39,2	39,7	39,9	40,0	rural population in %
Przyrost/ubytek rzeczywisty																	Actual increase/ /decrease
w tys.	422	538	423	212	267	339	321	277	85	19	-9	-17	33	-41	-22	-29	in thousands
w %	1,71	1,99	1,42	0,68	0,81	1,00	0,91	0,75	0,22	0,05	-0,02	-0,04	0,08	-0,11	-0,06	-0,07	in %
Mężczyźni (w tys.)	11942	13232	14414	15319	15861	16633	17411	18211	18552	18628	18537	18454	18653	18598	18582	18567	Males (in thousands)
Kobiety (w tys.)	13093	14318	15381	16232	16796	17552	18324	19130	19521	19656	19717	19703	19877	19839	19829	19816	Females (in thousands)
Mediana wieku																	Median age
mężczyźni	24,4	24,6	25,1	26,0	26,2	27,1	28,4	29,6	30,9	32,0	33,4	34,7	36,3	38,2	39,3	39,7	males
kobiety	27,1	27,5	28,3	29,5	30,3	30,0	31,0	32,3	33,7	35,3	37,4	38,9	39,9	41,6	42,6	43	females
Ludność w wieku – w %																	Age structure of population in %
przedprodukcyjnym (0–17 lat)	35,1	36,1	37,4	36,7	33,0	29,6	28,8	29,7	29,0	26,6	24,4	20,6	18,8	18,0	18,1	18,1	pre-working (0–17 years)
produkcyjnym (18–59/64 lata)	57,8	56,7	54,6	54,1	56,1	58,4	59,4	58,3	58,2	59,6	60,8	64,0	64,4	62,4	60,6	60,0	working (18–59/64 years)
mobilny (18–44 lata)	41,7	39,3	37,1	37,7	39,4	41,0	40,9	40,0	40,1	40,0	39,8	40,0	40,0	39,4	38,2	37,7	mobility (18–44 years)
niemobilny (45–59/64 lata)	16,2	17,4	17,5	16,4	16,7	17,4	18,4	18,3	18,1	19,6	21,0	24,0	24,4	23,0	22,4	22,3	non-mobility (45–59/64 years)
poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	7,0	7,2	8,0	9,3	10,9	12,0	11,8	12,0	12,8	13,8	14,8	15,4	16,8	19,6	21,4	21,9	post-working (60/65 years and more)
0–14 lat (dzieci)	29,5	31,2	33,5	30,6	26,5	23,9	24,4	25,6	24,4	21,6	19,1	16,2	15,2	15,0	15,3	15,3	0–14 years (children)
65 lat i więcej	5,3	5,5	5,9	7,0	8,4	9,7	10,0	9,4	10,2	11,3	12,4	13,3	13,5	15,8	17,5	18,1	65 years and more
Przeciętne trwanie życia																	Life expectancy at birth
mężczyźni	56,1	60,8	64,9	66,6	66,6	67,0	66,0	66,5	66,2	67,6	69,7	70,8	72,1	73,6	73,8	74,1	males
kobiety	61,7	66,2	70,6	72,4	73,3	74,3	74,4	74,8	75,2	76,4	78,0	79,4	80,6	81,6	81,7	81,8	females

TABLICA I. PODSTAWOWE DANE DEMOGRAFICZNE DLA LAT 1950–2019 (cd.)
TABLE I. BASIC DATA ON POPULATION SIZE, VITAL STATISTICS AND MIGRATION IN 1950–2019 (cont.)
OGÓŁEM (dok.) TOTAL (cont.)

Wyszczególnienie	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019	Specification
Mażeństwa (w tys.)	267,1	258,6	244,2	199,9	280,3	330,8	307,4	266,8	255,4	207,1	211,2	206,9	228,3	188,8	192,4	183,4	Marriages (in thousands)
na 1000 ludności	10,8	9,5	8,2	6,3	8,5	9,7	8,6	7,2	6,7	5,4	5,5	5,4	5,9	4,9	5,0	4,8	per 1000 population
Rozwody (w tys.)	11,0	13,3	14,8	23,6	34,6	41,3	39,8	49,1	42,4	38,1	42,8	67,6	61,3	67,3	62,8	65,3	Divorces (in thousands)
na 1000 ludności	0,4	0,5	0,5	0,8	1,1	1,2	1,1	1,3	1,1	1,0	1,1	1,8	1,6	1,8	1,6	1,7	per 1000 population
Separacje (w tys.)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1,3	11,6	2,8	1,7	1,3	1,2	Legal separations (in thousands)
Urodzenia żywe (w tys.)	763,1	793,8	669,5	547,4	547,8	646,4	695,8	680,1	547,7	433,1	378,3	364,4	413,3	369,3	388,2	375,0	Live births (in thousands)
na 1000 ludności	30,7	29,1	22,6	17,4	16,8	19,0	19,5	18,2	14,3	11,3	9,9	9,6	10,7	9,6	10,1	9,8	per 1000 population
Dzielnosc kobiet	3,71	3,61	2,98	2,52	2,20	2,27	2,28	2,33	1,99	1,55	1,37	1,24	1,38	1,29	1,43	1,42	Total fertility rate
Zgony ogółem (w tys.)	288,7	261,6	224,2	233,4	268,6	299,5	353,2	384,0	390,3	386,1	368,0	368,3	378,5	394,9	414,2	409,7	Total deaths (in thousands)
na 1000 ludności	11,6	9,6	7,6	7,4	8,3	8,8	9,9	10,3	10,2	10,1	9,6	9,7	9,8	10,3	10,8	10,7	per 1000 population
według przyczyn (w %):																	by causes (in %)
choroby układu krążenia	14,8	19,1 ^{a)}	23,4	30,1	38,9	43,4	47,8	51,0	52,2	50,4	47,7	45,7	46,0	45,7	40,5	.	circulatory system diseases
nowotwory złośliwe	5,4	7,5 ^{b)}	11,8	16,8	16,7	17,3	16,9	17,6	18,7	20,2	23,0	24,5	24,5	25,5	24,5	.	malignant neoplasms
urazy i zatrucia	3,9	5,0 ^{b)}	5,7	6,6	7,3	7,9	8,0 ^{b)}	7,1	7,6	7,5	7,0	6,9	6,2	5,0	4,9	.	injuries and poisoning
w tym:																	of which:
wypadki komunikacyjne	.	.	1,08	1,63	1,95	1,96	1,77 ^{b)}	1,72	2,45	2,08	1,94	1,62	1,20	0,89	0,89	.	traffic accidents
samo-bójstwa	0,56	0,62 ^{b)}	1,06	1,22	1,36	1,29	1,38 ^{b)}	1,30	1,27	1,42	1,59	1,64	1,68	1,37	1,07	.	suicides
przyczyny nieokreślone	27,1	28,2 ^{b)}	20,3	13,1	10,0	8,5	7,8	6,9	6,5	8,5	6,6	6,6	6,5	6,6	10,3	.	ill-defined conditions
Zgony niemowląt (w tys.)	82,4	64,6	37,5	23,8	20,0	18,6	17,7	15,1	10,6	5,9	3,1	2,3	2,1	1,5	1,5	1,4	Infant deaths (in thousands)
na 1000 urodzeń żywych	111,2	82,2	54,8	43,2	36,7	29,0	25,5	22,0	19,3	13,6	8,1	6,4	5,0	4,0	3,8	3,8	per 1000 live births
Przyrost naturalny (w tys.)	474,4	532,2	445,3	314,0	279,2	346,9	342,6	296,1	157,4	47,0	10,3	-3,9	34,8	-25,6	-26,0	-34,8	Natural increase (in thousands)
na 1000 ludności	19,1	19,5	15,0	10,0	8,5	10,2	9,6	7,9	4,1	1,2	0,3	-0,1	0,9	-0,7	-0,7	-0,9	per 1000 population
Migracje zagraniczne na stałe (w tys.)																	International migration (in thousands)
imigracja	8,1	4,7	5,7	2,2	1,9	1,8	1,5	1,6	2,6	8,1	7,3	9,3	15,2	.	15,5	16,9	inflows
emigracja	60,9	1,9	28,0	28,6	14,1	9,6	22,7	20,5	18,4	26,3	27,0	22,2	17,4	.	11,8	10,7	outflows
saldo	-52,8	2,8	-22,3	-26,4	-12,2	-7,8	-21,2	-18,9	-15,8	-18,2	-19,7	-12,9	-2,1	.	3,6	6,2	net migration

a) Dane dotyczą 1956 r. b) Dane dotyczą 1979 r.

a) Data refer to 1956. b) Data refer to 1979.

TABLICA I. PODSTAWOWE DANE DEMOGRAFICZNE DLA LAT 1950–2019 (cd.)
TABLE I. BASIC DATA ON POPULATION SIZE, VITAL STATISTICS AND MIGRATION IN 1950–2019 (cont.)
MIASTA URBAN AREAS

Wyszczególnienie	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019	Specification
Ludność ogółem w tys. (w dn. 31 XII)	9243	12067	14401	15681	17088	19030	20979	22486	23546	23675	23670	23424	23429	23166	23067	23033	Total population as of December 31 (in thousands)
w % do ogółu ludności	36,9	43,8	48,3	49,7	52,3	55,7	58,7	60,2	61,8	61,8	61,9	61,4	60,8	60,3	60,1	60,0	in % to total population
Przyrost/ubytok roczny																	Annual increase/decrease
w tys.	323	751	240	196	270	543	374	252	162	3	-30	-46	-14	-50	-42	-34	in thousands
w %	1,71	1,99	1,42	0,68	0,81	1,00	0,91	1,13	0,69	0,01	-0,13	-0,20	-0,06	-0,22	-0,18	-0,15	in %
Mężczyźni (w tys.)	4322	5698	6923	7533	8183	9134	10073	10792	11303	11324	11271	11120	11125	10985	10932	10914	Males (in thousands)
Kobiety (w tys.)	4921	6369	7478	8148	8905	9896	10905	11694	12243	12351	12399	12304	12304	12182	12136	12119	Females (in thousands)
Mediana wieku																	Median age
mężczyźni	25,4	25,7	25,6	27,0	27,0	27,8	28,8	30,2	31,5	32,7	34,2	35,5	37,0	39,0	40,1	40,5	males
kobiety	28,3	28,7	28,9	30,3	30,7	30,2	31,0	32,5	34,2	36,2	38,8	40,5	41,7	43,2	44,1	44,0	females
Ludność w wieku – w %																	Age structure of population in %
przedprodukcyjnym (0–17 lat)	31,7	33,2	35,3	33,8	30,5	26,3	26,9	28,7	28,0	25,0	22,4	18,6	17,1	16,7	17,0	17,2	pre-working (0–17 years)
produkcyjnym (18–59/64 lata)	61,5	59,6	57,2	57,5	59,4	62,8	62,5	60,6	60,3	62,0	63,3	66,0	65,3	62,0	59,5	58,8	working (18–59/64 years)
mobilny (18–44 lata)	45,2	42,7	40,4	41,8	43,2	45,7	44,4	42,4	41,8	41,3	40,5	40,2	39,9	38,8	37,4	36,8	mobility (18–44 years)
niemobilny (45–59/64 lata)	16,3	17,0	16,8	15,8	16,2	17,0	18,1	18,2	18,6	20,7	22,8	25,7	25,5	23,1	22,1	22,0	non-mobility (45–59/64 years)
poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	6,8	7,1	7,5	8,7	10,1	10,9	10,5	10,7	11,6	13,0	14,3	15,5	17,6	21,3	23,4	24,0	post-working (60/65 years and more)
0–14 lat (dzieci)	26,3	29,0	31,2	28,2	23,5	21,3	22,9	24,7	23,3	20,0	17,1	14,5	13,9	14,0	14,5	14,6	0–14 years (children)
65 lat i więcej	5,0	5,4	5,5	6,5	7,7	8,7	8,9	8,3	9,1	10,5	11,7	13,1	13,9	17,0	19,2	19,9	65 years and more
Przeciętne trwanie życia																	Life expectancy at birth
mężczyźni	56,6	61,3	65,1	66,6	66,2	66,7	65,8	66,2	66,2	67,8	70,0	71,2	72,6	74,0	74,2	74,5	males
kobiety	63,0	67,3	71,3	72,7	73,4	74,2	74,2	74,5	74,9	76,1	77,8	79,3	80,6	81,5	81,6	81,7	females

TABLICA I. PODSTAWOWE DANE DEMOGRAFICZNE DLA LAT 1950–2019 (cd.)
TABLE I. BASIC DATA ON POPULATION SIZE, VITAL STATISTICS AND MIGRATION IN 1950–2019 (cont.)
MIASTA (dok.) URBAN AREAS (cont.)

Wyszczególnienie	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019	Specification
Mażeństwa (w tys.)	114,2	128,5	123,7	102,5	146,7	181,5	187,3	159,8	141,0	121,0	128,2	125,6	137,2	111,2	114,8	110,3	Marriages (in thousands)
na 1000 ludności	12,6	10,8	8,8	6,6	8,7	9,6	9,0	7,3	6,0	5,1	5,4	5,4	5,9	4,8	5,0	4,8	per 1000 population
Rozwody (w tys.)	8,6	11,0	12,4	19,8	29,6	34,7	33,9	41,1	34,3	31,3	36,0	53,7	47,4	48,9	45,2	46,7	Divorces (in thousands)
na 1000 ludności	0,9	0,9	0,9	1,3	1,7	1,8	1,6	1,9	1,5	1,3	1,5	2,3	2,0	2,1	2,0	2,0	per 1000 population
Separaacje (w tys.)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1,1	7,7	2,0	1,2	0,9	0,8	Legal separations (in thousands)
Urodzenia żywe (w tys.)	272,5	339,2	280,5	233,5	249,2	325,5	383,4	372,8	292,5	232,7	208,3	211,2	241,9	217,4	228,7	220,3	Live births (in thousands)
na 1000 ludności	30,0	28,6	19,9	14,9	14,7	17,3	18,5	16,9	12,4	9,8	8,9	9,0	10,3	9,4	9,9	9,6	per 1000 population
Dzietność kobiet	3,24	3,18	2,43	1,92	1,71	1,77	1,93	2,05	1,72	1,29	1,20	1,15	1,29	1,24	1,42	1,41	Total fertility rate
Zgony ogółem (w tys.)	98,7	105,7	98,6	108,3	131,0	155,6	193,2	214,7	223,8	223,3	218,2	219,4	227,5	242,1	255,3	253,2	Total deaths (in thousands)
na 1000 ludności	10,9	8,9	7,0	6,9	7,7	8,3	9,3	9,7	9,5	9,4	9,3	9,4	9,7	10,4	11,1	11,0	per 1000 population
według przyczyn (w %):																	by causes (in %)
choroby układu krążenia	20,7	25,9 ^{a)}	27,5	31,9	40,2	43,6	47,5	50,3	51,7	48,4	45,9	43,7	43,8	44,1	39,1	.	circulatory system diseases
nowotwory złośliwe	8,4	11,2 ^{a)}	15,4	19,0	18,7	19,0	18,4	19,2	20,4	22,0	24,7	26,3	26,2	27,1	25,8	.	malignant neoplasms
urazy i zatrucia	5,1	6,0 ^{b)}	6,9	7,5	7,9	8,1	8,0 ^{b)}	7,2	7,7	7,4	6,7	6,6	5,8	4,6	4,3	.	injuries and poisoning
w tym:																	of which:
wypadki komunikacyjne	.	.	1,23	1,65	1,79	1,76	1,59 ^{b)}	1,48	2,16	1,83	1,65	1,35	0,98	0,70	0,68	.	traffic accidents
samo-bójstwa	0,88	0,84 ^{a)}	1,50	1,57	1,61	1,40	1,42 ^{b)}	1,35	1,20	1,33	1,51	1,53	1,43	1,17	0,86	.	suicides
przyczyny niedokładnie określone	13,0	13,1 ^{a)}	11,8	9,6	7,2	6,3	6,3	5,7	5,6	8,4	6,3	6,5	6,6	6,1	10,1	.	ill-defined conditions
Zgony niemowląt (w tys.)	27,0	24,5	14,3	9,6	8,8	9,4	9,8	8,4	5,6	3,2	1,7	1,3	1,2	0,9	0,8	0,8	Infant deaths (in thousands)
na 1000 urodzeń żywych	102,6	73,3	49,7	41,1	35,8	29,5	25,7	22,2	19,1	13,7	8,3	6,3	5,0	4,0	3,6	3,7	per 1000 live births
Przyrost naturalny (w tys.)	173,8	233,5	181,9	125,2	118,2	169,9	190,2	158,1	68,7	9,4	-9,9	-8,2	14,5	-24,7	-26,6	-32,9	Natural increase (in thousands)
na 1000 ludności	19,1	19,7	12,9	8,0	7,0	9,0	9,2	7,2	2,9	0,4	-0,4	-0,4	0,6	-1,1	-1,2	-1,4	per 1000 population
Migracje na pobyt stały (w tys.)																	Migration for permanent residence (in thousands)
saldo migracji wewnętrznych	190,0	55,4	74,8	119,7	161,5	251,1	192,0	116,6	112,7	26,9	-4,2	-32,6	-46,0	-24,1	-28,3	-29,4	net internal migration
saldo migracji zagranicznych	-42,0	1,8	-16,3	-16,5	-9,5	-5,5	-13,3	-16,7	-12,6	-15,7	-16,4	-10,5	-2,2	.	2,2	4,0	net international migration
ogólne saldo migracji	148,0	57,2	58,5	103,2	152,0	245,6	178,7	99,9	100,1	11,2	-20,6	-43,1	-48,1	.	-26,1	-25,4	total net migration

a) Dane dotyczą 1956 r. b) Dane dotyczą 1979 r.

a) Data refer to 1956. b) Data refer to 1979.

TABLICA I. PODSTAWOWE DANE DEMOGRAFICZNE DLA LAT 1950–2019 (cd.)
TABLE I. BASIC DATA ON POPULATION SIZE, VITAL STATISTICS AND MIGRATION IN 1950–2019 (cont.)
WIEŚ RURAL AREAS

Wyszczególnienie	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019	Specification
Ludność ogółem w tys. (w dn. 31 XII)	15792	15483	15394	15870	15570	15155	14756	14855	14527	14609	14584	14733	15101	15271	15344	15350	Total population as of December 31 (in thousands)
w % do ogółu ludności	63,1	56,2	51,7	50,3	47,7	44,3	41,3	39,8	38,2	38,2	38,1	38,6	39,2	39,7	39,9	40,0	in % to total population
Przyrost/ubytek roczny																	Annual increase/decrease
w tys.	99	-213	183	16	-3	-204	-53	25	-77	16	21	30	47	9	20	5,6	in thousands
w %	0,63	-1,36	1,19	0,10	-0,02	-1,33	-0,35	0,17	-0,53	0,11	0,14	0,20	0,31	0,06	0,13	0,04	in %
Mężczyźni (w tys.)	7620	7534	7492	7786	7678	7499	7337	7419	7249	7304	7266	7334	7528	7613	7650	7653	Males (in thousands)
Kobiety (w tys.)	8172	7949	7903	8085	7892	7656	7419	7436	7278	7305	7318	7399	7572	7658	7694	7696	Females (in thousands)
Mediana wieku																	Median age
mężczyźni	23,7	23,6	24,5	24,5	25,2	25,8	27,7	28,8	30,1	30,9	32,2	33,6	35,2	37,0	38,1	38,5	males
kobiety	26,1	26,5	27,6	28,3	29,6	29,6	30,9	31,7	32,6	33,6	34,9	36,2	37,4	39,2	40,2	40,6	females
Ludność w wieku – w %																	Age structure of population in %
przedprodukcyjnym (0–17 lat)	37,1	38,3	39,4	39,5	35,7	33,8	31,5	31,1	30,6	29,2	27,6	23,8	21,5	19,9	19,6	19,5	pre-working (0–17 years)
produkcyjnym (18–59/64 lata)	55,7	54,3	52,2	50,6	52,5	52,9	54,9	54,9	54,6	55,6	56,8	60,8	63,1	63,2	62,2	61,8	working (18–59/64 years)
mobilny (18–44 lata)	39,6	36,6	34,0	33,6	35,3	35,0	35,9	36,5	37,3	37,9	38,6	39,5	40,3	40,3	39,4	39,9	mobility (18–44 years)
niemobilny (45–59/64 lata)	16,1	17,7	18,2	17,0	17,2	18,0	19,0	18,4	17,3	17,7	18,2	21,2	22,8	22,8	22,8	22,9	non-mobility (45–59/64 years)
poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	7,1	7,3	8,4	9,8	11,8	13,3	13,6	14,0	14,8	15,1	15,6	15,4	15,4	17,0	18,3	18,7	post-working (60/65 years and more)
0–14 lat (dzieci)	31,6	32,9	35,6	33,0	29,8	27,2	26,5	27,0	26,2	24,3	22,2	18,9	17,3	16,4	16,4	16,4	0–14 years (children)
65 lat i więcej	5,4	5,6	6,3	7,5	9,1	10,8	11,7	11,2	12,0	12,6	13,4	13,6	12,8	14,0	15,1	15,5	65 years and more
Przeciętne trwanie życia																	Life expectancy at birth
mężczyźni	55,8	60,4	64,8	66,6	67,0	67,3	66,1	66,8	66,2	67,4	69,4	70,3	71,4	73,0	73,2	73,4	males
kobiety	61,0	65,4	70,0	72,1	73,3	74,4	74,8	75,3	75,8	76,8	78,4	79,6	80,7	81,7	81,6	81,8	females

TABLICA I. PODSTAWOWE DANE DEMOGRAFICZNE DLA LAT 1950–2019 (dok.)
TABLE I. BASIC DATA ON POPULATION SIZE, VITAL STATISTICS AND MIGRATION IN 1950–2019 (cont.)
WIEŚ (dok.) RURAL AREAS (cont.)

Wyszczególnienie	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019	Specification
Mażeństwa (w tys.)	152,9	130,1	120,5	97,4	133,6	149,3	120,1	107,0	114,4	86,1	83,0	81,3	91,1	77,6	77,6	73,1	Marriages (in thousands)
na 1000 ludności	9,7	8,4	7,7	6,1	8,4	9,8	8,1	7,1	7,9	5,9	5,7	5,5	6,0	5,1	5,1	4,7	per 1000 population
Rozwody (w tys.)	2,4	2,3	2,4	3,7	4,9	6,4	5,9	7,8	7,3	6,0	6,7	13,9	13,4	17,6	16,7	17,7	Divorces (in thousands)
na 1000 ludności	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,9	0,9	1,2	1,1	1,2	per 1000 population
Separacje (w tys.)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0,2	3,9	0,8	0,5	0,4	0,3	Legal separations (in thousands)
Urodzenia żywe (w tys.)	490,6	454,6	389,0	313,9	298,6	320,9	312,4	307,3	255,2	200,4	170,0	153,2	171,4	151,9	159,5	154,7	Live births (in thousands)
na 1000 ludności	31,2	29,5	24,9	19,8	19,2	21,1	21,1	20,3	17,5	13,7	11,6	10,4	11,4	10,0	10,4	10,1	per 1000 population
Dzietność kobiet	4,03	4,02	3,60	3,28	2,89	3,18	2,91	2,82	2,58	2,02	1,65	1,40	1,51	1,35	1,45	1,43	Total fertility rate
Zgony ogółem (w tys.)	190,0	155,9	125,6	125,1	137,6	143,9	160,0	169,3	166,5	162,8	149,8	148,9	151,0	152,9	158,9	156,5	Total deaths (in thousands)
na 1000 ludności	12,1	10,1	8,0	7,9	8,8	9,5	10,8	11,2	11,4	11,1	10,2	10,1	10,0	10,0	10,4	10,2	per 1000 population
według przyczyn (w %):																	by causes (in %):
choroby układu krążenia	11,7	14,3 ^{a)}	20,2	28,5	37,7	43,2	48,2	51,9	53,4	53,3	50,2	48,5	49,2	48,2	42,8	.	circulatory system diseases
nowotwory złośliwe	3,8	5,0 ^{a)}	8,9	14,8	14,8	15,4	15,2	15,5	16,5	17,7	20,4	21,9	21,8	22,9	22,3	.	malignant neoplasms
urazy i zatrucia	3,4	4,2 ^{a)}	4,7	5,8	6,7	7,7	7,9 ^{b)}	7,0	7,7	7,5	7,4	7,3	6,9	5,6	5,7	.	injuries and poisoning
w tym:																	of which:
wypadki komunikacyjne	.	.	0,97	1,62	2,11	2,18	1,98 ^{b)}	2,02	2,85	2,43	2,36	2,01	1,53	1,19	1,22	.	traffic accidents
samo-bójstwa	0,40	0,47 ^{a)}	0,71	0,91	1,13	1,18	1,33 ^{b)}	1,22	1,37	1,56	1,70	1,81	2,05	1,69	1,41	.	suicides
przyczyny nieokreślone	34,5	38,7 ^{a)}	26,9	16,2	12,8	10,9	9,6	8,4	7,7	8,8	7,2	6,8	6,3	5,6	10,6	.	ill-defined conditions
Zgony niemowląt (w tys.)	55,4	40,1	23,2	14,2	11,2	9,2	7,9	6,7	5,0	2,7	1,4	1,0	0,9	0,6	0,7	0,6	Infant deaths (in thousands)
na 1000 urodzeń żywych	116,0	88,9	58,5	44,8	37,4	28,6	25,2	21,8	19,7	13,5	7,9	6,5	5,0	4,1	4,2	3,9	per 1000 live births
Przyrost naturalny (w tys.)	300,6	298,7	263,4	188,8	161,0	177,0	152,4	138,0	88,7	37,6	20,2	4,3	20,4	-0,9	0,5	-1,9	Natural increase (in thousands)
na 1000 ludności	19,1	19,4	16,9	11,9	10,4	11,6	10,3	9,1	6,1	2,6	1,4	0,3	1,4	-0,1	0,0	-0,1	per 1000 population
Migracje na pobyt stały (w tys.)																	Migration for permanent residence (in thousands)
saldo migracji wewnętrznych	-190,0	-55,4	-74,8	-119,7	-161,5	-251,1	-192,0	-116,6	-112,7	-26,9	4,2	32,6	46,0	24,1	28,3	29,4	net internal migration
saldo migracji zagranicznych	-10,8	1,0	-6,0	-9,9	-2,7	-2,3	-7,9	-2,2	-3,2	-2,5	-3,3	-2,4	0,1	.	1,4	2,1	net international migration
ogólne saldo migracji	-200,8	-54,4	-80,8	-129,6	-164,2	-253,4	-199,9	-118,8	-115,9	-29,4	0,9	30,2	46,0	.	29,7	31,6	total net migration

a) Dane dotyczą 1956 r. b) Dane dotyczą 1979 r.

a) Data refer to 1956. b) Data refer to 1979.

TABLICA II.
TABLE II.LUDNOŚĆ ORAZ WYBRANE WSKAŹNIKI DEMOGRAFICZNE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2019 R.
POPULATION AND SELECTED DEMOGRAPHIC INDICATORS BY VOIVODSHIP IN 2019

Województwa Voivodships	Ludność (stan w dniu 31.12) Population (as of 31.12)	Przyrost/roczny Annual /growth		Gęstość zaludnienia Population per 1km ²	Na 100 mężczyzn przypada kobiet Females per 100 males	Kobiety Females	Ludność w miastach Urban population
		w tys. in thousands	w % in %			w % do ogólnej liczby ludności in % of total population	
POLSKA POLAND	38382576	-28,6	-0,07	123	107	51,6	60,0
Dolnośląskie	2900163	-1,1	-0,04	145	108	51,9	68,4
Kujawsko-pomorskie	2072373	-5,4	-0,26	115	106	51,5	58,9
Lubelskie	2108270	-9,3	-0,44	84	106	51,5	46,5
Lubuskie	1011592	-3,0	-0,29	72	106	51,3	64,9
Łódzkie	2454779	-11,5	-0,47	135	110	52,4	62,4
Małopolskie	3410901	10,3	0,30	225	106	51,5	48,2
Mazowieckie	5423168	19,8	0,37	153	109	52,1	64,5
Opolskie	982626	-3,9	-0,39	104	107	51,6	53,2
Podkarpackie	2127164	-1,9	-0,09	119	104	51,0	41,4
Podlaskie	1178353	-3,2	-0,27	58	105	51,3	60,8
Pomorskie	2343928	10,4	0,45	128	105	51,3	63,5
Śląskie	4517635	-15,9	-0,35	366	107	51,8	76,6
Świętokrzyskie	1233961	-7,6	-0,61	105	105	51,2	45,4
Warmińsko-mazurskie	1422737	-6,2	-0,44	59	104	51,1	59,2
Wielkopolskie	3498733	4,8	0,14	117	106	51,3	54,0
Zachodniopomorskie	1696193	-4,8	-0,28	74	106	51,4	68,4
MIASTA Urban areas	23033066	-34,2	-0,15	1039	111	52,6	x
Dolnośląskie	1984044	-6,5	-0,32	916	112	52,7	x
Kujawsko-pomorskie	1220444	-7,4	-0,60	1472	111	52,7	x
Lubelskie	979357	-4,5	-0,46	961	112	52,9	x
Lubuskie	656539	-2,4	-0,36	749	109	52,2	x
Łódzkie	1530967	-11,7	-0,76	1320	115	53,5	x
Małopolskie	1644172	5,4	0,33	991	111	52,7	x
Mazowieckie	3495722	15,8	0,45	1596	114	53,3	x
Opolskie	523148	-2,7	-0,51	617	110	52,4	x
Podkarpackie	880609	5,8	0,66	714	109	52,2	x
Podlaskie	716923	-1,3	-0,19	775	110	52,4	x
Pomorskie	1488127	2,5	0,17	1388	110	52,3	x
Śląskie	3460667	-18,1	-0,52	913	109	52,1	x
Świętokrzyskie	560152	3,2	0,57	723	111	52,6	x
Warmińsko-mazurskie	842096	-0,9	-0,10	1367	110	52,4	x
Wielkopolskie	1889393	-6,9	-0,37	1222	110	52,4	x
Zachodniopomorskie	1160706	-4,5	-0,38	796	109	52,2	x
WIEŚ Rural areas	15349510	5,6	0,04	53	101	50,1	x
Dolnośląskie	916119	5,4	0,59	52	101	50,1	x
Kujawsko-pomorskie	851929	2,0	0,24	50	99	49,9	x
Lubelskie	1128913	-4,9	-0,43	47	101	50,3	x
Lubuskie	355053	-0,6	-0,16	27	99	49,9	x
Łódzkie	923812	-0,2	-0,02	54	102	50,4	x
Małopolskie	1766729	4,9	0,28	131	101	50,3	x
Mazowieckie	1927446	4,0	0,21	58	101	50,1	x
Opolskie	459478	-1,2	-0,26	54	103	50,8	x
Podkarpackie	1246555	-7,6	-0,61	75	101	50,2	x
Podlaskie	461430	-1,8	-0,40	24	98	49,5	x
Pomorskie	855801	7,9	0,93	50	98	49,6	x
Śląskie	1056968	2,2	0,21	124	104	50,9	x
Świętokrzyskie	673809	-10,8	-1,58	62	100	50,1	x
Warmińsko-mazurskie	580641	-5,4	-0,92	25	97	49,3	x
Wielkopolskie	1609340	11,7	0,73	57	100	50,1	x
Zachodniopomorskie	535487	-0,4	-0,07	25	98	49,5	x

TABLICA II.
TABLE II.LUDNOŚĆ ORAZ WYBRANE WSKAŹNIKI DEMOGRAFICZNE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2019 R. (cd.)
POPULATION AND SELECTED DEMOGRAPHIC INDICATORS BY VOIVODSHIP IN 2019 (cont)

Województwa Voivodships	Ludność według grup wieku Population by age groups							Mediana wieku Median age	
	przed- produkcyjny preworking	produkcyjny working			popro- dukcyjny post-working	0–14 lat 0–14 years	65 i więcej lat 65 and more	mężczyźni males	kobiety females
		ogółem total	mobilny mobile	niemobilny non-mobile					
	w % do ogólnej liczby ludności in % of total population								
POLSKA POLAND	18,1	60,0	37,7	22,3	21,9	15,3	18,1	39,7	43,0
Dolnośląskie	17,1	59,8	37,7	22,0	23,1	14,6	19,0	40,4	43,7
Kujawsko-pomorskie	18,0	60,4	37,8	22,6	21,6	15,2	17,7	39,6	43,0
Lubelskie	17,6	60,1	37,6	22,4	22,3	14,7	18,6	39,6	43,5
Lubuskie	18,1	60,3	38,0	22,3	21,6	15,3	17,6	39,8	42,8
Łódzkie	17,0	58,8	36,2	22,6	24,3	14,4	20,1	40,8	45,2
Małopolskie	19,0	60,6	38,7	21,9	20,4	16,1	17,0	38,7	41,5
Mazowieckie	19,2	59,0	37,7	21,3	21,8	16,4	18,1	39,3	42,4
Opolskie	16,0	61,3	36,9	24,4	22,7	13,5	18,8	41,5	44,7
Podkarpackie	18,2	61,5	39,0	22,5	20,4	15,2	16,9	38,9	41,9
Podlaskie	17,5	61,0	37,7	23,3	21,5	14,7	17,8	39,6	43,4
Pomorskie	19,7	59,8	38,2	21,5	20,5	16,8	16,9	38,7	41,3
Śląskie	17,1	59,6	36,4	23,2	23,3	14,5	19,2	41,0	44,5
Świętokrzyskie	16,5	59,9	37,0	22,9	23,7	13,8	19,7	40,9	44,6
Warmińsko-mazurskie	18,2	61,2	38,3	23,0	20,5	15,3	16,6	39,2	42,4
Wielkopolskie	19,4	60,1	38,4	21,8	20,4	16,5	16,8	38,7	41,6
Zachodniopomorskie	17,2	60,1	37,5	22,7	22,6	14,5	18,5	40,5	43,7
MIASTA Urban areas	17,2	58,8	36,8	22,0	24,0	14,6	19,9	40,5	44,5
Dolnośląskie	16,2	58,6	37,1	21,5	25,1	13,9	20,9	40,9	45,0
Kujawsko-pomorskie	16,7	59,0	36,7	22,4	24,3	14,0	20,0	40,7	45,0
Lubelskie	16,9	59,0	36,7	22,2	24,1	14,1	19,8	40,2	45,1
Lubuskie	17,6	59,1	37,2	21,8	23,4	14,9	19,1	40,3	43,9
Łódzkie	16,0	57,6	35,3	22,3	26,4	13,6	21,8	41,5	47,1
Małopolskie	17,4	59,1	37,8	21,3	23,5	14,9	19,6	39,9	43,5
Mazowieckie	18,7	57,9	37,3	20,7	23,4	16,2	19,4	39,7	43,2
Opolskie	15,6	59,5	36,2	23,4	24,8	13,2	20,6	41,8	46,0
Podkarpackie	17,1	59,9	37,9	22,0	22,9	14,3	18,8	39,9	43,7
Podlaskie	17,5	60,9	37,8	23,1	21,6	14,7	17,4	39,3	43,7
Pomorskie	17,9	58,5	37,2	21,3	23,6	15,4	19,7	40,1	43,5
Śląskie	16,6	59,1	36,0	23,0	24,3	14,2	20,1	41,4	45,2
Świętokrzyskie	15,2	58,2	35,5	22,7	26,6	12,7	22,0	42,1	47,2
Warmińsko-mazurskie	17,5	59,7	37,2	22,5	22,8	14,7	18,5	40,0	44,1
Wielkopolskie	17,8	58,9	37,3	21,6	23,3	15,2	19,3	39,9	43,7
Zachodniopomorskie	16,4	58,8	36,6	22,2	24,8	13,8	20,3	41,2	45,0
WIEŚ Rural areas	19,5	61,8	38,9	22,9	18,7	16,4	15,5	38,5	40,6
Dolnośląskie	19,0	62,3	39,1	23,1	18,8	16,0	15,1	39,2	41,0
Kujawsko-pomorskie	19,9	62,3	39,3	23,0	17,8	16,7	14,5	38,1	40,0
Lubelskie	18,2	61,0	38,4	22,6	20,8	15,2	17,6	39,0	42,1
Lubuskie	19,0	62,6	39,4	23,2	18,4	16,0	14,8	38,9	40,6
Łódzkie	18,6	60,6	37,6	23,0	20,8	15,6	17,4	39,6	42,3
Małopolskie	20,5	61,9	39,5	22,4	17,6	17,3	14,6	37,4	39,4
Mazowieckie	20,1	60,9	38,4	22,5	19,0	16,9	15,8	38,4	40,7
Opolskie	16,3	63,4	37,8	25,5	20,3	13,7	16,8	41,2	43,2
Podkarpackie	18,9	62,5	39,7	22,8	18,6	15,8	15,6	38,2	40,5
Podlaskie	17,5	61,2	37,6	23,6	21,3	14,6	18,4	40,0	42,9
Pomorskie	22,8	62,1	40,1	22,0	15,2	19,3	12,1	36,1	37,2
Śląskie	18,7	61,4	37,7	23,8	19,9	15,8	16,4	39,7	42,1
Świętokrzyskie	17,5	61,2	38,2	23,0	21,2	14,6	17,8	39,9	42,4
Warmińsko-mazurskie	19,4	63,5	39,9	23,6	17,2	16,3	13,8	38,1	39,7
Wielkopolskie	21,3	61,6	39,7	21,9	17,1	18,1	13,9	37,3	39,1
Zachodniopomorskie	18,9	63,0	39,4	23,7	18,0	16,0	14,4	38,9	40,6

TABLICA II.
TABLE II.LUDNOŚĆ ORAZ WYBRANE WSKAŹNIKI DEMOGRAFICZNE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2019 R. (cd.)
POPULATION AND SELECTED DEMOGRAPHIC INDICATORS BY VOIVODSHIP IN 2019 (cont.)

Województwa Voivodships	Małżeństwa Marriages	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase	Ogólne saldo migracji Total net migration	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych Infant deaths per 1000 live births	Przeciętne trwanie życia Life expectancy	
								na 1000 ludności per 1000 population	
POLSKA POLAND	4,8	1,7	9,8	10,7	-0,9	0,2	3,8	74,1	81,8
Dolnośląskie	4,8	2,1	9,3	11,3	-2,0	1,7	4,5	73,5	81,3
Kujawsko-pomorskie	4,6	1,8	9,3	10,7	-1,3	-1,3	4,9	73,7	81,0
Lubelskie	4,7	1,6	9,1	10,9	-1,8	-2,9	4,5	73,9	82,4
Lubuskie	4,5	1,7	8,9	10,9	-2,0	-1,1	3,2	72,9	81,0
Łódzkie	4,5	2,0	8,8	12,4	-3,6	-1,0	3,8	72,5	81,0
Małopolskie	5,3	1,4	10,9	9,7	1,2	2,0	3,1	75,3	82,7
Mazowieckie	4,9	1,7	11,0	10,7	0,4	3,3	3,2	74,3	82,1
Opolskie	4,3	1,6	8,6	10,9	-2,2	-1,5	3,7	74,5	82,0
Podkarpackie	4,8	1,2	9,7	9,4	0,3	-1,4	4,0	75,4	83,2
Podlaskie	4,7	1,8	9,6	10,6	-1,0	-1,7	3,7	74,3	83,1
Pomorskie	5,1	1,4	11,1	9,6	1,5	2,7	3,6	74,8	81,8
Śląskie	4,8	1,8	9,0	11,4	-2,5	-1,0	4,6	73,8	80,8
Świętokrzyskie	4,3	1,2	8,3	11,7	-3,5	-2,8	2,8	73,8	82,2
Warmińsko-mazurskie	4,5	1,9	9,1	10,4	-1,4	-2,6	4,0	73,8	81,2
Wielkopolskie	5,0	1,7	10,7	9,8	0,9	0,4	3,2	73,0	81,5
Zachodniopomorskie	4,6	1,8	8,6	10,9	-2,3	-0,4	3,9	74,3	81,2
MIASTA Urban areas	4,8	2,0	9,6	11,0	-1,4	-1,1	3,7	74,5	81,7
Dolnośląskie	4,7	2,4	9,1	11,9	-2,6	-0,5	4,1	73,7	81,4
Kujawsko-pomorskie	4,7	2,1	9,0	11,4	-2,4	-3,7	5,4	74,0	80,9
Lubelskie	4,5	2,1	9,0	10,1	-1,1	-4,1	3,6	75,1	82,6
Lubuskie	4,7	2,0	8,9	11,0	-2,1	-1,9	2,9	73,6	81,3
Łódzkie	4,5	2,4	8,5	12,7	-4,3	-3,2	4,0	73,0	80,7
Małopolskie	5,4	1,9	10,7	10,3	0,4	2,4	3,1	75,9	82,7
Mazowieckie	4,9	2,0	11,2	10,6	0,7	3,2	3,0	75,3	82,3
Opolskie	4,2	2,0	8,5	10,9	-2,5	-2,5	5,0	75,2	81,9
Podkarpackie	4,5	1,7	9,1	9,2	-0,1	-2,1	3,4	76,3	83,5
Podlaskie	4,5	2,2	10,2	9,4	0,8	-2,6	2,7	75,3	83,3
Pomorskie	5,1	1,6	10,4	10,4	-0,1	1,1	3,1	75,5	82,1
Śląskie	4,6	1,9	8,8	11,8	-3,1	-2,3	4,9	73,6	80,6
Świętokrzyskie	4,0	1,5	7,5	11,5	-4,0	-5,1	1,7	74,7	82,3
Warmińsko-mazurskie	4,5	2,2	9,2	10,6	-1,4	-3,1	4,1	73,7	81,6
Wielkopolskie	5,1	2,0	10,1	10,4	-0,3	-3,5	3,2	74,7	81,8
Zachodniopomorskie	4,8	2,0	8,6	11,3	-2,7	-1,0	3,7	73,9	81,5
WIEŚ Rural areas	4,8	1,2	10,1	10,2	-0,1	2,1	3,9	73,4	81,8
Dolnośląskie	4,4	1,4	9,6	10,2	-0,6	6,5	5,1	72,7	81,0
Kujawsko-pomorskie	4,6	1,4	9,8	10,0	0,3	2,0	4,3	73,3	81,1
Lubelskie	7,8	1,2	9,2	11,5	-2,3	-1,7	5,3	72,9	82,3
Lubuskie	4,1	1,3	9,0	10,7	-1,8	0,4	3,8	71,6	80,3
Łódzkie	4,6	1,2	9,4	11,9	-2,6	2,7	3,5	71,8	81,7
Małopolskie	5,2	0,9	11,0	9,1	1,9	1,7	3,1	74,8	82,7
Mazowieckie	4,8	1,1	10,6	10,8	-0,2	3,6	3,5	72,6	81,7
Opolskie	4,4	1,1	8,8	10,8	-2,0	-0,3	2,2	73,8	82,2
Podkarpackie	4,9	0,9	10,1	9,6	0,5	-0,8	4,5	74,7	82,9
Podlaskie	5,0	1,1	8,7	12,5	-3,8	-0,3	5,5	72,9	83,0
Pomorskie	5,0	1,1	12,5	8,2	4,3	5,6	4,3	73,5	80,9
Śląskie	4,8	1,3	9,6	10,2	-0,6	3,1	3,7	74,3	81,6
Świętokrzyskie	4,6	0,9	8,9	11,9	-3,0	-0,8	3,7	73,0	82,2
Warmińsko-mazurskie	4,4	1,4	8,8	10,2	-1,4	-2,0	3,9	72,0	80,5
Wielkopolskie	5,0	1,2	11,4	9,0	2,4	5,1	3,2	73,8	81,2
Zachodniopomorskie	4,3	1,4	8,7	10,0	-1,3	0,8	4,3	72,9	80,2

TABLICA II.
TABLE II.LUDNOŚĆ ORAZ WYBRANE WSKAŹNIKI DEMOGRAFICZNE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2019 R. (dok.)
POPULATION AND SELECTED DEMOGRAPHIC INDICATORS BY VOIVODSHIP IN 2019. (cont.)

Województwa Voivodships	Współczynniki zastępowalności pokoleń Replacement of generations rates		Mediana wieku zawierania pierwszych małżeństw Median age of persons at first marriages		Mediana wieku kobiet w momencie urodzenia dziecka Median age of women at birth of child	Mediana wieku w momencie rozvodu Median age of divorced		Mediana wieku osób zmarłych Median age of deceased	
	dzietności TFR	reprodukcji brutto gross reproduction	mężczyźni males	kobiety females		mężczyźni males	kobiety females	mężczyźni males	kobiety females
POLSKA POLAND	1,419	0,690	28,9	27,0	30,3	41,8	39,4	71,0	82,5
Dolnośląskie	1,357	0,651	29,9	27,8	30,6	42,1	39,7	70,0	82,4
Kujawsko-pomorskie	1,369	0,662	29,0	26,9	29,6	42,0	39,7	70,5	81,3
Lubelskie	1,324	0,643	28,4	26,5	30,4	41,6	39,1	71,7	83,7
Lubuskie	1,326	0,660	29,8	27,5	29,9	42,6	39,9	69,4	81,5
Łódzkie	1,349	0,664	29,0	27,0	30,3	42,1	39,8	70,5	82,5
Małopolskie	1,487	0,729	28,6	26,6	30,5	41,4	39,0	72,5	83,5
Mazowieckie	1,570	0,760	29,2	27,4	31,1	41,9	39,5	71,7	83,3
Opolskie	1,273	0,633	28,9	26,9	29,9	41,6	39,2	71,6	82,1
Podkarpackie	1,336	0,642	28,4	26,3	30,3	41,0	38,4	72,1	83,9
Podlaskie	1,374	0,668	28,6	26,4	30,2	41,3	38,7	72,4	84,7
Pomorskie	1,598	0,774	28,9	27,0	30,0	42,3	39,9	70,9	81,8
Śląskie	1,360	0,663	28,9	26,9	30,3	41,6	39,3	71,0	80,8
Świętokrzyskie	1,235	0,605	28,6	26,5	30,1	41,8	39,4	71,4	83,8
Warmińsko-mazurskie	1,322	0,643	29,0	26,9	29,7	42,0	39,2	69,3	81,7
Wielkopolskie	1,537	0,746	28,8	27,0	30,0	41,5	39,2	70,9	81,6
Zachodniopomorskie	1,299	0,628	30,0	27,8	30,0	42,8	40,2	69,5	81,7
MIASTA Urban areas	1,407	0,683	29,6	27,7	30,8	42,0	39,6	71,4	81,8
Dolnośląskie	1,344	0,649	30,1	28,2	30,9	42,2	39,8	70,6	82,1
Kujawsko-pomorskie	1,352	0,651	29,4	27,4	30,0	42,1	39,9	71,3	80,6
Lubelskie	1,307	0,630	29,0	27,2	31,1	42,0	39,4	71,8	81,9
Lubuskie	1,348	0,660	30,2	27,9	30,3	42,5	39,9	70,0	81,4
Łódzkie	1,325	0,656	29,7	27,8	30,8	42,3	40,2	70,7	81,5
Małopolskie	1,467	0,718	29,5	27,6	31,2	41,4	39,2	73,2	83,0
Mazowieckie	1,575	0,761	30,0	28,2	31,7	42,0	39,7	72,7	82,9
Opolskie	1,293	0,647	29,6	27,6	30,3	42,0	39,7	71,9	81,3
Podkarpackie	1,270	0,609	29,1	27,2	31,0	41,7	39,3	72,2	83,0
Podlaskie	1,417	0,694	29,2	27,0	30,5	41,2	38,7	71,5	83,3
Pomorskie	1,518	0,735	29,5	27,7	30,5	42,5	40,2	71,9	82,0
Śląskie	1,351	0,657	29,1	27,3	30,4	41,7	39,4	70,9	80,2
Świętokrzyskie	1,154	0,567	29,4	27,3	30,9	42,3	40,0	71,7	82,1
Warmińsko-mazurskie	1,376	0,672	29,5	27,4	30,3	41,8	39,1	70,0	81,3
Wielkopolskie	1,485	0,720	29,4	27,6	30,4	41,8	39,5	71,5	81,1
Zachodniopomorskie	1,317	0,634	30,3	28,2	30,5	42,6	40,1	70,3	81,7
WIEŚ Rural areas	1,427	0,695	28,2	26,1	29,6	41,5	38,8	70,3	83,7
Dolnośląskie	1,380	0,655	29,3	26,9	30,0	42,0	39,1	68,5	83,3
Kujawsko-pomorskie	1,390	0,674	28,4	26,2	29,1	41,7	39,3	69,4	82,3
Lubelskie	1,331	0,650	28,0	26,0	29,7	41,1	38,4	71,5	85,0
Lubuskie	1,281	0,656	29,1	26,8	29,1	42,7	39,9	68,4	81,9
Łódzkie	1,382	0,673	28,2	26,1	29,6	40,8	38,3	69,8	84,2
Małopolskie	1,495	0,733	27,8	25,7	29,8	41,5	38,3	71,8	84,2
Mazowieckie	1,533	0,745	28,0	26,1	29,8	41,7	39,0	70,2	84,2
Opolskie	1,250	0,616	28,4	26,3	29,5	40,8	38,2	71,3	82,8
Podkarpackie	1,375	0,662	28,0	25,9	29,8	39,7	37,1	72,0	84,5
Podlaskie	1,299	0,623	27,9	25,7	29,5	42,0	38,9	74,1	86,0
Pomorskie	1,706	0,828	27,9	25,7	29,1	42,0	39,0	68,8	81,1
Śląskie	1,388	0,684	28,0	26,1	29,9	41,2	38,7	71,6	82,6
Świętokrzyskie	1,289	0,630	28,2	26,0	29,5	41,2	38,6	71,1	85,0
Warmińsko-mazurskie	1,242	0,599	28,5	26,3	28,7	42,7	39,5	68,2	82,1
Wielkopolskie	1,589	0,773	28,2	26,2	29,5	40,7	38,4	69,9	82,3
Zachodniopomorskie	1,254	0,609	29,4	26,9	28,9	43,3	40,4	67,6	81,9

TABLICA III.
TABLE III.LUDNOŚĆ I RUCH NATURALNY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W 2018 R.
POPULATION AND VITAL STATISTICS IN EUROPEAN UNION COUNTRIES IN 2018

Kraje Countries	2018							2000	2018	Współ- czynnik dzietności TFR
	ludność population		małżeństwa marriages	rozwoły divorces	urodzenia żywe live birth	zgony deaths		przyrost naturalny natural increase		
	w tys. (stan na koniec roku) in thousands (as of December 31)	na 1 km ² per 1 km ²				ogółem total	w tym niemowląt ^a of which infants ^a			
	na 1000 ludności per 1000 population									
Unia Europejska EU	513472	118	.	.	9,7	10,3	3,5	0,6	-0,6	1,56
Austria Austria	8859	107	5,3	1,8	9,7	9,5	2,7	0,2	0,2	1,47
Belgia Belgium	11456	375	3,9	2,0	10,4	9,7	3,8	1,1	0,7	1,62
Bułgaria Bulgaria	7000	64	4,1	1,5	8,9	15,4	5,8	-5,1	-6,6	1,56
Chorwacja Croatia	4076	73	4,9	1,5	9,0	12,9	4,2	-1,5	-3,9	1,47
Cypr Cyprus	876	94	7,8	2,4	10,7	6,6	2,4	4,5	4,1	1,32
Czechy Czechia	10650	138	5,1	2,3	10,7	10,6	2,6	-1,8	0,1	1,71
Dania Denmark	5806	138	5,1	2,6	10,6	9,5	3,7	1,7	1,1	1,73
Estonia Estonia	1325	30	5,0	2,4	10,9	11,9	1,6	-3,8	-1,0	1,67
Finlandia Finland	5518	18	4,3	2,4	8,6	9,9	2,1	1,4	-1,3	1,41
Francja France	67013	106	3,5	1,9 ^b	11,3	9,1	3,8	4,4	2,2	1,88
Grecja Greece	10725	83	4,4	1,8 ^c	8,1	11,2	3,5	-0,2	-3,2	1,35
Hiszpania Spain	46937	93	3,5	2,0	7,9	9,1	2,7	0,9	-1,2	1,26
Holandia Netherlands	17282	504	3,7	1,8	9,8	8,9	3,5	4,2	0,9	1,59
Irlandia Ireland	4904	71	4,4	0,7 ^c	12,5	6,4	2,9	6,1	6,2	1,75
Litwa Lithuania	2794	45	7,0	3,1	10,0	14,1	3,4	-1,4	-4,1	1,63
Luksemburg Luxembourg	614	235	3,1	2,0	10,3	7,1	4,3	4,5	3,2	1,38
Łotwa Latvia	1920	30	6,8	3,1	10,0	14,9	3,2	-5,0	-4,9	1,60
Malta Malta	494	1548	5,8	0,7	9,2	7,6	5,6	3,7	1,6	1,23
Niemcy Germany	83019	235	5,0	1,8	9,5	11,5	3,2	-0,9	-2,0	1,57
Polska^d Poland^d	37973	124	5,1	1,7	10,2	10,9	3,8	0,3	-0,7	1,46
Portugalia Portugal	10277	113	3,4	2,0	8,5	11,0	3,3	1,4	-2,5	1,42
Rumunia Romania	19414	83	7,4	1,6	10,4	13,6	6,0	-0,9	-3,1	1,76
Słowacja Slovakia	5450	112	5,7	1,8	10,6	10,0	5,0	0,5	0,6	1,54
Słowenia Slovenia	2081	103	3,5	1,1	9,4	9,9	1,7	-0,2	-0,4	1,60
Szwecja Sweden	10230	25	5,0	2,5	11,4	9,1	2,0	-0,3	2,3	1,76
Węgry Hungary	9773	107	5,2	1,7	9,6	13,4	3,3	-3,7	-3,9	1,55
Wielka Brytania United Kingdom	66647	274	4,4 ^b	1,8 ^b	11,0	9,2	3,9	1,2	1,8	1,68
Włochy Italy	60360	203	3,2	1,5	7,3	10,5	2,8	-0,2	-3,2	1,29

a Na 1000 urodzeń żywych. b 2016 r. c 2017 r. d Dane o ludności oraz przeliczenia na 1000 ludności odnoszą się do ludności rezydującej.

a Per 1000 live births. b 2016. c 2017. d Data for population and computation per 1000 population refer to residents.

Źródło: EUROSTAT, <http://ec.europa.eu/eurostat>, strony internetowe urzędów statystycznych wybranych krajów oraz obliczenia własne.

Source: EUROSTAT, <http://ec.europa.eu/eurostat>, websites of statistical offices of given countries and self account.

TABLICA IV.
TABLE IV.EMIGRACJA NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH 2000–2019
EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY VOIVODSHIP IN 2000–2019

Województwa Voivodships	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
P O L S K A	26999	23368	24532	20813	18877	22242	46936	35480	30140	18620	17360	19858	21200	32103	28080	11970	11888	11849	10726
Dolnośląskie	2109	1859	2007	1585	1419	1691	5201	3702	3457	2164	2007	2148	2384	3662	3116	1093	1074	1077	1012
Kujawsko-pomorskie	826	750	720	513	479	754	2360	1560	1210	745	766	910	956	1479	1527	449	364	451	402
Lubelskie	260	221	211	155	182	327	1703	1145	839	492	459	583	505	989	933	264	279	292	328
Lubuskie	474	510	464	435	426	602	1497	1226	983	584	557	693	728	1128	1093	448	489	424	389
Łódzkie	394	390	393	360	301	513	1462	984	836	468	556	551	658	1033	962	345	376	335	337
Małopolskie	1310	1046	699	635	1272	1264	3178	2254	2314	1311	1231	1494	1608	2512	2156	1105	1087	1090	1055
Mazowieckie	734	580	520	401	309	408	2185	1446	1068	636	592	787	886	1324	1354	367	443	439	407
Opolskie	4285	4190	4665	4381	3829	3414	4792	4385	3785	2117	1848	2318	2297	2934	2160	1006	880	1038	942
Podkarpackie	683	828	997	817	791	1122	2800	1893	1801	1040	863	951	940	1498	1035	604	606	512	546
Podlaskie	492	502	584	551	493	565	1238	761	668	469	421	587	530	768	642	268	425	351	267
Pomorskie	1905	1809	1823	1453	1075	1867	4027	2630	2115	1253	1396	1715	1774	2506	2140	956	986	991	797
Śląskie	11461	8507	8961	7449	6213	6861	9865	8358	6591	4349	3958	4185	4672	7142	5147	2423	2385	2337	2072
Świętokrzyskie	203	248	187	195	144	128	904	633	652	326	307	288	302	472	452	162	143	155	106
Warmińsko-mazurskie	768	881	1142	939	915	1130	2350	1672	1316	744	740	808	881	1611	1361	706	708	667	513
Wielkopolskie	362	358	508	460	392	578	2292	1853	1519	1183	1094	1207	1438	1999	1859	745	673	755	755
Zachodniopomorskie	733	689	651	484	637	1018	1082	978	986	739	565	633	641	1046	2143	1029	970	935	798
w odsetkach in percentage																			
P O L S K A	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	7,8	8,0	8,2	7,6	7,5	7,6	11,1	10,4	11,5	11,6	11,6	10,8	11,2	11,4	11,1	9,1	9,0	9,1	9,4
Kujawsko-pomorskie	3,1	3,2	2,9	2,5	2,5	3,4	5,0	4,4	4,0	4,0	4,4	4,6	4,5	4,6	5,4	3,8	3,1	3,8	3,7
Lubelskie	1,0	0,9	0,9	0,7	1,0	1,5	3,6	3,2	2,8	2,6	2,6	2,9	2,4	3,1	3,3	2,2	2,3	2,5	3,1
Lubuskie	1,8	2,2	1,9	2,1	2,3	2,7	3,2	3,5	3,3	3,1	3,2	3,5	3,4	3,5	3,9	3,7	4,1	3,6	3,6
Łódzkie	1,5	1,7	1,6	1,7	1,6	2,3	3,1	2,8	2,8	2,5	3,2	2,8	3,1	3,2	3,4	2,9	3,2	2,8	3,1
Małopolskie	4,9	4,5	2,8	3,1	6,7	5,7	6,8	6,4	7,7	7,0	7,1	7,5	7,6	7,8	7,7	9,2	9,1	9,2	9,8
Mazowieckie	2,7	2,5	2,1	1,9	1,6	1,8	4,7	4,1	3,5	3,4	3,4	4,0	4,2	4,1	4,8	3,1	3,7	3,7	3,8
Opolskie	15,9	17,9	19,0	21,0	20,3	15,3	10,2	12,4	12,6	11,4	10,6	11,7	10,8	9,1	7,7	8,4	7,4	8,8	8,8
Podkarpackie	2,5	3,5	4,1	3,9	4,2	5,0	6,0	5,3	6,0	5,6	5,0	4,8	4,4	4,7	3,7	5,0	5,1	4,3	5,1
Podlaskie	1,8	2,1	2,4	2,6	2,6	2,5	2,6	2,1	2,2	2,5	2,4	3,0	2,5	2,4	2,3	2,2	3,6	3,0	2,5
Pomorskie	7,1	7,7	7,4	7,0	5,7	8,4	8,6	7,4	7,0	6,7	8,0	8,6	8,4	7,8	7,6	8,0	8,3	8,4	7,4
Śląskie	42,4	36,4	36,5	35,8	32,9	30,8	21,0	23,6	21,9	23,4	22,8	21,1	22,0	22,2	18,3	20,2	20,1	19,7	19,3
Świętokrzyskie	0,8	1,1	0,8	0,9	0,8	0,6	1,9	1,8	2,2	1,8	1,8	1,5	1,4	1,5	1,6	1,4	1,2	1,3	1,0
Warmińsko-mazurskie	2,8	3,8	4,7	4,5	4,8	5,1	5,0	4,7	4,4	4,0	4,3	4,1	4,2	5,0	4,8	5,9	6,0	5,6	4,8
Wielkopolskie	1,3	1,5	2,1	2,2	2,1	2,6	4,9	5,2	5,0	6,4	6,3	6,1	6,8	6,2	6,6	6,2	5,7	6,4	7,0
Zachodniopomorskie	2,7	2,9	2,7	2,3	3,4	4,6	2,3	2,8	3,3	4,0	3,3	3,2	3,0	3,3	7,6	8,6	8,2	7,9	7,4

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA V.
TABLE V.EMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WIEKU I PŁCI EMIGRANTÓW
EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY AGE AND SEX OF EMIGRANTS

Wiek Age	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
Ogółem Total	26999	23368	24532	20813	18877	22242	46936	35480	30140	18620	17360	19858	21200	32103	28080	11970	11888	11849	10726
0 – 4 lata	396	394	397	336	339	410	1283	906	920	723	649	886	1001	1510	1290	458	341	324	236
5 – 9	552	529	590	557	542	599	1588	1252	1243	898	822	1053	1263	2130	1946	837	745	711	602
10 – 14	1552	1163	1058	769	654	631	1385	1229	1208	925	832	998	1088	1695	1531	593	581	603	512
15 – 19	4092	3980	4053	3325	2658	2617	3605	3062	2201	995	1035	1115	1278	2012	1876	1014	1136	1091	975
20 – 24	2987	2771	2844	2598	2462	3342	9994	7615	4759	1511	1385	1392	1430	2062	1834	879	830	792	659
25 – 29	2184	2026	2133	1964	1911	2964	9661	5692	4842	2705	2343	2689	2775	3912	3090	1255	1199	1139	1057
30 – 34	1813	1516	1771	1555	1486	2013	4945	3470	3600	2733	2537	2923	3175	4861	4300	1801	1574	1564	1405
35 – 39	2387	2001	2240	1751	1575	1656	3193	2595	2673	1885	1855	2148	2424	3874	3559	1520	1629	1549	1565
40 – 44	3137	2539	2789	2386	2234	2399	3361	2699	2430	1673	1500	1688	1736	2739	2450	1084	1117	1224	1148
45 – 49	2540	2218	2273	1891	1838	2135	2850	2427	1972	1348	1283	1371	1415	2058	1632	696	779	817	751
50 – 54	1628	1566	1494	1282	1193	1333	2136	1815	1615	1200	1079	1210	1218	1790	1382	561	609	615	570
55 – 59	1522	904	887	737	670	811	1277	1160	1085	889	894	954	981	1420	1223	494	514	540	440
60 – 64	1041	785	736	623	521	512	624	580	579	426	489	632	658	949	921	398	408	385	387
65 lat i więcej 65 and more	1168	976	1267	1039	794	820	1034	978	1013	709	657	799	758	1091	1046	380	426	495	419
mężczyźni males																			
Ogółem Total	13740	12251	12411	10744	9716	11880	27237	20874	16162	8411	7975	9154	9951	14874	13803	6195	5930	5951	5313
0 – 4 lata	194	211	194	161	175	215	666	467	470	372	329	442	500	776	647	253	165	172	112
5 – 9	291	259	287	292	297	307	809	631	656	440	436	567	644	1074	1028	461	402	385	316
10 – 14	853	635	577	403	354	316	711	642	616	471	415	514	590	852	771	310	302	319	274
15 – 19	2894	3083	3000	2481	1986	2032	2767	2465	1659	571	667	679	798	1241	1243	762	865	842	763
20 – 24	1521	1564	1451	1524	1458	2026	6693	5909	3504	687	649	695	695	1008	1005	501	498	461	372
25 – 29	874	741	796	764	738	1420	5452	3181	2569	1059	900	1079	1182	1610	1445	601	558	513	486
30 – 34	710	598	672	605	558	883	2660	1579	1454	1068	1035	1161	1362	2028	1936	864	683	696	638
35 – 39	1068	902	952	699	610	748	1581	1184	1116	796	803	949	1035	1700	1654	720	711	701	678
40 – 44	1509	1172	1351	1153	1073	1172	1812	1321	1129	760	661	769	794	1200	1185	532	484	556	524
45 – 49	1321	1116	1097	938	960	1110	1550	1258	1006	648	631	662	694	932	792	334	352	385	325
50 – 54	816	780	754	620	633	684	1148	936	784	596	535	544	578	848	646	254	286	285	246
55 – 59	731	450	407	367	306	413	648	582	544	451	431	462	462	697	590	235	265	266	212
60 – 64	503	367	350	314	253	245	322	285	277	218	244	307	328	487	452	202	186	173	181
65 lat i więcej 65 and more	455	373	523	423	315	309	418	434	378	274	239	324	289	421	409	166	173	197	186
kobiety females																			
Ogółem Total	13259	11117	12121	10069	9161	10362	19699	14606	13978	10209	9385	10704	11249	17229	14277	5775	5958	5898	5413
0 – 4 lata	202	183	203	175	164	195	617	439	450	351	320	444	501	734	643	205	176	152	124
5 – 9	261	270	303	265	245	292	779	621	587	458	386	486	619	1056	918	376	343	326	286
10 – 14	699	528	481	366	300	315	674	587	592	454	417	484	498	843	760	283	279	284	238
15 – 19	1198	897	1053	844	672	585	838	597	542	424	368	436	480	771	633	252	271	249	212
20 – 24	1466	1207	1393	1074	1004	1316	3301	1706	1255	824	736	697	735	1054	829	378	332	331	287
25 – 29	1310	1285	1337	1200	1173	1544	4209	2511	2273	1646	1443	1610	1593	2302	1645	654	641	626	571
30 – 34	1103	918	1099	950	928	1130	2285	1891	2146	1665	1502	1762	1813	2833	2364	937	891	868	767
35 – 39	1319	1099	1288	1052	965	908	1612	1411	1557	1089	1052	1199	1389	2174	1905	800	918	848	887
40 – 44	1628	1367	1438	1233	1161	1227	1549	1378	1301	913	839	919	942	1539	1265	552	633	668	624
45 – 49	1219	1102	1176	953	878	1025	1300	1169	966	700	652	709	721	1126	840	362	427	432	426
50 – 54	812	786	740	662	560	649	988	879	831	604	544	666	640	942	736	307	323	330	324
55 – 59	791	454	480	370	364	398	629	578	541	438	463	492	519	723	633	259	249	274	228
60 – 64	538	418	386	309	268	267	302	295	302	208	245	325	330	462	469	196	222	212	206
65 lat i więcej 65 and more	713	603	744	616	479	511	616	544	635	435	418	475	469	670	637	214	253	298	233

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA VI.
TABLE VI.EMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WIEKU EMIGRANTÓW – MIASTA
EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY AGE OF EMIGRANTS – URBAN AREAS

Wiek Age	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
Ogółem Total	21499	18112	18981	15646	13862	17080	34081	24779	21052	13866	13185	14914	15895	22840	20875	8454	8413	8451	7517
0 – 4 lata	307	283	310	255	282	350	981	688	720	556	505	674	766	1103	956	306	236	226	167
5 – 9	444	421	481	444	408	497	1198	957	930	696	614	800	957	1544	1424	570	501	500	423
10 – 14	1224	909	812	564	485	510	1051	885	887	720	612	767	829	1232	1126	420	428	415	382
15 – 19	3078	2952	3020	2319	1793	1818	2442	1964	1458	730	768	818	923	1508	1380	733	807	784	723
20 – 24	2237	1949	2042	1791	1703	2472	6676	5010	2981	1063	987	1023	1087	1472	1358	622	588	545	455
25 – 29	1759	1617	1730	1545	1498	2449	7269	4216	3540	2108	1835	2055	2085	2737	2312	868	840	818	737
30 – 34	1482	1196	1406	1228	1177	1675	3883	2590	2716	2123	2053	2319	2488	3545	3311	1287	1121	1138	980
35 – 39	1936	1598	1716	1328	1163	1274	2338	1872	1927	1445	1459	1686	1891	2841	2712	1137	1220	1179	1136
40 – 44	2544	2012	2149	1781	1570	1723	2323	1769	1547	1155	1097	1241	1277	1929	1798	789	806	879	831
45 – 49	2125	1812	1833	1530	1400	1641	2133	1634	1350	966	930	958	992	1376	1177	481	539	568	525
50 – 54	1391	1291	1244	1055	947	1066	1593	1274	1166	858	797	855	876	1168	967	382	414	426	359
55 – 59	1221	717	728	601	517	667	1014	855	774	653	695	690	698	997	910	351	338	363	280
60 – 64	810	587	552	464	357	382	462	414	402	300	364	467	475	642	663	264	272	263	258
65 – 69	431	302	389	266	227	219	284	254	214	148	156	190	191	313	323	124	129	146	144
70 lat i więcej 70 and more	510	466	569	475	335	337	434	397	440	345	313	371	360	433	458	120	174	201	117
mężczyźni males																			
Ogółem Total	10629	9205	9296	7790	6861	8917	19295	14353	11028	6197	6057	6841	7465	10549	10119	5012	4149	4234	3703
0 – 4 lata	157	145	156	128	143	187	507	356	365	273	267	337	388	563	468	168	116	122	79
5 – 9	235	205	234	234	221	246	610	477	491	338	339	429	501	771	739	306	270	274	217
10 – 14	667	500	446	299	255	258	532	466	458	360	320	408	450	621	568	221	218	212	192
15 – 19	2115	2264	2201	1691	1312	1397	1814	1546	1071	413	486	485	563	949	905	556	604	601	568
20 – 24	1023	967	940	949	929	1448	4355	3807	2092	476	446	503	522	712	729	350	357	327	249
25 – 29	683	575	601	570	559	1156	4012	2364	1877	825	707	810	899	1128	1061	411	394	362	343
30 – 34	582	480	528	481	448	727	2053	1181	1103	836	846	930	1073	1452	1462	610	475	507	440
35 – 39	857	720	724	539	460	582	1172	883	836	623	626	767	814	1262	1261	549	541	548	511
40 – 44	1202	917	1020	847	723	827	1233	873	714	523	504	561	600	851	860	395	344	399	377
45 – 49	1098	890	862	737	699	837	1147	842	692	456	455	457	490	638	571	223	237	269	223
50 – 54	686	624	608	504	494	538	840	638	535	420	385	365	410	541	445	172	188	193	158
55 – 59	569	350	333	291	237	330	511	434	382	322	329	339	321	471	437	157	169	172	124
60 – 64	388	273	254	220	164	180	230	202	187	141	174	220	233	305	316	127	118	113	110
65 – 69	186	134	158	113	96	90	108	125	90	72	70	98	82	136	144	63	59	70	70
70 lat i więcej 70 and more	181	161	231	187	121	114	171	159	135	119	103	132	119	149	153	44	59	65	42
kobiety females																			
Ogółem Total	10870	8907	9685	7856	7001	8163	14786	10426	10024	7669	7128	8073	8430	12291	10756	4102	4264	4217	3814
0 – 4 lata	150	138	154	127	139	163	474	332	355	283	238	337	378	540	488	138	120	104	88
5 – 9	209	216	247	210	187	251	588	480	439	358	275	371	456	773	685	264	231	226	206
10 – 14	557	409	366	265	230	252	519	419	429	360	292	359	379	611	558	199	210	203	190
15 – 19	963	688	819	628	481	421	628	418	387	317	282	333	360	559	475	177	203	183	155
20 – 24	1214	982	1102	842	774	1024	2321	1203	889	587	541	520	565	760	629	272	231	218	206
25 – 29	1076	1042	1129	975	939	1293	3257	1852	1663	1283	1128	1245	1186	1609	1251	457	446	456	394
30 – 34	900	716	878	747	729	948	1830	1409	1613	1287	1207	1389	1415	2093	1849	677	646	631	540
35 – 39	1079	878	992	789	703	692	1166	989	1091	822	833	919	1077	1579	1451	588	679	631	625
40 – 44	1342	1095	1129	934	847	896	1090	896	833	632	593	680	677	1078	938	394	462	480	454
45 – 49	1027	922	971	793	701	804	986	792	658	510	475	501	502	738	606	258	302	299	302
50 – 54	705	667	636	551	453	528	753	636	631	438	412	490	466	627	522	210	226	233	201
55 – 59	652	367	395	310	280	337	503	421	392	331	366	351	377	526	473	194	169	191	156
60 – 64	422	314	298	244	193	202	232	212	215	159	190	247	242	337	347	137	154	150	148
65 – 69	245	168	231	153	131	129	176	129	124	76	86	92	109	177	179	61	70	76	74
70 lat i więcej 70 and more	329	305	338	288	214	223	263	238	305	226	210	239	241	284	305	76	115	136	75

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA VII.
TABLE VII.EMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WIEKU EMIGRANTÓW – WIEŚ
EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY AGE OF EMIGRANTS – RURAL AREAS

Wiek Age	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
Ogółem Total	5500	5256	5551	5167	5015	5162	12855	10701	9088	4754	4175	4944	5305	9263	7205	3516	3475	3398	3209
0–4 lata	89	111	87	81	57	60	302	218	200	167	144	212	235	407	334	152	105	98	69
5–9	108	108	109	113	134	102	390	295	313	202	208	253	306	586	522	267	244	211	179
10–14	328	254	246	205	169	121	334	344	321	205	220	231	259	463	405	173	153	188	130
15–19	1014	1028	1033	1006	865	799	1163	1098	743	265	267	297	355	504	496	281	329	307	252
20–24	750	822	802	807	759	870	3318	2605	1778	448	398	369	343	590	476	257	242	247	204
25–29	425	409	403	419	413	515	2392	1476	1302	597	508	634	690	1175	778	387	359	321	320
30–34	331	320	365	327	309	338	1062	880	884	610	484	604	687	1316	989	514	453	426	425
35–39	451	403	524	423	412	382	855	723	746	440	396	462	533	1033	847	383	409	370	429
40–44	593	527	640	605	664	676	1038	930	883	518	403	447	459	810	652	295	311	345	317
45–49	415	406	440	361	438	494	717	793	622	382	353	413	423	682	455	215	240	249	226
50–54	237	275	250	227	246	267	543	541	449	342	282	355	342	622	415	179	195	189	211
55–59	301	187	159	136	153	144	263	305	311	236	199	264	283	423	313	143	176	177	160
60–64	231	198	184	159	164	130	162	166	177	126	125	165	183	307	258	134	136	122	129
65–69	109	98	113	101	87	103	120	114	99	62	54	53	57	99	100	57	49	65	85
70 lat i więcej 70 and more	118	110	196	197	145	161	196	213	260	154	134	185	150	246	165	79	74	0	73
mężczyźni males																			
Ogółem Total	3111	3046	3115	2954	2855	2963	7942	6521	5134	2214	1918	2313	2486	4325	3684	1843	1781	1717	1610
0–4 lata	37	66	38	33	32	28	159	111	105	99	62	105	112	213	179	85	49	50	33
5–9	56	54	53	58	76	61	199	154	165	102	97	138	143	303	289	155	132	111	99
10–14	186	135	131	104	99	58	179	176	158	111	95	106	140	231	203	89	84	107	82
15–19	779	819	799	790	674	635	953	919	588	158	181	194	235	292	338	206	261	241	195
20–24	498	597	511	575	529	578	2338	2102	1412	211	203	192	173	296	276	151	141	134	123
25–29	191	166	195	194	179	264	1440	817	692	234	193	269	283	482	384	190	164	151	143
30–34	128	118	144	124	110	156	607	398	351	232	189	231	289	576	474	254	208	189	198
35–39	211	182	228	160	150	166	409	301	280	173	177	182	221	438	393	171	170	153	167
40–44	307	255	331	306	350	345	579	448	415	237	157	208	194	349	325	137	140	157	147
45–49	223	226	235	201	261	273	403	416	314	192	176	205	204	294	221	111	115	116	102
50–54	130	156	146	116	139	146	308	298	249	176	150	179	168	307	201	82	98	92	88
55–59	162	100	74	76	69	83	137	148	162	129	102	123	141	226	153	78	96	94	88
60–64	115	94	96	94	89	65	92	83	90	77	70	87	95	182	136	75	68	60	71
65–69	47	36	50	46	36	49	64	67	55	26	22	24	30	39	48	32	28	27	44
70 lat i więcej 70 and more	41	42	84	77	62	56	75	83	98	57	44	70	58	97	64	27	27	35	30
kobiety females																			
Ogółem Total	2389	2210	2436	2213	2160	2199	4913	4180	3954	2540	2257	2631	2819	4938	3521	1673	1694	1681	1599
0–4 lata	52	45	49	48	25	32	143	107	95	68	82	107	123	194	155	67	56	48	36
5–9	52	54	56	55	58	41	191	141	148	100	111	115	163	283	233	112	112	100	80
10–14	142	119	115	101	70	63	155	168	163	94	125	125	119	232	202	84	69	81	48
15–19	235	209	234	216	191	164	210	179	155	107	86	103	120	212	158	75	68	66	57
20–24	252	225	291	232	230	292	980	503	366	237	195	177	170	294	200	106	101	113	81
25–29	234	243	208	225	234	251	952	659	610	363	315	365	407	693	394	197	195	170	177
30–34	203	202	221	203	199	182	455	482	533	378	295	373	398	740	515	260	245	237	227
35–39	240	221	296	263	262	216	446	422	466	267	219	280	312	595	454	212	239	217	262
40–44	286	272	309	299	314	331	459	482	468	281	246	239	265	461	327	158	171	188	170
45–49	192	180	205	160	177	221	314	377	308	190	177	208	219	388	234	104	125	133	124
50–54	107	119	104	111	107	121	235	243	200	166	132	176	174	315	214	97	97	97	123
55–59	139	87	85	60	84	61	126	157	149	107	97	141	142	197	160	65	80	83	72
60–64	116	104	88	65	75	65	70	83	87	49	55	78	88	125	122	59	68	62	58
65–69	62	62	63	55	51	54	56	47	44	36	32	29	27	60	52	25	21	38	41
70 lat i więcej 70 and more	77	68	112	120	83	105	121	130	162	97	90	115	92	149	101	52	47	48	43

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA VIII. EMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WOJEWÓDZTW – MIASTA
TABLE VIII. EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY VOIVODSHIP – URBAN AREAS

Województwa Voivodships	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
P O L S K A	21499	18112	18981	15646	13862	17080	34081	24779	21052	13866	13185	14914	15895	22840	20875	8454	8413	8451	7517
Dolnośląskie	1852	1702	1770	1322	1162	1430	3895	2801	2553	1751	1577	1737	1881	2891	2427	745	747	718	683
Kujawsko-pomorskie	772	692	657	467	442	662	1789	1266	981	640	671	772	779	1168	1281	341	245	294	282
Lubelskie	215	176	177	87	131	267	1061	694	458	321	328	394	328	656	567	139	145	186	227
Lubuskie	379	397	353	330	353	455	1073	832	701	429	439	530	559	850	791	347	379	295	298
Łódzkie	388	368	362	334	281	475	1226	839	687	389	509	486	548	879	818	314	344	287	301
Małopolskie	974	731	452	484	1049	963	2007	1309	1452	915	919	1070	1114	1605	1439	617	582	587	555
Mazowieckie	697	539	500	383	299	381	1863	1220	883	536	515	662	772	1097	1141	269	354	358	315
Opolskie	2016	2003	2399	2097	1615	1623	2273	1837	1547	913	743	1023	1082	1306	1009	413	356	415	376
Podkarpackie	522	650	701	538	573	754	1726	1132	1103	656	576	620	592	931	660	366	369	319	331
Podlaskie	431	424	525	525	470	544	1041	631	595	417	378	527	440	656	527	232	401	330	245
Pomorskie	1644	1595	1593	1232	844	1626	3111	2038	1629	1005	1194	1432	1467	1855	1602	698	680	739	575
Śląskie	9982	7160	7531	6189	5042	5620	7993	6460	5188	3526	3210	3351	3831	5278	4248	2046	1977	1981	1657
Świętokrzyskie	147	187	171	179	110	107	659	414	431	269	256	234	230	343	334	84	76	100	58
Warmińsko-mazurskie	564	603	780	651	604	778	1690	1114	877	527	519	581	638	1127	919	499	506	515	402
Wielkopolskie	249	244	453	404	313	484	1675	1374	1143	972	922	990	1133	1434	1325	509	435	522	538
Zachodniopomorskie	667	641	557	424	574	911	999	818	824	600	429	505	501	764	1787	835	817	805	674
mężczyźni males																			
P O L S K A	10629	9205	9296	7790	6861	8917	19295	14353	11028	6197	6057	6841	7465	10549	10119	4352	4149	4234	3703
Dolnośląskie	825	790	761	559	540	700	2158	1645	1275	783	708	771	902	1313	1138	388	379	350	325
Kujawsko-pomorskie	372	336	312	217	200	348	988	756	510	296	338	338	393	548	610	177	135	171	138
Lubelskie	101	75	82	43	67	153	656	473	267	148	160	194	159	302	295	68	74	91	114
Lubuskie	166	179	155	130	159	229	615	493	371	182	184	235	256	367	393	180	179	147	164
Łódzkie	177	163	147	140	131	258	748	506	373	169	245	220	265	402	417	159	164	150	150
Małopolskie	524	360	203	245	531	497	1121	736	737	419	431	528	499	755	727	319	307	308	259
Mazowieckie	331	244	207	168	145	195	1001	687	493	250	232	321	363	521	559	144	167	186	155
Opolskie	1076	1112	1282	1134	902	887	1284	1022	763	399	344	480	502	594	487	202	163	198	180
Podkarpackie	286	343	357	281	287	392	1011	726	620	287	273	288	282	432	318	205	197	173	161
Podlaskie	196	194	251	240	217	258	580	360	319	183	170	237	202	291	245	106	188	139	111
Pomorskie	849	847	788	647	447	897	1769	1180	859	472	525	634	710	934	799	374	348	387	296
Śląskie	5002	3798	3862	3230	2512	2966	4421	3556	2641	1586	1495	1562	1803	2364	2059	1034	947	955	809
Świętokrzyskie	71	81	63	77	45	53	399	260	247	117	112	101	111	161	161	47	34	43	28
Warmińsko-mazurskie	249	290	372	303	269	398	968	652	443	223	246	265	291	521	433	267	243	265	210
Wielkopolskie	103	109	218	174	141	218	985	816	655	418	398	434	515	680	628	260	214	259	256
Zachodniopomorskie	301	284	236	202	268	468	591	485	455	265	196	233	212	364	850	422	410	412	347
kobiety females																			
P O L S K A	10870	8907	9685	7856	7001	8163	14786	10426	10024	7669	7128	8073	8430	12291	10756	4102	4264	4217	3814
Dolnośląskie	1027	912	1009	763	622	730	1737	1156	1278	968	869	966	979	1578	1289	357	368	368	358
Kujawsko-pomorskie	400	356	345	250	242	314	801	510	471	344	333	434	386	620	671	164	110	123	144
Lubelskie	114	101	95	44	64	114	405	221	191	173	168	200	169	354	272	71	71	95	113
Lubuskie	213	218	198	200	194	226	458	339	330	247	255	295	303	483	398	167	200	148	134
Łódzkie	211	205	215	194	150	217	478	333	314	220	264	266	283	477	401	155	180	137	151
Małopolskie	450	371	249	239	518	466	886	573	715	496	488	542	615	850	712	298	275	279	296
Mazowieckie	366	295	293	215	154	186	862	533	390	286	283	341	409	576	582	125	187	172	160
Opolskie	940	891	1117	963	713	736	989	815	784	514	399	543	580	712	522	211	193	217	196
Podkarpackie	236	307	344	257	286	362	715	406	483	369	303	332	310	499	342	161	172	146	170
Podlaskie	235	230	274	285	253	286	461	271	276	234	208	290	238	365	282	126	213	191	134
Pomorskie	795	748	805	585	397	729	1342	858	770	533	669	798	757	921	803	324	332	352	279
Śląskie	4980	3362	3669	2959	2530	2654	3572	2904	2547	1940	1715	1789	2028	2914	2189	1012	1030	1026	848
Świętokrzyskie	76	106	108	102	65	54	260	154	184	152	144	133	119	182	173	37	42	57	30
Warmińsko-mazurskie	315	313	408	348	335	380	722	462	434	304	273	316	347	606	486	232	263	250	192
Wielkopolskie	146	135	235	230	172	266	690	558	488	554	524	556	618	754	697	249	221	263	282
Zachodniopomorskie	366	357	321	222	306	443	408	333	369	335	233	272	289	400	937	413	407	393	327

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA IX.
TABLE IX.EMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WOJEWÓDZTW – WIEŚ
EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY VOIVODSHIP – RURAL AREAS

Województwa Voivodships	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
POLSKA	5500	5256	5551	5167	5015	5162	12855	10701	9088	4754	4175	4944	5305	9263	7205	3516	3475	3398	3209
Dolnośląskie	257	157	237	263	257	261	1306	901	904	413	430	411	503	771	689	348	327	359	329
Kujawsko-pomorskie	54	58	63	46	37	92	571	294	229	105	95	138	177	311	246	108	119	157	120
Lubelskie	45	45	34	68	51	60	642	451	381	171	131	189	177	333	366	125	134	106	101
Lubuskie	95	113	111	105	73	147	424	394	282	155	118	163	169	278	302	101	110	129	91
Łódzkie	6	22	31	26	20	38	236	145	149	79	47	65	110	154	144	31	32	48	36
Małopolskie	336	315	247	151	223	301	1171	945	862	396	312	424	494	907	717	488	505	503	500
Mazowieckie	37	41	20	18	10	27	322	226	185	100	77	125	114	227	213	98	89	81	92
Opolskie	2269	2187	2266	2284	2214	1791	2519	2548	2238	1204	1105	1295	1215	1628	1151	593	524	623	566
Podkarpackie	161	178	296	279	218	368	1074	761	698	384	287	331	348	567	375	238	237	193	215
Podlaskie	61	78	59	26	23	21	197	130	73	52	43	60	90	112	115	36	24	21	22
Pomorskie	261	214	230	221	231	241	916	592	486	248	202	283	307	651	538	258	306	252	222
Śląskie	1479	1347	1430	1260	1171	1241	1872	1898	1403	823	748	834	841	1864	899	377	408	356	415
Świętokrzyskie	56	61	16	16	34	21	245	219	221	57	51	54	72	129	118	78	67	55	48
Warmińsko-mazurskie	204	278	362	288	311	352	660	558	439	217	221	227	243	484	442	207	202	152	111
Wielkopolskie	113	114	55	56	79	94	617	479	376	211	172	217	305	565	534	236	238	233	217
Zachodniopomorskie	66	48	94	60	63	107	83	160	162	139	136	128	140	282	356	194	153	130	124
mężczyźni males																			
POLSKA	3111	3046	3115	2954	2855	2963	7942	6521	5134	2214	1918	2313	2486	4325	3684	1843	1781	1717	1610
Dolnośląskie	110	69	114	124	116	121	767	523	477	196	183	182	243	374	355	175	168	177	161
Kujawsko-pomorskie	25	30	28	24	10	57	346	187	135	50	46	72	94	151	133	61	67	78	64
Lubelskie	20	20	19	34	26	34	432	358	261	73	61	88	90	165	194	73	67	60	54
Lubuskie	47	53	58	43	27	74	267	251	162	74	48	74	71	124	152	49	69	66	54
Łódzkie	3	7	16	11	12	19	166	96	99	36	21	36	52	72	70	16	16	25	21
Małopolskie	195	180	140	86	123	182	764	597	493	183	133	200	234	434	384	280	255	242	253
Mazowieckie	16	22	9	9	4	15	204	158	125	49	33	58	64	111	120	49	48	37	52
Opolskie	1331	1318	1298	1334	1322	1053	1464	1408	1161	589	550	600	557	757	568	302	260	311	276
Podkarpackie	84	123	181	165	127	224	696	538	448	186	131	160	169	256	194	120	127	107	113
Podlaskie	37	47	28	10	14	12	117	97	40	15	19	25	37	51	52	18	11	10	11
Pomorskie	148	119	127	121	129	147	563	352	270	106	101	149	147	300	282	145	164	139	117
Śląskie	890	816	856	808	716	711	1158	1074	719	362	335	378	378	856	466	192	205	177	189
Świętokrzyskie	23	30	9	7	18	15	168	153	175	27	22	24	38	58	62	38	35	29	20
Warmińsko-mazurskie	106	119	169	136	147	185	398	324	251	92	97	108	103	215	226	107	94	77	58
Wielkopolskie	56	64	23	22	40	49	390	297	222	104	72	98	145	268	261	120	113	112	96
Zachodniopomorskie	20	29	40	20	24	65	42	108	96	72	66	61	64	133	165	98	82	70	71
kobiety females																			
POLSKA	2389	2210	2436	2213	2160	2199	4913	4180	3954	2540	2257	2631	2819	4938	3521	1673	1694	1681	1599
Dolnośląskie	147	88	123	139	141	140	539	378	427	217	247	229	260	397	334	173	159	182	168
Kujawsko-pomorskie	29	28	35	22	27	35	225	107	94	55	49	66	83	160	113	47	52	79	56
Lubelskie	25	25	15	34	25	26	210	93	120	98	70	101	87	168	172	52	67	46	47
Lubuskie	48	60	53	62	46	73	157	143	120	81	70	89	98	154	150	52	41	63	37
Łódzkie	3	15	15	15	8	19	70	49	50	43	26	29	58	82	74	15	16	23	15
Małopolskie	141	135	107	65	100	119	407	348	369	213	179	224	260	473	333	208	250	261	247
Mazowieckie	21	19	11	9	6	12	118	68	60	51	44	67	50	116	93	49	41	44	40
Opolskie	938	869	968	950	892	738	1055	1140	1077	615	555	695	658	871	583	291	264	312	290
Podkarpackie	77	55	115	114	91	144	378	223	250	198	156	171	179	311	181	118	110	86	102
Podlaskie	24	31	31	16	9	9	80	33	33	37	24	35	53	61	63	18	13	11	11
Pomorskie	113	95	103	100	102	94	353	240	216	142	101	134	160	351	256	113	142	113	105
Śląskie	589	531	574	452	455	530	714	824	684	461	413	456	463	1008	433	185	203	179	226
Świętokrzyskie	33	31	7	9	16	6	77	66	46	30	29	30	34	71	56	40	32	26	28
Warmińsko-mazurskie	98	159	193	152	164	167	262	234	188	125	124	119	140	269	216	100	108	75	53
Wielkopolskie	57	50	32	34	39	45	227	182	154	107	100	119	160	297	273	116	125	121	121
Zachodniopomorskie	46	19	54	40	39	42	41	52	66	67	70	67	76	149	191	96	71	60	53

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA X.
TABLE X.EMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG KRAJU NASTĘPNEGO ZAMIESZKANIA
EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY COUNTRY OF NEXT RESIDENCE

Kraj następnego zamieszkania Country of next residence	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
OGÓŁEM TOTAL	26999	23368	24532	20813	18877	22242	46936	35480	30140	18620	17360	19858	21200	32103	28080	11970	11888	11849	10726
EUROPA EUROPE	22865	19477	20485	17294	15547	18416	41221	31163	25710	15752	14651	17150	18672	28166	25031	10936	10621	10710	9701
w tym: of which:																			
Austria (AT)	532	640	525	355	404	308	853	785	559	286	338	473	479	772	676	481	387	359	397
Belgia (BE)	99	103	119	138	130	149	307	402	325	281	296	330	397	589	539	200	251	187	224
Białoruś (BY)	5	1	3	7	6	2	12	25	1	5	4	5	4	15	9	3	1	–	1
Bułgaria (BG)	9	5	12	–	4	26	8	12	13	7	5	7	4	13	7	2	11	6	7
Chorwacja (CR)	8	5	3	4	7	5	.	.	5	5	4	4	1	5	5	2	6	1	2
Cypr (CY)	2	3	2	–	2	6	.	.	29	16	18	18	16	16	22	8	14	20	7
Czechy (CZ)	59	57	38	46	41	49	90	116	123	44	66	79	62	131	84	45	42	47	30
Dania (DK)	90	100	95	68	50	58	175	217	208	137	138	178	168	244	232	125	130	134	130
Estonia (EE)	–	–	–	–	–	–	.	.	3	–	1	–	3	–	–	–	1	6	3
Finlandia (FI)	9	14	9	11	6	8	.	.	42	23	25	41	14	52	35	10	23	21	22
Francja (FR)	309	261	339	251	300	295	579	533	564	388	339	376	433	575	483	199	209	212	174
Grecja (GR)	49	74	75	56	75	76	155	119	174	88	91	58	68	77	72	24	26	27	39
Hiszpania (ES)	111	131	166	139	201	265	625	650	514	330	272	304	251	394	349	138	175	171	169
Irlandia (IE)	.	9	13	20	83	405	2307	2089	1422	570	565	712	820	1147	1196	524	484	480	361
Islandia (IS)	15	14	9	12	19	18	79	140	99	36	43	63	67	99	86	67	51	67	60
Litwa (LT)	9	4	4	7	3	5	8	11	9	3	9	2	7	13	8	4	8	2	1
Luksemburg (LX)	13	7	23	14	14	13	.	.	31	21	18	15	22	35	33	21	21	22	24
Łotwa (LV)	1	1	7	4	3	2	.	.	3	–	–	–	–	–	2	–	–	–	–
Macedonia Północna (MK)	1	2	10	2	1	4	.	.	1	–	–	1	–	2	1	–	1	–	–
Malta (MT)	–	–	–	–	2	1	.	.	5	2	4	2	6	12	12	5	8	29	18
Mołdawia (MD)	2	–	–	1	1	5	.	.	1	1	–	–	–	3	2	–	3	–	1
Holandia (NL)	239	265	290	275	363	393	925	1098	1004	691	680	899	982	1440	1356	786	758	787	770
Niemcy (DE)	20472	16900	17806	15013	12646	12317	14950	13771	11884	7769	6818	7784	8399	12419	10266	4437	4514	4370	3846
Norwegia (NO)	49	71	47	35	51	72	251	304	418	245	303	277	413	656	626	257	260	274	272
Portugalia (PT)	2	6	6	5	3	7	.	.	17	4	10	17	12	22	16	4	18	30	19
Rosja (RU)	9	20	13	5	10	18	44	30	23	15	15	7	19	18	24	10	4	3	5
Rumunia (RO)	1	4	2	1	1	6	1	9	2	1	6	2	4	3	3	1	1	8	1
Serbia (RS)	2	5	–	–	7	7	.	.	4	6	6	4	6	3	5	1	1	4	1
Słowacja (SK)	–	7	11	10	1	5	17	18	45	27	21	19	26	32	21	8	13	20	6
Szwajcaria (CH)	57	50	88	62	59	75	148	147	166	111	102	136	175	249	264	151	143	184	208
Szwecja (SE)	249	167	174	117	174	268	595	487	398	400	347	345	597	557	500	193	223	245	
Turcja (TR)	–	4	5	8	4	2	4	5	1	3	8	6	4	8	18	5	3	–	–
Ukraina (UA)	21	16	11	14	15	29	28	30	34	25	18	17	26	24	31	8	7	6	10
Węgry (HU)	10	6	11	6	9	13	12	13	13	19	15	12	7	12	13	4	7	11	13
Wielka Brytania (GB)	189	208	254	282	543	3072	17996	9165	6565	3502	3472	4434	4900	7779	7392	2946	2596	2719	2383
Włochy (IT)	273	307	302	311	300	413	891	813	922	549	535	515	521	705	583	258	230	269	249
AZJA ASIA	43	34	40	26	39	46	115	76	74	61	94	83	82	128	131	47	57	63	64
w tym: of which:																			
Armenia (AM)	–	–	5	3	–	–	2	1	2	10	–	–	3	5	3	1	–	–	–
Chiny (CN)	–	3	6	2	2	1	.	.	10	5	4	11	15	12	17	4	6	6	5
Filipiny (PH)	–	–	–	2	–	–	.	.	1	–	–	–	–	3	1	3	1	3	2
Gruzja (GE)	–	1	–	–	–	–	.	.	–	–	–	–	–	–	2	–	1	1	3
Indie (IN)	1	0	1	1	1	4	.	.	6	1	2	4	4	9	5	–	1	1	2
Irak (IQ)	1	2	–	1	5	5	.	.	2	–	–	–	3	4	–	1	–	–	1

TABLICA X.
TABLE X.EMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG KRAJU NASTĘPNEGO ZAMIESZKANIA (dok.)
EMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY COUNTRY OF NEXT RESIDENCE (cont.)

Kraj następnego zamieszkania Country of next residence	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Izrael (IL)	16	9	12	4	10	7	16	9	13	10	17	11	6	15	10	1	3	3	2
Japonia (JP)	5	2	1	1	2	–	.	.	5	5	14	7	9	6	5	3	6	6	8
Kazachstan (KZ)	1	2	4	1	–	3	13	1	4	4	6	10	4	7	9	5	1	1	2
Korea Południowa (KR)	–	–	–	–	–	2	.	.	2	–	2	2	1	2	1	–	3	–	–
Mongolia (MN)	–	–	–	–	1	–	.	.	–	–	1	–	1	–	–	–	1	–	–
Pakistan (PK)	–	–	1	–	1	–	.	.	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Syria (SY)	1	9	1	1	1	1	2	1	–	3	1	3	–	6	–	1	–	–	–
Uzbekistan (UZ)	–	–	–	–	2	–	.	.	–	–	–	–	1	–	3	–	–	–	–
Wietnam (VN)	1	–	–	1	1	3	5	6	4	2	2	8	7	–	3	–	4	–	1
Zjednoczone Emiraty Arabskie (AE)	–	–	–	1	–	5	.	.	11	6	13	9	13	18	32	15	16	20	11
AMERYKA PÓŁNOCCNA i ŚRODKOWA NORTH AND CENTRAL AMERICA	3798	3539	3699	3276	3074	3460	5067	3912	4010	2539	2392	2353	2175	3380	2576	873	1085	974	869
w tym: of which:																			
Kanada (CA)	1206	1037	1016	800	657	808	1097	821	841	571	607	550	562	730	673	176	177	202	172
Stany Zjednoczone (US)	2572	2485	2676	2464	2404	2633	3951	3078	3158	1961	1767	1797	1597	2641	1877	695	902	765	691
AMERYKA POŁUDNIOWA SOUTH AMERICA	12	19	9	13	7	18	20	16	23	12	15	27	18	42	20	12	16	9	12
w tym: of which:																			
Argentyna (AR)	2	2	–	2	–	4	.	.	4	4	1	3	1	9	1	1	5	3	–
Brazylia (BR)	7	3	4	4	1	1	.	.	6	5	4	10	10	16	8	5	4	2	9
AFRYKA AFRICA	38	48	39	17	21	46	94	41	58	36	32	50	37	56	56	16	11	5	8
w tym: of which:																			
Algieria (DZ)	1	3	–	–	–	1	.	.	4	–	3	8	–	–	6	2	1	1	–
Egipt (EG)	1	–	2	1	5	6	.	.	9	2	6	2	7	9	5	5	6	1	–
Libia (LY)	2	1	–	–	1	1	.	.	2	2	5	2	3	2	–	1	–	–	–
Maroko (MA)	5	2	2	–	–	1	.	.	3	2	–	3	6	1	1	–	–	1	4
Nigeria (NG)	–	–	–	–	1	1	.	.	2	2	1	3	–	2	4	1	–	–	–
Republika Południowej Afryki (ZA)	26	35	33	10	9	32	.	.	27	16	3	19	14	21	15	3	2	2	1
Tunezja (TN)	–	1	1	1	4	–	.	.	3	1	–	4	2	6	9	–	–	–	1
AUSTRALIA I OCEANIA AUSTRALIA AND OCEANIA	193	250	204	179	184	244	413	264	261	244	175	193	216	331	266	86	98	88	72
w tym: of which:																			
Australia (AU)	179	244	187	165	165	223	413	233	239	227	163	175	199	307	225	80	94	78	59
Nowa Zelandia (NZ)	13	6	17	13	18	20	.	.	21	17	11	17	17	23	39	5	4	9	12
Kraj niustalony Country unknown	1	1	56	8	5	12	6	.	4	2	1	2

* Brak danych za 2015 r.

No data for 2015.

(.) Dane niedostępne

(.) Data not available

(–) Zjawisko nie wystąpiło.

(–) Magnitude zero.

TABLICA XI.
TABLE XI.

IMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WIEKU I PŁCI IMIGRANTÓW
IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY AGE AND SEX OF IMMIGRANTS

Województwa Voivodships	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
P O L S K A	7331	6625	6587	7048	9495	9364	10802	14995	15275	17424	15246	15524	14583	12199	12330	13475	13324	15461	16909
Dolnośląskie	710	667	589	547	903	772	1171	1785	1771	1940	1813	1660	1589	1298	1246	1243	1262	1589	1636
Kujawsko-pomorskie	165	192	220	207	222	224	396	652	588	663	526	582	478	453	427	546	575	529	657
Lubelskie	147	142	135	161	273	331	270	537	524	576	421	407	351	316	298	649	620	737	792
Lubuskie	335	267	263	251	403	391	430	490	520	561	557	528	547	493	430	357	320	417	533
Łódzkie	206	230	195	187	272	312	324	509	487	576	533	504	473	459	618	623	548	639	651
Małopolskie	978	989	812	889	1221	1294	1161	1646	1756	2076	1966	2011	1831	1561	1531	1401	1433	1769	2013
Mazowieckie	1031	884	795	858	1141	973	1362	1334	1394	1453	1282	1441	1371	1220	1321	2150	1927	2455	2714
Opolskie	641	672	729	686	853	862	831	1068	889	1010	726	724	561	495	591	362	401	454	497
Podkarpackie	433	335	421	531	706	738	717	909	1029	1151	907	986	940	669	727	1012	969	890	1058
Podlaskie	155	138	262	246	346	462	394	415	410	400	521	511	467	310	305	546	590	618	694
Pomorskie	672	586	523	465	675	670	752	1287	1280	1453	1296	1376	1288	1129	1053	1003	947	1142	1180
Śląskie	904	713	791	939	1204	1238	1344	2046	2351	2715	2214	2165	2068	1704	1616	1295	1399	1540	1630
Świętokrzyskie	148	150	100	126	176	113	216	346	335	391	329	391	354	281	346	383	344	331	363
Warmińsko-mazurskie	309	285	248	336	373	293	423	621	577	674	755	764	707	620	579	435	409	560	534
Wielkopolskie	211	176	253	325	392	356	403	599	643	899	661	725	711	520	551	821	801	916	1012
Zachodniopomorskie	286	199	251	294	335	335	608	751	721	886	739	749	847	671	691	649	779	875	945
w odsetkach in percentage																			
P O L S K A	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	9,7	10,1	8,9	7,8	9,5	8,2	10,8	11,9	11,6	11,1	11,9	10,7	10,9	10,6	10,1	9,2	9,5	10,3	9,7
Kujawsko-pomorskie	2,3	2,9	3,3	2,9	2,3	2,4	3,7	4,3	3,8	3,8	3,5	3,7	3,3	3,7	3,5	4,1	4,3	3,4	3,9
Lubelskie	2,0	2,1	2,0	2,3	2,9	3,5	2,5	3,6	3,4	3,3	2,8	2,6	2,4	2,6	2,4	4,8	4,7	4,8	4,7
Lubuskie	4,6	4,0	4,0	3,6	4,2	4,2	4,0	3,3	3,4	3,2	3,7	3,4	3,8	4,0	3,5	2,6	2,4	2,7	3,2
Łódzkie	2,8	3,5	3,0	2,7	2,9	3,3	3,0	3,4	3,2	3,3	3,5	3,2	3,2	3,8	5,0	4,6	4,1	4,1	3,9
Małopolskie	13,3	14,9	12,3	12,6	12,9	13,8	10,7	11,0	11,5	11,9	12,9	13,0	12,6	12,8	12,4	10,4	10,8	11,4	11,9
Mazowieckie	14,1	13,3	12,1	12,2	12,0	10,4	12,6	8,9	9,1	8,3	8,4	9,3	9,4	10,0	10,7	16,0	14,5	15,9	16,1
Opolskie	8,7	10,1	11,1	9,7	9,0	9,2	7,7	7,1	5,8	5,8	4,8	4,7	3,8	4,1	4,8	2,7	3,0	2,9	2,9
Podkarpackie	5,9	5,1	6,4	7,5	7,4	7,9	6,6	6,1	6,7	6,6	5,9	6,4	6,4	5,5	5,9	7,5	7,3	5,8	6,3
Podlaskie	2,1	2,1	4,0	3,5	3,6	4,9	3,6	2,8	2,7	2,3	3,4	3,3	3,2	2,5	2,5	4,1	4,4	4,0	4,1
Pomorskie	9,2	8,8	7,9	6,6	7,1	7,2	7,0	8,6	8,4	8,3	8,5	8,9	8,8	9,3	8,5	7,4	7,1	7,4	7,0
Śląskie	12,3	10,8	12,0	13,3	12,7	13,2	12,4	13,6	15,4	15,6	14,5	13,9	14,2	14,0	13,1	9,6	10,5	10,0	9,6
Świętokrzyskie	2,0	2,3	1,5	1,8	1,9	1,2	2,0	2,3	2,2	2,2	2,2	2,5	2,4	2,3	2,8	2,8	2,6	2,1	2,1
Warmińsko-mazurskie	4,2	4,3	3,8	4,8	3,9	3,1	3,9	4,1	3,8	3,9	5,0	4,9	4,8	5,1	4,7	3,2	3,1	3,6	3,2
Wielkopolskie	2,9	2,7	3,8	4,6	4,1	3,8	3,7	4,0	4,2	5,2	4,3	4,7	4,9	4,3	4,5	6,1	6,0	5,9	6,0
Zachodniopomorskie	3,9	3,0	3,8	4,2	3,5	3,6	5,6	5,0	4,7	5,1	4,8	4,8	5,8	5,5	5,6	4,8	5,8	5,7	5,6

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA XII.
TABLE XII.IMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WIEKU I PŁCI IMIGRANTÓW
IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY AGE AND SEX OF IMMIGRANTS

Wiek Age	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
Ogółem Total	7331	6625	6587	7048	9495	9364	10802	14995	15275	17424	15246	15524	14583	12199	12330	13475	13324	15461	16909
0 – 4 lata	878	860	850	892	1029	1272	1046	1425	2457	3810	4374	4907	4789	3854	3783	5691	5028	4931	5336
5 – 9	479	411	397	400	433	379	288	316	375	453	458	570	656	561	759	1087	1324	1733	2081
10 – 14	291	265	282	284	360	329	226	220	278	281	274	305	307	288	287	344	382	502	593
15 – 19	282	262	288	309	331	359	332	394	432	425	423	453	344	354	394	323	260	280	371
20 – 24	574	495	539	480	663	744	1316	2130	2253	2858	1319	859	640	486	537	423	417	508	502
25 – 29	675	656	635	631	1063	1124	1616	3002	2755	3394	2445	2069	1728	1290	1081	864	861	1040	1075
30 – 34	539	518	436	600	1079	936	1112	1525	1670	1625	1541	1652	1558	1351	1322	1193	1157	1426	1484
35 – 39	546	396	441	539	783	722	766	960	940	899	869	1009	1020	914	933	878	970	1276	1406
40 – 44	633	531	471	566	755	638	744	839	722	638	607	646	642	587	611	631	684	920	1018
45 – 49	609	508	574	564	834	742	881	1058	806	686	617	548	513	404	482	431	446	649	701
50 – 54	466	449	459	516	695	641	851	1046	904	751	687	696	601	505	490	369	388	440	501
55 – 59	267	288	289	362	480	480	679	844	657	644	607	639	623	504	492	327	363	455	473
60 – 64	374	359	302	280	340	342	369	526	458	430	464	542	522	480	518	335	413	472	499
65 lat i więcej 65 and more	718	627	624	625	650	656	576	710	568	530	561	629	640	621	641	579	631	829	869
mężczyźni males																			
Ogółem Total	3893	3505	3529	3710	4800	4873	5938	8503	8984	11145	9011	8863	8106	6854	6777	7299	7200	8489	9217
0 – 4 lata	464	435	442	418	515	666	530	709	1205	1931	2204	2496	2447	1981	1926	2894	2552	2595	2788
5 – 9	238	224	192	220	214	191	143	178	195	232	237	294	340	294	380	554	668	905	1050
10 – 14	134	129	137	137	184	175	97	128	135	134	126	147	160	141	140	173	187	254	300
15 – 19	146	125	155	161	176	180	180	225	252	255	211	239	172	199	207	162	144	151	187
20 – 24	346	304	342	310	388	430	892	1449	1689	2472	1003	571	399	272	279	224	183	250	247
25 – 29	415	375	400	378	545	604	991	1885	1858	2619	1791	1478	1217	879	710	429	461	489	535
30 – 34	331	311	247	341	564	470	626	891	1014	1039	992	1020	956	871	848	759	674	829	828
35 – 39	285	218	252	305	385	382	416	519	545	531	546	608	589	559	588	546	597	788	891
40 – 44	350	288	240	309	369	326	411	434	407	375	361	392	371	371	371	377	432	544	636
45 – 49	312	248	278	274	423	371	448	552	424	373	365	305	272	246	273	267	258	411	414
50 – 54	232	225	250	252	331	320	416	549	451	413	352	382	308	277	238	208	235	274	312
55 – 59	134	148	131	189	232	245	309	403	324	318	306	318	308	243	250	179	216	259	265
60 – 64	165	184	157	120	178	188	198	260	222	201	242	289	244	233	238	182	219	257	256
65 lat i więcej 65 and more	341	291	306	292	311	329	281	321	263	252	275	324	323	288	329	345	374	483	508
kobiety females																			
Ogółem Total	3438	3120	3058	3338	4695	4491	4864	6492	6291	6279	6235	6661	6477	5345	5553	6176	6124	6972	7692
0 – 4 lata	414	425	408	474	514	606	516	716	1252	1879	2170	2411	2342	1873	1857	2797	2476	2336	2548
5 – 9	241	187	205	180	219	188	145	138	180	221	221	276	316	267	379	533	656	828	1031
10 – 14	157	136	145	147	176	154	129	92	143	147	148	158	147	147	147	171	195	248	293
15 – 19	136	137	133	144	170	183	152	169	180	170	212	214	172	155	187	161	116	129	184
20 – 24	228	191	197	170	275	314	424	681	564	386	316	288	241	214	258	199	234	258	255
25 – 29	260	281	235	253	518	520	625	1117	897	775	654	591	511	411	371	435	400	551	540
30 – 34	208	207	189	259	515	466	486	634	656	586	549	632	602	480	474	434	483	597	656
35 – 39	261	178	189	234	398	340	350	441	395	368	323	401	431	355	345	332	373	488	515
40 – 44	283	243	231	257	386	312	333	405	315	263	246	254	271	216	240	254	252	376	382
45 – 49	297	260	296	290	411	371	433	506	382	313	252	243	241	158	209	164	188	238	287
50 – 54	234	224	209	264	364	321	435	497	453	338	335	314	293	228	252	161	153	166	189
55 – 59	133	140	158	173	248	235	370	441	333	326	301	321	315	261	242	148	147	196	208
60 – 64	209	175	145	160	162	154	171	266	236	229	222	253	278	247	280	153	194	215	243
65 lat i więcej 65 and more	377	336	318	333	339	327	295	389	305	278	286	305	317	333	312	234	257	346	361

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA XIII. IMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG WIEKU I PŁCI IMIGRANTÓW
TABLE XIII. IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY AGE AND SEX OF IMMIGRANTS

Wiek Age	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
Ogółem Total	5142	4672	4587	4903	6731	6624	7900	10601	10936	12378	11012	11260	10648	8905	8965	9145	9089	10678	11548
0 – 4 lata	669	660	663	697	793	959	806	1157	2029	2986	3359	3671	3621	2863	2811	3357	2964	2946	3083
5 – 9	353	285	298	307	319	274	209	236	267	340	329	386	476	408	544	769	878	1103	1317
10 – 14	211	197	211	187	263	223	157	163	198	227	190	206	212	219	200	244	253	322	422
15 – 19	195	188	219	216	236	252	246	280	312	325	331	329	257	262	291	243	199	209	288
20 – 24	350	303	328	280	415	456	830	1338	1366	1646	822	576	445	328	401	328	318	416	395
25 – 29	449	458	419	423	713	747	1174	2029	1882	2233	1626	1398	1183	898	762	657	684	830	852
30 – 34	380	372	301	423	742	639	818	1100	1205	1213	1101	1194	1135	1000	923	933	886	1109	1157
35 – 39	373	271	304	375	565	533	563	691	688	664	648	749	709	682	683	661	727	953	1076
40 – 44	461	371	335	381	513	453	548	580	511	471	461	468	490	434	439	462	523	722	744
45 – 49	434	366	397	399	599	561	629	759	563	507	442	406	352	274	342	326	349	484	536
50 – 54	347	334	316	368	498	458	654	760	678	595	514	521	448	337	343	272	289	320	359
55 – 59	183	216	208	244	363	353	535	619	477	474	449	492	460	374	366	228	267	326	337
60 – 64	241	222	180	192	246	260	293	387	335	317	331	414	392	356	370	220	274	334	366
65 – 69	197	147	148	153	195	182	205	264	197	181	185	204	244	230	254	226	227	298	302
70 lat i więcej 70 and more	299	282	260	258	271	274	233	238	228	199	224	246	224	240	236	219	251	306	314
mężczyźni males																			
Ogółem Total	2670	2407	2339	2492	3308	3347	4245	5808	6222	7549	6322	6315	5862	5002	4836	5012	4933	5876	6336
0 – 4 lata	355	330	328	319	399	505	405	579	975	1526	1668	1864	1858	1514	1428	1696	1501	1550	1608
5 – 9	174	159	144	165	160	130	103	135	133	163	168	199	247	219	272	397	452	575	663
10 – 14	96	98	100	88	135	118	70	102	101	107	89	95	113	105	99	124	125	152	219
15 – 19	97	82	110	116	114	120	131	146	172	184	166	166	127	145	145	124	104	119	150
20 – 24	183	165	177	161	205	231	533	870	982	1367	593	366	266	177	203	166	135	214	191
25 – 29	266	255	241	233	343	371	686	1231	1234	1655	1140	974	807	592	489	327	369	394	434
30 – 34	235	220	173	234	383	325	460	619	715	753	702	741	692	635	576	601	519	639	644
35 – 39	198	147	172	224	284	286	316	368	398	373	417	454	403	428	428	419	450	596	685
40 – 44	250	202	168	212	243	230	306	293	292	281	274	278	278	281	259	283	330	423	466
45 – 49	219	172	189	189	298	276	314	380	304	280	265	227	190	171	192	214	210	308	313
50 – 54	176	161	166	170	224	227	317	389	340	319	262	271	235	189	167	157	177	206	227
55 – 59	89	111	84	116	176	170	232	296	228	218	221	243	222	178	179	124	157	179	189
60 – 64	105	114	88	73	119	145	158	186	152	142	163	213	184	163	156	121	133	183	192
65 – 69	103	69	74	82	111	82	109	131	111	99	103	118	136	117	147	135	144	170	165
70 lat i więcej 70 and more	124	122	125	110	114	131	105	83	85	82	91	106	104	88	96	124	127	168	190
kobiety females																			
Ogółem Total	2472	2265	2248	2411	3423	3277	3655	4793	4714	4829	4690	4945	4786	3903	4129	4133	4156	4802	5212
0 – 4 lata	314	330	335	378	394	454	401	578	1054	1460	1691	1807	1763	1349	1383	1661	1463	1396	1475
5 – 9	179	126	154	142	159	144	106	101	134	177	161	187	229	189	272	372	426	528	654
10 – 14	115	99	111	99	128	105	87	61	97	120	101	111	99	114	101	120	128	170	203
15 – 19	98	106	109	100	122	132	115	134	140	141	165	163	130	117	146	119	95	90	138
20 – 24	167	138	151	119	210	225	297	468	384	279	229	210	179	151	198	162	183	202	204
25 – 29	183	203	178	190	370	376	488	798	648	578	486	424	376	306	273	330	315	436	418
30 – 34	145	152	128	189	359	314	358	481	490	460	399	453	443	365	347	332	367	470	513
35 – 39	175	124	132	151	281	247	247	323	290	291	231	295	306	254	255	242	277	357	391
40 – 44	211	169	167	169	270	223	242	287	219	190	187	190	212	153	180	179	193	299	278
45 – 49	215	194	208	210	301	285	315	379	259	227	177	179	162	103	150	112	139	176	223
50 – 54	171	173	150	198	274	231	337	371	338	276	252	250	213	148	176	115	112	114	132
55 – 59	94	105	124	128	187	183	303	323	249	256	228	249	238	196	187	104	110	147	148
60 – 64	136	108	92	119	127	115	135	201	183	175	168	201	208	193	214	99	141	151	174
65 – 69	94	78	74	71	84	100	96	133	86	82	82	86	108	113	107	91	83	128	137
70 lat i więcej 70 and more	175	160	135	148	157	143	128	155	143	117	133	140	120	152	140	95	124	138	124

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA XIV.
TABLE XIV.IMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000-2019 WEDŁUG WIEKU IMIGRANTÓW – WIEŚ
IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY AGE OF IMMIGRANTS – RURAL AREAS

Wiek Age	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
Ogółem Total	2189	1953	2000	2145	2764	2740	2902	4394	4339	5046	4234	4264	3935	3294	3365	4330	4235	4783	5361
0 – 4 lata	209	200	187	195	236	313	240	268	428	824	1015	1236	1168	991	972	2334	2064	1985	2253
5 – 9	126	126	99	93	114	105	79	80	108	113	129	184	180	153	215	318	446	630	764
10 – 14	80	68	71	97	97	106	69	57	80	54	84	99	95	69	87	100	129	180	171
15 – 19	87	74	69	93	95	107	86	114	120	100	92	124	87	92	103	80	61	71	83
20 – 24	224	192	211	200	248	288	486	792	887	1212	497	283	195	158	136	95	99	92	107
25 – 29	226	198	216	208	350	377	442	973	873	1161	819	671	545	392	319	207	177	210	223
30 – 34	159	146	135	177	337	297	294	425	465	412	440	458	423	351	399	260	271	317	327
35 – 39	173	125	137	164	218	189	203	269	252	235	221	260	311	232	250	217	243	323	330
40 – 44	172	160	136	185	242	185	196	259	211	167	146	178	152	153	172	169	161	198	274
45 – 49	175	142	177	165	235	181	252	299	243	179	175	142	161	130	140	105	97	165	165
50 – 54	119	115	143	148	197	183	197	286	226	156	173	175	153	168	147	97	99	120	142
55 – 59	84	72	81	118	117	127	144	225	180	170	158	147	163	130	126	99	96	129	136
60 – 64	133	137	122	88	94	82	76	139	123	113	133	128	130	124	148	115	139	138	133
65 – 69	107	89	89	95	87	101	76	120	68	81	73	77	76	75	84	75	90	109	144
70 lat i więcej 70 and more	115	109	127	119	97	99	62	88	75	69	79	102	96	76	67	59	63	116	109
mężczyźni males																			
Ogółem Total	1223	1098	1190	1218	1492	1526	1693	2695	2762	3596	2689	2548	2244	1852	1941	2287	2267	2613	2881
0 – 4 lata	109	105	114	99	116	161	125	130	230	405	536	632	589	467	498	1198	1051	1045	1180
5 – 9	64	65	48	55	54	61	40	43	62	69	69	95	93	75	108	157	216	330	387
10 – 14	38	31	37	49	49	57	27	26	34	27	37	52	47	36	41	49	62	102	81
15 – 19	49	43	45	49	47	56	49	79	80	71	45	73	45	54	62	38	40	32	37
20 – 24	163	139	165	149	183	199	359	579	707	1105	410	205	133	95	76	58	48	36	56
25 – 29	149	120	159	145	202	233	305	654	624	964	651	504	410	287	221	102	92	95	101
30 – 34	96	91	74	107	181	145	166	272	299	286	290	279	264	236	272	158	155	190	184
35 – 39	87	71	80	81	101	96	100	151	147	158	129	154	186	131	160	127	147	192	206
40 – 44	100	86	72	97	126	96	105	141	115	94	87	114	93	90	112	94	102	121	170
45 – 49	93	76	89	85	125	95	134	172	120	93	100	78	82	75	81	53	48	103	101
50 – 54	56	64	84	82	107	93	99	160	111	94	90	111	73	88	71	51	58	68	85
55 – 59	45	37	47	73	56	75	77	107	96	100	85	75	86	65	71	55	59	80	76
60 – 64	60	70	69	47	59	43	40	74	70	59	79	76	60	70	82	61	86	74	64
65 – 69	61	62	48	48	54	68	43	76	38	47	45	50	40	43	52	50	62	75	93
70 lat i więcej 70 and more	53	38	59	52	32	48	24	31	29	24	36	50	43	40	34	36	41	70	60
kobiety females																			
Ogółem Total	966	855	810	927	1272	1214	1209	1699	1577	1450	1545	1716	1691	1442	1424	2043	1968	2170	2480
0 – 4 lata	100	95	73	96	120	152	115	138	198	419	479	604	579	524	474	1136	1013	940	1073
5 – 9	62	61	51	38	60	44	39	37	46	44	60	89	87	78	107	161	230	300	377
10 – 14	42	37	34	48	48	49	42	31	46	27	47	47	48	33	46	51	67	78	90
15 – 19	38	31	24	44	48	51	37	35	40	29	47	51	42	38	41	42	21	39	46
20 – 24	61	53	46	51	65	89	127	213	180	107	87	78	62	63	60	37	51	56	51
25 – 29	77	78	57	63	148	144	137	319	249	197	168	167	135	105	98	105	85	115	122
30 – 34	63	55	61	70	156	152	128	153	166	126	150	179	159	115	127	102	116	127	143
35 – 39	86	54	57	83	117	93	103	118	105	77	92	106	125	101	90	90	96	131	124
40 – 44	72	74	64	88	116	89	91	118	96	73	59	64	59	63	60	75	59	77	104
45 – 49	82	66	88	80	110	86	118	127	123	86	75	64	79	55	59	52	49	62	64
50 – 54	63	51	59	66	90	90	98	126	115	62	83	64	80	80	76	46	41	52	57
55 – 59	39	35	34	45	61	52	67	118	84	70	73	72	77	65	55	44	37	49	60
60 – 64	73	67	53	41	35	39	36	65	53	54	54	52	70	54	66	54	53	64	69
65 – 69	46	27	41	47	33	33	33	44	30	34	28	27	36	32	32	25	28	34	51
70 lat i więcej 70 and more	62	71	68	67	65	51	38	57	46	45	43	52	53	36	33	23	22	46	49

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA XV.
TABLE XV.

IMIGRACJA NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH 2000–2019 – MIASTA
IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY VOIVODSHIP IN 2000–2019 – URBAN AREAS

Województwa Voivodships	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
POLSKA	5142	4672	4587	4903	6731	6624	7900	10601	10936	12378	11012	11260	10648	8905	8965	9145	9089	10678	11548
Dolnośląskie	523	527	463	447	774	649	946	1402	1414	1568	1474	1336	1287	1057	1013	938	900	1106	1136
Kujawsko-pomorskie	125	158	175	160	163	167	335	518	462	506	423	466	367	366	322	361	379	358	451
Lubelskie	71	84	97	92	131	176	156	331	299	301	238	224	197	171	169	389	371	449	519
Lubuskie	225	192	164	170	279	274	293	359	360	400	436	390	437	379	353	270	236	269	362
Łódzkie	176	192	168	145	224	254	246	371	363	438	401	377	368	363	494	466	399	445	476
Małopolskie	644	616	507	553	814	909	735	941	941	1159	1099	1156	1061	882	903	769	757	1084	1153
Mazowieckie	877	783	706	752	969	830	1190	1078	1148	1175	1053	1175	1102	981	1060	1696	1581	1993	2157
Opolskie	269	259	290	277	376	356	395	499	425	460	327	377	283	279	314	184	206	258	264
Podkarpackie	244	189	227	316	399	400	414	557	606	606	461	514	460	319	365	448	437	413	526
Podlaskie	109	96	162	148	248	343	283	283	293	307	435	422	357	209	217	390	413	451	488
Pomorskie	564	466	432	380	550	534	622	1023	1053	1194	1094	1137	1097	963	860	704	691	827	857
Śląskie	640	549	583	694	893	931	1031	1570	1931	2196	1813	1800	1700	1435	1345	1032	1147	1242	1283
Świętokrzyskie	93	105	76	90	104	62	150	203	196	233	165	267	227	170	217	193	157	157	193
Warmińsko-mazurskie	214	202	169	240	253	220	293	438	396	460	513	503	485	416	383	262	264	363	321
Wielkopolskie	150	102	179	252	302	281	306	415	444	646	486	550	533	380	394	559	572	611	649
Zachodniopomorskie	218	152	189	187	252	238	505	613	605	729	594	566	687	535	556	484	579	652	713
mężczyźni males																			
POLSKA	2670	2407	2339	2492	3308	3347	4245	5808	6222	7549	6322	6315	5862	5002	4836	5012	4933	5876	6336
Dolnośląskie	263	281	219	215	371	322	501	714	767	943	836	755	714	578	527	506	513	604	630
Kujawsko-pomorskie	60	80	91	86	92	81	178	272	286	347	242	266	213	201	173	188	212	220	240
Lubelskie	36	40	52	45	59	63	91	192	177	188	150	133	118	89	95	218	203	235	286
Lubuskie	127	108	79	78	133	154	147	193	214	234	254	228	234	212	197	158	129	139	205
Łódzkie	91	95	91	72	130	119	127	228	219	279	254	209	208	201	272	261	221	237	264
Małopolskie	320	319	260	265	387	453	396	502	493	656	582	673	554	483	497	436	453	607	655
Mazowieckie	485	391	348	386	465	400	566	533	577	634	553	610	620	510	573	883	835	1063	1140
Opolskie	159	148	171	142	218	207	241	299	270	326	217	232	157	177	199	90	114	155	143
Podkarpackie	129	97	118	166	199	185	231	315	327	376	265	298	271	193	199	237	207	205	284
Podlaskie	54	46	88	70	99	163	135	143	167	169	223	245	176	109	109	194	206	248	247
Pomorskie	287	227	209	195	263	267	311	553	599	699	601	630	578	538	460	403	377	479	502
Śląskie	330	305	306	384	465	535	630	924	1157	1393	1088	1028	990	883	728	605	597	681	723
Świętokrzyskie	52	52	35	49	52	26	84	110	124	162	109	140	120	100	116	101	93	95	103
Warmińsko-mazurskie	111	101	76	118	128	113	164	239	253	285	303	256	274	216	208	152	148	191	175
Wielkopolskie	68	47	99	128	141	139	157	250	260	439	292	310	288	228	206	306	311	345	359
Zachodniopomorskie	98	70	97	93	106	120	286	341	332	419	353	302	347	284	277	274	314	372	380
kobiety females																			
POLSKA	2472	2265	2248	2411	3423	3277	3655	4793	4714	4829	4690	4945	4786	3903	4129	4133	4156	4802	5212
Dolnośląskie	260	246	244	232	403	327	445	688	647	625	638	581	573	479	486	432	387	502	506
Kujawsko-pomorskie	65	78	84	74	71	86	157	246	176	159	181	200	154	165	149	173	167	138	211
Lubelskie	35	44	45	47	72	113	65	139	122	113	88	91	79	82	74	171	168	214	233
Lubuskie	98	84	85	92	146	120	146	166	146	166	182	162	203	167	156	112	107	130	157
Łódzkie	85	97	77	73	94	135	119	143	144	159	147	168	160	162	222	205	178	208	212
Małopolskie	324	297	247	288	427	456	339	439	448	503	517	483	507	399	406	333	304	477	498
Mazowieckie	392	392	358	366	504	430	624	545	571	541	500	565	482	471	487	813	746	930	1017
Opolskie	110	111	119	135	158	149	154	200	155	134	110	145	126	102	115	94	92	103	121
Podkarpackie	115	92	109	150	200	215	183	242	279	230	196	216	189	126	166	211	230	208	242
Podlaskie	55	50	74	78	149	180	148	140	126	138	212	177	181	100	108	196	207	203	241
Pomorskie	277	239	223	185	287	267	311	470	454	495	493	507	519	425	400	301	314	348	355
Śląskie	310	244	277	310	428	396	401	646	774	803	725	772	710	552	617	427	550	561	560
Świętokrzyskie	41	53	41	41	52	36	66	93	72	71	56	127	107	70	101	92	64	62	90
Warmińsko-mazurskie	103	101	93	122	125	107	129	199	143	175	210	247	211	200	175	110	116	172	146
Wielkopolskie	82	55	80	124	161	142	149	165	184	207	194	240	245	152	188	253	261	266	290
Zachodniopomorskie	120	82	92	94	146	118	219	272	273	310	241	264	340	251	279	210	265	280	333

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA XVI.
TABLE XVI.IMIGRACJA NA POBYT STAŁY WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH 2000–2019 – WIEŚ
IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY VOIVODSHIP IN 2000–2019 – RURAL AREAS

Województwa Voivodships	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers																			
POLSKA	2189	1953	2000	2145	2764	2740	2902	4394	4339	5046	4234	4264	3935	3294	3365	4330	4235	4783	5361
Dolnośląskie	187	140	126	100	129	123	225	383	357	372	339	324	302	241	233	305	362	483	500
Kujawsko-pomorskie	40	34	45	47	59	57	61	134	126	157	103	116	111	87	105	185	196	171	206
Lubelskie	76	58	38	69	142	155	114	206	225	275	183	183	154	145	129	260	249	288	273
Lubuskie	110	75	99	81	124	117	137	131	160	161	121	138	110	114	77	87	84	148	171
Łódzkie	30	38	27	42	48	58	78	138	124	138	132	127	105	96	124	157	149	194	175
Małopolskie	334	373	305	336	407	385	426	705	815	917	867	855	770	679	628	632	676	685	860
Mazowieckie	154	101	89	106	172	143	172	256	246	278	229	266	269	239	261	454	346	462	557
Opolskie	372	413	439	409	477	506	436	569	464	550	399	347	278	216	277	178	195	196	233
Podkarpackie	189	146	194	215	307	338	303	352	423	545	446	472	480	350	362	564	532	477	532
Podlaskie	46	42	100	98	98	119	111	132	117	93	86	89	110	101	88	156	177	167	206
Pomorskie	108	120	91	85	125	136	130	264	227	259	202	239	191	166	193	299	256	315	323
Śląskie	264	164	208	245	311	307	313	476	420	519	401	365	368	269	271	263	252	298	347
Świętokrzyskie	55	45	24	36	72	51	66	143	139	158	164	124	127	111	129	190	187	174	170
Warmińsko-mazurskie	95	83	79	96	120	73	130	183	181	214	242	261	222	204	196	173	145	197	213
Wielkopolskie	61	74	74	73	90	75	97	184	199	253	175	175	178	140	157	262	229	305	363
Zachodniopomorskie	68	47	62	107	83	97	103	138	116	157	145	183	160	136	135	165	200	223	232
mężczyźni males																			
POLSKA	1223	1098	1190	1218	1492	1526	1693	2695	2762	3596	2689	2548	2244	1852	1941	2287	2267	2613	2881
Dolnośląskie	92	78	72	46	67	56	126	221	221	284	217	207	179	129	138	149	199	278	271
Kujawsko-pomorskie	23	20	21	20	36	31	34	85	82	109	67	68	70	55	68	82	103	84	113
Lubelskie	41	25	26	38	62	58	67	141	160	216	139	124	89	88	79	133	116	147	143
Lubuskie	54	40	55	44	64	63	65	81	95	116	83	92	60	63	44	41	49	84	113
Łódzkie	11	14	14	19	22	23	43	83	79	104	84	85	64	59	71	84	78	105	106
Małopolskie	207	193	184	195	207	212	243	405	490	590	476	476	412	358	350	335	370	391	474
Mazowieckie	84	48	45	53	81	64	79	142	115	173	131	137	138	116	130	231	167	245	273
Opolskie	236	284	293	263	322	338	296	383	326	452	290	249	172	149	173	111	113	115	133
Podkarpackie	102	79	122	122	167	185	170	218	282	375	285	265	268	194	219	318	295	241	275
Podlaskie	19	23	51	48	39	42	59	67	76	63	43	53	64	53	41	76	87	80	114
Pomorskie	54	62	44	52	63	81	78	165	145	179	137	139	129	103	123	152	134	176	169
Śląskie	149	98	128	154	188	198	219	318	278	404	279	239	224	166	167	149	148	183	169
Świętokrzyskie	27	27	14	16	23	28	30	80	98	116	112	66	70	52	72	102	92	84	90
Warmińsko-mazurskie	61	43	50	53	63	40	69	119	110	139	144	137	118	107	98	97	88	103	107
Wielkopolskie	29	41	40	43	45	49	61	107	133	187	126	111	101	80	97	140	125	173	204
Zachodniopomorskie	34	23	31	52	43	58	54	80	72	89	76	100	86	80	71	87	103	124	127
kobiety females																			
POLSKA	966	855	810	927	1272	1214	1209	1699	1577	1450	1545	1716	1691	1442	1424	2043	1968	2170	2480
Dolnośląskie	95	62	54	54	62	67	99	162	136	88	122	117	123	112	95	156	163	205	229
Kujawsko-pomorskie	17	14	24	27	23	26	27	49	44	48	36	48	41	32	37	103	93	87	93
Lubelskie	35	33	12	31	80	97	47	65	65	59	44	59	65	57	50	127	133	141	130
Lubuskie	56	35	44	37	60	54	72	50	65	45	38	46	50	51	33	46	35	64	58
Łódzkie	19	24	13	23	26	35	35	55	45	34	48	42	41	37	53	73	71	89	69
Małopolskie	127	180	121	141	200	173	183	300	325	327	391	379	358	321	278	297	306	294	386
Mazowieckie	70	53	44	53	91	79	93	114	131	105	98	129	131	123	131	223	179	217	284
Opolskie	136	129	146	146	155	168	140	186	138	98	109	98	106	67	104	67	82	81	100
Podkarpackie	87	67	72	93	140	153	133	134	141	170	161	207	212	156	143	246	237	236	257
Podlaskie	27	19	49	50	59	77	52	65	41	30	43	36	46	48	47	80	90	87	92
Pomorskie	54	58	47	33	62	55	52	99	82	80	65	100	62	63	70	147	122	139	154
Śląskie	115	66	80	91	123	109	94	158	142	115	122	126	144	103	104	114	104	115	178
Świętokrzyskie	28	18	10	20	49	23	36	63	41	42	52	58	57	59	57	88	95	90	80
Warmińsko-mazurskie	34	40	29	43	57	33	61	64	71	75	98	124	104	97	98	76	57	94	106
Wielkopolskie	32	33	34	30	45	26	36	77	66	66	49	64	77	60	60	122	104	132	159
Zachodniopomorskie	34	24	31	55	40	39	49	58	44	68	69	83	74	56	64	78	97	99	105

Brak danych za 2015 r.
No data for 2015.

TABLICA XVII. IMIGRACJA NA POBYT W LATACH 2000–2019 WEDŁUG KRAJU POPRZEDNIEGO ZAMIESZKANIA
TABLE XVII. IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY COUNTRY OF PREVIOUS RESIDENCE

Kraj poprzedniego zamieszkania Country of previous residence	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
OGÓŁEM TOTAL	7331	6625	6587	7048	9495	9364	10802	14995	15275	17424	15246	15524	14583	12199	12330	13475	13324	15461	16909
w tym: of which:																			
EUROPA EUROPE	4737	4509	4413	4498	6536	6906	8270	12040	12324	14369	12463	12623	11976	10023	10049	11439	11456	13306	14768
w tym: of which:																			
Austria (AT)	202	157	156	140	136	162	224	264	282	300	289	306	278	237	270	213	256	311	334
Belgia (BE)	58	72	61	64	70	89	106	127	151	166	172	183	197	215	231	273	262	313	362
Białoruś (BY)	77	125	130	123	262	364	248	230	222	212	173	209	231	210	233	393	417	590	745
Bułgaria (BG)	41	39	21	22	57	59	23	23	15	23	17	13	20	14	19	42	64	80	63
Chorwacja (CR)	25	9	9	10	24	16	11	10	16	7	9	11	10	6	10	15	11	12	13
Cypr (CY)	2	1	4	3	3	0	17	15	14	29	13	26	32	27	23	15	20	15	22
Czechy (CZ)	44	40	34	46	61	60	28	42	48	43	51	60	62	40	31	99	53	85	72
Dania (DK)	27	22	27	17	21	23	53	61	102	147	167	133	116	104	94	115	108	154	126
Estonia (EE)	–	–	–	–	7	2	1	2	3	5	2	4	2	–	2	5	7	7	12
Finlandia (FI)	11	5	4	6	3	6	7	11	16	21	19	25	25	16	19	50	25	26	29
Francja (FR)	269	226	247	191	293	324	356	394	331	326	388	464	429	371	356	352	348	367	426
Grecja (GR)	82	58	60	58	95	67	101	104	108	143	127	149	137	100	87	76	60	61	77
Hiszpania (ES)	46	66	63	85	103	106	145	213	273	359	337	340	330	253	232	220	193	215	219
Irlandia (IE)	5	4	4	12	15	32	211	589	917	1458	1200	1130	950	675	586	627	617	675	747
Islandia (IS)	1	5	2	5	11	12	13	25	46	81	82	62	59	27	34	52	46	43	89
Litwa (LT)	51	61	40	60	57	51	29	20	14	15	27	26	26	30	25	69	68	71	70
Luksemburg (LX)	1	2	2	3	3	5	5	11	10	13	7	21	13	22	11	19	14	15	17
Łotwa (LV)	12	13	5	4	11	11	7	–	3	8	9	5	5	7	6	25	18	24	25
Macedonia Północna (MK)	20	8	17	8	23	9	6	3	7	7	4	7	4	5	8	8	7	7	11
Malta (MT)	–	–	–	–	4	–	1	–	–	3	1	–	1	2	4	2	5	4	19
Moldawia (MD)	15	12	14	11	38	37	20	12	10	17	11	24	17	20	22	24	14	48	32
Holandia (NL)	60	86	83	72	138	164	236	285	360	518	393	395	412	407	376	497	492	525	633
Niemcy (DE)	2494	2177	2335	2261	2697	2823	3227	3913	3174	3175	2677	2655	2485	2203	2358	1921	2015	2320	2507
Norwegia (NO)	38	26	31	24	30	41	71	89	126	237	205	273	333	318	319	352	346	364	397
Portugalia (PT)	2	2	4	13	7	10	6	10	9	8	13	12	25	16	9	54	49	57	83
Rosja (RU)	129	125	86	103	294	250	171	158	156	102	128	139	132	133	140	197	228	262	221
Rumunia (RO)	13	7	3	9	20	24	11	9	8	13	7	15	10	15	19	61	54	92	78
Serbia (RS)	6	16	5	22	27	35	9	18	12	19	8	16	15	12	19	16	10	20	17
Słowacja (SK)	15	5	10	19	22	31	18	7	14	25	36	21	22	22	25	53	49	56	66
Szwajcaria (CH)	59	45	41	55	48	48	39	72	62	74	72	83	77	66	88	86	87	128	97
Szwecja (SE)	78	74	70	91	114	100	146	156	166	224	212	207	221	223	208	209	203	241	258
Turcja (TR)	26	9	12	16	25	38	47	45	38	38	50	58	56	69	47	71	67	102	84
Ukraina (UA)	291	486	350	423	1196	1067	682	777	776	609	599	619	607	630	749	1351	1396	1912	2209
Węgry (HU)	17	13	14	20	23	21	14	13	23	36	22	27	20	13	13	40	28	46	52
Wielka Brytania (GB)	256	246	208	261	313	468	1592	3913	4365	5408	4409	4378	4066	3040	2944	3286	3315	3511	4015
Włochy (IT)	254	251	251	229	253	331	377	412	428	485	518	507	538	462	416	524	478	511	511
AZJA ASIA	732	509	548	703	893	572	388	379	360	485	402	436	409	483	599	701	718	847	842
w tym: of which:																			
Armenia (AM)	69	46	50	69	155	80	59	68	65	111	90	68	64	77	118	101	68	102	68
Chiny (CN)	28	23	29	40	32	25	20	14	11	13	11	26	23	37	36	68	89	97	69
Filipiny (PH)	–	–	–	1	5	2	4	1	4	1	4	7	7	12	6	11	10	16	25
Gruzja (GE)	12	5	5	8	20	15	8	9	6	7	7	10	9	9	18	18	9	23	18
Indie (IN)	17	10	14	14	31	16	28	15	14	19	29	22	31	45	42	42	40	65	42
Irak (IQ)	1	2	7	3	6	–	2	11	12	12	6	5	7	17	12	10	6	9	8

TABLICA XVII. IMIGRACJA NA POBYT W LATACH 2000–2019 WEDŁUG KRAJU POPRZEDNIEGO ZAMIESZKANIA (dok.)
TABLE XVII. IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY COUNTRY OF PREVIOUS RESIDENCE (cont.)

Kraj poprzedniego zamieszkania Country of previous residence	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Izrael (IL)	21	21	30	35	35	32	24	21	22	17	16	15	25	28	30	21	22	31	34
Japonia (JP)	17	11	6	7	8	13	12	8	4	14	12	23	15	20	11	13	14	18	26
Kazachstan (KZ)	408	265	221	288	211	175	87	90	77	78	56	69	55	47	70	76	109	86	163
Korea Południowa (KR)	–	–	–	2	–	2	2	2	5	2	3	1	1	8	14	16	18	40	32
Mongolia (MN)	7	4	8	13	24	21	13	12	8	7	13	18	17	11	11	10	16	18	9
Pakistan (PK)	4	–	4	4	15	6	4	2	5	2	11	8	5	4	6	21	13	8	18
Syria (SY)	18	11	12	12	22	25	6	8	11	13	7	14	23	19	29	17	12	28	17
Uzbekistan (UZ)	5	4	10	9	16	14	16	10	16	16	8	18	5	7	24	11	23	10	21
Wietnam (VN)	51	70	124	151	232	83	50	63	53	117	50	55	42	43	99	149	157	175	146
Zjednoczone Emiraty Arabskie (AE)	–	–	–	3	2	–	2	3	5	10	12	18	15	11	9	25	27	16	23
AMERYKA PÓŁNOCNA i ŚRODKOWA NORTH AND CENTRAL AMERICA	1530	1304	1372	1581	1703	1607	1829	2245	2259	2210	1972	1984	1753	1309	1326	989	864	928	953
w tym: of which:																			
Kanada (CA)	331	282	230	351	323	303	341	493	391	364	354	379	347	255	235	164	177	196	189
Stany Zjednoczone Ameryki (US)	1185	1008	1137	1216	1348	1289	1470	1737	1854	1823	1601	1568	1369	1029	1059	803	674	697	733
AMERYKA POŁUDNIOWA SOUTH AMERICA	46	48	31	41	56	42	38	28	38	28	51	58	51	38	47	54	43	68	62
w tym: of which:																			
Argentyna (AR)	7	10	5	13	2	5	8	1	8	10	4	5	7	8	4	8	9	9	8
Brazylia (BR)	22	22	8	14	19	13	10	6	11	6	23	13	17	13	13	17	15	22	25
AFRYKA AFRICA	120	99	44	114	164	100	125	121	117	153	187	260	235	199	168	198	159	177	190
w tym: of which:																			
Algieria (DZ)	7	7	5	12	34	10	9	19	11	10	14	24	19	19	10	22	19	15	17
Egipt (EG)	4	4	2	8	6	11	11	9	18	30	32	41	59	36	30	52	37	42	43
Libia (LY)	3	10	2	7	5	2	11	3	3	7	2	15	8	7	9	3	3	7	5
Maroko (MA)	9	6	5	7	13	13	9	11	9	16	7	19	16	18	14	15	8	8	17
Nigeria (NG)	–	–	–	3	16	12	10	22	16	20	18	41	30	25	20	20	18	13	22
Republika Południowej Afryki (ZA)	29	25	26	25	29	15	18	34	23	35	35	33	26	31	21	17	14	14	19
Tunezja (TN)	7	3	3	18	15	12	6	9	10	9	44	31	37	35	38	37	33	37	33
AUSTRALIA I OCEANIA AUSTRALIA AND OCEANIA	162	111	105	110	140	134	149	173	176	176	163	158	158	143	137	89	77	100	88
w tym: of which:																			
Australia (AU)	154	102	98	106	137	132	138	161	163	168	151	147	147	134	129	81	67	94	79
Nowa Zelandia (NZ)	2	6	7	3	3	1	11	11	10	8	10	10	11	9	8	7	7	5	7
Kraj niustalony Country unknown	4	45	74	1	3	3	3	9	1	3	8	5	1	4	4	5	7	35	6

* Dane dotyczą osób zameldowanych na pobyt stały w Polsce (imigracja)

Brak danych za 2015 r.

No data for 2015.

(–) Zjawisko nie wystąpiło.

(–) Magnitude zero.

TABLICA XVIII. IMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG OBYWATELSTWA IMIGRANTÓW
TABLE XVIII. IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY CITIZENSHIP OF IMMIGRANTS

Kraj obywatelstwa Country of citizenship	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
OGÓŁEM TOTAL	7331	6625	6587	7048	9495	9364	10802	14995	15275	17424	15246	15524	14583	12199	12330	13475	13324	15461	16909
w tym: of which:																			
EUROPA EUROPE	7146	6494	6428	6818	9178	9163	10433	14638	14935	16951	14853	15039	14174	11701	11797	12766	12725	14605	16134
w tym: of which:																			
Austria (AT)	2	3	1	1	3	4	35	18	5	12	19	14	13	8	9	33	25	34	39
Belgia (BE)	1	1	–	–	2	4	2	5	2	7	3	7	6	4	3	25	32	43	42
Białoruś (BY)	27	19	9	40	91	134	210	199	193	161	145	166	193	152	167	295	308	458	541
Bułgaria (BG)	4	10	2	4	18	23	16	14	6	3	8	5	11	9	10	32	59	64	54
Czechy (CZ)	2	3	3	4	13	9	7	1	5	5	13	4	6	6	4	31	25	46	43
Dania (DK)	1	1	–	–	2	1	8	6	–	12	13	8	4	7	2	23	20	31	18
Finlandia (FI)	–	–	–	–	1	1	1	1	–	–	3	2	–	1	4	30	13	13	8
Francja (FR)	3	3	1	1	16	7	29	24	13	25	30	22	19	14	23	80	104	113	136
Grecja (GR)	–	1	–	–	8	2	2	2	1	2	1	3	1	1	5	10	10	20	29
Hiszpania (ES)	2	–	1	–	1	5	8	–	2	7	14	17	8	12	2	68	64	84	90
Holandia (NL)	2	5	2	2	8	16	16	11	7	10	23	16	16	14	10	57	69	78	80
Irlandia (IE)	4	1	1	3	–	6	1	3	3	5	6	4	4	2	3	10	12	21	24
Litwa (LT)	9	4	2	4	11	12	13	7	8	13	18	14	23	22	15	57	68	62	64
Łotwa (LV)	–	2	–	–	2	4	1	1	1	6	6	2	3	3	3	20	16	21	24
Moldawia (MD)	1	1	2	4	14	14	18	10	9	14	7	22	11	16	13	14	11	22	13
Niemcy (DE)	1	18	1	9	41	81	142	53	27	63	104	78	53	51	53	167	205	254	277
Polska (PL)	6921	6270	6328	6548	8253	8228	8978	13384	13734	15877	13663	13843	13051	10602	10675	9916	9801	10636	11858
Portugalia (PT)	–	–	–	–	1	2	–	2	–	4	7	2	6	5	2	37	46	50	61
Rosja (RU)	46	37	16	33	115	98	138	134	112	78	85	103	89	101	94	146	188	217	171
Rumunia (RO)	–	3	1	1	3	6	10	5	6	5	1	7	6	12	9	61	52	100	84
Słowacja (SK)	1	1	1	1	3	8	7	2	6	9	17	12	5	7	11	41	36	46	47
Szwajcaria (CH)	2	–	–	1	6	3	3	–	1	2	–	3	4	2	–	10	3	18	5
Szwecja (SE)	3	8	3	3	7	8	30	7	7	14	16	11	17	13	3	27	27	44	47
Turcja (TR)	9	2	3	5	8	15	31	23	30	26	30	41	33	56	41	52	42	77	56
Ukraina (UA)	83	78	37	128	509	415	609	678	688	504	494	508	487	487	536	1083	1079	1465	1670
Węgry (HU)	3	1	–	–	2	1	–	2	3	8	3	6	4	4	3	29	19	36	43
Wielka Brytania (GB)	4	11	5	6	9	19	50	13	18	27	60	45	26	21	26	147	138	191	258
Włochy (IT)	4	1	4	6	9	13	31	18	17	26	39	48	46	47	34	212	212	284	280
AZJA ASIA	149	111	144	191	253	145	247	248	214	328	225	256	203	282	335	472	443	596	524
w tym: of which:																			
Armenia (AM)	34	25	19	37	73	40	51	65	61	102	81	56	56	61	72	63	47	78	48
Chiny (CN)	16	8	15	19	7	11	13	7	6	9	4	13	7	24	26	54	63	81	58
Filipiny (PH)	1	1	–	–	1	1	1	1	2	1	2	3	4	7	5	8	8	14	24
Gruzja (GE)	4	2	3	–	5	3	7	8	6	6	3	9	6	6	6	13	4	16	14
Indie (IN)	7	4	6	7	9	4	25	9	13	14	20	16	20	39	34	38	39	55	34
Japonia (JP)	2	2	1	1	4	1	8	3	1	5	2	9	7	11	6	7	4	9	14

TABLICA XVIII. IMIGRACJA NA POBYT STAŁY W LATACH 2000–2019 WEDŁUG OBYWATELSTWA IMIGRANTÓW (dok.)
TABLE XVIII. IMMIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE IN 2000–2019 BY CITIZENSHIP OF IMMIGRANTS (cont.)

Kraj obywatelstwa Country of citizenship	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019
Kazachstan (KZ)	7	10	1	16	30	18	39	39	25	27	14	19	11	12	19	34	24	20	38
Korea Południowa (KR)	–	–	–	–	–	1	2	2	5	1	1	2	1	6	10	15	17	36	29
Mongolia (MN)	3	–	6	9	7	5	13	12	7	7	11	18	13	9	3	6	10	19	7
Pakistan (PK)	2	–	–	1	3	1	3	1	1	3	9	5	4	3	4	21	14	7	16
Syria (SY)	7	7	3	3	1	8	4	6	7	7	2	6	3	10	11	10	8	20	5
Uzbekistan (UZ)	2	2	–	–	3	1	7	5	8	5	4	9	4	1	8	9	8	5	17
Wietnam (VN)	38	35	80	83	94	32	42	63	50	113	44	54	38	34	87	142	139	160	139
AMERYKA PÓŁNOCNA, ŚRODKOWA i POŁUDNIOWA NORTH, CENTRAL AND SOUTH AMERICA	11	9	5	9	28	32	59	52	57	58	65	96	86	67	81	76	33	104	88
w tym: of which:																			
Brazylia (BR)	1	1	1	1	3	1	3	2	4	1	9	7	10	7	8	8	1	9	13
Meksyk (MX)	1	–	–	1	1	4	5	–	2	9	3	11	11	5	17	11	3	12	9
Stany Zjednoczone (US)	5	6	2	4	14	17	28	34	36	39	37	43	36	28	37	34	15	38	33
AFRYKA AFRICA	15	9	10	28	35	18	46	49	64	75	91	123	112	133	109	148	114	130	135
w tym: of which:																			
Algieria (DZ)	3	1	2	3	9	4	3	6	7	6	4	16	9	17	7	15	16	12	13
Egipt (EG)	–	–	–	3	–	2	6	8	13	18	19	20	31	27	18	40	25	30	35
Maroko (MA)	1	1	3	3	3	2	5	6	5	12	3	8	12	12	11	15	7	9	15
Nigeria (NG)	2	2	1	–	2	4	6	14	14	14	14	26	13	23	16	22	15	11	19
Tunezja (TN)	3	–	1	6	4	1	5	5	8	6	29	21	22	31	33	30	27	25	26
AUSTRALIA I OCEANIA AUSTRALIA AND OCEANIA	3	1	–	1	1	1	2	2	2	9	1	5	2	8	3	8	1	9	9
Bezpaństwowiec Stateless	–	–	–	–	–	–	2	1	2	1	3	2	2	3	1	1	2	6	6
Kraj nieustalony Country unknown	7	1	–	1	–	5	13	5	1	2	8	3	4	5	4	4	6	11	13

Brak danych za 2015 r.

No data for 2015.

(–) Zjawisko nie wystąpiło.

(–) Magnitude zero.